The Greek New Testament

SBL Edition

The Greek New Testament

SBL Edition

Edited by

Michael W. Holmes

Society of Biblical Literature
Atlanta, Georgia

Logos Bible Software
Bellingham, Washington

THE GREEK NEW TESTAMENT: SBL EDITION

ISBN 978-1-58983-535-1

The electronic text of the SBLGNT may be freely downloaded at http://sblgnt.com.

Contents

Preface

The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (http://sblgnt.com), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used "standard text" of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a "final" text to be passively accepted rather than a "working" text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New

Testament with the "original" text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching.

Introduction

The Text

The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT) is a new edition of the Greek New Testament, established with the help of earlier editions. In particular, four editions of the Greek New Testament were utilized as primary resources in the process of establishing the SBLGNT. These editions (and their abbreviations) are:

WH — Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, *The New Testament in the Original Greek,* vol. 1: *Text*; vol. 2: *Introduction* [and] *Appendix* (Cambridge: Macmillan, 1881). This justly famous and widely influential nineteenth-century edition of the Greek New Testament was one of the key texts used in the creation of the original Nestle text[1] and was used as the initial basis of comparison in the creation of the United Bible Societies' *Greek New Testament*.[2]

Treg — Samuel Prideaux Tregelles, *The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities, with their Various Readings in Full, and the Latin Version of Jerome* (London: Bagster; Stewart, 1857–1879). Although the fine edition of Tregelles has been overshadowed by that of his close

---

1. Eberhard Nestle, *Novum Testamentum Graece* (Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1898); cf. the 16th ed. (1936), 38*; cf. also Kurt Aland and Barbara Aland, *The Text of the New Testament* (2nd ed.; trans. E. F. Rhodes; Grand Rapids: Eerdmans; Leiden: Brill, 1989), 19–20.

2. Kurt Aland, Matthew Black, Bruce M. Metzger, and Allen Wikgren, eds., *The Greek New Testament* (New York: American Bible Society; London: British and Foreign Bible Society; Edinburgh: National Bible Society of Scotland; Amsterdam: Netherlands Bible Society; Stuttgart: Württemberg Bible Society, 1966), v.

contemporaries Westcott and Hort, his textual judgments reveal a "consistency of view and breadth of appreciation" of all the available textual evidence not always as evident in the work of his major nineteenth-century colleagues, who display (to varying degrees) a tendency toward a preoccupation with the latest "big discovery" (Ephraemi Rescriptus/04 in the case of Lachmann, Sinaiticus/01 in the case of Tischendorf, and Vaticanus/03 in the case of Westcott and Hort).[3] Tregelles offers a discerning alternative perspective alongside Westcott and Hort.

NIV Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, *A Reader's Greek New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 2003). This edition presents the Greek text behind the New International Version[4] as reconstructed by Edward Goodrick and John Kohlenberger III.[5] It thus represents the textual choices made by the Committee on Bible Translation, the international group of scholars responsible for the NIV translation. According to its editors, this edition differs from the United Bible Societies/Nestle-Aland editions of the Greek New Testament at 231 places.[6]

RP *The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005*, compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont (Southborough,

---

3. David C. Parker, "The Development of the Critical Text of the Epistle of James: From Lachmann to the *Editio Critica Maior*," in *New Testament Textual Criticism and Exegesis: Festschrift J. Delobel* (ed. A. Denaux; BETL 161; Leuven: Leuven University Press and Peeters, 2002), 329.

4. *The Holy Bible, New International Version: New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 1973).

5. A second edition published by the same editors and publisher in 2007 (reviewed and modified by Gordon Fee) presents the Greek text behind the TNIV translation.

6. Goodrich and Lukaszewski, *A Reader's Greek New Testament*, 10 n. 6.

Mass.: Chilton, 2005). This edition offers a text that is a reliable representative of the Byzantine textual tradition.

Establishing the Text

The starting point for the SBLGNT was the edition of Westcott and Hort. First, the WH text was modified to match the orthographic standards of the SBLGNT (described below). Next, the modified version was compared to the other three primary editions (Treg, NIV, and RP) in order to identify points of agreement and disagreement between them. Where all four editions agreed, the text was tentatively accepted as the text of the SBL edition; points of disagreement were marked for further consideration. The editor then worked systematically through the entire text, giving particular attention to the points of disagreement but examining as well the text where all four editions were in agreement.[7] Where there was disagreement among the four editions, the editor determined which variant to print as the text;[8] occasionally a reading not found in any of the four editions commended itself as the most probable representative of the text and therefore was adopted. Similarly, where all four texts were in agreement, the editor determined whether to accept that reading or to adopt an alternative variant as the text.[9] In this manner, the text of the SBLGNT was established.

A comparison of this new text with the four editions listed above, using as the data base the 6,928 variation units recorded in the accom-

---

7. For a brief overview of the editor's methodological and historical perspectives with regard to the practice of New Testament textual criticism, see Michael W. Holmes, "Reconstructing the Text of the New Testament," in *The Blackwell Companion to the New Testament* (ed. David E. Aune; Oxford: Wiley-Blackwell, 2010), 77–89.

8. Or, to put the matter a bit more precisely, which variant most likely represents the form in which the text first began to be copied and to circulate.

9. In all, there are fifty-six variation units in the SBLGNT where the editor preferred a reading not found in any of the four primary editions. In thirty-eight of those instances, the editor's preferred reading is also read by WH^{marg} (30x) and/or $Treg^{marg}$ (2x) and/or NA (10x).

panying apparatus (described below), reveals the following patterns of agreement and difference:

	Agreements	Disagreements
SBL—WH:	6,048	880
SBL—Treg:	5,700	1,228
SBL—NIV:	6,311	617
SBL—RP:	969	5,959

Also interesting is a comparison of agreements of the SBLGNT with one of the four editions against the other three and, vice versa, SBLGNT and the other three against the one:

SBL + WH vs. Treg NIV RP:	99	SBL + Treg NIV RP vs. WH:	365
SBL + Treg vs. WH NIV RP:	28	SBL + WH NIV RP vs. Treg:	150
SBL + NIV vs. WH Treg RP:	59	SBL + WH Treg RP vs. NIV:	103
SBL + RP vs. WH Treg NIV:	66	SBL + WH Treg NIV vs. RP:	4,875

Orthography and Related Matters

The orthography of this edition (including accents and breathings[10]) follows that of the Bauer-Danker-Arndt-Gingrich lexicon (BDAG).[11] This

10. Occasionally breathings are as much a matter of interpretation as of lexicography. In agreement with a minority of the membership of the UBS Editorial Committee (see Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on The Greek New Testament* [London: United Bible Societies, 1971], 616 [a discussion of Phil 3:21 not found in the second edition]), the SBLGNT occasionally prints a rough breathing on forms of αὑτός.

11. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd ed., revised and edited by Frederick William Danker; based on

includes both text and apparatus: entries in the apparatus generally have been conformed to the orthography of BDAG regardless of the spelling of the source edition.

With regard to elision (e.g., ἀλλ᾽ for ἀλλά), crasis (e.g., κἀγώ for καὶ ἐγώ), movable ν, and the interchange between first aorist and second aorist verb endings, the text of Westcott and Hort has been followed. As in the case of orthography, this guideline generally applies to the apparatus as well as the text.

Capitalization

Capitalization follows the pattern of the third edition of *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*,[12] which capitalizes (1) the first word of a paragraph, (2) the first word of direct speech, and (3) proper nouns.[13] Occasionally capitalization in a variant reading in the apparatus may follow that of the source edition.

Verse Division, Punctuation, and Paragraphing

The verse divisions follow those of the Nestle-Aland/United Bible Societies Greek texts.[14] Differences between editions have not been recorded.

---

the 6th ed. of Walter Bauer's *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*; Chicago: University of Chicago Press, 2000). Thus ἁγνεία, not ἁγνία (so WH), or, e.g., in the case of words with movable ς (cf. BDF §21), ἄχρι, μέχρι, and οὕτως are printed throughout, unless BDAG indicates otherwise (ἄχρις, Gal 3:19 and Heb 3:13; μέχρις, Mark 13:30, Gal 4:19, Heb 12:4; οὕτω, Acts 23:11, Phil 3:17, Heb 12:21, Rev 16:18). A rare exception to the guideline is the adoption of νουμηνίας rather than νεομηνίας in Col 2:16.

12. Michael W. Holmes, ed., *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations* (3rd ed.; Grand Rapids: Baker Academic, 2007).

13. A category that offers, to be sure, numerous opportunities for differences of opinion.

14. A partial exception occurs at the end of Acts 19, where (in accordance with some editions and many recent translations) a forty-first verse number has

Punctuation generally follows that of Westcott and Hort. Regular exceptions include instances where a textual decision or the adoption of NRSV paragraphing required a corresponding change in punctuation. Where Westcott and Hort employed two consecutive punctuation marks (such as a comma following or preceding a dash; see 1 Tim 1:5; 2:7), these have been reduced to a single mark. A high point has been added before direct speech if no other punctuation is present. Occasionally other changes have been made as required by context.

Paragraphing generally follows the pattern of the NRSV. Conflicts between NRSV paragraphing and Westcott and Hort punctuation have been resolved on a contextual basis.[15]

Symbols Used in the Text

⸀ or ⸁ or ⸀1	A textual note pertains to the following word. When identical words in the same verse are marked, the dotted bracket designates the second occurrence. Third (and subsequent) instances are denoted by a numbered bracket to distinguish them from previous instances.
⸂ ⸃ or ⸄ ⸅	A textual note pertains to the enclosed words. When identical phrases in the same verse are marked, dotted brackets designate the second occurrence. Similarly, when a second multiword variation unit falls within the boundaries of a longer multiword variation unit, the dotted brackets mark the second occurrence.
[ ]	The enclosed text is doubtful.[16]

---

been placed in the text, but in brackets ([41]), to indicate uncertainty regarding its status.

15. For example, at the end of Phil 1:18, WH's punctuation was given preference over the NRSV paragraph break, whereas at Phil 2:14 the NRSV paragraphing was followed rather than the WH punctuation (which was changed accordingly).

16. Brackets have been employed in this edition sparingly—not, one hopes, due to a lack of what Parker nicely terms "wise reticence" in the face of difficult

The Apparatus

The textual apparatus provides information about a wide range of textual variants.[17] It records all differences between the text of the SBLGNT and the texts of WH, Treg, NIV, RP, and NA except for those differences that fall in the category of "orthography and related matters" (discussed above).[18] That is, the apparatus does not take note of differences that are solely a matter of orthographic variation or that involve only elision, crasis, movable *ν*, interchange between first and second aorist verb endings, and the like; it does record all other differences between the SBL text and the texts of the five other editions just listed.

The four primary editions (WH Treg NIV RP) are cited for every variation unit (of which there are 6,928).[19] NA is cited only when it differs from NIV. Occasionally a marginal reading of WH or Treg or the text of another edition is cited, usually in support of a reading adopted by the editor that is not found in any of the four primary editions, but sometimes in other circumstances as well.

---

choices (Parker, "Development," 325), but for positive reasons. These include a widely shared sense that brackets have been somewhat overused in some recent editions (sometimes as what could be perceived as a means of avoiding difficult choices); an opinion that one of an editor's duties is to make choices, particularly in the "hard cases," so as to offer some degree of guidance to those making use of the resulting text; and a corresponding concern that the availability of brackets biases the decision-making process toward inclusion (one can bracket an included word about which one has some degree of doubt regarding the decision to include it, but one cannot bracket the omission of a word about which one has an equal degree of doubt regarding the decision to exclude it). In all, for better or worse, single brackets appear only six times in the SBLGNT (at Luke 22:19–20; 24:40; 24:51; 24:52; Eph 1:1; Col 1:20).

17. In general, it closely follows the pattern of the apparatus in Holmes, *The Apostolic Fathers* (3rd ed.).

18. This means that the apparatus includes nearly all the variant or alternative readings noted in the margins or notes of most recent major English translations and numerous translations into other languages as well.

19. For variants involving the verses or parts of verses that WH print between double brackets (⟦ ⟧), WH is cited in the apparatus between brackets (i.e., ⟦WH⟧).

In each note, the reading of the text is always presented first, in bold, followed by its supporting evidence; the variant reading(s) and supporting evidence follow. Because the different editions use single brackets ([]) in the text in different ways, the apparatus does not record details regarding an edition's use of brackets in its text.

Symbols Used in the Notes

•	Separates multiple variation units within a verse.
]	Separates the reading of the text (and its support) from variant readings.
;	Separates multiple variants within a single variation unit.
+	The following text is added by the listed witness(es).
–	The indicated text is omitted by the listed witness(es).
⟦ ⟧	Used by Westcott and Hort to mark material that they did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. When placed around their initials in the apparatus (i.e., ⟦WH⟧), double brackets signal that WH placed them around the text or variant reading in question.
…	Replaces identical text shared by all the variants in a particular variation unit.

Abbreviations Used in the Notes

ECM — *Novum Testamentum Graecum: Editio Critica Maior*, ed. The Institute for New Testament Textual Research, vol. 4: *Catholic Letters*, ed. Barbara Aland, Kurt Aland, Gerd Mink, Holger Strutwolf, and Klaus Wachtel (4 installments; Stuttgart: Deutsche Biblegesellschaft, 1997–2005): inst. 1: *James* (1997; 2nd rev. impr., 1998); inst. 2: *The Let-*

ters of Peter (2000); inst. 3: *The First Letter of John* (2003); inst. 4: *The Second and Third Letter of John, The Letter of Jude* (2005).

em emendation

Greeven Indicates a reading printed as the text by Heinrich Greeven in Albert Huck, *Synopse der drei ersten Evangelien/Synopsis of the First Three Gospels* (13th ed. fundamentally revised by Heinrich Greeven; Tübingen: Mohr Siebeck, 1981).

Holmes Indicates a reading preferred by the editor that is not found in any of the four primary editions.

NA Represents the $NA^{26–27}/UBS^{3–4}$ editions, which all print the identical Greek text. NA is explicitly cited only when it differs from NIV.

NIV Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, eds., *A Reader's Greek New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 2003).

RP *The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005*, compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont (Southborough, Mass.: Chilton, 2005).

TR Textus Receptus ("Received Text"). The phrase technically designates the edition of the Greek New Testament printed by the Elziver Brothers in 1633; in generic use it can designate not only the Elziver text but also its precursors (Erasmus, Stephanus, and Beza) or any similar text.[20]

---

20. For example, F. H. A. Scrivener, ed., *Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, Novum Testamentum: Textus Stephanici A.D. 1550* (4th ed., corrected by E. Nestle; London: Bell; Cambridge: Deighton, Bell, 1906) (the printing of the TR consulted for this edition).

Treg	Samuel Prideaux Tregelles, *The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities, with Their Various Readings in Full, and the Latin Version of Jerome* (London: Bagster; Stewart, 1857–1879).
Treg^{marg}	Indicates a reading printed by Tregelles in the margin of his edition.
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, *The New Testament in the Original Greek,* vol. 1: *Text*; vol. 2: *Introduction* [and] *Appendix* (Cambridge: Macmillan, 1881).
WH^{app}	Indicates a reading discussed by WH in the *Appendix* to their edition (in vol. 2).
WH^{marg}	Indicates an alternative reading printed by WH in the margin of their edition.

Understanding the Apparatus: A Brief Guide

This brief guide supplements what is said above about the apparatus to the SBLGNT by offering further explanation and examples.

The textual apparatus provides a textual note for each of the more than 6,900 instances of variation in the SBLGNT. In each note, the marked reading in the text is always listed first, in bold, and followed immediately by its supporting evidence. The separator bracket (]) comes next, followed by the variant reading(s) and supporting evidence. Multiple variation units in the same verse are separated by a bullet (•), as in all three examples below. Multiple variant readings in the same variation unit are separated by a semicolon (;), as in the second variant in Matt 22:30 below (τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV).

Symbols in the text alert the reader to the presence of textual notes in the apparatus. The most frequently used symbols are ⸀ and ⸂⸃; the former marks a single word, and the latter encloses a multiple-word phrase. If the same word is marked a second time in the same verse, the ⸁ symbol is used to mark the second occurrence (as in Matt 10:28 below, twice). If

an identical multiword phrase is marked a second time in the same verse, the ⸄ ⸅ symbols are used to mark the second occurrence (as in John 18:39 below). In both cases, for clarity the symbols are repeated in the textual note. (More complex cases are discussed below.)

Matt 10:28 text:

> 28 *καὶ μὴ ⸀φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ⸁φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ⸀καὶ ψυχὴν ⸁καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.*
>
> textual note in apparatus:
>
> **28 ⸀φοβεῖσθε** Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH • **⸁φοβεῖσθε** WH NIV] φοβήθητε Treg RP • **⸀καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP • **⸁καὶ** WH Treg NIV] + τὸ RP

John 18:39 text:

> 39 *ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ⸂ἀπολύσω ὑμῖν⸃ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ⸄ἀπολύσω ὑμῖν⸅ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;*
>
> textual note in apparatus:
>
> **39 ⸂ἀπολύσω ὑμῖν⸃** WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP • **⸄ἀπολύσω ὑμῖν⸅** WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

Matt 22:30 text:

> 30 *ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ⸀γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ⸀θεοῦ ἐν ⸀τῷ οὐρανῷ εἰσιν·*
>
> textual note in apparatus:
>
> **30 γαμίζονται** WH Treg NIV] ἐκγαμίζονται RP • **θεοῦ** Holmes] τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV • **τῷ** WH Treg NIV] – RP

Variant readings can be one of three types: addition, omission, or substitution. An addition is signaled by the plus sign (+), which indicates that the following word or words are added to the reading of the text by

the supporting edition(s) listed after the additional words. In Matt 10:28 above, for example, taking the third and fourth variants together, the SBL text reads *καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα* (with WH Treg NIV), while the RP text—adding *τὴν* after ⸀*καὶ* and *τὸ* after ⸁*καὶ* —reads *καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.*

An omission is signaled by the minus sign (–) or dash, which indicates that the word(s) marked in the text are omitted by the supporting edition(s) listed after the minus sign. In the second variant in Matt 22:30 above, where the SBL text reads ὡς ἄγγελοι θεοῦ, WH Treg NIV omit the word θεοῦ and thus read only ὡς ἄγγελοι (see also the last variant in 22:30).

If there is neither a plus nor a minus sign, the variant reading is a substitution: the word(s) marked in the text are replaced by the word(s) in the variant reading by the supporting edition(s) listed after the variant reading. In the first variant in Matt 10:28, for example, the SBL text reads φοβεῖσθε (with Treg NIV RP), while the WH text reads φοβηθῆτε (see also the second variant in this verse, both variants in John 18:39, and the first variant in 22:30).

The above examples cover a very large proportion of the variation units in the apparatus, though more complex cases do sometimes occur. If, for example, the same word is marked more than twice in the same sentence, the symbols ⸀1 and ⸀2 are used for subsequent occurrences (as in 1 Cor 12:10 below, where the same word is marked four times). Occasionally, the ⸄ ⸅ symbols (whose typical use was described above) can also be used to mark a shorter multiword variant that occurs inside a longer multiword variant (see Luke 22:43–44 below). Also, a single-word variant marker (⸀) can occur inside a regular set (⸂ ⸃) of multiple-word variant markers (as in John 13:2 below). A key point to remember when encountering an "opening" multiple-word marker, whether ⸂ or ⸄, is always to look for the corresponding "closing" marker (⸃ or ⸅); this will help to avoid confusion.

1 Cor 12:10 text:

> 10 ⸀*ἄλλῳ ἐνεργήματα δυνάμεων,* ⸁*ἄλλῳ προφητεία,* ⸀1*ἄλλῳ διακρίσεις πνευμάτων,* ⸀*ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν,* ⸀2*ἄλλῳ ἑρμηνεία γλωσσῶν·*

textual note in apparatus:

10 ⸀**ἄλλῳ** Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • ⸀**ἄλλῳ** Treg] + δὲ WH NIV RP • ⸀¹**ἄλλῳ** Treg] + δὲ WH NIV RP • **ἑτέρῳ** WH Treg NIV] + δὲ RP • ⸀²**ἄλλῳ** Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

Luke 22:43–44 text:

43 ⸂ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ⸀ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο· ⸉καὶ ἐγένετο⸊ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.⸃

textual note in apparatus:

43–44 ὤφθη δὲ … ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **ἀπ'** NIV RP] ἀπὸ τοῦ ⟦WH⟧ Treg • **καὶ ἐγένετο** ⟦WH⟧ NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP

Here the symbols ⸂⸃ mark off a variant involving the inclusion (by Treg NIV RP) or omission (by WH) of verses 43–44. Within that larger variant, a smaller multiword variant marked by ⸉⸊ involves a word-order difference. Since the ⸂ "opening" symbol always is matched by a ⸃ "closing" symbol, and the ⸉ symbol always corresponds with ⸊, it is possible to "nest" the two variants without confusion as to where each begins and ends.

This variant offers an opportunity to comment on the use of another symbol, ⟦WH⟧. There are some verses that Westcott and Hort did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. In the first entry in the apparatus (**ὤφθη δὲ … ἐπὶ τὴν γῆν.** Treg NIV RP] ⟦WH⟧), the symbol ⟦WH⟧ signals that Westcott and Hort placed verses 43–44 inside double brackets, whereas Treg NIV RP included them in their texts. In the third variant (**καὶ ἐγένετο** ⟦WH⟧ NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP), involving a difference in word order, the presence of ⟦WH⟧ signals that Westcott and Hort support the same word order as NIV and reminds us that they did not view the phrase (or the verse of which it is a part) as part of the original text.

John 13:2 text:

2 *καὶ δείπνου ⸀γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ⸂ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος ⸀Ἰσκαριώτου⸃,*

textual note in apparatus:

2 γινομένου WH Treg NIV] *γενομένου* RP • **ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ.** WH Treg NIV] *Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῷ* RP • **Ἰσκαριώτου** NIV RP] *Ἰσκαριώτης* WH Treg

In this instance, the word-order variation (*⸂ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου⸃*) is unrelated to the separate variant involving the spelling of *⸀Ἰσκαριώτου*, so they have been set up as separate variants, the smaller one "nested" inside the larger. The larger variant bounded by the symbols ⸂⸃ deals with the word-order variation, while the variant signaled by the ⸀ symbol deals with the spelling variation.

Two other matters call for comment. One is punctuation, which in general is not taken into account in the textual notes. Occasionally, however, a variant may carry with it consequences for how the verse is punctuated. In these cases, punctuation is included in the textual note, as in the second variant in Rev 21:4:

4 ἐκ WH Treg NIV] *ἀπὸ* RP • **ἔτι.** WH] *ἔτι, ὅτι* Treg NIV RP

Here the inclusion of *ὅτι* (supported by Treg NIV RP) alters the syntax of the sentence and so requires a change in punctuation, from the full stop of WH to a comma. The textual note, therefore, indicates both the textual variants and the punctuation that corresponds with them.

The other is the use of ellipsis (…) in the textual notes. Sometimes it is used to save space, especially in variants involving word order. In Matt 15:37 (*καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ⸂τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν⸃ ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις*), for example, giving the full text of each variant would result in a textual note like this:

37 τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] *ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων* RP

The use of ellipses to replace exactly the same words in each variant results in a shorter note:

> **37** *τὸ … κλασμάτων ἦραν* WH Treg NIV] *ἦραν τὸ … κλασμάτων* RP.

In other cases the use of ellipses helps to make clear the places where two or more textual variants actually differ. In Acts 9:31, for example, the entire verse is enclosed by a pair of multiword variant markers (31 ⸀Ἡ *μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο*⸃). The apparatus, however, looks like this:

> **31 Ἡ … *ἐκκλησία … εἶχεν … οἰκοδομουμένη … πορευομένη … ἐπληθύνετο*** WH Treg NIV] Αἱ *… ἐκκλησίαι … εἶχον … οἰκοδομούμεναι … πορευόμεναι … ἐπληθύνοντο* RP

Here the ellipses not only save space but also reveal clearly the places where the variant readings differ and the nature of the variation (singular versus plural).

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1:1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.
2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, **3** Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν
Φαρὲς καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, **4** Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, **5** Σαλμὼν δὲ
ἐγέννησεν τὸν ⸂Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βόες⸃ δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸂Ἰωβὴδ ἐκ τῆς
Ῥούθ, Ἰωβὴδ⸃ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, **6** Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν
βασιλέα.

Δαυὶδ ⸀δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, **7** Σολομὼν δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν
τὸν ⸂Ἀσάφ, **8** Ἀσὰφ⸃ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν, **9** Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ,
Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχὰζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑζεκίαν, **10** Ἑζεκίας
δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν ⸂Ἀμώς, Ἀμὼς⸃ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, **11** Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ,
Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, **13** Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ,
14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχὶμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, **15** Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, **16** Ἰακὼβ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος
χριστός.

1:5 Βόες … Βόες WH NIV] Βοὸς … Βοὸς Treg; Βοὸζ … Βοὸζ RP • **Ἰωβὴδ … Ἰωβὴδ** WH Treg NIV] Ὠβὴδ … Ὠβὴδ RP **6 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ βασιλεὺς RP **7–8 Ἀσάφ Ἀσὰφ** WH Treg NA] Ἀσά Ἀσὰ NIV RP **10 Ἀμώς Ἀμὼς** WH Treg NA] Ἀμών Ἀμὼν NIV RP

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ ⸀Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ ⸀γένεσις οὕτως ἦν. ⸀μνηστευθείσης τῆς
μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ
ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. **19** Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ
θέλων αὐτὴν ⸀δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** ταῦτα δὲ
αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ
υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν ⸀Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν
αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου· **21** τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ
ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν. **22** τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ⸀ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος· **23** Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ
καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ᾽ ἡμῶν
ὁ θεός. **24** ⸀ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ
ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· **25** καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν
αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν ⸀υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2:1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις
Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα
2 λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ
τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. **3** ἀκούσας δὲ
⸂ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης⸃ ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ, **4** καὶ
συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο
παρ᾽ αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. **5** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς
Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· **6** Καὶ σύ, Βηθλέεμ γῆ
Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται
ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

1:18 Ἰησοῦ WH NIV RP] – Treg • **γένεσις** WH Treg NIV] γέννησις RP • **μνηστευθείσης** WH Treg NIV] + γὰρ RP **19 δειγματίσαι** WH Treg NIV] παραδειγματίσαι RP **20 Μαρίαν** WH NIV] Μαριὰμ Treg RP **22 ὑπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **24 ἐγερθεὶς** WH Treg NIV] Διεγερθεὶς RP **25 υἱόν** WH Treg NIV] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP **2:3 ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης** WH Treg NIV] Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς RP

7 Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ’ αὐτῶν
τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, **8** καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ
εἶπεν· Πορευθέντες ⸂ἐξετάσατε ἀκριβῶς⸃ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε,
ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. **9** οἱ δὲ ἀκούσαντες
τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν
αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ⸀ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. **10** ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα
ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. **11** καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ
παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ
λίβανον καὶ σμύρναν. **12** καὶ χρηματισθέντες κατ’ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς
Ἡρῴδην δι’ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ⸂φαίνεται κατ’ ὄναρ⸃
τῷ Ἰωσὴφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν
τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. **14** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, **15** καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς
τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ⸀ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου
λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ
ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ
τῶν μάγων. **17** τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ⸀διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος·
18 Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ⸀ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα
τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ⸂φαίνεται κατ’
ὄναρ⸃ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ **20** λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες
τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. **21** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα

2:8 ἐξετάσατε ἀκριβῶς WH Treg NIV] ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP **9 ἐστάθη** WH Treg NIV] ἔστη RP **13 φαίνεται κατ’ ὄναρ** WH NIV RP] κατ’ ὄναρ φαίνεται Treg **15 ὑπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **17 διὰ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **18 ἠκούσθη** WH Treg NIV] + θρῆνος καὶ RP **19 φαίνεται κατ’ ὄναρ** WH Treg NIV] κατ’ ὄναρ φαίνεται RP

αὐτοῦ καὶ ⸀εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. **22** ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος ⸀βασιλεύει
τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ ⸂τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου⸃ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν·
χρηματισθεὶς δὲ κατ’ ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, **23** καὶ
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ
τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς
κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας **2** ⸀καὶ λέγων· Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **3** οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ⸀διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας
ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **4** αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ
τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφὴ ⸂ἦν
αὐτοῦ⸃ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. **5** τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, **6** καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν
τῷ Ἰορδάνῃ ⸀ποταμῷ ὑπ’ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
βάπτισμα ⸀αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν
ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **8** ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας **9** καὶ
μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **10** ἤδη ⸀δὲ ἡ
ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
11 Ἐγὼ μὲν ⸂ὑμᾶς βαπτίζω⸃ ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι·
αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ ⸂καὶ πυρί⸃· **12** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν
⸀ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

2:21 εἰσῆλθεν WH Treg NIV] ἦλθεν RP **22 βασιλεύει** WH NIV] + ἐπὶ RP Treg • **τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου** WH Treg NIV] Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP **3:2 καὶ** Treg NIV RP] – WH **3 διὰ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **4 ἦν αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἦν RP **6 ποταμῷ** WH Treg NIV] – RP **7 αὐτοῦ** Treg NIV RP] – WH **10 δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP **11 ὑμᾶς βαπτίζω** WH Treg NIV] βαπτίζω ὑμᾶς RP • **καὶ πυρί** WH Treg NIV] – RP **12 ἀποθήκην** WH NIV RP] + αὐτοῦ Treg

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην
πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ. **14** ὁ δὲ ⸀Ἰωάννης διεκώλυεν
αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;
15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ⸂πρὸς αὐτόν⸃· Ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον
ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. **16** ⸂βαπτισθεὶς
δὲ⸃ ὁ Ἰησοῦς ⸂εὐθὺς ἀνέβη⸃ ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ⸀ἠνεῴχθησαν οἱ
οὐρανοί, καὶ εἶδεν ⸀πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ ⸀περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ’
αὐτόν· **17** καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4:1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι
ὑπὸ τοῦ διαβόλου. **2** καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας
τεσσεράκοντα ὕστερον ἐπείνασεν. **3** καὶ προσελθὼν ⸂ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ⸃·
Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ⸀ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ’ ⸀ἐπὶ παντὶ
ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ⸀ἔστησεν
αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, **6** καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε
σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. **7** ἔφη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ
δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν **9** καὶ
⸀εἶπεν αὐτῷ· Ταῦτά ⸂σοι πάντα⸃ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. **10** τότε
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ⸀Ὕπαγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν θεόν σου
προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. **11** τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος,
καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

3:14 **Ἰωάννης** Treg NIV RP] – WH **15** **πρὸς αὐτόν** Treg NIV RP] αὐτῷ WH **16** **βαπτισθεὶς δὲ** WH Treg NIV] Καὶ βαπτισθεὶς RP • **εὐθὺς ἀνέβη** WH Treg NIV] ἀνέβη εὐθὺς RP • **ἠνεῴχθησαν** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP NA • **πνεῦμα** WH] τὸ πνεῦμα τοῦ Treg NIV RP • **περιστερὰν** WH] + καὶ Treg NIV RP **4:3** **ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP **4** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἐπὶ** WH NIV RP] ἐν Treg **5** **ἔστησεν** WH Treg NIV] ἵστησιν RP **9** **εἶπεν** WH Treg NIV] λέγει RP • **σοι πάντα** WH Treg NIV] πάντα σοι RP **10** **Ὕπαγε** WH Treg NA] + ὀπίσω μου NIV RP

12 Ἀκούσας ⸀δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν
παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλίμ· **14** ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· **15** Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὁδὸν
θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, **16** ὁ λαὸς ὁ καθήμενος
ἐν ⸀σκοτίᾳ ⸂φῶς εἶδεν⸃ μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. **17** Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν·
Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς,
Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας
ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς· **19** καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε
ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. **20** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ
δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. **21** Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς,
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ
μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ
ἐκάλεσεν αὐτούς. **22** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ⸂ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ⸃, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν
νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. **24** καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην
τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις ⸀συνεχομένους, δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους
καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **25** καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5:1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ
προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· **2** καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν
αὐτοὺς λέγων·

4:12 **δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **16** ***σκοτίᾳ*** WH Treg] *σκότει* NIV RP • **φῶς εἶδεν** WH Treg NIV] εἶδεν φῶς RP **23** ***ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ*** WH NIV] *ὁ Ἰησοῦς ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ* Treg; *ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς* RP **24** ***συνεχομένους*** WH Treg] + *καὶ* NIV RP

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν.
4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
6 μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ
χορτασθήσονται.
7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.
9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.
10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν
⸀πονηρὸν καθ’ ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. **12** χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι
ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι
ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ ⸂βληθὲν ἔξω⸃ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω
ὄρους κειμένη· **15** οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον
ἀλλ’ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. **16** οὕτως λαμψάτω
τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ
δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ
ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι· **18** ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν
πάντα γένηται. **19** ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων
καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· ὃς δ’ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν. **20** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ⸂ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη⸃
πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν.

5:11 **πονηρὸν** WH Treg NIV] + ῥῆμα RP **13** **βληθὲν ἔξω** WH Treg NIV] βληθῆναι ἔξω καὶ RP **20** **ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη** WH NIV] ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν Treg RP

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ᾿ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. **22** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ ⸀αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ᾿ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ᾿ ἂν εἴπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. **23** ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, **24** ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. **25** ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ ⸂μετ᾿ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ⸃, μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ ⸀κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ· **26** ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις. **28** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. **30** καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου ⸂εἰς γέενναν ἀπέλθῃ⸃.

31 Ἐρρέθη ⸀δέ· Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. **32** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ⸂πᾶς ὁ ἀπολύων⸃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν ⸀μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. **34** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· **35** μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· **36** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ⸂ποιῆσαι ἢ μέλαιναν⸃. **37** ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

5:22 αὐτοῦ WH NIV] + εἰκῇ Treg RP **25 μετ᾿ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ** WH Treg NIV] ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾿ αὐτοῦ RP • **κριτὴς** WH NIV] + σε παραδῷ Treg RP **30 εἰς γέενναν ἀπέλθῃ** WH Treg NIV] βληθῇ εἰς γέενναν RP **31 δέ** WH Treg NIV] + ὅτι RP **32 πᾶς ὁ ἀπολύων** WH Treg NIV] ὃς ἂν ἀπολύσῃ RP • **μοιχευθῆναι** WH Treg NIV] μοιχᾶσθαι RP **36 ποιῆσαι ἢ μέλαιναν** WH Treg NIV] ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ
ὀδόντος. **39** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε ⸀ῥαπίζει
⸀εἰς τὴν δεξιὰν ⸀σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· **40** καὶ τῷ θέλοντί σοι
κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· **41** καὶ ὅστις σε
ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. **42** τῷ αἰτοῦντί σε ⸀δός, καὶ τὸν
θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις
τὸν ἐχθρόν σου. **44** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ⸀ὑμῶν καὶ
προσεύχεσθε ὑπὲρ ⸀τῶν διωκόντων ὑμᾶς· **45** ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς
ὑμῶν τοῦ ⸀ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ
ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. **46** ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς
ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι ⸂τὸ αὐτὸ⸃ ποιοῦσιν;
47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ⸀ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ
καὶ οἱ ⸀ἐθνικοὶ ⸂τὸ αὐτὸ⸃ ποιοῦσιν; **48** Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ⸀ὡς ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ ⸀οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6:1 Προσέχετε ⸀δὲ τὴν ⸀δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ
ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **3** σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, **4** ὅπως
ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ⸀κρυπτῷ
ἀποδώσει ⸀σοι.

5:39 **ῥαπίζει** WH Treg NIV] ῥαπίσει RP • **εἰς** WH Treg NIV] ἐπί RP • **σιαγόνα** NIV RP] + σου WH Treg NA **42** **δός** WH Treg NIV] δίδου RP **44** **ὑμῶν** WH Treg NIV] + εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP • **τῶν** WH Treg NIV] + ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ RP **45** **ἐν** WH Treg NIV] + τοῖς RP **46** **τὸ αὐτὸ** WH NIV RP] οὕτως Treg **47** **ἀδελφοὺς** WH Treg NIV] φίλους RP • **ἐθνικοὶ** WH Treg NIV] τελῶναι RP • **τὸ αὐτὸ** WH Treg NIV] οὕτως RP **48** **ὡς** WH Treg NIV] ὥσπερ RP • **οὐράνιος** WH Treg NIV] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **6:1** **δὲ** WH NA] – Treg NIV RP • **δικαιοσύνην** WH Treg NIV] ἐλεημοσύνην RP **4** **κρυπτῷ** WH Treg NIV] + αὐτὸς RP • **σοι** WH Treg NIV] + ἐν τῷ φανερῷ RP

5 Καὶ ὅταν ⸂προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς⸃ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι,
⸀ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ⸀ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.
6 σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου
πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ
κρυπτῷ ἀποδώσει ⸀σοι.

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ
ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· **8** μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς,
οἶδεν γὰρ ⸀ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, **10** ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά
σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ⸀ἐπὶ γῆς· **11** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον· **12** καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ⸀ἀφήκαμεν
τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· **13** καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι
ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ⸀πονηροῦ. **14** ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· **15** ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς
⸀ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ⸀ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί,
ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ⸀ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **17** σὺ δὲ
νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, **18** ὅπως μὴ
φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ ⸀κρυφαίῳ· καὶ ὁ
πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ⸁κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις
ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· **20** θησαυρίζετε δὲ
ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου

6:5 προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς WH Treg NIV] προσεύχῃ οὐκ ἔσῃ ὥσπερ RP • **ὅπως** WH Treg NIV] + ἂν RP • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP **6 σοι** WH Treg NIV] + ἐν τῷ φανερῷ RP **8 ὁ** Treg NIV RP] + θεὸς ὁ WH **10 ἐπὶ** WH Treg NIV] + τῆς RP **12 ἀφήκαμεν** WH Treg NIV] ἀφίεμεν RP **13 πονηροῦ** WH Treg NIV] + Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν RP **15 ἀνθρώποις** Holmes WH[marg] NA] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν WH Treg NIV RP **16 ὡς** WH Treg NIV] ὥσπερ RP • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP **18 ⸀κρυφαίῳ** WH Treg NIV] κρυπτῷ RP • **⸁κρυφαίῳ** WH Treg NIV] κρυπτῷ RP

κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· **21** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός ⸀σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ⸁σου.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ⸂ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς⸃, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί ⸀φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; **26** ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; **28** καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ⸂αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν⸃· **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **30** εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **31** μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· Τί φάγωμεν; ἤ· Τί πίωμεν; ἤ· Τί περιβαλώμεθα; **32** πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ⸀ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. **33** ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν ⸀βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. **34** μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ⸀αὐτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7:1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· **2** ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. **3** τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν

6:21 ⸀**σου** WH Treg NIV] ὑμῶν RP • ⸁**σου** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **22** **ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς** WH NIV] ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ Treg RP **25** **φάγητε** Holmes WH[marg]] + ἢ τί πίητε WH Treg NIV; + καὶ τί πίητε RP **28** **αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν** WH NIV] αὐξάνουσιν· οὐ κοπιοῦσιν οὐδὲ νήθουσιν Treg; αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP **32** **ἐπιζητοῦσιν** WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **33** **βασιλείαν** WH] + τοῦ θεοῦ Treg NIV RP **34** **αὐτῆς** WH] ἑαυτῆς Treg NIV; τὰ ἑαυτῆς RP

τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;
4 ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ⸀ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; **5** ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ⸂ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν⸃, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν
ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε ⸀καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν
καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ
ἀνοιγήσεται ὑμῖν. **8** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ
κρούοντι ⸀ἀνοιγήσεται. **9** ἢ τίς ⸀ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ⸀αἰτήσει ὁ υἱὸς
αὐτοῦ ἄρτον — μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; **10** ⸀ἢ καὶ ⸂ἰχθὺν αἰτήσει⸃ — μὴ ὄφιν
ἐπιδώσει αὐτῷ; **11** εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς
τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς
αἰτοῦσιν αὐτόν.

12 Πάντα οὖν ὅσα ⸀ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ
ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ⸂ἡ πύλη⸃ καὶ εὐρύχωρος
ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι’
αὐτῆς· **14** ⸀ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν,
καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

15 ⸀Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς
ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες. **16** ἀπὸ τῶν καρπῶν
αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ⸀σταφυλὰς ἢ
ἀπὸ τριβόλων σῦκα; **17** οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ
δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· **18** οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν

7:4 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **5 ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν** WH Treg NIV] τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP **6 καταπατήσουσιν** WH Treg NIV] καταπατήσωσιν RP **8 ἀνοιγήσεται** WH NIV RP] ἀνοίγεται Treg **9 ἐστιν** NIV RP] – WH Treg • **αἰτήσει** WH Treg NA] ἐὰν αἰτήσῃ NIV RP **10 ἢ** WH Treg NIV] – RP • **ἰχθὺν αἰτήσει** WH Treg NIV] ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ RP **12 ἐὰν** WH NIV] ἂν Treg RP **13 ἡ πύλη** Treg NIV RP] – WH **14 ὅτι** WH] ὅτι δὲ NIV; τί Treg RP NA **15 Προσέχετε** WH NIV] + δὲ Treg RP **16 σταφυλὰς** WH Treg NIV] σταφυλήν RP

καρποὺς πονηροὺς ⸀ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. **19** πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **20** ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλʼ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν ⸀τοῖς οὐρανοῖς. **22** πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; **23** καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπʼ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ⸀ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν ⸂αὐτοῦ τὴν οἰκίαν⸃ ἐπὶ τὴν πέτραν. **25** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. **26** καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν ⸂αὐτοῦ τὴν οἰκίαν⸃ ἐπὶ τὴν ἄμμον. **27** καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ⸀ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· **29** ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς ⸀αὐτῶν.

8:1 ⸂Καταβάντος δὲ αὐτοῦ⸃ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. **2** καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ⸀προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. **3** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο ⸀αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

7:18 **ποιεῖν** Treg NIV RP] ἐνεγκεῖν WH **21** **τοῖς** WH Treg NIV] – RP **24** **ὁμοιωθήσεται** WH Treg NIV] ὁμοιώσω αὐτὸν RP • **αὐτοῦ τὴν οἰκίαν** WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **26** **αὐτοῦ τὴν οἰκίαν** WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **28** **ἐτέλεσεν** WH Treg NIV] συνετέλεσεν RP **29** **αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP **8:1** **Καταβάντος δὲ αὐτοῦ** WH Treg NIV] Καταβάντι δὲ αὐτῷ RP **2** **προσελθὼν** WH Treg NIV] ἐλθὼν RP **3** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

5 ⸀Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ⸀ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος
παρακαλῶν αὐτὸν **6** καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. **7** ⸀καὶ λέγει ⸀αὐτῷ· Ἐγὼ ἐλθὼν
θεραπεύσω αὐτόν. **8** ⸀καὶ ἀποκριθεὶς⸀ ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται
ὁ παῖς μου· **9** καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ⸀ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν
στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου,
καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **10** ἀκούσας δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸀παρ᾽
οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ⸀ εὗρον. **11** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ
ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· **12** οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας
ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **13** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· Ὕπαγε, ⸀ὡς
ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· καὶ ἰάθη ὁ ⸀παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ
βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· **15** καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν
αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. **16** Ὀψίας δὲ γενομένης
προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ,
καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· **17** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς
νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ⸀πολλοὺς ὄχλους⸀ περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν
εἰς τὸ πέραν. **19** καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε,
ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **20** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες
φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **21** ἕτερος δὲ τῶν ⸀μαθητῶν εἶπεν
αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

8:5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP **7 καὶ** Treg NIV RP] – WH • **αὐτῷ** WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP **8 καὶ ἀποκριθεὶς** NIV RP] ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg **9 ἐξουσίαν** Treg NIV RP] + τασσόμενος WH **10 παρ᾽ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ** WH Treg NIV] οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP **13 ὡς** WH NIV] καὶ ὡς Treg RP • **παῖς** WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **18 πολλοὺς ὄχλους** Treg RP] ὄχλον WH NIV **21 μαθητῶν** WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ ⸀εἰς πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. **25** καὶ ⸀προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, ⸀σῶσον, ἀπολλύμεθα. **26** καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **27** οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ⸂αὐτῷ ὑπακούουσιν⸃;

28 Καὶ ⸂ἐλθόντος αὐτοῦ⸃ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν ⸀Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **29** καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ ⸀σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; **30** ἦν δὲ μακρὰν ἀπ’ αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. **31** οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ⸂ἀπόστειλον ἡμᾶς⸃ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς ⸂τοὺς χοίρους⸃· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ⸀ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. **33** οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. **34** καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ⸀ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9:1 Καὶ ⸀ἐμβὰς ⸀εἰς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον·

8:22 λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP **23 εἰς** WH Treg] + τὸ NIV RP **25 προσελθόντες** WH Treg NIV] + οἱ μαθηταὶ RP • **σῶσον** WH Treg NA] + ἡμᾶς NIV RP **27 αὐτῷ ὑπακούουσιν** WH Treg NIV] ὑπακούουσιν αὐτῷ RP **28 ἐλθόντος αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP • **Γαδαρηνῶν** WH Treg NIV] Γεργεσηνῶν RP **29 σοί** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **31 ἀπόστειλον ἡμᾶς** WH Treg NIV] ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP **32 τοὺς χοίρους** WH Treg NIV] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP • **ἀγέλη** WH Treg NIV] + τῶν χοίρων RP **34 ὑπάντησιν** WH Treg NIV] συνάντησιν RP **9:1 ἐμβὰς** WH Treg RP NA] + ὁ Ἰησοῦς NIV • **εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP

⸀ἀφίενταί ⸂σου αἱ ἁμαρτίαι⸃. **3** καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν
ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ. **4** καὶ ⸀εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν·
⸀Ἱνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **5** τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν· ⸀Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ⸀Ἔγειρε καὶ περιπάτει; **6** ἵνα δὲ
εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας
— τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ⸀Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς
τὸν οἶκόν σου. **7** καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **8** ἰδόντες δὲ οἱ
ὄχλοι ⸀ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς
ἀνθρώποις.

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ
τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς
ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, ⸀καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι
καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ⸀ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; **12** ὁ ⸀δὲ ἀκούσας ⸀εἶπεν·
Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. **13** πορευθέντες
δὲ μάθετε τί ἐστιν· Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους
ἀλλὰ ⸀ἁμαρτωλούς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν ⸀πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; **15** καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ’ ὅσον
μετ’ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν
ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. **16** οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους
ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **17** οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·

9:2 **ἀφίενταί** WH Treg NIV] ἀφέωνταί RP • **σου αἱ ἁμαρτίαι** WH Treg NIV] σοι αἱ ἁμαρτίαι σου RP **4** **εἰδὼς** WH Treg NIV] ἰδὼν RP NA • **Ἱνατί** WH Treg NIV] + ὑμεῖς RP **5** **Ἀφίενταί** WH Treg NIV] Ἀφέωνταί RP • **Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **6** **Ἐγερθεὶς** NIV RP] Ἔγειρε WH Treg **8** **ἐφοβήθησαν** WH Treg NIV] ἐθαύμασαν RP **10** **καὶ** WH Treg RP NA] – NIV **11** **ἔλεγον** WH Treg NIV] εἶπον RP **12** **δὲ** WH NIV] + Ἰησοῦς Treg RP • **εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **13** **ἁμαρτωλούς** WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP **14** **πολλά** Treg RP NA] – WH NIV

εἰ δὲ μή γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ⸀ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων εἷς ⸀ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται. **19** καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ⸀ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **20** Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· **21** ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι. **22** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν· Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **23** καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον **24** ⸀ἔλεγεν· Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **25** ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. **26** καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν ⸀αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, ⸀υἱὲ Δαυίδ. **28** ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε. **29** τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. **30** καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ⸀ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω· **31** οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ⸀ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον· **33** καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **34** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ⸀μαλακίαν. **36** Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους

9:17 ἀπόλλυνται WH Treg NIV] ἀπολοῦνται RP **18 ἐλθὼν** Treg NIV RP] προσελθὼν WH **19 ἠκολούθει** WH Treg] ἠκολούθησεν NIV RP **22 στραφεὶς** WH Treg NIV] ἐπιστραφεὶς RP **24 ἔλεγεν** WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP **27 αὐτῷ** Treg NIV RP] – WH • **υἱὲ** WH RP] υἱὸς Treg NIV **30 ἐνεβριμήθη** WH Treg NIV] ἐνεβριμήσατο RP **32 ἄνθρωπον** Treg NIV RP] – WH **35 μαλακίαν** WH Treg NIV] + ἐν τῷ λαῷ RP

ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ⸀ὡσεὶ πρόβατα
μὴ ἔχοντα ποιμένα. **37** τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς,
οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· **38** δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ
ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10:1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς
ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν
νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. **2** τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν
ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς ⸀αὐτοῦ,
Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, **3** Φίλιππος καὶ
Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου καὶ
⸀Θαδδαῖος, **4** Σίμων ὁ ⸀Καναναῖος καὶ Ἰούδας ⸀ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς
αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς
λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε·
6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, ⸂νεκροὺς ἐγείρετε⸃, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια
ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. **9** μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ
ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, **10** μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο
χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ⸀ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς
⸀αὐτοῦ. **11** εἰς ἣν δ’ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. **12** εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν
ἀσπάσασθε αὐτήν· **13** καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ’
αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ⸀πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. **14** καὶ
ὃς ⸀ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ⸀ἔξω
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.
15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9:36 **ὡσεὶ** WH NIV RP] ὡς Treg **10:2** **αὐτοῦ** Treg RP] + καὶ WH NIV **3** **Θαδδαῖος** WH Treg NIV] Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος RP **4** **Καναναῖος** WH Treg NIV] Κανανίτης RP • **ὁ** WH NIV] – Treg RP **8** **νεκροὺς ἐγείρετε** WH Treg NIV] – RP **10** **ῥάβδον** WH Treg NIV] ῥάβδους RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **13** **πρὸς** Treg NIV RP] ἐφ’ WH **14** **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **ἔξω** WH Treg NIV] – RP

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν
φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. **17** προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· **18** καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε
ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. **19** ὅταν δὲ ⸀παραδῶσιν ὑμᾶς,
μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί
⸀λαλήσητε· **20** οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς
ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. **21** παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ
πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος οὗτος σωθήσεται. **23** ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε
εἰς τὴν ⸀ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις ⸀τοῦ Ἰσραὴλ
ἕως ⸀ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν
κύριον αὐτοῦ. **25** ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ
ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ⸀ἐπεκάλεσαν,
πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ
ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. **27** ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν
δωμάτων. **28** καὶ μὴ ⸀φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν
μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ⸁φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ⸀καὶ ψυχὴν
⸁καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. **29** οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ
ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. **30** ὑμῶν δὲ καὶ
αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. **31** μὴ οὖν ⸀φοβεῖσθε· πολλῶν
στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ⸀ἐν οὐρανοῖς·

10:19 παραδῶσιν WH Treg NIV] παραδιδῶσιν RP • **λαλήσητε** WH Treg NIV] λαλήσετε RP **23 ἑτέραν** WH Treg NIV] ἄλλην RP • **τοῦ** WH RP NA] – Treg NIV • **ἂν** Treg NIV RP] – WH **25 ἐπεκάλεσαν** WH Treg NIV] ἐκάλεσαν RP **28** **⸀φοβεῖσθε** Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH • **⸁φοβεῖσθε** WH NIV] φοβήθητε Treg RP • **⸀καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP • **⸁καὶ** WH Treg NIV] + τὸ RP **31 φοβεῖσθε** WH Treg NIV] φοβηθῆτε RP **32 ἐν** NIV RP] + τοῖς WH Treg NA

33 ὅστις ⸂δ᾽ ἂν⸃ ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ⸂κἀγὼ
αὐτὸν⸃ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ⸀ἐν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν
εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. **35** ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς
αὐτῆς, **36** καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. **37** ὁ φιλῶν πατέρα ἢ
μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ
οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· **38** καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ
ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. **39** ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν,
καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν
ἀποστείλαντά με. **41** ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν
προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου
λήμψεται. **42** καὶ ὃς ⸀ἂν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς
αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ
πέμψας ⸀διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **3** εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ
ἕτερον προσδοκῶμεν; **4** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· **5** τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ
χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, ⸀καὶ νεκροὶ
ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· **6** καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ⸀ἐὰν μὴ
σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ
Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου
σαλευόμενον; **8** ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν ⸀μαλακοῖς ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ⸀βασιλέων ⸀εἰσίν. **9** ἀλλὰ τί

10:33 δ᾽ ἂν NIV RP] δὲ WH Treg • **κἀγὼ αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν κἀγὼ RP • **ἐν** NIV RP] + τοῖς WH Treg NA **42 ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP **11:2 διὰ** WH Treg NIV] δύο RP **5 καὶ** WH Treg NIV] – RP **6 ἐὰν** NIV RP] ἂν WH Treg **8 μαλακοῖς** WH Treg NIV] + ἱματίοις RP • **βασιλέων** WH Treg NIV] βασιλείων RP • **εἰσίν** Treg NIV RP] – WH

ἐξήλθατε⸃; προφήτην ἰδεῖν⸅; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
10 ⸀οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. **11** ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ
δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.**12** ἀπὸ δὲ τῶν
ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται,
καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. **13** πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως
Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν· **14** καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ
μέλλων ἔρχεσθαι. **15** ὁ ἔχων ⸀ὦτα ἀκουέτω.

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίοις ⸂καθημένοις
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις⸃ **17** ⸀λέγουσιν· Ηὐλήσαμεν
ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ⸀ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε· **18** ἦλθεν γὰρ
Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· Δαιμόνιον ἔχει· **19** ἦλθεν ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν
⸀ἔργων αὐτῆς.

20 Τότε ⸀ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται
δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· **21** Οὐαί σοι, Χοραζίν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά·
ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι
ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. **22** πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. **23** καὶ σύ, Καφαρναούμ, ⸂μὴ ἕως
οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ⸃; ἕως ᾅδου ⸀καταβήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ⸀ἐγενήθησαν αἱ
δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ⸀ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. **24** πλὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

11:9 ; προφήτην ἰδεῖν WH] ἰδεῖν; προφήτην Treg NIV RP **10 οὗτός** WH NIV] + γάρ Treg RP **15 ὦτα** WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **16 καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις** WH Treg NIV] ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις αὐτῶν RP **17 λέγουσιν** WH Treg NIV] καὶ λέγουσιν RP • **ἐθρηνήσαμεν** WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **19 ἔργων** WH Treg NIV] τέκνων RP **20 ἤρξατο** WH Treg RP NA] + ὁ Ἰησοῦς NIV **23 μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ** WH Treg NIV] ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα RP • **καταβήσῃ** WH Treg NIV] καταβιβασθήσῃ RP • **ἐγενήθησαν** WH Treg NIV] ἐγένοντο RP • **ἔμεινεν** WH Treg NIV] ἔμειναν RP

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι,
πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ⸀ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· **26** ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ⸂εὐδοκία
ἐγένετο⸃ ἔμπροσθέν σου. **27** Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ
οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ
μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
ἀναπαύσω ὑμᾶς. **29** ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ’ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι
πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν·
30 ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

12:1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν
σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ
ἐσθίειν. **2** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ
οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. **3** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν
Δαυὶδ ὅτε ⸀ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ; **4** πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ⸂ἔφαγον, ὃ⸃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ
τοῖς μετ’ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; **5** ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι
τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν;
6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. **7** εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν·
Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. **8** κύριος γάρ
ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· **10** καὶ ἰδοὺ
⸀ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἔξεστι
τοῖς σάββασιν ⸀θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
Τίς ⸀ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς
σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; **12** πόσῳ οὖν διαφέρει
ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. **13** τότε λέγει
τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινόν ⸂σου τὴν χεῖρα⸃· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη

11:25 ἔκρυψας WH Treg NIV] ἀπέκρυψας RP **26 εὐδοκία ἐγένετο** WH NIV] ἐγένετο εὐδοκία Treg RP **12:3 ἐπείνασεν** WH Treg NIV] + αὐτὸς RP **4 ἔφαγον, ὃ** WH NIV] ἔφαγεν, ὃ Treg; ἔφαγεν οὓς RP **10 ἄνθρωπος** WH Treg NIV] + ἦν τὴν RP • **θεραπεύειν** WH Treg RP] θεραπεῦσαι NIV **11 ἔσται** WH NIV RP] – Treg **13 σου τὴν χεῖρα** WH Treg NIV] τὴν χεῖρά σου RP

ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. **14** ⸂ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ’
αὐτοῦ⸃ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν ⸀αὐτῷ πολλοί,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, **16** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν
αὐτὸν ποιήσωσιν, **17** ⸀ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος· **18** Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ⸂εἰς ὃν⸃ εὐδόκησεν ἡ
ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ’ αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν
αὐτοῦ. **20** κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ
σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. **21** καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη
ἐλπιοῦσιν.

22 Τότε ⸂προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός⸃· καὶ
ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν ⸀κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. **23** καὶ ἐξίσταντο
πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; **24** οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. **25** εἰδὼς ⸀δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς·
Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. **26** καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν
ἐκβάλλει, ἐφ’ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; **27** καὶ
εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν;
διὰ τοῦτο αὐτοὶ ⸂κριταὶ ἔσονται ὑμῶν⸃. **28** εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **29** ἢ πῶς
δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ⸀ἁρπάσαι,
ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ⸀διαρπάσει. **30** ὁ
μὴ ὢν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει.
31 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς

12:14 ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι … αὐτοῦ WH Treg NIV] Οἱ δὲ Φαρισαῖοι … αὐτοῦ ἐξελθόντες RP **15 αὐτῷ** WH NIV] + ὄχλοι Treg RP NA **17 ἵνα** WH Treg NIV] ὅπως RP **18 εἰς ὃν** NIV RP] ὃν WH; ἐν ᾧ Treg **22 προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός** Treg RP NA] προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν WH NIV • **κωφὸν** WH Treg NIV] τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ RP **25 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **27 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν ἔσονται κριταί RP **29 ἁρπάσαι** WH Treg NIV] διαρπάσαι RP • **διαρπάσει** WH Treg RP NA] διαρπάσῃ NIV

ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ⸀*ἀφεθήσεται.* **32** *καὶ ὃς ἐὰν*
εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ κατὰ
τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν ⸂*τούτῳ τῷ*⸃ *αἰῶνι*
οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 *Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ*
ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ
τὸ δένδρον γινώσκεται. **34** *γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν*
πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. **35** *ὁ*
ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. **36** *λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι*
πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ⸀*λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν*
ἡμέρᾳ κρίσεως· **37** *ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου*
καταδικασθήσῃ.

38 *Τότε ἀπεκρίθησαν* ⸀*αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων*
λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. **39** *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς*
εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. **40** *ὥσπερ γὰρ ἦν*
Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
41 *ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ*
κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Ἰωνᾶ ὧδε. **42** *βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς*
ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν
σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

43 *Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται*
δι᾽ ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. **44** *τότε λέγει·* ⸂*Εἰς*
τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω⸃ *ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν* ⸀*εὑρίσκει* ⸀*σχολάζοντα*
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **45** *τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ᾽*
ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ

12:31 ***ἀφεθήσεται*** WH Treg NIV] + *τοῖς ἀνθρώποις* RP **32** ***τούτῳ τῷ*** WH Treg NIV] *τῷ νῦν* RP **36** ***λαλήσουσιν*** WH Treg NIV] *ἐὰν λαλήσωσιν* RP **38** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] – RP **44** ***Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω*** WH Treg NIV] *Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου* RP • ***εὑρίσκει*** WH Treg RP NA] + *τὸν οἶκόν* NIV • ***σχολάζοντα*** Treg NIV RP] + *καὶ* WH

ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως
ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι ⸀δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. **47** ⸂εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ
μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.⸃ **48** ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ ⸀λέγοντι αὐτῷ· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
ἀδελφοί μου; **49** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν·
Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· **50** ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13:1 ⸀Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⸀τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ
τὴν θάλασσαν· **2** καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν ⸀εἰς
πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. **3** καὶ
ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
σπείρειν. **4** καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ⸂ἐλθόντα
τὰ πετεινὰ⸃ κατέφαγεν αὐτά. **5** ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ
εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, **6** ἡλίου
δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. **7** ἄλλα
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ⸀ἔπνιξαν αὐτά.
8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ
ἑξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα. **9** ὁ ἔχων ⸀ὦτα ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς
λαλεῖς αὐτοῖς; **11** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ⸀αὐτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι
τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. **12** ὅστις
γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ
ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. **13** διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι
βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν· **14** καὶ
ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ
μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. **15** ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία

12:46 δὲ RP] – WH Treg NIV **47 εἶπεν … λαλῆσαι** Treg NIV RP] – WH **48 λέγοντι** WH Treg NIV] εἰπόντι RP **13:1 Ἐν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **τῆς** WH Treg NIV] ἀπὸ τῆς RP **2 εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP **4 ἐλθόντα τὰ πετεινὰ** WH NIV] ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ RP; ἦλθον τὰ πετεινὰ καὶ Treg **7 ἔπνιξαν** NIV] ἀπέπνιξαν WH Treg RP **9 ὦτα** WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **11 αὐτοῖς** Treg RP NA] – WH NIV

τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. **16** ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ
ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ⸀ἀκούουσιν. **17** ἀμὴν γὰρ λέγω
ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ
εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ⸀σπείραντος. **19** παντὸς
ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ
ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
σπαρείς. **20** ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, **21** οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ
ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον
εὐθὺς σκανδαλίζεται. **22** ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν
λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος ⸀τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου
συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. **23** ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ⸂καλὴν γῆν⸃
σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ⸀συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ
ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἑξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ⸀σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. **25** ἐν
δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ⸀ἐπέσπειρεν
ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. **26** ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ
καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. **27** προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι
τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ⸀ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ
ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; **28** ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο
ἐποίησεν. οἱ δὲ ⸂δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν⸃· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες ⸀συλλέξωμεν
αὐτά; **29** ὁ δέ ⸀φησιν· Οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα
αὐτοῖς τὸν σῖτον· **30** ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ⸀μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ

13:16 ἀκούουσιν WH Treg NIV] *ἀκούει* RP **18 σπείραντος** WH Treg NIV] *σπείροντος* RP **22 τούτου** RP] – WH Treg NIV **23 καλὴν γῆν** WH Treg NIV] *γῆν τὴν καλὴν* RP • **συνιείς** WH Treg NIV] *συνιών* RP **24 σπείραντι** WH Treg NIV] *σπείροντι* RP **25 ἐπέσπειρεν** WH Treg NIV] *ἔσπειρεν* RP **27 ἔσπειρας** WH NIV RP] *ἔσπειρες* Treg **28 δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν** Treg] *αὐτῷ λέγουσιν* WH; *δουλοι λεγουσιν αυτω* NIV; *δουλοι ειπον αυτω* RP • **συλλέξωμεν** WH Treg NIV] *συλλέξομεν* RP **29 φησιν** WH Treg NIV] *ἔφη* RP **30 μέχρι** RP] *ἕως* WH Treg NIV

ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ
δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον ⸀συναγάγετε
εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ
αὐτοῦ· **32** ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ
μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ⸀ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ
ἐζυμώθη ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς
παραβολῆς ⸀οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς· **35** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου
λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
⸀καταβολῆς.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν ⸀οἰκίαν. καὶ προσῆλθον αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ⸀Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. **37** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ⸀εἶπεν· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· **38** ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, **39** ὁ δὲ
ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια ⸀αἰῶνός
ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. **40** ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ
πυρὶ ⸀καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ ⸀αἰῶνος· **41** ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, **42** καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
ὁ ἔχων ⸀ὦτα ἀκουέτω.

13:30 ***συναγάγετε*** NIV RP] *συνάγετε* WH Treg **33** ***ἐνέκρυψεν*** WH Treg NIV] *ἔκρυψεν* RP **34** ***οὐδὲν*** WH Treg NIV] *οὐκ* RP **35** ***καταβολῆς*** WH Treg] + *κόσμου* NIV RP **36** ***οἰκίαν*** WH Treg NIV] + *ὁ Ἰησοῦς* RP • ***Διασάφησον*** WH Treg NIV] *Φράσον* RP **37** ***εἶπεν*** WH Treg NIV] + *αὐτοῖς* RP **39** ***αἰῶνός*** WH Treg NIV] *τοῦ αἰῶνός* RP **40** ***καίεται*** Treg RP] *κατακαίεται* WH NIV • ***αἰῶνος*** WH Treg NIV] + *τούτου* RP **43** ***ὦτα*** WH NIV] + *ἀκούειν* Treg RP

44 ⸀Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ
ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ
⸂πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει⸃ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ⸀ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ
ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· **46** ⸂εὑρὼν δὲ⸃ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην
ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς
τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· **48** ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς
⸀ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **49** οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων
50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

51 ⸀Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ⸀Ναί. **52** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς ⸂τῇ βασιλείᾳ⸃ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός
ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ
παλαιά. **53** καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν
ἐκεῖθεν.

54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ
αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη
καὶ αἱ δυνάμεις; **55** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; ⸀οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ ⸀Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ
Ἰούδας; **56** καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα; **57** καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ
ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ ⸀πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **58** καὶ οὐκ
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

13:44 Ὁμοία WH Treg NIV] Πάλιν ὁμοία RP • **πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει** Treg NIV] πωλεῖ ὅσα ἔχει WH; πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP **45 ἀνθρώπῳ** Treg NIV RP] – WH **46 εὑρὼν δὲ** WH Treg NIV] ὃς εὑρὼν RP **48 ἄγγη** WH Treg NIV] ἀγγεῖα RP **51 Συνήκατε** WH Treg NA] Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Συνήκατε NIV RP • **Ναί** WH Treg NIV] + κύριε RP **52 τῇ βασιλείᾳ** WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **55 οὐχ** WH Treg NIV] Οὐχί RP • **Ἰωσὴφ** WH Treg NIV] Ἰωσῆς RP **57 πατρίδι** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP

14:1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν
Ἰησοῦ, **2** καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. **3** Ὁ
γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν ⸀αὐτὸν καὶ ⸂ἐν φυλακῇ ἀπέθετο⸃
διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **4** ἔλεγεν γὰρ
⸂αὐτῷ ὁ Ἰωάννης⸃· Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν· **5** καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. **6** ⸂γενεσίοις δὲ γενομένοις⸃
τοῦ Ἡρῴδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ
Ἡρῴδῃ, **7** ὅθεν μετὰ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ⸀ἐὰν αἰτήσηται. **8** ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν
κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **9** καὶ ⸂λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ⸃ τοὺς ὅρκους
καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, **10** καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν
⸀τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ· **11** καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ
ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **12** καὶ προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ ⸀πτῶμα καὶ ἔθαψαν ⸀αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν
τῷ Ἰησοῦ.

13 ⸂Ἀκούσας δὲ⸃ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον
τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν
πόλεων. **14** καὶ ⸀ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ
ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. **15** ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ
⸀μαθηταὶ λέγοντες· Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον
τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.
16 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
φαγεῖν. **17** οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο
ἰχθύας. **18** ὁ δὲ εἶπεν· Φέρετέ μοι ⸂ὧδε αὐτούς⸃. **19** καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους
ἀνακλιθῆναι ἐπὶ ⸂τοῦ χόρτου⸃, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,

---

14:3 **αὐτὸν** Treg NIV RP] – WH • **ἐν φυλακῇ ἀπέθετο** WH NIV] ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο Treg; ἔθετο ἐν φυλακῇ RP **4** **αὐτῷ ὁ Ἰωάννης** RP] ὁ Ἰωάννης αὐτῷ WH NIV; ὁ Ἰωάννης Treg **6** **γενεσίοις δὲ γενομένοις** WH Treg NIV] Γενεσίων δὲ ἀγομένων RP **7** **ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg **9** **λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ** WH Treg NIV] ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς διὰ δὲ RP **10** **τὸν** NIV RP] – WH Treg **12** **πτῶμα** WH Treg NIV] σῶμα RP • **αὐτόν** WH Treg NA] αὐτό NIV RP **13** **Ἀκούσας δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἀκούσας RP **14** **ἐξελθὼν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **15** **μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **18** **ὧδε αὐτούς** WH Treg NIV] αὐτοὺς ὧδε RP **19** **τοῦ χόρτου** WH Treg NIV] τοὺς χόρτους RP

ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς
ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. **20** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν,
καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **21** οἱ δὲ
ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ⸀ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι ⸀εἰς πλοῖον καὶ προάγειν
αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. **23** καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη ⸂σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν⸃, βασανιζόμενον
ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. **25** τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς
⸀ἦλθεν πρὸς ⸀αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ ⸂τὴν θάλασσαν⸃. **26** ⸂οἱ δὲ μαθηταὶ
ἰδόντες αὐτὸν⸃ ἐπὶ ⸂τῆς θαλάσσης⸃ περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι
Φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. **27** ⸀εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν ⸂αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς⸃ λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ ⸂αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν⸃· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
⸂ἐλθεῖν πρὸς σὲ⸃ ἐπὶ τὰ ὕδατα· **29** ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ
⸀πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ⸂καὶ ἦλθεν⸃ πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ⸀ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι
ἔκραξεν λέγων· Κύριε, σῶσόν με. **31** εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; **32** καὶ
⸀ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. **33** οἱ δὲ ἐν τῷ ⸀πλοίῳ
προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ⸂ἐπὶ τὴν γῆν εἰς⸃ Γεννησαρέτ. **35** καὶ
ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, **36** καὶ

14:22 ***ἠνάγκασεν*** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • ***εἰς*** WH Treg] + τὸ NIV RP **24** ***σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν*** WH Treg NIV] *μέσον τῆς θαλάσσης ἦν* RP **25** ***ἦλθεν*** WH Treg NA] *ἀπῆλθεν* NIV RP • ***αὐτοὺς*** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • ***τὴν θάλασσαν*** WH Treg NIV] τῆς θαλάσσης RP **26** ***οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν*** WH NIV] *καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ* Treg RP • ***τῆς θαλάσσης*** WH Treg NIV] *τὴν θάλασσαν* RP **27** ***εὐθὺς*** WH Treg NIV] Εὐθέως RP • ***αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς*** Treg RP] *ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς* WH NIV **28** ***αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν*** Treg NIV RP] *ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ* WH • ***ἐλθεῖν πρὸς σὲ*** WH Treg NIV] *πρός σε ἐλθεῖν* RP **29** ***πλοίου*** WH Treg] + ὁ NIV RP• ***καὶ ἦλθεν*** WH NIV] *ἐλθεῖν* Treg RP **30** ***ἰσχυρὸν*** Treg RP NA] – WH NIV **32** ***ἀναβάντων*** WH Treg NIV] *ἐμβάντων* RP **33** ***πλοίῳ*** WH NIV] + *ἐλθόντες* Treg RP **34** ***ἐπὶ τὴν γῆν εἰς*** WH Treg NIV] *εἰς τὴν γῆν* RP

παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

15:1 Τότε προσέρχονται τῷ ⸀Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ⸂Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς⸃ λέγοντες **2** Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ⸀αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. **3** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; **4** ὁ γὰρ θεὸς ⸀εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· **5** ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, **6** ⸀οὐ μὴ ⸀τιμήσει τὸν πατέρα ⸀αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε ⸂τὸν λόγον⸃ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. **7** ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἠσαΐας λέγων· **8** ⸂Ὁ λαὸς οὗτος⸃ τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ· **9** μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· **11** οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **12** Τότε προσελθόντες οἱ ⸀μαθηταὶ ⸀λέγουσιν αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; **13** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. **14** ἄφετε αὐτούς· ⸂τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί τυφλῶν⸃· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. **15** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ⸀ταύτην. **16** ὁ ⸀δὲ εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; **17** ⸀οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς

15:1 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + οἱ RP • **Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς** WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP **2 αὐτῶν** Treg NIV RP] – WH **4 εἶπεν** WH Treg NIV] ἐνετείλατο λέγων RP **6 οὐ** WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • **τιμήσει** WH Treg NIV] τιμήσῃ RP • **αὐτοῦ** WH NIV] + ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ Treg RP • **τὸν λόγον** WH Treg NIV] τὴν ἐντολὴν RP **8 Ὁ λαὸς οὗτος** WH Treg NIV] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ RP **12 μαθηταὶ** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **λέγουσιν** WH Treg NIV] εἶπον RP **14 τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί τυφλῶν** Treg NA] τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί WH NIV; ὁδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν RP **15 ταύτην** NIV RP] – WH Treg **16 δὲ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **17 οὐ** WH Treg NIV] Οὔπω RP

ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; **18** τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας
ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. **19** ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται
διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι,
βλασφημίαι. **20** ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν
φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ
Σιδῶνος. **22** καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα
⸀ἔκραζεν λέγουσα· Ἐλέησόν με, κύριε ⸀υἱὸς Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς
δαιμονίζεται. **23** ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ⸀ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.
24 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα
οἴκου Ἰσραήλ. **25** ἡ δὲ ἐλθοῦσα ⸀προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.
26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ
βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. **27** ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. **28** τότε
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι
ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς
Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. **30** καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι
πολλοὶ ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν ⸂κωφούς, τυφλούς, χωλούς, κυλλούς⸃, καὶ ἑτέρους
πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας ⸀αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς· **31** ὥστε ⸂τὸν ὄχλον⸃ θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας
⸂κυλλοὺς ὑγιεῖς⸃ ⸀καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ
ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν·
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ
ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν
ἐν τῇ ὁδῷ. **33** καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ⸀μαθηταί· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι

15:22 **ἔκραζεν** WH Treg NIV] ἐκραύγασεν αὐτῷ RP • **υἱὸς** WH Treg NIV] υἱὲ RP **23** **ἠρώτουν** WH Treg NIV] ἠρώτων RP **25** **προσεκύνει** WH Treg NIV] προσεκύνησεν RP **30** **κωφούς, τυφλούς, χωλούς, κυλλούς** Holmes] χωλούς, κυλλούς, τυφλούς, κωφούς WH; χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς Treg RP; χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς NIV • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ Ἰησοῦ RP **31** **τὸν ὄχλον** WH NIV] τοὺς ὄχλους Treg RP • **κυλλοὺς ὑγιεῖς** Treg NIV RP] – WH • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **33** **μαθηταί** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP

τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; **34** καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους
ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. **35** καὶ ⸀παραγγείλας
⸂τῷ ὄχλῳ⸃ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν **36** ⸀ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς
ἰχθύας ⸀καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ⸀ἐδίδου τοῖς ⸀μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ
⸂τοῖς ὄχλοις⸃. **37** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ⸂τὸ περισσεῦον
τῶν κλασμάτων ἦραν⸃ ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. **38** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν
τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. **39** καὶ ἀπολύσας τοὺς
ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια ⸀Μαγαδάν.

16:1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες
ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **2** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς· ⸂Ὀψίας γενομένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· **3** καὶ
πρωΐ· Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ⸀τὸ μὲν πρόσωπον
τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.⸃
4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
εἰ μὴ τὸ σημεῖον ⸀Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ ⸀μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. **6** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων. **7** οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ
ἐλάβομεν. **8** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ⸀εἶπεν· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι,
ὅτι ἄρτους οὐκ ⸀ἐλάβετε; **9** οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους
τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; **10** οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους
τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; **11** πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ
περὶ ⸀ἄρτων εἶπον ὑμῖν; ⸂προσέχετε δὲ⸃ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ

15:35 παραγγείλας WH Treg NIV] ἐκέλευσεν RP • **τῷ ὄχλῳ** WH Treg NIV] τοῖς ὄχλοις RP **36 ἔλαβεν** WH Treg NIV] καὶ λαβὼν RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἐδίδου** WH Treg NIV] ἔδωκεν RP • **μαθηταῖς** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **τοῖς ὄχλοις** WH Treg NIV] τῷ ὄχλῷ RP **37 τὸ … κλασμάτων ἦραν** WH Treg NIV] ἦραν τὸ … κλασμάτων RP **39 Μαγαδάν** WH Treg NIV] Μαγδαλά RP **16:2–3 Ὀψίας γενομένης … οὐ δύνασθε** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **τὸ** Treg NIV ⟦WH⟧] Ὑποκριταί τὸ RP **4 Ἰωνᾶ** WH Treg NIV] + τοῦ προφήτου RP **5 μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8 εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • **ἐλάβετε** Treg RP] ἔχετε WH NIV **11 ἄρτων** WH Treg NIV] ἄρτου RP • **προσέχετε δὲ** WH Treg NIV] προσέχειν RP

Σαδδουκαίων. **12** τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ⸂τῶν
ἄρτων⸃ ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· ⸀Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; **14** οἱ δὲ εἶπαν· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν,
ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. **15** λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με
λέγετε εἶναι; **16** ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. **17** ⸂ἀποκριθεὶς δὲ⸃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ,
Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· **18** κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ
οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς·
19 ⸀δώσω σοι τὰς ⸀κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ⸀ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ⸁ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται
λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **20** τότε ⸀διεστείλατο τοῖς ⸀μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ
εἴπωσιν ὅτι αὐτός ⸀ἐστιν ὁ χριστός.
21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ⸂ὁ Ἰησοῦς⸃ δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ
αὐτὸν ⸂εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν⸃ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἵλεώς
σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. **23** ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὕπαγε
ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον ⸂εἶ ἐμοῦ⸃, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ
τῶν ἀνθρώπων.
24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου
ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω
μοι. **25** ὃς γὰρ ⸀ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς
δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. **26** τί γὰρ
⸀ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ

16:12 τῶν ἄρτων WH Treg NIV] τοῦ ἄρτου RP **13 Τίνα** WH Treg NIV] + με RP **17 ἀποκριθεὶς δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς RP **19 δώσω** WH NIV] καὶ δώσω Treg RP • **κλεῖδας** WH Treg NIV] κλεῖς RP • **⸀ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg • **⸁ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg **20 διεστείλατο** Treg RP NA] ἐπετίμησεν WH NIV • **μαθηταῖς** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **21 ὁ Ἰησοῦς** Treg NIV RP] Ἰησοῦς Χριστὸς WH • **εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν** WH Treg NIV] ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP **23 εἶ ἐμοῦ** WH Treg NIV] μου εἶ RP **25 ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP **26 ὠφεληθήσεται** WH Treg NIV] ὠφελεῖται RP

ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **27** μέλλει γὰρ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. **28** ἀμὴν λέγω ὑμῖν
⸀ὅτι εἰσίν τινες ⸂τῶν ὧδε ἑστώτων⸃ οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17:1 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽
ἰδίαν. **2** καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ⸀ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. **3** καὶ ἰδοὺ
⸀ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας ⸂συλλαλοῦντες μετ᾽ αὐτοῦ⸃. **4** ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις,
⸀ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ ⸂Ἠλίᾳ μίαν⸃. **5** ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ
τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
⸂ἀκούετε αὐτοῦ⸃. **6** καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν
καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. **7** καὶ ⸂προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν⸃
εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. **8** ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
οὐδένα εἶδον εἰ μὴ ⸀αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
λέγων· Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν
⸀ἐγερθῇ. **10** καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ ⸀μαθηταὶ λέγοντες· Τί οὖν οἱ
γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **11** ὁ ⸀δὲ ἀποκριθεὶς ⸀εἶπεν·
Ἠλίας μὲν ⸀ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· **12** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας
ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·

16:28 ὅτι WH NIV] – Treg RP • **τῶν ὧδε ἑστώτων** WH Treg NIV] ὧδε ἑστῶτες RP **17:2 ἐγένετο** WH Treg NIV] ἐγένοντο RP **3 ὤφθη** WH Treg NIV] ὤφθησαν RP • **συλλαλοῦντες μετ᾽αὐτοῦ** WH Treg NIV] μετ᾽αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP **4 ποιήσω** WH NIV] ποιήσωμεν Treg RP • **Ἠλίᾳ μίαν** WH Treg NIV] μίαν Ἠλίᾳ RP **5 ἀκούετε αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἀκούετε RP **7 προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν** WH NIV] προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἥψατο αὐτῶν Treg; προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ RP **8 αὐτὸν** WH NIV] τὸν Treg RP **9 ἐγερθῇ** WH Treg NIV] ἀναστῇ RP **10 μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11 δὲ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP • **εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • **ἔρχεται** WH Treg NIV] + πρῶτον RP

οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ’ αὐτῶν. **13** τότε συνῆκαν οἱ
μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ⸀ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν
αὐτὸν **15** καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς
⸀πάσχει, πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. **16** καὶ
προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.
17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως
πότε ⸂μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι⸃; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.
18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ
ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **19** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ κατ’ ἰδίαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **20** ὁ δὲ
⸀λέγει αὐτοῖς· Διὰ τὴν ⸀ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· ⸂Μετάβα ἔνθεν⸃ ἐκεῖ, καὶ
μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ⸀ὑμῖν.

22 ⸀Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, **23** καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν
σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα
λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;
25 λέγει· Ναί. καὶ ⸀ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων·
Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ
κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; **26** ⸂εἰπόντος δέ⸃· Ἀπὸ
τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. **27** ἵνα δὲ
μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς ⸀εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν
⸀ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα·
ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

17:14 **ἐλθόντων** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **15** **πάσχει** NIV RP] ἔχει WH Treg **17** **μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι** WH Treg NIV] ἔσομαι μεθ’ ὑμῶν RP **20** **λέγει** WH Treg NIV] Ἰησοῦς εἶπεν RP • **ὀλιγοπιστίαν** WH Treg NIV] ἀπιστίαν RP • **Μετάβα ἔνθεν** WH Treg NIV] Μετάβηθι ἐντεῦθεν RP • **ὑμῖν** WH NIV] + 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Treg RP **22** **Συστρεφομένων** WH Treg NIV] Ἀναστρεφομένων RP **25** **ἐλθόντα** WH Treg NIV] ὅτε εἰσῆλθεν RP **26** **εἰπόντος δέ** WH Treg NIV] Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος RP **27** **εἰς** WH Treg NA] + τὴν NIV RP • **ἀναβάντα** WH Treg NIV] ἀναβαίνοντα RP

18:1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Τίς ἄρα
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; **2** καὶ ⸀προσκαλεσάμενος παιδίον
ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν **3** καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε
καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
4 ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· **5** καὶ ὃς ⸀ἐὰν δέξηται ⸂ἓν παιδίον τοιοῦτο⸃ ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

6 Ὃς δ’ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς
ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ⸀εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ
καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. **7** οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν
σκανδάλων· ἀνάγκη ⸀γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ⸀ἀνθρώπῳ δι’ οὗ
τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον ⸀αὐτὸν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ⸂κυλλὸν ἢ χωλόν⸃, ἢ
δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. **9** καὶ εἰ ὁ
ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν
μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν
γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν ⸀οὐρανοῖς. **12** τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν
πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ⸀ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ
ὄρη ⸀καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; **13** καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ’ αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ
πεπλανημένοις. **14** οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ⸀ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ⸀ὑμῶν τοῦ
ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ⸀ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

18:2 προσκαλεσάμενος WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **5 ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg • **ἓν παιδίον τοιοῦτο** WH NIV] ἓν παιδίον τοιοῦτον Treg; παιδίον τοιοῦτον ἓν RP **6 εἰς** RP] περὶ WH Treg NIV **7 γὰρ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP • **ἀνθρώπῳ** WH Treg NIV] + ἐκείνῳ RP **8 αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὰ RP • **κυλλὸν ἢ χωλόν** WH NIV] χωλὸν ἢ κυλλόν Treg RP **10 οὐρανοῖς** WH Treg NIV] + 11 Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. RP **12 ἀφήσει** WH Treg NIV] ἀφεὶς RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **14 ἔμπροσθεν** WH Treg RP NA] – NIV • **ὑμῶν** NIV RP] μου WH Treg • **ἓν** WH Treg NIV] εἷς RP

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ⸂εἰς σὲ⸃ ὁ ἀδελφός σου, ⸀ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν
μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου·
16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος
δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα· **17** ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ
ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
ὁ τελώνης. **18** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ⸀ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα
⸀ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ⸁ἐν οὐρανῷ.
19 Πάλιν ⸀ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ⸂συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν⸃ ἐπὶ τῆς γῆς
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. **20** οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν ⸂αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν⸃· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς
ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς
ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· **24** ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ
συναίρειν ⸀προσηνέχθη ⸂αὐτῷ εἷς⸃ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. **25** μὴ ἔχοντος
δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ ⸀κύριος πραθῆναι καὶ τὴν ⸀γυναῖκα
καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ⸀ἔχει καὶ ἀποδοθῆναι. **26** πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος
προσεκύνει αὐτῷ λέγων· ⸀Μακροθύμησον ἐπ’ ⸀ἐμοί, καὶ πάντα ⸂ἀποδώσω
σοι⸃. **27** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ
δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. **28** ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων
αὐτοῦ ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων·
⸀Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. **29** πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος ⸀αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν
λέγων· Μακροθύμησον ἐπ’ ⸀ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. **30** ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ

18:15 **εἰς σὲ** Treg NIV RP] – WH • **ὕπαγε** WH Treg NIV] + καὶ RP **18** **ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg • **⸀ἐν** WH NIV] + τῷ Treg RP • **⸁ἐν** WH NIV] + τῷ Treg RP **19** **ἀμὴν** WH Treg RP NA] – NIV • **συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP **21** **αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν** RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH Treg NIV **24** **προσηνέχθη** NIV RP] προσήχθη WH Treg • **αὐτῷ εἷς** Treg NIV RP] εἷς αὐτῷ WH **25** **κύριος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **γυναῖκα** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **ἔχει** WH Treg NIV] εἶχεν RP **26** **Μακροθύμησον** WH Treg NIV] Κύριε Μακροθύμησον RP • **ἐμοί** WH NIV RP] ἐμέ Treg • **ἀποδώσω σοι** WH Treg NIV] σοι ἀποδώσω RP **28** **Ἀπόδος** WH Treg NIV] + μοι RP **29** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP • **ἐμοί** WH NIV RP] ἐμέ Treg

ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ⸀οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. **31** ἰδόντες ⸀οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. **32** τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· **33** οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; **34** καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ⸀ὀφειλόμενον. **35** Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ⸀οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ⸀ὑμῶν.

19:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. **2** καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον ⸀αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ ⸀λέγοντες· Εἰ ἔξεστιν ⸀ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ⸀εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ⸀κτίσας ἀπ’ ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς **5** καὶ εἶπεν· ⸀Ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ ⸀κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; **6** ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. **7** λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι ⸀αὐτήν; **8** λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ’ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. **9** λέγω δὲ ὑμῖν ⸀ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ⸂καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται⸃.

18:30 **οὗ** RP] – WH Treg NIV **31** **οὖν** WH Treg NIV] δὲ RP **34** **ὀφειλόμενον** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **35** **οὐράνιος** WH Treg NIV] ἐπουράνιος RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP **19:3** **αὐτῷ** WH Treg NIV] + οἱ RP • **λέγοντες** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **ἀνθρώπῳ** Treg NIV RP] – WH **4** **εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • **κτίσας** WH Treg NIV] ποιήσας RP **5** **Ἕνεκα** WH Treg NIV] Ἕνεκεν RP • **κολληθήσεται** WH Treg NIV] προσκολληθήσεται RP **7** **αὐτήν** NIV RP] – WH Treg **9** **ὅτι** WH NIV RP] – Treg • **καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται** Treg RP] – WH NIV

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ⸀μαθηταί· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι
τὸν λόγον ⸀τοῦτον ἀλλ' οἷς δέδοται. **12** εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

13 Τότε ⸀προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ
προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **14** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε
τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **15** καὶ ἐπιθεὶς ⸂τὰς χεῖρας αὐτοῖς⸃ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν ⸂αὐτῷ εἶπεν⸃· ⸀Διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω
ἵνα ⸀σχῶ ζωὴν αἰώνιον; **17** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με ⸂ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς
ἐστιν ὁ ἀγαθός⸃· εἰ δὲ θέλεις ⸂εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν⸃, ⸀τήρησον τὰς ἐντολάς.
18 λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀εἶπεν· Τὸ Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις,
Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις, **19** Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **20** λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· ⸂Πάντα
ταῦτα⸃ ⸀ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; **21** ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος
εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ ⸀δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν
ἐν ⸀οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **22** ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν ⸀λόγον
ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ⸂πλούσιος
δυσκόλως⸃ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· **24** πάλιν δὲ λέγω
ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ ⸀τρυπήματος ῥαφίδος ⸀εἰσελθεῖν

19:10 μαθηταί WH NIV] + *αὐτοῦ* Treg RP NA **11 τοῦτον** Treg NIV RP] – WH **13 προσηνέχθησαν** WH Treg NIV] *προσηνέχθη* RP **15 τὰς χεῖρας αὐτοῖς** WH Treg NIV] *αὐτοῖς τὰς χεῖρας* RP **16 αὐτῷ εἶπεν** WH Treg NIV] *εἶπεν αὐτῷ* RP • **Διδάσκαλε** WH Treg NIV] + *ἀγαθέ* RP • **σχῶ** WH Treg NIV] *ἔχω* RP **17 ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός** WH Treg NIV] *λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός* RP • **εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν** WH Treg NIV] *εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν* RP • **τήρησον** NIV RP] *τήρει* WH Treg **18 εἶπεν** Treg NIV RP] *ἔφη* WH **20 Πάντα ταῦτα** NIV RP] *Ταῦτα πάντα* WH Treg • **ἐφύλαξα** WH Treg NIV] *ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου* RP **21 δὸς** RP] + *τοῖς* WH Treg NIV • **οὐρανοῖς** WH Treg NIV] *οὐρανῷ* RP **22 λόγον** Treg NIV RP] + *τοῦτον* WH **23 πλούσιος δυσκόλως** WH Treg NIV] *δυσκόλως πλούσιος* RP **24 τρυπήματος** Treg NIV RP] *τρήματος* WH • **εἰσελθεῖν** WH Treg] *διελθεῖν* NIV RP

ἢ πλούσιον ⸂εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ⸃. **25** ἀκούσαντες δὲ οἱ ⸀μαθηταὶ
ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; **26** ἐμβλέψας δὲ
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ
πάντα δυνατά.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα
καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; **28** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, ⸀καθήσεσθε καὶ ⸀ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα
θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. **29** καὶ πᾶς ⸀ὅστις ἀφῆκεν
⸂οἰκίας ἢ⸃ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ ⸂γυναῖκα ἢ⸃ τέκνα ἢ
⸀ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ⸂ὀνόματός μου⸃, ⸀ἑκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσει. **30** πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι
πρῶτοι.

20:1 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ
ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
2 ⸂συμφωνήσας δὲ⸃ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν
αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. **3** καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους
ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· **4** καὶ ἐκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν· **5** οἱ δὲ ἀπῆλθον. ⸀πάλιν ἐξελθὼν
περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. **6** περὶ δὲ τὴν ⸀ἑνδεκάτην
ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ⸀ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν
ἡμέραν ἀργοί; **7** λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς·
Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ⸀ἀμπελῶνα. **8** ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος ⸀αὐτοῖς

19:24 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ WH] εἰσελθεῖν εἰς … τοῦ θεοῦ NIV; εἰς … τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP; εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Treg **25 μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **28 καθήσεσθε** WH NIV] καθίσεσθε Treg RP • **ὑμεῖς** WH NIV RP] αὐτοὶ Treg **29 ὅστις** WH Treg NIV] ὅς RP • **οἰκίας ἢ** WH NIV RP] – Treg • **γυναῖκα ἢ** RP] – WH Treg NIV • **ἀγροὺς** WH NIV RP] + ἢ οἰκίας Treg • **ὀνόματός μου** Treg NIV RP] ἐμοῦ ὀνόματος WH • **ἑκατονταπλασίονα** NIV RP] πολλαπλασίονα WH Treg **20:2 συμφωνήσας δὲ** WH Treg NIV] Καὶ συμφωνήσας RP **5 πάλιν** NIV RP] + δὲ WH Treg NA **6 ἑνδεκάτην** WH Treg NIV] + ὥραν RP • **ἑστῶτας** WH Treg NIV] + ἀργούς RP **7 ἀμπελῶνα** WH Treg NIV] + καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε RP **8 αὐτοῖς** Treg NIV RP] – WH

τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. **9** ⸂καὶ ἐλθόντες⸃ οἱ
περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. **10** ⸂καὶ ἐλθόντες⸃ οἱ πρῶτοι
ἐνόμισαν ὅτι ⸀πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον ⸂τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί⸃.
11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου **12** ⸀λέγοντες· Οὗτοι οἱ
ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ⸂αὐτοὺς ἡμῖν⸃ ἐποίησας τοῖς βαστάσασι
τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. **13** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ⸂ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν⸃·
Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; **14** ἆρον τὸ σὸν καὶ
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· **15** ⸀οὐκ ἔξεστίν μοι ⸂ὃ
θέλω ποιῆσαι⸃ ἐν τοῖς ἐμοῖς; ⸀ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός
εἰμι; **16** οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ⸀ἔσχατοι.

17 ⸂Καὶ ἀναβαίνων ὁ⸃ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα
⸀μαθητὰς κατ’ ἰδίαν, ⸂καὶ ἐν τῇ ὁδῷ⸃ εἶπεν αὐτοῖς· **18** Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς
Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, **19** καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν
τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ⸀ἐγερθήσεται.

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν
αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ⸀παρ’ αὐτοῦ. **21** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις;
λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν ⸀σου καὶ
εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. **22** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω ⸀πίνειν;
λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. **23** ⸀λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου ⸀πίεσθε, τὸ

20:9 καὶ ἐλθόντες Treg NIV RP] ἐλθόντες δὲ WH **10 καὶ ἐλθόντες** WH Treg NIV] Ἐλθόντες δὲ RP • **πλεῖον** WH Treg NIV] πλεῖονα RP • **τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί** WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον RP **12 λέγοντες** WH Treg NIV] + ὅτι RP • **αὐτοὺς ἡμῖν** WH] ἡμῖν αὐτοὺς Treg NIV RP **13 ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν** WH NIV] εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν Treg RP **15 οὐκ** WH Treg NIV] Ἢ οὐκ RP NA • **ὃ θέλω ποιῆσαι** WH Treg NIV] ποιῆσαι ὃ θέλω RP • **ἢ** WH Treg NIV] Εἰ RP **16 ἔσχατοι** WH NIV] + πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί Treg RP **17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ** Treg NIV RP] Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH • **μαθητὰς** WH NIV RP] – Treg • **καὶ ἐν τῇ ὁδῷ** WH Treg NA] ἐν τῇ ὁδῷ καὶ RP; καὶ NIV **19 ἐγερθήσεται** WH Treg NIV] ἀναστήσεται RP **20 παρ’** RP] ἀπ’ WH Treg NIV **21 σου** Treg NIV RP] – WH **22 πίνειν** WH Treg NIV] + ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP **23 λέγει** WH Treg NIV] Καὶ λέγει RP • **πίεσθε** WH Treg NIV] + καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε RP

δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ⸀εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ⸀ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ’ οἷς
ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. **25** ὁ
δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν
κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **26** οὐχ οὕτως
⸀ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ’ ὃς ⸀ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος,
27 καὶ ὃς ⸀ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ⸀ἔσται ὑμῶν δοῦλος· **28** ὥσπερ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχὼ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
30 καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ⸂Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς⸃, ⸀υἱὸς Δαυίδ. **31** ὁ δὲ ὄχλος
ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ⸀ἔκραξαν λέγοντες· ⸂Κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς⸃, ⸀υἱὸς Δαυίδ. **32** καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν·
Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; **33** λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ⸂ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ
ἡμῶν⸃. **34** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ⸀ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως
⸀ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21:1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ ⸀εἰς τὸ
Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ⸀Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς **2** λέγων αὐτοῖς·
⸀Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ⸀κατέναντι ὑμῶν, καὶ ⸀εὐθέως εὑρήσετε
ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ’ αὐτῆς· λύσαντες ⸀ἀγάγετέ μοι. **3** καὶ ἐάν τις

20:23 **εὐωνύμων** WH Treg NIV] + μου RP • **ἐμὸν** WH Treg NIV RP] + τοῦτο
WH[marg] NA **26** **ἔσται** NIV] δέ ἔσται RP; ἐστὶν WH Treg • **ἂν** WH Treg] ἐὰν NIV
RP **27** **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **ἔσται** WH Treg NIV] ἔστω RP **30** **Κύριε
ἐλέησον ἡμᾶς** WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA • **υἱὸς** WH Treg
RP NA] υἱὲ NIV **31** **ἔκραξαν** WH Treg NIV] ἔκραζον RP • **Κύριε ἐλέησον
ἡμᾶς** WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA • **υἱὸς** WH Treg RP NA] υἱὲ
NIV **33** **ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν** WH Treg NIV] ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί
RP **34** **ὀμμάτων** WH Treg NIV] ὀφθαλμῶν RP • **ἀνέβλεψαν** WH Treg NIV]
+ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί RP **21:1** **εἰς** WH Treg NIV] πρὸς RP • **Ἰησοῦς** WH NIV] ὁ
Ἰησοῦς Treg RP **2** **Πορεύεσθε** WH Treg NIV] Πορεύθητε RP • **κατέναντι** WH
Treg NIV] ἀπέναντι RP • **εὐθέως** Treg NIV RP] εὐθὺς WH • **ἀγάγετέ** WH NIV
RP] ἄγετέ Treg

ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· ⸀εὐθὺς δὲ ⸀ἀποστελεῖ
αὐτούς. **4** Τοῦτο ⸀δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου
λέγοντος· **5** Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραῢς
καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ⸀ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. **6** πορευθέντες δὲ οἱ
μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς ⸀συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς **7** ἤγαγον τὴν ὄνον
καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ⸀ἐπ' αὐτῶν τὰ ⸀ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω
αὐτῶν. **8** ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ
ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. **9** οἱ δὲ ὄχλοι οἱ
προάγοντες ⸀αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ
Δαυίδ· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς
ἐστιν οὗτος; **11** οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ⸉ὁ προφήτης Ἰησοῦς⸊ ὁ ἀπὸ
Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν ⸀Ἰησοῦς εἰς τὸ ⸀ἱερόν, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς
πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, **13** καὶ λέγει
αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
⸀ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ⸉τυφλοὶ καὶ χωλοὶ⸊ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς. **15** ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν
καὶ τοὺς παῖδας ⸀τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ
Δαυίδ ἠγανάκτησαν **16** καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ
θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; **17** καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

21:3 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἀποστελεῖ** WH Treg NIV] ἀποστέλλει RP **4 δὲ** WH Treg NIV] + ὅλον RP **5 ἐπὶ** WH Treg NIV] – RP **6 συνέταξεν** WH Treg NIV] προσέταξεν RP **7 ἐπ'** WH Treg NIV] ἐπάνω RP • **ἱμάτια** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **9 αὐτὸν** WH Treg NIV] – RP **11 ὁ προφήτης Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP **12 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς RP • **ἱερόν** WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP **13 ποιεῖτε** WH Treg NIV] ἐποιήσατε RP **14 τυφλοὶ καὶ χωλοὶ** WH Treg NIV] χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP **15 τοὺς** WH Treg NIV] – RP

18 ⸀Πρωῒ δὲ ⸀ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν. **19** καὶ ἰδὼν συκῆν
μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ’ αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· ⸀Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. **20** καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες·
Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς
συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς
τὴν θάλασσαν, γενήσεται· **22** καὶ πάντα ὅσα ⸀ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ
πιστεύοντες λήμψεσθε.

23 Καὶ ⸂ἐλθόντος αὐτοῦ⸃ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; **24** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν
ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· **25** τὸ βάπτισμα ⸀τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ
οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ⸀ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν·
Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **26** ἐὰν δὲ εἴπωμεν·
Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ⸂ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν
Ἰωάννην⸃. **27** καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. ⸀προσελθὼν τῷ πρώτῳ
εἶπεν· Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ⸀ἀμπελῶνι. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν· ⸂Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς⸃ ἀπῆλθεν. **30** ⸂προσελθὼν δὲ⸃
τῷ ⸀δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ⸂Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ⸃
ἀπῆλθεν. **31** τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; ⸀λέγουσιν· Ὁ
⸀πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι

21:18 Πρωῒ WH Treg NIV] Πρωΐας RP • **ἐπανάγων** Treg NIV RP] ἐπαναγαγὼν WH **19 Μηκέτι** Treg NIV RP] Οὐ μηκέτι WH **22 ἂν** WH NIV] ἐὰν Treg RP **23 ἐλθόντος αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP **25 τὸ** WH Treg NIV] – RP • **ἐν** WH Treg NIV] παρ’ RP **26 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην** WH Treg NIV] ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP **28 προσελθὼν** WH] καὶ προσελθὼν Treg NIV RP • **ἀμπελῶνι** WH Treg NIV] + μου RP **29 Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς** Treg NIV RP] Ἐγώ κύριε καὶ οὐκ WH **30 προσελθὼν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ προσελθὼν RP • **δευτέρῳ** WH Treg RP] ἑτέρῳ NIV • **Ἐγώ κύριε καὶ οὐκ** Treg NIV RP] Οὐ θέλω ὕστερον μεταμεληθεὶς WH **31 λέγουσιν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **πρῶτος** NIV RP] ὕστερος WH Treg

προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **32** ἦλθεν γὰρ ⸂Ἰωάννης πρὸς
ὑμᾶς⸃ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες ⸀οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ⸀Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
34 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ
πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. **35** καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ
τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.
36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν
αὐτοῖς ὡσαύτως. **37** ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων·
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **38** οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν
ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ ⸀σχῶμεν
τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· **39** καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος
καὶ ἀπέκτειναν. **40** ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
γεωργοῖς ἐκείνοις; **41** λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ
κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; **43** διὰ τοῦτο
λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται
ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. **44** ⸂Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον
συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν.⸃

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ
ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· **46** καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν
τοὺς ὄχλους, ⸂ἐπεὶ εἰς⸃ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

21:32 Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς WH Treg NIV] πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης RP • **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὐ RP **33 Ἄνθρωπος** WH Treg NIV] + τις RP **38 σχῶμεν** WH Treg NIV] κατάσχωμεν RP **44 Καὶ … αὐτόν.** WH Treg NIV RP] – WH[marg] **46 ἐπεὶ εἰς** WH Treg NIV] ἐπειδὴ ὡς RP

22:1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ⸂ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς⸃ λέγων· **2** Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. **3** καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. **4** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ⸀ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. **5** οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ⸀ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ⸁ὃς δὲ ⸀ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· **6** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **7** ⸂ὁ δὲ βασιλεὺς⸃ ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. **8** τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· **9** πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ⸀ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. **10** καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ⸀οὓς εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ ⸀γάμος ἀνακειμένων. **11** εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· **12** καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. **13** τότε ⸂ὁ βασιλεὺς εἶπεν⸃ τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ⸂ἐκβάλετε αὐτὸν⸃ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **14** πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. **16** καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν ⸀λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· **17** εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; **18** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; **19** ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **20** καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ

22:1 **ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP **4** **ἡτοίμακα** WH Treg NIV] ἡτοίμασα RP **5** ⸀**ὃς** WH Treg NIV] ὁ RP • ⸁**ὃς** WH Treg NIV] ὁ RP • **ἐπὶ** WH Treg NIV] εἰς RP **7** **ὁ δὲ βασιλεὺς** WH Treg NIV] Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος RP **9** **ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP **10** **οὓς** WH NIV] ὅσους Treg RP • **γάμος** Treg NIV RP] νυμφὼν WH **13** **ὁ βασιλεὺς εἶπεν** WH Treg NIV] εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP • **ἐκβάλετε αὐτὸν** WH Treg NIV] ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε RP **16** **λέγοντες** NIV RP] λέγοντας WH Treg

ἐπιγραφή; **21** λέγουσιν ⸀αὐτῷ· Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ
Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **22** καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, ⸀λέγοντες μὴ εἶναι
ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν **24** λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν·
Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **25** ἦσαν δὲ παρ’ ἡμῖν ἑπτὰ
ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος ⸀γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· **26** ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως
τῶν ἑπτά· **27** ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ⸀ἡ γυνή. **28** ἐν τῇ ⸂ἀναστάσει οὖν⸃
τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς
γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· **30** ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν
οὔτε ⸀γαμίζονται, ἀλλ’ ὡς ἄγγελοι ⸀θεοῦ ἐν ⸀τῷ οὐρανῷ εἰσιν· **31** περὶ δὲ τῆς
ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος·
32 Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ⸂ὁ
θεὸς⸃ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. **33** καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. **35** καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων
⸀αὐτόν· **36** Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; **37** ὁ ⸀δὲ ἔφη αὐτῷ·
Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ ⸀τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ ⸁τῇ ψυχῇ
σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· **38** αὕτη ἐστὶν ⸂ἡ μεγάλη καὶ πρώτη⸃ ἐντολή.
39 Δευτέρα ⸀δὲ ὁμοία ⸀αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **40** ἐν
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος ⸂κρέμαται καὶ οἱ προφῆται⸃.

22:21 **αὐτῷ** Treg NIV RP] – WH **23** **λέγοντες** WH Treg NIV] οἱ λέγοντες RP **25** **γήμας** WH Treg NIV] γαμήσας RP **27** **ἡ** WH NIV] καὶ ἡ Treg RP **28** **ἀναστάσει οὖν** WH Treg NIV] οὖν ἀναστάσει RP **30** **γαμίζονται** WH Treg NIV] ἐκγαμίζονται RP • **θεοῦ** Holmes] τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV • **τῷ** WH Treg NIV] – RP **32** **ὁ θεὸς** WH Treg NIV] ὁ θεὸς θεὸς RP; θεὸς WH[marg] **35** **αὐτόν** WH Treg NIV] + καὶ λέγων RP **37** **δὲ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP • **⸀τῇ** Treg NIV] – WH RP • **⸁τῇ** WH Treg NIV] – RP **38** **ἡ μεγάλη καὶ πρώτη** WH Treg NIV] πρώτη καὶ μεγάλη RP **39** **δὲ** Treg NIV RP] – WH • **αὐτῇ** Treg NIV RP] αὕτη WH **40** **κρέμαται καὶ οἱ προφῆται** WH Treg NIV] καὶ οἱ προφῆται κρέμανται RP

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς **42** λέγων·
Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαυίδ.
43 λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι ⸂καλεῖ αὐτὸν κύριον⸃ λέγων·
44 ⸀Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
σου ⸀ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου; **45** εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς
αὐτοῦ ἐστιν; **46** καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ⸂ἀποκριθῆναι αὐτῷ⸃ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν
τις ἀπ’ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23:1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
2 λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι. **3** πάντα οὖν ὅσα ⸀ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ⸂ποιήσατε καὶ τηρεῖτε⸃, κατὰ
δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. **4** δεσμεύουσιν
⸀δὲ φορτία ⸀βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ⸂αὐτοὶ δὲ
τῷ⸃ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. **5** πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν
ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι ⸀γὰρ τὰ φυλακτήρια
αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ ⸀κράσπεδα, **6** φιλοῦσι ⸀δὲ τὴν πρωτοκλισίαν
ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς **7** καὶ τοὺς
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ⸀Ῥαββί.
8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε· Ῥαββί, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ ⸀διδάσκαλος, πάντες
δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· **9** καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς
γάρ ἐστιν ⸂ὑμῶν ὁ πατὴρ⸃ ὁ ⸀οὐράνιος· **10** μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ⸂ὅτι
καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς⸃ ὁ χριστός· **11** ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν

22:43 καλεῖ αὐτὸν κύριον WH Treg NIV] κύριον αὐτὸν καλεῖ RP **44 Εἶπεν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ὑποκάτω** WH Treg NIV] ὑποπόδιον RP **46 ἀποκριθῆναι αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῆναι RP **23:3 ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg • **ποιήσατε καὶ τηρεῖτε** WH Treg NIV] τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP **4 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP • **βαρέα** WH NIV] + καὶ δυσβάστακτα Treg RP NA • **αὐτοὶ δὲ τῷ** WH Treg NIV] τῷ δὲ RP **5 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP • **κράσπεδα** WH Treg NA] + τῶν ἱματίων αὐτῶν NIV RP **6 δὲ** WH Treg NIV] τε RP **7 Ῥαββί** WH Treg NIV] + Ῥαββί RP **8 διδάσκαλος** WH Treg NIV] καθηγητής ὁ χριστός RP **9 ὑμῶν ὁ πατὴρ** WH Treg NIV] ὁ πατὴρ ὑμῶν RP • **οὐράνιος** WH Treg NIV] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **10 ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς** WH Treg NIV] εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής RP

διάκονος. **12** ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ⸀ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ ⸀δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε ⸀εἰσελθεῖν. **15** Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ’ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. **17** μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ⸀ἁγιάσας τὸν χρυσόν; **18** καί· Ὃς ⸀ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν, ὃς δ’ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει. **19** ⸀τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; **20** ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· **21** καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ ⸀κατοικοῦντι αὐτόν· **22** καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ ⸂τὸ ἔλεος⸃ καὶ τὴν πίστιν· ⸀ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ⸀ἀφιέναι. **24** ὁδηγοὶ τυφλοί, ⸀οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ

23:12 ὑψωθήσεται WH Treg NIV] + 13 Οὐαὶ δέ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα (and renumber SBL v. 13 as 14) RP **13 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **εἰσελθεῖν** WH Treg NIV RP] + 14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα TR **17 ἁγιάσας** WH Treg NIV] ἁγιάζων RP **18 ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP **19 τυφλοί** WH Treg NIV] Μωροὶ καὶ τυφλοί RP **21 κατοικοῦντι** WH NIV] κατοικήσαντι Treg RP **23 τὸ ἔλεος** WH Treg NIV] τὸν ἔλεον RP • **ταῦτα** NIV RP] + δὲ WH Treg NA • **ἀφιέναι** WH NIV RP] ἀφεῖναι Treg **24 οἱ** Treg NIV RP] – WH

⸀ἀκρασίας. **26** Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ⸂καὶ
τῆς παροψίδος⸃, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς ⸀αὐτοῦ καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ⸀παρομοιάζετε
τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουσιν
ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· **28** οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν
φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ⸂ἐστε μεστοὶ⸃ ὑποκρίσεως καὶ
ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε
τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, **30** καὶ
λέγετε· Εἰ ⸀ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ⸁ἤμεθα ⸂αὐτῶν
κοινωνοὶ⸃ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν· **31** ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί
ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. **32** καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον
τῶν πατέρων ὑμῶν. **33** ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς
κρίσεως τῆς γεέννης; **34** διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας
καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ⸀ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ
αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς
πόλιν· **35** ὅπως ἔλθῃ ἐφ’ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ
τοῦ αἵματος Ἅβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν
ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. **36** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸀ἥξει
⸂ταῦτα πάντα⸃ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ⸀ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ
λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν — ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ⸂ὄρνις ἐπισυνάγει⸃ τὰ νοσσία
⸀αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; **38** ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος
ὑμῶν ⸀ἔρημος. **39** λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ’ ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

23:25 ***ἀκρασίας*** WH Treg NIV] *ἀδικίας* RP **26** ***καὶ τῆς παροψίδος*** WH Treg NIV RP] – WH[marg] NA • ***αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *αὐτῶν* RP **27** **παρομοιάζετε** WH NIV RP] ὁμοιάζετε Treg **28** **ἐστε μεστοὶ** WH Treg NIV] μεστοί ἐστε RP **30** **⸀ἤμεθα** WH Treg NIV] ἦμεν RP • **⸁ἤμεθα** WH Treg NIV] ἦμεν RP • ***αὐτῶν κοινωνοὶ*** WH Treg NIV] *κοινωνοὶ αὐτῶν* RP **34** **ἐξ** WH Treg NIV] καὶ ἐξ RP **36** **ἥξει** WH Treg NIV] ὅτι ἥξει RP • **ταῦτα πάντα** WH NIV] πάντα ταῦτα Treg RP **37** ***ἀποκτείνουσα*** WH Treg NIV] *ἀποκτένουσα* RP • **ὄρνις ἐπισυνάγει** WH Treg NIV] ἐπισυνάγει ὄρνις RP • ***αὐτῆς*** WH Treg NIV] *ἑαυτῆς* RP **38** **ἔρημος** Treg NIV RP] – WH

24:1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⸂ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο⸃, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ· **2** ὁ δὲ ⸀ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ⸂ταῦτα πάντα⸃; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατʼ ἰδίαν λέγοντες· Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας ⸀καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος. **4** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· **5** πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **6** μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ ⸀γὰρ γενέσθαι, ἀλλʼ οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος. **7** ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται ⸀λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· **8** πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· **11** καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· **12** καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. **14** καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ⸀ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ⸀ἐπὶ τὰ ὄρη, **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ ⸀καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι ⸂τὸ ἱμάτιον⸃ αὐτοῦ. **19** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **20** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· **21** ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν ἀπʼ ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδʼ οὐ μὴ γένηται. **22** καὶ εἰ

24:1 ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο WH Treg NIV] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP **2 ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] Ἰησοῦς RP • **ταῦτα πάντα** WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP **3 καὶ** WH Treg NIV] + τῆς RP **6 γὰρ** WH Treg NIV] + πάντα RP **7 λιμοὶ** WH Treg NIV] + καὶ λοιμοὶ RP **15 ἑστὸς** WH Treg NIV] ἑστὼς RP **16 ἐπὶ** RP] εἰς WH Treg NIV **17 καταβάτω** WH Treg NIV] καταβαινέτω RP **18 τὸ ἱμάτιον** WH Treg NIV] τὰ ἱμάτια RP

μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. **23** τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἤ· Ὧδε, μὴ πιστεύσητε· **24** ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε ⸀πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς· **25** ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. **26** ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· **27** ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ⸀ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **28** ⸀ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **30** καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν ⸀τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· **31** καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ ⸀σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως ⸀τῶν ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· **33** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ⸂πάντα ταῦτα⸃, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **34** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⸀ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. **35** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ⸀παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν ⸂οὐδὲ ὁ υἱός⸃, εἰ μὴ ὁ ⸀πατὴρ μόνος. **37** ὥσπερ ⸀γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ⸀ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **38** ⸀ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ⸀ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες,

---

24:24 πλανῆσαι NIV RP] πλανᾶσθαι WH Treg **27 ἔσται** WH Treg NIV] + καὶ RP **28 ὅπου** WH Treg NIV] + γὰρ RP **30 τῷ** RP] – WH Treg NIV **31 σάλπιγγος** WH NIV] + φωνῆς Treg RP • **τῶν** WH Treg NIV] – RP **33 πάντα ταῦτα** WH NIV] ταῦτα πάντα Treg RP **34 ὅτι** WH Treg NIV] – RP **35 παρελεύσεται** WH Treg NIV] παρελεύσονται RP **36 οὐδὲ ὁ υἱός** WH NIV] – Treg RP • **πατὴρ** WH Treg NIV] + μου RP **37 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP • **ἔσται** WH Treg NIV] + καὶ RP **38 ὡς** WH Treg NIV] Ὥσπερ RP • **ἡμέραις** NIV RP] + ἐκείναις WH Treg NA

γαμοῦντες καὶ ⸀γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,
39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως
ἔσται ⸀καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** τότε ⸂δύο ἔσονται⸃ ἐν τῷ
ἀγρῷ, ⸀εἷς παραλαμβάνεται καὶ ⸁εἷς ἀφίεται· **41** δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ ⸀μύλῳ,
μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. **42** γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε
ποίᾳ ⸀ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. **43** ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν
εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι,
ὅτι ᾗ ⸂οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ⸃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ ⸀κύριος
ἐπὶ τῆς ⸀οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ ⸀δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **46** μακάριος
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ⸂οὕτως ποιοῦντα⸃· **47** ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **48** ἐὰν
δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ⸂μου ὁ κύριος⸃,
49 καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους ⸂αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ⸃ μετὰ τῶν
μεθυόντων, **50** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ
ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, **51** καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25:1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ⸀ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ⸀ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. **2** πέντε
δὲ ⸂ἐξ αὐτῶν ἦσαν⸃ ⸂μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι⸃. **3** ⸂αἱ γὰρ⸃ μωραὶ λαβοῦσαι
τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ’ ἑαυτῶν ἔλαιον· **4** αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον

24:38 γαμίζοντες WH NIV] ἐκγαμίζοντες Treg RP **39 καὶ** RP NA] – WH Treg NIV **40 δύο ἔσονται** Treg NIV RP] ἔσονται δύο WH • **⸀εἷς** WH Treg NIV] ὁ εἷς RP • **⸁εἷς** WH Treg NIV] ὁ εἷς RP **41 μύλῳ** WH Treg NIV] μύλωνι RP **42 ἡμέρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ RP **44 οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε RP **45 κύριος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **οἰκετείας** WH Treg NIV] θεραπείας RP • **δοῦναι** WH Treg NIV] διδόναι RP **46 οὕτως ποιοῦντα** WH Treg NIV] ποιοῦντα οὕτως RP **48 μου ὁ κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριός μου ἐλθεῖν RP **49 αὐτοῦ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ** WH Treg NIV] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP **25:1 ἑαυτῶν** WH Treg NIV] ἀυτῶν RP • **ὑπάντησιν** WH Treg NIV] ἀπάντησιν RP **2 ἐξ αὐτῶν ἦσαν** WH Treg NIV] ἦσαν ἐξ αὐτῶν RP • **μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι** WH Treg NIV] φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραί RP **3 αἱ γὰρ** WH Treg NIV] Αἵτινες RP

ἔλαιον ἐν τοῖς ⸀*ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων* ⸀*ἑαυτῶν.* **5** *χρονίζοντος δὲ τοῦ*
νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. **6** *μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν·*
Ἰδοὺ *ὁ* ⸀*νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν* ⸀*αὐτοῦ.* **7** *τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι*
αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ⸀*ἑαυτῶν.* **8** *αἱ δὲ μωραὶ*
ταῖς φρονίμοις εἶπαν· Δότε *ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν*
σβέννυνται. **9** *ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι·* Μήποτε ⸂*οὐ μὴ*⸃ *ἀρκέσῃ*
ἡμῖν καὶ ὑμῖν· ⸀*πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε*
ἑαυταῖς. **10** *ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι*
εἰσῆλθον μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. **11** *ὕστερον δὲ*
ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε *κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν·* **12** *ὁ δὲ*
ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν *λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.* **13** *γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ*
οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ⸀*ὥραν.*

14 Ὥσπερ *γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ*
παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, **15** *καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα*
ᾧ δὲ δύο ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως
16 ⸀*πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ* ⸀*ἐκέρδησεν*
ἄλλα ⸀*πέντε·* **17** ⸀*ὡσαύτως ὁ τὰ δύο* ⸀*ἐκέρδησεν ἄλλα δύο·* **18** *ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν*
ἀπελθὼν ὤρυξεν ⸀*γῆν καὶ* ⸀*ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.* **19** *μετὰ*
δὲ ⸂*πολὺν χρόνον*⸃ *ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει* ⸂*λόγον*
μετ᾽ αὐτῶν⸃ **20** *καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα*
πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, *πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε*
τάλαντα ⸀*ἐκέρδησα.* **21** ⸀*ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ·* Εὖ, *δοῦλε ἀγαθὲ καὶ*
πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν
τοῦ κυρίου σου. **22** *προσελθὼν* ⸀*δὲ καὶ ὁ τὰ δύο* ⸀*τάλαντα εἶπεν·* Κύριε, *δύο*

25:4 ***ἀγγείοις*** WH Treg NIV] + *αὐτῶν* RP • **ἑαυτῶν** WH NIV] *αὐτῶν* Treg RP **6** ***νυμφίος*** WH Treg NIV] + *ἔρχεται* RP • ***αὐτοῦ*** Treg NIV RP] – WH **7** **ἑαυτῶν** WH Treg NIV] *ἀυτῶν* RP **9** ***οὐ μὴ*** WH Treg NIV] *οὐκ* RP • **πορεύεσθε** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **13** ***ὥραν*** WH Treg NIV] + *ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται* RP **16** **πορευθεὶς** WH NIV] + *δὲ* Treg RP • ***ἐκέρδησεν*** WH Treg NIV] *ἐποίησεν* RP • **πέντε** WH Treg NIV] + *τάλαντα* RP **17** **ὡσαύτως** WH NIV] + *καὶ* Treg RP • ***ἐκέρδησεν*** WH Treg NIV] + *καὶ αὐτὸς* RP **18** ***γῆν*** WH Treg NIV] *ἐν τῇ γῇ* RP • **ἔκρυψεν** WH Treg NIV] *ἀπέκρυψεν* RP **19** **πολὺν χρόνον** WH Treg NIV] *χρόνον πολὺν* RP • **λόγον μετ᾽ αὐτῶν** WH Treg NIV] *μετ᾽ αὐτῶν λόγον* RP **20** ***ἐκέρδησα*** WH Treg NIV] + *ἐπ᾽ αὐτοῖς* RP **21** **ἔφη** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **22** **δὲ** Treg NIV RP] – WH • ***τάλαντα*** WH Treg NIV] + *λαβὼν* RP

τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ⸀ἐκέρδησα. **23** ἔφη αὐτῷ ὁ
κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε
καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **24** προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ
ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων
ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· **25** καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν
ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. **26** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος
αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα
καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; **27** ἔδει ⸂σε οὖν⸃ βαλεῖν ⸂τὰ ἀργύριά⸃ μου
τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. **28** ἄρατε οὖν
ἀπʼ αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· **29** τῷ γὰρ ἔχοντι
παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ⸂τοῦ δὲ⸃ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
ἀπʼ αὐτοῦ. **30** καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες
⸀οἱ ἄγγελοι μετʼ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· **32** καὶ
⸀συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπʼ
ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, **33** καὶ στήσει
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. **34** τότε ἐρεῖ
ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
35 ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, **36** γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ
ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με. **37** τότε ἀποκριθήσονται
αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ
διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; **38** πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ
γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; **39** πότε δέ σε εἴδομεν ⸀ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ
καὶ ἤλθομεν πρός σε; **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐφʼ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ
ἐποιήσατε. **41** τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπʼ ἐμοῦ ⸀οἱ

25:22 **ἐκέρδησα** WH Treg NIV] + ἐπʼ αὐτοῖς RP **27** **σε οὖν** WH Treg NIV] οὖν σε RP • **τὰ ἀργύριά** WH NIV] τὸ ἀργύριόν Treg RP **29** **τοῦ δὲ** WH Treg NIV] ἀπὸ δὲ τοῦ RP **31** **οἱ** WH Treg NIV] + ἅγιοι RP **32** **συναχθήσονται** WH Treg NIV] συναχθήσεται RP **39** **ἀσθενοῦντα** WH Treg NIV] ἀσθενῆ RP **41** **οἱ** Treg NIV RP] – WH

κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. **42** ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ⸀ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, **43** ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. **44** τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; **45** τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. **46** καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· **2** Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ⸀ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, **4** καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν· **5** ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, **7** προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ⸂ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου⸃ βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ ⸂τῆς κεφαλῆς⸃ αὐτοῦ ἀνακειμένου. **8** ἰδόντες δὲ οἱ ⸀μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; **9** ἐδύνατο γὰρ ⸀τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. **10** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· **11** πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· **12** βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. **13** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς **15** εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ

25:42 ἐδίψησα Treg NIV RP] καὶ ἐδίψησα WH **26:3 ἀρχιερεῖς** WH Treg NIV] + καὶ οἱ γραμματεῖς RP **7 ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου** WH Treg NIV] ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP • **τῆς κεφαλῆς** WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP **8 μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **9 τοῦτο** WH Treg NA] + τὸ μύρον NIV RP

δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. **16** καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα
αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ ⸀λέγοντες·
Ποῦ θέλεις ⸀ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; **18** ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε εἰς
τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρός μου
ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. **19** καὶ ἐποίησαν
οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα ⸀μαθητῶν **21** καὶ
ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** καὶ
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ⸂εἷς ἕκαστος⸃· Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;
23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ’ ἐμοῦ ⸂τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ⸃
οὗτός με παραδώσει· **24** ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. **25** ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ
παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν· Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ⸀ἄρτον καὶ ⸀εὐλογήσας ἔκλασεν
καὶ ⸂δοὺς τοῖς μαθηταῖς⸃ εἶπεν· Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου.
27 καὶ ⸀λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ
αὐτοῦ πάντες, **28** τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά ⸀μου ⸀τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν
ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· **29** λέγω δὲ ⸀ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ’ ἄρτι ἐκ
τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω
μεθ’ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. **30** καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον
εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε
ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ
⸀διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· **32** μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με
προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **33** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ

26:17 λέγοντες WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **ἑτοιμάσωμέν** WH Treg NIV] ἑτοιμάσομέν RP **20 μαθητῶν** WH] – Treg NIV RP **22 εἷς ἕκαστος** WH Treg NIV] ἕκαστος αὐτῶν RP **23 τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ** WH Treg NIV] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP **26 ἄρτον** WH Treg NIV] τὸν ἄρτον RP • **εὐλογήσας** WH Treg NIV] εὐχαριστήσας RP • **δοὺς τοῖς μαθηταῖς** WH Treg NIV] ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ RP **27 λαβὼν** WH Treg NIV] + τὸ RP **28 μου** WH Treg NIV] + τὸ RP • **τῆς** WH NIV] + καινῆς Treg RP **29 ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP **31 διασκορπισθήσονται** WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται RP

πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ⸀ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. **34** ἔφη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι
τρὶς ἀπαρνήσῃ με. **35** λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ
μή σε ⸀ἀπαρνήσομαι. ⸀ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.

36 Τότε ἔρχεται μετ᾽ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανὶ,
καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ⸂ἐκεῖ προσεύξωμαι⸃.
37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι
καὶ ἀδημονεῖν. **38** τότε λέγει ⸀αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως
θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾽ ἐμοῦ. **39** καὶ ⸀προελθὼν μικρὸν
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν
ἐστιν, παρελθάτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ᾽
ὡς σύ. **40** καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας,
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ᾽
ἐμοῦ; **41** γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ
μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. **42** πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν
προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται ⸀τοῦτο ⸀παρελθεῖν ἐὰν μὴ
αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. **43** καὶ ἐλθὼν ⸂πάλιν εὗρεν αὐτοὺς⸃
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. **44** καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς
⸂πάλιν ἀπελθὼν⸃ προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν ⸀πάλιν.
45 τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς ⸀μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε ⸀τὸ λοιπὸν
καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς
χεῖρας ἁμαρτωλῶν. **46** ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ
μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ
πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. **48** ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον
λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. **49** καὶ εὐθέως
προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **50** ὁ δὲ

26:33 ἐγὼ WH Treg NIV] + δὲ RP **35 ἀπαρνήσομαι** WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP • **ὁμοίως** WH Treg NIV] + δὲ RP **36 ἐκεῖ προσεύξωμαι** WH Treg NIV] προσεύξωμαι ἐκεῖ RP **38 αὐτοῖς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **39 προελθὼν** WH NIV] προσελθὼν Treg RP **42 τοῦτο** WH Treg NIV] + τὸ ποτήριον RP • **παρελθεῖν** WH Treg NIV] + ἀπ᾽ ἐμοῦ RP **43 πάλιν εὗρεν αὐτοὺς** WH Treg NIV] εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν RP **44 πάλιν ἀπελθὼν** WH Treg NIV] ἀπελθὼν πάλιν RP • **πάλιν** WH NIV] – Treg RP **45 μαθητὰς** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **τὸ** Treg NIV RP] – WH

Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἑταῖρε, ἐφ’ ⸀ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον
τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **51** καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ
Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν
δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. **52** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Ἀπόστρεψον ⸂τὴν μάχαιράν σου⸃ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες
μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ⸀ἀπολοῦνται· **53** ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ ⸀δύναμαι παρακαλέσαι
τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ⸂ἄρτι πλείω⸃ δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων;
54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; **55** ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ
ξύλων συλλαβεῖν με; καθ’ ⸀ἡμέραν ⸂ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων⸃ καὶ
οὐκ ἐκρατήσατέ με. **56** τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν
προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα,
ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. **58** ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο
μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. **59** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ⸀καὶ τὸ συνέδριον ὅλον
ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ⸂αὐτὸν θανατώσωσιν⸃, **60** καὶ
οὐχ εὗρον ⸂πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες
δύο⸃ **61** εἶπαν· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ
τριῶν ἡμερῶν ⸀οἰκοδομῆσαι. **62** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν
ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **63** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ⸀καὶ ὁ
ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς
εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **64** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν
λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς
δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. **65** τότε ὁ ἀρχιερεὺς

26:50 ὃ WH Treg NIV] ᾧ RP **52** **τὴν μάχαιράν σου** WH Treg NIV] *σου τὴν μάχαιραν* RP • **ἀπολοῦνται** WH Treg NIV] *ἀποθανοῦνται* RP **53** **δύναμαι** WH Treg NIV] + *ἄρτι* RP • **ἄρτι πλείω** WH Treg NIV] *πλείους ἢ* RP **55** **ἡμέραν** WH NIV] + *πρὸς ὑμᾶς* Treg RP • **ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων** WH Treg NIV] *ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ* RP **59** **καὶ** WH Treg NIV] + *οἱ πρεσβύτεροι καὶ* RP • **αὐτὸν θανατώσωσιν** WH NIV] *αὐτὸν θανατώσουσιν* Treg; *θανατώσωσιν αὐτόν* RP **60–61** **πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο** WH Treg NIV] *καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες* RP • **οἰκοδομῆσαι** WH Treg NIV] + *αὐτόν* RP **63** **καὶ** WH Treg NIV] + *ἀποκριθεὶς* RP

διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ⸀λέγων· Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν ⸀βλασφημίαν· **66** τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ
ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἔνοχος θανάτου ἐστίν. **67** τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν **68** λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν,
χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ⸂ἐκάθητο ἔξω⸃ ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία
παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου· **70** ὁ δὲ ἠρνήσατο
⸀ἔμπροσθεν πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις. **71** ἐξελθόντα ⸀δὲ εἰς τὸν
πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει ⸀τοῖς ἐκεῖ· ⸀Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζωραίου· **72** καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ
αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ· **74** τότε ἤρξατο καταθεματίζειν
καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ ⸀εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν·
75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ⸀ῥήματος Ἰησοῦ ⸀εἰρηκότος ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27:1 Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· **2** καὶ δήσαντες
αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ ⸀παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ ⸀παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς
⸀ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν ⸀καὶ πρεσβυτέροις **4** λέγων·
Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ⸀ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ⸀ὄψῃ. **5** καὶ
ῥίψας τὰ ἀργύρια ⸂εἰς τὸν ναὸν⸃ ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. **6** οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν
κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν· **7** συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ
αὐτῶν τὸν Ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. **8** διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς

26:65 **λέγων** WH Treg NIV] + ὅτι RP • **βλασφημίαν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **69** **ἐκάθητο ἔξω** WH Treg NIV] ἔξω ἐκάθητο RP **70** **ἔμπροσθεν** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **71** **δὲ** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **τοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς RP • **Οὗτος** WH NIV] Καὶ οὗτος Treg RP **74** **εὐθέως** NIV RP] εὐθὺς WH Treg **75** **ῥήματος** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **εἰρηκότος** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **27:2** **παρέδωκαν** WH Treg NIV] + αὐτὸν Ποντίῳ RP **3** **παραδιδοὺς** Treg NIV RP] παραδοὺς WH • **ἔστρεψεν** WH Treg NIV] ἀπέστρεψεν RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τοῖς RP **4** **ἀθῷον** Treg NIV RP] δίκαιον WH • **ὄψῃ** WH Treg NIV] ὄψει RP **5** **εἰς τὸν ναὸν** WH Treg NIV] ἐν τῷ ναῷ RP

ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος ἕως τῆς σήμερον. **9** τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ
Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν
τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, **10** καὶ ἔδωκαν αὐτὰ
εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ
ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἔφη· Σὺ λέγεις.
12 καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ⸀καὶ πρεσβυτέρων
οὐδὲν ἀπεκρίνατο. **13** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου
καταμαρτυροῦσιν; **14** καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε
θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν
ἤθελον. **16** εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον ⸀Ἰησοῦν Βαραββᾶν.
17 συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω
ὑμῖν, ⸂Ἰησοῦν τὸν⸃ Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; **18** ᾔδει γὰρ
ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. **19** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος
ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ
ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. **20** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν
δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε
ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· ⸀Τὸν Βαραββᾶν. **22** λέγει αὐτοῖς ὁ
Πιλᾶτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ⸀λέγουσιν πάντες·
Σταυρωθήτω. **23** ὁ ⸀δὲ ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον
λέγοντες· Σταυρωθήτω.

24 ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται
λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ⸀ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· Ἀθῷός εἰμι
ἀπὸ τοῦ ⸀αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. **25** καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν·
Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. **26** τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27:11 ἐστάθη WH Treg NIV] ἔστη RP • **ἔφη** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **12 καὶ** WH NIV] + τῶν Treg RP **16 Ἰησοῦν** Holmes NA] – WH Treg NIV RP **17 Ἰησοῦν τὸν** Holmes NA] τὸν WH; – Treg NIV RP **21 Τὸν** WH Treg NIV] – RP **22 λέγουσιν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **23 δὲ** WH Treg NIV] + ἡγεμὼν RP **24 ἀπέναντι** NIV RP] κατέναντι WH Treg • **αἵματος** WH NIV] + τοῦ δικαίου Treg RP

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ
πραιτώριον συνήγαγον ἐπʼ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. **28** καὶ ἐκδύσαντες
αὐτὸν ⸂χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ⸃, **29** καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ
ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ ⸂τῆς κεφαλῆς⸃ αὐτοῦ καὶ κάλαμον ⸂ἐν τῇ δεξιᾷ⸃ αὐτοῦ,
καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ⸀ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε,
⸀βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, **30** καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον
καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **31** καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν
αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν
εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον
ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **33** Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον
Γολγοθᾶ, ὅ ἐστιν ⸂Κρανίου Τόπος λεγόμενος⸃, **34** ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ⸀οἶνον
μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ⸀ἠθέλησεν πιεῖν. **35** σταυρώσαντες
δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, **36** καὶ καθήμενοι
ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. **37** καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν
αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ
εὐωνύμων. **39** οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς
κεφαλὰς αὐτῶν **40** καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, ⸀κατάβηθι ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ. **41** ὁμοίως ⸀καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων
καὶ ⸀πρεσβυτέρων ἔλεγον· **42** Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι·
⸀βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν
ἐπʼ ⸀αὐτόν. **43** πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω ⸀νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν
γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. **44** τὸ δʼ αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες ⸀σὺν
αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

27:28 χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ WH Treg NIV] περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην RP **29 τῆς κεφαλῆς** WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP • **ἐν τῇ δεξιᾷ** WH Treg NIV] ἐπὶ τὴν δεξιὰν RP • **ἐνέπαιξαν** WH NIV] ἐνέπαιζον Treg RP • **βασιλεῦ** WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP **33 Κρανίου Τόπος λεγόμενος** WH Treg NIV] λεγόμενος Κρανίου Τόπος RP **34 οἶνον** WH Treg NIV] ὄξος RP • **ἠθέλησεν** WH Treg NIV] ἤθελεν RP **40 κατάβηθι** WH Treg NIV RP] καὶ κατάβηθι NA **41 καὶ** WH NIV] δὲ καὶ Treg RP • **πρεσβυτέρων** WH Treg NIV] + καὶ Φαρισαίων RP **42 βασιλεὺς** WH Treg NIV] Εἰ βασιλεὺς RP • **αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **43 νῦν** WH NIV] + αὐτόν Treg RP **44 σὺν** WH Treg NIV] – RP

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ⸀ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ⸂Ηλὶ ἠλὶ⸃ λεμὰ σαβαχθάνι; τοῦτ᾽ ἔστιν· Θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;
47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ⸀ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος.
48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. **49** οἱ δὲ λοιποὶ ⸀ἔλεγον· Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων ⸀αὐτόν. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. **51** καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ⸂ἀπ᾽ ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο⸃, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, **52** καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ⸀ἠγέρθησαν,
53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. **54** Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ ⸀γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· Ἀληθῶς ⸂θεοῦ υἱὸς⸃ ἦν οὗτος.

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· **56** ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ ⸀Ἰωσὴφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἁριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ⸀ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· **58** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ⸀ἀποδοθῆναι.
59 καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν ⸀αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, **60** καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. **61** ἦν δὲ ἐκεῖ ⸀Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

27:46 **ἀνεβόησεν** NIV RP] ἐβόησεν WH Treg • **Ηλὶ ἠλὶ** Treg RP NA] Ἐλωΐ ἐλωΐ WH NIV **47** **ἑστηκότων** WH Treg NIV] ἑστώτων RP **49** **ἔλεγον** NIV RP] εἶπαν WH Treg • **αὐτόν** Treg NIV RP] + ⟦ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα⟧ WH **51** **ἀπ᾽ ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο** WH Treg NIV] εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω RP **52** **ἠγέρθησαν** WH Treg NIV] ἠγέρθη RP **54** **γενόμενα** NIV RP] γινόμενα WH Treg • **θεοῦ υἱὸς** WH NIV RP] υἱὸς θεοῦ Treg **56** **Ἰωσὴφ** WH NA] Ἰωσῆ Treg NIV RP **57** **ἐμαθητεύθη** WH Treg NIV] ἐμαθήτευσεν RP **58** **ἀποδοθῆναι** WH NIV] + τὸ σῶμα Treg RP **59** **αὐτὸ** RP] + ἐν WH Treg NIV **61** **Μαριὰμ** WH NIV] Μαρία Treg RP

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον **63** λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι
ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· **64** κέλευσον
οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ
μαθηταὶ ⸀αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. **65** ⸀ἔφη αὐτοῖς ὁ
Πιλᾶτος· Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. **66** οἱ δὲ
πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς
κουστωδίας.

28:1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν
⸀Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. **2** καὶ
ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ⸀καὶ
προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν ⸀λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **3** ἦν δὲ ἡ εἰδέα
αὐτοῦ ⸀ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. **4** ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου
αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ⸀ὡς νεκροί. **5** ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν
ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· **6** οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε
τὸν τόπον ὅπου ⸀ἔκειτο· **7** καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ
αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. **8** καὶ ⸀ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου
μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
9 ⸀καὶ ⸀ἰδοὺ Ἰησοῦς ⸀ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι
ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** τότε λέγει αὐταῖς ὁ
Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν
πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. **12** καὶ συναχθέντες

27:64 **αὐτοῦ** Treg NIV] – WH; αὐτοῦ νυκτὸς RP **65** **ἔφη** WH Treg NIV] + δὲ RP **28:1** **Μαριὰμ** NIV] Μαρία WH Treg RP **2** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **λίθον** WH Treg NIV] + ἀπὸ τῆς θύρας RP **3** **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **4** **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **6** **ἔκειτο** WH NIV] + ὁ κύριος Treg RP **8** **ἀπελθοῦσαι** WH Treg NIV] ἐξελθοῦσαι RP **9** **καὶ** WH Treg NIV] Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ RP • **ἰδοὺ** WH NIV RP] + ὁ Treg • **ὑπήντησεν** WH Treg NIV] ἀπήντησεν RP

μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς
στρατιώταις **13** λέγοντες· Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες
ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· **14** καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ⸀ἐπὶ τοῦ
ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν ⸀αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. **15** οἱ δὲ
λαβόντες ⸀τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος
οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ⸀ἡμέρας.

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ
ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, **17** καὶ ἰδόντες αὐτὸν ⸀προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν.
18 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία
ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ ⸀τῆς γῆς· **19** πορευθέντες ⸀οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ
ἔθνη, ⸀βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος, **20** διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ μεθ’ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ ⸀αἰῶνος.

28:14 **ἐπὶ** WH NIV RP] ὑπὸ Treg • **αὐτὸν** Treg NIV RP] – WH **15** **τὰ** Treg NIV RP] – WH • **ἡμέρας** WH Treg NIV] – RP **17** **προσεκύνησαν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **18** **τῆς** WH Treg NA] – NIV RP **19** **οὖν** WH Treg NIV] – RP • **βαπτίζοντες** WH NIV RP] βαπτίσαντες Treg **20** **αἰῶνος** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

1:1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ ⸀χριστοῦ.
2 ⸀Καθὼς γέγραπται ἐν ⸂τῷ Ἠσαΐᾳ τῷ προφήτῃ⸃· ⸀Ἰδοὺ ἀποστέλλω
τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν ⸀σου· **3** φωνὴ
βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς
τρίβους αὐτοῦ, **4** ἐγένετο Ἰωάννης ⸀ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ⸀ἐρήμῳ κηρύσσων
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **5** καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα
ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται ⸂πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο⸃ ⸂ὑπ᾽ αὐτοῦ
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ⸃ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. **6** ⸂καὶ ἦν⸃ ὁ
Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν
αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. **7** καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· Ἔρχεται
ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ· **8** ⸀ἐγὼ ἐβάπτισα ⸀ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς
⸀ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς
Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη ⸂εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου⸃. **10** καὶ ⸀εὐθὺς
ἀναβαίνων ⸀ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ⸀ὡς
περιστερὰν καταβαῖνον ⸀εἰς αὐτόν· **11** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ
εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ⸀σοὶ εὐδόκησα.

1:1 χριστοῦ WH] + υἱοῦ θεοῦ Treg NIV; υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP **2 Καθὼς** WH Treg NIV] Ὡς RP • **τῷ Ἠσαΐᾳ τῷ προφήτῃ** WH Treg NIV] τοῖς προφήταις RP • **Ἰδοὺ** WH Treg NIV] + ἐγὼ RP • **σου** WH Treg NIV] + ἔμπροσθέν σου RP **4 ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἐρήμῳ** WH] + καὶ Treg NIV RP **5 πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο** WH Treg NIV] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες RP • **ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ** WH Treg NIV] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ RP **6 καὶ ἦν** WH Treg NIV] Ἦν δὲ RP **8 ἐγὼ** WH Treg NIV] + μὲν RP • **ὑμᾶς** WH NIV] + ἐν Treg RP • **ἐν** Treg NIV RP] – WH **9 εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου** WH Treg NIV] ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP **10 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP • **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP • **εἰς** WH Treg NIV] ἐπ᾽ RP **11 σοὶ** WH Treg NIV] ᾧ RP

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** καὶ ⸀ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ⸂τεσσεράκοντα ἡμέρας⸃ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 ⸂Καὶ μετὰ⸃ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ ⸀εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ **15** καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 ⸂Καὶ παράγων⸃ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ⸀ἀδελφὸν Σίμωνος ⸀ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς· **17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. **18** καὶ ⸀εὐθὺς ἀφέντες τὰ ⸀δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. **19** καὶ ⸀προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **20** καὶ ⸀εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. καὶ ⸀εὐθὺς τοῖς σάββασιν ⸂ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγήν⸃. **22** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **23** καὶ ⸀εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν **24** λέγων· ⸀Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ⸀φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. **27** καὶ ἐθαμβήθησαν ⸀ἅπαντες, ὥστε συζητεῖν ⸂πρὸς ἑαυτοὺς⸃ λέγοντας· Τί ἐστιν

1:13 ἦν WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP • **τεσσεράκοντα ἡμέρας** WH Treg NIV] ἡμέρας τεσσεράκοντα RP **14 Καὶ μετὰ** WH Treg] Μετὰ δὲ NIV RP • **εὐαγγέλιον** WH Treg NIV] + τῆς βασιλείας RP **16 Καὶ παράγων** WH Treg NIV] Περιπατῶν δὲ RP • **ἀδελφὸν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ τοῦ RP • **ἀμφιβάλλοντας** WH Treg NIV] βάλλοντας ἀμφίβληστρον RP **18 εὐθὺς** WH NIV] εὐθέως RP Treg • **δίκτυα** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **19 προβὰς** WH Treg NIV] ἐκεῖθεν RP **20 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **21 εὐθὺς** WH NIV] εὐθέως Treg RP • **ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγήν** Holmes WH[marg]] εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν WH Treg NIV RP **23 εὐθὺς** WH NIV] – Treg RP **24 Τί** WH Treg NIV] Ἔα τί RP **26 φωνῆσαν** WH Treg NIV] κράξαν RP **27 ἅπαντες** WH Treg NIV] πάντες RP • **πρὸς ἑαυτοὺς** Treg NIV RP] αὐτοὺς WH

τοῦτο; ⸂διδαχὴ καινή⸃· κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις
ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. **28** ⸂καὶ ἐξῆλθεν⸃ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς
⸀πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ ⸀εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ⸂ἐξελθόντες ἦλθον⸃ εἰς τὴν οἰκίαν
Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **30** ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος
κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ ⸀εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. **31** καὶ
προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς ⸀χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ ⸀πυρετός,
καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ⸀ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας
τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· **33** καὶ ⸂ἦν ὅλη ἡ πόλις
ἐπισυνηγμένη⸃ πρὸς τὴν θύραν. **34** καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας
ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ
δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν ⸀αὐτόν.

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον
κἀκεῖ προσηύχετο. **36** καὶ ⸀κατεδίωξεν αὐτὸν ⸀Σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ,
37 καὶ ⸂εὗρον αὐτὸν καὶ⸃ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ⸂ζητοῦσίν σε⸃. **38** καὶ
λέγει αὐτοῖς· Ἄγωμεν ⸀ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ
κηρύξω, εἰς τοῦτο γὰρ ⸀ἐξῆλθον. **39** καὶ ⸀ἦλθεν κηρύσσων ⸂εἰς τὰς συναγωγὰς⸃
αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ ⸀γονυπετῶν
λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. **41** ⸀καὶ ⸀ὀργισθεὶς ἐκτείνας

1:27 διδαχὴ καινή WH Treg NIV] Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι RP **28 καὶ ἐξῆλθεν** WH Treg NIV] Ἐξῆλθεν δὲ RP • **πανταχοῦ** WH Treg NIV] – RP **29 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἐξελθόντες ἦλθον** WH NIV RP] ἐξελθὼν ἦλθεν Treg **30 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **31 χειρός** WH NIV] + αὐτῆς Treg RP • **πυρετός** WH Treg NIV] + εὐθέως RP **32 ἔδυ** NIV RP] ἔδυσεν WH Treg **33 ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη** WH Treg NIV] ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP **34 αὐτόν** Treg NIV RP] + χριστὸν εἶναι WH **36 κατεδίωξεν** WH NIV] κατεδίωξαν Treg RP • **Σίμων** WH NIV] ὁ Σίμων Treg RP **37 εὗρον αὐτὸν καὶ** WH Treg NIV] εὑρόντες αὐτὸν RP • **ζητοῦσίν σε** WH Treg NIV] σε ζητοῦσιν RP **38 ἀλλαχοῦ** WH Treg NIV] – RP • **ἐξῆλθον** WH Treg NIV] ἐξελήλυθα RP **39 ἦλθεν** WH Treg NIV] ἦν RP • **εἰς τὰς συναγωγὰς** WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP **40 γονυπετῶν** WH] + καὶ NIV; αὐτὸν καὶ Treg RP **41 καὶ** WH Treg NIV] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP • **ὀργισθεὶς** Holmes WH^{marg}] σπλαγχνισθεὶς WH Treg NIV RP

τὴν χεῖρα ⸂αὐτοῦ ἥψατο⸃ καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι· **42** καὶ ⸀εὐθὺς
ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. **43** καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ
⸀εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, **44** καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ
ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ
προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **45** ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν
πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς
πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ⸀ἐπ’ ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν
⸀πάντοθεν.

2:1 Καὶ ⸀εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι’ ⸀ἡμερῶν ἠκούσθη ὅτι ⸂ἐν
οἴκῳ⸃ ἐστίν· **2** ⸀καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς
τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** καὶ ἔρχονται ⸂φέροντες πρὸς αὐτὸν
παραλυτικὸν⸃ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** καὶ μὴ δυνάμενοι ⸀προσενέγκαι
αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι
τὸν κράβαττον ⸀ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. **5** ⸂καὶ ἰδὼν⸃ ὁ Ἰησοῦς τὴν
πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ⸂ἀφίενταί σου⸃ αἱ ⸀ἁμαρτίαι.
6 ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς
καρδίαις αὐτῶν· **7** Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; ⸀βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι
ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; **8** καὶ ⸀εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ
ὅτι ⸀οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς ⸀λέγει αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **9** τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ⸀Ἀφίενταί
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ⸀Ἔγειρε καὶ ἆρον ⸂τὸν κράβαττόν σου⸃ καὶ

1:41 αὐτοῦ ἥψατο WH Treg NIV] ἥψατο αὐτοῦ RP **42 εὐθὺς** WH Treg NIV] εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως RP **43 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **45 ἐπ’** WH Treg NIV] ἐν RP • **πάντοθεν** WH Treg NIV] πανταχόθεν RP **2:1 εἰσελθὼν** WH Treg NIV] εἰσῆλθεν RP • **ἡμερῶν** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἐν οἴκῳ** WH Treg NIV] εἰς οἶκόν RP **2 καὶ** WH NIV] + εὐθέως Treg RP **3 φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν** WH NIV] πρὸς αὐτὸν φέροντες παραλυτικὸν Treg; πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες RP **4 προσενέγκαι** WH NIV] προσεγγίσαι Treg RP • **ὅπου** WH Treg NIV] ἐφ’ ᾧ RP **5 καὶ ἰδὼν** WH NIV] ἰδὼν δὲ Treg RP • **ἀφίενταί σου** WH Treg NIV] ἀφέωνταί σοι RP • **ἁμαρτίαι** WH Treg NIV] + σου RP **7 βλασφημεῖ** WH Treg NIV] βλασφημίας RP **8 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **οὕτως** WH Treg NIV] + αὐτοὶ RP • **λέγει** WH Treg NIV] εἶπεν RP **9 Ἀφίενταί** WH Treg NIV] Ἀφέωνταί RP • **Ἔγειρε** NIV] Ἐγείρου WH Treg; Ἔγειραι RP • **τὸν κράβαττόν σου** WH Treg NIV] σου τὸν κράββατον RP

περιπάτει; **10** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ⸂ἐπὶ τῆς
γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας⸃— λέγει τῷ παραλυτικῷ· **11** Σοὶ λέγω, ⸀ἔγειρε ἆρον
τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. **12** καὶ ἠγέρθη ⸂καὶ εὐθὺς⸃
ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ⸀ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ
δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι ⸂Οὕτως οὐδέποτε⸃ εἴδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς
αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. **14** καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἁλφαίου
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ ⸀γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι
καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἦσαν γὰρ
πολλοὶ καὶ ⸀ἠκολούθουν αὐτῷ. **16** καὶ οἱ γραμματεῖς ⸂τῶν Φαρισαίων⸃ ⸀ἰδόντες
⸂ὅτι ἐσθίει⸃ μετὰ τῶν ⸂ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν⸃ ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
⸀Ὅτι μετὰ τῶν ⸂τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν⸃ ⸀ἐσθίει; **17** καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς
λέγει αὐτοῖς ⸀ὅτι Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες·
οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ⸀ἁμαρτωλούς.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ⸀Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ
ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ⸀μαθηταὶ
τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; **19** καὶ εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν
ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ⸂ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ’ αὐτῶν⸃ οὐ δύνανται

2:10 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας Treg] ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NIV; ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας RP **11 ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειραι καὶ RP **12 καὶ εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως καὶ RP • **ἔμπροσθεν** WH NIV] ἐναντίον Treg RP • **Οὕτως οὐδέποτε** WH Treg NIV] Οὐδέποτε οὕτως RP **15 γίνεται** WH NIV] γίνεται ἐν τῷ Treg; ἐγένετο ἐν τῷ RP • **ἠκολούθουν** WH Treg NIV] ἠκολούθησαν RP **16 τῶν Φαρισαίων** WH Treg NIV] καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP • **ἰδόντες** WH NIV RP] καὶ ἰδόντες Treg • **ὅτι ἐσθίει** WH NIV] ὅτι ἤσθιεν Treg; αὐτὸν ἐσθίοντα RP • **ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν** WH Treg NIV] τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP • **Ὅτι** WH Treg NIV] Τί ὅτι RP • **τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν** WH NIV RP] ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν Treg • **ἐσθίει** WH NIV] + καὶ πίνει Treg RP **17 ὅτι** WH NIV] – Treg RP • **ἁμαρτωλούς** WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP **18 Φαρισαῖοι** WH Treg NIV] τῶν Φαρισαίων RP • **μαθηταὶ** WH Treg NIV] – RP **19 ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ’ αὐτῶν** WH Treg NIV] μεθ’ ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP

νηστεύειν· **20** ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
τότε νηστεύσουσιν ἐν ⸂ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ⸃.
21 ⸀Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ⸂ἱμάτιον παλαιόν⸃·
εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα ⸀ἀπ’ αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον
σχίσμα γίνεται. **22** καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή,
⸂ῥήξει ὁ οἶνος⸃ τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ⸂ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί⸃. ἀλλὰ οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς ⸀καινούς.
23 Καὶ ἐγένετο ⸂αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι⸃ διὰ τῶν
σπορίμων, καὶ ⸂οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο⸃ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
στάχυας. **24** καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἴδε τί ⸀ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ
οὐκ ἔξεστιν; **25** καὶ ⸀λέγει αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε
χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ; **26** ⸀πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθὰρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ ⸂τοὺς ἱερεῖς⸃, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ
οὖσιν; **27** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο ⸀καὶ οὐχ
ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· **28** ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ
τοῦ σαββάτου.

3:1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν ⸀εἰς συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος
ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. **2** καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν
θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα ⸀κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **3** καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
⸂τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν⸃· ⸀Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. **4** καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔξεστιν

2:20 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ἐκείναις ταῖς ἡμέραις RP **21 Οὐδεὶς** WH Treg NIV] Καὶ οὐδεὶς RP • **ἱμάτιον παλαιόν** WH Treg NIV] ἱματίῳ παλαιῷ RP • **ἀπ’** WH NIV] – Treg RP **22 ῥήξει ὁ οἶνος** WH Treg NIV] ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος RP • **ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί** WH Treg NIV] ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται RP • **καινούς** WH NIV] + βλητέον Treg RP **23 αὐτὸν … σάββασιν παραπορεύεσθαι** NIV] αὐτὸν … σάββασιν διαπορεύεσθαι WH Treg; παραπορεύεσθαι αὐτὸν … σάββασιν RP • **οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο** WH Treg NIV] ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP **24 ποιοῦσιν** WH Treg NIV] + ἐν RP **25 λέγει** WH Treg NIV] αὐτὸς ἔλεγεν RP **26 πῶς** WH Treg RP NA] – NIV • **τοὺς ἱερεῖς** WH NIV] τοῖς ἱερεῦσιν Treg RP **27 καὶ** WH Treg NIV] – RP **3:1 εἰς** WH] + τὴν Treg NIV RP **2 κατηγορήσωσιν** WH NIV RP] κατηγορήσουσιν Treg **3 τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν** WH Treg] τὴν ξηράν χεῖρα ἔχοντι NIV; ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα RP • **Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP

τοῖς σάββασιν ⸀ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ
δὲ ἐσιώπων. **5** καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετʼ ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ
πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν ⸀χεῖρα· καὶ
ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ ⸀αὐτοῦ. **6** καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι
⸀εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ⸀ἐδίδουν κατʼ αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν
ἀπολέσωσιν.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ⸂μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν⸃ πρὸς τὴν
θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ⸀ἠκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας **8** καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας ⸀καὶ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου ⸁καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ⸀ἀκούοντες ὅσα ⸀ἐποίει
ἦλθον πρὸς αὐτόν. **9** καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ
αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· **10** πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε
ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. **11** καὶ τὰ πνεύματα
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ⸂ἐθεώρουν, προσέπιπτον⸃ αὐτῷ καὶ ⸀ἔκραζον
⸀λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **12** καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ ⸂αὐτὸν
φανερὸν⸃ ⸀ποιήσωσιν.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ
ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. **14** καὶ ἐποίησεν ⸀δώδεκα, ἵνα ὦσιν μετʼ αὐτοῦ καὶ ἵνα
ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν **15** καὶ ἔχειν ⸀ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια·
16 καὶ ⸂ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ⸃ ἐπέθηκεν ⸂ὄνομα τῷ Σίμωνι⸃ Πέτρον,
17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου
(καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ⸀ὀνόματα Βοανηργές, ὅ ἐστιν Υἱοὶ Βροντῆς), **18** καὶ

3:4 ἀγαθοποιῆσαι WH Treg RP] ἀγαθὸν ποιῆσαι NIV **5 χεῖρα** NIV] + σου WH Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη RP **6 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἐδίδουν** WH Treg NIV] ἐποίουν RP **7 μετὰ … αὐτοῦ ἀνεχώρησεν** WH Treg NIV] ἀνεχώρησεν μετὰ … αὐτοῦ RP • **ἠκολούθησεν** WH Treg NIV] ἠκολούθησαν αὐτῷ RP **8 ⸀καὶ** WH Treg RP NA] + οἱ NIV • **⸁καὶ** WH Treg NIV] + οἱ RP • **ἀκούοντες** WH Treg NIV] ἀκούσαντες RP • **ἐποίει** NIV RP] ποιεῖ WH Treg **11 ἐθεώρουν προσέπιπτον** WH Treg NIV] ἐθεώρει προσέπιπτεν RP • **ἔκραζον** WH Treg NIV] ἔκραζεν RP • **λέγοντα** WH Treg RP] λέγοντες NIV **12 αὐτὸν φανερὸν** WH Treg NIV] φανερὸν αὐτὸν RP • **ποιήσωσιν** WH NIV RP] ποιῶσιν Treg **14 δώδεκα** Treg RP] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν WH NIV **15 ἐξουσίαν** WH Treg NIV] θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ RP **16 ἐποίησεν τοὺς δώδεκα καὶ** WH NIV] – Treg RP • **ὄνομα τῷ Σίμωνι** WH Treg NIV] τῷ Σίμωνι ὄνομα RP **17 ὀνόματα** Treg NIV RP] ὄνομα WH

Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἁλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν ⸀Καναναῖον **19** καὶ
Ἰούδαν ⸀Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

20 Καὶ ⸀ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ⸀ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ
δύνασθαι αὐτοὺς ⸀μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. **21** καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ’ αὐτοῦ
ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. **22** καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ
Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **23** καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν
παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; **24** καὶ
ἐὰν βασιλεία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·
25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ ⸀δυνήσεται ⸂ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι⸃·
26 καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ’ ἑαυτὸν καὶ ⸀ἐμερίσθη, οὐ δύναται ⸀στῆναι
ἀλλὰ τέλος ἔχει. **27** ⸂ἀλλ’ οὐδεὶς δύναται⸃ ⸂εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν
τὰ σκεύη⸃ αὐτοῦ διαρπάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ ⸀διαρπάσει.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται ⸂τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ
ἁμαρτήματα⸃ καὶ ⸂αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν⸃ βλασφημήσωσιν· **29** ὃς δ’ ἂν
βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ⸀ἁμαρτήματος. **30** ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 ⸂Καὶ ἔρχονται⸃ ⸂ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ⸃ καὶ ἔξω
⸀στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ⸀καλοῦντες αὐτόν. **32** καὶ ἐκάθητο

3:18 Καναναῖον WH Treg NIV] Κανανίτην RP **19 Ἰσκαριώθ** WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP **20 ἔρχεται** WH NIV RP] ἔρχονται Treg • **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **μηδὲ** WH Treg NIV] μήτε RP **25 δυνήσεται** WH Treg NIV] δύναται RP • **ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι** NIV] ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι WH Treg; σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη RP **26 ἐμερίσθη** WH NIV] μεμέρισται Treg RP • **στῆναι** WH Treg NIV] σταθῆναι RP **27 ἀλλ’ οὐδεὶς δύναται** Treg] ἀλλ’ οὐ δύναται οὐδεὶς WH NIV; οὐδεὶς δύναται RP • **εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη** WH Treg NIV] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν RP • **διαρπάσει** WH Treg NIV] διαρπάσῃ RP **28 τοῖς … ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα** WH Treg NIV] τὰ ἁμαρτήματα τοῖς … ἀνθρώπων RP • **αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν** WH Treg NIV] βλασφημίαι ὅσας ἂν RP **29 ἁμαρτήματος** WH Treg NIV] κρίσεως RP **31 Καὶ ἔρχονται** WH Treg] Καὶ ἔρχεται NIV; Ἔρχονται οὖν RP • **ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP • **στήκοντες** WH Treg NIV] ἑστῶτες RP • **καλοῦντες** WH Treg NIV] φωνοῦντες RP

⸂περὶ αὐτὸν ὄχλος⸃, ⸂καὶ λέγουσιν⸃ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί
⸀σου ἔξω ζητοῦσίν σε. **33** καὶ ⸂ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει⸃· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ
μου ⸀ἢ οἱ ἀδελφοί ⸀μου; **34** καὶ περιβλεψάμενος ⸂τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ⸃
καθημένους λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· **35** ὃς ⸀γὰρ ἂν ποιήσῃ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ⸀ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

4:1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ ⸀συνάγεται
πρὸς αὐτὸν ὄχλος ⸀πλεῖστος, ὥστε αὐτὸν ⸂εἰς πλοῖον ἐμβάντα⸃ καθῆσθαι ἐν
τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ⸀ἦσαν. **2** καὶ
ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·
3 Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ ⸀σπείρων σπεῖραι. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. **5** ⸂καὶ ἄλλο⸃
ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ⸀ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ ⸀εὐθὺς ἐξανέτειλεν
διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· **6** ⸂καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος⸃ ⸀ἐκαυματίσθη καὶ διὰ
τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. **7** καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν
αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. **8** καὶ ⸀ἄλλα ἔπεσεν
εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ⸀αὐξανόμενα, καὶ
ἔφερεν ⸂ἓν τριάκοντα καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν⸃ ἑκατόν. **9** καὶ ἔλεγεν· ⸂Ὃς ἔχει⸃
ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

3:32 περὶ αὐτὸν ὄχλος WH Treg NIV] ὄχλος περὶ αὐτόν RP • **καὶ λέγουσιν** WH Treg NIV] εἶπον δὲ RP • **σου** WH Treg NIV] + καὶ αἱ ἀδελφαί σου RP NA **33 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει** WH Treg NIV] ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP • **ἢ** RP] καὶ WH Treg NIV • **μου** Treg NIV RP] – WH **34 τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ** WH Treg NIV] κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν RP **35 γὰρ** Treg NIV RP] – WH • **ἀδελφὴ** WH Treg NIV] + μου RP **4:1 συνάγεται** WH Treg NIV] συνήχθη RP • **πλεῖστος** WH Treg NIV] πολύς RP • **εἰς πλοῖον ἐμβάντα** WH Treg NIV] ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP • **ἦσαν** WH Treg NIV] ἦν RP **3 σπείρων** WH NIV] + τοῦ Treg RP **5 καὶ ἄλλο** WH Treg NIV] Ἄλλο δὲ RP • **ὅπου** NIV RP] καὶ ὅπου WH Treg • **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος** WH Treg NIV] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος RP • **ἐκαυματίσθη** WH RP NA] ἐκαυματίσθησαν Treg NIV **8 ἄλλα** WH NIV] ἄλλο Treg RP • **αὐξανόμενα** WH NIV] αὐξανόμενον Treg; αὐξάνοντα RP • **ἓν … ἓν … ἓν** NIV] εἰς … ἐν … ἐν WH; εἰς … εἰς … εἰς Treg; ἐν … ἐν … ἐν RP **9 Ὃς ἔχει** WH Treg NIV] Ὁ ἔχων RP

10 ⸀Καὶ ὅτε⸁ ἐγένετο κατὰ μόνας, ⸀ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς
δώδεκα ⸀τὰς παραβολάς⸁. **11** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν ⸀τὸ μυστήριον δέδοται⸁
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται,
12 ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ
συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ ⸀αὐτοῖς.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας
τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; **14** ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. **15** οὗτοι δέ εἰσιν οἱ
παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν ⸀εὐθὺς ἔρχεται ὁ
Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ⸀εἰς αὐτούς⸁. **16** καὶ οὗτοί εἰσιν
⸀ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον ⸀εὐθὺς
μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, **17** καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ
πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον ⸀εὐθὺς
σκανδαλίζονται. **18** καὶ ⸀ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· ⸀οὗτοί
εἰσιν⸁ οἱ τὸν λόγον ⸀ἀκούσαντες, **19** καὶ αἱ μέριμναι τοῦ ⸀αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη
τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. **20** καὶ ⸀ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν
⸀ἓν τριάκοντα καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν⸁ ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν ⸀αὐτοῖς· Μήτι ⸀ἔρχεται ὁ λύχνος⸁ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ
ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ⸀τεθῇ; **22** οὐ γάρ ἐστιν ⸀κρυπτὸν ἐὰν
μὴ ⸀ἵνα φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ’ ἵνα ⸀ἔλθῃ εἰς φανερόν⸁. **23** εἴ
τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. **24** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ

4:10 Καὶ ὅτε WH Treg NIV] Ὅτε δὲ RP • **ἠρώτων** WH Treg NIV] ἠρώτησαν RP • **τὰς παραβολάς** WH Treg NIV] τὴν παραβολήν RP **11 τὸ μυστήριον δέδοται** WH Treg NIV] δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον RP **12 αὐτοῖς** WH Treg NIV] + τὰ ἁμαρτήματα RP **15 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **εἰς αὐτούς** WH Treg NIV] ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP **16 ὁμοίως** WH Treg NIV RP] – NA • **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **17 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **18 ἄλλοι** WH Treg NIV] οὗτοί RP • **οὗτοί εἰσιν** WH Treg NIV] – RP • **ἀκούσαντες** WH Treg NIV] ἀκούοντες RP **19 αἰῶνος** WH Treg NA] + τούτου RP; βίου NIV **20 ἐκεῖνοί** WH Treg NIV] οὗτοί RP • **ἓν … ἓν … ἓν** NIV] ἐν … ἐν … ἐν WH Treg RP **21 αὐτοῖς** Treg NIV RP] + ὅτι WH • **ἔρχεται ὁ λύχνος** WH Treg NIV] ὁ λύχνος ἔρχεται RP • **τεθῇ** WH Treg NIV] ἐπιτεθῇ RP **22 κρυπτὸν** WH Treg NIV] τι κρυπτόν, ὃ RP • **ἵνα** WH NIV] – Treg RP • **ἔλθῃ εἰς φανερόν** WH Treg NIV] εἰς φανερὸν ἔλθῃ RP

μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ προστεθήσεται ⸀ὑμῖν. **25** ὃς γὰρ ⸀ἔχει,
δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ⸀ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ⸀ὡς ἄνθρωπος βάλῃ
τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς **27** καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν,
καὶ ὁ σπόρος ⸀βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. **28** ⸀αὐτομάτη ἡ
γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, ⸂εἶτα στάχυν, εἶτα⸃ ⸂πλήρης σῖτον⸃ ἐν τῷ
στάχυϊ. **29** ὅταν δὲ ⸀παραδοῖ ὁ καρπός, ⸀εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι
παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγεν· ⸀Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ⸀τίνι
⸂αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν⸃; **31** ὡς ⸀κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς
γῆς, ⸂μικρότερον ὂν⸃ πάντων τῶν ⸀σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς— **32** καὶ ὅταν
σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται ⸂μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων⸃ καὶ ποιεῖ κλάδους
μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς
ἠδύναντο ἀκούειν· **34** χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ’ ἰδίαν δὲ
τοῖς ⸂ἰδίοις μαθηταῖς⸃ ἐπέλυεν πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ
πέραν. **36** καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ,
καὶ ἄλλα ⸀πλοῖα ἦν μετ’ αὐτοῦ. **37** καὶ γίνεται λαῖλαψ ⸂μεγάλη ἀνέμου⸃, ⸂καὶ
τὰ⸃ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ⸂ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον⸃. **38** καὶ

4:24 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς ἀκούουσιν RP **25 ἔχει** WH Treg NIV] ἂν ἔχῃ RP • **ὃ** WH NIV RP] ὃς Treg **26 ὡς** WH Treg NIV] + ἐὰν RP **27 βλαστᾷ** WH Treg NIV] βλαστάνῃ RP **28 αὐτομάτη** WH Treg NIV] + γὰρ RP • **εἶτα … εἶτα** Treg NIV RP] εἶτεν … εἶτεν WH • **πλήρης σῖτον** NIV] πλήρη σῖτον WH RP; πλήρης σῖτος Treg **29 παραδοῖ** WH Treg NIV] παραδῷ RP • **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **30 Πῶς** WH Treg NIV] Τίνι RP • **τίνι** WH Treg NIV] ποίᾳ RP • **αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν** WH Treg NIV] παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν RP **31 κόκκῳ** WH NIV] κόκκον Treg RP • **μικρότερον ὂν** WH Treg NIV] μικρότερος RP • **σπερμάτων** WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **32 μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων** WH NIV] μείζων πάντων τῶν λαχάνων Treg; πάντων τῶν λαχάνων μείζων RP **34 ἰδίοις μαθηταῖς** WH NIV] μαθηταῖς αὐτοῦ Treg RP **36 πλοῖα** WH Treg NIV] δὲ πλοιάρια RP **37 μεγάλη ἀνέμου** WH Treg NIV] ἀνέμου μεγάλη RP • **καὶ τὰ** WH Treg NIV] τὰ δὲ RP • **ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον** WH Treg NIV] αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθα RP

⸂αὐτὸς ἦν⸃ ⸀ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ⸀ἐγείρουσιν
αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; **39** καὶ
διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο.
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **40** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί
δειλοί ἐστε; ⸀οὔπω ἔχετε πίστιν; **41** καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον
πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ⸀ὑπακούει
αὐτῷ;

5:1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν ⸀Γερασηνῶν.
2 καὶ ⸂ἐξελθόντος αὐτοῦ⸃ ἐκ τοῦ πλοίου ⸂εὐθὺς ὑπήντησεν⸃ αὐτῷ ἐκ τῶν
μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **3** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς
μνήμασιν, καὶ ⸂οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι⸃ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι **4** διὰ τὸ αὐτὸν
πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ’ αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις
καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς ⸂ἴσχυεν αὐτὸν⸃ δαμάσαι· **5** καὶ διὰ
παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ⸂μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν⸃ ἦν κράζων καὶ
κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. **6** ⸂καὶ ἰδὼν⸃ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν
καὶ προσεκύνησεν ⸀αὐτόν, **7** καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ ⸀λέγει· Τί ἐμοὶ καὶ
σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς.
8 ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. **9** καὶ
ἐπηρώτα αὐτόν· Τί ⸂ὄνομά σοι⸃; καὶ ⸂λέγει αὐτῷ⸃· ⸀Λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι
πολλοί ἐσμεν· **10** καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ ⸀αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω
τῆς χώρας. **11** ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη·
12 καὶ παρεκάλεσαν ⸀αὐτὸν λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς

4:38 αὐτὸς ἦν WH NIV] ἦν αὐτὸς Treg RP • **ἐν** WH Treg NIV] ἐπὶ RP • **ἐγείρουσιν** WH Treg NIV] διεγείρουσιν RP **40 οὔπω** WH Treg NIV] οὕτως Πῶς οὐκ RP **41 ὑπακούει** WH Treg NIV] ὑπακούουσιν RP **5:1 Γερασηνῶν** WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **2 ἐξελθόντος αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἐξελθόντι αὐτῷ RP • **εὐθὺς ὑπήντησεν** WH Treg NIV] εὐθέως ἀπήντησεν RP **3 οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι** WH Treg NIV] οὔτε ἁλύσεσιν RP **4 ἴσχυεν αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν ἴσχυεν RP **5 μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν** WH Treg NIV] ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP **6 καὶ ἰδὼν** WH Treg NIV] Ἰδὼν δὲ RP • **αὐτόν** WH] αὐτῷ Treg NIV RP **7 λέγει** WH Treg NIV] εἶπεν RP **9 ὄνομά σοι** WH Treg NIV] σοι ὄνομα RP • **λέγει αὐτῷ** WH Treg NIV] ἀπεκρίθη λέγων RP • **Λεγιὼν** WH Treg NIV] Λεγεὼν RP **10 αὐτὰ** WH Treg NIV] αὐτοὺς RP **12 αὐτὸν** WH Treg NIV] + πάντες οἱ δαίμονες RP

αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. **13** καὶ ἐπέτρεψεν ⸀αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ⸀ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. **14** ⸂Καὶ οἱ⸃ βόσκοντες ⸀αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ⸀ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ⸀ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός. **15** καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον ⸀καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν ⸀λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. **16** ⸂καὶ διηγήσαντο⸃ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **18** καὶ ⸀ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ⸂μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ⸃. **19** ⸀καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ⸀ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα ⸂ὁ κύριός σοι⸃ πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. **20** καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. **22** ⸀καὶ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάϊρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ **23** καὶ ⸀παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς ⸂τὰς χεῖρας αὐτῇ⸃ ⸀ἵνα σωθῇ καὶ ⸀ζήσῃ. **24** καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽ αὐτοῦ.

Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. **25** καὶ ⸀γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ⸂δώδεκα ἔτη⸃ **26** καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ᾽ αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ

5:13 αὐτοῖς WH Treg NIV] + *εὐθέως ὁ Ἰησοῦς* RP • **ὡς** WH Treg NIV] *ἦσαν δὲ ὡς* RP **14 Καὶ οἱ** WH Treg NIV] *Οἱ δὲ* RP • **αὐτοὺς** WH Treg NIV] *τοὺς χοίρους* RP • **ἀπήγγειλαν** WH Treg NIV] *ἀνήγγειλαν* RP • **ἦλθον** WH Treg NIV] *ἐξῆλθον* RP **15 καθήμενον** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • **λεγιῶνα** WH Treg NIV] *Λεγεῶνα* RP **16 καὶ διηγήσαντο** WH Treg NIV] *Διηγήσαντο δὲ* RP **18 ἐμβαίνοντος** WH Treg NIV] *ἐμβάντος* RP • **μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ** WH Treg NIV] *ᾖ μετ᾽ αὐτοῦ* RP **19 καὶ** WH Treg NIV] *Ὁ δὲ Ἰησοῦς* RP • **ἀπάγγειλον** WH Treg NIV] *ἀνάγγειλον* RP • **ὁ κύριός σοι** WH Treg NIV] *σοι ὁ κύριος* RP **22 καὶ** WH Treg NIV] + *ἰδού* RP **23 παρακαλεῖ** WH Treg NIV] *παρεκάλει* RP • **τὰς χεῖρας αὐτῇ** WH Treg NIV] *αὐτῇ τὰς χεῖρας* RP • **ἵνα** WH Treg NIV] *ὅπως* RP • **ζήσῃ** WH Treg NIV] *ζήσεται* RP **25 γυνὴ** WH Treg NIV] + *τις* RP • **δώδεκα ἔτη** WH NIV] *ἔτη δώδεκα* Treg RP

μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, **27** ⸀ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ
ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· **28** ἔλεγεν γὰρ ὅτι ⸂Ἐὰν ἅψωμαι
κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ⸃ σωθήσομαι. **29** καὶ ⸀εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ
αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. **30** καὶ ⸀εὐθὺς
ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς
ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; **31** καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ· Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἥψατο;
32 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. **33** ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ
τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ⸀αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. **34** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· ⸀Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε·
ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι
Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; **36** ὁ δὲ Ἰησοῦς
⸀παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ,
μόνον πίστευε. **37** καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα ⸂μετ᾽ αὐτοῦ⸃ συνακολουθῆσαι εἰ
μὴ ⸀τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. **38** καὶ
⸀ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον ⸀καὶ κλαίοντας
καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, **39** καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ
κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **40** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
⸀αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ
τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ ⸀παιδίον·
41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· Ταλιθα ⸀κουμ, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ⸀ἔγειρε. **42** καὶ ⸀εὐθὺς ἀνέστη τὸ
κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν ⸁εὐθὺς ἐκστάσει
μεγάλῃ. **43** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν
δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

5:27 ἀκούσασα Treg NIV RP] + τὰ WH **28 Ἐὰν ἅψωμαι κἂν … αὐτοῦ** WH NIV] Κἂν … αὐτοῦ ἅψωμαι Treg RP **29 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **30 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **33 αὐτῇ** WH Treg NIV] ἐπ᾽ αὐτῇ RP **34 Θυγάτηρ** WH Treg NIV] θύγατερ RP **36 παρακούσας** WH Treg NIV] εὐθέως ἀκούσας RP **37 μετ᾽ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **τὸν** WH Treg NIV] – RP **38 ἔρχονται** WH Treg NIV] ἔρχεται RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **40 αὐτὸς** WH Treg NIV] Ὁ RP • **παιδίον** WH Treg NIV] + ἀνακείμενον RP **41 κουμ** WH Treg NIV] κοῦμι RP • **ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειραι RP **42 ⸀εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **⸁εὐθὺς** WH Treg NIV] – RP

6:1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ⸀ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ
ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο
⸂διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ⸃· καὶ ⸀οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες·
Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα ⸀τούτῳ, καὶ ⸀αἱ δυνάμεις
τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ⸀γινόμεναι; **3** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς
⸀τῆς Μαρίας ⸂καὶ ἀδελφὸς⸃ Ἰακώβου καὶ ⸀Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος;
καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
4 ⸂καὶ ἔλεγεν⸃ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ⸂συγγενεῦσιν αὐτοῦ⸃ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **5** καὶ
οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ⸂ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν⸃, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς
τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν· **6** καὶ ⸀ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. **7** καὶ προσκαλεῖται τοὺς
δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν
τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, **8** καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν
εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ⸂ἄρτον, μὴ πήραν⸃, μὴ εἰς τὴν ζώνην
χαλκόν, **9** ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ⸀ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας.
10 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ⸀ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν
ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** καὶ ⸂ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται⸃ ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν
ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν
ὑμῶν εἰς μαρτύριον ⸀αὐτοῖς. **12** Καὶ ἐξελθόντες ⸀ἐκήρυξαν ἵνα ⸀μετανοῶσιν,
13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ
ἐθεράπευον.

6:1 ἔρχεται WH Treg NIV] ἦλθεν RP **2 διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ** WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP • **οἱ** WH] – Treg NIV RP • **τούτῳ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **αἱ** WH NIV] – Treg RP • **γινόμεναι** WH Treg NIV] γίνονται RP **3 τῆς** WH Treg NIV] – RP • **καὶ ἀδελφὸς** WH Treg NIV] ἀδελφὸς δὲ RP • **Ἰωσῆτος** WH Treg NIV] Ἰωσῆ RP **4 καὶ ἔλεγεν** WH Treg NIV] Ἔλεγεν δὲ RP • **συγγενεῦσιν αὐτοῦ** WH Treg NIV] συγγενέσιν RP **5 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν** WH Treg NIV] οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP **6 ἐθαύμαζεν** Treg NIV RP] ἐθαύμασεν WH **8 ἄρτον μὴ πήραν** WH Treg NIV] πήραν μὴ ἄρτον RP **9 ἐνδύσησθε** Treg NIV RP] ἐνδύσασθαι WH **10 ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg **11 ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται** WH Treg NIV] ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] + Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. RP **12 ἐκήρυξαν** WH Treg NIV] ἐκήρυσσον RP • **μετανοῶσιν** WH Treg NIV] μετανοήσωσιν RP

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, καὶ ⸀ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ⸂ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν⸃, καὶ
διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ· **15** ἄλλοι ⸀δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλίας
ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι ⸀προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν. **16** ἀκούσας δὲ ⸀ὁ
Ἡρῴδης ⸀ἔλεγεν· Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ⸀ἠγέρθη.

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· **18** ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν
σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ
ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν
Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ
ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ⸀ἠπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. **21** Καὶ γενομένης
ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ⸀ἐποίησεν
τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,
22 καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς ⸂αὐτῆς τῆς⸃ Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης
⸂καὶ ἀρεσάσης⸃ τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, ⸂εἶπεν ὁ βασιλεὺς⸃
τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· **23** καὶ ὤμοσεν ⸀αὐτῇ·
⸂Ὅ τι⸃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. **24** ⸀καὶ
ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί ⸀αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν
Ἰωάννου τοῦ ⸀βαπτίζοντος. **25** καὶ εἰσελθοῦσα ⸀εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς
τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· Θέλω ἵνα ⸂ἐξαυτῆς δῷς μοι⸃ ἐπὶ πίνακι τὴν
κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **26** καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς
διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ⸀ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ⸂ἀθετῆσαι αὐτήν⸃·

6:14 **ἔλεγον** WH NIV] ἔλεγεν Treg RP • **ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν** WH Treg NIV] ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη RP **15** **δὲ** WH Treg NIV] – RP • **προφήτης** WH Treg NIV] + ἐστίν RP **16** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἔλεγεν** WH Treg NIV] εἶπεν ὅτι RP • **ἠγέρθη** WH NA] ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν Treg; ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη NIV; ἔστιν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν RP **20** **ἠπόρει** WH NIV] ἐποίει Treg RP **21** **ἐποίησεν** WH Treg NIV] ἐποίει RP **22** **αὐτῆς τῆς** Treg RP] αὐτοῦ WH NIV • **καὶ ἀρεσάσης** RP] ἤρεσεν WH Treg NIV • **εἶπεν ὁ βασιλεὺς** NIV RP] ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg **23** **αὐτῇ** WH Treg NIV RP] + πολλά NA • **Ὅ τι** NIV] Ὅτι WH; ὅτι Ὃ Treg RP **24** **καὶ** WH Treg NIV] Ἡ δὲ RP • **αἰτήσωμαι** WH Treg NIV] αἰτήσομαι RP • **βαπτίζοντος** WH Treg NIV] βαπτιστοῦ RP **25** **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἐξαυτῆς δῷς μοι** WH Treg NIV] μοι δῷς ἐξαυτῆς RP **26** **ἀνακειμένους** WH Treg NIV] συνανακειμένους RP • **ἀθετῆσαι αὐτήν** WH Treg NIV] αὐτὴν ἀθετῆσαι RP

27 καὶ ⸀εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ⸀ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⸀καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ **28** καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **29** καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ⸀πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. **31** καὶ ⸀λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ’ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ⸀ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. **32** καὶ ἀπῆλθον ⸂ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον⸃ κατ’ ἰδίαν. **33** καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ⸀ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον ⸀αὐτούς. **34** καὶ ἐξελθὼν ⸀εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ ⸀αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. **35** Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸀ἔλεγον ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· **36** ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ⸂τί φάγωσιν⸃. **37** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ ⸀δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; **38** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ⸂ἔχετε ἄρτους⸃; ⸀ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. **39** καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ⸀ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. **40** καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ ⸀κατὰ ἑκατὸν καὶ ⸁κατὰ πεντήκοντα. **41** καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν

6:27 **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἐνέγκαι** WH Treg NIV] ἐνεχθῆναι RP • **καὶ** WH Treg NIV] Ὁ δὲ RP **30** **πάντα** WH Treg NIV] + καὶ RP **31** **λέγει** WH Treg NIV] εἶπεν RP • **ἀναπαύσασθε** WH Treg NIV] ἀναπαύεσθε RP **32** **ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον** WH NIV] εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ Treg RP **33** **ἐπέγνωσαν** NIV] + αὐτὸν RP; ἔγνωσαν WH Treg **34** **εἶδεν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **αὐτοὺς** WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **35** **ἔλεγον** WH Treg NIV] λέγουσιν RP **36** **τί φάγωσιν** WH Treg NIV] ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν RP **37** **δώσομεν** WH Treg NIV] δῶμεν RP **38** **ἔχετε ἄρτους** WH] ἄρτους ἔχετε Treg NIV RP • **ὑπάγετε** WH Treg NIV] + καὶ RP **39** **ἀνακλῖναι** Treg NIV RP] ἀνακλιθῆναι WH **40** **⸀κατὰ** WH Treg NIV] ἀνὰ RP • **⸁κατὰ** WH Treg NIV] ἀνὰ RP

καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ⸀αὐτοῦ ἵνα ⸀παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. **42** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· **43** καὶ ἦραν ⸂κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα⸃ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. **44** καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες ⸂τοὺς ἄρτους⸃ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ ⸀εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν ⸂εἰς τὸ πέραν⸃ πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ⸀ἀπολύει τὸν ὄχλον. **46** καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 Καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. **48** καὶ ⸀ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος ⸀αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. **49** οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ⸂ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα⸃ ἔδοξαν ⸂ὅτι φάντασμά ἐστιν⸃ καὶ ἀνέκραξαν, **50** πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. ⸂ὁ δὲ εὐθὺς⸃ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. **51** καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ⸂ἐκ περισσοῦ⸃ ἐν ἑαυτοῖς ⸀ἐξίσταντο, **52** οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ⸂ἀλλ᾽ ἦν⸃ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ⸂ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς⸃ Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. **54** καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου ⸀εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν **55** ⸂περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ⸃ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ⸀ὅτι ἐστίν. **56** καὶ

6:41 αὐτοῦ NIV RP] – WH Treg • **παρατιθῶσιν** WH NIV] παραθῶσιν Treg RP **43 κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα** WH NIV] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα Treg; κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP **44 τοὺς ἄρτους** WH Treg RP NA] – NIV **45 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **εἰς τὸ πέραν** WH Treg RP NA] – NIV • **ἀπολύει** WH Treg NIV] ἀπολύσῃ RP **48 ἰδὼν** WH Treg NIV] εἶδεν RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] + καὶ RP **49 ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα** WH NIV] περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης Treg RP • **ὅτι φάντασμά ἐστιν** WH NIV] φάντασμα εἶναι Treg RP **50 ὁ δὲ εὐθὺς** WH NIV] καὶ εὐθὺς Treg; Καὶ εὐθέως RP **51 ἐκ περισσοῦ** Treg NIV RP] – WH • **ἐξίσταντο** WH Treg NIV] + καὶ ἐθαύμαζον RP **52 ἀλλ᾽ ἦν** WH Treg NIV] ἦν γὰρ RP **53 ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς** WH NIV] ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Treg RP **54 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **55 περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ** WH Treg NIV] περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην RP • **ὅτι** WH NIV] + ἐκεῖ Treg RP

ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ ⸀εἰς πόλεις ἢ εἰς⸁ ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ⸂ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ⸂ἥψαντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.

7:1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί τινες τῶν γραμματέων
ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων **2** καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ⸀ὅτι
κοιναῖς χερσίν, τοῦτ’ ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν⸁ ⸂τοὺς ⸂ἄρτους — **3** οἱ γὰρ
Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ
ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, **4** καὶ ἀπ’ ⸂ἀγορᾶς
ἐὰν μὴ ⸂βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον
κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων ⸀καὶ κλινῶν⸁— **5** ⸂καὶ
ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί ⸀οὐ περιπατοῦσιν
οἱ μαθηταί σου⸁ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ⸂κοιναῖς χερσὶν
ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; **6** ὁ ⸂δὲ εἶπεν ⸂αὐτοῖς· Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἠσαΐας περὶ
ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ⸂ὅτι Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ
δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ· **7** μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες
διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων· **8** ⸂ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε
τὴν παράδοσιν τῶν ⸂ἀνθρώπων.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν
παράδοσιν ὑμῶν ⸂τηρήσητε· **10** Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
τὴν μητέρα σου, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω·
11 ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν, ὅ ἐστιν
Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, **12** ⸂οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ

6:56 **εἰς πόλεις ἢ εἰς** WH Treg NIV] πόλεις ἢ RP • **ἐτίθεσαν** WH Treg NIV] ἐτίθουν RP • **ἥψαντο** WH Treg NIV] ἥπτοντο RP **7:2** **ὅτι κοιναῖς … ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν** WH Treg NIV] κοιναῖς … ἀνίπτοις ἐσθίοντας RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP • **ἄρτους** WH Treg NIV] + ἐμέμψαντο RP **4** **ἀγορᾶς** WH Treg RP NA] + ὅταν ἔλθωσιν NIV • **βαπτίσωνται** Treg NIV RP] ῥαντίσωνται WH • **καὶ κλινῶν** Treg RP NA] – WH NIV **5** **καὶ** WH Treg NIV] Ἔπειτα RP • **οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου** WH Treg NIV] οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν RP • **κοιναῖς** WH Treg NIV] ἀνίπτοις RP **6** **δὲ** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **αὐτοῖς** WH NIV] ὅτι Treg RP • **ὅτι** WH NIV] – Treg RP **8** **ἀφέντες** WH Treg NIV] + γὰρ RP • **ἀνθρώπων** WH NIV] + βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε Treg RP **9** **τηρήσητε** WH Treg NIV RP] στήσητε WH[marg] NA **12** **οὐκέτι** WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP

⸀πατρὶ ἢ τῇ ⸀μητρί, **13** ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος ⸀πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ⸀Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ ⸀σύνετε. **15** οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται ⸂κοινῶσαι αὐτόν⸃· ἀλλὰ τὰ ⸂ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά⸃ ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ⸀ἄνθρωπον.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν ⸀εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸂τὴν παραβολήν⸃. **18** καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, **19** ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ’ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται; —⸀καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα. **20** ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· **21** ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ⸂πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, **22** μοιχεῖαι⸃, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· **23** πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

24 ⸂Ἐκεῖθεν δὲ⸃ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ⸀ὅρια ⸀Τύρου. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· **25** ⸂ἀλλ’ εὐθὺς ἀκούσασα⸃ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· **26** ⸂ἡ δὲ γυνὴ ἦν⸃ Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. **27** ⸂καὶ ἔλεγεν⸃ αὐτῇ· Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα,

---

7:12 πατρὶ WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP • ***μητρί*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **14 *πάλιν*** WH Treg NIV] *πάντα* RP • **Ἀκούσατέ** WH Treg NIV] *Ἀκούετέ* RP • ***σύνετε*** WH Treg NIV] *συνίετε* RP **15 *κοινῶσαι αὐτόν*** WH NIV] *αὐτὸν κοινῶσαι* Treg RP • ***ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά*** WH NIV] + *ἐκεῖνά* Treg; *ἐκπορευόμενα ἀπ’ αὐτοῦ ἐκεῖνά* RP • ***ἄνθρωπον*** WH NIV] + 16 *Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω* Treg RP **17 εἰς** WH Treg RP NA] + *τὸν* NIV • **τὴν παραβολήν** WH Treg NIV] *περὶ τῆς παραβολῆς* RP **19 *καθαρίζων*** WH Treg NIV] *καθαρίζον* RP **21–22 *πορνεῖαι κλοπαί φόνοι μοιχεῖαι*** WH Treg NIV] *μοιχεῖαι πορνεῖαι φόνοι κλοπαί* RP **24 Ἐκεῖθεν δὲ** WH NIV] *Καὶ ἐκεῖθεν* Treg RP • ***ὅρια*** WH Treg NIV] *μεθόρια* RP • **Τύρου** NIV] + *καὶ Σιδῶνος* WH Treg RP **25 *ἀλλ’ εὐθὺς ἀκούσασα*** WH Treg NIV] *Ἀκούσασα γὰρ* RP **26 *ἡ δὲ γυνὴ ἦν*** WH NIV] *ἡ γυνὴ δὲ ἦν* Treg; *ἦν δὲ ἡ γυνὴ* RP **27 *καὶ ἔλεγεν*** WH Treg NIV] *Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν* RP

οὐ γάρ ⸀καλόν ἐστιν⸁ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ⸀τοῖς κυναρίοις
βαλεῖν⸁. **28** ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ⸂Κύριε, ⸂καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω
τῆς τραπέζης ⸂ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **29** καὶ εἶπεν αὐτῇ·
Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ⸀ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον⸁.
30 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ ⸀παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν
κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός⸁.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ⸀ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς⸁ τὴν
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. **32** καὶ φέρουσιν
αὐτῷ κωφὸν ⸂καὶ ⸂μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
χεῖρα. **33** καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς
δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,
34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Εφφαθα, ὅ
ἐστιν Διανοίχθητι· **35** ⸂καὶ ⸂ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς
τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς· **36** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα
μηδενὶ ⸂λέγωσιν· ὅσον δὲ ⸀αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ⸁ μᾶλλον περισσότερον
ἐκήρυσσον. **37** καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα
πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν ⸂καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

8:1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ⸀πάλιν πολλοῦ⸁ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων
τί φάγωσιν, ⸂προσκαλεσάμενος τοὺς ⸂μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· **2** Σπλαγχνίζομαι
ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί
φάγωσιν· **3** καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν

7:27 ***καλόν ἐστιν*** RP] *ἐστιν καλὸν* WH Treg NIV • ***τοῖς κυναρίοις βαλεῖν*** WH Treg NIV] *βαλεῖν τοῖς κυναρίοις* RP **28** **Κύριε** Holmes NA] Ναί κύριε WH Treg NIV RP • ***καὶ*** WH Treg NA] + *γὰρ* NIV RP • ***ἐσθίουσιν*** WH Treg NIV] *ἐσθίει* RP **29** ***ἐκ … σου τὸ δαιμόνιον*** WH NIV] *τὸ δαιμόνιον ἐκ … σου* Treg RP **30** **παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός** WH Treg NIV] δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP **31** **ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς** WH Treg NIV] καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς RP **32** ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP • **μογιλάλον** WH NIV] μογγιλάλον Treg RP **35** ***καὶ*** WH Treg] + εὐθέως NIV RP • **ἠνοίγησαν** WH Treg NIV] διηνοίχθησαν RP **36** ***λέγωσιν*** WH Treg NIV] *εἴπωσιν* RP • **αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ** WH Treg NIV] αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο RP **37** ***καὶ*** WH Treg] + *τοὺς* NIV RP **8:1** **πάλιν πολλοῦ** WH Treg NIV] παμπόλλου RP • **προσκαλεσάμενος** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **μαθητὰς** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP

τῇ ὁδῷ· ⸂καί τινες⸃ αὐτῶν ⸀ἀπὸ μακρόθεν ⸀ἥκασιν. **4** καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸀ὅτι Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ’
ἐρημίας; **5** καὶ ⸀ἠρώτα αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτά. **6** καὶ
⸀παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους
εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα ⸀παρατιθῶσιν
καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. **7** καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας ⸀αὐτὰ
εἶπεν ⸂καὶ ταῦτα παρατιθέναι⸃. **8** ⸂καὶ ἔφαγον⸃ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν
περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. **9** ἦσαν ⸀δὲ ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ
ἀπέλυσεν αὐτούς. **10** καὶ ⸀εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ’
αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. **12** καὶ ἀναστενάξας τῷ
πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ⸂ζητεῖ σημεῖον⸃; ἀμὴν λέγω ⸀ὑμῖν,
εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. **13** καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ⸂πάλιν ἐμβὰς⸃
ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ’
ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. **16** καὶ διελογίζοντο
πρὸς ⸀ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ⸀ἔχουσιν. **17** καὶ ⸀γνοὺς λέγει αὐτοῖς· Τί
διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; ⸀πεπωρωμένην
ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **18** ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὦτα ἔχοντες
οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε **19** ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς
πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους ⸂κλασμάτων πλήρεις⸃ ἤρατε; λέγουσιν

8:3 ***καί τινες*** WH Treg NIV] τινὲς γὰρ RP • ***ἀπὸ*** WH Treg NIV] – RP • ***ἥκασιν*** Treg NIV] εἰσίν WH; ἥκουσιν RP **4** ***ὅτι*** WH Treg NIV] – RP **5** ***ἠρώτα*** WH Treg NIV] ἐπηρώτα RP **6** ***παραγγέλλει*** WH Treg NIV] παρήγγειλεν RP • ***παρατιθῶσιν*** WH Treg NIV] παραθῶσιν RP **7** ***αὐτὰ*** WH Treg NIV] – RP • ***καὶ ταῦτα παρατιθέναι*** WH Treg NIV] παραθεῖναι καὶ αὐτά RP **8** ***καὶ ἔφαγον*** WH Treg NIV] Ἔφαγον δέ RP **9** ***δὲ*** WH NIV] + οἱ φαγόντες Treg RP **10** ***εὐθὺς*** WH Treg NIV] εὐθέως RP **12** ***ζητεῖ σημεῖον*** WH Treg NIV] σημεῖον ἐπιζητεῖ RP • ***ὑμῖν*** Treg NIV RP] – WH **13** ***πάλιν ἐμβὰς*** WH NA] πάλιν ἐμβὰς εἰς πλοῖον Treg; ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον NIV; ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον RP **16** ***ἀλλήλους*** WH Treg NA] + λέγοντες NIV RP • ***ἔχουσιν*** WH Treg NA] ἔχομεν NIV RP **17** ***γνοὺς*** WH NA] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP • ***πεπωρωμένην*** WH Treg NIV] Ἔτι πεπωρωμένην RP **19** ***κλασμάτων πλήρεις*** WH Treg NIV] πλήρεις κλασμάτων RP

αὐτῷ· Δώδεκα. **20** ὅτε ⸀καὶ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων
σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; ⸂καὶ λέγουσιν αὐτῷ⸃· Ἑπτά. **21** καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ⸀Οὔπω συνίετε;

22 Καὶ ⸀ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ
παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. **23** καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ
τυφλοῦ ⸀ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ,
ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· Εἴ τι ⸀βλέπεις; **24** καὶ ἀναβλέψας
ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. **25** εἶτα
πάλιν ⸀ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ⸂διέβλεψεν καὶ
ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν⸃ τηλαυγῶς ⸀ἅπαντα. **26** καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν
⸀εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην ⸀εἰσέλθῃς.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας
τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; **28** οἱ δὲ ⸂εἶπαν αὐτῷ λέγοντες⸃ ⸀ὅτι Ἰωάννην
τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ⸂ὅτι εἷς⸃ τῶν προφητῶν. **29** καὶ
αὐτὸς ⸂ἐπηρώτα αὐτούς⸃· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ⸀ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος
λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστός. **30** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν
περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ⸀ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ
τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· **32** καὶ
παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ⸂ὁ Πέτρος αὐτὸν⸃ ἤρξατο
ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. **33** ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν

8:20 καὶ NIV] – WH NA; δὲ Treg RP • **καὶ λέγουσιν αὐτῷ** WH NIV] οἱ δὲ εἶπον Treg RP **21 Οὔπω** WH NIV] Πῶς Treg; Πῶς οὐ RP **22 ἔρχονται** WH Treg NIV] ἔρχεται RP **23 ἐξήνεγκεν** WH Treg NIV] ἐξήγαγεν RP • **βλέπεις** WH NIV] βλέπει Treg RP **25 ἐπέθηκεν** NIV RP] ἔθηκεν WH Treg • **διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν** WH Treg NIV] ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀποκατεστάθη καὶ ἐνέβλεψεν RP • **ἅπαντα** WH Treg NIV] ἅπαντας RP **26 εἰς** WH Treg NIV] + τὸν RP • **εἰσέλθῃς** WH NIV] + μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ Treg RP **28 εἶπαν αὐτῷ λέγοντες** WH NIV] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες Treg; ἀπεκρίθησαν RP • **ὅτι** WH NIV] – Treg RP • **ὅτι εἷς** WH Treg NIV] ἕνα RP **29 ἐπηρώτα αὐτούς** WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP • **ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + δὲ RP **31 ὑπὸ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP **32 ὁ Πέτρος αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν ὁ Πέτρος RP

⸀Πέτρῳ ⸂καὶ λέγει⸃· Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ
ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν
αὐτοῖς· ⸂Εἴ τις⸃ θέλει ὀπίσω μου ⸀ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **35** ὃς γὰρ ⸀ἐὰν θέλῃ τὴν ⸂ψυχὴν
αὐτοῦ⸃ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ⸀ἀπολέσει τὴν ⸄ψυχὴν αὐτοῦ⸅ ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου ⸀σώσει αὐτήν. **36** τί γὰρ ⸀ὠφελεῖ ⸀ἄνθρωπον
⸂κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι⸃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; **37** ⸂τί γὰρ⸃
⸀δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; **38** ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. **9:1** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι εἰσίν τινες ⸂τῶν ὧδε⸃ ἑστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν
Ἰάκωβον ⸀καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ’ ἰδίαν
μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, **3** καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ⸀ἐγένετο
στίλβοντα λευκὰ ⸀λίαν οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται ⸀οὕτως λευκᾶναι.
4 καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.
5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι, καὶ ποιήσωμεν ⸂τρεῖς σκηνάς⸃, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ

8:33 Πέτρῳ WH Treg NIV] τῷ Πέτρῳ RP • **καὶ λέγει** WH Treg NIV] λέγων RP **34 Εἴ τις** WH Treg NIV] Ὅστις RP • **ἐλθεῖν** WH] ἀκολουθεῖν Treg NIV RP **35 ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP • **⸂ψυχὴν αὐτοῦ⸃** Treg NIV RP] ἑαυτοῦ ψυχὴν WH • **ἀπολέσει** WH Treg NIV] ἀπολέσῃ RP • **⸄ψυχὴν αὐτοῦ⸅** WH NIV] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP • **σώσει** WH Treg NIV] οὗτος σώσει RP **36 ὠφελεῖ** WH NIV] ὠφελήσει Treg RP • **ἄνθρωπον** WH NIV RP] τὸν ἄνθρωπον Treg • **κερδῆσαι τὸν … καὶ ζημιωθῆναι** WH NIV] ἐὰν κερδήσῃ τὸν … καὶ ζημιωθῇ Treg RP **37 τί γὰρ** WH Treg NIV] Ἢ τί RP • **δοῖ** WH Treg NIV] δώσει RP **9:1 τῶν ὧδε** RP] ὧδε τῶν WH Treg NIV **2 καὶ** WH Treg RP] + τὸν NIV **3 ἐγένετο** WH NIV] ἐγένοντο Treg RP • **λίαν** WH Treg NIV] + ὡς χιών RP • **οὕτως** WH Treg NIV] – RP **5 τρεῖς σκηνάς** WH Treg NIV] σκηνὰς τρεῖς RP **6 ἀποκριθῇ** WH Treg NIV] λαλήσει RP • **ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο** WH Treg NIV] ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι RP

μίαν. **6** *οὐ γὰρ ᾔδει τί* ⸀*ἀποκριθῇ,* ⸂*ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο*⸃. **7** *καὶ ἐγένετο*
νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ⸀*ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης·* Οὗτός *ἐστιν*
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ⸂*ἀκούετε αὐτοῦ*⸃. **8** *καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι*
οὐκέτι οὐδένα εἶδον ⸂*ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθʼ ἑαυτῶν*⸃.

9 ⸂Καὶ *καταβαινόντων*⸃ *αὐτῶν* ⸀*ἐκ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα*
μηδενὶ ⸂*ἃ εἶδον διηγήσωνται*⸃, *εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν*
ἀναστῇ. **10** *καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ*
ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **11** *καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες·* Ὅτι *λέγουσιν οἱ*
γραμματεῖς ὅτι Ἠλίαν *δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;* **12** *ὁ δὲ* ⸀*ἔφη αὐτοῖς·* Ἠλίας *μὲν*
ἐλθὼν πρῶτον ⸀*ἀποκαθιστάνει πάντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ*
ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ⸀*ἐξουδενηθῇ;* **13** *ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ* Ἠλίας
ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ⸀*ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπʼ αὐτόν.*

14 Καὶ ⸂*ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον*⸃ *ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς*
καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας ⸂*πρὸς αὐτούς*⸃. **15** *καὶ* ⸀*εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος*
⸂*ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν*⸃, *καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν.* **16** *καὶ*
ἐπηρώτησεν ⸀*αὐτούς·* Τί *συζητεῖτε πρὸς* ⸀*αὐτούς;* **17** *καὶ* ⸂*ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς*
ἐκ τοῦ ὄχλου⸃· Διδάσκαλε, *ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα*
ἄλαλον· **18** *καὶ ὅπου* ⸀*ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ*
τρίζει τοὺς ⸀*ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ*
ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. **19** *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς* ⸀*αὐτοῖς λέγει·* Ὦ *γενεὰ*
ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν

9:7 ἐγένετο WH NIV] *ἦλθεν* Treg RP • **ἀκούετε αὐτοῦ** WH Treg NIV] *αὐτοῦ ἀκούετε* RP **8 ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθʼ ἑαυτῶν** Treg NIV RP] *μεθʼ ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον* WH **9 Καὶ καταβαινόντων** WH Treg NIV] Καταβαινόντων *δὲ* RP • **ἐκ** WH NIV] *ἀπὸ* Treg RP • **ἃ εἶδον διηγήσωνται** WH Treg NIV] *διηγήσωνται ἃ εἶδον* RP **12 ἔφη** WH Treg NIV] *ἀποκριθείς εἶπεν* RP • **ἀποκαθιστάνει** WH Treg NIV] *ἀποκαθιστᾷ* RP • **ἐξουδενηθῇ** WH Treg NIV] *ἐξουδενωθῇ* RP **13 ἤθελον** WH Treg NIV] *ἠθέλησαν* RP **14 ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον** WH Treg NIV] *ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν* RP • **πρὸς αὐτούς** WH Treg NIV] *αὐτοῖς* RP **15 εὐθὺς** WH Treg NIV] *εὐθέως* RP • **ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν** WH Treg NIV] *ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη* RP **16 αὐτούς** WH Treg NIV] *τοῦς γραμματεῖς* RP • **αὐτούς** Holmes] *αὐτούς* WH Treg NIV RP **17 ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς … ὄχλου** WH Treg NIV] *ἀποκριθεὶς εἷς … ὄχλου εἶπεν* RP **18 ἐὰν** WH Treg NIV] *ἂν* RP • **ὀδόντας** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **19 αὐτοῖς** WH Treg NIV] *αὐτῷ* RP **20 τὸ πνεῦμα εὐθὺς** WH Treg NIV] *εὐθέως τὸ πνεῦμα* RP

πρός με. **20** καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ⸂τὸ πνεῦμα εὐθὺς⸃
⸀συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. **21** καὶ
ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ
δὲ εἶπεν· ⸀Ἐκ παιδιόθεν· **22** καὶ πολλάκις ⸂καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν⸃ ἔβαλεν καὶ εἰς
ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ’ εἴ τι ⸀δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ’
ἡμᾶς. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ Εἰ ⸀δύνῃ, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.
24 ⸀εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ ⸀παιδίου ἔλεγεν· ⸀Πιστεύω· βοήθει μου τῇ
ἀπιστίᾳ. **25** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ ⸂ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα⸃, ἐγὼ ⸂ἐπιτάσσω
σοι⸃, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. **26** καὶ ⸂κράξας καὶ
πολλὰ σπαράξας⸃ ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε ⸀τοὺς πολλοὺς
λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **27** ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας ⸂τῆς χειρὸς αὐτοῦ⸃ ἤγειρεν
αὐτόν, καὶ ἀνέστη. **28** καὶ ⸂εἰσελθόντος αὐτοῦ⸃ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
⸂κατ’ ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν⸃· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν
⸀προσευχῇ.

30 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες ⸀παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ
ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· **31** ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς ⸂μετὰ τρεῖς ἡμέρας⸃ ἀναστήσεται. **32** οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ
ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

9:20 συνεσπάραξεν WH NIV] *ἐσπάραξεν* Treg RP **21 Ἐκ** WH Treg NIV] – RP **22 καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν** WH NIV] *αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ* Treg; *αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ* RP • **δύνῃ** WH Treg NIV] *δύνασαι* RP **23 δύνῃ** WH Treg NIV] *δύνασαι πιστεῦσαι* RP **24 εὐθὺς** WH NIV] *καὶ εὐθὺς* Treg; *καὶ εὐθέως* RP • **παιδίου** WH Treg NIV] + *μετὰ δακρύων* RP • **Πιστεύω** WH Treg NIV] + *κύριε* RP **25 ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα** WH Treg NIV] *πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν* RP • **ἐπιτάσσω σοι** WH Treg NIV] *σοι ἐπιτάσσω* RP **26 κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας** WH Treg NIV] *κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν* RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP **27 τῆς χειρὸς αὐτοῦ** WH Treg NIV] *αὐτὸν τῆς χειρός* RP **28 εἰσελθόντος αὐτοῦ** WH Treg NIV] *εἰσελθόντα αὐτὸν* RP • **κατ’ ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν** WH Treg NIV] *ἐπηρώτων αὐτὸν κατ’ ἰδίαν* RP **29 προσευχῇ** WH NIV] + *καὶ νηστείᾳ* Treg RP **30 παρεπορεύοντο** NIV RP] *ἐπορεύοντο* WH Treg **31 μετὰ τρεῖς ἡμέρας** WH Treg NIV] *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ* RP

33 Καὶ ⸀ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα
αὐτούς· Τί ἐν τῇ ⸀ὁδῷ διελογίζεσθε; **34** οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. **35** καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα
καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ
πάντων διάκονος. **36** καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ
ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· **37** Ὃς ⸀ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων
δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ⸁ἂν ἐμὲ ⸀δέχηται, οὐκ ἐμὲ
δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 ⸂Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης⸃· Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ⸀ἐν τῷ ὀνόματί σου
ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ⸂καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν⸃. **39** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με· **40** ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν
καθ᾽ ⸂ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν⸃ ἐστιν. **41** Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν
⸀ὀνόματι ὅτι χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⸀ὅτι οὐ μὴ ⸀ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ.

42 Καὶ ὃς ⸀ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν ⸀τούτων τῶν πιστευόντων ⸂εἰς
ἐμέ⸃, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται ⸂μύλος ὀνικὸς⸃ περὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. **43** Καὶ ἐὰν ⸀σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου,
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ⸂ἐστίν σε⸃ κυλλὸν ⸂εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν⸃ ἢ τὰς δύο
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ⸀ἄσβεστον. **45** καὶ ἐὰν

9:33 **ἦλθον** WH Treg NIV] ἦλθεν RP • **ὁδῷ** WH Treg NIV] + πρὸς ἑαυτοὺς RP **37** **⸀ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **⸁ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **δέχηται** WH Treg NIV] δέξηται RP **38** **Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης** WH NIV] + λέγων Treg; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP • **καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν** WH NIV] ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν Treg; ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν RP; ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν Greeven **40** **ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν RP **41** **ὀνόματι** WH Treg NIV] + μου RP • **ὅτι** WH Treg NIV] – RP • **ἀπολέσῃ** WH NIV RP] ἀπολέσει Treg **42** **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **τούτων** WH Treg NIV] – RP • **εἰς ἐμέ** Treg NIV RP] – WH • **μύλος ὀνικὸς** WH Treg NIV] λίθος μυλικὸς RP **43** **σκανδαλίζῃ** Treg NIV RP] σκανδαλίσῃ WH • **ἐστίν σε** WH Treg NIV] σοι ἐστὶν RP • **εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν** WH Treg NIV] εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν RP • **ἄσβεστον** WH NIV] + 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP

ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν ⸀σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν ⸀γέενναν. **47** καὶ ἐὰν ὁ
ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν ⸀σέ ἐστιν μονόφθαλμον
εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
⸀τὴν ⸀γέενναν, **48** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ⸀ἁλισθήσεται. **50** καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον
γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ⸀ἅλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν
ἀλλήλοις.

10:1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας ⸀καὶ πέραν
τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν
ἐδίδασκεν αὐτούς.
2 ⸀Καὶ ⸀ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες
αὐτόν. **3** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; **4** οἱ δὲ
εἶπαν· ⸂Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς⸃ βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. **5** ⸂ὁ
δὲ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν
ἐντολὴν ταύτην· **6** ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν ⸀αὐτούς·
7 ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα ⸂καὶ
προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ⸃, **8** καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ· **9** ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος
μὴ χωριζέτω.
10 Καὶ ⸂εἰς τὴν οἰκίαν⸃ πάλιν οἱ μαθηταὶ ⸂περὶ τούτου⸃ ⸀ἐπηρώτων αὐτόν.
11 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ⸀ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην

9:45 **σε** WH Treg NIV] σοι RP • **γέενναν** WH NIV] + εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον **46 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται** Treg RP **47** **σέ** WH Treg NIV] σοι RP • **τὴν** Treg NIV RP] – WH • **γέενναν** WH Treg NIV] + τοῦ πυρός RP **49** **ἁλισθήσεται** WH NIV] + καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται Treg RP **50** **ἅλα** WH Treg NIV] ἅλας RP **10:1** **καὶ** WH Treg NIV] διὰ τοῦ RP **2** **Καὶ** Holmes WH[marg]] + προσελθόντες Φαρισαῖοι WH Treg NIV RP • **ἐπηρώτων** WH Treg NIV] ἐπηρώτησαν RP **4** **Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς** WH Treg NIV] Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν RP **5** **ὁ δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP **6** **αὐτούς** WH Treg NIV] + ὁ θεός RP **7** **καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ** Treg NIV RP] – WH **10** **εἰς τὴν οἰκίαν** WH Treg NIV] ἐν τῇ οἰκίᾳ RP • **περὶ τούτου** WH Treg NIV] αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ RP • **ἐπηρώτων** WH NIV] ἐπηρώτησαν Treg RP **11** **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP

μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν, **12** καὶ ἐὰν ⸀αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον⸁ μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ⸀αὐτῶν ἅψηται⸁· οἱ δὲ μαθηταὶ ⸀ἐπετίμησαν αὐτοῖς⸁. **14** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **15** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ⸂ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. **16** καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ ⸀κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτά⸁.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **18** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. **19** τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ ⸀φονεύσῃς, Μὴ μοιχεύσῃς⸁, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. **20** ὁ δὲ ⸂ἔφη αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. **21** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἕν ⸂σε ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς ⸂τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει ⸂μοι. **22** ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. **24** οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς δύσκολόν ⸂ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· **25** εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ ⸀τῆς τρυμαλιᾶς τῆς⸁ ῥαφίδος ⸂διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. **26** οἱ δὲ

10:12 αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον WH Treg NIV] *ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ* RP **13 αὐτῶν ἅψηται** WH NIV] *ἅψηται αὐτῶν* Treg RP • **ἐπετίμησαν αὐτοῖς** WH NIV] *ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν* Treg RP **15 ἂν** WH Treg NIV] *ἐὰν* RP **16 κατευλόγει τιθεὶς … αὐτά** WH NIV] *κατηυλόγει τιθεὶς … αὐτά* Treg; *τιθεὶς … αὐτά, εὐλόγει αὐτά* RP **19 φονεύσῃς Μὴ μοιχεύσῃς** WH NIV] *μοιχεύσῃς μὴ φονεύσῃς* Treg RP **20 ἔφη** WH NIV] *ἀποκριθεὶς ἔφη* Treg; *ἀποκριθεὶς εἶπεν* RP **21 σε** WH NIV] *σοι* Treg RP • **τοῖς** WH NIV] Treg RP • **μοι** WH Treg NIV] + *ἄρας τὸν σταυρόν* RP **24 ἐστιν** WH NIV] + *τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν* Treg RP **25 τῆς τρυμαλιᾶς τῆς** NIV RP] *τρυμαλιᾶς* WH Treg • **διελθεῖν** WH Treg NIV] *εἰσελθεῖν* RP

περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ⸀ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 ⸀ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον ἀλλ᾽ οὐ παρὰ
θεῷ, πάντα γὰρ ⸀δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.

28 Ἤρξατο ⸂λέγειν ὁ Πέτρος⸃ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ
⸀ἠκολουθήκαμέν σοι. **29** ⸂ἔφη ὁ Ἰησοῦς⸃· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς
ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ ⸂μητέρα ἢ πατέρα⸃ ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, **30** ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα
νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ ⸀μητέρας καὶ
τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ⸀οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ⸂οἱ δὲ⸃ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ
παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ
συμβαίνειν **33** ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ ⸀τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν **34** καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ
καὶ ⸂ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν⸃ καὶ ⸀ἀποκτενοῦσιν, καὶ
⸂μετὰ τρεῖς ἡμέρας⸃ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ⸀οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου
λέγοντες ⸀αὐτῷ· Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν ⸀σε ποιήσῃς ἡμῖν.
36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ⸀ποιήσω ὑμῖν; **37** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν
ἵνα εἷς ⸂σου ἐκ δεξιῶν⸃ καὶ εἷς ἐξ ⸀ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. **38** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον

10:26 ἑαυτούς Treg NIV RP] *αὐτόν* WH **27 ἐμβλέψας** WH Treg NIV] + δὲ RP • **δυνατὰ** WH Treg NIV] + *ἐστιν* RP **28 λέγειν ὁ Πέτρος** WH NIV] *ὁ Πέτρος λέγειν* Treg RP • **ἠκολουθήκαμέν** WH Treg NIV] *ἠκολουθήσαμέν* RP **29 ἔφη ὁ Ἰησοῦς** WH NIV] *ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν* Treg RP • **μητέρα ἢ πατέρα** WH Treg NIV] *πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα* RP **30 μητέρας** WH NIV RP] *μητέρα* Treg **31 οἱ** WH Treg NIV] – RP **32 οἱ δὲ** WH Treg NIV] *καὶ* RP **33 τοῖς** WH Treg NIV] – RP **34 ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν** WH Treg NIV] *μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ* RP • **ἀποκτενοῦσιν** WH NIV] + *αὐτόν* Treg RP • **μετὰ τρεῖς ἡμέρας** WH Treg NIV] *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ* RP **35 οἱ** Treg NIV RP] + *δύο* WH • **αὐτῷ** WH Treg NIV] – RP • **σε** WH Treg NIV] – RP **36 ποιήσω** WH Treg] *με ποιήσω* NIV; *ποιῆσαί με* RP **37 σου ἐκ δεξιῶν** WH Treg NIV] *ἐκ δεξιῶν σου* RP • **ἀριστερῶν** WH Treg NIV] *εὐωνύμων σου* RP

ὃ ἐγὼ πίνω, ⸀ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; **39** οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ· Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ⸀Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, **40** τὸ δὲ καθίσαι ἐκ
δεξιῶν μου ⸀ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλʼ οἷς ἡτοίμασται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ
Ἰωάννου. **42** ⸂καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς⸃ λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι
οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν
κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. **43** οὐχ οὕτως δέ ⸀ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλʼ ὃς ⸀ἂν θέλῃ
⸂μέγας γενέσθαι⸃ ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, **44** καὶ ὃς ⸀ἂν θέλῃ ⸂ἐν ὑμῖν
εἶναι⸃ πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· **45** καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν
διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ καὶ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ⸀ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος ⸀τυφλὸς
⸂προσαίτης ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν⸃. **47** καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ ⸀Ναζαρηνός
ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· ⸀Υἱὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. **48** καὶ
ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυίδ,
ἐλέησόν με. **49** καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ⸂Φωνήσατε αὐτόν⸃. καὶ φωνοῦσι
τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ⸀ἔγειρε, φωνεῖ σε. **50** ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ ⸀ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. **51** καὶ ἀποκριθεὶς ⸂αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν⸃· Τί ⸂σοι θέλεις ποιήσω⸃; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ραββουνι, ἵνα
ἀναβλέψω. **52** ⸂καὶ ὁ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
καὶ ⸀εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει ⸀αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

10:38 **ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP **39** **Τὸ** WH Treg NIV] + μὲν RP **40** **ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP **42** **καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς RP **43** **ἐστιν** WH Treg NIV] ἔσται RP • **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **μέγας γενέσθαι** WH Treg NIV] γενέσθαι μέγας RP **44** **ἂν** WH NIV] ἐὰν Treg RP • **ἐν ὑμῖν εἶναι** WH NIV] ὑμῶν εἶναι Treg; ὑμῶν γενέσθαι RP **46** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **τυφλὸς** WH Treg NIV] ὁ τυφλὸς RP • **προσαίτης ἐκάθητο … ὁδόν** WH Treg NA] ἐκάθητο … ὁδὸν προσαιτῶν NIV RP **47** **Ναζαρηνός** WH Treg NIV] Ναζωραῖός RP • **Υἱὲ** WH Treg NIV] Ὁ υἱὸς RP **49** **Φωνήσατε αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτὸν φωνηθῆναι RP • **ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειραι RP **50** **ἀναπηδήσας** WH Treg NIV] ἀναστὰς RP **51** **αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν** WH Treg NIV] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP • **σοι θέλεις ποιήσω** WH Treg NIV] θέλεις ποιήσω σοί RP **52** **καὶ ὁ** WH NIV] ὁ δὲ Treg RP • **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] τῷ Ἰησοῦ RP

11:1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ
Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **2** καὶ λέγει αὐτοῖς·
Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ ⸀εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς
αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ’ ὃν οὐδεὶς ⸀οὔπω ἀνθρώπων ⸀ἐκάθισεν·
⸂λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε⸃. **3** καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε
⸀ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ ⸀εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει ⸀πάλιν ὧδε.
4 ⸂καὶ ἀπῆλθον⸃ καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον ⸀πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου,
καὶ λύουσιν αὐτόν. **5** καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε
λύοντες τὸν πῶλον; **6** οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς ⸀εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν
αὐτούς. **7** καὶ ⸀φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ⸀ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ’ ⸀αὐτόν. **8** ⸂καὶ πολλοὶ⸃ τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας ⸂κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν⸃. **9** καὶ οἱ
προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ⸀ἔκραζον· Ὡσαννά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι κυρίου· **10** Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη ⸀βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν
Δαυίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα
⸀ὀψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπείνασεν. **13** καὶ
ἰδὼν συκῆν ⸀ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα ⸂τι εὑρήσει⸃ ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ’ αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα, ⸂ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν⸃ σύκων.
14 καὶ ⸀ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι ⸂εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ⸃ μηδεὶς καρπὸν
φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

11:2 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • **οὔπω** WH Treg NIV] – RP • **ἐκάθισεν** WH NIV] κεκάθικεν Treg RP • **λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε** WH Treg NIV] λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε RP **3 ὅτι** RP] – WH Treg NIV • **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **πάλιν** WH Treg NIV] – RP **4 καὶ ἀπῆλθον** WH Treg NIV] Ἀπῆλθον δὲ RP • **πρὸς** WH Treg NIV] + τὴν RP **6 εἶπεν** WH Treg NIV] ἐνετείλατο RP **7 φέρουσιν** WH Treg NIV] ἤγαγον RP • **ἐπιβάλλουσιν** WH Treg NIV] ἐπέβαλον RP • **αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **8 καὶ πολλοὶ** WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ RP • **κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν** WH Treg NIV] ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν RP **9 ἔκραζον** WH Treg NIV] + λέγοντες RP **10 βασιλεία** WH Treg NIV] + ἐν ὀνόματι κυρίου RP **11 Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς καὶ RP • **ὀψὲ** WH] ὀψίας Treg NIV RP **13 ἀπὸ** WH Treg NIV] – RP • **τι εὑρήσει** WH Treg NIV] εὑρήσει τι RP • **ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν** WH Treg NIV] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP **14 ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ** WH Treg NIV] ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ⸀εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο
ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ⸀τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν
16 καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, **17** καὶ ἐδίδασκεν ⸂καὶ
ἔλεγεν⸃ ⸀αὐτοῖς· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται
πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ⸀πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. **18** καὶ
ἤκουσαν οἱ ⸂ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς⸃, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν·
ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ⸂πᾶς γὰρ⸃ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
19 Καὶ ⸀ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ⸀ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ ⸂παραπορευόμενοι πρωῒ⸃ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.
21 καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ῥαββί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω
ἐξήρανται. **22** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν θεοῦ·
23 ⸀ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν
θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ ⸀πιστεύῃ ὅτι ⸂ὃ λαλεῖ
γίνεται, ἔσται αὐτῷ⸃. **24** διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ⸂προσεύχεσθε καὶ
αἰτεῖσθε⸃, πιστεύετε ὅτι ⸀ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

25 καὶ ὅταν ⸀στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ⸀ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος
αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
28 καὶ ⸀ἔλεγον αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ⸀ἢ τίς σοι ⸂ἔδωκεν τὴν
ἐξουσίαν ταύτην⸃ ἵνα ταῦτα ποιῇς; **29** ὁ δὲ ⸀Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω

11:15 εἰσελθὼν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP **17 καὶ ἔλεγεν** WH Treg NIV] λέγων RP • **αὐτοῖς** Treg NIV RP] – WH • **πεποιήκατε** WH Treg NIV] ἐποιήσατε RP **18 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς** WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP • **πᾶς γὰρ** WH Treg NIV] ὅτι πᾶς RP **19 ὅταν** WH Treg NIV] ὅτε RP • **ἐξεπορεύοντο** WH Treg NIV] ἐξεπορεύετο RP **20 παραπορευόμενοι πρωῒ** WH Treg NIV] πρωῒ παραπορευόμενοι RP **23 ἀμὴν** WH NIV] + γὰρ Treg RP • **πιστεύῃ** WH NIV] πιστεύσῃ Treg RP • **ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ** WH Treg NIV] ἃ λέγει γίνεται ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ RP **24 προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε** WH Treg NIV] ἂν προσευχόμενοιαἰτῆσθε RP • **ἐλάβετε** WH Treg NIV] λαμβάνετε RP **25 στήκετε** WH Treg NIV] στήκητε RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν RP **28 ἔλεγον** WH Treg NIV] λέγουσιν RP • **ἢ** WH NIV] καὶ Treg RP • **ἔδωκεν τὴν … ταύτην** WH Treg NIV] τὴν … ταύτην ἔδωκεν RP **29 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP

⸀ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ· **30** τὸ βάπτισμα ⸀τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ
μοι. **31** καὶ ⸀διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ⸂Τί εἴπωμεν;⸃ ἐὰν εἴπωμεν·
Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί ⸀οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **32** ἀλλὰ εἴπωμεν· Ἐξ
ἀνθρώπων;— ἐφοβοῦντο τὸν ⸀ὄχλον, ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ⸂ὄντως
ὅτι⸃ προφήτης ἦν. **33** καὶ ἀποκριθέντες ⸂τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν⸃· Οὐκ οἴδαμεν. καὶ
ὁ ⸀Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12:1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ⸀λαλεῖν· Ἀμπελῶνα ⸂ἄνθρωπος
ἐφύτευσεν⸃, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν
πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. **2** καὶ ἀπέστειλεν πρὸς
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ ⸂τῶν
καρπῶν⸃ τοῦ ἀμπελῶνος· **3** ⸀καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν
κενόν. **4** καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· ⸀κἀκεῖνον
⸀ἐκεφαλίωσαν καὶ ⸀ἠτίμασαν. **5** ⸀καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν,
καὶ πολλοὺς ἄλλους, ⸂οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτέννοντες⸃. **6** ἔτι ⸂ἕνα
εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν⸃ αὐτὸν ⸂ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς⸃ λέγων ὅτι
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **7** ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ ⸂πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν⸃
ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ
κληρονομία. **8** καὶ λαβόντες ⸂ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν⸃ ἔξω τοῦ

11:29 ὑμᾶς WH Treg NIV] + καὶ ἐγὼ RP **30 τὸ** WH Treg NIV] – RP **31 διελογίζοντο** WH Treg NIV] ἐλογίζοντο RP • **Τί εἴπωμεν;** Holmes] – WH Treg NIV RP • **οὖν** WH NIV RP] – Treg **32 ὄχλον** WH NIV] λαόν Treg RP • **ὄντως ὅτι** WH Treg NIV] ὅτι ὄντως RP **33 τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν** WH Treg NIV] λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ RP • **Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **12:1 λαλεῖν** WH Treg NIV] λέγειν RP • **ἄνθρωπος ἐφύτευσεν** WH NIV] ἐφύτευσεν ἄνθρωπος Treg RP **2 τῶν καρπῶν** WH Treg NIV] τοῦ καρποῦ RP **3 καὶ** WH Treg NIV] Οἱ δὲ RP **4 κἀκεῖνον** WH Treg NIV] + λιθοβολήσαντες RP • **ἐκεφαλίωσαν** WH NIV] ἐκεφαλαίωσαν Treg RP • **ἠτίμασαν** WH NIV] ἠτίμησαν Treg; ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον RP **5 καὶ** WH Treg NIV] + πάλιν RP • **οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτέννοντες** WH Treg NIV] τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτένοντες RP **6 ἕνα … ἀπέστειλεν** WH Treg NIV] οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ RP • **ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς** WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP **7 πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν** WH Treg NIV] εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς RP **8 ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον RP

ἀμπελῶνος. **9** ⸀τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. **10** οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· **11** παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. **14** ⸀καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν ⸂δοῦναι κῆνσον Καίσαρι⸃ ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; **15** ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. **16** οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. **17** ⸂ὁ δὲ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν ⸀αὐτοῖς· ⸂Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε⸃ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ⸀ἐξεθαύμαζον ἐπ’ αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ⸀ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· **19** Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ ⸂μὴ ἀφῇ τέκνον⸃, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν ⸀γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **20** ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνῄσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· **21** καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν ⸂μὴ καταλιπὼν⸃ σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· **22** καὶ ⸂οἱ ἑπτὰ⸃ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ⸀ἔσχατον πάντων ⸂καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν⸃. **23** ἐν τῇ ἀναστάσει ⸂ὅταν ἀναστῶσιν⸃ τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

12:9 ***τί*** WH] + *οὖν* Treg NIV RP **14** ***καὶ*** WH Treg NIV] Οἱ δὲ RP • ***δοῦναι κῆνσον Καίσαρι*** WH Treg NIV] *κῆνσον Καίσαρι δοῦναι* RP **17** ***ὁ δὲ*** WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP • ***αὐτοῖς*** Treg NIV RP] – WH • ***Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε*** WH Treg NIV] Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP • ***ἐξεθαύμαζον*** WH NIV] *ἐθαύμαζον* Treg; *ἐθαύμασαν* RP **18** ***ἐπηρώτων*** WH Treg NIV] *ἐπηρώτησαν* RP **19** ***μὴ ἀφῇ τέκνον*** WH NIV] *τέκνα μὴ ἀφῇ* Treg RP • ***γυναῖκα*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **21** ***μὴ καταλιπὼν*** WH Treg NIV] *καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν* RP **22** ***οἱ ἑπτὰ*** WH Treg NIV] *ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτά καὶ* RP • ***ἔσχατον*** WH Treg NIV] Ἐσχάτη RP • ***καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν*** WH Treg NIV] *ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή* RP **23** ***ὅταν ἀναστῶσιν*** RP NA] –WH Treg NIV

24 ⸀ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⸁· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς
μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; **25** ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν
οὔτε ⸀γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ⸀ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς· **26** περὶ δὲ τῶν
νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάτου
⸀πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ⸀ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ⸁
θεὸς Ἰακώβ; **27** οὐκ ἔστιν ⸀θεὸς νεκρῶν ⸀ἀλλὰ ζώντων· ⸀πολὺ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων,
⸀ἰδὼν ὅτι καλῶς ⸀ἀπεκρίθη αὐτοῖς⸁, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶν ⸀ἐντολὴ
πρώτη πάντων⸁; **29** ⸀ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς⸁ ὅτι Πρώτη ⸀ἐστίν· Ἄκουε, Ἰσραήλ,
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστιν, **30** καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ
ὅλης ⸀τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος ⸀σου. **31** ⸀δευτέρα αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. **32** ⸀καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ γραμματεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστιν καὶ οὐκ
ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· **33** καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης ⸀τῆς καρδίας καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ⸀συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς
ἑαυτὸν ⸀περισσότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. **34** καὶ ὁ
Ἰησοῦς ἰδὼν ⸀αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν
οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς ⸀Δαυίδ ἐστιν⸁; **36** ⸀αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν

12:24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP **25 γαμίζονται** WH Treg NIV] γαμίσκονται RP • **ἄγγελοι** WH NIV] + οἱ Treg RP **26 πῶς** WH Treg NIV] ὡς RP • **ὁ θεὸς … καὶ ὁ** NIV RP] θεὸς … καὶ WH Treg **27 θεὸς** WH Treg NA] ὁ θεὸς NIV RP • **ἀλλὰ** WH Treg NIV] + θεὸς RP • **πολὺ** WH NIV] ὑμεῖς οὖν πολὺ Treg RP **28 ἰδὼν** Treg NIV] εἰδὼς WH RP • **ἀπεκρίθη αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP • **ἐντολὴ πρώτη πάντων** WH Treg NIV] πρώτη πάντων ἐντολή RP **29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς** WH NIV] + αὐτῷ Treg; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ RP • **ἐστίν** WH Treg NIV] πάντων τῶν ἐντολῶν RP **30 τῆς** Treg NIV RP] – WH • **σου** WH NIV] + αὕτη πρώτη ἐντολή Treg RP **31 δευτέρα** WH NIV] + ὁμοία Treg; Καὶ δευτέρα ὁμοία RP **32 καὶ** Treg NIV RP] – WH **33 τῆς** Treg NIV RP] – WH • **συνέσεως** WH NIV] + καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Treg RP • **περισσότερόν** WH Treg NIV] πλεῖόν RP **34 αὐτὸν** WH Treg RP NA] – NIV **35 Δαυίδ ἐστιν** WH Treg NIV] ἐστιν Δαυίδ RP **36 αὐτὸς** WH NIV] + γὰρ Treg RP

⸂τῷ πνεύματι τῷ⸃ ἁγίῳ· ⸀Εἶπεν ⸀κύριος τῷ κυρίῳ μου· ⸀Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ⸀ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου. **37** ⸀αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν
κύριον, καὶ πόθεν ⸂αὐτοῦ ἐστιν υἱός⸃; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ⸂ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν⸃· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων
τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς **39** καὶ
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, **40** οἱ
κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι
λήμψονται περισσότερον κρίμα.

41 Καὶ ⸀καθίσας ⸀κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος
βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά·
42 καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης.
43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ⸀εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ⸀ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ
γαζοφυλάκιον· **44** πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ
τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13:1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. **2** καὶ ὁ ⸀Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ ⸀ὧδε λίθος
ἐπὶ ⸀λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ
⸀ἐπηρώτα αὐτὸν κατ’ ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας·
4 Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ⸂ταῦτα
συντελεῖσθαι πάντα⸃. **5** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸂ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς⸃· Βλέπετε μή τις

12:36 τῷ πνεύματι τῷ WH Treg NIV] πνεύματι RP • **Εἶπεν** WH NIV] Λέγει Treg RP • **κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος RP • **Κάθου** WH NIV RP] Κάθισον Treg • **ὑποκάτω** WH NIV] ὑποπόδιον Treg RP **37 αὐτὸς** WH Treg NIV] + οὖν RP • **αὐτοῦ ἐστιν υἱός** WH Treg NIV] υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν RP **38 ἐν … αὐτοῦ ἔλεγεν** WH Treg NIV] ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν … αὐτοῦ RP **41 καθίσας** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **κατέναντι** WH NIV RP] ἀπέναντι Treg **43 εἶπεν** WH Treg NIV] λέγει RP • **ἔβαλεν** WH Treg NIV] βέβληκεν RP **13:2 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **ὧδε** WH Treg NIV] – RP • **λίθον** WH Treg NIV] λίθῳ RP **3 ἐπηρώτα** WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP **4 ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα** WH Treg NIV] πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP **5 ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς** WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν RP

ὑμᾶς πλανήσῃ· **6** ⸀πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγώ
εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **7** ὅταν δὲ ⸀ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς
πολέμων, μὴ θροεῖσθε· ⸀δεῖ γενέσθαι, ἀλλ᾽ οὔπω τὸ τέλος. **8** ἐγερθήσεται γὰρ
ἔθνος ἐπ᾽ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ⸀ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους,
⸁ἔσονται ⸀λιμοί· ⸀ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.

9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· ⸀παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς
συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν
ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **10** καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ⸂πρῶτον δεῖ⸃ κηρυχθῆναι
τὸ εὐαγγέλιον. **11** ⸂καὶ ὅταν⸃ ⸀ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί
⸀λαλήσητε, ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γάρ ἐστε
ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. **12** ⸂καὶ παραδώσει⸃ ἀδελφὸς
ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς
καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· **13** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά
μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ⸀ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ,
ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, **15** ⸀ὁ
ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ ⸀καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω ⸂τι ἆραι⸃ ἐκ τῆς οἰκίας
αὐτοῦ, **16** καὶ ὁ εἰς τὸν ⸀ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ. **17** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις. **18** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ ⸀γένηται χειμῶνος· **19** ἔσονται γὰρ
αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως ⸀ἣν
ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. **20** καὶ εἰ μὴ ⸂ἐκολόβωσεν
κύριος⸃ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς

13:6 πολλοὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP **7 ἀκούσητε** WH NIV RP] ἀκούετε Treg • **δεῖ** WH NIV] + γὰρ Treg RP **8 ⸀ἔσονται** WH Treg NIV] καὶ ἔσονται RP • **⸁ἔσονται** WH NIV] καὶ ἔσονται Treg RP • **λιμοί** WH Treg NIV] + καὶ ταραχαί RP • **ἀρχὴ** WH Treg NIV] ἀρχαὶ RP **9 παραδώσουσιν** WH NIV] + γὰρ Treg RP **10 πρῶτον δεῖ** WH Treg NIV] δεῖ πρῶτον RP **11 καὶ ὅταν** WH Treg NIV] Ὅταν δὲ RP • **ἄγωσιν** WH Treg NIV] ἀγάγωσιν RP • **λαλήσητε** WH Treg NIV] + μηδὲ μελετᾶτε RP **12 καὶ παραδώσει** WH Treg NIV] Παραδώσει δὲ RP **14 ἑστηκότα** WH Treg NIV] τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὼς RP **15 ὁ** WH NIV] + δὲ Treg RP NA • **καταβάτω** WH NIV] + εἰς τὴν οἰκίαν Treg RP • **τι ἆραι** WH Treg] ἆραί τι NIV RP **16 ἀγρὸν** WH Treg NIV] + ὢν RP **18 γένηται** WH Treg NIV] + ἡ φυγὴ ὑμῶν RP **19 ἣν** WH Treg NIV] ἧς RP **20 ἐκολόβωσεν κύριος** WH NIV] κύριος ἐκολόβωσεν Treg RP

ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. **21** ⸀καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ⸀Ἴδε ὧδε
ὁ ⸀χριστός, ⸁Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· **22** ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι
καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ
⸀δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς· **23** ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ⸀προείρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, **25** καὶ οἱ ἀστέρες
⸂ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες⸃, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
σαλευθήσονται. **26** καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον
ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης· **27** καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς
⸀ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ⸀ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ᾽
ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ⸂ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς⸃
ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·
29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ⸂ἴδητε ταῦτα⸃ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. **30** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ
⸂ταῦτα πάντα⸃ γένηται. **31** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ⸀παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι
μου οὐ ⸀μὴ ⸁παρελεύσονται.

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ ⸀τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι
⸀ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. **33** βλέπετε ⸀ἀγρυπνεῖτε, οὐκ οἴδατε
γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν· **34** ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ⸀ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ
θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. **35** γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ
κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ⸀ἢ ὀψὲ ἢ ⸀μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ,

---

13:21 καὶ WH Treg NIV] – RP • **⸀Ἴδε** WH Treg NIV] Ἰδού RP • **χριστός** WH NIV] + ἢ Treg RP • **⸁Ἴδε** WH Treg NIV] Ἰδού RP **22 δυνατὸν** WH NIV] + καὶ Treg RP **23 προείρηκα** WH Treg NIV] ἰδού προείρηκα RP **25 ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες** WH Treg NIV] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP **27 ἀγγέλους** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **ἐκλεκτοὺς** Treg] + αὐτοῦ WH NIV RP **28 ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς** WH Treg NIV] αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος RP **29 ἴδητε ταῦτα** WH Treg NIV] ταῦτα ἴδητε RP **30 ταῦτα πάντα** WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP **31 ⸀παρελεύσονται** WH Treg NIV] παρελεύσεται RP • **μὴ** NIV RP] – WH Treg • **⸁παρελεύσονται** WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP **32 τῆς** WH Treg NIV] – RP • **ἐν** WH Treg NIV] οἱ ἐν RP **33 ἀγρυπνεῖτε** WH NIV] + καὶ προσεύχεσθε Treg RP **34 ἑκάστῳ** WH Treg NIV] καὶ ἑκάστῳ RP **35 ἢ** WH Treg NIV] – RP • **μεσονύκτιον** WH Treg NIV] μεσονυκτίου RP

36 *μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας·* **37** ⸀*ὃ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.*

14:1 *Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν,*
2 *ἔλεγον* ⸀*γάρ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε* ⸂*ἔσται θόρυβος*⸃ *τοῦ λαοῦ.*

3 *Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς·* ⸀*συντρίψασα* ⸀*τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν* ⸀*αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς.*
4 *ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς* ⸀*ἑαυτούς· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;* **5** *ἠδύνατο γὰρ τοῦτο* ⸂*τὸ μύρον*⸃ *πραθῆναι ἐπάνω* ⸂*δηναρίων τριακοσίων*⸃ *καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.* **6** *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί·*
7 *πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε* ⸀*αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·* **8** *ὃ* ⸀*ἔσχεν ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι* ⸂*τὸ σῶμά μου*⸃ *εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.* **9** *ἀμὴν* ⸀*δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου* ⸀*ἐὰν κηρυχθῇ τὸ* ⸀*εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.*

10 ⸀*Καὶ Ἰούδας* ⸂*Ἰσκαριὼθ ὁ*⸃ *εἷς τῶν δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν* ⸂*παραδοῖ αὐτοῖς*⸃. **11** *οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς* ⸂*αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ*⸃.

12 *Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;* **13** *καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε*

13:37 ὃ WH Treg NIV] Ἃ RP **14:2** ***γάρ*** WH Treg NIV] *δέ* RP • ***ἔσται θόρυβος*** WH Treg NIV] *θόρυβος ἔσται* RP **3** ***συντρίψασα*** WH NIV] *καὶ συντρίψασα* Treg RP • ***τὴν*** WH Treg NIV] *τὸ* RP • ***αὐτοῦ*** WH Treg NIV] + *κατὰ* RP **4** ***ἑαυτούς*** WH NIV] + *καὶ λέγοντες* Treg RP **5** ***τὸ μύρον*** WH Treg NIV] – RP • ***δηναρίων τριακοσίων*** WH Treg NIV] *τριακοσίων δηναρίων* RP **7** ***αὐτοῖς*** NIV Treg] *αὐτοῖς πάντοτε* WH; *αὐτοὺς* RP **8** ***ἔσχεν*** WH NIV] + *αὕτη* Treg RP • ***τὸ σῶμά μου*** WH Treg NIV] *μου τὸ σῶμα* RP **9** ***δὲ*** WH Treg NIV] – RP • ***ἐὰν*** WH NIV RP] *ἂν* Treg • ***εὐαγγέλιον*** WH Treg NIV] + *τοῦτο* RP **10** ***Καὶ*** WH Treg NIV] + *ὁ* RP • ***Ἰσκαριὼθ ὁ*** WH NIV] *Ἰσκαριώτης ὁ* Treg; *ὁ Ἰσκαριώτης* RP • ***παραδοῖ αὐτοῖς*** WH Treg NIV] *παραδῷ αὐτὸν* RP **11** ***αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ*** WH Treg NIV] *εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ* RP

εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, **14** καὶ ὅπου ⸀ἐὰν εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά ⸀μου ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **15** καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· ⸀καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. **16** καὶ ἐξῆλθον οἱ ⸀μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. **18** καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ⸂ὁ Ἰησοῦς εἶπεν⸃· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων μετ᾽ ἐμοῦ. **19** ⸀ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς· Μήτι ⸀ἐγώ; **20** ὁ ⸀δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ⸀Εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ᾽ ἐμοῦ εἰς ⸀τὸ τρύβλιον· **21** ⸀ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· ⸀καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν ⸀λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· ⸀Λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. **23** καὶ ⸀λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. **24** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου ⸀τῆς διαθήκης τὸ ⸂ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν⸃. **25** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. **27** Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες ⸀σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ ⸂τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται⸃. **28** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **29** ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· ⸂Εἰ καὶ⸃ πάντες

14:14 ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg • **μου** WH Treg NIV] – RP **15 καὶ** WH Treg NIV] – RP **16 μαθηταὶ** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **18 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν** WH NIV] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg RP **19 ἤρξαντο** WH NIV] οἱ δὲ ἤρξαντο Treg RP • **ἐγώ** WH Treg NIV] + Καὶ ἄλλος Μήτι ἐγώ RP **20 δὲ** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **Εἷς** WH NIV] + ἐκ Treg RP • **τὸ** Treg NIV RP] + ἓν WH **21 ὅτι** WH Treg NIV] – RP • **καλὸν** WH NIV] + ἦν Treg RP **22 λαβὼν** WH NA] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP • **Λάβετε** WH Treg NIV] + φάγετε RP **23 λαβὼν** WH Treg NIV] + τὸ RP **24 τῆς** WH NIV] τὸ τῆς Treg; τὸ τῆς καινῆς RP • **ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν** WH Treg NIV] περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον RP **27 σκανδαλισθήσεσθε** WH Treg NIV] + ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP • **τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται** WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP **29 Εἰ καὶ** WH Treg NIV] Καὶ εἰ RP

σκανδαλισθήσονται, ἀλλ’ οὐκ ἐγώ. **30** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω
σοι ὅτι σὺ σήμερον ⸂ταύτη τῇ νυκτὶ⸃ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ⸂με
ἀπαρνήσῃ⸃. **31** ὁ δὲ ⸂ἐκπερισσῶς ἐλάλει⸃· Ἐὰν ⸂δέῃ με⸃ συναποθανεῖν σοι, οὐ
μή σε ⸀ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. **33** καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ
⸂Ἰάκωβον καὶ⸃ Ἰωάννην μετ’ ⸀αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,
34 καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε
καὶ γρηγορεῖτε. **35** καὶ ⸂προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν⸃ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο
ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ’ αὐτοῦ ἡ ὥρα, **36** καὶ ἔλεγεν· Αββα ὁ πατήρ,
πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον ⸂τοῦτο ἀπ’ ἐμοῦ⸃· ἀλλ’ οὐ τί ἐγὼ
θέλω ἀλλὰ τί σύ. **37** καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ
Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; **38** γρηγορεῖτε
καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ⸀ἔλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ
δὲ σὰρξ ἀσθενής. **39** καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.
40 καὶ ⸂πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς⸃ καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ ⸂αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοὶ⸃ ⸀καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ⸂ἀποκριθῶσιν αὐτῷ⸃. **41** καὶ
ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε ⸀τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν
ἁμαρτωλῶν. **42** ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

43 Καὶ ⸀εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται ⸀Ἰούδας ⸀εἷς τῶν δώδεκα
καὶ μετ’ αὐτοῦ ⸀ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ

14:30 ταύτη τῇ νυκτὶ WH Treg NIV] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP • **με ἀπαρνήσῃ** WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ με RP **31 ἐκπερισσῶς ἐλάλει** WH Treg NIV] ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον RP • **δέῃ με** WH Treg NIV] με δέῃ RP • **ἀπαρνήσομαι** WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP **33 Ἰάκωβον καὶ** Treg NIV RP] τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν WH NA • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **35 προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν** WH NIV] προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν Treg RP **36 τοῦτο ἀπ’ ἐμοῦ** WH Treg NIV] ἀπ’ ἐμοῦ τοῦτο RP **38 ἔλθητε** WH NIV] εἰσέλθητε Treg RP **40 πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς** WH NIV] ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς Treg; ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν RP • **αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ** WH NIV] οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν Treg RP • **καταβαρυνόμενοι** WH Treg NIV] βεβαρημένοι RP • **ἀποκριθῶσιν αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP **41 τὸ** WH NIV] – Treg RP **43 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **Ἰούδας** NIV RP] ὁ Ἰούδας WH; ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης Treg • **εἷς** WH Treg NIV] + ὢν RP • **ὄχλος** WH Treg NIV] + πολὺς RP

τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. **44** δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ⸀ἀπάγετε ἀσφαλῶς. **45** καὶ ἐλθὼν ⸀εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ⸀Ῥαββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **46** οἱ δὲ ἐπέβαλαν ⸂τὰς χεῖρας αὐτῷ⸃ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **47** εἷς δέ ⸀τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ⸀ὠτάριον. **48** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; **49** καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. **50** καὶ ἀφέντες αὐτὸν ⸂ἔφυγον πάντες⸃.

51 Καὶ ⸂νεανίσκος τις⸃ ⸀συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν ⸀αὐτόν, **52** ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ⸀ἔφυγεν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ ⸀συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. **54** καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. **55** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ηὕρισκον· **56** πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. **57** καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ λέγοντες **58** ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω· **59** καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. **60** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **61** ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ ⸂οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν⸃. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; **62** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε

14:44 **ἀπάγετε** WH Treg NIV] ἀπαγάγετε RP **45** **εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **Ῥαββί** WH Treg NIV] αὐτῷ Ῥαββί ῥαββί RP **46** **τὰς χεῖρας αὐτῷ** WH Treg NIV] ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP **47** **τις** WH NIV RP] – Treg • **ὠτάριον** WH Treg NIV] ὠτίον RP **50** **ἔφυγον πάντες** WH Treg NIV] πάντες ἔφυγον RP **51** **νεανίσκος τις** WH Treg NIV] εἷς τις νεανίσκος RP • **συνηκολούθει** WH Treg NIV] ἠκολούθησεν RP • **αὐτόν** WH Treg NIV] + οἱ νεανίσκοι RP **52** **ἔφυγεν** WH Treg NIV] + ἀπ᾽ αὐτῶν RP **53** **συνέρχονται** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **61** **οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν** WH Treg NIV] οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP

τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. **63** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; **64** ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ⸂ἔνοχον εἶναι⸃ θανάτου. **65** καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν ⸂αὐτοῦ τὸ πρόσωπον⸃ καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ⸀ἔλαβον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ⸂κάτω ἐν τῇ αὐλῇ⸃ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, **67** καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ⸂ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ⸃· **68** ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· ⸂Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί⸃ λέγεις, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον ⸂καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν⸃. **69** καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ⸂ἤρξατο πάλιν⸃ λέγειν τοῖς ⸀παρεστῶσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.**70** ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ ⸂καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει⸃· **71** ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. **72** καὶ ⸀εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ⸀ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα ⸂φωνῆσαι δὶς τρίς με ἀπαρνήσῃ⸃, καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

15:1 Καὶ ⸀εὐθὺς πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ ⸀παρέδωκαν Πιλάτῳ. **2** καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ⸂αὐτῷ λέγει⸃· Σὺ λέγεις.

14:64 ἔνοχον εἶναι WH Treg NIV] εἶναι ἔνοχον RP **65 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον** WH Treg NIV] τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP • **ἔλαβον** WH Treg NIV] ἔβαλλον RP **66 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ** WH Treg NIV] ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP **67 ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ ἦσθα RP **68 Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί** WH Treg NIV] Οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ RP • **καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν** Treg RP NA] – WH NIV **69 ἤρξατο πάλιν** WH NIV] πάλιν ἤρξατο Treg RP • **παρεστῶσιν** WH Treg NIV] παρεστηκόσιν RP **70 καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει** RP] – WH Treg NIV **72 εὐθὺς** WH Treg NIV] – RP • **ὡς** WH Treg NIV] ὃ RP • **φωνῆσαι δὶς τρίς με ἀπαρνήσῃ** NIV] δὶς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ WH Treg; φωνῆσαι δίς ἀπαρνήσῃ με τρίς RP **15:1 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως ἐπὶ τὸ RP • **παρέδωκαν** WH Treg NIV] + τῷ RP **2 αὐτῷ λέγει** WH Treg NIV] εἶπεν αὐτῷ RP

3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. **4** ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ⸀ἐπηρώτα
αὐτὸν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου ⸀κατηγοροῦσιν. **5** ὁ δὲ Ἰησοῦς
οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ⸂ὃν παρῃτοῦντο⸃. **7** ἦν δὲ
ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν ⸀στασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει
φόνον πεποιήκεισαν. **8** καὶ ⸀ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι ⸀καθὼς ἐποίει
αὐτοῖς. **9** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **10** ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν
αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. **11** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν
Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. **12** ὁ δὲ Πιλᾶτος ⸂πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν⸃ αὐτοῖς·
Τί οὖν ⸀θέλετε ποιήσω ⸂ὃν λέγετε⸃ ⸀τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **13** οἱ δὲ πάλιν
ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. **14** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ ⸂ἐποίησεν
κακόν⸃; οἱ δὲ ⸀περισσῶς ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. **15** ὁ δὲ Πιλᾶτος
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ
παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον,
καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. **17** καὶ ⸀ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ
περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον· **18** καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι
αὐτόν· Χαῖρε, ⸀βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· **19** καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν
καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
20 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν
τὰ ἱμάτια ⸂τὰ ἴδια⸃. καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα ⸀σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ’
ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

15:4 ἐπηρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP • **κατηγοροῦσιν** WH Treg NIV] καταμαρτυροῦσιν RP **6 ὃν παρῃτοῦντο** WH NIV] ὅνπερ ᾐτοῦντο Treg RP **7 στασιαστῶν** WH Treg NIV] συστασιαστῶν RP **8 ἀναβὰς** WH Treg NIV] ἀναβοήσας RP • **καθὼς** WH NIV] + ἀεὶ Treg RP **12 πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν** WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν RP • **θέλετε** Treg RP NA] – WH NIV • **ὃν λέγετε** WH NIV RP] – Treg • **τὸν** WH Treg NIV] – RP **14 ἐποίησεν κακόν** WH Treg NIV] κακόν ἐποίησεν RP • **περισσῶς** WH Treg NIV] περισσοτέρως RP **17 ἐνδιδύσκουσιν** WH Treg NIV] ἐνδύουσιν RP **18 βασιλεῦ** WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP **20 τὰ ἴδια** Treg RP] αὐτοῦ WH NIV • **σταυρώσωσιν** WH NIV RP] σταυρώσουσιν Treg

22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ ⸀τὸν ⸀Γολγοθᾶν τόπον, ὅ ἐστιν ⸀μεθερμηνευόμενον
Κρανίου Τόπος. **23** καὶ ἐδίδουν ⸀αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον, ⸀ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν.
24 καὶ ⸂σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ⸃ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες
κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ.

25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. **26** καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς
αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. **27** καὶ σὺν αὐτῷ
σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων ⸀αὐτοῦ. **29** Καὶ
οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ
λέγοντες· Οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ⸂οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις⸃,
30 σῶσον σεαυτὸν ⸀καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **31** ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· **32** ὁ χριστὸς ὁ ⸀βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν
ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ ⸀πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι ⸀σὺν
αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 ⸂Καὶ γενομένης⸃ ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης. **34** καὶ τῇ ⸂ἐνάτῃ ὥρᾳ⸃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ ⸀μεγάλῃ·
Ἐλωῒ ἐλωῒ ⸀λεμὰ σαβαχθάνι; ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Ὁ θεός μου ὁ θεός
μου, εἰς τί ⸂ἐγκατέλιπές με⸃; **35** καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες
ἔλεγον· ⸀Ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ. **36** δραμὼν δέ ⸂τις καὶ⸃ γεμίσας σπόγγον ὄξους
⸀περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας
καθελεῖν αὐτόν. **37** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. **38** καὶ
τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. **39** ἰδὼν δὲ

15:22 τὸν WH Treg NIV] – RP • **Γολγοθᾶν** WH NIV] Γολγοθᾶ Treg RP • **μεθερμηνευόμενον** Treg NIV RP] μεθερμηνευόμενος WH **23 αὐτῷ** WH Treg NIV] + πιεῖν RP • **ὃς** WH Treg NIV] ὁ RP **24 σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ** WH Treg NIV] σταυρώσαντες αὐτὸν RP **27 αὐτοῦ** WH NIV] + 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη Treg RP **29 οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις** WH NIV] οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις Treg; ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP **30 καταβὰς** WH Treg NIV] καὶ κατάβα RP **32 βασιλεὺς** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **πιστεύσωμεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **σὺν** WH NIV] – Treg RP **33 Καὶ γενομένης** WH Treg NIV] Γενομένης δὲ RP **34 ἐνάτῃ ὥρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ RP • **μεγάλῃ** WH Treg NIV] + λέγων RP • **λεμὰ** NIV] λαμὰ WH Treg; λιμὰ RP • **ἐγκατέλιπές** με WH Treg NIV] με ἐγκατέλιπες RP **35 Ἴδε** WH Treg NIV] Ἰδού RP **36 τις καὶ** Treg NIV] τις WH; εἷς καὶ RP • **περιθεὶς** WH Treg NIV] + τε RP

ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι ⸀οὕτως ἐξέπνευσεν εἶπεν· Ἀληθῶς ⸂οὗτος ὁ ἄνθρωπος⸃ υἱὸς ⸂θεοῦ ἦν⸃.

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν ⸀αἷς καὶ ⸀Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ⸀ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ⸀Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, **41** ⸀αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστιν ⸀προσάββατον, **43** ⸀ἐλθὼν Ἰωσὴφ ⸀ὁ ἀπὸ Ἁριμαθαίας εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς ⸀τὸν Πιλᾶτον καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **44** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ ⸀πάλαι ἀπέθανεν· **45** καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ ⸀πτῶμα τῷ Ἰωσήφ. **46** καὶ ἀγοράσας ⸀σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ⸀ἔθηκεν αὐτὸν ἐν ⸀μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. **47** ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ⸂ἡ Ἰωσῆτος⸃ ἐθεώρουν ποῦ ⸀τέθειται.

16:1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου ⸀Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ⸂ἡ τοῦ⸃ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. **2** καὶ λίαν πρωῒ ⸂τῇ μιᾷ τῶν⸃ σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. **3** καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ⸀ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; **4** καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ⸀ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. **5** καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ

15:39 οὕτως WH NA] + κράξας Treg NIV RP • **οὗτος ὁ ἄνθρωπος** WH Treg NIV] ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP • **θεοῦ ἦν** WH NIV] ἦν θεοῦ Treg RP **40 αἷς** WH NIV] + ἦν Treg RP • **Μαρία** Treg NIV RP] Μαριὰμ WH • **ἡ** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **Ἰωσῆτος** WH Treg NIV] Ἰωσῆ RP **41 αἳ** WH NIV] + καί Treg RP **42 προσάββατον** WH NIV RP] πρὸς σάββατον Treg **43 ἐλθὼν** WH Treg NIV] ἦλθεν RP • **ὁ** Treg NIV RP] – WH • **τὸν** WH Treg NIV] – RP **44 πάλαι** NIV RP] ἤδη WH Treg **45 πτῶμα** WH Treg NIV] σῶμα RP **46 σινδόνα** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἔθηκεν** WH Treg NIV] κατέθηκεν RP • **μνημείῳ** Treg NIV RP] μνήματι WH **47 ἡ Ἰωσῆτος** WH Treg NIV] Ἰωσῆ RP • **τέθειται** WH Treg NIV] τίθεται RP **16:1 Μαρία** Treg NIV RP] ἡ Μαρία WH • **ἡ τοῦ** WH Treg NIV] – RP **2 τῇ μιᾷ τῶν** WH NIV] μιᾷ τῶν Treg; τῆς μιᾶς RP **3 ἐκ** WH NIV RP] ἀπὸ Treg **4 ἀποκεκύλισται** NIV RP] ἀνακεκύλισται WH Treg

μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν
λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. **6** ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν
ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος
ὅπου ἔθηκαν αὐτόν· **7** ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ
Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν
ὑμῖν. **8** καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν ⸀γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ
ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν, ἐφοβοῦντο ⸁γάρ.

Other Endings of Mark

Intermediate Ending

⟦Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι’ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.⟧

Long Ending

⟦**9** Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ
Μαγδαληνῇ, ⸀παρ’ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. **10** ἐκείνη πορευθεῖσα
ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν· **11** κἀκεῖνοι
ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ’ αὐτῆς ἠπίστησαν.
12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ
μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· **13** κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.
14 Ὕστερον ⸀δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ
ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις
αὐτὸν ⸀ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς

16:8 ⸀**γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP • ⸁**γάρ** WH NA] + 9–20 Treg RP; + intermediate ending and 9–20 NIV.
16:9 **παρ’** ⟦WH⟧ Treg NIV] ἀφ’ RP **14** **δὲ** ⟦WH⟧ Treg NIV] – RP • **ἐγηγερμένον** Treg NIV RP] + ἐκ νεκρῶν ⟦WH⟧

τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. **16** ὁ πιστεύσας
καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. **17** σημεῖα
δὲ τοῖς πιστεύσασιν ⸉ταῦτα παρακολουθήσει⸊, ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια
ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν ⸀καιναῖς, **18** ⸀ὄφεις ἀροῦσιν κἂν θανάσιμόν
τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς
ἕξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν κύριος ⸂Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν
οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. **20** ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν
πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν
ἐπακολουθούντων ⸀σημείων.⟧

16:17 ταῦτα παρακολουθήσει NIV RP] ἀκολουθήσει ταῦτα ⟦WH⟧ Treg • **καιναῖς** NIV RP] – ⟦WH⟧ Treg **18 ὄφεις** RP] καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ὄφεις ⟦WH⟧ Treg NIV **19 Ἰησοῦς** ⟦WH⟧ Treg NIV] –RP **20 σημείων** ⟦WH⟧ Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1:1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν
πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, **2** καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς
αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, **3** ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι
ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, **4** ἵνα ἐπιγνῷς
περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ⸀Ἡρῴδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις
ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, ⸀καὶ γυνὴ ⸀αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων
Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. **6** ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ⸀ἐναντίον
τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου
ἄμεμπτοι. **7** καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ⸂ἦν ἡ Ἐλισάβετ⸃ στεῖρα, καὶ
ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ
ἔναντι τοῦ θεοῦ **9** κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς
τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, **10** καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω
τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος· **11** ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. **12** καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος
ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. **13** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,
διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ
καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· **14** καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ
πολλοὶ ἐπὶ τῇ ⸀γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται· **15** ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον ⸀τοῦ
κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται
ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, **16** καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει
ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· **17** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν
πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ
ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

1:5 Ἡρῴδου WH Treg NIV] + τοῦ RP • **καὶ** WH Treg NIV] + ἡ RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **6 ἐναντίον** WH Treg NIV] ἐνώπιον RP **7 ἦν ἡ Ἐλισάβετ** WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ ἦν RP **14 γενέσει** WH Treg NIV] γεννήσει RP **15 τοῦ** Treg NIV RP] – WH

18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ
εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα·
20 καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται
ταῦτα, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν
καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν
⸂ἐν τῷ ναῷ αὐτόν⸃. **22** ἐξελθὼν δὲ οὐκ ⸀ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ
ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
καὶ διέμενεν κωφός. **23** καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας
αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ
περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα **25** ὅτι Οὕτως μοι ⸀πεποίηκεν
κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ⸀ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ⸀ἀπὸ τοῦ θεοῦ
εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρὲθ **27** πρὸς παρθένον ⸀ἐμνηστευμένην
ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ.
28 καὶ ⸀εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ ⸀σοῦ.
29 ἡ δὲ ⸂ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη⸃ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς
οὗτος. **30** καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν
παρὰ τῷ θεῷ· **31** καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. **32** οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται,
καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, **33** καὶ
βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
οὐκ ἔσται τέλος. **34** εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο,
ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; **35** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα
ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ

1:21 ἐν τῷ ναῷ αὐτόν WH NIV] αὐτόν ἐν τῷ ναῷ Treg RP **22 ἐδύνατο** WH Treg NIV] ἠδύνατο RP **25 πεποίηκεν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἀφελεῖν** WH Treg NIV] + τὸ RP **26 ἀπὸ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **27 ἐμνηστευμένην** WH Treg NIV] μεμνηστευμένην RP **28 εἰσελθὼν** WH NA] + ὁ ἄγγελος Treg NIV RP • **σοῦ** WH NIV] + εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν Treg RP **29 ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη** WH Treg NIV] ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP

γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ· **36** *καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ ⸀συγγενίς*
σου καὶ αὐτὴ ⸀συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν
αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· **37** *ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ ⸂τοῦ θεοῦ⸃ πᾶν ῥῆμα.*
38 *εἶπεν δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ*
ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 *Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν*
μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, **40** *καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ*
ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. **41** *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ⸂τὸν ἀσπασμὸν τῆς*
Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ⸃, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη
πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, **42** *καὶ ἀνεφώνησεν ⸀κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν·*
Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.
43 *καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ⸀ἐμέ;* **44** *ἰδοὺ*
γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ⸂ἐν
ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος⸃ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **45** *καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι*
ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· *Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,* **47** *καὶ*
ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου· **48** *ὅτι ἐπέβλεψεν*
ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με
πᾶσαι αἱ γενεαί· **49** *ὅτι ἐποίησέν μοι ⸀μεγάλα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα*
αὐτοῦ, **50** *καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς ⸂καὶ γενεὰς⸃ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.*
51 *Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ*
καρδίας αὐτῶν· **52** *καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς,*
53 *πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς.*
54 *ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους,* **55** *καθὼς ἐλάλησεν*
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.
56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ⸀ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν
οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν
υἱόν. **58** καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος

1:36 ***συγγενίς*** WH NIV] *συγγενής* Treg RP • ***συνείληφεν*** WH Treg NIV] *συνειληφυῖα* RP **37** **τοῦ θεοῦ** WH Treg NIV] τῷ θεῷ RP **41** **τὸν … Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ** WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ τὸν … Μαρίας RP **42** ***κραυγῇ*** WH Treg NIV] *φωνῇ* RP **43** ***ἐμέ*** WH NIV] *μέ* Treg RP **44** ***ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος*** WH Treg NIV] *τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει* RP **49** ***μεγάλα*** WH Treg NIV] *μεγαλεῖα* RP **50** ***καὶ γενεὰς*** WH Treg NIV] *γενεῶν* RP **56** ***ὡς*** WH Treg NIV] *ὡσεὶ* RP

τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετʼ αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. **59** Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ⸂ἡμέρᾳ
τῇ ὀγδόῃ⸃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί,
ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. **61** καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ⸂ἐκ τῆς
συγγενείας⸃ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. **62** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ
τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι ⸀αὐτό. **63** καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων·
Ἰωάννης ⸀ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. **64** ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα
αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** καὶ
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ
τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, **66** καὶ ἔθεντο πάντες οἱ
ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ
⸀γὰρ χεὶρ κυρίου ἦν μετʼ αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ
⸀ἐπροφήτευσεν λέγων· **68** Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι
ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἤγειρεν κέρας
σωτηρίας ἡμῖν ⸀ἐν οἴκῳ ⸀Δαυὶδ παιδὸς αὐτοῦ, **70** καθὼς ἐλάλησεν διὰ
στόματος τῶν ⸀ἁγίων ἀπʼ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, **71** σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν
ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, **72** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν
πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, **73** ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς
Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν **74** ἀφόβως ἐκ χειρὸς ⸀ἐχθρῶν
ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ
⸂πάσαις ταῖς ἡμέραις⸃ ἡμῶν. **76** καὶ σὺ ⸀δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου
κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ⸀ἐνώπιον κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, **77** τοῦ
δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, **78** διὰ
σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ⸀ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς
πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

1:59 **ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ** WH Treg NIV] ὀγδόῃ ἡμέρᾳ RP **61** **ἐκ τῆς συγγενείας** WH Treg NIV] ἐν τῇ συγγενείᾳ RP **62** **αὐτό** WH Treg NIV] αὐτόν RP **63** **ἐστὶν** WH Treg NIV] + τὸ RP **66** **γὰρ** WH Treg NIV] – RP **67** **ἐπροφήτευσεν** WH Treg NIV] προεφήτευσεν RP **69** **ἐν** WH Treg NIV] + τῷ RP • **Δαυὶδ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **70** **ἁγίων** WH Treg NIV] + τῶν RP **74** **ἐχθρῶν** WH Treg NIV] τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν RP **75** **πάσαις ταῖς ἡμέραις** WH Treg NIV] πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς RP **76** **δέ** WH Treg NIV] – RP • **ἐνώπιον** WH NIV] πρὸ προσώπου Treg RP **78** **ἐπισκέψεται** WH NIV] ἐπεσκέψατο Treg RP

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2:1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος
Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· **2** (⸀αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη
ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου·) **3** καὶ ἐπορεύοντο πάντες
ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ⸀ἑαυτοῦ πόλιν. **4** Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἥτις καλεῖται
Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ, **5** ἀπογράψασθαι
σὺν Μαριὰμ τῇ ⸂ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ⸃, οὔσῃ ἐγκύῳ. **6** ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι
αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, **7** καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν
αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ⸀ἐν
φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες
φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. **9** ⸀καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη
αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν·
10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
χαρὰν μεγάλην ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὅς
ἐστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυίδ· **12** καὶ τοῦτο ὑμῖν ⸀τὸ σημεῖον, εὑρήσετε
βρέφος ἐσπαργανωμένον ⸀καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. **13** καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο
σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς ⸀οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·
14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις ⸀εὐδοκίας.
15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, ⸀οἱ
ποιμένες ⸀ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ
ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. **16** καὶ ἦλθαν σπεύσαντες
καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ
φάτνῃ· **17** ἰδόντες δὲ ⸀ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς
περὶ τοῦ παιδίου τούτου. **18** καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν

2:2 αὕτη WH Treg NIV] + ἡ RP **3 ἑαυτοῦ** WH Treg NIV] ἰδίαν RP **5 ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ** WH Treg NIV] μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί RP **7 ἐν** WH Treg NIV] + τῇ RP **9 καὶ** WH NIV] + ἰδού Treg RP **12 τὸ** Treg NIV RP] – WH • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **13 οὐρανίου** WH NIV RP] οὐρανοῦ Treg **14 εὐδοκίας** WH Treg NIV] εὐδοκία RP **15 οἱ** WH NIV] καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ Treg RP • **ἐλάλουν** WH NIV] εἶπον Treg RP **17 ἐγνώρισαν** WH Treg NIV] διεγνώρισαν RP

λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, **19** ἡ δὲ ⸀Μαρία πάντα συνετήρει
τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **20** καὶ ὑπέστρεψαν οἱ
ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον
καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ
ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν
ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον
Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, **23** καθὼς
γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ
κληθήσεται, **24** καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν ⸀τῷ νόμῳ κυρίου,
ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ ⸂ἄνθρωπος ἦν⸃ ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ
ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ,
καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν· **26** καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ⸂ἢ ἂν⸃ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου.
27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς
τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ
αὐτοῦ **28** καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ⸀ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν
καὶ εἶπεν· **29** Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν
εἰρήνῃ· **30** ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου **31** ὃ ἡτοίμασας κατὰ
πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, **32** φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ
σου Ἰσραήλ.

33 καὶ ἦν ⸂ὁ πατὴρ αὐτοῦ⸃ καὶ ἡ ⸀μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς
λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. **34** καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς
Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν
πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, **35** καὶ σοῦ ⸀δὲ αὐτῆς
τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν
διαλογισμοί.

2:19 **Μαρία** WH Treg] Μαριὰμ NIV RP **24** **τῷ** WH Treg NIV] – RP **25** **ἄνθρωπος ἦν** WH Treg NIV] ἦν ἄνθρωπος RP **26** **ἢ ἂν** WH NIV] ἂν Treg; ἢ RP **28** **ἀγκάλας** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **33** **ὁ πατὴρ αὐτοῦ** WH Treg NIV] Ἰωσὴφ RP • **μήτηρ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **35** **δὲ** Treg NIV RP] – WH

36 Καὶ ἦν Ἅννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ (αὕτη
προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ⸂μετὰ ἀνδρὸς ἔτη⸃ ἑπτὰ ἀπὸ τῆς
παρθενίας αὐτῆς, **37** καὶ αὐτὴ χήρα ⸀ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,) ἣ οὐκ
⸀ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.
38 ⸀καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ ⸀θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ
πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις ⸀λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ⸀πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ⸀ἐπέστρεψαν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν ⸀εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ. **40** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ
ἐκραταιοῦτο ⸂πληρούμενον σοφίᾳ⸃, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ᾽ ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ
τοῦ πάσχα. **42** καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ⸀ἀναβαινόντων ⸀αὐτῶν κατὰ τὸ
ἔθος τῆς ἑορτῆς **43** καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς
ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ⸂ἔγνωσαν οἱ γονεῖς⸃ αὐτοῦ.
44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν ⸂εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ⸃ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν
αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν ⸀καὶ τοῖς γνωστοῖς, **45** καὶ μὴ ⸀εὑρόντες ὑπέστρεψαν
εἰς Ἰερουσαλὴμ ⸀ἀναζητοῦντες αὐτόν. **46** καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον
αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν
καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· **47** ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ
⸂εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ⸃· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ
πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ⸀ἐζητοῦμέν σε. **49** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί
ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; **50** καὶ
αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. **51** καὶ κατέβη μετ᾽ αὐτῶν καὶ

2:36 μετὰ ἀνδρὸς ἔτη WH Treg NIV] ἔτη μετὰ ἀνδρὸς RP **37 ἕως** WH Treg NIV] ὡς RP • **ἀφίστατο** WH Treg NIV] + ἀπὸ RP **38 καὶ** WH Treg NIV] + αὕτη RP • **θεῷ** WH Treg NIV] κυρίῳ RP • **λύτρωσιν** WH Treg NIV] + ἐν RP **39 πάντα** WH Treg NIV] ἅπαντα RP • **ἐπέστρεψαν** WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP • **εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **40 πληρούμενον σοφίᾳ** WH Treg NIV] πνεύματι πληρούμενον σοφίας RP **42 ἀναβαινόντων** WH Treg NIV] ἀναβάντων RP • **αὐτῶν** WH NIV] + εἰς Ἱεροσόλυμα Treg RP **43 ἔγνωσαν οἱ γονεῖς** WH Treg NIV] ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ RP **44 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ** WH Treg NIV] ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP • **καὶ** WH Treg NIV] + ἐν RP **45 εὑρόντες** WH Treg NIV] + αὐτόν RP • **ἀναζητοῦντες** WH Treg NIV] ζητοῦντες RP **48 εἶπεν πρὸς … αὐτοῦ** WH Treg NIV] πρὸς … αὐτοῦ εἶπεν RP • **ἐζητοῦμέν** Treg NIV RP] ζητοῦμέν WH

ἦλθεν εἰς Ναζαρὲθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ⸀ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ⸂σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ⸃ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3:1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς
τετρααρχοῦντος, **2** ἐπὶ ἀρχιερέως Ἅννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ
Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. **3** καὶ ἦλθεν εἰς ⸀πᾶσαν περίχωρον
τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, **4** ὡς
γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ ⸀προφήτου· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ
ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς ⸀εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· **6** καὶ ὄψεται
πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
8 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν
ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν
λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **9** ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν
τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Τί οὖν ⸀ποιήσωμεν;
11 ἀποκριθεὶς δὲ ⸀ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι,
καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. **12** ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι
καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ⸀ποιήσωμεν; **13** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. **14** ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν

2:51 ταῦτα Treg RP] – WH NIV **52 σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ** NIV RP] τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH; ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ Treg; ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA **3:3 πᾶσαν** WH Treg] + τὴν NIV RP **4 προφήτου** WH Treg NIV] + λέγοντος RP **5 εὐθείαν** NIV RP] εὐθείας WH Treg **10 ποιήσωμεν** WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **11 ἔλεγεν** WH Treg NIV] λέγει RP **12 ποιήσωμεν** WH Treg NIV] ποιήσομεν RP

καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· ⸂Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς⸃; καὶ εἶπεν ⸀αὐτοῖς·
Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.
15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, **16** ἀπεκρίνατο ⸂λέγων
πᾶσιν ὁ Ἰωάννης⸃· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός
μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς
ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· **17** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
⸀διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ ⸀συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην
αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· **19** ὁ δὲ
Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ’ αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,
20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, ⸀καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ⸀ἐν
φυλακῇ.
21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ
βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν **22** καὶ καταβῆναι
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ⸀ὡς περιστερὰν ἐπ’ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ ⸀γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.
23 Καὶ αὐτὸς ⸀ἦν Ἰησοῦς ⸂ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα⸃, ὢν ⸂υἱός, ὡς
ἐνομίζετο⸃, Ἰωσὴφ τοῦ Ἠλὶ **24** τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ
τοῦ Ἰωσὴφ **25** τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλὶ τοῦ Ναγγαὶ
26 τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῒν τοῦ ⸀Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ **27** τοῦ Ἰωανὰν
τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβαβὲλ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρὶ **28** τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ
τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἢρ **29** τοῦ ⸀Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρὶμ
τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευὶ **30** τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ
Ἐλιακὶμ **31** τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυὶδ **32** τοῦ

3:14 Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς WH Treg NIV] Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς RP **16 λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης** WH NIV] ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων Treg RP **17 διακαθᾶραι** WH NIV] διακαθαριεῖ Treg; καὶ διακαθαριεῖ RP • **συναγαγεῖν** WH NIV] συναξεῖ Treg RP **20 καὶ** Treg NIV RP] – WH • **ἐν** WH Treg NIV] + τῇ RP **22 ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP • **γενέσθαι** WH Treg NIV] + λέγουσαν RP **23 ἦν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα** WH Treg NIV] ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP • **υἱός ὡς ἐνομίζετο** WH Treg NIV] ὡς ἐνομίζετο υἱός RP **26 Ἰωσὴχ** WH Treg NIV] Ἰωσήφ RP **29 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰωσή RP

Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴλ τοῦ Βόος τοῦ ⸀Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν **33** τοῦ ⸂Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ⸃ τοῦ Ἑσρὼμ τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα **34** τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ **35** τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαὺ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἔβερ τοῦ Σαλὰ **36** τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ **37** τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἑνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ **38** τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

4:1 Ἰησοῦς δὲ ⸂πλήρης πνεύματος ἁγίου⸃ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ⸂ἐν τῇ ἐρήμῳ⸃ **2** ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν ⸀αὐτῶν ἐπείνασεν. **3** ⸂εἶπεν δὲ⸃ αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. **4** καὶ ἀπεκρίθη ⸂πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς⸃· Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ⸀ὁ ⸀ἄνθρωπος.

5 Καὶ ἀναγαγὼν ⸀αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· **6** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ⸀ἂν θέλω δίδωμι αὐτήν· **7** σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. **8** καὶ ἀποκριθεὶς ⸂ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ⸃· Γέγραπται· ⸂Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις⸃ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

9 ⸂Ἤγαγεν δὲ⸃ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ⸀ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· **10** γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, **11** καὶ ⸀ὅτι Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα

3:32 Σαλὰ WH NA] Σαλμών Treg NIV RP **33 Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ** Holmes NA] Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ WH; Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ Treg NIV RP **4:1 πλήρης πνεύματος ἁγίου** WH Treg NIV] πνεύματος ἁγίου πλήρης RP • **ἐν τῇ ἐρήμῳ** WH Treg NIV] εἰς τήν ἐρήμον RP **2 αὐτῶν** WH Treg NIV] + ὕστερον RP **3 εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP **4 πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς** WH NIV Treg] Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν λέγων RP • **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἄνθρωπος** WH NIV] + ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ Treg RP **5 αὐτὸν** WH Treg NA] + ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν NIV RP **6 ἂν** WH Treg] ἐὰν NIV RP **8 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg; αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ RP • **Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις** WH Treg NIV] Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP **9 Ἤγαγεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἤγαγεν RP • **ἔστησεν** WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **11 ὅτι** WH Treg NIV] – RP

σου. **12** καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις
κύριον τὸν θεόν σου. **13** καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη
ἀπ’ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν
Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ’ ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. **15** καὶ
αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν ⸀εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς
αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.
17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ⸂τοῦ προφήτου Ἠσαΐου⸃ καὶ ⸀ἀναπτύξας
τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· **18** Πνεῦμα κυρίου ἐπ’ ἐμέ,
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν ⸀με κηρύξαι
αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν
ἀφέσει, **19** κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. **20** καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς
τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ πάντων ⸂οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ⸃ ἦσαν
ἀτενίζοντες αὐτῷ. **21** ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ
γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. **22** καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον
ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
ἔλεγον· ⸂Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος⸃; **23** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως
ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν
γενόμενα ⸂εἰς τὴν Καφαρναοὺμ⸃ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. **24** εἶπεν
δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.
25 ἐπ’ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ
Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ⸀ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς
μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, **26** καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας εἰ μὴ
εἰς Σάρεπτα τῆς ⸀Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. **27** καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ⸂ἐν
τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου⸃, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ
Ναιμὰν ὁ Σύρος. **28** καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες

4:16 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **17 τοῦ προφήτου Ἠσαΐου** WH Treg NIV] Ἠσαΐου τοῦ προφήτου RP • **ἀναπτύξας** NIV RP] ἀνοίξας WH Treg **18 με** WH Treg NIV] + ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP **20 οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ** WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ RP **22 Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος** WH NIV] Οὐχὶ οὗτος ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσὴφ Treg; Οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσὴφ RP **23 εἰς τὴν Καφαρναοὺμ** WH NIV] εἰς Καφαρναοὺμ Treg; ἐν τῇ Καπερναούμ RP **25 ἐπὶ** NIV RP] – WH Treg **26 Σιδωνίας** WH Treg NIV] Σιδῶνος RP **27 ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ … προφήτου** WH Treg NIV] ἐπὶ … προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ RP

ταῦτα, **29** καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις ⸂ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε⸃ κατακρημνίσαι αὐτόν· **30** αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· **32** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. **33** καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· **34** ⸀Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **35** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ⸀ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς ⸀τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. **36** καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; **37** καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ⸀ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. **39** καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου ⸀ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ⸂ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν⸃ αὐτούς. **41** ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν ⸀κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ ⸀εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. **43** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ⸀ἐπὶ τοῦτο ⸀ἀπεστάλην. **44** καὶ ἦν κηρύσσων ⸂εἰς τὰς συναγωγὰς⸃ τῆς ⸀Ἰουδαίας.

4:29 ᾠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε WH Treg NIV] αὐτῶν ᾠκοδόμητο εἰς τὸ RP **34 Ἔα** WH NIV] λέγων Ἔα Treg RP **35 ἀπ᾽** WH Treg NIV] ἐξ RP • **τὸ** WH Treg NIV] – RP **38 ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP **40 ἅπαντες** WH NIV] πάντες Treg RP • **ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν** WH Treg NIV] ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν RP **41 κραυγάζοντα** NIV] κράζοντα WH Treg RP • **εἶ** WH Treg NIV] + ὁ χριστὸς RP **43 ἐπὶ** WH Treg NIV] εἰς RP • **ἀπεστάλην** WH Treg NIV] ἀπεστάλμαι RP **44 εἰς τὰς συναγωγὰς** WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP • **Ἰουδαίας** WH NIV] Γαλιλαίας Treg RP

5:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ⸀καὶ ἀκούειν τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, **2** καὶ εἶδεν
⸂δύο πλοῖα⸃ ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἁλιεῖς ⸂ἀπ’ αὐτῶν ἀποβάντες⸃
⸀ἔπλυνον τὰ δίκτυα. **3** ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ⸀ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν
αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, ⸂καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν⸃
τοὺς ὄχλους. **4** ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς
τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. **5** καὶ ἀποκριθεὶς ⸀Σίμων
⸀εἶπεν· Ἐπιστάτα, δι’ ⸀ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ
ῥήματί σου χαλάσω ⸂τὰ δίκτυα⸃. **6** καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος
ἰχθύων πολύ, ⸀διερρήσσετο δὲ ⸂τὰ δίκτυα⸃ αὐτῶν. **7** καὶ κατένευσαν τοῖς
⸀μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ
ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. **8** ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος
προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἔξελθε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός
εἰμι, κύριε· **9** θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ
ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ⸀ὧν συνέλαβον, **10** ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς
Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ⸀ὁ Ἰησοῦς·
Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. **11** καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα
ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες ⸀πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης
λέπρας· ⸂καὶ ἰδὼν⸃ τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων·
Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. **13** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ
⸀εἰπών· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ. **14** καὶ
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. **15** διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο

5:1 καὶ WH Treg NIV] τοῦ RP **2 δύο πλοῖα** Treg NIV RP] πλοῖα δύο WH • **ἀπ’ αὐτῶν ἀποβάντες** WH Treg NIV] ἀποβάντες ἀπ’ αὐτῶν RP • **ἔπλυνον** WH Treg NIV] ἀπέπλυναν RP **3 ἦν** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν** WH NIV] καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου Treg RP **5 Σίμων** WH Treg NIV] ὁ Σίμων RP • **εἶπεν** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • **ὅλης** WH Treg NIV] + τῆς RP • **τὰ δίκτυα** WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP **6 διερρήσσετο** WH Treg NIV] διερρήγνυτο RP • **τὰ δίκτυα** WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP **7 μετόχοις** WH Treg NIV] + τοῖς RP **9 ὧν** WH Treg NIV] ᾗ RP **10 ὁ** Treg NIV RP] – WH **11 πάντα** WH Treg NIV] ἅπαντα RP **12 καὶ ἰδὼν** Treg RP] ἰδὼν δὲ WH NIV **13 εἰπών** RP] λέγων WH Treg NIV

ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ ⸀θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· **16** αὐτὸς
δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν
καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης
κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν
εἰς τὸ ἰᾶσθαι ⸀αὐτόν. **18** καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν
παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ ⸀θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ.
19 καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ
δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν
τοῦ Ἰησοῦ. **20** καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν ⸀εἶπεν· Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ
ἁμαρτίαι σου. **21** καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ⸂ἁμαρτίας
ἀφεῖναι⸃ εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; **22** ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **23** τί
ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ⸀Ἔγειρε
καὶ περιπάτει; **24** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ⸂ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει⸃ ἐπὶ
τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· Σοὶ λέγω, ⸀ἔγειρε καὶ
ἄρας τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. **25** καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς
ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ’ ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν
θεόν. **26** καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν
φόβου λέγοντες ὅτι Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. **28** καὶ καταλιπὼν
⸀πάντα ἀναστὰς ⸀ἠκολούθει αὐτῷ.

29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
ὄχλος ⸂πολὺς τελωνῶν⸃ καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ’ αὐτῶν κατακείμενοι. **30** καὶ
ἐγόγγυζον οἱ ⸂Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν⸃ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ

5:15 θεραπεύεσθαι WH Treg NIV] + ὑπ’ αὐτοῦ RP **17 αὐτόν** WH NIV] αὐτούς Treg RP **18 θεῖναι** Treg RP] + αὐτὸν WH NIV **20 εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **21 ἁμαρτίας ἀφεῖναι** WH Treg NIV] ἀφεῖναι ἁμαρτίας RP **23 Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **24 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει** WH Treg NIV] ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP • **ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειραι RP **28 πάντα** WH Treg NIV] ἅπαντα RP • **ἠκολούθει** WH Treg NIV] ἠκολούθησεν RP **29 πολὺς τελωνῶν** WH Treg NIV] τελωνῶν πολὺς RP **30 Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν** WH Treg NIV] γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP

λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; **31** καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες
ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· **32** οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ
ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· ⸀Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ
καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ
πίνουσιν. **34** ὁ ⸀δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν
ᾧ ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἐστιν ποιῆσαι ⸀νηστεῦσαι; **35** ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι,
καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις. **36** ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ⸀ἀπὸ
ἱματίου καινοῦ ⸀σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ
καινὸν ⸀σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ ⸂συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα⸃ τὸ ἀπὸ τοῦ
καινοῦ. **37** καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει
ὁ ⸂οἶνος ὁ νέος⸃ τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·
38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς ⸀βλητέον. **39** ⸀καὶ οὐδεὶς πιὼν ⸀παλαιὸν
θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς ⸀χρηστός ἐστιν.

6:1 Ἐγένετο δὲ ἐν ⸀σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν ⸀διὰ σπορίμων, καὶ
ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸂καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας⸃ ψώχοντες ταῖς χερσίν.
2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων ⸀εἶπαν· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ⸀ἔξεστιν τοῖς σάββασιν;
3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν
Δαυὶδ ⸀ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ⸀ὄντες; **4** ⸀ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ⸀λαβὼν ἔφαγεν καὶ ⸀ἔδωκεν

5:33 Οἱ WH NIV] *Διὰ τί οἱ* Treg RP **34 δὲ** RP] + *Ἰησοῦς* WH Treg NIV • ***νηστεῦσαι*** WH Treg NIV] *νηστεύειν* RP **36 *ἀπὸ*** WH Treg NIV] – RP • ***σχίσας*** WH Treg NIV] – RP • ***σχίσει*** WH Treg NIV] *σχίζει* RP • ***συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα*** WH Treg NIV] *συμφωνεῖ* RP **37 *οἶνος ὁ νέος*** WH Treg NIV] *νέος οἶνος* RP **38 *βλητέον*** WH NIV] + *καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται* Treg RP **39 *καὶ*** Treg NIV RP] – WH • ***παλαιὸν*** WH Treg NIV] + *εὐθέως* RP • ***χρηστός*** WH Treg NA] *χρηστότερός* NIV RP **6:1 *σαββάτῳ*** WH Treg NIV] + *δευτεροπρώτῳ* RP • ***διὰ*** WH Treg NIV] + *τῶν* RP • ***καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας*** WH Treg NIV] *τοὺς στάχυας καὶ ἤσθιον* RP **2 *εἶπαν*** WH Treg NIV] +*αὐτοῖς* RP • ***ἔξεστιν*** WH Treg NIV] + *ποιεῖν ἐν* RP **3 *ὁπότε*** RP] *ὅτε* WH Treg NIV • ***ὄντες*** NIV RP] – WH Treg **4 *ὡς*** WH Treg RP NA] – NIV • ***λαβὼν*** WH Treg NIV] *ἔλαβεν καὶ* RP • ***ἔδωκεν*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP

τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; **5** καὶ ἔλεγεν
⸀αὐτοῖς· Κύριός ἐστιν ⸂τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου⸃.

6 Ἐγένετο ⸀δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν
καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ⸂ἄνθρωπος ἐκεῖ⸃ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά·
7 ⸀παρετηροῦντο ⸀δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ
⸀θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν ⸀κατηγορεῖν αὐτοῦ. **8** αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς
αὐτῶν, ⸂εἶπεν δὲ⸃ τῷ ⸀ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ⸀Ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς
τὸ μέσον· ⸀καὶ ἀναστὰς ἔστη. **9** εἶπεν ⸀δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ⸀Ἐπερωτῶ
ὑμᾶς, ⸀εἰ ἔξεστιν ⸂τῷ σαββάτῳ⸃ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι
ἢ ⸀ἀπολέσαι; **10** καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἔκτεινον
τὴν χεῖρά σου· ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ ⸀αὐτοῦ. **11** αὐτοὶ δὲ
ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ⸂ἐξελθεῖν αὐτὸν⸃ εἰς τὸ ὄρος
προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. **13** καὶ ὅτε
ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽
αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, **14** Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν
Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ⸀καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ⸁καὶ
Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον **15** ⸀καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν ⸁καὶ ⸀Ἰάκωβον
Ἁλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν **16** ⸀καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ
Ἰούδαν ⸀Ἰσκαριὼθ ⸀ὃς ἐγένετο προδότης.

6:5 **αὐτοῖς** WH NIV] + ὅτι Treg RP • **τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου** WH NIV] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σαββάτου Treg RP **6** **δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἄνθρωπος ἐκεῖ** WH Treg NIV] ἐκεῖ ἄνθρωπος RP **7** **παρετηροῦντο** WH Treg NIV] Παρετήρουν RP • **δὲ** Treg RP] + αὐτὸν WH NIV • **θεραπεύει** WH Treg NIV] θεραπεύσει RP• **κατηγορεῖν** WH Treg NIV] κατηγορίαν RP **8** **εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] καὶ εἶπεν RP • **ἀνδρὶ** WH Treg NIV] ἀνθρώπῳ RP • **Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP • **καὶ** WH Treg NIV] Ὁ δὲ RP **9** **δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **Ἐπερωτῶ** WH Treg NIV] Ἐπερωτήσω RP • **εἰ** WH Treg NIV] τί RP • **τῷ σαββάτῳ** WH Treg NIV] τοῖς σάββασιν RP • **ἀπολέσαι** WH Treg NIV] ἀποκτεῖναι RP **10** **αὐτοῦ** WH NIV] + ὡς ἡ ἄλλη Treg; + ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη RP **12** **ἐξελθεῖν αὐτὸν** WH Treg NIV] ἐξῆλθεν RP **14** **⸀καὶ** WH Treg NIV] – RP • **⸁καὶ** WH Treg NIV] – RP **15** **⸀καὶ** WH Treg NIV] – RP • **⸁καὶ** WH NIV] – Treg RP • **Ἰάκωβον** WH Treg NIV] + τὸν τοῦ RP **16** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **Ἰσκαριὼθ** WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP • **ὃς** WH NIV] + καὶ Treg RP

17 Καὶ καταβὰς μετ’ αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος ⸀πολὺς
μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ
Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, **18** οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ
καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ⸂ἐνοχλούμενοι ἀπὸ⸃ πνευμάτων
⸀ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· **19** καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ⸀ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι
δύναμις παρ’ αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
ἔλεγεν· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν,
ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν
ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **23** χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ
γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ⸂τὰ αὐτὰ⸃ γὰρ ἐποίουν τοῖς
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. **24** πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε
τὴν παράκλησιν ὑμῶν. **25** οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι ⸀νῦν, ὅτι πεινάσετε.
⸀οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὅταν ⸂καλῶς ὑμᾶς⸃ εἴπωσιν ⸀πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ ⸂τὰ
αὐτὰ⸃ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν,
καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, **28** εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ⸀ὑμᾶς,
προσεύχεσθε ⸀περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. **29** τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν
σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν
χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. **30** ⸀παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ
μὴ ἀπαίτει. **31** καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ⸀ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς
ὁμοίως.

6:17 **πολὺς** WH NIV] – Treg RP **18** **ἐνοχλούμενοι ἀπὸ** WH Treg NIV] ὀχλούμενοι ὑπὸ RP • **ἀκαθάρτων** WH Treg NIV] + καὶ RP **19** **ἐζήτουν** WH Treg NIV] ἐζήτει RP **23** **τὰ αὐτὰ** WH Treg NIV] ταῦτα RP **25** **νῦν** WH Treg NIV] – RP • **οὐαί** WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **26** **καλῶς ὑμᾶς** WH Treg RP] ὑμᾶς καλῶς NIV • **πάντες** WH Treg NIV] – RP • **τὰ αὐτὰ** WH Treg NIV] ταῦτα RP **28** **ὑμᾶς** WH Treg NIV] ὑμῖν RP • **περὶ** WH NIV] ὑπὲρ Treg RP **30** **παντὶ** WH NIV] + δὲ τῷ Treg RP **31** **ἄνθρωποι** WH NIV] + καὶ ὑμεῖς Treg RP

32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ
οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. **33** ⸀καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε
τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; ⸁καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ
ποιοῦσιν. **34** καὶ ἐὰν ⸀δανίσητε παρ’ ὧν ἐλπίζετε ⸀λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; ⸀καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. **35** πλὴν
ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες·
καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός
ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. **36** ⸀γίνεσθε οἰκτίρμονες ⸀καθὼς ὁ
πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·

37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· ⸀καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ
καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· **38** δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον ⸀σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν
κόλπον ὑμῶν· ⸂ᾧ γὰρ μέτρῳ⸃ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ ⸀καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν
ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ⸀ἐμπεσοῦνται; **40** οὐκ ἔστιν μαθητὴς
ὑπὲρ τὸν ⸀διδάσκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
41 τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν
τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; **42** ⸀πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ
σου· Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν
τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ
τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ⸂τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν⸃.

43 Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ ⸀πάλιν
δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. **44** ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου
καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου

6:33 ⸀καὶ Treg NIV RP] + γὰρ WH NA • **⸁καὶ** WH NIV] + γὰρ Treg RP **34 δανίσητε** WH NIV] δανείζετε Treg; δανείζητε RP • **λαβεῖν** WH Treg NIV] ἀπολαβεῖν RP • **καὶ** WH NIV] + γὰρ Treg RP **36 γίνεσθε** WH Treg NIV] + οὖν RP • **καθὼς** WH NIV] + καὶ Treg RP NA **37 καὶ** WH NIV] – Treg RP **38 σεσαλευμένον** WH Treg NIV] καὶ σεσαλευμένον καὶ RP • **ᾧ γὰρ μέτρῳ** WH Treg NIV] Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ RP **39 καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἐμπεσοῦνται** WH Treg NIV] πεσοῦνται RP **40 διδάσκαλον** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **42 πῶς** WH NIV] ἢ πῶς Treg RP • **τὸ κάρφος … σου ἐκβαλεῖν** WH NIV] ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος … σου Treg RP **43 πάλιν** WH Treg NIV] – RP

⸂σταφυλὴν τρυγῶσιν⸃. **45** ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς
καρδίας ⸀αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ ⸀πονηρὸς ἐκ τοῦ ⸀πονηροῦ προφέρει
τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ ⸀περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; **47** πᾶς ὁ ἐρχόμενος
πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν
ὅμοιος· **48** ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν
καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν
ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν ⸂διὰ τὸ καλῶς
οἰκοδομῆσθαι αὐτήν⸃. **49** ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ
οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ
⸂εὐθὺς συνέπεσεν⸃, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7:1 ⸀Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ,
εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ. **2** Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων
ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. **3** ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν
πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ
τὸν δοῦλον αὐτοῦ. **4** οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν
σπουδαίως λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ᾧ ⸀παρέξῃ τοῦτο, **5** ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος
ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. **6** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν
αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔπεμψεν ⸂φίλους
ὁ ἑκατοντάρχης⸃ λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ⸂ἱκανός εἰμι⸃ ἵνα
ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· **7** διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ
εἰπὲ λόγῳ, καὶ ⸀ἰαθήτω ὁ παῖς μου· **8** καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν
τασσόμενος, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ
πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο,
καὶ ποιεῖ. **9** ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ

6:44 σταφυλὴν τρυγῶσιν WH Treg NIV] τρυγῶσιν σταφυλήν RP **45 αὐτοῦ** Treg RP] – WH NIV • **πονηρὸς** WH Treg NIV] + ἄνθρωπος RP • **πονηροῦ** WH Treg NA] + θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ NIV RP • **περισσεύματος** WH Treg NIV] τοῦ περισσεύματος τῆς RP **48 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν** WH Treg NIV] τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP **49 εὐθὺς συνέπεσεν** WH Treg NIV] εὐθέως ἔπεσεν RP **7:1 Ἐπειδὴ** WH Treg NIV] Ἐπει δὲ RP **4 παρέξῃ** WH Treg NIV] παρέξει RP **6 φίλους ὁ ἑκατοντάρχης** WH NIV] πρὸς αὐτὸν φίλους ὁ ἑκατόνταρχος Treg; πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους RP • **ἱκανός εἰμι** WH Treg NIV] εἰμι ἱκανός RP **7 ἰαθήτω** WH Treg NIV] ἰαθήσεται RP

ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, ⸀οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. **10** καὶ ὑποστρέψαντες ⸂εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες⸃ εὗρον ⸀τὸν δοῦλον ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ⸀ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ⸀αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολύς. **12** ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς ⸂μονογενὴς υἱὸς⸃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ⸀ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ⸁ἦν σὺν αὐτῇ. **13** καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. **14** καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. **15** καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. **16** ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ⸀ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. **17** καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ ⸀καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης **19** ἔπεμψεν πρὸς τὸν ⸀κύριον λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ⸀ἄλλον προσδοκῶμεν; **20** παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ⸀ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; **21** ἐν ⸀ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ⸀ἐχαρίσατο βλέπειν. **22** καὶ ⸀ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ⸀τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, ⸀κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· **23** καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7:9 **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε RP **10** **εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες** WH Treg NIV] οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP • **τὸν** WH Treg NIV] + ἀσθενοῦντα RP **11** **ἐπορεύθη** WH NIV] ἐπορεύετο Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἱκανοί RP **12** **μονογενὴς υἱὸς** WH Treg NIV] υἱὸς μονογενὴς RP • **⸀ἦν** WH Treg NIV] – RP • **⸁ἦν** WH Treg NIV] – RP **16** **ἠγέρθη** WH Treg NIV] ἐγήγερται RP **17** **καὶ** WH NIV] + ἐν Treg RP **19** **κύριον** WH Treg NIV] Ἰησοῦν RP • **ἄλλον** NIV RP] ἕτερον WH Treg **20** **ἀπέστειλεν** WH NIV] ἀπέσταλκεν Treg RP **21** **ἐκείνῃ** WH Treg NIV] αὐτῇ δὲ RP • **ἐχαρίσατο** WH Treg NIV] + τὸ RP **22** **ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **τυφλοὶ** WH NIV] ὅτι τυφλοὶ Treg RP • **κωφοὶ** Treg RP] καὶ κωφοὶ WH NIV

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν ⸂πρὸς τοὺς
ὄχλους⸃ περὶ Ἰωάννου· Τί ⸀ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; **25** ἀλλὰ τί ⸀ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς
ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες
ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **26** ἀλλὰ τί ⸀ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω
ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. **27** οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ⸀Ἰδοὺ
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν
σου ἔμπροσθέν σου. **28** ⸀λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν ⸀Ἰωάννου
οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν.
29 (καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες
τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· **30** οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ
ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.)

31 Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν
ὅμοιοι; **32** ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν
ἀλλήλοις, ⸂ἃ λέγει⸃· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ⸀ἐθρηνήσαμεν
καὶ οὐκ ἐκλαύσατε· **33** ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ⸀μὴ ⸂ἐσθίων
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον⸃, καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει· **34** ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης,
φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. **35** καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ ⸂πάντων τῶν
τέκνων αὐτῆς⸃.

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν
εἰς ⸂τὸν οἶκον⸃ τοῦ Φαρισαίου ⸀κατεκλίθη. **37** καὶ ἰδοὺ γυνὴ ⸂ἥτις ἦν ἐν τῇ
πόλει⸃ ἁμαρτωλός, ⸀καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι ⸀κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου,

---

7:24 πρὸς τοὺς ὄχλους WH Treg NIV] τοῖς ὄχλοις RP • **ἐξήλθατε** WH Treg NIV] ἐξεληλύθατε RP **25 ἐξήλθατε** WH Treg NIV] ἐξεληλύθατε RP **26 ἐξήλθατε** WH Treg NIV] ἐξεληλύθατε RP **27 Ἰδοὺ** WH Treg NIV] + ἐγώ RP **28 λέγω** WH Treg NIV] + γὰρ RP • **Ἰωάννου** WH NIV] προφήτης Ἰωάννου Treg; προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ RP **32 ἃ λέγει** WH NIV] λέγοντες Treg; καὶ λέγουσιν RP • **ἐθρηνήσαμεν** WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **33 μὴ** WH NIV] μήτε Treg RP • **ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον** WH Treg NIV] ἄρτον ἐσθίων μὴτὲ οἶνον πίνων RP **35 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς** WH Treg NIV] τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP **36 τὸν οἶκον** WH Treg NIV] τὴν οἰκὶαν RP • **κατεκλίθη** WH Treg NIV] ἀνεκλίθη RP **37 ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει** WH Treg NIV] ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **κατάκειται** WH Treg NIV] ἀνάκειται RP

κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου **38** καὶ στᾶσα ⸂ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ⸃
κλαίουσα, ⸂τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ⸃ καὶ ταῖς θριξὶν
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν
τῷ μύρῳ. **39** ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων·
Οὗτος εἰ ⸀ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται
αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν·
Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· ⸂Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν⸃. **41** δύο χρεοφειλέται
ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα.
42 μὴ ⸀ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν ⸀αὐτῶν
πλεῖον ⸂ἀγαπήσει αὐτόν⸃; **43** ⸀ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ
τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὀρθῶς ἔκρινας. **44** καὶ στραφεὶς πρὸς
τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς
τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ⸀μοι ἐπὶ ⸀πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν
μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς ⸀θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. **45** φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας·
αὕτη δὲ ἀφ’ ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. **46** ἐλαίῳ
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν ⸂τοὺς πόδας μου⸃.
47 οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν
πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. **48** εἶπεν δὲ αὐτῇ· Ἀφέωνταί σου αἱ
ἁμαρτίαι. **49** καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν
ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; **50** εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέν
σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην
κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν
αὐτῷ, **2** καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν
καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ’ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ

7:38 ὀπίσω παρὰ … αὐτοῦ WH Treg NIV] παρὰ … αὐτοῦ ὀπίσω RP • **τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο … αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἤρξατο … αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP **39 ἦν** Treg NIV RP] + ὁ WH **40 Διδάσκαλε εἰπέ φησίν** WH Treg NIV] φησίν Διδάσκαλε εἰπέ RP **42 ἐχόντων** WH Treg NIV] + δὲ RP • **αὐτῶν** WH Treg NIV] + εἶπέ RP • **ἀγαπήσει αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτὸν ἀγαπήσει RP **43 ἀποκριθεὶς** WH NIV] + ὁ Treg; + δὲ ὁ RP **44 μοι** WH Treg NIV] – RP • **πόδας** WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP • **θριξὶν** WH Treg NIV] + τῆς κεφαλῆς RP **46 τοὺς πόδας μου** WH Treg NIV] μου τοὺς πόδας RP

ἐξεληλύθει, **3** καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ
ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ⸀ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς
αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· **5** Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον
αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. **6** καὶ ἕτερον ⸀κατέπεσεν ἐπὶ
τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. **7** καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. **8** καὶ ἕτερον
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.
ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ⸀αὐτοῦ τίς ⸂αὕτη εἴη ἡ παραβολή⸃.
10 ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς
δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ
συνιῶσιν.

11 Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. **12** οἱ
δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ⸀ἀκούσαντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει
τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. **13** οἱ
δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ
οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
ἀφίστανται. **14** τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ
μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ
τελεσφοροῦσιν. **15** τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ
ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης
τίθησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ⸀τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.
17 οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ ⸂μὴ
γνωσθῇ⸃ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. **18** βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ⸂ἂν γὰρ⸃ ἔχῃ,
δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ⸀ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

8:3 **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP **6** **κατέπεσεν** WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **9** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + λέγοντες RP • **αὕτη εἴη ἡ παραβολή** WH NIV] εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη Treg RP **12** **ἀκούσαντες** WH Treg NIV] ἀκούοντες RP **16** **τίθησιν** WH Treg NIV] ἐπιτίθησιν RP **17** **μὴ γνωσθῇ** WH Treg NIV] γνωσθήσεται RP **18** **ἂν γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ ἐὰν RP • **ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP

19 ⸀Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. **20** ⸂ἀπηγγέλη δὲ⸃ ⸀αὐτῷ· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν ⸂σε θέλοντές⸃. **21** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ⸀ποιοῦντες.

22 ⸂Ἐγένετο δὲ⸃ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. **23** πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. **24** προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα· ὁ δὲ ⸀διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. **25** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ⸀Ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ⸀Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. **27** ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ⸀ὑπήντησεν ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ⸀ἔχων δαιμόνια· ⸂καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον⸃, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ’ ἐν τοῖς μνήμασιν. **28** ἰδὼν δὲ τὸν ⸀Ἰησοῦν ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς· **29** ⸀παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ⸀ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ⸀ὑπὸ τοῦ ⸀δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. **30** ἐπηρώτησεν

8:19 Παρεγένετο WH Treg NIV] Παρεγένοντο RP **20 ἀπηγγέλη δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἀπηγγέλη RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] + λέγοντων RP • **σε θέλοντές** RP] θέλοντές σε WH Treg NIV **21 ποιοῦντες** WH Treg NIV] + αὐτόν RP **22 Ἐγένετο δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP **24 διεγερθεὶς** WH Treg NIV] ἐγερθεὶς RP **25 Ποῦ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **26 Γερασηνῶν** WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **27 ὑπήντησεν** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • **ἔχων** WH NIV] ὃς εἶχεν Treg RP • **καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον** WH Treg NIV] ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο RP **28 Ἰησοῦν** WH Treg NIV] + καὶ RP **29 παρήγγελλεν** WH Treg] παρήγγειλεν NIV RP • **ἐδεσμεύετο** WH Treg NIV] ἐδεσμεῖτο RP • **ὑπὸ** Treg NIV RP] ἀπὸ WH • **δαιμονίου** WH Treg NIV] δαίμονος RP

δὲ αὐτὸν ὁ ⸀Ἰησοῦς· Τί σοι ⸂ὄνομά ἐστιν⸃; ὁ δὲ εἶπεν· Λεγιών, ὅτι ⸂εἰσῆλθεν
δαιμόνια πολλὰ⸃ εἰς αὐτόν. **31** καὶ ⸀παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς
εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν ⸀βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ
⸀παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν
αὐτοῖς. **33** ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς
χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ ⸀γεγονὸς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν
πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. **35** ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονὸς καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ⸀ἐξῆλθεν
ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν.
36 ἀπήγγειλαν δὲ ⸀αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. **37** καὶ
⸀ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν ⸀Γερασηνῶν ἀπελθεῖν
ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς ⸀εἰς πλοῖον
ὑπέστρεψεν. **38** ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι
σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ ⸀αὐτὸν λέγων· **39** Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ
διηγοῦ ὅσα ⸂σοι ἐποίησεν⸃ ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 ⸂Ἐν δὲ⸃ τῷ ⸀ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν
γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. **41** καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάϊρος, καὶ
⸀οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας ⸀τοῦ Ἰησοῦ
παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, **42** ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν
αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὐτὴ ἀπέθνῃσκεν.

8:30 **Ἰησοῦς** WH NIV] + λέγων Treg RP • **ὄνομά ἐστιν** WH Treg NIV] ἐστιν ὄνομα RP • **εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ** WH NIV] δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν Treg RP **31** **παρεκάλουν** WH Treg NIV] παρεκάλει RP **32** **βοσκομένη** WH NIV] βοσκομένων Treg RP • **παρεκάλεσαν** WH Treg NIV] παρεκάλουν RP **34** **γεγονὸς** WH Treg NIV] γεγενημένον RP **35** **ἐξῆλθεν** WH NIV] ἐξεληλύθει Treg RP **36** **αὐτοῖς** WH Treg NIV] + καὶ RP **37** **ἠρώτησεν** WH Treg NIV] ἠρώτησαν RP • **Γερασηνῶν** WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP • **εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP **38** **αὐτὸν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **39** **σοι ἐποίησεν** WH Treg NIV] ἐποίησεν σοι RP **40** **Ἐν δὲ** WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ ἐν RP • **ὑποστρέφειν** WH NIV] ὑποστρέψαι Treg RP **41** **οὗτος** WH Treg NIV] αὐτὸς RP • **τοῦ** Treg NIV RP] – WH

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. **43** καὶ γυνὴ οὖσα
ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ⸂ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν
βίον⸃ οὐκ ἴσχυσεν ⸀ἀπ’ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος
αὐτῆς. **45** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων
εἶπεν ὁ ⸀Πέτρος· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ⸀ἀποθλίβουσιν. **46** ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἥψατό μού τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ⸀ἐξεληλυθυῖαν ἀπ’
ἐμοῦ. **47** ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα
αὐτῷ δι’ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ⸀ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς
ἰάθη παραχρῆμα. **48** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· ⸀Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε·
πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου ⸀λέγων
ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, ⸀μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας ἀπεκρίθη ⸀αὐτῷ· Μὴ φοβοῦ, μόνον ⸀πίστευσον, καὶ σωθήσεται.
51 ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν ⸂τινα σὺν αὐτῷ⸃ εἰ μὴ
Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα.
52 ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε, ⸂οὐ γὰρ⸃
ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **53** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.
54 αὐτὸς ⸀δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ἡ παῖς, ⸀ἔγειρε.
55 καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν
αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν
αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9:1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν
ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν, **2** καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς

8:43 ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον Treg RP NA] – WH NIV • **ἀπ’** WH Treg NIV] ὑπ’ RP **45 Πέτρος** WH NIV] + καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Treg; + καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ RP • **ἀποθλίβουσιν** WH NIV] + καὶ λέγεις Τίς ὁ ἁψάμενός μου Treg RP **46 ἐξεληλυθυῖαν** WH Treg NIV] ἐξελθοῦσαν RP **47 ἀπήγγειλεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **48 Θυγάτηρ** WH Treg NIV] Θάρσει θύγατερ RP **49 λέγων** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • **μηκέτι** WH Treg NIV] μὴ RP **50 αὐτῷ** WH Treg NIV] + λέγων RP • **πίστευσον** WH Treg NIV] πίστευε RP **51 τινα σὺν αὐτῷ** WH Treg NIV] οὐδένα RP **52 οὐ γὰρ** WH Treg NIV] οὐκ RP **54 δὲ** WH Treg NIV] + ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ RP • **ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειρου RP

κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι ⸂τοὺς ἀσθενεῖς⸃, **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ⸀ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ⸀ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. **4** καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. **5** καὶ ὅσοι ⸀ἂν μὴ ⸀δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ⸀ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ⸀ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. **6** ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὰ ⸀γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης ⸀ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, **8** ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης ⸀τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **9** ⸂εἶπεν δὲ⸃ ⸀ὁ Ἡρῴδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ ⸀οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ᾽ ἰδίαν εἰς ⸂πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά⸃. **11** οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ⸀ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ⸀πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας ⸀καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. **13** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ⸂ὑμεῖς φαγεῖν⸃. οἱ δὲ εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ⸂ἄρτοι πέντε⸃ καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. **14** ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ⸀ὡσεὶ ἀνὰ

9:2 **τοὺς ἀσθενεῖς** Treg NIV] – WH; τοὺς ἀσθενοῦντας RP **3** **ῥάβδον** WH Treg NIV] ῥάβδους RP • **ἀνὰ** Treg NIV RP] – WH **5** **ἂν** WH Treg NIV] ἐάν RP • **δέχωνται** WH Treg NIV] δέξωνται RP • **ἐκείνης** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀποτινάσσετε** WH NIV] ἀποτινάξατε Treg RP **7** **γινόμενα** WH Treg NIV] + ὑπ᾽ αὐτοῦ RP • **ἠγέρθη** WH Treg NIV] ἐγήγερται RP **8** **τις** WH Treg NIV] εἷς RP **9** **εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • **ὁ** WH RP] – Treg NIV • **οὗ** WH NIV] + ἐγὼ Treg RP **10** **πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά** WH Treg NIV] τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν RP **11** **ἀποδεξάμενος** WH Treg NIV] δεξάμενος RP **12** **πορευθέντες** WH Treg NIV] ἀπελθόντες RP • **καὶ** WH NIV] + τοὺς Treg RP **13** **ὑμεῖς φαγεῖν** Treg NIV RP] φαγεῖν ὑμεῖς WH • **ἄρτοι πέντε** WH NIV] πέντε ἄρτοι Treg RP **14** **ὡσεὶ** WH Treg NIV] – RP

πεντήκοντα. **15** καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ ⸀κατέκλιναν ἅπαντας. **16** λαβὼν δὲ
τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν
αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ⸀παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. **17** καὶ
ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν
αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα με ⸂οἱ ὄχλοι λέγουσιν⸃
εἶναι; **19** οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν,
ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **20** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ
τίνα με λέγετε εἶναι; ⸂Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς⸃ εἶπεν· Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ ⸀λέγειν τοῦτο, **22** εἰπὼν
ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ⸀ἐγερθῆναι.

23 Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ⸂ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω⸃
ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ⸂καθ’ ἡμέραν⸃, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
24 ὃς γὰρ ⸀ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. **25** τί γὰρ ὠφελεῖται
ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; **26** ὃς
γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων
ἀγγέλων. **27** λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν ⸀αὐτοῦ ⸀ἑστηκότων οἳ οὐ μὴ
γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ ⸀καὶ
παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. **30** καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο
συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, **31** οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ

9:15 κατέκλιναν WH Treg NIV] ἀνέκλιναν RP **16 παραθεῖναι** WH Treg NIV] παρατιθέναι RP **18 οἱ ὄχλοι λέγουσιν** WH Treg] λέγουσιν οἱ ὄχλοι NIV RP **20 Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος RP **21 λέγειν** WH Treg NIV] εἰπεῖν RP **22 ἐγερθῆναι** WH Treg NIV] ἀναστῆναι RP **23 ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω** WH Treg NIV] ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω RP • **καθ’ ἡμέραν** WH Treg NIV] – RP **24 ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP **27 αὐτοῦ** WH Treg NIV] ὧδε RP • **ἑστηκότων** WH NIV] ἑστώτων Treg RP **28 καὶ** Treg NIV RP] – WH

ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. **32** ὁ δὲ Πέτρος
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν
δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. **33** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ⸀ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα,
καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν
Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. **34** ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο
νεφέλη καὶ ⸀ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ⸂εἰσελθεῖν αὐτοὺς⸃ εἰς
τὴν νεφέλην. **35** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ⸀ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. **36** καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν
⸀εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37 Ἐγένετο ⸀δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους
συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. **38** καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ⸀ἐβόησεν
λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
⸂μοί ἐστιν⸃, **39** καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ
σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ καὶ ⸀μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν·
40 καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως
πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ⸂ὧδε τὸν υἱόν σου⸃.
42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν·
ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. **43** ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ
μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ⸀ἐποίει εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ· **44** Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. **45** οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ
ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ
ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

9:33 ὁ WH Treg NIV] – RP **34** **ἐπεσκίαζεν** WH Treg NIV] ἐπεσκίασεν RP • **εἰσελθεῖν αὐτοὺς** WH Treg NIV] ἐκείνους εἰσελθεῖν RP **35** **ἐκλελεγμένος** WH Treg NIV] ἀγαπητός RP **36** **εὑρέθη** WH Treg NIV] + ὁ RP **37** **δὲ** WH NIV] + ἐν Treg RP **38** **ἐβόησεν** WH Treg NIV] ἀνεβόησεν RP • **μοί ἐστιν** WH Treg NIV] ἐστίν μοι RP **39** **μόγις** Treg NIV RP] μόλις WH **41** **ὧδε τὸν υἱόν σου** WH Treg NIV] τὸν υἱόν σου ὧδε RP **43** **ἐποίει** WH Treg NIV] ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς RP

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. **47** ὁ
δὲ Ἰησοῦς ⸀εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος ⸀παιδίον
ἔστησεν αὐτὸ παρ’ ἑαυτῷ, **48** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς ⸀ἂν δέξηται τοῦτο τὸ
παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ ὃς ⸁ἂν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν
ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ⸀ἐστιν μέγας.
49 Ἀποκριθεὶς ⸀δὲ Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ⸀ἐν τῷ ὀνόματί
σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ⸀ἐκωλύομεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ’
ἡμῶν. **50** ⸂εἶπεν δὲ⸃ πρὸς αὐτὸν ⸀ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε, ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ’
⸂ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν⸃ ἐστιν.
51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ
καὶ αὐτὸς τὸ ⸀πρόσωπον ⸀ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, **52** καὶ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
κώμην Σαμαριτῶν, ⸀ὡς ἑτοιμάσαι αὐτῷ· **53** καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἰερουσαλήμ. **54** ἰδόντες δὲ οἱ ⸀μαθηταὶ
Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι ⸀αὐτούς; **55** στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν ⸀αὐτοῖς. **56** ⸀καὶ
ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 ⸀Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω
σοι ὅπου ⸀ἐὰν ⸀ἀπέρχῃ. **58** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **59** εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι.
ὁ δὲ εἶπεν· ⸀Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ⸂ἀπελθόντι πρῶτον⸃ θάψαι τὸν πατέρα

9:47 εἰδὼς WH NIV] ἰδὼν Treg RP • **παιδίον** WH Treg NIV] παιδίου RP **48 ⸀ἂν** WH] ἐὰν Treg NIV RP • **⸁ἂν** WH NIV] ἐὰν Treg RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] ἔσται RP **49 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἐν** WH Treg NIV] ἐπὶ RP • **ἐκωλύομεν** WH NIV] ἐκωλύσαμεν Treg RP **50 εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • **ὁ** Treg NIV RP] – WH • **ὑμῶν … ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν … ἡμῶν RP **51 πρόσωπον** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **ἐστήρισεν** WH Treg NIV] ἐστήριξεν RP **52 ὡς** WH NIV] ὥστε Treg RP **54 μαθηταὶ** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **αὐτούς** WH Treg NIV] + ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν RP **55 αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς RP **56 καὶ** WH Treg NIV] ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ RP **57 Καὶ** WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ RP • **ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP • **ἀπέρχῃ** WH Treg NIV] + κύριε RP **59 Κύριε** Treg NIV RP] – WH • **ἀπελθόντι πρῶτον** NIV RP] πρῶτον ἀπελθόντι WH Treg

μου. **60** εἶπεν δὲ ⸀αὐτῷ· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **61** εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **62** εἶπεν δὲ ⸂ὁ Ἰησοῦς⸃· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν ⸀χεῖρα ἐπ’ ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν ⸂τῇ βασιλείᾳ⸃ τοῦ θεοῦ.

10:1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ⸀καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα ⸀δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο ⸁δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** ἔλεγεν ⸀δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ⸂ἐργάτας ἐκβάλῃ⸃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. **3** ὑπάγετε· ⸀ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **4** μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, ⸀μὴ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. **5** εἰς ἣν δ’ ἂν ⸂εἰσέλθητε οἰκίαν⸃ πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. **6** καὶ ἐὰν ⸂ᾖ ἐκεῖ⸃ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ’ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ’ ὑμᾶς ἀνακάμψει. **7** ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ’ αὐτῶν, ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ ⸀αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. **8** καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, **9** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἤγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **10** εἰς ἣν δ’ ἂν πόλιν ⸀εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε· **11** Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ⸂εἰς τοὺς πόδας⸃ ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ⸀ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **12** λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9:60 αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **62 ὁ Ἰησοῦς** NIV] πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA; ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν Treg RP • **χεῖρα** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **τῇ βασιλείᾳ** WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **10:1 καὶ** Treg RP] – WH NIV • ⸀**δύο** WH NIV] – Treg RP • ⸁**δύο** WH NIV] – Treg RP **2 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **ἐργάτας ἐκβάλῃ** WH Treg NIV] ἐκβάλῃ ἐργάτας RP **3 ἰδοὺ** WH Treg NIV] + ἐγὼ RP **4 μὴ** WH Treg NIV] μηδὲ RP **5 εἰσέλθητε οἰκίαν** WH Treg NIV] οἰκίαν εἰσέρχησθε RP **6 ᾖ ἐκεῖ** Treg RP] ἐκεῖ ᾖ WH NIV **7 αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἐστίν RP **10 εἰσέλθητε** WH Treg NIV] εἰσέρχησθε RP **11 εἰς τοὺς πόδας** WH Treg NIV] – RP • **ἤγγικεν** WH Treg NIV] + ἐφ’ ὑμᾶς RP

13 Οὐαί σοι, Χοραζίν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ⸀ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ⸀καθήμενοι μετενόησαν. **14** πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. **15** καὶ σύ, Καφαρναούμ, ⸂μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ⸃; ἕως ⸀τοῦ ᾅδου ⸀καταβιβασθήσῃ.

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα ⸀δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. **18** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. **19** ἰδοὺ ⸀δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ⸀ἀδικήσῃ. **20** πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ⸀ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ⸀τῷ πνεύματι ⸂τῷ ἁγίῳ⸃ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ⸂εὐδοκία ἐγένετο⸃ ἔμπροσθέν σου. **22** ⸀πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ⸀ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων ⸀αὐτὸν λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **26** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ

10:13 ἐγενήθησαν WH Treg NIV] ἐγένοντο RP • **καθήμενοι** WH Treg NIV] καθήμεναι RP **15 μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ** WH Treg NIV] ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα RP • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP • **καταβιβασθήσῃ** Treg RP] καταβήσῃ WH NIV **17 δύο** WH NIV] – Treg RP **19 δέδωκα** WH Treg NIV] δίδωμι RP • **ἀδικήσῃ** NIV RP] ἀδικήσει WH Treg **20 ἐγγέγραπται** WH Treg NIV] ἐγράφη RP **21 τῷ** WH Treg RP] ἐν τῷ NIV • **τῷ ἁγίῳ** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς RP • **εὐδοκία ἐγένετο** WH Treg NIV] ἐγένετο εὐδοκία RP **22 πάντα** WH Treg NIV] Καὶ στραφείς πρός τούς μαθητάς εἶπεν πάντα RP • **ἐὰν** NIV RP] ἂν WH Treg **25 αὐτὸν** WH NIV] + καὶ Treg RP

τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; **27** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον
τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης ⸀τῆς καρδίας σου καὶ ⸂ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ⸃ σου καὶ ⸂ἐν ὅλῃ
τῇ ἰσχύϊ⸃ σου καὶ ⸂ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ⸃ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
28 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ.

29 Ὁ δὲ θέλων ⸀δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστίν
μου πλησίον; **30** ὑπολαβὼν ⸀δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ
Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ
πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ⸀ἡμιθανῆ. **31** κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς
τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν· **32** ὁμοίως δὲ
καὶ ⸀Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. **33** Σαμαρίτης
δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ’ αὐτὸν καὶ ⸀ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, **34** καὶ προσελθὼν
κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν
ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. **35** καὶ
ἐπὶ τὴν ⸀αὔριον ἐκβαλὼν ⸂δύο δηνάρια ἔδωκεν⸃ τῷ πανδοχεῖ καὶ ⸀εἶπεν·
Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί
με ἀποδώσω σοι. **36** ⸀τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ
ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; **37** ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ.
εἶπεν ⸀δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

38 ⸂Ἐν δὲ⸃ τῷ πορεύεσθαι ⸀αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ
δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο ⸀αὐτόν. **39** καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη
⸀Μαριάμ, ἣ καὶ ⸂παρακαθεσθεῖσα πρὸς⸃ τοὺς πόδας τοῦ ⸀Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν
λόγον αὐτοῦ. **40** ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ

10:27 τῆς Treg NIV RP] – WH • **ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ** WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP • **ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ** WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος RP • **ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ** WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP **29 δικαιῶσαι** WH Treg NIV] δικαιοῦν RP **30 δὲ** RP] – WH Treg NIV • **ἡμιθανῆ** WH Treg NIV] + τυγχάνοντα RP **32 Λευίτης** WH Treg] + γενόμενος NIV RP **33 ἰδὼν** WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **35 αὔριον** WH Treg NIV] + ἐξελθών RP • **δύο δηνάρια ἔδωκεν** WH Treg RP] ἔδωκεν δύο δηνάρια NIV • **εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **36 τίς** WH NIV] + οὖν Treg RP **37 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP **38 Ἐν δὲ** WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ ἐν RP • **αὐτοὺς** WH NIV] + καὶ Treg RP • **αὐτὸν** NIV] αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν WH; αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Treg RP **39 Μαριάμ** WH NIV] Μαρία Treg RP • **παρακαθεσθεῖσα πρὸς** WH Treg NIV] παρακαθίσασα παρὰ RP • **Ἰησοῦ** RP] κυρίου WH Treg NIV

εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με ⸀κατέλειπεν διακονεῖν;
⸀εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. **41** ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ
⸀κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ ⸀θορυβάζῃ περὶ πολλά, **42** ⸂ὀλίγων δέ
ἐστιν χρεία ἢ ἑνός⸃· ⸂Μαριὰμ γὰρ⸃ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἥτις οὐκ
ἀφαιρεθήσεται ⸀αὐτῆς.

11:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς
ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς
προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. **2** εἶπεν δὲ
αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· ⸀Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω
ἡ βασιλεία ⸀σου· **3** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθʼ ἡμέραν·
4 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς ⸀πειρασμόν.

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς
αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, **6** ἐπειδὴ
φίλος ⸀μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·
7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα
κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετʼ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι
ἀναστὰς δοῦναί σοι. **8** λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι
⸂φίλον αὐτοῦ⸃, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ⸀ὅσων χρῄζει.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε·
κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· **10** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν
εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. **11** τίνα δὲ ⸀ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει
ὁ ⸀υἱὸς ἰχθύν, ⸀καὶ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ⸂αὐτῷ ἐπιδώσει⸃; **12** ἢ καὶ ⸀αἰτήσει ᾠόν,

---

10:40 κατέλειπεν WH Treg RP] κατέλιπεν NIV • **εἰπὲ** Treg NIV RP] εἰπὸν WH **41 κύριος** WH NIV] Ἰησοῦς Treg RP • **θορυβάζῃ** WH Treg NIV] τυρβάζῃ RP **42 ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία ἢ ἑνός** WH] ἑνὸς δέ ἐστιν χρεία Treg RP NIV • **Μαριὰμ γὰρ** WH NIV] Μαρία δὲ Treg RP • **αὐτῆς** WH NIV] ἀπʼ αὐτῆς Treg RP **11:2 Πάτερ** WH Treg NIV] + ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοις RP • **σου** WH Treg NIV] + Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP **4 πειρασμόν** WH Treg NIV] + ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ RP **6 μου** WH Treg NIV] – RP **8 φίλον αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ φίλον RP • **ὅσων** WH Treg NIV] ὅσον RP **11 ἐξ** WH Treg NIV] – RP • **υἱὸς** WH NIV] + ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ἢ καὶ Treg RP • **καὶ** NIV] μὴ WH Treg RP • **αὐτῷ ἐπιδώσει** WH Treg NIV] ἐπιδώσει αὐτῷ RP **12 αἰτήσει** WH Treg NIV] ἐὰν αἰτήσῃ RP

⸀ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; **13** εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα
ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει
πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων ⸀δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου
ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· **15** τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
εἶπον· Ἐν Βεελζεβοὺλ ⸀τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·
16 ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ⸂ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ’ αὐτοῦ⸃. **17** αὐτὸς
δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ’ ἑαυτὴν
διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. **18** εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ’ ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν
Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. **19** εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο ⸂αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ⸃
ἔσονται. **20** εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ ⸀θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ’
ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν
ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· **22** ἐπὰν ⸀δὲ ἰσχυρότερος
⸀αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ’ ᾗ ἐπεποίθει, καὶ
τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. **23** ὁ μὴ ὢν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ
συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι’ ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ ⸀εὑρίσκον λέγει· Ὑποστρέψω
εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· **25** καὶ ἐλθὸν ⸀εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ
κεκοσμημένον. **26** τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ⸂ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά⸃, καὶ ⸀εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ
ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις ⸂φωνὴν γυνὴ⸃ ἐκ
τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς

11:12 ἐπιδώσει WH NIV] μὴ ἐπιδώσει Treg RP **14 δαιμόνιον** WH] + καὶ αὐτὸ ἦν Treg NIV RP **15 τῷ** WH Treg NIV] – RP **16 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ’ αὐτοῦ** WH Treg NIV] παρ’ αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP **19 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ** WH NIV] αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Treg; κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP **20 θεοῦ** RP] + ἐγὼ WH Treg NIV **22 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **αὐτοῦ** WH Treg RP NA] – NIV **24 εὑρίσκον** Treg RP] + τότε WH NIV **25 εὑρίσκει** Treg NIV RP] + σχολάζοντα WH **26 ἕτερα … ἑαυτοῦ ἑπτά** WH Treg NIV] ἑπτά ἕτερα … ἑαυτοῦ RP • **εἰσελθόντα** WH Treg NIV] ἐλθόντα RP **27 φωνὴν γυνὴ** WH NIV] γυνὴ φωνὴν Treg RP

ἐθήλασας· **28** αὐτὸς δὲ εἶπεν· ⸀Μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ καὶ ⸀φυλάσσοντες.

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ αὕτη ⸀γενεὰ
πονηρά ἐστιν· σημεῖον ⸀ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον
⸀Ἰωνᾶ. **30** καθὼς γὰρ ἐγένετο ⸀Ἰωνᾶς ⸂τοῖς Νινευίταις σημεῖον⸃, οὕτως ἔσται
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. **31** βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται
ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς·
ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. **32** ἄνδρες ⸀Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ
τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

33 ⸀Οὐδεὶς λύχνον ἅψας εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ'
ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ⸀φέγγος βλέπωσιν. **34** ὁ λύχνος τοῦ
σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ⸀σου. ⸀ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον
τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
35 σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. **36** εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον
φωτεινόν, μὴ ἔχον ⸂μέρος τι⸃ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος
τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ⸀ἐρωτᾷ αὐτὸν ⸀Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ'
αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. **38** ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον
ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. **39** εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ
Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν
ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. **40** ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ
τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; **41** πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα
καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

42 Ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ
τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην

11:28 Μενοῦν WH Treg NIV] Μενοῦνγε RP • **φυλάσσοντες** WH Treg NIV] + *αὐτόν* RP **29 γενεὰ** WH Treg NIV] – RP • **ζητεῖ** WH Treg NIV] *ἐπιζητεῖ* RP • **Ἰωνᾶ** WH Treg NIV] + *τοῦ προφήτου* RP **30 Ἰωνᾶς** Treg NIV RP] ὁ Ἰωνᾶς WH • **τοῖς Νινευίταις σημεῖον** WH Treg NIV] *σημεῖον τοῖς Νινευίταις* RP **32 Νινευῖται** WH Treg NIV] Νινευΐ RP **33 Οὐδεὶς** WH Treg NIV] + δὲ RP • **φέγγος** RP] φῶς WH Treg NIV **34 σου** WH Treg NIV] – RP • **ὅταν** WH Treg NIV] + οὖν RP **36 μέρος τι** WH Treg NIV] *τι μέρος* RP **37 ἐρωτᾷ** WH Treg NIV] *ἠρωτᾷ* RP • **Φαρισαῖος** WH Treg NIV] + τις RP

τοῦ θεοῦ· ταῦτα ⸀δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ⸀παρεῖναι. **43** οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. **44** οὐαὶ ⸀ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,
καὶ οἱ ἄνθρωποι ⸀οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. **46** ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν
οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. **47** οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν
προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. **48** ἄρα ⸂μάρτυρές ἐστε⸃ καὶ
συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς
ὑμεῖς δὲ ⸀οἰκοδομεῖτε. **49** διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ
εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ
⸀διώξουσιν, **50** ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, **51** ⸀ἀπὸ αἵματος Ἅβελ ⸀ἕως
αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου·
ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. **52** οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς
εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 ⸂Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ⸃ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, **54** ἐνεδρεύοντες
⸀αὐτὸν θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος ⸀αὐτοῦ.

12:1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν
ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· Προσέχετε
ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ⸂ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων⸃. **2** οὐδὲν
δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ

11:42 δὲ WH Treg NIV] – RP • **παρεῖναι** WH Treg NIV] ἀφιέναι RP **44 ὑμῖν** WH Treg NIV] + γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί RP • **οἱ** WH Treg NIV] – RP **48 μάρτυρές ἐστε** WH Treg NIV] μάρτυρεῖτε RP • **οἰκοδομεῖτε** WH Treg NIV] + αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP **49 διώξουσιν** WH NIV] ἐκδιώξουσιν Treg RP **51 ἀπὸ** WH Treg NA] + τοῦ NIV RP • **ἕως** WH Treg NA] + τοῦ NIV RP **53 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ** WH Treg NIV] Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς RP **54 αὐτὸν** WH NIV] + ζητοῦντες Treg RP • **αὐτοῦ** WH NIV] + ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ Treg RP **12:1 ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων** WH NIV] τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις Treg RP

γνωσθήσεται. **3** ἀνθ’ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται,
καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων
τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. **5** ὑποδείξω δὲ
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ⸂ἔχοντα ἐξουσίαν⸃
ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. **6** οὐχὶ πέντε
στρουθία ⸀πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **7** ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται·
⸀μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
8 Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ⸀ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ
θεοῦ· **9** ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. **10** καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
11 ὅταν δὲ ⸀εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς
ἐξουσίας, μὴ ⸀μεριμνήσητε πῶς ⸂ἢ τί⸃ ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· **12** τὸ γὰρ
ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
13 Εἶπεν δέ τις ⸂ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ⸃· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου
μερίσασθαι μετ’ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. **14** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με
κατέστησεν ⸀κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ’ ὑμᾶς; **15** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρᾶτε
καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ ⸀πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ
⸀αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ⸀αὐτῷ. **16** εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς
λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. **17** καὶ διελογίζετο ἐν
⸀ἑαυτῷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; **18** καὶ
εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω,
καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα ⸂τὸν σῖτον⸃ καὶ τὰ ἀγαθά μου, **19** καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ
μου· Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,

---

12:5 ἔχοντα ἐξουσίαν WH Treg NIV] ἐξουσίαν ἔχοντα RP **6 πωλοῦνται** WH Treg NIV] πωλεῖται RP **7 μὴ** WH Treg NIV] + οὖν RP **8 ὁμολογήσῃ** Treg NIV RP] ὁμολογήσει WH **11 εἰσφέρωσιν** WH Treg NIV] προσφέρωσιν RP • **μεριμνήσητε** WH Treg NIV] μεριμνᾶτε RP • **ἢ τί** WH Treg RP NA] – NIV **13 ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Treg RP **14 κριτὴν** WH Treg NIV] δικαστὴν RP **15 πάσης** WH Treg NIV] τῆς RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **17 ἑαυτῷ** Treg NIV RP] αὐτῷ WH **18 τὸν σῖτον** WH Treg NIV] τὰ γενήματά μου RP

εὐφραίνου. **20** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ⸀Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν
σου ⸀ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; **21** οὕτως ὁ θησαυρίζων
⸀ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ⸂λέγω ὑμῖν⸃, μὴ
μεριμνᾶτε τῇ ⸀ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ ⸀σώματι τί ἐνδύσησθε. **23** ἡ ⸀γὰρ
ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. **24** κατανοήσατε
τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον
οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε
τῶν πετεινῶν. **25** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ⸂ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ
προσθεῖναι⸃ ⸀πῆχυν; **26** εἰ οὖν ⸀οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν
μεριμνᾶτε; **27** κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω
δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. **28** εἰ
δὲ ⸂ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον⸃ καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ
θεὸς οὕτως ⸀ἀμφιέζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. **29** καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε
τί φάγητε ⸀καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε, **30** ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη
τοῦ κόσμου ⸀ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. **31** πλὴν
ζητεῖτε τὴν βασιλείαν ⸀αὐτοῦ, καὶ ⸀ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι
ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην·
ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· **34** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ
θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι,
36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε
ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.

12:20 **Ἄφρων** WH Treg NIV] Ἄφρον RP • **ἀπαιτοῦσιν** NIV RP] αἰτοῦσιν WH Treg **21** **ἑαυτῷ** Treg NIV RP] αὑτῷ WH **22** **λέγω ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν λέγω RP • **ψυχῇ** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP • **σώματι** Treg NIV RP] + ὑμῶν WH **23** **γὰρ** WH Treg NIV] – RP **25** **ἐπὶ … αὐτοῦ προσθεῖναι** WH NIV] προσθεῖναι ἐπὶ … αὐτοῦ Treg RP • **πῆχυν** WH NA] + ἕνα Treg NIV RP **26** **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε RP **28** **ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον** WH NIV] τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἀγρῷ ὄντα Treg; τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα RP • **ἀμφιέζει** WH Treg NIV] ἀμφιέννυσιν RP **29** **καὶ** WH Treg NIV] ἢ RP **30** **ἐπιζητοῦσιν** WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **31** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] + πάντα RP

37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει
αὐτοῖς. **38** ⸂κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν⸃ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως,
μακάριοί ⸀εἰσιν ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης
ἔρχεται, ⸂οὐκ ἂν⸃ ἀφῆκεν ⸀διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. **40** καὶ ⸀ὑμεῖς γίνεσθε
ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν ⸀δὲ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις
ἢ καὶ πρὸς πάντας; **42** ⸂καὶ εἶπεν⸃ ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος,
⸀ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν
καιρῷ ⸀τὸ σιτομέτριον; **43** μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ
εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως· **44** ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν
αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **45** ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς
παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, **46** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου
ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει
αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. **47** ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος
ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ⸀αὐτοῦ καὶ μὴ ἑτοιμάσας ⸀ἢ ποιήσας πρὸς τὸ
θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· **48** ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν
δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ’ αὐτοῦ, καὶ ᾧ
παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ⸀ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;
50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ⸀ὅτου τελεσθῇ.
51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἢ
διαμερισμόν. **52** ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ⸂ἑνὶ οἴκῳ⸃ διαμεμερισμένοι,
τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν, **53** ⸀διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς

12:38 κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν WH Treg NIV] Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ RP • **εἰσιν** WH NIV] + οἱ δοῦλοι Treg RP **39 οὐκ ἂν** NIV] ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ WH Treg; ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν RP • **διορυχθῆναι** WH NIV] διορυγῆναι Treg RP **40 ὑμεῖς** WH Treg NIV] + οὖν RP **41 δὲ** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **42 καὶ εἶπεν** WH Treg NIV] Εἶπεν δὲ RP • **ὁ** WH Treg NIV] καὶ RP • **τὸ** WH NIV RP] – Treg **47 αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP • **ἢ** WH NIV] μηδὲ Treg RP **49 ἐπὶ** WH Treg NIV] εἰς RP **50 ὅτου** WH Treg NIV] οὗ RP **52 ἑνὶ οἴκῳ** WH Treg NIV] οἴκῳ ἑνὶ RP **53 διαμερισθήσονται** WH Treg NIV] Διαμερισθήσεται RP

ἐπὶ πατρί, μήτηρ ⸀ἐπὶ ⸀θυγατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ ⸂τὴν μητέρα⸃, πενθερὰ ἐπὶ
τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν ⸀πενθεράν.

54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ⸀ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ⸀ἐπὶ
δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ⸀ὅτι Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· **55** καὶ
ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. **56** ὑποκριταί, τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν ⸂δὲ καιρὸν⸃ τοῦτον
πῶς ⸂οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν⸃;

57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; **58** ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ
τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ'
αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε ⸀παραδώσει τῷ
πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε ⸀βαλεῖ εἰς φυλακήν. **59** λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς
ἐκεῖθεν ἕως ⸂καὶ τὸ⸃ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

13:1 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν
Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. **2** καὶ ⸀ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς
Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ⸀ταῦτα πεπόνθασιν; **3** οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ
μετανοῆτε πάντες ⸀ὁμοίως ἀπολεῖσθε. **4** ἢ ἐκεῖνοι οἱ ⸀δεκαοκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν
ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι ⸀αὐτοὶ ὀφειλέται
ἐγένοντο παρὰ πάντας ⸀τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ⸀κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ;
5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ ⸀μετανοῆτε πάντες ⸀ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

6 Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Συκῆν εἶχέν τις ⸂πεφυτευμένην ἐν
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ⸃, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. **7** εἶπεν

12:53 **ἐπὶ** WH Treg RP] + τὴν NIV • **θυγατέρα** WH Treg NIV] θυγατρί RP • **τὴν μητέρα** WH Treg NIV] μητρί RP • **πενθεράν** WH Treg NIV] + αὐτῆς RP **54** **ἴδητε** WH Treg] + τὴν NIV RP • **ἐπὶ** WH NIV] ἀπὸ Treg RP • **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **56** **δὲ καιρὸν** Treg RP] καιρὸν δὲ WH NIV • **οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν** WH Treg NIV] οὐ δοκιμάζετε RP **58** **παραδώσει** WH Treg NIV] παραδῷ RP • **βαλεῖ** WH Treg NIV] βάλῃ RP **59** **καὶ τὸ** WH Treg NIV] οὗ καὶ τὸν RP **13:2** **ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] τοιαῦτα RP **3** **ὁμοίως** WH Treg NIV] ὡσαύτως RP **4** **δεκαοκτὼ** WH NIV] δέκα καὶ ὀκτὼ RP Treg • **αὐτοὶ** WH Treg NIV] οὗτοι RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP • **κατοικοῦντας** WH Treg NIV] + ἐν RP **5** **μετανοῆτε** NIV RP] μετανοήσητε WH Treg • **ὡσαύτως** WH Treg NIV] ὁμοίως RP **6** **πεφυτευμένην ἐν … αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἐν … αὐτοῦ πεφυτευμένην RP

δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη ⸂ἀφ’ οὗ⸃ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ
συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ⸀ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;
8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως
ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια· **9** κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν ⸂εἰς τὸ
μέλλον— εἰ δὲ μήγε,⸃ ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. **11** καὶ ἰδοὺ
⸀γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη ⸀δεκαοκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ
δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. **12** ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν
καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, **13** καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ
τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. **14** ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν
τῷ ὄχλῳ ⸀ὅτι Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ⸀αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι
θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. **15** ἀπεκρίθη ⸀δὲ αὐτῷ ὁ κύριος
καὶ εἶπεν· Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ⸀ἀπαγαγὼν ποτίζει; **16** ταύτην δὲ θυγατέρα
Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι
ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; **17** καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ
κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν
τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ’ αὐτοῦ.

18 Ἔλεγεν ⸀οὖν· Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω
αὐτήν; **19** ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον
ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν καὶ ἐγένετο εἰς ⸀δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 ⸀Καὶ πάλιν εἶπεν· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; **21** ὁμοία ἐστὶν
ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ⸀ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν
ποιούμενος εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα. **23** εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ

13:7 ἀφ’ οὗ WH Treg NIV] – RP • **ἔκκοψον** WH Treg NIV RP] + *οὖν* NA **9 εἰς τὸ μέλλον — εἰ δὲ μήγε,** WH Treg NIV] *εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον* RP **11 γυνὴ** WH Treg NIV] + *ἦν* RP • **δεκαοκτώ** WH NIV] *δέκα καὶ ὀκτὼ* RP Treg **14 ὅτι** WH NIV] – Treg RP • **αὐταῖς** WH Treg NIV] *ταύταις* RP **15 δὲ** WH Treg NIV] *οὖν* RP • **ἀπαγαγὼν** Treg NIV RP] *ἀπάγων* WH **18 οὖν** WH Treg NIV] *δέ* RP **19 δένδρον** WH NIV] + *μέγα* Treg RP **20 Καὶ** WH Treg NIV] – RP **21 ἔκρυψεν** WH Treg] *ἐνέκρυψεν* NIV RP **22 Ἱεροσόλυμα** WH NIV] *Ἱερουσαλήμ* Treg RP

σῳζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· **24** Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς
⸀θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν,
25 ἀφ’ οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε
ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· ⸀Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ
ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. **26** τότε ἄρξεσθε λέγειν·
Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας·
27 καὶ ἐρεῖ ⸀λέγων ὑμῖν· Οὐκ ⸀οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ’ ἐμοῦ, πάντες
⸀ἐργάται ἀδικίας. **28** ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν
⸀ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. **29** καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν
καὶ δυσμῶν καὶ ⸀ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
θεοῦ. **30** καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται
ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ⸀ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Ἔξελθε
καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις
⸀ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. **33** πλὴν δεῖ με
σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην
ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. **34** Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα
τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν — ποσάκις
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς
πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. **35** ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ⸀ὑμῶν. λέγω ⸀δὲ
⸀ὑμῖν, οὐ μὴ ⸂ἴδητέ με⸃ ἕως ⸂ἥξει ὅτε⸃ εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι κυρίου.

14:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν
Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.
2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. **3** καὶ ἀποκριθεὶς

13:24 θύρας WH Treg NIV] πύλης RP **25 Κύριε** WH Treg NIV] + κύριε RP **27 λέγων** WH NIV] Λέγω Treg RP • **οἶδα** WH Treg] + ὑμᾶς NIV RP • **ἐργάται** WH Treg NIV] οἱ ἐργάται τῆς RP **28 ὄψησθε** WH NIV RP] ὄψεσθε Treg **29 ἀπὸ** WH Treg NIV] – RP **31 ὥρᾳ** WH NIV] ἡμέρᾳ Treg RP **32 ἀποτελῶ** WH Treg NIV] ἐπιτελῶ RP **35 ὑμῶν** WH Treg NA] + ἔρημος NIV RP • **δὲ** WH Treg RP NA] – NIV • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP • **ἴδητέ με** WH Treg NIV] με ἴδητε RP • **ἥξει ὅτε** Treg NA] – WH NIV; ἂν ἥξει ὅτε RP

ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ⸀Ἔξεστιν τῷ
σαββάτῳ ⸂θεραπεῦσαι ἢ οὔ⸃; **4** οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο
αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. **5** ⸀καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς
φρέαρ ⸀πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ⸀ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;
6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ⸀ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς
πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· **8** Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος
εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ
κεκλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ **9** καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ
τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. **10** ἀλλ᾽ ὅταν
κληθῇς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς
σε ⸀ἐρεῖ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον
⸀πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. **11** ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται
καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. **12** Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν·
Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ
⸂ἀντικαλέσωσίν σε⸃ καὶ γένηται ⸂ἀνταπόδομά σοι⸃. **13** ἀλλ᾽ ὅταν ⸂δοχὴν
ποιῇς⸃, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς· **14** καὶ μακάριος ἔσῃ,
ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει
τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος
⸀ὅστις φάγεται ⸀ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **16** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπός
τις ⸀ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, **17** καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον
αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά
⸀ἐστιν. **18** καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς ⸂πάντες παραιτεῖσθαι⸃. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·

14:3 **Ἔξεστιν** WH Treg NIV] Εἰ ἔξεστιν RP • **θεραπεῦσαι ἢ οὔ** WH Treg NIV] θεραπεύειν RP **5** **καὶ** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **πεσεῖται** WH Treg NIV] ἐμπεσεῖται RP • **ἐν** WH NIV] ἐν τῇ RP; τῇ Treg **6** **ἀνταποκριθῆναι** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **10** **ἐρεῖ** WH Treg NIV] εἴπῃ RP • **πάντων** WH Treg NIV] – RP **12** **ἀντικαλέσωσίν σε** WH Treg NIV] σε ἀντικαλέσωσιν RP • **ἀνταπόδομά σοι** WH Treg NIV] σοι ἀνταπόδομα RP **13** **δοχὴν ποιῇς** WH NIV] ποιῇς δοχήν Treg RP **15** **ὅστις** WH Treg NIV] ὃς RP • **ἄρτον** WH Treg NA] ἄριστον NIV RP **16** **ἐποίει** WH Treg NIV] ἐποίησεν RP **17** **ἐστιν** WH NIV] + πάντα Treg RP **18** **πάντες παραιτεῖσθαι** WH Treg NIV] παραιτεῖσθαι πάντες RP

Ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ⸀ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
παρῃτημένον. **19** καὶ ἕτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι
δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. **20** καὶ ἕτερος εἶπεν· Γυναῖκα
ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **21** καὶ παραγενόμενος ὁ ⸀δοῦλος
ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ
δούλῳ αὐτοῦ· Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ
τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ ⸂τυφλοὺς καὶ χωλοὺς⸃ εἰσάγαγε ὧδε. **22** καὶ
εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν ⸀ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. **23** καὶ εἶπεν
ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον
εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ⸂μου ὁ οἶκος⸃· **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ ⸀δείπνου.

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς·
26 Εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ⸀ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι ⸀τε καὶ
τὴν ⸂ψυχὴν ἑαυτοῦ⸃, οὐ δύναται ⸂εἶναί μου μαθητής⸃. **27** ⸀ὅστις οὐ βαστάζει
τὸν σταυρὸν ⸀ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
28 τίς γὰρ ἐξ ⸀ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει
τὴν δαπάνην, εἰ ⸀ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; **29** ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον
καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ⸂αὐτῷ ἐμπαίζειν⸃
30 λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν
ἐκτελέσαι. **31** ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ⸂ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν⸃ εἰς
πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον ⸀βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
⸀ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ’ αὐτόν; **32** εἰ δὲ μήγε, ἔτι

14:18 ἐξελθὼν WH Treg NIV] ἐξελθεῖν καὶ RP **21 δοῦλος** WH Treg NIV] + ἐκεῖνος RP • **τυφλοὺς καὶ χωλοὺς** WH Treg NIV] χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP **22 ὃ** WH Treg NIV] ὡς RP **23 μου ὁ οἶκος** WH Treg NIV] ὁ οἶκος μου RP **24 δείπνου** WH Treg NIV] + Πολλοί γὰρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί RP **26 ἑαυτοῦ** WH NIV] αὐτοῦ Treg RP • **τε** WH Treg NIV] δέ RP • **ψυχὴν ἑαυτοῦ** WH NIV] ἑαυτοῦ ψυχήν Treg RP • **εἶναί μου μαθητής** WH Treg NIV] μου μαθητὴς εἶναι RP **27 ὅστις** WH NA] καὶ ὅστις Treg NIV RP • **ἑαυτοῦ** WH NIV] αὐτοῦ Treg; αὑτοῦ RP **28 ὑμῶν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἔχει** WH Treg NIV] + τὰ RP **29 αὐτῷ ἐμπαίζειν** WH Treg NIV] ἐμπαίζειν αὐτῷ RP **31 ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν** WH Treg NIV] συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ RP • **βουλεύσεται** WH NIV] βουλεύεται Treg RP • **ὑπαντῆσαι** WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP

⸂αὐτοῦ πόρρω⸃ ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ ⸀τὰ πρὸς εἰρήνην. **33** οὕτως
οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται
⸂εἶναί μου⸃ μαθητής.

34 Καλὸν ⸀οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ ⸀καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;
35 οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων
ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15:1 Ἦσαν δὲ ⸂αὐτῷ ἐγγίζοντες⸃ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀκούειν αὐτοῦ. **2** καὶ διεγόγγυζον οἵ ⸀τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες
ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. **3** εἶπεν δὲ πρὸς
αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· **4** Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
πρόβατα καὶ ⸀ἀπολέσας ⸂ἐξ αὐτῶν ἓν⸃ οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα
ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό; **5** καὶ εὑρὼν
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ⸀αὐτοῦ χαίρων, **6** καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ
τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ
πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. **7** λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ⸂ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται⸃
ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ
χρείαν ἔχουσιν μετανοίας.

8 Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ
ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ⸀οὗ εὕρῃ; **9** καὶ
εὑροῦσα ⸀συγκαλεῖ τὰς φίλας ⸀καὶ γείτονας λέγουσα· Συγχάρητέ μοι ὅτι
εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. **10** οὕτως, λέγω ὑμῖν, ⸂γίνεται χαρὰ⸃ ἐνώπιον
τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἶπεν δέ· Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. **12** καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν
τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ⸂ὁ δὲ⸃ διεῖλεν αὐτοῖς
τὸν βίον. **13** καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ⸀πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς

14:32 ***αὐτοῦ πόρρω*** WH Treg NIV] *πόρρω αὐτοῦ* RP • ***τὰ*** Treg NIV RP] – WH **33** ***εἶναί μου*** WH Treg NIV] *μου εἶναι* RP **34** ***οὖν*** WH Treg NIV] – RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP **15:1** ***αὐτῷ ἐγγίζοντες*** WH Treg NIV] *ἐγγίζοντες αὐτῷ* RP **2** ***τε*** WH Treg NIV] – RP **4** ***ἀπολέσας*** WH NIV RP] *ἀπολέσῃ* Treg • ***ἐξ αὐτῶν ἓν*** WH Treg NIV] *ἓν ἐξ αὐτῶν* RP **5** ***αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *ἑαυτοῦ* RP **7** ***ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται*** WH NIV] *ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ* Treg RP **8** ***οὗ*** WH Treg NIV] *ὅτου* RP **9** ***συγκαλεῖ*** WH NIV] *συγκαλεῖται* Treg RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] + *τὰς* RP **10** ***γίνεται χαρὰ*** WH Treg NIV] *χαρὰ γίνεται* RP **12** ***ὁ δὲ*** WH Treg NIV] *Καὶ* RP **13** ***πάντα*** WH Treg NIV] *ἅπαντα* RP

ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. **14** δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ⸀ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· **16** καὶ ἐπεθύμει ⸂γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ⸃ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ⸀ἔφη· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου ⸀περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ ⸂λιμῷ ὧδε⸃ ἀπόλλυμαι· **18** ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, **19** ⸀οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. **20** καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ⸀ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **21** εἶπεν δὲ ⸂ὁ υἱὸς αὐτῷ⸃· Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ⸀οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός ⸀σου. **22** εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ⸀Ταχὺ ⸀ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, **23** καὶ ⸀φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ⸂ἦν ἀπολωλὼς⸃ καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, **26** καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ⸀ἂν εἴη ταῦτα· **27** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. **28** ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ ⸀δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ ⸀αὐτοῦ· Ἰδοὺ

15:14 ἰσχυρὰ WH Treg NIV] ἰσχυρὸς RP **16 γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ** Treg NIV RP] χορτασθῆναι ἐκ WH NA **17 ἔφη** WH NIV] εἶπεν Treg RP • **περισσεύονται** WH Treg NIV] περισσεύουσιν RP • **λιμῷ ὧδε** WH NIV] ὧδε λιμῷ Treg; λιμῷ RP **19 οὐκέτι** WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP **20 ἑαυτοῦ** WH NIV] αὐτοῦ Treg RP **21 ὁ υἱὸς αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ ὁ υἱός Treg RP • **οὐκέτι** WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP • **σου** Treg NIV RP] + ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου WH **22 Ταχὺ** WH Treg NIV] – RP • **ἐξενέγκατε** WH Treg NIV] + τὴν RP **23 φέρετε** WH Treg NIV] ἐνέγκαντες RP **24 ἦν ἀπολωλὼς** WH Treg NIV] καὶ ἀπολωλὼς ἦν RP **26 ἂν** WH Treg NIV] – RP **28 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP **29 αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP

τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ
οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· **30** ὅτε δὲ ὁ υἱός
σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον ⸀μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν
⸂σιτευτὸν μόσχον⸃. **31** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ’ ἐμοῦ εἶ, καὶ
πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· **32** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου
οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ⸀ἔζησεν, καὶ ⸀ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.

16:1 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ⸀μαθητάς· Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς
εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ. **2** καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος
τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ ⸀δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. **3** εἶπεν δὲ ἐν
ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν
ἀπ’ ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι· **4** ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα
ὅταν μετασταθῶ ⸀ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ⸀ἑαυτῶν. **5** καὶ
προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ
πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; **6** ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου·
⸂ὁ δὲ⸃ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου ⸂τὰ γράμματα⸃ καὶ καθίσας ταχέως γράψον
πεντήκοντα. **7** ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν
κόρους σίτου· ⸀λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου ⸂τὰ γράμματα⸃ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.
8 καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι
οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν
γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. **9** καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ⸂ἑαυτοῖς ποιήσατε⸃ φίλους
ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ⸀ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους
σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ
ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. **11** εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ
ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; **12** καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ

15:30 μετὰ WH NIV RP] +τῶν Treg • **σιτευτὸν μόσχον** WH Treg NIV] μόσχον τὸν σιτευτόν RP **32 ἔζησεν** WH Treg NA] ἀνέζησεν NIV RP • **ἀπολωλὼς** WH Treg NIV] + ἦν RP **16:1 μαθητάς** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2 δύνῃ** WH Treg NIV] δυνήσῃ RP **4 ἐκ** WH Treg NIV] – RP • **ἑαυτῶν** WH Treg] αὐτῶν NIV RP **6 ὁ δὲ** WH Treg NIV] Καὶ RP • **τὰ γράμματα** WH Treg NIV] τὸ γράμμα RP **7 λέγει** WH Treg NIV] Καὶ λέγει RP • **τὰ γράμματα** WH Treg NIV] τὸ γράμμα RP **9 ἑαυτοῖς ποιήσατε** WH NIV] Ποιήσατε ἑαυτοῖς Treg RP • **ἐκλίπῃ** WH Treg NIV] ἐκλίπητε RP

ἐγένεσθε, τὸ ⸀ὑμέτερον τίς ⸂δώσει ὑμῖν⸃; **13** οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα ⸀πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ⸀μέχρι Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **17** Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, ⸀καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. **20** πτωχὸς δέ ⸀τις ὀνόματι ⸀Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος **21** καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ⸀ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ⸀ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. **22** ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. **23** καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ⸀ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. **24** καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. **25** εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ⸀ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. **26** καὶ ⸀ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, ⸀μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. **27** εἶπεν δέ· Ἐρωτῶ ⸂σε οὖν⸃, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου,

---

16:12 ὑμέτερον Treg NIV RP] ἡμέτερον WH • **δώσει ὑμῖν** WH Treg] ὑμῖν δώσει NIV RP **14 πάντα** WH Treg NIV] + καὶ RP **16 μέχρι** WH Treg NIV] ἕως RP **18 καὶ** WH Treg NIV] + πᾶς RP **20 τις** WH Treg NIV] + ἦν RP • **Λάζαρος** WH Treg NIV] + ὃς RP **21 ἀπὸ** WH NIV] + τῶν ψιχίων Treg RP • **ἐπέλειχον** WH Treg NIV] ἀπέλειχον RP **23 ὁρᾷ** WH Treg NIV] + τὸν RP **25 ἀπέλαβες** WH Treg NIV] + σὺ RP **26 ἐν** WH NIV] ἐπὶ Treg RP • **μηδὲ** WH Treg NIV] + οἱ RP **27 σε οὖν** WH Treg NIV] οὖν σε RP

28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. **29** λέγει ⸀δὲ Ἀβραάμ· Ἔχουσι
Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. **30** ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί,
πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ’ ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν.
31 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ’ ἐάν τις
ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

17:1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς ⸀αὐτοῦ· Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ ⸂τὰ
σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν⸃, ⸂πλὴν οὐαὶ⸃ δι’ οὗ ἔρχεται· **2** λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ ⸂λίθος
μυλικὸς⸃ περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ
ἵνα σκανδαλίσῃ ⸂τῶν μικρῶν τούτων ἕνα⸃. **3** προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ⸀ἁμάρτῃ
ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῷ· **4** καὶ ἐὰν
ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ⸀ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ⸀ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ ⸂πρὸς σὲ⸃
λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. **6** εἶπεν δὲ ὁ
κύριος· Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ·
Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι
ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ ⸀αὐτῷ· Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, **8** ἀλλ’ οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ·
Ἑτοίμασον τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ
μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; **9** μὴ ⸂ἔχει χάριν⸃ τῷ ⸀δούλῳ ὅτι ἐποίησεν
τὰ ⸀διαταχθέντα; **10** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα
ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ⸂ὃ ὠφείλομεν⸃ ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ⸀πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ
⸀μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. **12** καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην

16:29 δὲ WH NIV] δὲ αὐτῷ Treg; αὐτῷ RP **17:1 αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP • **τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν** WH Treg NIV] μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα RP • **πλὴν οὐαὶ** WH Treg NIV] οὐαὶ δὲ RP **2 λίθος μυλικὸς** WH Treg NIV] μύλος ὀνικὸς RP • **τῶν μικρῶν τούτων ἕνα** WH Treg NIV] ἕνα τῶν μικρῶν τούτων RP **3 ἁμάρτῃ** WH Treg NIV] δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ RP **4 ἁμαρτήσῃ** WH Treg NIV] ἁμάρτῃ RP • **ἑπτάκις** WH Treg NIV] + τῆς ἡμέρας RP • **πρὸς σὲ** WH Treg NIV] – RP **7 αὐτῷ** WH Treg NIV] – RP **9 ἔχει χάριν** WH Treg NIV] χάριν ἔχει RP • **δούλῳ** WH Treg NIV] + ἐκείνῳ RP • **διαταχθέντα** WH Treg NIV] + οὐ δοκῶ RP **10 ὃ ὠφείλομεν** WH Treg NIV] ὅτι ὃ ὀφείλομεν RP **11 πορεύεσθαι** WH NIV] + αὐτὸν Treg RP • **μέσον** WH Treg NIV] μέσου RP

⸀ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ⸀ἔστησαν πόρρωθεν, **13** καὶ αὐτοὶ ἦραν
φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. **14** καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς·
Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν
αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. **15** εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, **16** καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς
πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. **17** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν· ⸀Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; **18** οὐχ εὑρέθησαν
ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; **19** καὶ εἶπεν
αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ
παρατηρήσεως, **21** οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε ἤ· ⸀Ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν
τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. **23** καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν·
Ἰδοὺ ⸂ἐκεῖ· Ἰδοὺ ὧδε⸃· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. **24** ὥσπερ γὰρ ἡ ⸀ἀστραπὴ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ⸂ὑπὸ τὸν⸃ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ⸂ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ⸃. **25** πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. **26** καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν
ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ⸀ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν
κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ⸀πάντας. **28** ὁμοίως ⸀καθὼς
ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
ᾠκοδόμουν· **29** ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον
ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ⸀πάντας. **30** κατὰ ⸂τὰ αὐτὰ⸃ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. **31** ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ
δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ

17:12 ***ἀπήντησαν*** WH] + *αὐτῷ* Treg NIV RP • ***ἔστησαν*** Treg NIV RP] *ἀνέστησαν* WH **17** **Οὐχὶ** Treg NIV RP] Οὐχ WH **21** **Ἐκεῖ** WH NIV] Ἰδοὺ ἐκεῖ Treg RP **23** **ἐκεῖ· Ἰδοὺ ὧδε** Treg] ἐκεῖ, ἤ· Ἰδοὺ ὧδε WH NIV; ὧδε, ἤ· Ἰδοὺ ἐκεῖ RP **24** ***ἀστραπὴ*** WH NIV] + ἡ Treg RP • **ὑπὸ τὸν** WH Treg NIV] ὑπ᾽ RP • ***ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ*** Treg NIV RP] – WH **27** ***ἐγαμίζοντο*** WH Treg NIV] *ἐξεγαμίζοντο* RP • ***πάντας*** WH Treg NIV] *ἅπαντας* RP **28** ***καθὼς*** WH Treg NIV] *καὶ ὡς* RP **29** ***πάντας*** WH Treg NIV] *ἅπαντας* RP **30** ***τὰ αὐτὰ*** WH Treg NIV] *ταῦτα* RP

⸀ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. **32** μνημονεύετε τῆς γυναικὸς
Λώτ. **33** ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⸀περιποιήσασθαι ἀπολέσει αὐτήν,
⸂ὃς δ᾽ ἂν⸃ ⸀ἀπολέσῃ ζῳογονήσει αὐτήν. **34** λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται
δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ⸀ὁ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται·
35 ⸂ἔσονται δύο⸃ ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ⸀ἡ μία παραλημφθήσεται ⸂ἡ δὲ⸃
ἑτέρα ⸀ἀφεθήσεται. **37** καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ ⸂καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται⸃.

18:1 Ἔλεγεν ⸀δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι
⸀αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, **2** λέγων· Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ
φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. **3** χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ
καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. **4** καὶ
οὐκ ⸀ἤθελεν ἐπὶ χρόνον, μετὰ ⸂ταῦτα δὲ⸃ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ
φοβοῦμαι ⸂οὐδὲ ἄνθρωπον⸃ ἐντρέπομαι, **5** διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν
χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. **6** εἶπεν
δὲ ὁ κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· **7** ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων ⸀αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός,
καὶ ⸀μακροθυμεῖ ἐπ᾽ αὐτοῖς; **8** λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν
τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
9 Εἶπεν δὲ ⸀καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι
καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην· **10** Ἄνθρωποι δύο
ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ⸀ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.
11 ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς ⸂πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα⸃ προσηύχετο· Ὁ θεός, εὐχαριστῶ

17:31 **ἐν** WH Treg NIV] + τῷ RP **33** **περιποιήσασθαι** WH Treg NIV] σῶσαι RP • **ὃς δ᾽ ἂν** WH Treg NIV] καὶ ὃς ἐὰν RP • **ἀπολέσῃ** Treg NIV] ἀπολέσῃ αὐτὴν RP; ἀπολέσει WH **34** **ὁ** WH NIV] – Treg RP **35** **ἔσονται δύο** WH Treg NIV] Δύο ἔσονται RP • **ἡ** WH Treg NIV] – RP • **ἡ δὲ** WH Treg NIV] καὶ ἡ RP • **ἀφεθήσεται** WH Treg NIV RP] + 36 δύο ἐν ἀγρῷ· εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται TR **37** **καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται** WH Treg NIV] συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ RP **18:1** **δὲ** WH NIV] + καὶ Treg RP • **αὐτοὺς** WH Treg NIV] – RP **4** **ἤθελεν** WH Treg NIV] ἠθέλησεν RP • **ταῦτα δὲ** WH Treg] δὲ ταῦτα NIV RP • **οὐδὲ ἄνθρωπον** WH Treg NIV] καὶ ἄνθρωπον οὐκ RP **7** **αὐτῷ** WH Treg NIV] πρὸς αὐτὸν RP • **μακροθυμεῖ** WH Treg NIV] μακροθυμῶν RP **9** **καὶ** WH Treg NIV] – RP **10** **ὁ** NIV RP] – WH Treg **11** **πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα** NIV RP] ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν WH Treg

σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ⸀ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ
καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· **12** νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ⸀ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα
κτῶμαι. **13** ⸂ὁ δὲ⸃ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
⸂ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν⸃, ἀλλ’ ⸀ἔτυπτε τὸ στῆθος ⸀αὐτοῦ λέγων· Ὁ θεός,
ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. **14** λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς
τὸν οἶκον αὐτοῦ ⸂παρ’ ἐκεῖνον⸃· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ
ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ
μαθηταὶ ⸀ἐπετίμων αὐτοῖς. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸂προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων⸃·
Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **17** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ⸀ἂν μὴ δέξηται τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **19** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν;
οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. **20** τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ
φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
⸀μητέρα. **21** ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ⸀ἐφύλαξα ἐκ νεότητος ⸀μου. **22** ἀκούσας
⸀δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ
διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ⸀οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ⸀ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. **24** Ἰδὼν
δὲ αὐτὸν ὁ ⸀Ἰησοῦς εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ⸂εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται⸃· **25** εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ
⸂τρήματος βελόνης⸃ εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

18:11 ὥσπερ WH NIV RP] ὡς Treg **12 ἀποδεκατῶ** Treg NIV RP] ἀποδεκατεύω WH **13 ὁ δὲ** WH NIV] καὶ ὁ Treg RP • **ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν** WH Treg NIV] εἰς τὸν οὐρανόν ἐπᾶραι RP • **ἔτυπτε** WH Treg NIV] + εἰς RP • **αὐτοῦ** NIV RP] ἑαυτοῦ WH Treg **14 παρ’ ἐκεῖνον** WH Treg NIV] ἢ γὰρ ἐκεῖνος RP **15 ἐπετίμων** WH Treg NIV] ἐπετίμησαν RP **16 προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων** WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP **17 ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP **20 μητέρα** WH Treg NIV] + σου RP **21 ἐφύλαξα** WH Treg NIV] ἐφυλαξάμην RP • **μου** Treg RP] – WH NIV **22 δὲ** WH Treg NIV] + ταῦτα RP • **οὐρανοῖς** Holmes WH[marg]] τοῖς οὐρανοῖς WH Treg NIV; οὐρανῷ RP **23 ἐγενήθη** WH Treg NIV] ἐγένετο RP **24 Ἰησοῦς** WH NIV] + περίλυπον γενόμενον Treg RP NA • **εἰς … θεοῦ εἰσπορεύονται** WH Treg NIV] εἰσελεύσονται εἰς … θεοῦ RP **25 τρήματος βελόνης** WH Treg NIV] τρυμαλιᾶς ῥαφίδος RP

26 Εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **27** ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ⸂παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν⸃.

28 Εἶπεν δὲ ⸀ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ ἡμεῖς ⸂ἀφέντες τὰ ἴδια⸃ ἠκολουθήσαμέν σοι.
29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ⸂γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς⸃ ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, **30** ὃς ⸀οὐχὶ μὴ ⸀ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ⸀Ἰερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· **32** παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, **33** καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. **34** καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ⸀ἐπαιτῶν. **36** ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο ⸀τί εἴη τοῦτο· **37** ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. **38** καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **39** καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ⸀σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. **40** σταθεὶς δὲ ⸀ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· **41** ⸀Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. **42** καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. **43** καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

19:1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. **2** καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ⸀καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ ⸀αὐτὸς πλούσιος·
3 καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ

18:27 παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν WH Treg NIV] ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ RP **28 ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἀφέντες τὰ ἴδια** WH Treg NIV] ἀφήκαμεν πάντα καὶ RP **29 γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς** WH NIV] γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα Treg RP **30 οὐχὶ** WH NIV] οὐ Treg RP • **ἀπολάβῃ** Treg NIV RP] λάβῃ WH **31 Ἰερουσαλήμ** WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP **35 ἐπαιτῶν** WH Treg NIV] προσαιτῶν RP **36 τί** WH NIV RP] + ἂν Treg **39 σιγήσῃ** WH Treg NIV] σιωπήσῃ RP **40 ὁ** Treg NIV RP] – WH **41 Τί** WH NIV] λέγων Τί Treg RP **19:2 καλούμενος** WH Treg RP NA] – NIV • **αὐτὸς** WH Treg NIV] οὗτος ἦν RP

ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. **4** καὶ προδραμὼν ⸂εἰς τὸ⸃ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. **5** καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ ⸀Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. **6** καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. **7** καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. **8** σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἰδοὺ τὰ ⸀ἡμίσιά ⸂μου τῶν ὑπαρχόντων⸃, κύριε, ⸂τοῖς πτωχοῖς δίδωμι⸃, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. **9** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· **10** ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς ⸂εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν⸃ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· **12** εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. **13** καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ⸀Πραγματεύσασθε ⸂ἐν ᾧ⸃ ἔρχομαι. **14** οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ᾽ ἡμᾶς. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ⸀δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα ⸀γνοῖ τί ⸀διεπραγματεύσαντο. **16** παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ⸂δέκα προσηργάσατο⸃ μνᾶς. **17** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ⸀Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. **18** καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ⸂Ἡ μνᾶ σου, κύριε⸃, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. **19** εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ⸂ἐπάνω γίνου⸃ πέντε πόλεων. **20** καὶ ⸀ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· **21** ἐφοβούμην γάρ

19:4 εἰς τὸ WH Treg NIV] – RP **5 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + *εἶδεν αὐτόν καὶ* RP **8 ἡμίσιά** WH Treg NIV] *ἡμίση* RP • **μου τῶν ὑπαρχόντων** WH Treg NIV] *τῶν ὑπαρχόντων μου* RP • **τοῖς πτωχοῖς δίδωμι** WH Treg NIV] *δίδωμι τοῖς πτωχοῖς* RP **11 εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν** WH Treg NIV] *αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλὴμ* RP **13 Πραγματεύσασθε** Treg NIV RP] *πραγματεύσασθαι* WH • **ἐν ᾧ** WH Treg NIV] *ἕως* RP **15 δεδώκει** WH Treg NIV] *ἔδωκεν* RP • **γνοῖ** WH Treg NIV] *γνῷ τίς* RP • **διεπραγματεύσαντο** WH Treg NIV] *διεπραγματεύσατο* RP **16 δέκα προσηργάσατο** WH Treg NIV] *προσηργάσατο δέκα* RP **17 Εὖγε** WH Treg NIV] *Εὖ* RP **18 Ἡ μνᾶ σου κύριε** WH Treg NIV] *Κύριε ἡ μνᾶ σου* RP **19 ἐπάνω γίνου** WH NIV] *γίνου ἐπάνω* Treg RP **20 ὁ** WH Treg NIV] – RP

σε ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.
22 ⸀λέγει αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις ὅτι ἐγὼ
ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; **23** καὶ
διὰ τί οὐκ ἔδωκάς ⸂μου τὸ ἀργύριον⸃ ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν
⸂αὐτὸ ἔπραξα⸃. **24** καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἀπʼ αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ
δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι — **25** καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς
— **26** ⸀λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ
ὃ ἔχει ⸀ἀρθήσεται. **27** πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ⸀τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς
με βασιλεῦσαι ἐπʼ αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε ⸀αὐτοὺς ἔμπροσθέν
μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν ⸀μαθητῶν **30** ⸀λέγων· Ὑπάγετε εἰς
τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφʼ ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, ⸀καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. **31** καὶ ἐάν
τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ⸀ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.
32 ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. **33** λυόντων δὲ
αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον;
34 οἱ δὲ εἶπαν ⸀ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **35** καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες ⸀αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν
τὸν Ἰησοῦν· **36** πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια ⸀ἑαυτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ. **37** ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ
περὶ ⸀πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, **38** λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
⸀βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ⸂ἐν οὐρανῷ εἰρήνη⸃ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. **39** καί
τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον

19:22 **λέγει** WH Treg NIV] + δὲ RP **23** **μου τὸ ἀργύριον** WH Treg NIV] τὸ ἀργύριόν μου RP • **αὐτὸ ἔπραξα** WH Treg NIV] ἔπραξα αὐτό RP **26** **λέγω** WH NIV] + γὰρ Treg RP • **ἀρθήσεται** WH NIV] + ἀπʼ αὐτοῦ Treg RP **27** **τούτους** WH Treg NIV] ἐκείνους RP • **αὐτοὺς** WH Treg NIV] – RP **29** **μαθητῶν** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **30** **λέγων** WH Treg NIV] εἰπών RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **31** **ἐρεῖτε** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **34** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **35** **αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP **36** **ἑαυτῶν** WH Treg] αὐτῶν NIV RP **37** **πασῶν** WH NIV RP] πάντων Treg **38** **βασιλεὺς** Treg RP] ὁ βασιλεὺς WH NIV • **ἐν οὐρανῷ εἰρήνη** WH Treg NIV] εἰρήνη ἐν οὐρανῷ RP

τοῖς μαθηταῖς σου. **40** καὶ ἀποκριθεὶς ⸀εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, ⸀ὅτι ἐὰν οὗτοι
⸀σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι ⸀κράξουσιν.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ’ ⸀αὐτήν, **42** λέγων ὅτι Εἰ
ἔγνως ⸂ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ⸃ τὰ πρὸς ⸀εἰρήνην — νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ
ὀφθαλμῶν σου. **43** ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ ⸀παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί
σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, **44** καὶ
ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ⸂λίθον ἐπὶ λίθον ἐν
σοί⸃, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς ⸀πωλοῦντας, **46** λέγων
αὐτοῖς· Γέγραπται· ⸂Καὶ ἔσται⸃ ὁ οἶκός μου οἶκος ⸀προσευχῆς, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ’ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **48** καὶ οὐχ
⸀εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20:1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ⸀ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν
τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ⸀ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
τοῖς πρεσβυτέροις, **2** καὶ εἶπαν ⸂λέγοντες πρὸς αὐτόν⸃· Εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; **3** ἀποκριθεὶς
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς ⸀κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· **4** Τὸ
βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; **5** οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς
ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ; **6** ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, ⸂ὁ λαὸς ἅπας⸃ καταλιθάσει ἡμᾶς,

---

19:40 **εἶπεν** WH NIV] + *αὐτοῖς* Treg RP • **ὅτι** Treg RP] – WH NIV • **σιωπήσουσιν** WH Treg NIV] *σιωπήσωσιν* RP • **κράξουσιν** WH Treg NIV] *κεκράξονται* RP **41** **αὐτήν** WH Treg NIV] *αὐτῇ* RP **42** **ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ** WH NIV] *καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ* Treg; *καὶ σύ καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου* RP • **εἰρήνην** WH NIV] + *σου* Treg RP **43** **παρεμβαλοῦσιν** WH Treg NIV] *περιβαλοῦσιν* RP **44** **λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί** WH Treg NIV] *ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ* RP **45** **πωλοῦντας** WH Treg NIV] + *ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας* RP **46** **Καὶ ἔσται** WH Treg NIV] – RP • **προσευχῆς** WH Treg NIV] + *ἐστίν* RP **48** **εὕρισκον** NIV RP] *ηὕρισκον* WH Treg **20:1** **ἡμερῶν** WH Treg NIV] + *ἐκείνων* RP • **ἀρχιερεῖς** WH Treg NIV] *ἱερεῖς* RP **2** **λέγοντες πρὸς αὐτόν** WH NIV] *πρὸς αὐτόν λέγοντες* RP; *πρὸς αὐτόν* Treg **3** **κἀγὼ** WH Treg NIV] + *ἕνα* RP **6** **ὁ λαὸς ἅπας** WH Treg NIV] *πᾶς ὁ λαὸς* RP

πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι· **7** καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι
πόθεν. **8** καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ.

9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· ⸀Ἄνθρωπος
ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους
ἱκανούς. **10** ⸀καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ
καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ⸀δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ⸂ἐξαπέστειλαν αὐτὸν
δείραντες⸃ κενόν. **11** καὶ προσέθετο ⸂ἕτερον πέμψαι⸃ δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον
δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. **12** καὶ προσέθετο ⸂τρίτον
πέμψαι⸃· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. **13** εἶπεν δὲ ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως ⸀τοῦτον
ἐντραπήσονται. **14** ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ⸀ἀλλήλους
λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ⸀ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται
ἡ κληρονομία· **15** καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί
οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; **16** ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· Μὴ
γένοιτο. **17** ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο·
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;
18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ’ ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ,
λικμήσει αὐτόν. **19** καὶ ἐζήτησαν οἱ ⸂γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⸃ ἐπιβαλεῖν
ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν ⸂τὸν λαόν⸃, ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ⸂εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην⸃.

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς
δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ⸀ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν
τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. **21** καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες·
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις

20:9 Ἄνθρωπος WH Treg NIV RP] + τις NA **10 καὶ** WH Treg NIV] + ἐν RP • **δώσουσιν** WH Treg NIV] δῶσιν RP • **ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες** WH NIV] δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν Treg RP **11 ἕτερον πέμψαι** WH Treg NIV] πέμψαι ἕτερον RP **12 τρίτον πέμψαι** WH Treg NIV] πέμψαι τρίτον RP **13 τοῦτον** WH Treg NIV] + ἰδόντες RP **14 ἀλλήλους** WH Treg NIV] ἑαυτούς RP • **ἀποκτείνωμεν** WH Treg NIV] δεῦτε ἀποκτείνωμεν RP **19 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς** WH Treg NIV] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP • **τὸν λαόν** WH Treg NIV] – RP • **εἶπεν τὴν … ταύτην** WH Treg NIV] τὴν … ταύτην εἶπεν RP **20 ὥστε** WH Treg NIV] εἰς τὸ RP

πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· **22** *ἔξεστιν* ⸀*ἡμᾶς*
Καίσαρι *φόρον δοῦναι ἢ οὔ;* **23** *κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν*
πρὸς ⸀*αὐτούς·* **24** ⸀Δείξατέ *μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν;*
⸀*ἀποκριθέντες δὲ εἶπαν·* Καίσαρος. **25** *ὁ δὲ εἶπεν* ⸂*πρὸς αὐτούς·* Τοίνυν
ἀπόδοτε⸃ τὰ Καίσαρος Καίσαρι *καὶ* τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **26** *καὶ οὐκ ἴσχυσαν*
ἐπιλαβέσθαι ⸀*τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ*
ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, *οἱ* ⸀*ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν*
μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν **28** λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς *ἔγραψεν ἡμῖν,*
ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ⸀*ᾖ, ἵνα λάβῃ*
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
29 ἑπτὰ *οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος·*
30 *καὶ* ⸂*ὁ δεύτερος*⸃ **31** *καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν* ⸀*αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ*
οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον· **32** ὕστερον ⸂*καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν*⸃. **33** ⸂*ἡ*
γυνὴ οὖν ἐν τῇ⸃ *ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ* ἑπτὰ *ἔσχον αὐτὴν*
γυναῖκα.

34 ⸀Καὶ εἶπεν *αὐτοῖς ὁ* Ἰησοῦς· Οἱ *υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν*
καὶ ⸀*γαμίσκονται,* **35** *οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ*
τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ⸀*γαμίζονται·* **36** ⸀*οὐδὲ*
γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν καὶ υἱοί ⸀*εἰσιν* θεοῦ *τῆς*
ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. **37** ὅτι *δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ* Μωϋσῆς *ἐμήνυσεν*
ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ ⸀*καὶ θεὸν* Ἰσαὰκ ⸁*καὶ θεὸν*
Ἰακώβ· **38** θεὸς δὲ *οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.*

20:22 **ἡμᾶς** WH Treg NIV] *ἡμῖν* RP **23** **αὐτούς** WH Treg NIV] + Τί *με πειράζετε* RP **24** **Δείξατέ** WH Treg NIV] Ἐπιδείξατέ RP • **ἀποκριθέντες** Treg RP] *οἱ* WH NIV **25** **πρὸς αὐτούς Τοίνυν ἀπόδοτε** WH Treg NIV] *αὐτοῖς* Ἀπόδοτε *τοίνυν* RP **26** **τοῦ** WH] *αὐτοῦ* Treg NIV RP **27** **ἀντιλέγοντες** NIV RP] *λέγοντες* WH Treg **28** **ᾖ** WH Treg NIV] *ἀποθάνῃ* RP **30** **ὁ δεύτερος** WH Treg NIV] *ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα καὶ οὑτὸς ἀπέθανεν ἄτεκνος* RP **31** **αὐτήν** WH Treg NIV] + *ὡσαύτως* RP **32** **καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν** WH Treg NIV] *δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή* RP **33** **ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ** WH NIV] *ἐν τῇ οὖν* Treg RP **34** **Καὶ** WH Treg NIV] + *ἀποκριθεὶς* RP • **γαμίσκονται** WH Treg NIV] *ἐκγαμίσκονται* RP **35** **γαμίζονται** WH Treg NIV] *ἐκγαμίζονται* RP **36** **οὐδὲ** WH Treg NIV] *οὔτε* RP • **εἰσιν** WH Treg NIV] + *τοῦ* RP **37** ⸀**καὶ** WH Treg NIV] + *τὸν* RP • ⸁**καὶ** WH Treg NIV] + *τὸν* RP

39 ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας·
40 οὐκέτι ⸀γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν ⸂εἶναι Δαυὶδ υἱόν⸃;
42 ⸂αὐτὸς γὰρ⸃ Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· ⸀Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου **43** ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
44 Δαυὶδ οὖν ⸂αὐτὸν κύριον⸃ καλεῖ, καὶ πῶς ⸂αὐτοῦ υἱός⸃ ἐστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς ⸀μαθηταῖς· **46** Προσέχετε
ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, **47** οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ
προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

21:1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας ⸂εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα
αὐτῶν⸃ πλουσίους. **2** εἶδεν δέ ⸀τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ ⸂λεπτὰ
δύο⸃, **3** καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ⸂ἡ πτωχὴ αὕτη⸃ πλεῖον
πάντων ἔβαλεν· **4** ⸀πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
εἰς τὰ ⸀δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ⸀πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν
ἔβαλεν.

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν
κεκόσμηται εἶπεν· **6** Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ
ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ ⸀λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ
τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; **8** ὁ δὲ εἶπεν· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε·
πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ⸀λέγοντες· Ἐγώ εἰμι καί· Ὁ καιρὸς
ἤγγικεν· ⸀μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. **9** ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ

20:40 ***γὰρ*** WH Treg NIV] *δὲ* RP **41** **εἶναι Δαυὶδ υἱόν** WH NIV] υἱὸν Δαυὶδ εἶναι Treg RP **42** ***αὐτὸς γὰρ*** WH NIV] *καὶ αὐτὸς* Treg RP • **Εἶπεν** WH Treg NIV] + ὁ RP **44** ***αὐτὸν κύριον*** WH Treg] *κύριον αὐτὸν* NIV RP • ***αὐτοῦ υἱός*** WH Treg NIV] *υἱὸς αὐτοῦ* RP **45** ***μαθηταῖς*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP NA **21:1** ***εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν*** WH Treg NIV] *τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον* RP **2** ***τινα*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • **λεπτὰ δύο** WH Treg NIV] *δύο λεπτά* RP **3** ***ἡ πτωχὴ αὕτη*** RP] *αὕτη ἡ πτωχὴ* WH Treg NIV **4** ***πάντες*** WH NIV] *ἅπαντες* Treg RP • ***δῶρα*** WH NIV] + *τοῦ θεοῦ* Treg RP • ***πάντα*** WH Treg NIV] *ἅπαντα* RP **6** ***λίθῳ*** Treg NIV RP] + *ὧδε* WH **8** ***λέγοντες*** WH NIV] + *ὅτι* Treg RP • ***μὴ*** WH Treg NIV] + *οὖν* RP

ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ’ οὐκ εὐθέως
τὸ τέλος. **10** τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ’ ἔθνος καὶ βασιλεία
ἐπὶ βασιλείαν, **11** σεισμοί τε μεγάλοι ⸂καὶ κατὰ τόπους⸃ ⸂λιμοὶ καὶ λοιμοὶ⸃
ἔσονται, φόβητρά τε καὶ ⸂σημεῖα ἀπ’ οὐρανοῦ μεγάλα⸃ ἔσται.

12 Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ’ ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ
διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς ⸀τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ⸀ἀπαγομένους
ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· **13** ⸀ἀποβήσεται
ὑμῖν εἰς μαρτύριον. **14** ⸀θέτε οὖν ⸂ἐν ταῖς καρδίαις⸃ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν
ἀπολογηθῆναι, **15** ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ᾗ οὐ δυνήσονται
⸂ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν⸃ ⸀ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. **16** παραδοθήσεσθε δὲ
καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ⸂ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων⸃, καὶ θανατώσουσιν
ἐξ ὑμῶν, **17** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. **18** καὶ θρὶξ
ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. **19** ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν ⸀κτήσασθε τὰς
ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ ⸀στρατοπέδων Ἰερουσαλήμ, τότε
γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. **21** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν
εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, **22** ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι
πάντα τὰ γεγραμμένα. **23** ⸀οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ⸀ὀργὴ
τῷ λαῷ τούτῳ, **24** καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται
εἰς ⸂τὰ ἔθνη πάντα⸃, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι ⸀οὗ
⸀πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν.

21:11 καὶ κατὰ τόπους WH Treg NIV] *κατὰ τόπους καὶ* RP • **λιμοὶ καὶ λοιμοὶ** NIV RP] *λοιμοὶ καὶ λιμοὶ* WH Treg • **σημεῖα ἀπ’ οὐρανοῦ μεγάλα** Treg RP] *ἀπ’ οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα* WH NIV; *σημεῖα μεγάλα ἀπ’ οὐρανοῦ* WH[marg] **12 τὰς** WH Treg NIV] – RP • **ἀπαγομένους** WH Treg NIV] *ἀγομένους* RP **13 ἀποβήσεται** WH NIV] + *δὲ* Treg RP **14 θέτε** WH Treg NIV] *Θέσθε* RP • **ἐν ταῖς καρδίαις** WH Treg NIV] *εἰς τὰς καρδίας* RP **15 ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν** WH Treg NIV] *ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι* RP • **ἅπαντες** WH Treg NIV] *πάντες* RP **16 ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων** WH Treg NIV] *συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν* RP **19 κτήσασθε** NIV RP] *κτήσεσθε* WH Treg **20 στρατοπέδων** WH Treg NIV] + *τὴν* RP **23 οὐαὶ** WH Treg NIV] + *δὲ* RP • **ὀργὴ** WH Treg NIV] + *ἐν* RP **24 τὰ ἔθνη πάντα** WH Treg NIV] *πάντα τὰ ἔθνη* RP • **οὗ** WH Treg NIV] – RP • **πληρωθῶσιν** Treg NIV RP] + *καὶ ἔσονται* WH

25 Καὶ ⸀ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ⸀ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, **26** ἀποψυχόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ
γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **27** καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.
28 ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν,
διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·
30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ
θέρος ἐστίν· **31** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι
ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **32** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ
γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. **33** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ⸀παρελεύσονται, οἱ
δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ⸂ὑμῶν αἱ καρδίαι⸃ ἐν
κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ⸂ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος⸃ ἡ
ἡμέρα ἐκείνη **35** ὡς παγίς· ⸂ἐπεισελεύσεται γὰρ⸃ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **36** ἀγρυπνεῖτε ⸀δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα
⸀κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ⸀ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι
ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ⸂ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων⸃, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος
ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν· **38** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς
αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22:1 Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη Πάσχα. **2** καὶ ἐζήτουν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ⸀καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ
τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· **4** καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ

21:25 **ἔσονται** WH Treg NIV] ἔσται RP • **ἤχους** WH Treg NIV] ἠχούσης RP **33** **παρελεύσονται** WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP **34** **ὑμῶν αἱ καρδίαι** NIV RP] αἱ καρδίαι ὑμῶν WH Treg • **ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος** WH Treg NIV] αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ RP **35** **ἐπεισελεύσεται γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ ἐπελεύσεται RP **36** **δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **κατισχύσητε** WH Treg NIV] καταξιωθῆτε RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] – RP **37** **ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων** WH NIV RP] διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Treg **22:3** **καλούμενον** WH Treg NIV] ἐπικαλούμενον RP

στρατηγοῖς τὸ πῶς ⸂αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν⸃. **5** καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. **6** καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ⸂ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς⸃.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ⸀ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· **8** καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. **9** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ⸀ἑτοιμάσωμεν; **10** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ⸂εἰς ἣν⸃ εἰσπορεύεται. **11** καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **12** κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. **13** ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς ⸀εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ ⸀οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ’ ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· **16** λέγω γὰρ ὑμῖν ⸀ὅτι οὐ μὴ φάγω ⸀αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **17** καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ⸂εἰς ἑαυτούς⸃· **18** λέγω γὰρ ὑμῖν, ⸀οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ ⸂νῦν ἀπὸ τοῦ⸃ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ⸀οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. **19** καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου ⸂[τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **20** ⸄καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως⸅ μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον]⸃. **21** πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ’ ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· **22** ⸂ὅτι ὁ υἱὸς μὲν⸃ τοῦ ἀνθρώπου ⸂κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται⸃,

---

22:4 αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς RP **6 ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου RP **7 ᾗ** WH Treg NIV] ἐν ᾗ RP NA **9 ἑτοιμάσωμεν** WH Treg NIV] ἑτοιμάσομεν RP **10 εἰς ἣν** WH Treg NIV] οὗ RP **13 εἰρήκει** WH Treg NIV] εἴρηκεν RP **14 οἱ** WH Treg NIV] + δώδεκα RP **16 ὅτι** WH NIV] + οὐκέτι Treg RP • **αὐτὸ** WH Treg NIV] ἐξ αὐτοῦ RP **17 εἰς ἑαυτούς** WH Treg NIV] ἑαυτοῖς RP **18 οὐ** WH Treg NIV] ὅτι οὐ RP NA • **νῦν ἀπὸ τοῦ** WH Treg NIV] – RP • **οὗ** WH Treg NIV] ὅτου RP **19–20 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν … ἐκχυννόμενον** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως** Treg NIV ⟦WH⟧] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP **22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν** WH Treg NIV] καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP • **κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται** WH Treg NIV] πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον RP

πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ παραδίδοται. **23** καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο
συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι
μείζων. **25** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ
οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. **26** ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ’ ὁ
μείζων ἐν ὑμῖν ⸀γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν· **27** τίς
γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ⸂ἐν μέσῳ
ὑμῶν εἰμι⸃ ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ’ ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς
μου· **29** κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν,
30 ἵνα ⸀ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ⸂ἐν τῇ βασιλείᾳ μου⸃, καὶ
⸀καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων ⸂τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες⸃ τοῦ Ἰσραήλ.

31 ⸀Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν
σῖτον· **32** ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε
ἐπιστρέψας ⸀στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. **33** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ
σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. **34** ὁ δὲ εἶπεν·
Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ ⸀φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ⸀ἕως τρίς ⸂με ἀπαρνήσῃ
εἰδέναι⸃.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας
καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Οὐθενός. **36** εἶπεν ⸀δὲ
αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων
⸀πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ⸀ἀγορασάτω μάχαιραν. **37** λέγω γὰρ ὑμῖν
⸀ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων
ἐλογίσθη· καὶ γὰρ ⸀τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. **38** οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ἰδοὺ
μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἱκανόν ἐστιν.

22:26 γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP **27 ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι** WH Treg NIV] εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP **30 ἔσθητε** WH Treg NIV] ἐσθίητε RP • **ἐν τῇ βασιλείᾳ μου** WH Treg NIV] – RP • **καθήσεσθε** NIV Treg] καθῆσθε WH; καθίσεσθε RP • **τὰς … φυλὰς κρίνοντες** WH NIV] κρίνοντες τὰς … φυλὰς Treg RP **31 Σίμων** WH NIV] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος Σίμων Treg RP **32 στήρισον** WH Treg NIV] στήριξον RP **34 φωνήσει** WH Treg NIV] μή φωνήσῃ RP • **ἕως** WH Treg NIV] πρὶν ἢ RP • **με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι** WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ μή εἰδέναι με RP **36 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **πωλησάτω** WH Treg NIV] πωλήσει RP • **ἀγορασάτω** WH Treg NIV] ἀγοράσει RP **37 ὅτι** WH Treg NIV] + ἔτι RP • **τὸ** WH Treg NIV] τὰ RP

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν·
ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ⸀μαθηταί. **40** γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν
αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. **41** καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ’
αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο **42** λέγων· Πάτερ,
εἰ βούλει ⸀παρένεγκε ⸂τοῦτο τὸ ποτήριον⸃ ἀπ’ ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου
ἀλλὰ τὸ σὸν ⸀γινέσθω. **43** ⸂ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ⸀ἀπ’ οὐρανοῦ ἐνισχύων
αὐτόν. **44** καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο· ⸄καὶ ἐγένετο⸅ ὁ
ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.⸃ **45** καὶ ἀναστὰς
ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν ⸂κοιμωμένους αὐτοὺς⸃ ἀπὸ
τῆς λύπης, **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 ⸀Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν
δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. **48** ⸂Ἰησοῦς
δὲ⸃ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;
49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον ⸀εἶπαν· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν
μαχαίρῃ; **50** καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν ⸂τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον⸃ καὶ
ἀφεῖλεν ⸂τὸ οὖς αὐτοῦ⸃ τὸ δεξιόν. **51** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐᾶτε
ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ⸀ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. **52** εἶπεν ⸀δὲ Ἰησοῦς
πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ’ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ
πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ⸀ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; **53** καθ’
ἡμέραν ὄντος μου μεθ’ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ’ ἐμέ· ἀλλ’
αὕτη ⸂ἐστὶν ὑμῶν⸃ ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

22:39 ***μαθηταί*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **42** ***παρένεγκε*** WH Treg NIV] *παρενεγκεῖν* RP • ***τοῦτο τὸ ποτήριον*** WH Treg NIV] *τὸ ποτήριον τοῦτο* RP • ***γινέσθω*** WH Treg NIV] *γενέσθω* RP **43–44** ***ὤφθη δὲ … ἐπὶ τὴν γῆν.*** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • ***ἀπ’*** NIV RP] *ἀπὸ τοῦ* ⟦WH⟧ Treg • ***καὶ ἐγένετο*** ⟦WH⟧ NIV] *ἐγένετο δὲ* Treg RP **45** ***κοιμωμένους αὐτοὺς*** WH Treg NIV] *αὐτοὺς κοιμωμένους* RP **47** ***Ἔτι*** WH Treg NIV] + *δέ* RP **48** ***Ἰησοῦς δὲ*** WH Treg NIV] *Ὁ δὲ Ἰησοῦς* RP **49** ***εἶπαν*** WH Treg NIV] + *αὐτῷ* RP **50** ***τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον*** WH Treg NIV] *τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως* RP • ***τὸ οὖς αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *αὐτοῦ τὸ οὖς* RP **51** ***ὠτίου*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **52** ***δὲ*** WH Treg NIV] + *ὁ* RP • ***ἐξήλθατε*** WH Treg NIV] *ἐξεληλύθατε* RP **53** ***ἐστὶν ὑμῶν*** WH Treg NIV] *ὑμῶν ἐστὶν* RP

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ ⸀εἰσήγαγον εἰς ⸂τὴν οἰκίαν⸃ τοῦ
ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. **55** ⸀περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν
μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ ⸀συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος ⸀μέσος αὐτῶν.
56 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν· **57** ὁ δὲ ⸀ἠρνήσατο λέγων· ⸂Οὐκ οἶδα αὐτόν,
γύναι⸃. **58** καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ
Πέτρος ⸀ἔφη· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. **59** καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις
διϊσχυρίζετο λέγων· Ἐπ’ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ’ αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός
ἐστιν· **60** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι
λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. **61** καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ
Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ⸀λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι ⸀σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. **62** καὶ ἐξελθὼν ⸀ἔξω
ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες ⸀αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, **64** καὶ
περικαλύψαντες ⸂αὐτὸν ἐπηρώτων⸃ λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ
παίσας σε; **65** καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ,
ἀρχιερεῖς ⸀τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ⸀ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,
67 λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω
οὐ μὴ πιστεύσητε· **68** ἐὰν ⸀δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ⸀ἀποκριθῆτε. **69** ἀπὸ τοῦ νῦν
⸀δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ.
70 εἶπαν δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς
λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. **71** οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἔτι ⸂ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν⸃; αὐτοὶ
γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

22:54 **εἰσήγαγον** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **τὴν οἰκίαν** WH Treg NIV] τὸν οἶκον RP **55** **περιαψάντων** WH Treg NIV] Ἁψάντων RP • **συγκαθισάντων** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP • **μέσος** WH Treg NIV] ἐν μέσῳ RP **57** **ἠρνήσατο** WH Treg NIV] + αὐτόν RP • **Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι** WH Treg NIV] Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν RP **58** **ἔφη** WH Treg NIV] εἶπεν RP **61** **λόγου** Treg RP] ῥήματος WH NIV • **σήμερον** WH Treg NIV] – RP **62** **ἔξω** WH Treg NIV] + ὁ Πέτρος RP **63** **αὐτὸν** WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **64** **αὐτὸν ἐπηρώτων** WH Treg NIV] αὐτόν ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν RP **66** **τε** WH Treg NIV] – RP • **ἀπήγαγον** WH Treg NIV] ἀνήγαγον RP **68** **δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀποκριθῆτε** WH NIV] μοι ἢ ἀπολύσητε Treg RP **69** **δὲ** WH Treg NIV] – RP **71** **ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν** WH Treg NIV] χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας RP

23:1 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον.
2 ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ
ἔθνος ⸀ἡμῶν καὶ κωλύοντα ⸂φόρους Καίσαρι⸃ διδόναι ⸀καὶ λέγοντα ⸀αὑτὸν
χριστὸν βασιλέα εἶναι. **3** ὁ δὲ Πιλᾶτος ⸀ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Σὺ εἶ ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις. **4** ὁ δὲ Πιλᾶτος
εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ. **5** οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων
καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ⸀καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.
6 Πιλᾶτος δὲ ⸀ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, **7** καὶ
ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. **8** ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν
τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν γὰρ ⸂ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων⸃ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ
τὸ ⸀ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ’ αὐτοῦ γινόμενον.
9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.
10 εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες
αὐτοῦ. **11** ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ⸀καὶ ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ
καὶ ἐμπαίξας ⸀περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ.
12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε ⸂Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος⸃ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ’
ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ⸀αὑτούς.
13 Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ
τὸν λαὸν **14** εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς
ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας ⸀οὐθὲν εὗρον ἐν
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ’ αὐτοῦ. **15** ἀλλ’ οὐδὲ Ἡρῴδης,
⸂ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς⸃· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν
πεπραγμένον αὐτῷ· **16** παιδεύσας οὖν αὐτὸν ⸀ἀπολύσω.

23:2 **ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP • **φόρους Καίσαρι** WH Treg NIV] Καίσαρι φόρους RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **αὑτὸν** WH] ἑαυτὸν Treg NIV RP **3** **ἠρώτησεν** WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP **5** **καὶ** WH Treg NIV] – RP **6** **ἀκούσας** WH NIV] + Γαλιλαίαν Treg RP **8** **ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων** WH Treg NIV] θέλων ἐξ ἱκανοῦ RP • **ἀκούειν** WH Treg NIV] + πολλὰ RP **11** **καὶ** NIV] – WH Treg RP • **περιβαλὼν** WH NIV] αὐτὸν Treg RP **12** **Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος** WH Treg NIV] Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης RP • **αὑτούς** WH] αὐτούς Treg NIV; ἑαυτούς RP **14** **οὐθὲν** WH Treg NIV] οὐδὲν RP **15** **ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς** WH NIV] ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν Treg RP **16** **ἀπολύσω** WH Treg NIV] + 17 Ἀνάγκην δέ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. RP

18 ⸀Ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν
⸀τὸν Βαραββᾶν· **19** ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον
⸂βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ⸃. **20** πάλιν ⸀δὲ ὁ Πιλᾶτος ⸀προσεφώνησεν, θέλων
ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. **21** οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· ⸂Σταύρου σταύρου⸃ αὐτόν.
22 ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον
θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **23** οἱ δὲ ἐπέκειντο
φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ
⸀αὐτῶν. **24** ⸀καὶ Πιλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· **25** ἀπέλυσεν
δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον ⸀εἰς φυλακὴν ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ
Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι ⸂Σίμωνά τινα Κυρηναῖον
ἐρχόμενον⸃ ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν ⸀αἳ ἐκόπτοντο
καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. **28** στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ⸀ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες
Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα
ὑμῶν, **29** ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ ⸀αἱ
κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ⸀ἔθρεψαν. **30** τότε ἄρξονται λέγειν
τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς· **31** ὅτι εἰ ἐν
⸀τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι ⸂κακοῦργοι δύο⸃ σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. **33** καὶ
ὅτε ⸀ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν
καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. **34** ⸂ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν.⸃ διαμεριζόμενοι δὲ τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον ⸀κλήρους. **35** καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον

23:18 Ἀνέκραγον WH Treg NIV] Ἀνέκραξαν RP • **τὸν** WH Treg NIV] – RP **19 βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ** WH Treg NIV] βεβλημένος εἰς φυλακήν RP **20 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **προσεφώνησεν** Treg RP] + αὐτοῖς WH NIV **21 Σταύρου σταύρου** WH Treg NIV] Σταύρωσον σταύρωσον RP **23 αὐτῶν** WH NIV] + καὶ τῶν ἀρχιερέων Treg RP **24 καὶ** WH Treg NIV] Ὁ δὲ RP **25 εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **26 Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον** WH Treg NIV] Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου RP **27 αἳ** WH Treg NIV] + καὶ RP **28 ὁ** NIV RP] – WH Treg **29 αἱ** WH Treg NIV] – RP • **ἔθρεψαν** WH Treg NIV] ἐθήλασαν RP **31 τῷ** Treg NIV RP] – WH **32 κακοῦργοι δύο** WH NIV] δύο κακοῦργοι Treg RP **33 ἦλθον** WH Treg NIV] ἀπῆλθον RP **34 ὁ δὲ … ποιοῦσιν** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **κλήρους** NIV] κλῆρον WH Treg RP

δὲ καὶ οἱ ⸀ἄρχοντες λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ⸂τοῦ θεοῦ, ὁ⸃ ἐκλεκτός. **36** ⸀ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ⸀ὄξος προσφέροντες αὐτῷ **37** καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. **38** ἦν δὲ καὶ ⸀ἐπιγραφὴ ἐπʼ ⸀αὐτῷ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ⸀οὗτος.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν ⸀λέγων· ⸀Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. **40** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ⸂ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη⸃· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; **41** καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. **42** καὶ ⸀ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί ⸀μου ὅταν ἔλθῃς ⸂ἐν τῇ βασιλείᾳ⸃ σου. **43** καὶ εἶπεν ⸀αὐτῷ· Ἀμήν ⸂σοι λέγω⸃ σήμερον μετʼ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 ⸂Καὶ ἦν⸃ ⸀ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφʼ ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης **45** ⸂τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος⸃, ἐσχίσθη ⸀δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. **46** καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου ⸀παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. ⸂τοῦτο δὲ⸃ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. **47** Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ⸀ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. **48** καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, ⸀θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, ⸀τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

23:35 ἄρχοντες WH Treg NIV] + σὺν αὐτοῖς RP • **τοῦ θεοῦ ὁ** WH NIV] ὁ τοῦ θεοῦ Treg RP **36 ἐνέπαιξαν** WH NIV] ἐνέπαιζον Treg RP • **ὄξος** WH Treg NIV] καὶ ὄξος RP **38 ἐπιγραφὴ** WH NIV] + ἐπιγεγραμμένη Treg; + γεγραμμένη RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] + γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν RP • **οὗτος** WH Treg NIV] – RP **39 λέγων** Treg NIV RP] – WH • **Οὐχὶ** WH Treg NIV] Εἰ RP **40 ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη** WH Treg NIV] ἐπετίμα αὐτῷ λέγων RP **42 ἔλεγεν** WH Treg NIV] + τῷ RP • **μου** WH Treg NIV] + κύριε RP • **ἐν τῇ βασιλείᾳ** Treg RP] εἰς τὴν βασιλείαν WH NIV **43 αὐτῷ** WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP • **σοι λέγω** WH Treg NIV] λέγω σοι RP **44 Καὶ ἦν** WH Treg NIV] Ἦν δὲ RP • **ἤδη** WH Treg NIV] – RP **45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος** WH NIV] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ Treg RP • **δὲ** WH NIV] – Treg RP **46 παρατίθεμαι** WH Treg NIV] παραθήσομαι RP • **τοῦτο δὲ** WH Treg NIV] καὶ ταῦτα RP **47 ἐδόξαζεν** WH Treg NIV] ἐδόξασεν RP **48 θεωρήσαντες** WH Treg NIV] θεωροῦντες RP • **τύπτοντες** WH Treg NIV] + ἑαυτῶν RP

49 εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ ⸀αὐτῷ ⸀μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ
⸀συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, ⸀ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ
δίκαιος — **51** οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν
— ἀπὸ Ἁριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς ⸀προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ, **52** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, **53** καὶ
⸀καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν ⸀αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ οὗ
οὐκ ἦν ⸂οὐδεὶς οὔπω⸃ κείμενος. **54** καὶ ἡμέρα ἦν ⸂παρασκευῆς, καὶ⸃ σάββατον
ἐπέφωσκεν. **55** κατακολουθήσασαι δὲ ⸀αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι
⸂ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ⸃, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ,
56 ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν, **24:1** τῇ δὲ μιᾷ τῶν
σαββάτων ὄρθρου βαθέως ⸂ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον⸃ φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν
⸀ἀρώματα. **2** εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου,
3 ⸂εἰσελθοῦσαι δὲ⸃ οὐχ εὗρον τὸ ⸀σῶμα. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ⸀ἀπορεῖσθαι αὐτὰς
περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ⸂ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ⸃.
5 ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν ⸂τὰ πρόσωπα⸃ εἰς τὴν γῆν
εἶπαν πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; **6** ⸂οὐκ ἔστιν ὧδε,
ἀλλὰ ἠγέρθη.⸃ μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, **7** λέγων
⸂τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ⸃ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν
καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. **8** καὶ ἐμνήσθησαν τῶν

23:49 αὐτῷ WH Treg NIV] *αὐτοῦ* RP • **μακρόθεν** Treg RP] *απο μακρόθεν* WH NIV • **συνακολουθοῦσαι** WH Treg NIV] *συνακολουθήσασαι* RP **50 ἀνὴρ** WH Treg RP] *καὶ ἀνὴρ* NIV **51 προσεδέχετο** WH Treg NIV] *καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς* RP **53 καθελὼν** WH Treg NIV] + *αὐτὸ* RP • **αὐτὸν** WH Treg NA] *αὐτὸ* NIV RP • **οὐδεὶς οὔπω** WH Treg NIV] *οὐδέπω οὐδεὶς* RP **54 παρασκευῆς καὶ** WH Treg NIV] Παρασκευή RP **55 αἱ** WH Treg NIV] – RP • **ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ** WH NIV] *αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας* Treg RP **24:1 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον** WH NIV] *ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα* Treg RP • **ἀρώματα** WH Treg NIV] + *καί τινες σὺν αὐταῖς* RP **3 εἰσελθοῦσαι δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἰσελθοῦσαι RP • **σῶμα** WH] + *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ* Treg NIV RP **4 ἀπορεῖσθαι** WH Treg NIV] διαπορεῖσθαι RP • **ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ** WH Treg NIV] *ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις* RP **5 τὰ πρόσωπα** WH Treg NIV] *τὸ πρόσωπον* RP **6 οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλὰ ἠγέρθη** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ **7 τὸν … ἀνθρώπου ὅτι δεῖ** WH Treg NIV] *ὅτι δεῖ τὸν … ἀνθρώπου* RP

ῥημάτων αὐτοῦ, **9** καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα
πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. **10** ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ
Ἰωάννα καὶ Μαρία ⸀ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· ⸀ἔλεγον πρὸς τοὺς
ἀποστόλους ταῦτα. **11** καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα
⸀ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. **12** ⸂Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ
μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ⸀ὀθόνια μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ⸀αὑτὸν
θαυμάζων τὸ γεγονός.⸃

13 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ⸂ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι⸃ εἰς
κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαοῦς,
14 καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.
15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ ⸀αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας
συνεπορεύετο αὐτοῖς, **16** οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι
αὐτόν. **17** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς
ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ⸀ἐστάθησαν σκυθρωποί. **18** ἀποκριθεὶς δὲ ⸂εἷς
ὀνόματι⸃ Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ
ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; **19** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα;
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ ⸀Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, **20** ὅπως
τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ
ἐσταύρωσαν αὐτόν. **21** ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι
τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε ⸀καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ⸀ἄγει
ἀφ’ οὗ ταῦτα ἐγένετο. **22** ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς,
γενόμεναι ⸀ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον **23** καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον
λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. **24** καὶ
ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς ⸀καὶ αἱ
γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. **25** καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὦ ἀνόητοι

24:10 **ἡ** WH Treg NIV] –RP • **ἔλεγον** WH Treg NIV] αἳ ἔλεγον RP **11** **ταῦτα** WH Treg NIV] αὐτῶν RP **12** **Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **ὀθόνια** ⟦WH⟧ Treg NIV] + κείμενα RP • **αὑτὸν** ⟦WH⟧] αὐτὸν Treg; ἑαυτὸν NIV RP **13** **ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι** WH NIV] ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Treg RP **15** **αὐτὸς** WH Treg NIV] + ὁ RP **17** **ἐστάθησαν** WH Treg NIV] ἐστε RP **18** **εἷς ὀνόματι** WH Treg NA] εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι NIV; ὁ εἷς ᾧ ὄνομα RP **19** **Ναζαρηνοῦ** WH Treg NIV] Ναζωραίου RP **21** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἄγει** WH NIV] + σήμερον Treg RP **22** **ὀρθριναὶ** WH Treg NIV] ὄρθριαι RP **24** **καὶ** NIV RP] – WH Treg

καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·
26 *οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;*
27 *καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ* Μωϋσέως *καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ⸀διερμήνευσεν*
αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ⸀ἑαυτοῦ.

28 Καὶ *ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς ⸀προσεποιήσατο*
⸀πορρώτερον πορεύεσθαι. **29** *καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες·* Μεῖνον *μεθ’*
ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ⸀ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ
μεῖναι σὺν αὐτοῖς. **30** *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ’ αὐτῶν λαβὼν*
τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς· **31** *αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ*
ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ’ αὐτῶν. **32** *καὶ*
εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ *ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ⸂ἐν ἡμῖν⸃ ὡς ἐλάλει*
ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ⸀ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; **33** *καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ*
ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, *καὶ εὗρον ⸀ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ*
τοὺς σὺν αὐτοῖς, **34** *λέγοντας ὅτι ⸂ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος⸃ καὶ ὤφθη* Σίμωνι.
35 *καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ*
ἄρτου.

36 Ταῦτα *δὲ αὐτῶν λαλούντων ⸀αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ ⸀αὐτῶν.*
37 *πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.* **38** *καὶ*
εἶπεν αὐτοῖς· Τί *τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν*
ἐν ⸂τῇ καρδίᾳ⸃ ὑμῶν; **39** *ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ⸂ἐγώ*
εἰμι αὐτός⸃· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ
ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. **40** ⸂[*καὶ τοῦτο εἰπὼν ⸀ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς*
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.]⸃ **41** *ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ*
θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· Ἔχετέ *τι βρώσιμον ἐνθάδε;* **42** *οἱ δὲ ἐπέδωκαν*
αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ ⸀μέρος· **43** *καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.*

24:27 διερμήνευσεν WH Treg NIV] *διηρμήνευεν* RP • **ἑαυτοῦ** WH NIV RP] *αὐτοῦ* Treg **28 προσεποιήσατο** WH Treg NIV] *προσεποιεῖτο* RP • **πορρώτερον** WH Treg NIV] *πορρωτέρω* RP **29 ἤδη** WH Treg NIV] – RP **32 ἐν ἡμῖν** Treg NIV RP] – WH • **ὡς** WH Treg NIV] *καὶ ὡς* RP **33 ἠθροισμένους** WH Treg NIV] *συνηθροισμένους* RP **34 ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος** WH Treg NIV] *Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως* RP **36 αὐτὸς** WH Treg NIV] + *ὁ Ἰησοῦς* RP • **αὐτῶν** WH] + *καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν* Treg NIV RP **38 τῇ καρδίᾳ** WH Treg NIV] *ταῖς καρδίαις* RP **39 ἐγώ εἰμι αὐτός** WH Treg NIV] *αὐτὸς ἐγώ εἰμι* RP **40 καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ • **ἔδειξεν** ⟦WH⟧ Treg NIV] *ἐπέδειξεν* RP **42 μέρος** WH NIV] + *καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου* Treg RP

44 Εἶπεν δὲ ⸂πρὸς αὐτούς⸃· Οὗτοι οἱ λόγοι ⸀μου οὓς ἐλάλησα πρὸς
ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Μωϋσέως ⸀καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. **45** τότε διήνοιξεν αὐτῶν
τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως ⸀γέγραπται
παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, **47** καὶ
κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ⸀καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
τὰ ἔθνη — ⸀ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰερουσαλήμ· **48** ὑμεῖς ⸀ἐστε μάρτυρες τούτων.
49 καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ⸀ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφʼ ὑμᾶς·
ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ ⸀πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ⸂ἐξ ὕψους δύναμιν⸃.

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ⸀ἕως ⸀πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας
αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. **51** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη
ἀπʼ αὐτῶν ⸂[καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν]⸃. **52** καὶ αὐτοὶ ⸂[προσκυνήσαντες
αὐτὸν]⸃ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, **53** καὶ ἦσαν διὰ
παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ ⸀εὐλογοῦντες τὸν ⸀θεόν.

24:44 πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] *αὐτοῖς* RP • **μου** WH Treg NIV] – RP • **καὶ** RP] + τοῖς WH Treg NIV **46 γέγραπται** WH Treg NIV] + *καὶ οὕτως ἔδει* RP **47 καὶ** Treg NIV RP] *εἰς* WH NA • **ἀρξάμενοι** WH Treg NIV] *ἀρξάμενον* RP **48 ἐστε** Treg] – WH NIV; δέ ἐστε RP **49 ἐξαποστέλλω** WH Treg] *ἀποστέλλω* NIV RP • **πόλει** WH Treg NIV] + Ἱερουσαλήμ RP • **ἐξ ὕψους δύναμιν** WH Treg NIV] *δύναμιν ἐξ ὕψους* RP **50 ἕως** WH Treg NIV] *ἔξω ἕως* RP NA • **πρὸς** WH Treg NIV] *εἰς* RP **51 καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ **52 προσκυνήσαντες αὐτὸν** Treg NIV RP] ⟦WH⟧ **53 εὐλογοῦντες** WH NIV] *αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες* Treg RP • **θεόν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

1:1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ
λόγος. **2** οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. **3** πάντα δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς
αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. ὃ γέγονεν **4** ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν
ἀνθρώπων· **5** καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·
7 οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες
πιστεύσωσιν δι’ αὐτοῦ. **8** οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ’ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ
φωτός. **9** ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν
κόσμον.

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν
οὐκ ἔγνω. **11** εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** ὅσοι δὲ
ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **13** οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ
θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ’ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν
δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας·
15 (Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ⸂ὃν εἶπον⸃·
Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν·) **16** ⸀ὅτι
ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος·
17 ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐγένετο. **18** θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ⸂μονογενὴς θεὸς⸃ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον
τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ⸀ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι
ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; **20** καὶ
ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ⸂Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ⸃ ὁ

1:15 ὃν εἶπον Treg NIV RP] ὁ εἰπών WH **16 ὅτι** WH Treg NIV] Καὶ RP **18 μονογενὴς θεὸς** WH Treg NIV] ὁ μονογενὴς υἱός RP **19 ἀπέστειλαν** NIV RP] + πρὸς αὐτὸν WH Treg NA **20 Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ** WH Treg NIV] Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ RP

χριστός. **21** καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; ⸂σὺ Ἠλίας εἶ⸃; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ. **22** εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **23** ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης.

24 ⸀Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. **25** καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς ⸂οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ⸃ ὁ προφήτης; **26** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· ⸀μέσος ὑμῶν ⸀ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, **27** ⸀ὁ ὀπίσω μου ⸀ἐρχόμενος, οὗ ⸂οὐκ εἰμὶ⸃ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. **28** ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ⸀ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. **30** οὗτός ἐστιν ⸀ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν· **31** κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ⸀ἐν ὕδατι βαπτίζων. **32** καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ⸀ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ’ αὐτόν· **33** κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ’ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ’ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ’ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ· **34** κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ⸀ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ⸀ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, **36** καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. **37** καὶ ἤκουσαν ⸂οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ⸃ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. **38** στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί (ὃ λέγεται ⸀μεθερμηνευόμενον

1:21 σὺ Ἠλίας εἶ WH Treg NIV] Ἠλίας εἶ σύ RP **24 Καὶ** WH Treg NIV] + οἱ RP **25 οὐδὲ … οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε … οὔτε RP **26 μέσος** WH Treg NA] + δὲ NIV RP • **ἕστηκεν** NIV RP] στήκει WH Treg **27 ὁ** Treg NIV] – WH; αὐτός ἐστιν ὁ RP • **ἐρχόμενος** WH Treg NIV] + ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν RP • **οὐκ εἰμὶ** Holmes WH^{marg}] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ WH Treg NIV; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ RP **28 ὁ** WH Treg NIV] – RP **30 ὑπὲρ** WH Treg NIV] περὶ RP **31 ἐν** WH Treg NIV] + τῷ RP **32 ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **34 ἐκλεκτὸς** Holmes WH^{marg}] υἱὸς WH Treg NIV RP **35 ὁ** NIV RP] – WH Treg **37 οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP **38 μεθερμηνευόμενον** WH Treg NIV] ἑρμηνευόμενον RP

Διδάσκαλε), ποῦ μένεις; **39** λέγει αὐτοῖς· Ἔρχεσθε καὶ ⸂ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν⸃
καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ’ αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν
ὡς δεκάτη. **40** ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν
ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· **41** εὑρίσκει οὗτος
⸀πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὑρήκαμεν τὸν
Μεσσίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον χριστός). **42** ⸀ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν
Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς ⸀Ἰωάννου, σὺ
κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος).

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὑρίσκει
Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀκολούθει μοι. **44** ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ
Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. **45** εὑρίσκει Φίλιππος τὸν
Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται
εὑρήκαμεν, ⸀Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. **46** καὶ εἶπεν αὐτῷ
Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Φίλιππος·
Ἔρχου καὶ ἴδε. **47** εἶδεν ⸀ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ
λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. **48** λέγει
αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ
τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. **49** ἀπεκρίθη ⸂αὐτῷ
Ναθαναήλ⸃· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ ⸂βασιλεὺς εἶ⸃ τοῦ Ἰσραήλ.
50 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι ⸀ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς
συκῆς πιστεύεις; μείζω τούτων ⸀ὄψῃ. **51** καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
⸀ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας
καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2:1 Καὶ τῇ ⸂ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ⸃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· **2** ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς
αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. **4** ⸀καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;

1:39 ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν WH Treg NIV] ἴδετε. ἦλθαν RP **41 πρῶτον** WH Treg NIV] πρῶτος RP **42 ἤγαγεν** WH Treg NIV] καὶ ἤγαγεν RP • **Ἰωάννου** WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **45 Ἰησοῦν** WH NIV] + τὸν Treg RP **46 ὁ** WH Treg NIV] – RP **47 ὁ** RP NIV] – WH Treg **49 αὐτῷ Ναθαναήλ** WH Treg NIV] Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ RP • **βασιλεὺς εἶ** WH Treg NIV] εἶ ὁ βασιλεὺς RP **50 ὅτι** WH Treg NIV] – RP • **ὄψῃ** WH Treg NIV] ὄψει RP **51 ὑμῖν** WH Treg NIV] + ἀπ’ ἄρτι RP **2:1 ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ** WH NIV RP] τρίτῃ ἡμέρᾳ Treg **4 καὶ** WH Treg NIV] – RP

οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. **5** λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ⸀Ὅ τι⸁ ἂν λέγῃ
ὑμῖν ποιήσατε. **6** ἦσαν δὲ ἐκεῖ ⸀λίθιναι ὑδρίαι⸁ ἓξ ⸀κατὰ τὸν καθαρισμὸν
τῶν Ἰουδαίων κείμεναι⸁, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. **7** λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. **8** καὶ
λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· ⸀οἱ δὲ⸁ ἤνεγκαν.
9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει
πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον
ὁ ἀρχιτρίκλινος **10** καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον
τίθησιν, καὶ ὅταν ⸀μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως
ἄρτι. **11** ταύτην ⸀ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ
⸀ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα
ὁ Ἰησοῦς. **14** καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ
περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, **15** καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ
σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν ⸀τὰ κέρματα⸁ καὶ τὰς τραπέζας ⸀ἀνέστρεψεν, **16** καὶ
τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν
οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. **17** ⸀ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. **18** ἀπεκρίθησαν
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;
19 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. **20** εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν
οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; **21** ἐκεῖνος
δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. **22** ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ
τῷ λόγῳ ⸀ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

2:5 Ὅ τι Treg NIV RP] Ὅτι WH **6 λίθιναι ὑδρίαι** WH Treg NIV] ὑδρίαι λίθιναι RP • **κατὰ … Ἰουδαίων κείμεναι** WH Treg NIV] κείμεναι κατὰ … Ἰουδαίων RP **8 οἱ δὲ** WH Treg NIV] Καὶ RP **10 μεθυσθῶσιν** WH NIV] + τότε Treg RP **11 ἐποίησεν** WH Treg NIV] + τὴν RP **12 ἀδελφοὶ** WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **15 τὰ κέρματα** WH Treg] τὸ κέρμα NIV RP • **ἀνέστρεψεν** Treg RP] ἀνέτρεψεν WH NIV **17 ἐμνήσθησαν** WH Treg NIV] + δὲ RP **22 ὃν** WH Treg NIV] ᾧ RP

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
24 αὐτὸς ⸀δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ⸀αὑτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν
πάντας **25** καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς
γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3:1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων
τῶν Ἰουδαίων· **2** οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί,
οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ⸂δύναται ταῦτα τὰ
σημεῖα⸃ ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ. **3** ⸀ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται
ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **4** λέγει πρὸς αὐτὸν ⸀ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται
ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ
δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; **5** ⸀ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **6** τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ
γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. **7** μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι
Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. **8** τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν
αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς
ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. **9** ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; **10** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ
διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **11** ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ
οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ
λαμβάνετε. **12** εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν
τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; **13** καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ⸀ἀνθρώπου. **14** καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν
τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, **15** ἵνα πᾶς ὁ
πιστεύων ⸂ἐν αὐτῷ⸃ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

2:24 δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP • **αὑτὸν** WH] αὐτὸν Treg NIV; ἑαυτὸν RP **3:2 δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα** WH Treg NIV] ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP **3 ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + ὁ RP **4 ὁ** WH NIV RP] – Treg **5 ἀπεκρίθη** NIV RP] + ὁ WH Treg **13 ἀνθρώπου** WH NIV] + ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP **15 ἐν αὐτῷ** WH Treg NIV] εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ᾽ RP

16 Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν ⸀υἱὸν τὸν μονογενῆ
ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
17 οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν ⸀υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον,
ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. **18** ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ ⸀δὲ
μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς
υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **19** αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον
καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ ⸂αὐτῶν πονηρὰ⸃
τὰ ἔργα. **20** πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ
φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **21** ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς
τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. **23** ἦν δὲ καὶ ⸀ὁ Ἰωάννης
βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ
παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο· **24** οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν
⸀ὁ Ἰωάννης.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ
καθαρισμοῦ. **26** καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν
μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ
πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. **27** ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται
ἄνθρωπος λαμβάνειν ⸂οὐδὲ ἓν⸃ ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
28 αὐτοὶ ὑμεῖς ⸀μοι μαρτυρεῖτε ὅτι ⸀εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι
Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. **29** ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ
δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν
τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **30** ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ
δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς
ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν·
32 ⸀ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς
λαμβάνει. **33** ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής

3:16 υἱὸν WH NIV] + *αὐτοῦ* Treg RP **17 υἱὸν** WH NIV] + *αὐτοῦ* Treg RP **18 δὲ** Treg NIV RP] – WH **19 αὐτῶν πονηρὰ** WH Treg NIV] *πονηρὰ αὐτῶν* RP **23 ὁ** WH NIV] – Treg RP **24 ὁ** Treg NIV RP] – WH **27 οὐδὲ ἓν** NIV] *οὐδὲν* WH Treg RP **28 μοι** WH Treg NIV] – RP • **εἶπον** Treg RP] + *ἐγώ* WH; + *ὅτι* NIV **32 ὃ** WH Treg NIV] *καὶ ὃ* RP

ἐστιν. **34** ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου ⸀δίδωσιν τὸ πνεῦμα. **35** ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **36** ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλʼ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπʼ αὐτόν.

4:1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ⸀Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης— **2** καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλʼ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ— **3** ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν ⸀πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **4** ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. **5** ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ ⸀τῷ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· **6** ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ⸀ὡς ἕκτη.

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πεῖν· **8** οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. **9** λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρʼ ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς ⸂γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης⸃; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. **10** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. **11** λέγει αὐτῷ ⸂ἡ γυνή⸃· Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; **12** μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; **13** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· **14** ὃς δʼ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ ⸀διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. **15** λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ⸀διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

3:34 δίδωσιν WH NIV] + ὁ θεὸς Treg RP **4:1 Ἰησοῦς** Holmes NA] κύριος WH Treg NIV RP **3 πάλιν** WH Treg NIV] – RP **5 τῷ** WH NIV] – Treg RP **6 ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **9 γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης** WH Treg NIV] οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος RP **11 ἡ γυνή** Treg NIV RP] – WH **14 διψήσει** WH Treg NIV] διψήσῃ RP **15 διέρχωμαι** WH NIV] ἔρχωμαι Treg; ἔρχομαι RP

16 Λέγει ⸀αὐτῇ· Ὕπαγε φώνησον ⸂τὸν ἄνδρα σου⸃ καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν ⸀αὐτῷ· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· **18** πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις
οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. **19** λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ
ὅτι προφήτης εἶ σύ. **20** οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ
ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου ⸂προσκυνεῖν δεῖ⸃. **21** λέγει
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ⸂Πίστευέ μοι, γύναι⸃, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει
τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. **22** ὑμεῖς προσκυνεῖτε
ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων
ἐστίν· **23** ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν· **24** πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. **25** λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα
ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν
⸀ἅπαντα. **26** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ⸀ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ
γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ’ αὐτῆς;
28 ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει
τοῖς ἀνθρώποις· **29** Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ⸀ὅσα ἐποίησα·
μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; **30** ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 ⸀Ἐν τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ῥαββί, φάγε. **32** ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **33** ἔλεγον οὖν
οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; **34** λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ⸀ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. **35** οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνός ἐστιν
καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν· ἤδη **36** ⸀ὁ θερίζων μισθὸν
λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ⸀ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ

4:16 **αὐτῇ** WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP • **τὸν ἄνδρα σου** Treg NIV RP] σου τὸν ἄνδρα WH **17** **αὐτῷ** WH NIV] – Treg RP **20** **προσκυνεῖν δεῖ** WH Treg NIV] δεῖ προσκυνεῖν RP **21** **Πίστευέ μοι, γύναι** WH Treg NIV] Γύναι, πίστευέ μοι RP **25** **ἅπαντα** WH Treg NIV] πάντα RP **27** **ἐθαύμαζον** WH Treg NIV] ἐθαύμασαν RP **29** **ὅσα** Treg NIV RP] ἃ WH **31** **Ἐν** WH Treg NIV] + δὲ RP **34** **ποιήσω** WH Treg NIV] ποιῶ RP **36** **ὁ** WH Treg NIV] Καὶ ὁ RP • **ἵνα** WH Treg NIV] + καὶ RP

ὁ θερίζων. **37** ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ⸀ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων
καὶ ἄλλος ὁ θερίζων· **38** ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε·
ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν
διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ⸀ἃ ἐποίησα.
40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς·
καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. **41** καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον
αὐτοῦ, **42** τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν·
αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
⸀κόσμου.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ⸀ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· **44** αὐτὸς
⸀γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα
ἑωρακότες ⸀ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον
εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν ⸀πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ
οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ. **47** οὗτος ἀκούσας
ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
⸀ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν.
48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ
πιστεύσητε. **49** λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν
τὸ παιδίον μου. **50** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. ⸀ἐπίστευσεν
ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ⸀ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. **51** ἤδη δὲ αὐτοῦ
καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ⸀ὑπήντησαν ⸀αὐτῷ λέγοντες ὅτι ὁ παῖς ⸀αὐτοῦ
ζῇ. **52** ἐπύθετο οὖν ⸂τὴν ὥραν παρ᾽ αὐτῶν⸃ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· ⸂εἶπαν
οὖν⸃ αὐτῷ ὅτι ⸀Ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. **53** ἔγνω οὖν

4:37 **ἐστὶν** WH Treg NIV] + ὁ RP **39** **ἃ** WH Treg NIV] ὅσα RP **42** **κόσμου** WH Treg NIV] + ὁ χριστός RP **43** **ἐκεῖθεν** WH Treg NIV] + καὶ ἀπῆλθεν RP **44** **γὰρ** WH Treg NIV] + ὁ RP **45** **ὅσα** WH Treg NIV] ἃ RP **46** **πάλιν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **47** **ἠρώτα** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **50** **ἐπίστευσεν** WH Treg NIV] καὶ ἐπίστευσεν RP • **ὃν** WH Treg NIV] ᾧ RP **51** **ὑπήντησαν** WH Treg NIV] ἀπήντησαν RP • **αὐτῷ** WH NIV] + καὶ ἀπήγγειλαν Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] σου RP **52** **τὴν ὥραν παρ᾽ αὐτῶν** WH Treg NIV] παρ᾽ αὐτῶν τὴν ὥραν RP • **εἶπαν οὖν** WH Treg NIV] Καὶ εἶπον RP • **Ἐχθὲς** WH Treg NIV] Χθὲς RP

ὁ πατὴρ ⸀ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ⸀Ἰησοῦς· Ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** τοῦτο ⸀δὲ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5:1 Μετὰ ταῦτα ⸀ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ⸀ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. **2** ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ ⸀Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα· **3** ἐν ταύταις κατέκειτο ⸀πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ⸀ξηρῶν. **5** ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ ⸀τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ⸀αὐτοῦ· **6** τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; **7** ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. **8** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ⸀Ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **9** καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει.

Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. **10** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, ⸀καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν ⸀κράβαττον. **11** ⸂ὃς δὲ⸃ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **12** ἠρώτησαν ⸀οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· ⸀Ἆρον καὶ περιπάτει; **13** ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν ⸂σοί τι⸃ γένηται. **15** ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ⸀ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **16** καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον

4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NIV RP• **Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + ὅτι RP **54 δὲ** WH Treg NIV] – RP **5:1 ἦν** WH Treg NIV] + ἡ RP • **ἀνέβη** WH Treg NIV] + ὁ RP **2 Βηθεσδά** Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA **3 πλῆθος** WH Treg NIV] + πολὺ RP • **ξηρῶν** WH Treg NIV] + ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. RP **5 τριάκοντα** Treg RP] + καὶ WH NIV • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP **8 Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **10 καὶ** WH Treg NIV] – RP • **κράβαττον** WH Treg RP] + σου NIV **11 ὃς δὲ** WH Treg] ὁ δὲ NIV; – RP **12 οὖν** Treg RP] – WH NIV • **Ἆρον** WH NIV] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP **14 σοί τι** WH Treg NIV] τί σοι RP **15 ἀνήγγειλεν** Treg NIV RP] εἶπεν WH

⸂οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν⸃ ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. **17** ὁ ⸀δὲ ἀπεκρίνατο
αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται κἀγὼ ἐργάζομαι. **18** διὰ τοῦτο οὖν
μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον,
ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ⸀ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ⸀ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα·
ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. **20** ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ
τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει
αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. **21** ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς
καὶ ζῳοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζῳοποιεῖ. **22** οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει
οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, **23** ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν
υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
πέμψαντα αὐτόν. **24** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ
πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ
μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ
⸀ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ⸀ζήσουσιν.
26 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ⸂καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν⸃ ζωὴν
ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· **27** καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν ⸀αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
ἐστίν. **28** μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
⸀ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ **29** καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες
εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ ⸀δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ
κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ
πέμψαντός ⸀με.

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής·
32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία
ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **33** ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε

5:16 οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι RP **17 δὲ** WH] + Ἰησοῦς Treg NIV RP **19 ἔλεγεν** WH NIV] εἶπεν Treg RP • **ἐὰν** Treg NIV RP] ἂν WH **25 ἀκούσουσιν** WH Treg NIV] ἀκούσονται RP • **ζήσουσιν** WH Treg NIV] ζήσονται RP **26 καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν** WH Treg NIV] ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP **27 αὐτῷ** WH Treg NIV] + καὶ RP **28 ἀκούσουσιν** WH Treg NIV] ἀκούσονται RP **29 δὲ** Treg NIV RP] – WH **30 με** WH Treg NIV] + πατρός RP

τῇ ἀληθείᾳ· **34** ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. **35** ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ· **36** ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ⸀μείζω τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ ⸀δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ⸀ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν, **37** καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ⸀ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ⸂πώποτε ἀκηκόατε⸃ οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, **38** καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ⸂ἐν ὑμῖν μένοντα⸃, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 Ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· **40** καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. **41** δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, **42** ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. **43** ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. **44** πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρ’ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; **45** μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. **46** εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. **47** εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

6:1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. **2** ⸂ἠκολούθει δὲ⸃ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ⸀ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. **3** ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ⸀ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **4** ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. **5** ἐπάρας οὖν ⸂τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς⸃ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει ⸀πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ⸀ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; **6** τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν

5:36 **μείζω** WH NIV RP] μείζων Treg • **δέδωκέν** WH Treg NIV] ἔδωκέν RP • **ἃ** WH Treg NIV] + ἐγὼ RP **37** **ἐκεῖνος** WH Treg NIV] αὐτὸς RP • **πώποτε ἀκηκόατε** WH Treg NIV] ἀκηκόατε πώποτε RP **38** **ἐν ὑμῖν μένοντα** WH Treg NIV] μένοντα ἐν ὑμῖν RP **6:2** **ἠκολούθει δὲ** WH Treg NIV] καὶ ἠκολούθει RP • **ἐθεώρουν** WH Treg NIV] ἑώρων αὐτοῦ RP **3** **ὄρος** WH Treg NIV] + ὁ RP **5** **τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς RP • **πρὸς** WH Treg NIV] + τὸν RP • **ἀγοράσωμεν** WH Treg NIV] ἀγοράσομεν RP

ποιεῖν. **7** ἀπεκρίθη ⸀αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν
αὐτοῖς ἵνα ⸀ἕκαστος βραχύ ⸀τι λάβῃ. **8** λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· **9** Ἔστιν ⸀παιδάριον ὧδε ⸀ὃς ἔχει πέντε
ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; **10** ⸀εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ
τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ⸀ὡς πεντακισχίλιοι. **11** ἔλαβεν ⸀οὖν
τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας ⸀διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως
καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. **12** ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.
13 συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε
ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ⸀ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. **14** οἱ οὖν ἄνθρωποι
ἰδόντες ⸂ὃ ἐποίησεν σημεῖον⸃ ⸀ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ
ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα
⸀ποιήσωσιν βασιλέα ἀνεχώρησεν ⸀πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν,
17 καὶ ἐμβάντες ⸀εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ.
καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ ⸀οὔπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, **18** ἥ
τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος ⸀διεγείρετο. **19** ἐληλακότες οὖν ὡς
σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ
τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. **20** ὁ δὲ λέγει
αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. **21** ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
εὐθέως ⸂ἐγένετο τὸ πλοῖον⸃ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

6:7 **αὐτῷ** WH Treg RP] + ὁ NIV • **ἕκαστος** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP • **τι** RP NIV] – WH Treg **9** **παιδάριον** WH Treg NIV] + ἓν RP • **ὃς** WH Treg NIV] ὃ RP **10** **εἶπεν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **11** **οὖν** WH Treg NIV] δὲ RP • **διέδωκεν** WH Treg NIV] + τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ RP **13** **ἐπερίσσευσαν** WH Treg NIV] ἐπερίσσευσεν RP **14** **ὃ ἐποίησεν σημεῖον** Treg NIV RP] ἃ ἐποίησεν σημεῖα WH • **ἔλεγον** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἔλεγον RP **15** **ποιήσωσιν** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **πάλιν** WH Treg NIV] – RP **17** **εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP • **οὔπω** WH Treg NIV] οὐκ RP **18** **διεγείρετο** WH Treg NIV] διηγείρετο RP **21** **ἐγένετο τὸ πλοῖον** WH Treg NIV] τὸ πλοῖον ἐγένετο RP

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ⸀εἶδον ὅτι
πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ⸀ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ⸀πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· **23** ⸀ἀλλὰ
ἦλθεν ⸀πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον
εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. **24** ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ ⸀πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς
Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε
ὧδε γέγονας; **26** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα ἀλλ’ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ
ἐχορτάσθητε· **27** ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν
τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον
γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. **28** εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα
ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; **29** ἀπεκρίθη ⸀ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό
ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα ⸀πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. **30** εἶπον οὖν
αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;
31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον·
Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. **32** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ⸀δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἀλλ’ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· **33** ὁ
γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ
κόσμῳ. **34** εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 ⸀Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος
πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ⸀ἐμὲ οὐ μὴ ⸀διψήσει πώποτε.
36 ἀλλ’ εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. **37** πᾶν ὃ δίδωσίν
μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός ⸀με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω,
38 ὅτι καταβέβηκα ⸀ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· **39** τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός

6:22 **εἶδον** WH Treg NIV] ἰδὼν RP • **ἕν** WH Treg NIV] + ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP • **πλοῖον** WH Treg NIV] πλοιάριον RP **23** **ἀλλὰ** WH Treg] ἄλλα NIV; ἄλλα δὲ RP • **πλοιάρια** Treg NIV RP] πλοῖα WH **24** **πλοιάρια** WH Treg NIV] πλοῖα RP **29** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **πιστεύητε** WH Treg NIV] πιστεύσητε RP **32** **δέδωκεν** NIV RP] ἔδωκεν WH Treg **35** **Εἶπεν** WH Treg NA] + οὖν NIV; + δὲ RP • **ἐμὲ** WH Treg NIV] με RP • **διψήσει** WH Treg NIV] διψήσῃ RP **37** **με** WH Treg RP] ἐμὲ NIV **38** **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP

⸀με ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω ⸀αὐτὸ τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **40** τοῦτο ⸀γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ ⸂πατρός μου⸃ ἵνα πᾶς
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω
αὐτὸν ⸀ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος
ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **42** καὶ ἔλεγον· ⸀Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς
Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς ⸀νῦν ⸀λέγει ὅτι
Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; **43** ⸀ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ
γογγύζετε μετʼ ἀλλήλων. **44** οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός ⸀με ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ
ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
45 ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ·
⸀πᾶς ὁ ⸀ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ⸀ἐμέ. **46** οὐχ
ὅτι τὸν πατέρα ⸂ἑώρακέν τις⸃ εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν
πατέρα. **47** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ ⸀πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. **48** ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· **49** οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ⸂ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα⸃
καὶ ἀπέθανον· **50** οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις
ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ· **51** ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ⸀ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος
δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ⸀ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται
οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα ⸀αὐτοῦ φαγεῖν; **53** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου
καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. **54** ὁ τρώγων μου τὴν
σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **55** ἡ γὰρ σάρξ μου ⸀ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου

6:39 με WH Treg NIV] + πατρός RP • **αὐτὸ** WH Treg RP] + ἐν NIV **40 γάρ** WH Treg NIV] δέ RP • **πατρός μου** WH Treg NIV] πέμψαντός με RP • **ἐγὼ** WH Treg RP] + ἐν NIV **42 Οὐχ** NIV RP] Οὐχὶ WH Treg • **νῦν** WH Treg NIV] οὖν RP • **λέγει** WH Treg NIV] + οὗτος RP **43 ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + οὖν ὁ RP **44 με** WH Treg NIV] ἐμέ RP **45 πᾶς** WH Treg NIV] + οὖν RP • **ἀκούσας** WH Treg NIV] ἀκούων RP • **ἐμέ** WH Treg NIV] με RP **46 ἑώρακέν τις** WH Treg NIV] τις ἑώρακεν RP **47 πιστεύων** WH NIV] + εἰς ἐμέ Treg RP **49 ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα** WH Treg NIV] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP **51 ζήσει** WH NIV] ζήσεται Treg RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] + ἣν ἐγὼ δώσω RP **52 αὐτοῦ** WH NIV] – Treg RP **55** ⸀**ἀληθής** WH Treg NIV] ἀληθῶς RP

⸀ἀληθής ἐστι πόσις. **56** ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν
ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. **57** καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ
τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ⸀ζήσει δι᾽ ἐμέ. **58** οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ
⸀ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ ⸀πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων
τοῦτον τὸν ἄρτον ⸀ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. **59** ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων
ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· Σκληρός ἐστιν
⸂ὁ λόγος οὗτος⸃· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **61** εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ
ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς
σκανδαλίζει; **62** ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου
ἦν τὸ πρότερον; **63** τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζῳοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν·
τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ⸀λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. **64** ἀλλὰ εἰσὶν
ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ
μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. **65** καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο
εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
τοῦ ⸀πατρός.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ⸀ἐκ ⸂τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον⸃ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ
οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. **67** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ
ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; **68** ⸀ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα
ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, **69** καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ
ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ⸀ἅγιος τοῦ ⸀θεοῦ. **70** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ
ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. **71** ἔλεγεν
δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ⸀Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν ⸂παραδιδόναι αὐτόν⸃,
⸀εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

6:55 **⸀ἀληθής** WH Treg NIV] ἀληθῶς RP **57** **ζήσει** WH Treg NIV] ζήσεται RP **58** **ἐξ** WH Treg NIV] ἐκ τοῦ RP • **πατέρες** WH Treg NA] + ὑμῶν τὸ μάννα NIV RP • **ζήσει** WH Treg NIV] ζήσεται RP **60** **ὁ λόγος οὗτος** WH Treg NIV] οὗτος ὁ λόγος RP **63** **λελάληκα** WH Treg NIV] λαλῶ RP **65** **πατρός** WH Treg NIV] + μου RP **66** **ἐκ** WH Treg NIV] – RP • **τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον** WH Treg NIV] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP **68** **ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + οὖν RP **69** **ἅγιος** WH Treg NIV] χριστὸς ὁ υἱὸς RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + τοῦ ζῶντος RP **71** **Ἰσκαριώτου** WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP • **παραδιδόναι αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτόν παραδιδόναι RP • **εἷς** WH Treg NIV] + ὢν RP

7:1 Καὶ ⸂μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς⸃ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, οὐ γὰρ ἤθελεν
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. **2** ἦν δὲ
ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. **3** εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου
⸀θεωρήσουσιν ⸂σοῦ τὰ ἔργα⸃ ἃ ποιεῖς· **4** οὐδεὶς γάρ ⸂τι ἐν κρυπτῷ⸃ ποιεῖ καὶ
ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.
5 οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. **6** λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.
7 οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ
ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **8** ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ⸀ἑορτήν· ἐγὼ ⸀οὐκ
ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ⸂ἐμὸς καιρὸς⸃ οὔπω πεπλήρωται.
9 ταῦτα ⸀δὲ εἰπὼν ⸀αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ⸂εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς
ἀνέβη⸃, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. **11** οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν
τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; **12** καὶ γογγυσμὸς ⸂περὶ αὐτοῦ ἦν
πολὺς⸃ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι ⸀δὲ ἔλεγον· Οὔ,
ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. **13** οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν
φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ⸀ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν.
15 ⸂ἐθαύμαζον οὖν⸃ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ
μεμαθηκώς; **16** ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ⸀ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ
ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· **17** ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν,
γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπʼ ἐμαυτοῦ
λαλῶ. **18** ὁ ἀφʼ ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

7:1 μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP **3 θεωρήσουσιν** WH Treg NIV] θεωρήσωσιν RP • **σοῦ τὰ ἔργα** WH Treg NA] τὰ ἔργα σου RP; τὰ ἔργα NIV **4 τι ἐν κρυπτῷ** WH Treg NIV] ἐν κρυπτῷ τι RP **8 ἑορτήν** WH Treg NIV] + ταύτην RP • **οὐκ** Treg NA] οὔπω WH NIV RP • **ἐμὸς καιρὸς** WH Treg NIV] καιρὸς ὁ ἐμὸς RP **9 δὲ** WH NIV RP] – Treg • **αὐτὸς** Treg NIV] αὐτοῖς WH RP **10 εἰς τὴν ἑορτήν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη** WH Treg NIV] τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν RP **12 περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς** WH Treg NIV] πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν RP • **δὲ** WH Treg NIV] – RP **14 ἀνέβη** WH Treg NIV] + ὁ RP **15 ἐθαύμαζον οὖν** WH Treg NIV] Καὶ ἐθαύμαζον RP **16 ὁ** NIV RP] – WH Treg

19 Οὐ Μωϋσῆς ⸀δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν
νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **20** ἀπεκρίθη ὁ ⸀ὄχλος· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς
σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; **21** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἓν ἔργον ἐποίησα
καὶ πάντες θαυμάζετε. **22** διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν—
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ’ ἐκ τῶν πατέρων— καὶ ἐν σαββάτῳ
περιτέμνετε ἄνθρωπον. **23** εἰ περιτομὴν ⸀λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα
μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν
σαββάτῳ; **24** μὴ κρίνετε κατ’ ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν ⸀κρίνετε.

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν
ἀποκτεῖναι; **26** καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μήποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ⸀ἐστιν ὁ χριστός; **27** ἀλλὰ τοῦτον
οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
28 ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· Κἀμὲ οἴδατε καὶ
οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας
με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· **29** ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ’ αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός
με ἀπέστειλεν. **30** ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ’ αὐτὸν
τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. **31** ⸂ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ⸃
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ⸀ἔλεγον· Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ ⸀μὴ πλείονα ⸀σημεῖα
ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν;

32 Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ
ἀπέστειλαν ⸂οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας⸃ ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.
33 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι ⸂χρόνον μικρὸν⸃ μεθ’ ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς
τὸν πέμψαντά με. **34** ζητήσετέ με καὶ οὐχ ⸀εὑρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς
οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **35** εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει
πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων
μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; **36** τίς ἐστιν ⸂ὁ λόγος οὗτος⸃

7:19 **δέδωκεν** NIV RP] ἔδωκεν WH Treg **20** **ὄχλος** WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP **23** **λαμβάνει** Treg NIV RP] + ὁ WH **24** **κρίνετε** WH Treg NIV] κρίνατε RP **26** **ἐστιν** WH Treg NIV] + ἀληθῶς RP **31** **ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ** WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP • **ἔλεγον** WH Treg NIV] + ὅτι RP • **μὴ** WH Treg NIV] μήτι RP • **σημεῖα** WH Treg NIV] + τούτων RP **32** **οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας** WH Treg NIV] ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP **33** **χρόνον μικρὸν** WH Treg NIV] μικρὸν χρόνον RP **34** **εὑρήσετέ** Treg RP] + με WH NIV **36** **ὁ λόγος οὗτος** WH Treg NIV] οὗτος ὁ λόγος RP

ὃν εἶπε· Ζητήσετέ με καὶ οὐχ ⸀εὑρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. **38** ὁ πιστεύων
εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν
ὕδατος ζῶντος. **39** τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ⸀οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ ⸀πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν ⸀πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς ⸀οὐδέπω ἐδοξάσθη.

40 ⸂Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν⸃ ἀκούσαντες ⸂τῶν λόγων τούτων⸃ ⸀ἔλεγον· Οὗτός
ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· **41** ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· ⸂οἱ δὲ⸃
ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; **42** ⸀οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν
ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυίδ,
⸂ἔρχεται ὁ χριστός⸃; **43** σχίσμα οὖν ⸂ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ⸃ δι᾽ αὐτόν. **44** τινὲς
δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ⸀ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ
εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; **46** ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται·
Οὐδέποτε ⸂ἐλάλησεν οὕτως⸃ ⸀ἄνθρωπος. **47** ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ
Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; **48** μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν
εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; **49** ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν
νόμον ⸀ἐπάρατοί εἰσιν. **50** λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ⸀ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν
⸀πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· **51** Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν
μὴ ἀκούσῃ ⸂πρῶτον παρ᾽ αὐτοῦ⸃ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; **52** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν

7:36 εὑρήσετέ Treg RP] + με WH NIV **39 οὗ** WH Treg RP] ὃ NIV • **πιστεύσαντες** WH Treg NIV] πιστεύοντες RP • **πνεῦμα** WH NA] + ἅγιον Treg RP; + δεδομένον NIV • **οὐδέπω** NIV RP] οὔπω WH Treg **40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν** WH Treg NIV] Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP • **τῶν λόγων τούτων** WH Treg NIV] τὸν λόγον RP • **ἔλεγον** Treg NIV RP] + ὅτι WH **41 οἱ δὲ** WH Treg NIV] Ἄλλοι RP **42 οὐχ** WH Treg NIV] Οὐχὶ RP • **ἔρχεται ὁ χριστός** WH Treg NIV] ὁ χριστός ἔρχεται RP **43 ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ** WH Treg NIV] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP **44 ἐπέβαλεν** NIV RP] ἔβαλεν WH Treg **46 ἐλάλησεν οὕτως** WH Treg NIV] οὕτως ἐλάλησεν RP • **ἄνθρωπος** WH NIV] + ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Treg RP **49 ἐπάρατοί** WH Treg NIV] ἐπικατάρατοί RP **50 ἐλθὼν** WH Treg NIV] + νυκτὸς RP • **πρότερον** WH Treg] τὸ πρότερον NIV; – RP **51 πρῶτον παρ᾽ αὐτοῦ** WH Treg NIV] παρ᾽ αὐτοῦ πρότερον RP

αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ⸂ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης⸃ οὐκ ⸀ἐγείρεται.

8:12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ⸂ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς⸃ λέγων· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ⸀ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. **13** εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **14** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ⸀ἢ ποῦ ὑπάγω. **15** ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. **16** καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ⸀ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ᾽ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. **17** καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. **18** ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. **19** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ⸂ἂν ᾔδειτε⸃. **20** ταῦτα τὰ ῥήματα ⸀ἐλάλησεν ἐν

7:52 ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης WH Treg NIV] προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP • **ἐγείρεται** WH Treg NIV] ἐγηγέρται RP; + 7:53–8:11 RP: 53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ᾽ αὐτοφόρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. 7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ᾽ αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ᾽ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδείς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγώ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε. **8:12 ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν RP • **ἐμοὶ** NIV RP] μοι WH Treg **14 ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP **16 ἀληθινή** WH Treg NIV] ἀληθής RP **19 ἂν ᾔδειτε** WH Treg NIV] ᾔδειτε ἂν RP **20 ἐλάλησεν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω
ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν ⸀αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ
ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
22 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ
ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **23** καὶ ⸀ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω
ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ ⸂τούτου τοῦ κόσμου⸃ ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. **24** εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν. **25** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; ⸀εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν
⸂ὅ τι⸃ καὶ λαλῶ ὑμῖν; **26** πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ'
ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα ⸀λαλῶ εἰς
τὸν κόσμον. **27** οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. **28** εἶπεν ⸀οὖν ὁ
Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι,
καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ ⸀πατὴρ ταῦτα λαλῶ.
29 καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με ⸀μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ
ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. **30** ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν
εἰς αὐτόν.

31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν
ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε, **32** καὶ γνώσεσθε
τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. **33** ἀπεκρίθησαν ⸂πρὸς αὐτόν⸃·
Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι
Ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας· **35** ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς
τὸν αἰῶνα· ⸀ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. **36** ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ,
ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. **37** οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με

8:21 ***αὐτοῖς*** WH Treg NIV] + *ὁ Ἰησοῦς* RP **23** ***ἔλεγεν*** WH Treg NIV] *εἶπεν* RP • ***τούτου τοῦ κόσμου*** WH Treg NIV] *τοῦ κόσμου τούτου* RP **25** **εἶπεν** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • **ὅ τι** Treg NIV RP] ὅτι WH **26** **λαλῶ** WH Treg NIV] λὲγω RP **28** **οὖν** WH Treg NIV] + *αὐτοῖς* RP NA • **πατὴρ** WH Treg NIV] + *μου* RP **29** ***μόνον*** WH Treg NIV] *ὁ πατήρ* RP **33** **πρὸς αὐτόν** WH Treg NIV] *αὐτῷ* RP **35** **ὁ** WH Treg RP NA] + δὲ NIV

ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. **38** ⸂ἃ ἐγὼ⸃ ἑώρακα παρὰ τῷ
⸀πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ⸂ἃ ἠκούσατε⸃ παρὰ ⸂τοῦ πατρὸς⸃ ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ⸀ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ⸀ἐποιεῖτε·
40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα
ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. **41** ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ
ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ⸀εἶπαν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας ⸂οὐ γεγεννήμεθα⸃·
ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. **42** ⸀εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν
ἦν ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ᾽
ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. **43** διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν
οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. **44** ὑμεῖς ἐκ τοῦ
πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν.
ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ⸂οὐκ ἔστηκεν⸃, ὅτι οὐκ
ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης
ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **45** ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι.
46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; ⸀εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ
πιστεύετέ μοι; **47** ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο
ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 ⸀Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς
ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; **49** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον
οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. **50** ἐγὼ δὲ οὐ
ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. **51** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν
τις τὸν ⸂ἐμὸν λόγον⸃ τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. **52** ⸀εἶπον
αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ
οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται
θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· **53** μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις
ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα ⸀σεαυτὸν ποιεῖς; **54** ἀπεκρίθη

8:38 **ἃ ἐγὼ** WH Treg NIV] Ἐγὼ ὃ RP • **πατρὶ** WH Treg NIV] + μου RP • **ἃ ἠκούσατε** WH Treg NIV] ὃ ἑωράκατε RP • **τοῦ πατρὸς** WH Treg NA] + ὑμῶν NIV; τῷ πατρὶ ὑμῶν RP **39** **ἐστε** WH Treg NA] ἦτε NIV RP • **ἐποιεῖτε** Treg NIV RP] ποιεῖτε WH **41** **εἶπαν** WH Treg NIV] + οὖν RP NA • **οὐ γεγεννήμεθα** NIV RP] οὐκ ἐγεννήθημεν WH Treg **42** **εἶπεν** WH Treg NIV] + οὖν RP **44** **οὐκ ἔστηκεν** WH NIV] οὐχ ἕστηκεν Treg RP **46** **εἰ** WH Treg NIV] + δὲ RP **48** **Ἀπεκρίθησαν** WH Treg NIV] + οὖν RP **51** **ἐμὸν λόγον** WH Treg NIV] λόγον τὸν ἐμὸν RP **52** **εἶπον** WH Treg] + οὖν NIV RP **53** **σεαυτὸν** WH Treg NIV] + σὺ RP

Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ ⸀δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ
μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ⸀ἡμῶν ἐστιν, **55** καὶ οὐκ ἐγνώκατε
αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ⸀ὑμῖν
ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. **56** Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. **57** εἶπον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας;
58 εἶπεν ⸀αὐτοῖς Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ
εἰμί. **59** ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν
ἐκ τοῦ ⸀ἱεροῦ.

9:1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. **2** καὶ ἠρώτησαν
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς
αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; **3** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε
οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. **4** ⸀ἡμᾶς δεῖ
ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς
δύναται ἐργάζεσθαι. **5** ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. **6** ταῦτα
εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ⸀ἐπέχρισεν
⸀αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ⸀ὀφθαλμούς, **7** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε νίψαι εἰς
τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν
καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. **8** οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν
τὸ πρότερον ὅτι ⸀προσαίτης ἦν ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
προσαιτῶν; **9** ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ⸂ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ⸃
ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγώ εἰμι. **10** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ⸀Πῶς
ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; **11** ἀπεκρίθη ⸀ἐκεῖνος· ⸂Ὁ ἄνθρωπος ὁ⸃ λεγόμενος
Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι ⸀ὅτι

8:54 **δοξάσω** WH Treg NIV] δοξάζω RP • **ἡμῶν** Treg NIV RP] ὑμῶν WH **55** **ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **58** **αὐτοῖς** WH Treg NIV] + ὁ RP **59** **ἱεροῦ** WH Treg NIV] + διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὕτως RP **9:4** **ἡμᾶς** WH Treg NIV] Ἐμὲ RP **6** **ἐπέχρισεν** Treg NIV RP] ἐπέθηκεν WH • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP • **ὀφθαλμούς** WH Treg NIV] + τοῦ τυφλοῦ RP **8** **προσαίτης** WH Treg NIV] τυφλὸς RP **9** **ἔλεγον Οὐχί ἀλλὰ** WH Treg NIV] δὲ ὅτι RP **10** **Πῶς** Treg RP] + οὖν WH NIV **11** **ἐκεῖνος** WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP • **Ὁ ἄνθρωπος ὁ** WH Treg NIV] Ἄνθρωπος RP • **ὅτι** WH Treg NIV] – RP

Ὕπαγε εἰς ⸀τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν ⸀οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.
12 ⸂καὶ εἶπαν⸃ αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. **14** ἦν δὲ
σάββατον ⸂ἐν ᾗ ἡμέρᾳ⸃ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς
ὀφθαλμούς. **15** πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ
βλέπω. **16** ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· ⸂Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ
ἄνθρωπος⸃, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ⸀ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** λέγουσιν ⸀οὖν
τῷ τυφλῷ πάλιν· ⸂Τί σὺ⸃ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς;
ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ⸂ἦν τυφλὸς⸃ καὶ
ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ⸂τοῦ ἀναβλέψαντος⸃ **19** καὶ
ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι
τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ⸂βλέπει ἄρτι⸃; **20** ἀπεκρίθησαν ⸀οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ
καὶ εἶπαν· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·
21 πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς
οὐκ οἴδαμεν· ⸂αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει⸃, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.
22 ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἤδη γὰρ
συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος
γένηται. **23** διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν
⸀ἐπερωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν ⸂τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου⸃ ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν
αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ⸂οὗτος ὁ ἄνθρωπος⸃ ἁμαρτωλός

9:12 τὸν WH Treg NIV] τὴν κολυμβήθραν τοῦ RP • **οὖν** WH Treg NIV] δὲ RP **12 καὶ εἶπαν** WH Treg NIV] Εἶπον οὖν RP **14 ἐν ᾗ ἡμέρᾳ** WH Treg NIV] ὅτε RP **16 Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος** WH Treg NIV] Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP • **ἄλλοι** Treg RP] + δὲ WH NIV **17 οὖν** WH Treg NIV] – RP • **Τί σὺ** WH Treg NIV] Σὺ τί RP **18 ἦν τυφλὸς** WH Treg NIV] τυφλὸς ἦν RP • **τοῦ ἀναβλέψαντος** WH Treg RP NA] – NIV **19 βλέπει ἄρτι** WH Treg NIV] ἄρτι βλέπει RP **20 οὖν** WH Treg NIV] δὲ αὐτοῖς RP **21 αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει** WH Treg NIV] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε RP **23 ἐπερωτήσατε** WH NIV] ἐρωτήσατε Treg RP **24 τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου** WH Treg NIV] ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον RP • **οὗτος ὁ ἄνθρωπος** WH NIV] ὁ ἄνθρωπος οὗτος Treg RP

ἐστιν. **25** ἀπεκρίθη οὖν ⸀ἐκεῖνος· Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα ὅτι
τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. **26** εἶπον ⸂οὖν αὐτῷ⸃· Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν
σου τοὺς ὀφθαλμούς; **27** ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε·
τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;
28 ⸀ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ ⸂μαθητὴς εἶ⸃ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ
Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· **29** ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός,
τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. **30** ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Ἐν ⸂τούτῳ γὰρ τὸ⸃ θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ
ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. **31** ⸀οἴδαμεν ὅτι ⸂ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς⸃ οὐκ ἀκούει,
ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. **32** ἐκ τοῦ
αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέῳξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· **33** εἰ
μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. **34** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν
αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον
αὐτὸν ἔξω.

35 ⸀Ἤκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ⸀εἶπεν·
Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ⸀ἀνθρώπου; **36** ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν·
Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; **37** ⸀εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ
ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. **38** ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω,
κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. **39** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν
κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ
γένωνται. **40** ⸀ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ⸂μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες⸃, καὶ
εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; **41** εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ
ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ⸀ἡ ἁμαρτία ὑμῶν
μένει.

10:1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν
τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής·

9:25 ***ἐκεῖνος*** WH Treg NIV] + *καὶ εἶπεν* RP **26** ***οὖν αὐτῷ*** WH Treg NIV] *δὲ αὐτῷ πάλιν* RP **28** ***ἐλοιδόρησαν*** RP] *καὶ ἐλοιδόρησαν* WH NIV; *οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν* Treg • ***μαθητὴς εἶ*** WH Treg NIV] *εἶ μαθητὴς* RP **30** ***τούτῳ γὰρ τὸ*** WH Treg NIV] *γὰρ τούτῳ* RP **31** ***οἴδαμεν*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP • ***ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς*** NIV RP] *ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν* WH Treg **35** ***Ἤκουσεν*** WH NIV] + *ὁ* Treg RP • ***εἶπεν*** WH NIV] + *αὐτῷ* Treg RP • ***ἀνθρώπου*** WH NIV] *θεοῦ* Treg RP **37** ***εἶπεν*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **40** ***ἤκουσαν*** WH Treg NIV] *Καὶ ἤκουσαν* RP • ***μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες*** WH Treg NIV] *ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ* RP **41** ***ἡ*** WH Treg NIV] + *οὖν* RP

2 ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. **3** τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα ⸀φωνεῖ κατʼ ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. **4** ⸀ὅταν τὰ ἴδια ⸀πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· **5** ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ⸀ἀκολουθήσουσιν ἀλλὰ φεύξονται ἀπʼ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ⸀ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν ⸀αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⸀ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. **8** πάντες ὅσοι ἦλθον ⸂πρὸ ἐμοῦ⸃ κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλʼ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. **9** ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· διʼ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει. **10** ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· **12** ὁ ⸀μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ⸀ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει— καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ ⸀σκορπίζει— **13** ⸀ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. **14** ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ ⸂γινώσκουσί με τὰ ἐμά⸃, **15** καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. **16** καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνα ⸂δεῖ με⸃ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ ⸀γενήσονται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. **17** διὰ τοῦτό ⸂με ὁ πατὴρ⸃ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **18** οὐδεὶς ⸀αἴρει αὐτὴν ἀπʼ ἐμοῦ, ἀλλʼ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπʼ ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

10:3 **φωνεῖ** WH Treg NIV] καλεῖ RP **4** **ὅταν** WH Treg NIV] Καὶ ὅταν RP • **πάντα** WH Treg NIV] πρόβατα RP **5** **ἀκολουθήσουσιν** WH Treg NIV] ἀκολουθήσωσιν RP **6** **ἦν** WH NIV RP] ᾖ Treg **7** **αὐτοῖς** Treg RP] – WH NIV • **ὅτι** NIV RP] – WH Treg **8** **πρὸ ἐμοῦ** WH Treg NIV] – RP **12** **μισθωτὸς** WH NIV] + δέ Treg RP • **ἔστιν** WH Treg NIV] εἰσιν RP • **σκορπίζει** WH Treg NIV] + τὰ πρόβατα RP **13** **ὅτι** WH Treg NIV] Ὁδὲ μισθωτὸς φεύγει ὅτι RP **14** **γινώσκουσί με τὰ ἐμά** WH Treg NIV] γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP **16** **δεῖ με** WH Treg NIV] με δεῖ RP • **γενήσονται** WH Treg NIV] γενήσεται RP **17** **με ὁ πατὴρ** WH Treg NIV] ὁ πατήρ με RP **18** **αἴρει** Treg NIV RP] ἦρεν WH

19 ⸀Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;
21 ⸀ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον
δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ⸀ἀνοῖξαι;

22 Ἐγένετο ⸀τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν ⸀τοῖς Ἱεροσολύμοις· ⸀χειμὼν ἦν, **23** καὶ
περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ ⸀τοῦ Σολομῶνος. **24** ἐκύκλωσαν
οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις;
εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. **25** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον
ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου
ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· **26** ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ⸂ὅτι οὐκ⸃ ἐστὲ ἐκ
τῶν προβάτων τῶν ⸀ἐμῶν. **27** τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ⸀ἀκούουσιν,
κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, **28** κἀγὼ ⸂δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν
αἰώνιον⸃, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ
τῆς χειρός μου. **29** ὁ πατήρ μου ⸀ὃ δέδωκέν ⸀μοι ⸂πάντων μεῖζων⸃ ἐστιν, καὶ
οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ⸀πατρός. **30** ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν
ἐσμεν.

31 Ἐβάστασαν ⸀οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.
32 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ ⸂ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν⸃ ἐκ τοῦ ⸀πατρός·
διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ⸂ἐμὲ λιθάζετε⸃; **33** ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ⸀Ἰουδαῖοι· Περὶ
καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν
ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. **34** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν
τῷ νόμῳ ὑμῶν ⸀ὅτι Ἐγὼ εἶπα· Θεοί ἐστε; **35** εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, **36** ὃν ὁ πατὴρ

10:19 Σχίσμα WH Treg NIV] + οὖν RP **21 ἄλλοι** WH Treg RP NA] + δὲ NIV • **ἀνοῖξαι** WH Treg NIV] ἀνοίγειν RP **22 τότε** WH NIV] δὲ Treg RP • **τοῖς** WH Treg NIV] – RP• **χειμὼν** WH Treg NIV] καὶ χειμὼν RP **23 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **26 ὅτι οὐκ** WH Treg NIV] οὐ γάρ RP • **ἐμῶν** WH Treg NIV] + καθὼς εἶπον ὑμῖν RP **27 ἀκούουσιν** WH Treg NIV] ἀκούει RP **28 δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον** WH Treg NIV] ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP **29 ὃ** WH Treg NA] ὃς NIV RP • **μοι** WH Treg RP NA] + αὐτὰ NIV• **πάντων μεῖζων** Holmes WH[marg]] πάντων μεῖζόν WH Treg NA; μείζων πάντων NIV RP • **πατρός** WH NIV] + μου Treg RP **31 οὖν** Treg RP] – WH NIV **32 ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν** NIV] καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν Treg RP; ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH • **πατρός** WH NIV] + μου Treg RP • **ἐμὲ λιθάζετε** WH Treg NIV] λιθάζετε ἐμὲ RP **33 Ἰουδαῖοι** WH Treg NIV] + λέγοντες RP **34 ὅτι** WH Treg NIV] – RP

ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι
εἶπον· Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; **37** εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ
μοι· **38** εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε τοῖς ἔργοις ⸀πιστεύετε, ἵνα γνῶτε
καὶ ⸀γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν ⸂τῷ πατρί⸃. **39** ἐζήτουν οὖν
⸂πάλιν αὐτὸν⸃ πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης
τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. **41** καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ
ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης
περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. **42** καὶ ⸂πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ⸃.

11:1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ
Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. **2** ἦν δὲ ⸀Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ
καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος
ἠσθένει. **3** ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε ὃν
φιλεῖς ἀσθενεῖ. **4** ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς
θάνατον ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι’ αὐτῆς.
5 ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
6 ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας·
7 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.
8 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; **9** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ⸂ὧραί εἰσιν⸃ τῆς
ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
τούτου βλέπει· **10** ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς
οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. **11** ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ
φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. **12** εἶπαν οὖν
οἱ μαθηταὶ ⸀αὐτῷ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται. **13** εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς
περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου
λέγει. **14** τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, **15** καὶ
χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

10:38 ***πιστεύετε*** WH Treg NIV] *πιστεύσατε* RP • ***γινώσκητε*** WH Treg NIV] *πιστεύσητε* RP • ***τῷ πατρί*** WH Treg NIV] *αὐτῷ* RP **39** ***πάλιν αὐτὸν*** Treg RP] *αὐτὸν πάλιν* WH NIV **42** ***πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ*** WH Treg NIV] *ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν* RP **11:2** **Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρία RP **9** ***ὧραί εἰσιν*** WH Treg NIV] *εἰσιν ὧραί* RP **12** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] *αὐτοῦ* RP

16 εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς
ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.
17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ⸂ἤδη ἡμέρας⸃ ἔχοντα ἐν
τῷ μνημείῳ. **18** ἦν δὲ ⸀ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων
δεκαπέντε. **19** ⸂πολλοὶ δὲ⸃ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς ⸀τὴν Μάρθαν
καὶ ⸀Μαριὰμ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ⸀ἀδελφοῦ. **20** ἡ οὖν Μάρθα
ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· ⸀Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
ἐκαθέζετο. **21** εἶπεν οὖν ⸀ἡ Μάρθα πρὸς ⸀τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε ⸂οὐκ ἂν
ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου⸃· **22** ⸀καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει
σοι ὁ θεός. **23** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. **24** λέγει
αὐτῷ ⸀ἡ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
25 εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ
κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, **26** καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ
εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; **27** λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα
ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
28 Καὶ ⸀τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν ⸀Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν
αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. **29** ἐκείνη ⸀δὲ ὡς
ἤκουσεν ⸀ἠγέρθη ταχὺ καὶ ⸀ἤρχετο πρὸς αὐτόν· **30** οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ⸀ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. **31** οἱ
οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες
τὴν ⸀Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ ⸀δόξαντες ὅτι
ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. **32** ἡ οὖν ⸀Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ⸀ἦν
Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ ⸀πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε,

---

11:17 ἤδη ἡμέρας WH Treg NIV] ἡμέρας ἤδη RP **18 ἡ** Treg NIV RP] – WH **19 πολλοὶ δὲ** WH Treg NIV] καὶ πολλοὶ RP • **τὴν** WH Treg NIV] τὰς περὶ RP • **Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρίαν RP • **ἀδελφοῦ** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **20 Μαρία** Treg RP] Μαριὰμ WH NIV **21 ἡ** WH Treg NIV] – RP • **τὸν** Treg NIV RP] – WH • **οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου** WH Treg NIV] ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει RP **22 καὶ** WH Treg] ἀλλὰ καὶ NIV RP **24 ἡ** WH Treg NIV] – RP **28 τοῦτο** WH Treg NIV] ταῦτα RP • **Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρίαν RP **29 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **ἠγέρθη** WH Treg NIV] ἐγείρεται RP • **ἤρχετο** WH Treg NIV] ἔρχεται RP **30 ἔτι** WH Treg NIV] – RP **31 Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρίαν RP • **δόξαντες** WH Treg NIV] λέγοντες RP **32 Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • **ἦν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **πρὸς** WH Treg NIV] εἰς RP

εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἄν ⸀μου ἀπέθανεν⸌ ὁ ἀδελφός. **33** Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν
κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ
πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, **34** καὶ εἶπεν· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν
αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. **35** ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. **36** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι·
Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. **37** τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον·
ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. **39** λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε
τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ⸀τετελευτηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη
ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. **40** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν
πιστεύσῃς ⸀ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; **41** ἦραν οὖν τὸν ⸀λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου,
42 ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **43** καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ
μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. **44** ⸀ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος
τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο.
λέγει ⸀αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⸌· Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ⸀αὐτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν ⸀Μαριὰμ καὶ
θεασάμενοι ⸀ἃ ⸀ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· **46** τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον
πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ⸀ἐποίησεν Ἰησοῦς. **47** συνήγαγον οὖν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν ὅτι οὗτος
ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ⸀ποιεῖ σημεῖα⸌; **48** ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες
πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ
τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. **49** εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, **50** οὐδὲ ⸀λογίζεσθε
ὅτι συμφέρει ⸀ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ
ἔθνος ἀπόληται. **51** τοῦτο δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ

11:32 μου ἀπέθανεν WH Treg NIV] ἀπέθανεν μου RP **39 τετελευτηκότος** WH NIV] τελευτηκότος Treg; τεθνηκότος RP **40 ὄψῃ** WH Treg NIV] ὄψει RP **41 λίθον** WH Treg NIV] + οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος RP **44 ἐξῆλθεν** WH Treg NIV] Καὶ ἐξῆλθεν RP • **αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς** Treg NIV RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH • **αὐτὸν** WH Treg NIV] – RP **45 Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρίαν RP • **ἃ** RP NIV] ὃ WH Treg • **ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **46 ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὁ RP **47 ποιεῖ σημεῖα** WH Treg NIV] σημεῖα ποιεῖ RP **50 λογίζεσθε** WH Treg NIV] διαλογίζεσθε RP • **ὑμῖν** WH Treg NIV] ἡμῖν RP

ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνῄσκειν ὑπὲρ τοῦ
ἔθνους, **52** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. **53** ἀπ’ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ⸀ἐβουλεύσαντο
ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 ⸂Ὁ οὖν Ἰησοῦς⸃ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ
ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν,
κἀκεῖ ⸀ἔμεινεν μετὰ τῶν ⸀μαθητῶν.

55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς
Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** ἐζήτουν
οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ’ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν;
ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; **57** δεδώκεισαν ⸀δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
⸀ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12:1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν
⸀Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ⸀Ἰησοῦς. **2** ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ,
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ⸀ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· **3** ἡ
οὖν ⸀Μαριὰμ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία
ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. **4** λέγει ⸀δὲ ⸂Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ⸃, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· **5** Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ
ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; **6** εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ
τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ’ ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ⸀ἔχων τὰ
βαλλόμενα ἐβάσταζεν. **7** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν, ⸀ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν
τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου ⸀τηρήσῃ αὐτό· **8** τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ’
ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

11:53 **ἐβουλεύσαντο** WH Treg NIV] συνεβουλεύσαντο RP **54** **Ὁ οὖν Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ἰησοῦς οὖν RP • **ἔμεινεν** WH Treg NIV] διέτριβεν RP • **μαθητῶν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **57** **δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἐντολὰς** WH Treg NIV] ἐντολήν RP **12:1** **Λάζαρος** WH NIV] + ὁ τεθνηκώς Treg RP • **Ἰησοῦς** WH NIV] ὁ Ἰησοῦς Treg; – RP **2** **ἐκ** WH Treg NIV] – RP **3** **Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρία RP **4** **δὲ** WH NIV] οὖν Treg RP • **Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ** WH Treg] Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NIV; εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP **6** **ἔχων** WH Treg NIV] εἶχεν καὶ RP **7** **ἵνα** WH Treg NIV] – RP • **τηρήσῃ** WH Treg NIV] τετήρηκεν RP

9 Ἔγνω ⸀οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ
διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, **11** ὅτι
πολλοὶ δι’ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ⸀ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι
ἔρχεται ⸁ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, **13** ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ
ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ⸀ἐκραύγαζον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ⸂καὶ ὁ⸃ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. **14** εὑρὼν δὲ ὁ
Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ’ αὐτό, καθώς ἐστιν γεγραμμένον· **15** Μὴ φοβοῦ,
θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.
16 ⸀ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν ⸂αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ⸃ τὸ πρῶτον, ἀλλ’ ὅτε ἐδοξάσθη
Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ’ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα
ἐποίησαν αὐτῷ. **17** ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ’ αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον
ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **18** διὰ τοῦτο ⸀καὶ
ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅτι ⸀ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
19 οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε
ὁ ⸀κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ ⸂Ἕλληνές τινες⸃ ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν
τῇ ἑορτῇ· **21** οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. **22** ἔρχεται ⸀ὁ
Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ⸀ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος ⸀καὶ λέγουσιν
τῷ Ἰησοῦ. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα
δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. **24** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ
σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν
καρπὸν φέρει. **25** ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⸀ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. **26** ἐὰν ἐμοί

12:9 **οὖν** Treg RP] + ὁ WH NIV **12** ⸀**ὁ** WH NIV] – Treg RP • ⸁**ὁ** NIV] – WH Treg RP **13** **ἐκραύγαζον** WH Treg NIV] ἔκραζον RP • **καὶ ὁ** WH Treg NIV] – RP **16** **ταῦτα** WH Treg NIV] + δὲ RP • **αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ** WH NIV] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Treg RP **18** **καὶ** WH RP NA] – Treg NIV • **ἤκουσαν** WH Treg NIV] ἤκουσεν RP **19** **κόσμος** WH Treg RP NA] + ὅλος NIV **20** **Ἕλληνές τινες** WH Treg NIV] τινες Ἕλληνές RP **22** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἔρχεται** WH Treg NIV] καὶ πάλιν RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **23** **ἀποκρίνεται** WH Treg NIV] ἀπεκρίνατο RP **25** **ἀπολλύει** WH Treg NIV] ἀπολέσει RP

⸂τις διακονῇ⸃ ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς
ἔσται· ⸀ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς
ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. **28** πάτερ, δόξασόν
σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω.
29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον·
Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. **30** ἀπεκρίθη ⸂Ἰησοῦς καὶ εἶπεν⸃· Οὐ δι’ ἐμὲ ⸂ἡ
φωνὴ αὕτη⸃ γέγονεν ἀλλὰ δι’ ὑμᾶς. **31** νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν
ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· **32** κἀγὼ ⸀ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς
γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. **33** τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
ἤμελλεν ἀποθνῄσκειν. **34** ἀπεκρίθη ⸀οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ
τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς ⸂λέγεις σὺ⸃ ⸀ὅτι δεῖ
ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; **35** εἶπεν
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ⸂ἐν ὑμῖν⸃ ἐστιν. περιπατεῖτε
⸀ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. **36** ⸀ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα
υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ⸀ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ’ αὐτῶν. **37** τοσαῦτα δὲ
αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, **38** ἵνα ὁ
λόγος Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ
ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; **39** διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο
πιστεύειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἠσαΐας· **40** Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ ⸀ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν
τῇ καρδίᾳ καὶ ⸀στραφῶσιν, καὶ ⸀ἰάσομαι αὐτούς. **41** ταῦτα εἶπεν Ἠσαΐας
⸀ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. **42** ὅμως μέντοι καὶ ἐκ
τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ

12:26 τις διακονῇ WH Treg NIV] διακονῇ τις RP • **ἐάν** WH Treg NIV] καὶ ἐάν RP **30 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν** Treg NIV RP] καὶ εἶπεν Ἰησοῦς WH • **ἡ φωνὴ αὕτη** WH Treg NIV] αὕτη ἡ φωνὴ RP **32 ἐὰν** Treg NIV RP] ἂν WH **34 οὖν** WH NIV] – Treg RP • **λέγεις σὺ** WH Treg NIV] σὺ λέγεις RP • **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **35 ἐν ὑμῖν** WH Treg NIV] μεθ’ ὑμῶν RP • **ὡς** WH Treg NIV] ἕως RP **36 ὡς** WH Treg NIV] Ἕως RP • **ἐλάλησεν** WH Treg NIV] + ὁ RP **40 ἐπώρωσεν** WH Treg NIV] πεπώρωκεν RP • **στραφῶσιν** WH Treg NIV] ἐπιστραφῶσιν RP • **ἰάσομαι** WH Treg NIV] ἰάσωμαι RP **41 ὅτι** WH Treg NIV] ὅτε RP

ὡμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται, **43** ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν
ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ
ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, **45** καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.
46 ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ
μὴ μείνῃ. **47** καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ ⸀φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ
κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν·
ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· **49** ὅτι ἐγὼ ἐξ
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ⸀δέδωκεν τί
εἴπω καὶ τί λαλήσω. **50** καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν
⸂ἐγὼ λαλῶ⸃, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13:1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ⸀ἦλθεν αὐτοῦ ἡ
ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. **2** καὶ δείπνου ⸀γινομένου, τοῦ
διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ⸂ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος
⸀Ἰσκαριώτου⸃, **3** ⸀εἰδὼς ὅτι πάντα ⸀ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ
ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ
τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· **5** εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ
λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. **6** ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. ⸀λέγει ⸀αὐτῷ·
Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **7** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὃ ἐγὼ
ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. **8** λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ
μὴ νίψῃς ⸂μου τοὺς πόδας⸃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη ⸂Ἰησοῦς αὐτῷ⸃· Ἐὰν μὴ
νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. **9** λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ
τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. **10** λέγει αὐτῷ

12:47 φυλάξῃ WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **49 δέδωκεν** WH Treg NIV] ἔδωκεν RP **50 ἐγὼ λαλῶ** WH Treg NIV] λαλῶ ἐγὼ RP **13:1 ἦλθεν** WH Treg NIV] ἐλήλυθεν RP **2 γινομένου** WH Treg NIV] γενομένου RP • **ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ.** WH Treg NIV] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῷ RP • **Ἰσκαριώτου** NIV RP] Ἰσκαριώτης WH Treg **3 εἰδὼς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **ἔδωκεν** WH Treg NIV] δέδωκεν RP **6 λέγει** WH Treg NIV] καὶ λέγει RP • **αὐτῷ** WH NIV] + ἐκεῖνος Treg RP **8 μου τοὺς πόδας** WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP • **Ἰησοῦς αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP

⸀ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος ⸂οὐκ ἔχει χρείαν⸃ ⸂εἰ μὴ⸃ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. **11** ᾔδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ⸀ὅτι Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν ⸀καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ⸂καὶ ἀνέπεσεν⸃, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **13** ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. **14** εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· **15** ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. **16** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **17** εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. **18** οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα ⸀τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ τρώγων ⸀μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. **19** ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ⸂πιστεύσητε ὅταν γένηται⸃ ὅτι ἐγώ εἰμι. **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ⸀ἄν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ⸀ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** ⸀ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. **23** ⸀ἦν ἀνακείμενος εἷς ⸀ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· **24** νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος ⸂πυθέσθαι τίς ἂν εἴη⸃ περὶ οὗ λέγει. **25** ⸀ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν; **26** ⸀ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ ⸀βάψω τὸ ψωμίον ⸂καὶ δώσω αὐτῷ⸃· ⸂βάψας οὖν⸃ τὸ ⸀ψωμίον δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος ⸀Ἰσκαριώτου.

13:10 ὁ Treg NIV RP] – WH • **οὐκ ἔχει χρείαν** WH Treg NIV] οὐ χρείαν ἔχει RP • **εἰ μὴ** WH Treg NIV] ἢ RP **11** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **12** **καὶ** WH Treg RP NA] – NIV • **καὶ ἀνέπεσεν** WH Treg NIV] ἀναπεσὼν RP **18** **τίνας** WH Treg NIV] οὓς RP • **μου** WH Treg NIV] μετ' ἐμοῦ RP **19** **πιστεύσητε ὅταν γένηται** NIV] πιστεύητε ὅταν γένηται WH Treg; ὅταν γένηται πιστεύσητε RP **20** **ἄν** WH Treg NIV] ἐάν RP **21** **ὁ** NIV RP] – WH Treg **22** **ἔβλεπον** WH NIV] + οὖν RP Treg **23** **ἦν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **ἐκ** WH Treg NIV] – RP **24** **πυθέσθαι τίς ἂν εἴη** NIV RP] καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν WH Treg **25** **ἀναπεσὼν** WH Treg] ἀναπεσὼν οὖν NIV; ἐπιπεσὼν δὲ RP **26** **ἀποκρίνεται** Treg NIV RP] + οὖν WH • **βάψω** WH Treg NIV] βάψας RP • **καὶ δώσω αὐτῷ** WH Treg NIV] ἐπιδώσω RP • **βάψας οὖν** WH Treg NIV] καὶ ἐμβάψας RP • **ψωμίον** NIV RP] + λαμβάνει καὶ WH Treg NA • **Ἰσκαριώτου** WH Treg NIV] Ἰσκαριώτῃ RP

27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ
⸀ὁ Ἰησοῦς· Ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον. **28** τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων
πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· **29** τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον ⸀εἶχεν Ἰούδας,
ὅτι λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς
πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. **30** λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ⸂ἐξῆλθεν εὐθύς⸃. ἦν δὲ
νύξ.

31 Ὅτε ⸀οὖν ἐξῆλθεν ⸀λέγει Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· **32** ⸂εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,⸃ καὶ ὁ θεὸς
δοξάσει αὐτὸν ἐν ⸀αὑτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. **33** τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ'
ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ⸂ἐγὼ ὑπάγω⸃
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. **34** ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν
ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
35 ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν
ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ⸀ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ⸂ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον⸃.
37 λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Πέτρος· Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ⸀ἀκολουθῆσαι ἄρτι;
τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. **38** ⸀ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ
ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ⸀ἀρνήσῃ με
τρίς.

14:1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ
πιστεύετε. **2** ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν
ὑμῖν ⸀ὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· **3** καὶ ἐὰν πορευθῶ ⸀καὶ ἑτοιμάσω
⸂τόπον ὑμῖν⸃, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου

13:27 ὁ NIV RP] – WH Treg **29** **εἶχεν** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ὁ** Treg NIV RP] – WH **30** **ἐξῆλθεν εὐθύς** WH Treg NIV] εὐθέως ἐξῆλθεν RP **31** **οὖν** WH Treg NIV] – RP • **λέγει** WH Treg NIV] + ὁ RP **32** **εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ** Treg NIV RP] – WH • **αὑτῷ** WH] αὐτῷ Treg NIV; ἑαυτῷ RP **33** **ἐγὼ ὑπάγω** WH Treg NIV] ὑπάγω ἐγὼ RP **36** **ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP; + αὐτῷ NA • **ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον** WH Treg NIV] ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι RP **37** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **ἀκολουθῆσαι** NIV RP] ἀκολουθεῖν WH Treg **38** **ἀποκρίνεται** WH Treg NIV] Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ RP • **ἀρνήσῃ** WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ RP **14:2** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **3** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **τόπον ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν τόπον RP

εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. **4** καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε ⸂τὴν ὁδόν⸃. **5** λέγει
αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· ⸀πῶς ⸂δυνάμεθα τὴν ὁδὸν
εἰδέναι⸃; **6** λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή·
οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ. **7** εἰ ⸀ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν
πατέρα μου ⸂ἂν ᾔδειτε⸃· ⸀ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε ⸀αὐτόν.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.
9 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ⸂Τοσούτῳ χρόνῳ⸃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με,
Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· ⸀πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν
τὸν πατέρα; **10** οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ
ῥήματα ἃ ἐγὼ ⸀λέγω ὑμῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ ⸀πατὴρ ἐν ἐμοὶ ⸀μένων
ποιεῖ τὰ ἔργα ⸀αὐτοῦ. **11** πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν
ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ ⸀πιστεύετε. **12** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ
πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων
ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν ⸀πατέρα πορεύομαι· **13** καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ
ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ· **14** ἐάν τι αἰτήσητέ
⸀με ἐν τῷ ὀνόματί μου ⸀ἐγὼ ποιήσω.

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς ⸀τηρήσετε· **16** κἀγὼ ἐρωτήσω
τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα ⸀ᾖ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν ⸀αἰῶνα,
17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ
οὐδὲ ⸀γινώσκει· ⸀ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ⸀ἔσται.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. **19** ἔτι μικρὸν καὶ ὁ
κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ⸀ζήσετε.

14:4 τὴν ὁδόν WH Treg NIV] *καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε* RP **5 πῶς** WH Treg NIV] *καὶ πῶς* RP • **δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι** NIV RP] *οἴδαμεν τὴν ὁδὸν* WH Treg **6 ὁ** Treg NIV RP] – WH **7 ἐγνώκειτέ** WH Treg NIV RP] *ἐγνώκατέ* NA • **ἂν ᾔδειτε** WH Treg NIV] *ἐγνώκειτε ἄν* RP; *γνώσεσθε* NA • **ἀπ᾽** WH Treg] *καὶ ἀπ᾽* NIV RP • **αὐτόν** Treg NIV RP] – WH **9 Τοσούτῳ χρόνῳ** NIV] Τοσοῦτον χρόνον WH Treg RP • **πῶς** WH NIV] **καὶ πῶς** Treg RP **10 λέγω** WH Treg NIV] λαλῶ RP • **πατὴρ** WH NIV] + *ὁ* Treg RP • **μένων** WH Treg NIV] + *αὐτὸς* RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP **11 πιστεύετε** WH NIV] + *μοι* Treg RP **12 πατέρα** WH Treg NIV] + *μου* RP **14 με** WH NIV RP] – Treg • **ἐγὼ** Treg NIV RP] *τοῦτο* WH **15 τηρήσετε** WH Treg NIV] *τηρήσατε* RP **16 ᾖ** WH Treg] – NIV; + *μένῃ* RP • **αἰῶνα** WH Treg RP] + *ᾖ* NIV **17 γινώσκει** WH NIV] + *αὐτό* Treg RP • **ὑμεῖς** WH NIV] + *δὲ* Treg RP • **ἔσται** NIV RP] *ἐστίν* WH Treg **19 ζήσετε** WH Treg NIV] *ζήσεσθε* RP

20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ⸂γνώσεσθε ὑμεῖς⸃ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς
ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. **21** ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς ἐκεῖνός
ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ
ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. **22** λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ
Ἰσκαριώτης· Κύριε, ⸀τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ
τῷ κόσμῳ; **23** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον
μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
μονὴν παρ’ αὐτῷ ⸀ποιησόμεθα. **24** ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ·
καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ’ ὑμῖν μένων· **26** ὁ δὲ παράκλητος, τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει
πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ⸀ὑμῖν. **27** εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν,
εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ
ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. **28** ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·
Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με ἐχάρητε ἄν, ⸀ὅτι πορεύομαι
πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ ⸀πατὴρ μείζων μού ἐστιν. **29** καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν
γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. **30** οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ’ ὑμῶν,
ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, **31** ἀλλ’ ἵνα γνῷ
ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ⸀ἐνετείλατο μοι ὁ πατὴρ οὕτως
ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15:1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν·
2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον
καθαίρει αὐτὸ ἵνα ⸂καρπὸν πλείονα⸃ φέρῃ. **3** ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν
λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· **4** μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα
οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ’ ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ ⸀μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως
οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ ⸀μένητε. **5** ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα.
ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ
δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. **6** ἐὰν μή τις ⸀μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ

14:20 ***γνώσεσθε ὑμεῖς*** NIV RP] *ὑμεῖς γνώσεσθε* WH Treg **22** ***τί*** WH Treg] *καὶ τί* NIV RP **23** ***ποιησόμεθα*** WH Treg NIV] *ποιήσομεν* RP **26** ***ὑμῖν*** Treg RP] + *ἐγώ* WH NIV **28** ***ὅτι*** WH Treg NIV] + *εἶπον* RP • ***πατὴρ*** WH Treg NIV] + *μου* RP **31** ***ἐνετείλατο*** NIV RP] *ἐντολὴν ἔδωκέν* WH Treg **15:2** ***καρπὸν πλείονα*** WH Treg NIV] *πλείονα καρπὸν* RP **4** ***μένῃ*** WH NIV] *μείνῃ* Treg RP • ***μένητε*** WH Treg NIV] *μείνητε* RP **6** ***μένῃ*** WH Treg NIV] *μείνῃ* RP

ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. **7** ἐὰν
μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε ⸀αἰτήσασθε καὶ
γενήσεται ὑμῖν· **8** ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε
καὶ ⸀γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. **9** καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ⸂ὑμᾶς
ἠγάπησα⸃, μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. **10** ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε,
μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ ⸂τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου⸃ τετήρηκα
καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. **11** ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν
ὑμῖν ⸀ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα
ὑμᾶς· **13** μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ
τῶν φίλων αὐτοῦ. **14** ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε ἐὰν ποιῆτε ⸀ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.
15 οὐκέτι ⸂λέγω ὑμᾶς⸃ δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος·
ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα
ὑμῖν. **16** οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς
ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅ τι ἂν
αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῷ ὑμῖν. **17** ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ⸀ὑμῶν μεμίσηκεν.
19 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου
οὐκ ἐστέ, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς
ὁ κόσμος. **20** μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν δοῦλος
μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. **21** ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ⸂εἰς
ὑμᾶς⸃ διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. **22** εἰ μὴ ἦλθον καὶ
ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ ⸀εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς
ἁμαρτίας αὐτῶν. **23** ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. **24** εἰ τὰ ἔργα μὴ
ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ⸀ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ ⸀εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ

15:7 αἰτήσασθε WH Treg NIV] αἰτήσεσθε RP **8 γένησθε** WH Treg NIV] γενήσεσθε RP **9 ὑμᾶς ἠγάπησα** WH Treg NIV] ἠγάπησα ὑμᾶς RP **10 τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου** Treg NIV RP] τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολὰς WH **11 ᾖ** WH Treg NIV] μείνῃ RP **14 ἃ** Treg NIV] ὃ WH; ὅσα RP **15 λέγω ὑμᾶς** WH Treg NIV] ὑμᾶς λέγω RP **18 ὑμῶν** WH Treg RP NA] – NIV **21 εἰς ὑμᾶς** WH Treg NIV] ὑμῖν RP **22 εἴχοσαν** WH Treg NIV] εἶχον RP **24 ἐποίησεν** WH Treg NIV] πεποίηκεν RP • **εἴχοσαν** WH Treg NIV] εἶχον RP

ἑωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. **25** ἀλλ’ ἵνα πληρωθῇ
ὁ λόγος ὁ ⸂ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος⸃ ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.
26 ⸀Ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ
πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
ἐμοῦ· **27** καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ’ ἀρχῆς μετ’ ἐμοῦ ἐστε.

16:1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. **2** ἀποσυναγώγους
ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ’ ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν
προσφέρειν τῷ θεῷ. **3** καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ
ἐμέ. **4** ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα ⸀αὐτῶν μνημονεύητε
⸁αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ’ ὑμῶν ἤμην. **5** νῦν δὲ ὑπάγω
πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις; **6** ἀλλ’ ὅτι
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** ἀλλ’ ἐγὼ τὴν
ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν ⸀γὰρ μὴ ἀπέλθω,
ὁ παράκλητος ⸂οὐ μὴ ἔλθῃ⸃ πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς. **8** καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ
δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· **9** περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·
10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν ⸀πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με·
11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.
12 Ἔτι πολλὰ ἔχω ⸂ὑμῖν λέγειν⸃, ἀλλ’ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· **13** ὅταν
δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ⸂ἐν τῇ ἀληθείᾳ
πάσῃ⸃, οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ’ ἑαυτοῦ, ἀλλ’ ὅσα ⸀ἀκούσει λαλήσει, καὶ τὰ
ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **14** ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται
καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι
ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

15:25 **ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος** WH Treg NIV] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP **26** **Ὅταν** WH NIV] + δὲ Treg RP **16:4** **⸀αὐτῶν** WH Treg NA] – NIV RP • **⸁αὐτῶν** WH Treg RP NA] – NIV **7** **γὰρ** WH Treg NIV] + ἐγὼ RP • **οὐ μὴ ἔλθῃ** WH Treg] οὐκ ἐλεύσεται NIV RP **10** **πατέρα** WH Treg NIV] + μου RP **12** **ὑμῖν λέγειν** WH Treg NIV] λέγειν ὑμῖν RP **13** **ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ** NIV] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν WH Treg; εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP • **ἀκούσει** Treg NIV] ἀκούει WH; ἂν ἀκούσῃ RP

16 Μικρὸν καὶ ⸀οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ ⸀με.
17 εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει
ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί· ⸀Ὅτι
ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; **18** ἔλεγον οὖν· ⸂Τί ἐστιν τοῦτο⸃ ὃ ⸀λέγει μικρόν;
οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. **19** ⸀ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ’ ἀλλήλων ὅτι εἶπον· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ
με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε
καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ⸀ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ’ ἡ λύπη
ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. **21** ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν
χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. **22** καὶ ὑμεῖς οὖν ⸂νῦν μὲν λύπην⸃
ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
ὑμῶν οὐδεὶς ⸀αἴρει ἀφ’ ὑμῶν. **23** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε
οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸂ἄν τι⸃ αἰτήσητε τὸν πατέρα ⸂δώσει ὑμῖν ἐν τῷ
ὀνόματί μου⸃. **24** ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ
λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ⸀ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ⸀ἀπαγγελῶ ὑμῖν.
26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· **27** αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι
ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ ⸀θεοῦ ἐξῆλθον.
28 ἐξῆλθον ⸀ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν
κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.
29 ⸀Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε νῦν ⸀ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ
παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. **30** νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις
ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. **31** ἀπεκρίθη

16:16 οὐκέτι WH Treg NIV] οὐ RP • **με** WH Treg NIV] + ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα RP **17 Ὅτι** WH Treg NIV] + Ἐγὼ RP **18 Τί ἐστιν τοῦτο** WH Treg NIV] Τοῦτο τί ἐστιν RP • **λέγει** WH Treg] + τὸ NIV RP **19 ἔγνω** WH Treg] + ὁ NIV; + οὖν ὁ RP **20 ὑμεῖς** WH Treg NIV] + δὲ RP **22 νῦν μὲν λύπην** WH Treg NIV] λύπην μὲν νῦν RP • **αἴρει** NIV RP] ἀρεῖ WH Treg **23 ἄν τι** WH Treg NIV] ὅτι ὅσα ἂν RP • **δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου** WH Treg] ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν NIV RP **25 ἔρχεται** WH Treg NIV] ἀλλ’ ἔρχεται RP • **ἀπαγγελῶ** WH Treg NIV] ἀναγγελῶ RP **27 θεοῦ** NIV RP] πατρὸς WH Treg **28 ἐκ** WH Treg] παρὰ NIV RP **29 Λέγουσιν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP

⸀αὐτοῖς Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε; **32** ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα ⸀καὶ ἐλήλυθεν ἵνα
σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κἀμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ
πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. **33** ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν
τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17:1 Ταῦτα ⸀ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ⸂ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶπεν⸃· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ⸀ἵνα ὁ ⸀υἱὸς
δοξάσῃ σέ, **2** καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας
αὐτῷ ⸀δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. **3** αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι
σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. **4** ἐγώ σε
ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ⸀τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· **5** καὶ νῦν
δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι
παρὰ σοί.

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ⸀ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ
κόσμου. σοὶ ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς ⸁ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. **7** νῦν
ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ⸀δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ⸀εἰσιν· **8** ὅτι τὰ ῥήματα ἃ
⸀ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ
σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **9** ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, **10** καὶ τὰ
ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. **11** καὶ οὐκέτι
εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ⸀αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ
ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν ⸀καθὼς
ἡμεῖς. **12** ὅτε ἤμην μετ᾽ ⸀αὐτῶν ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ⸀ᾧ
δέδωκάς μοι, ⸀καὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. **13** νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ

16:31 ***αὐτοῖς*** WH Treg NIV] + ὁ RP **32** ***καὶ*** WH Treg NIV] *νῦν* RP **17:1** ***ἐλάλησεν*** WH Treg NIV] + *ὁ* RP • ***ἐπάρας τοὺς ... οὐρανὸν εἶπεν*** WH Treg NIV] *ἐπῆρεν τοὺς ... οὐρανὸν καὶ εἶπεν* RP • ***ἵνα*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • ***υἱὸς*** WH Treg NIV] + *σου* RP **2** ***δώσῃ*** Treg NIV] *δώσει* WH RP **4** ***τελειώσας*** WH Treg NIV] *ἐτελείωσα* RP **6** **⸀*ἔδωκάς*** WH Treg NIV] *δέδωκάς* RP • **⸁*ἔδωκας*** WH Treg NIV] *δέδωκας* RP **7** ***δέδωκάς*** Treg NIV RP] *ἔδωκάς* WH • ***εἰσιν*** WH Treg NIV] *ἐστιν* RP **8** ***ἔδωκάς*** WH Treg NIV] *δέδωκάς* RP **11** ***αὐτοὶ*** WH NIV] *οὗτοι* Treg RP • ***καθὼς*** WH NIV RP] + *καὶ* Treg **12** ***αὐτῶν*** WH Treg NIV] + *ἐν τῷ κόσμῳ* RP • ***ᾧ*** WH Treg NIV] *οὓς* RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP

ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ⸀ἑαυτοῖς.
14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ
εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. **15** οὐκ ἐρωτῶ ἵνα
ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. **16** ἐκ
τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ ⸂οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου⸃. **17** ἁγίασον αὐτοὺς
ἐν τῇ ⸀ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. **18** καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς
τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· **19** καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ
ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ⸂ὦσιν καὶ αὐτοὶ⸃ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ
τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, **21** ἵνα πάντες ἓν ὦσιν, καθὼς σύ, ⸀πάτερ, ἐν ἐμοὶ
κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ⸀ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος ⸀πιστεύῃ ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. **22** κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν
καθὼς ἡμεῖς ⸀ἕν, **23** ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετελειωμένοι
εἰς ἕν, ⸀ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. **24** ⸀πάτερ, ⸀ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ
κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ⸀δέδωκάς μοι,
ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 ⸀Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι
ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, **26** καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ
γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18:1 Ταῦτα ⸀εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ
χειμάρρου ⸀τοῦ Κεδρὼν ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. **2** ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις
⸀συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **3** ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν
σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ⸂ἐκ τῶν⸃ Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται

17:13 **ἑαυτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **16** ***οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου*** WH Treg NIV] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ RP **17** ***ἀληθείᾳ*** WH Treg NIV] + σου RP **19** ***ὦσιν καὶ αὐτοὶ*** WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ὦσιν RP **21** ***πάτερ*** WH NIV RP] πατὴρ Treg • ***ἡμῖν*** WH Treg NIV] + ἓν RP • ***πιστεύῃ*** WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **22** ***ἕν*** WH Treg NIV] + ἐσμεν RP **23** ***ἵνα*** WH Treg NIV] καὶ ἵνα RP **24** ***πάτερ*** WH NIV RP] Πατήρ Treg • ***ὃ*** WH Treg NIV] οὓς RP • ***δέδωκάς*** WH Treg NIV] ἔδωκάς RP **25** **Πάτερ** WH NIV RP] Πατὴρ Treg **18:1** ***εἰπὼν*** WH Treg NIV] + ὁ RP • ***τοῦ*** Treg NIV] τῶν WH RP **2** ***συνήχθη*** WH Treg NIV] + ὁ RP **3** ***ἐκ τῶν*** WH Treg NIV] – RP

ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. **4** Ἰησοῦς ⸀οὖν εἰδὼς πάντα τὰ
ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτὸν ⸂ἐξῆλθεν, καὶ λέγει⸃ αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; **5** ἀπεκρίθησαν
αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει ⸀αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας
ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν. **6** ὡς οὖν εἶπεν ⸀αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον
εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. **7** πάλιν οὖν ⸂ἐπηρώτησεν αὐτούς⸃· Τίνα
ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. **8** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν
ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· **9** ἵνα πληρωθῇ ὁ
λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. **10** Σίμων
οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ⸀ὠτάριον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
Μάλχος. **11** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν ⸀μάχαιραν εἰς τὴν θήκην·
τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον
τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν **13** καὶ ⸀ἤγαγον πρὸς Ἅνναν πρῶτον· ἦν γὰρ
πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· **14** ἦν δὲ Καϊάφας
ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ⸀ἀποθανεῖν ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ.

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος ⸀καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ
μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν
αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, **16** ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ⸀ὁ γνωστὸς ⸂τοῦ ἀρχιερέως⸃ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ
εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. **17** λέγει οὖν ⸂τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός⸃· Μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί.
18 εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι
ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ ⸂καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽ αὐτῶν⸃ ἑστὼς καὶ
θερμαινόμενος.

18:4 οὖν WH NIV RP] δὲ Treg • **ἐξῆλθεν καὶ λέγει** WH Treg NIV] ἐξελθὼν εἶπεν RP **5 αὐτοῖς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **6 αὐτοῖς** WH Treg NIV] + ὅτι RP **7 ἐπηρώτησεν αὐτούς** WH Treg NIV] αὐτούς ἐπηρώτησεν RP **10 ὠτάριον** WH Treg NIV] ὠτίον RP **11 μάχαιραν** WH Treg NIV] + σου RP **13 ἤγαγον** WH Treg NIV] ἀπήγαγον αὐτὸν RP **14 ἀποθανεῖν** WH Treg NIV] ἀπολέσθαι RP **15 καὶ** WH NIV] + ὁ Treg RP **16 ὁ** WH Treg NIV] ὅς ἦν RP • **τοῦ ἀρχιερέως** WH Treg NIV] τῷ ἀρχιερεῖ RP **17 τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός** WH Treg NIV] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός τῷ Πέτρῳ RP **18 καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽ αὐτῶν** WH Treg NIV] μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος RP

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ
περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. **20** ἀπεκρίθη ⸀αὐτῷ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρρησίᾳ ⸀λελάληκα
τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου ⸀πάντες
οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· **21** τί με ⸂ἐρωτᾷς;
ἐρώτησον⸃ τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς ⸂παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν⸃ ἔδωκεν ῥάπισμα
τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; **23** ἀπεκρίθη ⸀αὐτῷ Ἰησοῦς·
Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
24 ἀπέστειλεν ⸀οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ⸀ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί.
26 λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος
τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ᾽ αὐτοῦ; **27** πάλιν οὖν ⸀ἠρνήσατο
Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ
πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ⸀ἀλλὰ
φάγωσιν τὸ πάσχα. **29** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος ⸀ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ ⸀φησίν·
Τίνα κατηγορίαν φέρετε ⸀κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; **30** ἀπεκρίθησαν καὶ
εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος ⸂κακὸν ποιῶν⸃, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
31 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ⸀ὁ Πιλᾶτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
κρίνατε αὐτόν. ⸀εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα·
32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν
ἀποθνῄσκειν.
33 Εἰσῆλθεν οὖν ⸂πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον⸃ ὁ Πιλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; **34** ⸀ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·

18:20 αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ RP • **λελάληκα** WH Treg NIV] ἐλάλησα RP • **πάντες** WH Treg NIV] πάντοτε RP **21 ἐρωτᾷς; ἐρώτησον** WH Treg NIV] ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον RP **22 παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν** WH Treg NIV] τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς RP **23 αὐτῷ** WH Treg NIV] + ὁ RP **24 οὖν** WH Treg NIV] – RP **25 ἠρνήσατο** WH Treg NIV] + οὖν RP **27 ἠρνήσατο** WH Treg NIV] + ὁ RP **28 ἀλλὰ** WH Treg NIV] ἀλλ᾽ ἵνα RP **29 ἔξω** WH Treg NIV] – RP • **φησίν** WH Treg NIV] εἶπεν RP • **κατὰ** Treg NIV RP] – WH **30 κακὸν ποιῶν** WH Treg NIV] κακοποιός RP **31 ὁ** Treg NIV RP] – WH • **εἶπον** WH Treg NIV] + οὖν RP **33 πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον** WH Treg NIV] εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP **34 ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP

⸂Ἀπὸ σεαυτοῦ⸃ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι ⸂εἶπόν σοι⸃ περὶ ἐμοῦ; **35** ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; **36** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ⸂οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν⸃, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. **37** εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ⸀ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς ⸀εἰμι. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. **38** λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Τί ἐστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν ⸂εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν⸃· **39** ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ⸂ἀπολύσω ὑμῖν⸃ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ⸄ἀπολύσω ὑμῖν⸅ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **40** ἐκραύγασαν οὖν ⸀πάλιν λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

19:1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. **2** καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, **3** καὶ ⸂ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ⸃ ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. **4** ⸂καὶ ἐξῆλθεν⸃ πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ⸂οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ⸃. **5** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ⸀Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. **6** ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον ⸀σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος·

18:34 Ἀπὸ σεαυτοῦ WH Treg NIV] Ἀφ᾽ ἑαυτοῦ RP • **εἶπόν σοι** WH Treg NIV] σοι εἶπόν RP **36 οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν** WH Treg NIV] ἄν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο RP **37 ὁ** WH Treg NIV] – RP • **εἰμι** WH Treg NIV] + ἐγώ RP **38 εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν** WH Treg NIV] αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ RP **39 ⸂ἀπολύσω ὑμῖν⸃** WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP • **⸄ἀπολύσω ὑμῖν⸅** WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP **40 πάλιν** WH NIV] + πάντες Treg RP **19:3 ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ** WH Treg NIV] – RP **4 καὶ ἐξῆλθεν** WH Treg NIV] Ἐξῆλθεν οὖν RP • **οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ** WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω RP **5 Ἰδοὺ** WH Treg NIV] Ἴδε RP **6 σταύρωσον** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP

Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.
7 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν ⸀νόμον
ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ⸂υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν⸃ ἐποίησεν.

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **9** καὶ
εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **10** λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς;
οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ⸂ἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί⸃ σε;
11 ἀπεκρίθη ⸀αὐτῷ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν ⸂κατ᾽ ἐμοῦ οὐδεμίαν⸃ εἰ μὴ ἦν
⸂δεδομένον σοι⸃ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ ⸀παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.
12 ἐκ τούτου ⸂ὁ Πιλᾶτος ἐζήτει⸃ ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ⸀ἐκραύγασαν
λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα
ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13 Ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας ⸂τῶν λόγων τούτων⸃ ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐκάθισεν ⸀ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Γαββαθα. **14** ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ⸂ἦν ὡς⸃ ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς
Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. **15** ⸂ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι⸃· Ἆρον ἆρον,
σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. **16** τότε οὖν
παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον ⸀οὖν τὸν ⸀Ἰησοῦν· **17** καὶ βαστάζων ⸂αὐτῷ τὸν σταυρὸν⸃
ἐξῆλθεν εἰς ⸀τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ⸀ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα,
18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν,
μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. **19** ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ

19:7 ***νόμον*** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP • **υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν** WH Treg NIV] ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ RP **10** ***ἀπολῦσαί σε … ἔχω σταυρῶσαί*** WH Treg NIV] σταυρῶσαί σε … ἔχω ἀπολῦσαί RP **11** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] – RP • ***κατ᾽ ἐμοῦ οὐδεμίαν*** WH Treg NIV] οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ RP • ***δεδομένον σοι*** WH Treg NIV] σοι δεδομένον RP • ***παραδούς*** WH NIV] παραδιδούς Treg RP **12** **ὁ Πιλᾶτος *ἐζήτει*** WH Treg NIV] ἐζήτει ὁ Πιλᾶτος RP • ***ἐκραύγασαν*** WH Treg NIV] ἔκραζον RP **13** ***τῶν λόγων τούτων*** WH Treg NIV] τοῦτον τὸν λόγον RP • ***ἐπὶ*** WH Treg NIV] + τοῦ RP **14** ***ἦν ὡς*** WH Treg NIV] δὲ ὡσεὶ RP **15** ***ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι*** WH Treg NIV] Οἱ δὲ ἐκραύγασαν RP **16** ***οὖν*** WH Treg NIV] δὲ RP • **Ἰησοῦν** WH Treg NIV] + καὶ ἤγαγον RP **17** **αὐτῷ τὸν σταυρὸν** WH Treg] ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν NIV; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP • **τὸν** WH Treg NIV] τόπον RP • **ὃ** WH Treg NIV] ὅς RP

σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ
τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί,
⸂Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί⸃. **21** ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων·
Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ᾽ ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς ⸂τῶν
Ἰουδαίων εἰμί⸃. **22** ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος· Ὃ γέγραφα γέγραφα. **23** οἱ οὖν
στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν
τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν
ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου· **24** εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ
σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ
⸂ἡ λέγουσα⸃· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ
ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή.
26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα λέγει
τῇ ⸀μητρί· Γύναι, ⸀ἴδε ὁ υἱός σου· **27** εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ⸀Ἴδε ἡ μήτηρ σου.
καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο ⸀εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ⸂ἤδη πάντα⸃ τετέλεσται ἵνα τελειωθῇ
ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ. **29** ⸀σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· ⸂σπόγγον οὖν μεστὸν
τοῦ⸃ ὄξους ⸀ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. **30** ὅτε
οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν
παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ⸂ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ
τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ⸃, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου,
ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. **32** ἦλθον
οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου

19:20 Ῥωμαϊστί Ἑλληνιστί WH Treg NIV] Ἑλληνιστί Ῥωμαϊστί RP **21 τῶν Ἰουδαίων εἰμί** WH Treg] εἰμι τῶν Ἰουδαίων NIV RP **24 ἡ λέγουσα** Treg NIV RP] – WH **26 μητρί** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **ἴδε** WH Treg NIV] ἰδοὺ RP **27 Ἴδε** WH Treg NIV] Ἰδοὺ RP **28 εἰδὼς** WH Treg NIV] ἰδὼν RP • **ἤδη πάντα** WH Treg NIV] πάντα ἤδη RP **29 σκεῦος** WH Treg NIV] + οὖν RP • **σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ** WH Treg NIV] οἱ δέ πλήσαντες σπόγγον RP • **ὑσσώπῳ** WH Treg NIV] καὶ ὑσσώπῳ RP **31 ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν ἵνα … σαββάτῳ** WH Treg NIV] ἵνα … σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν RP

τοῦ συσσταυρωθέντος αὐτῷ· **33** ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ⸂ἤδη
αὐτὸν⸃ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, **34** ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν
λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ⸂ἐξῆλθεν εὐθὺς⸃ αἷμα καὶ ὕδωρ. **35** καὶ
ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ⸂αὐτοῦ ἐστιν⸃ ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος
οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ⸀καὶ ὑμεῖς ⸀πιστεύητε. **36** ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ⸀αὐτοῦ. **37** καὶ πάλιν ἑτέρα
γραφὴ λέγει· Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ ⸀δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλᾶτον Ἰωσὴφ ⸀ἀπὸ Ἁριμαθαίας,
ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα
⸀αὐτοῦ. **39** ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς ⸀αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον,
φέρων ⸀μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. **40** ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν ⸀αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν
τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. **41** ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ
ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ⸂ἦν τεθειμένος⸃· **42** ἐκεῖ
οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν
Ἰησοῦν.

20:1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας
ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.
2 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν
ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου,
καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **3** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος
μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **4** ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος
μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον,
5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **6** ἔρχεται
οὖν ⸀καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, **7** καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ

19:33 ***ἤδη αὐτὸν*** WH Treg NIV] *αὐτὸν ἤδη* RP **34** ***ἐξῆλθεν εὐθὺς*** WH Treg NIV] *εὐθέως ἐξῆλθεν* RP **35** ***αὐτοῦ ἐστιν*** WH Treg NIV] *ἐστιν αὐτοῦ* RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP • ***πιστεύητε*** WH Treg] *πιστεύσητε* NIV RP **36** ***αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *ἀπ' αὐτοῦ* RP **38** ***δὲ*** WH Treg NIV] – RP • ***ἀπὸ*** WH Treg] *ὁ ἀπὸ* NIV RP • ***αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *τοῦ Ἰησοῦ* RP **39** ***αὐτὸν*** WH Treg NIV] *τὸν Ἰησοῦν* RP • ***μίγμα*** Treg NIV RP] *ἕλιγμα* WH **40** ***αὐτὸ*** WH Treg NIV] + *ἐν* RP **41** ***ἦν τεθειμένος*** WH NIV] *ἐτέθη* Treg RP **20:6** ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP

μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον· **8** τότε
οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν
καὶ ἐπίστευσεν· **9** οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆναι. **10** ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ⸀αὑτοὺς οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς ⸂τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα⸃. ὡς οὖν
ἔκλαιεν παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, **12** καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς
καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; λέγει
αὐτοῖς ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **14** ⸀ταῦτα
εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει
ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. **15** λέγει ⸀αὐτῇ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη
δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ
μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. **16** λέγει ⸀αὐτῇ Ἰησοῦς· ⸀Μαριάμ.
στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ ⸀Ἑβραϊστί· Ραββουνι (ὃ λέγεται Διδάσκαλε).
17 λέγει ⸀αὐτῇ Ἰησοῦς· Μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν
⸀πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς
τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** ἔρχεται
⸀Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ⸀ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ⸀Ἑώρακα τὸν κύριον
καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ ⸀μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ ⸀μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ
Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. **20** καὶ τοῦτο
εἰπὼν ⸀ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν ⸀αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ
ἰδόντες τὸν κύριον. **21** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ⸂ὁ Ἰησοῦς⸃ πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. **22** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν

20:10 αὑτοὺς WH] αὐτοὺς Treg NIV; ἑαυτοὺς RP **11 τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα** WH Treg NIV] τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω RP **14 ταῦτα** WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα RP **15 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP **16 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **Μαριάμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • **Ἑβραϊστί** WH Treg NIV] – RP **17 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **πατέρα** WH Treg NIV] + μου RP **18 Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • **ἀγγέλλουσα** WH Treg NIV] ἀπαγγέλλουσα RP • **Ἑώρακα** WH Treg NIV] ἑώρακεν RP **19 μιᾷ** WH Treg NIV] + τῶν RP • **μαθηταὶ** WH Treg NIV] + συνηγμένοι RP **20 ἔδειξεν** NIV] + καὶ WH Treg; + **αὐτοῖς** RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **21 ὁ Ἰησοῦς** WH NIV RP] – Treg

καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον· **23** ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ⸀ἀφέωνται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ⸀ἦλθεν Ἰησοῦς. **25** ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω ⸂μου τὴν χεῖρα⸃ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. **27** εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. **28** ⸀ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. **29** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν ⸀μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· **31** ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα ⸀πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21:1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ⸀ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. **2** ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἁλιεύειν· λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ ⸀πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρωΐας δὲ ἤδη ⸀γενομένης ⸀ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. **5** λέγει οὖν αὐτοῖς ⸀ὁ Ἰησοῦς· Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὔ. **6** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε

20:23 ***ἀφέωνται*** WH Treg NIV] ἀφιένται RP **24** ***ἦλθεν*** WH Treg NIV] + ὁ RP **25** ***μου τὴν χεῖρα*** WH Treg NIV] τὴν χεῖρά μου RP **28** ***ἀπεκρίθη*** WH Treg NIV] Καὶ ἀπεκρίθη RP **30** ***μαθητῶν*** WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **31** ***πιστεύητε*** WH] πιστεύσητε Treg NIV RP **21:1** ***ὁ*** NIV RP] – WH Treg **3** ***πλοῖον*** WH Treg NIV] + εὐθύς RP **4** ***γενομένης*** NIV RP] γινομένης WH Treg • ***ἔστη*** WH Treg NIV] + ὁ RP **5** ***ὁ*** Treg NIV RP] – WH

εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι
αὐτὸ ἑλκύσαι ⸀ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. **7** λέγει οὖν ὁ μαθητὴς
ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος,
ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ
ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· **8** οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον,
οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ
δίκτυον τῶν ἰχθύων.

9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ
ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. **10** λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ
τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. **11** ἀνέβη ⸀οὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσεν
τὸ δίκτυον ⸂εἰς τὴν γῆν⸃ μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν·
καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. **12** λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε
ἀριστήσατε. οὐδεὶς ⸀δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες
ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. **13** ⸀ἔρχεται ⸀ὁ Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν
αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. **14** τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ⸀ὁ Ἰησοῦς τοῖς
⸀μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων ⸀Ἰωάννου,
ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἀρνία μου. **16** λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων ⸀Ἰωάννου,
ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ·
Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. **17** λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων ⸀Ἰωάννου, φιλεῖς
με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ ⸀εἶπεν αὐτῷ·
Κύριε, ⸂πάντα σὺ⸃ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Ἰησοῦς·
Βόσκε τὰ ⸀πρόβατά μου. **18** ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες
σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς
σου, καὶ ἄλλος ⸂σε ζώσει⸃ καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. **19** τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων
ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

21:6 ἴσχυον WH Treg NIV] ἴσχυσαν RP **11 οὖν** WH Treg NIV] – RP • **εἰς τὴν γῆν** WH Treg NIV] ἐπὶ τῆς γῆς RP **12 δὲ** Treg NIV RP] – WH **13 ἔρχεται** WH Treg NIV] + οὖν RP • **ὁ** RP] – WH Treg NIV **14 ὁ** RP] – WH Treg NIV • **μαθηταῖς** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **15 Ἰωάννου** WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **16 Ἰωάννου** WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **17 Ἰωάννου** WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP • **εἶπεν** WH Treg RP] λέγει NIV • **πάντα σὺ** WH Treg NIV] σὺ πάντα RP • **ὁ** NIV RP] – WH Treg • **πρόβατά** WH NIV RP] προβάτιά Treg **18 σε ζώσει** NIV RP] ζώσει σε WH Treg

20 ⸀Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς
ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν·
Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; **21** τοῦτον ⸀οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ
Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν
ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ ⸂μοι ἀκολούθει⸃. **23** ἐξῆλθεν οὖν ⸂οὗτος ὁ λόγος⸃
εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνῄσκει. ⸂οὐκ εἶπεν δὲ⸃ αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνῄσκει ἀλλ’· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί
πρὸς σέ;

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ⸀ὁ γράψας ταῦτα,
καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ⸂αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν⸃. **25** ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ
⸀ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ’ ἕν, οὐδ’ αὐτὸν οἶμαι τὸν
κόσμον ⸀χωρήσειν τὰ γραφόμενα ⸀βιβλία.

21:20 Ἐπιστραφεὶς WH Treg NIV] + δὲ RP **21 οὖν** WH Treg NIV] – RP **22 μοι ἀκολούθει** WH Treg NIV] ἀκολούθει μοι RP **23 οὗτος ὁ λόγος** WH Treg NIV] ὁ λόγος οὗτος RP • **οὐκ εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] καὶ οὐκ εἶπεν RP **24 ὁ** WH Treg NIV] – RP • **αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν** WH Treg NIV] ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP **25 ἃ** WH Treg NIV] ὅσα RP • **χωρήσειν** WH Treg] χωρῆσαι NIV RP • **βιβλία** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1:1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν
ἤρξατο ⸀ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν **2** ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος
τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· **3** οἷς καὶ
παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι’
ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας
τοῦ θεοῦ· **4** καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ
χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου·
5 ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ⸂ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε⸃
ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ⸀ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ
χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; **7** εἶπεν ⸀δὲ πρὸς
αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ
ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, **8** ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ’
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ ⸀μου μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. **9** καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων
αὐτῶν ἐπήρθη καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ
ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ⸂ἐσθήσεσι λευκαῖς⸃, **11** οἳ καὶ εἶπαν·
Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ⸀βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ
ἀναλημφθεὶς ἀφ’ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε
αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

1:1 ὁ NIV RP] – WH Treg **5** **ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε** WH Treg NIV] βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι RP **6** **ἠρώτων** WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP **7** **δὲ** NIV RP] – WH Treg **8** **μου** WH Treg NIV] μοι RP **10** **ἐσθήσεσι λευκαῖς** WH Treg NIV] ἐσθῆτι λευκῇ RP **11** **βλέποντες** WH Treg] ἐμβλέποντες NIV RP

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος,
ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. **13** καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ⸂εἰς τὸ
ὑπερῷον ἀνέβησαν⸃ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ ⸄Ἰωάννης καὶ
Ἰάκωβος⸅ καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος,
Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** οὗτοι πάντες
ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ ⸀προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ ⸀Μαριὰμ
τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ⸀σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ⸀ἀδελφῶν
εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⸀ὡς ἑκατὸν εἴκοσι)· **16** Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν ⸀γραφὴν ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν ⸀Ἰησοῦν,
17 ὅτι κατηριθμημένος ἦν ⸀ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας
ταύτης.—**18** Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ
πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.
19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι
τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ⸀ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἁκελδαμάχ, τοῦτ᾽ ἔστιν Χωρίον
Αἵματος.—**20** γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις
αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ
⸀λαβέτω ἕτερος. **21** δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ
⸀ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, **22** ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ
βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα
τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ⸂σὺν ἡμῖν γενέσθαι⸃ ἕνα τούτων. **23** καὶ ἔστησαν δύο,
Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθθίαν.
24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν
ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, **25** λαβεῖν τὸν ⸀τόπον τῆς διακονίας ταύτης
καὶ ἀποστολῆς, ⸀ἀφ᾽ ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

1:13 **εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν** WH Treg NIV] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον RP • **Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος** WH Treg NIV] Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης RP **14** **προσευχῇ** WH Treg NIV] + καὶ τῇ δεήσει RP • **Μαριὰμ** WH Treg NIV] Μαρίᾳ RP • **σὺν** WH Treg RP] – NIV **15** **ἀδελφῶν** WH Treg NIV] μαθητῶν RP • **ὡς** WH Treg RP] ὡσεὶ NIV **16** **γραφὴν** WH Treg NIV] + ταύτην RP • **Ἰησοῦν** WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **17** **ἐν** WH Treg NIV] σὺν RP **19** **ἰδίᾳ** Treg RP NA] – WH NIV **20** **λαβέτω** WH Treg NIV] λάβοι RP **21** **ᾧ** WH Treg NIV] ἐν ᾧ RP **22** **σὺν ἡμῖν γενέσθαι** WH Treg NIV] γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP **25** **τόπον** WH Treg NIV] κλῆρον RP • **ἀφ᾽** WH Treg NIV] ἐξ RP

26 καὶ ἔδωκαν κλήρους ⸀αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ
συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2:1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ⸂πάντες
ὁμοῦ⸃ ἐπὶ τὸ αὐτό, **2** καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, **3** καὶ ὤφθησαν
αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ⸂καὶ ἐκάθισεν⸃ ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον
αὐτῶν, **4** καὶ ἐπλήσθησαν ⸀πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν
ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ⸂ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς⸃.

5 Ἦσαν δὲ ⸀ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ
παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· **6** γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε
τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ⸀ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων
αὐτῶν· **7** ἐξίσταντο ⸀δὲ καὶ ἐθαύμαζον ⸀λέγοντες· ⸀Οὐχ ἰδοὺ ⸀πάντες οὗτοί
εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; **8** καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; **9** Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον
καὶ τὴν Ἀσίαν, **10** Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς
Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, **11** Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις
γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. **12** ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ⸀διηπόρουν, ἄλλος
πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί ⸀θέλει τοῦτο εἶναι; **13** ἕτεροι δὲ ⸀διαχλευάζοντες
ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ ⸀ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ
ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ
⸀πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. **15** οὐ
γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς

1:26 **αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτῶν RP **2:1** **πάντες ὁμοῦ** WH Treg NIV] ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν RP **2:3** **καὶ ἐκάθισεν** WH Treg NIV] ἐκάθισέν τε RP **4** **πάντες** WH Treg NIV] ἅπαντες RP • **ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP **5** **ἐν** WH Treg RP] εἰς NIV **6** **ἤκουον** Treg NIV RP] ἤκουσεν WH **7** **δὲ** WH NIV] + πάντες Treg RP • **λέγοντες** WH Treg NIV] + πρὸς ἀλλήλους RP • **Οὐχ** NIV] Οὐχὶ WH Treg; Οὐκ RP • **πάντες** WH Treg RP] ἅπαντες NIV **12** **διηπόρουν** NIV RP] διηποροῦντο WH Treg • **θέλει** WH Treg NIV] ἂν θέλοι RP **13** **διαχλευάζοντες** WH Treg NIV] χλευάζοντες RP **14** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **πάντες** WH Treg NIV] ἅπαντες RP

ἡμέρας, **16** ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· **17** Καὶ
ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ⸀ἐνυπνίοις
ἐνυπνιασθήσονται· **18** καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν.
19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ
πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· **20** ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη
εἰς αἷμα πρὶν ⸀ἢ ⸀ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. **21** καὶ ἔσται
πᾶς ὃς ⸀ἐὰν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰησοῦν τὸν
Ναζωραῖον, ἄνδρα ⸂ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ⸃ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι’ αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, ⸀καθὼς αὐτοὶ
οἴδατε, **23** τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ⸀ἔκδοτον διὰ
⸀χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, **24** ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς
ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ’ αὐτοῦ·
25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ. **26** διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ⸂ἡ καρδία
μου⸃ καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει
ἐπ’ ἐλπίδι· **27** ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ⸀ᾅδην, οὐδὲ δώσεις
τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. **28** ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με
εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ
πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης· **30** προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι
ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος ⸀αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ ⸂τὸν
θρόνον⸃ αὐτοῦ, **31** προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ ὅτι

2:17 **ἐνυπνίοις** WH Treg NIV] ἐνύπνια RP **20** **ἢ** RP] – WH Treg NIV • **ἐλθεῖν** WH Treg NIV] + τὴν RP **21** **ἐὰν** WH Treg] ἂν NIV RP **22** **ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ** WH Treg NIV] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον RP • **καθὼς** WH Treg NIV] + καὶ RP **23** **ἔκδοτον** WH Treg NIV] + λαβόντες RP • **χειρὸς** WH Treg NIV] χειρῶν RP **26** **ἡ καρδία μου** NIV RP] μου ἡ καρδία WH Treg **27** **ᾅδην** WH Treg NIV] Ἅιδου RP **30** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν RP • **τὸν θρόνον** WH Treg NIV] τοῦ θρόνου RP

⸂οὔτε ἐγκατελείφθη⸃ εἰς ⸀ᾅδην ⸀οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. **32** τοῦτον
τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. **33** τῇ δεξιᾷ
οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ⸂πνεύματος τοῦ ἁγίου⸃ λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ⸀ὃ ⸀ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. **34** οὐ γὰρ
Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ⸀ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, **35** ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
σου. **36** ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον ⸂αὐτὸν καὶ
χριστὸν⸃ ⸂ἐποίησεν ὁ θεός⸃, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν ⸂τὴν καρδίαν⸃, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον
καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ⸀ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; **38** Πέτρος δὲ
⸂πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε⸃, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ⸀ἐπὶ τῷ ὀνόματι
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ⸀τῶν ἁμαρτιῶν ⸀ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν
τοῦ ἁγίου πνεύματος· **39** ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ
πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. **40** ἑτέροις
τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει ⸀αὐτοὺς λέγων· Σώθητε ἀπὸ
τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. **41** οἱ μὲν ⸀οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ
ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ⸀ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.
42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ ⸀κοινωνίᾳ, τῇ
κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 ⸀Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά ⸀τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν
ἀποστόλων ἐγίνετο. **44** πάντες δὲ οἱ ⸀πιστεύοντες ⸂ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ⸃ εἶχον
ἅπαντα κοινά, **45** καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον

2:31 οὔτε ἐγκατελείφθη WH Treg NIV] οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP • **ᾅδην** WH NIV] ᾅδου Treg; Ἅιδου RP • **οὔτε** WH Treg NIV] οὐδὲ RP **33 πνεύματος τοῦ ἁγίου** WH Treg NIV] ἁγίου πνεύματος RP • **ὃ** WH Treg NIV] + νῦν RP • **ὑμεῖς** Treg NIV RP] + καὶ WH NA **34 ὁ** NIV RP] – WH Treg **36 αὐτὸν καὶ χριστὸν** WH Treg NIV] καὶ χριστὸν αὐτὸν RP • **ἐποίησεν ὁ θεός** WH NIV] ὁ θεὸς ἐποίησεν Treg RP **37 τὴν καρδίαν** WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP • **ποιήσωμεν** WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **38 πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε** WH Treg] πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε φησίν NIV; ἔφη πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε RP • **ἐπὶ** NIV RP] ἐν WH Treg • **τῶν** WH Treg NIV] – RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] – RP **40 αὐτοὺς** WH Treg NIV] – RP **41 οὖν** WH Treg NIV] + ἀσμένως RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP **42 κοινωνίᾳ** WH Treg NIV] + καὶ RP **43 Ἐγίνετο** WH Treg NIV] Ἐγένετο RP • **τε** Treg NIV RP] δὲ WH **44 πιστεύοντες** Treg NIV RP] πιστεύσαντες WH • **ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ** Treg NIV RP] ἐπὶ τὸ αὐτό WH

αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν· **46** καθ’ ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες
ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ’ οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς
ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, **47** αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σῳζομένους καθ’ ἡμέραν ⸂ἐπὶ
τὸ αὐτό⸃.

3:1 ⸂Πέτρος δὲ⸃ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς
προσευχῆς τὴν ἐνάτην, **2** καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων
ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ’ ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην
Ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν, **3** ὃς
ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην
⸀λαβεῖν. **4** ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέψον εἰς
ἡμᾶς. **5** ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ’ αὐτῶν λαβεῖν. **6** εἶπεν δὲ
Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν
τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ⸀περιπάτει. **7** καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν ⸀αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν ⸂αἱ βάσεις αὐτοῦ⸃
καὶ τὰ ⸀σφυδρά, **8** καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν
αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. **9** καὶ εἶδεν
⸂πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν⸃ περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, **10** ἐπεγίνωσκον ⸀δὲ
αὐτὸν ὅτι ⸀οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ τοῦ
ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
11 Κρατοῦντος δὲ ⸀αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ ⸀τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν ⸂πᾶς
ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς⸃ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. **12** ἰδὼν
δὲ ⸀ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε
ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ
περιπατεῖν αὐτόν; **13** ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ⸂Ἰσαὰκ καὶ⸃ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν

2:47 ἐπὶ τὸ αὐτό WH Treg NIV] τῇ ἐκκλησίᾳ RP **3:1 Πέτρος δὲ** WH Treg NIV] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος RP **3 λαβεῖν** WH Treg NIV] – RP **6 περιπάτει** WH NIV] ἔγειρε καὶ περιπάτει Treg NA; ἔγειραι καὶ περιπάτει RP **7 αὐτόν** WH Treg NIV] – RP • **αἱ βάσεις αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ αἱ βάσεις RP • **σφυδρά** WH NIV] σφυρά Treg RP **9 πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP **10 δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **οὗτος** WH Treg RP] αὐτὸς NIV **11 αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ RP • **τὸν** WH Treg NIV] – RP • **πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς** WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς RP **12 ὁ** WH Treg NIV] – RP **13 Ἰσαὰκ καὶ** WH Treg NIV RP] ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς NA

πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ⸀μὲν παρεδώκατε
καὶ ⸀ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν·
14 ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα
χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** καὶ ⸀ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ
ἄρχοντες ὑμῶν· **18** ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν
⸀προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν ⸀αὐτοῦ ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** μετανοήσατε
οὖν καὶ ἐπιστρέψατε ⸀πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, **20** ὅπως
ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν
προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, **21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι
χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ ⸀στόματος τῶν ἁγίων
⸂ἀπ᾽ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν⸃. **22** Μωϋσῆς ⸀μὲν εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν
ἀναστήσει κύριος ὁ ⸀θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε
κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. **23** ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ⸀ἂν μὴ
ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. **24** καὶ πάντες
δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν
τὰς ἡμέρας ταύτας. **25** ὑμεῖς ἐστε ⸀οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς
⸂διέθετο ὁ θεὸς⸃ πρὸς τοὺς πατέρας ⸀ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ Καὶ ἐν τῷ
σπέρματί σου ⸀ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. **26** ὑμῖν πρῶτον
⸂ἀναστήσας ὁ θεὸς⸃ τὸν παῖδα ⸀αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν
τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

3:13 **μὲν** WH Treg RP NA] – NIV • **ἠρνήσασθε** WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **16** **ἐπὶ** Treg NIV RP] – WH **18** **προφητῶν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP **19** **πρὸς** WH] εἰς Treg NIV RP **21** **στόματος** WH Treg NIV] + πάντων RP • **ἀπ᾽ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν** WH Treg NIV] αὐτοῦ προφητῶν ἀπ᾽ αἰῶνος RP **22** **μὲν** WH Treg NIV] + γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP • **θεὸς** WH] + ὑμῶν Treg NIV; + ἡμῶν RP **23** **ἂν** WH Treg] ἐὰν NIV RP **25** **οἱ** WH Treg NIV] – RP • **διέθετο ὁ θεὸς** Treg NIV RP] ὁ θεὸς διέθετο WH • **ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP • **ἐνευλογηθήσονται** Treg NIV RP] εὐλογηθήσονται WH **26** **ἀναστήσας ὁ θεὸς** WH NIV] ὁ θεὸς ἀναστήσας Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP

4:1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ⸀ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, **2** διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν ⸂τὴν ἐκ⸃ νεκρῶν, **3** καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. **4** πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ⸀ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ⸀ὡς χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ ⸀τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ⸁τοὺς γραμματεῖς ⸀ἐν Ἰερουσαλήμ **6** (καὶ ⸂Ἅννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος⸃ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ), **7** καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν ⸀τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; **8** τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ ⸀πρεσβύτεροι, **9** εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος ⸀σέσωσται, **10** γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. **11** οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν ⸀οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. **12** καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία, ⸀οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ⸂ὑπὸ τὸν οὐρανὸν⸃ τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, **14** τόν ⸀τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. **15** κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους **16** λέγοντες· Τί ⸀ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι᾽ αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα

4:1 **ἱερεῖς** Treg NIV RP] ἀρχιερεῖς WH **2** **τὴν ἐκ** WH Treg NIV] τῶν RP **4** **ὁ** Treg NIV RP] – WH • **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **5** **⸀τοὺς** WH Treg NIV] – RP • **⸁τοὺς** WH Treg NIV] – RP • **ἐν** WH Treg NIV] εἰς RP **6** **Ἅννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος** WH Treg NIV] Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον RP **7** **τῷ** WH Treg NIV] – RP **8** **πρεσβύτεροι** WH Treg NIV] + τοῦ Ἰσραήλ RP **11** **οἰκοδόμων** WH Treg NIV] οἰκοδομούντων RP **12** **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε RP • **ὑπὸ τὸν οὐρανὸν** WH Treg NIV] – RP **14** **τε** WH Treg NIV] δὲ RP **16** **ποιήσωμεν** WH Treg NIV] ποιήσομεν RP

⸀ἀρνεῖσθαι· **17** ἀλλʼ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ⸀ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. **18** καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν ⸀τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **19** ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες ⸂εἶπον πρὸς αὐτούς⸃· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε, **20** οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. **21** οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς ⸀κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι· **22** ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφʼ ὃν ⸀γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. **24** οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Δέσποτα, ⸀σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, **25** ὁ ⸂τοῦ πατρὸς ἡμῶν⸃ διὰ ⸂πνεύματος ἁγίου⸃ στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών· Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; **26** παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. **27** συνήχθησαν γὰρ ἐπʼ ἀληθείας ⸂ἐν τῇ πόλει ταύτῃ⸃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, **28** ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ ⸀βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. **29** καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, **30** ἐν τῷ τὴν χεῖρά ⸀σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. **31** καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες ⸂τοῦ ἁγίου πνεύματος⸃, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

4:16 ἀρνεῖσθαι WH Treg NIV] ἀρνήσασθαι RP **17 ἀπειλησώμεθα** WH Treg NIV] ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα RP **18 τὸ** Treg NIV] – WH; αὐτοῖς τὸ RP **19 εἶπον πρὸς αὐτούς** WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς εἶπον RP **21 κολάσωνται** WH Treg NIV] κολάσονται RP **22 γεγόνει** WH Treg NIV] ἐγεγόνει RP **24 σὺ** WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP **25 τοῦ πατρὸς ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP • **πνεύματος ἁγίου** WH Treg NIV] – RP **27 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ** WH Treg NIV] – RP **28 βουλὴ** WH] + σου Treg NIV RP **30 σου** NIV RP] – WH Treg **31 τοῦ ἁγίου πνεύματος** WH Treg NIV] πνεύματος ἁγίου RP

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ⸀καρδία καὶ ⸀ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ
εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων ⸀αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλʼ ἦν αὐτοῖς ⸀πάντα κοινά.
33 καὶ ⸂δυνάμει μεγάλη⸃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι ⸂τῆς ἀναστάσεως
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ⸃, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. **34** οὐδὲ γὰρ ἐνδεής
τις ⸀ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες
ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων **35** καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν
ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. **36** ⸀Ἰωσὴφ δὲ
ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸς
παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας
ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν ⸀παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5:1 Ἀνὴρ δέ τις Ἁνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν
κτῆμα **2** καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς ⸀γυναικός, καὶ
ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. **3** εἶπεν δὲ ⸀ὁ
Πέτρος· Ἁνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ⸀νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; **4** οὐχὶ μένον
σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ
σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. **5** ἀκούων δὲ ὁ
Ἁνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ
πάντας τοὺς ⸀ἀκούοντας. **6** ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ
γεγονὸς εἰσῆλθεν. **8** ἀπεκρίθη δὲ ⸂πρὸς αὐτὴν⸃ ⸀Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου
τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσούτου. **9** ὁ δὲ ⸀Πέτρος πρὸς αὐτήν· Τί
ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων
τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. **10** ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα ⸀πρὸς

4:32 **καρδία** WH Treg NIV] ἡ καρδία RP • **ψυχὴ** WH Treg NIV] ἡ ψυχὴ RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῶν RP • **πάντα** WH] ἅπαντα Treg NIV RP **33** **δυνάμει μεγάλῃ** WH Treg NIV] μεγάλῃ δυνάμει RP • **τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ** Treg NIV RP] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH **34** **ἦν** WH Treg NIV] ὑπῆρχεν RP **36** **Ἰωσὴφ** WH Treg NIV] Ἰωσῆς RP **37** **παρὰ** WH Treg RP] πρὸς NIV **5:2** **γυναικός** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **3** **ὁ** WH Treg NIV] – RP • **νοσφίσασθαι** WH Treg NIV] + σε RP **5** **ἀκούοντας** WH Treg NIV] + ταῦτα RP **8** **πρὸς αὐτὴν** WH Treg NIV] αὐτῇ RP • **Πέτρος** WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP **9** **Πέτρος** WH Treg NIV] + εἶπεν RP **10** **πρὸς** WH Treg NIV] παρὰ RP

τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. **11** καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ⸂πολλὰ ἐν τῷ λαῷ⸃· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ⸀ἅπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος· **13** τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, **14** μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· **15** ὥστε ⸂καὶ εἰς⸃ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ ⸀κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ⸀ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. **16** συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ ⸀πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου **18** καὶ ἐπέβαλον τὰς ⸀χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** ἄγγελος δὲ κυρίου ⸀διὰ νυκτὸς ⸀ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν· **20** Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. **21** ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. **22** οἱ δὲ ⸂παραγενόμενοι ὑπηρέται⸃ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν **23** λέγοντες ὅτι ⸀Τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας ⸀ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. **24** ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ ⸀τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. **25** παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν

5:12 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ WH Treg NIV] ἐν τῷ λαῷ πολλὰ RP • **ἅπαντες** NIV RP] πάντες WH Treg **15 καὶ εἰς** WH Treg NIV] κατὰ RP • **κλιναρίων** WH Treg NIV] κλινῶν RP • **ἐπισκιάσῃ** NIV RP] ἐπισκιάσει WH Treg **16 πόλεων** WH Treg NIV] + εἰς RP **18 χεῖρας** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **19 διὰ** WH Treg NIV] + τῆς RP • **ἤνοιξε** WH Treg RP] ἀνοίξας NIV **22 παραγενόμενοι ὑπηρέται** WH Treg NIV] ὑπηρέται παραγενόμενοι RP **23 Τὸ** WH Treg NIV] + μὲν RP • **ἐπὶ** WH Treg NIV] πρὸ RP **24 τε** WH Treg NIV] + ἱερεὺς καὶ ὁ RP

λαόν. **26** τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ⸀ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ⸀μὴ λιθασθῶσιν.

27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς **28** ⸀λέγων· Παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. **29** ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. **30** ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· **31** τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ⸀τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· **32** καὶ ἡμεῖς ⸀ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ ⸀πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ ⸀ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. **34** ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω ⸀βραχὺ τοὺς ⸀ἀνθρώπους ποιῆσαι, **35** εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. **36** πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ ⸀προσεκλίθη ⸂ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς⸃ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **37** μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε ⸀λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **38** καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ⸀ἄφετε αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ ⸀αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, **39** εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ ⸀δυνήσεσθε καταλῦσαι ⸀αὐτούς·) μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, **40** καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες

5:26 ***ἤγαγεν*** Treg RP] *ἦγεν* WH NIV • ***μὴ*** WH Treg NIV] *ἵνα μὴ* RP **28** ***λέγων*** WH Treg NIV] + Οὐ RP NA **31** ***τοῦ*** WH NIV] – Treg RP **32** ***ἐσμεν*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP • ***πνεῦμα*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **33** ***ἀκούσαντες*** WH Treg NIV] *ἀκούοντες* RP **34** ***βραχὺ*** WH Treg NIV] + *τι* RP • ***ἀνθρώπους*** WH Treg NIV] *ἀποστόλους* RP **36** ***προσεκλίθη*** WH Treg NIV] *προσεκλήθη* RP • ***ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς*** WH Treg NIV] *ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ* RP **37** ***λαὸν*** WH Treg NIV] + *ἱκανὸν* RP **38** ***ἄφετε*** WH Treg NIV] *ἐάσατε* RP • ***αὕτη*** WH Treg NIV] – RP **39** ***δυνήσεσθε*** WH Treg NIV] *δύνασθε* RP • ***αὐτούς*** WH Treg NIV] *αὐτό* RP

παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ⸀ἀπέλυσαν. **41** οἱ μὲν
οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι ⸂κατηξιώθησαν
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος⸃ ἀτιμασθῆναι· **42** πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽
οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ⸂τὸν χριστὸν Ἰησοῦν⸃.

6:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο
γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ
διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. **2** προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ
πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· **3** ἐπισκέψασθε ⸀δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν
μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις ⸀πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς ⸀καταστήσομεν
ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· **4** ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
προσκαρτερήσομεν. **5** καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ
ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα ⸀πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ
Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ
Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, **6** οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ
προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν
ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης ⸀χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα
μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. **9** ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης
Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας
συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, **10** καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
πνεύματι ᾧ ἐλάλει. **11** τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ
λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· **12** συνεκίνησάν τε τὸν
λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν
αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας·
Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ⸂λαλῶν ῥήματα⸃ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ⸀ἁγίου

5:40 ἀπέλυσαν WH Treg NIV] + αὐτούς RP **41 κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος** WH Treg NIV] ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP **42 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν** WH Treg NIV] Ἰησοῦν τὸν χριστὸν RP **6:3 δέ** WH NIV] οὖν Treg RP • **πνεύματος** WH Treg NIV] + ἁγίου RP • **καταστήσομεν** WH Treg NIV] καταστήσωμεν RP **5 πλήρης** NIV RP] πλήρη WH Treg **8 χάριτος** WH Treg NIV] πίστεως RP **13 λαλῶν ῥήματα** WH Treg NIV] ῥήματα βλάσφημα λαλῶν RP • **ἁγίου** Treg RP] + τούτου WH NIV

καὶ τοῦ νόμου, **14** ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος
οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν
Μωϋσῆς. **15** καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ⸀πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ
εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7:1 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς· ⸀Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; **2** ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοὶ
καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι
ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, **3** καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτόν· Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ⸀ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς ⸀τὴν
γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. **4** τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν.
κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν
ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, **5** καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν
αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ’ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. **6** ἐλάλησεν
⸀δὲ οὕτως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· **7** καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ⸀ἐὰν
⸀δουλεύσουσιν κρινῶ ἐγώ, ⸂ὁ θεὸς εἶπεν⸃, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ
λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. **8** καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς·
καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ⸀καὶ
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, ⸁καὶ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ
ἦν ὁ θεὸς μετ’ αὐτοῦ, **10** καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ,
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου,
καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ’ Αἴγυπτον ⸀καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.
11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ’ ὅλην τὴν ⸀Αἴγυπτον καὶ Χανάαν καὶ θλῖψις μεγάλη,
καὶ οὐχ ηὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν· **12** ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα
⸂σιτία εἰς Αἴγυπτον⸃ ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· **13** καὶ ἐν τῷ

6:15 πάντες WH Treg NIV] ἅπαντες RP **7:1 Εἰ** WH Treg NIV] + ἄρα RP **3 ἐκ** NIV RP] – WH Treg • **τὴν** WH Treg NIV] – RP **6 δὲ** WH Treg RP NA] + αὐτῷ NIV **7 ἐὰν** NIV RP] ἂν WH Treg • **δουλεύσουσιν** WH Treg NIV] δουλεύσωσιν RP • **ὁ θεὸς εἶπεν** WH Treg NIV] εἶπεν ὁ θεὸς RP **8 ⸀καὶ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **⸁καὶ** WH Treg NIV] + ὁ RP **10 καὶ** WH Treg NIV RP] + ἐφ’ NA **11 Αἴγυπτον** WH Treg NIV] γῆν Αἰγύπτου RP **12 σιτία εἰς Αἴγυπτον** WH Treg NIV] σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ RP

δευτέρῳ ⸀ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ
Φαραὼ τὸ ⸀γένος Ἰωσήφ. **14** ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο ⸂Ἰακὼβ
τὸν πατέρα αὐτοῦ⸃ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε,
15 ⸂καὶ κατέβη⸃ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες
ἡμῶν, **16** καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ⸀ᾧ ὠνήσατο
Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἑμμὼρ ⸀ἐν Συχέμ.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ⸀ὡμολόγησεν ὁ
θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, **18** ἄχρι οὗ
ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ⸂ἐπ’ Αἴγυπτον⸃, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. **19** οὗτος
κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς ⸀πατέρας τοῦ ποιεῖν ⸂τὰ
βρέφη ἔκθετα⸃ αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζῳογονεῖσθαι. **20** ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη
Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
πατρός· **21** ⸂ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν⸃ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. **22** καὶ ἐπαιδεύθη ⸀Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ
Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις ⸀αὐτοῦ.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. **24** καὶ
ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. **25** ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ⸀ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ
χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν ⸂σωτηρίαν αὐτοῖς⸃, οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. **26** τῇ τε ἐπιούσῃ
ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ ⸀συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών·
Ἄνδρες, ἀδελφοί ⸀ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; **27** ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον
ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ’ ⸀ἡμῶν;
28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ⸀ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον; **29** ἔφυγεν

7:13 **ἀνεγνωρίσθη** NIV RP] *γνωρίσθη* WH Treg • **γένος** WH Treg] + *τοῦ* NIV RP **14** **Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ** WH Treg NIV] *τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ* RP **15** **καὶ κατέβη** Treg NIV] *κατέβη δὲ* WH RP **16** **ᾧ** WH Treg NIV] *ὃ* RP • **ἐν** WH Treg NIV] *τοῦ* RP **17** **ὡμολόγησεν** WH Treg NIV] *ὤμοσεν* RP **18** **ἐπ’ Αἴγυπτον** WH Treg NIV] – RP **19** **πατέρας** WH Treg] + *ἡμῶν* NIV RP • **τὰ βρέφη ἔκθετα** WH Treg NIV] *ἔκθετα τὰ βρέφη* RP **21** **ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν** WH Treg NIV] *Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο* RP **22** **Μωϋσῆς** WH RP] + *ἐν* Treg NIV • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP **25** **ἀδελφοὺς** WH Treg] + *αὐτοῦ* NIV RP • **σωτηρίαν αὐτοῖς** WH Treg NIV] *αὐτοῖς σωτηρίαν* RP **26** **συνήλλασσεν** WH Treg NIV] *συνήλασεν* RP • **ἐστε** WH Treg NIV] + *ὑμεῖς* RP **27** **ἡμῶν** WH Treg NIV] *ἡμᾶς* RP **28** **ἐχθὲς** WH Treg NIV] *χθὲς* RP

δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ
ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ
ὄρους Σινᾶ ⸀ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου· **31** ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ⸀ἐθαύμασεν
τὸ ὅραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ ⸀κυρίου·
32 Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ ⸀καὶ Ἰσαὰκ ⸁καὶ Ἰακώβ.
ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. **33** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ
κύριος· Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ⸀ἐφ’ ᾧ ἕστηκας γῆ
ἁγία ἐστίν. **34** ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ
τοῦ στεναγμοῦ ⸀αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο
⸀ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.

35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν
ἄρχοντα καὶ δικαστήν, τοῦτον ὁ θεὸς ⸀καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ⸂ἀπέσταλκεν
σὺν⸃ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. **36** οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν ⸀γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ καὶ ἐν
τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. **37** οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ ⸀εἴπας τοῖς υἱοῖς
Ἰσραήλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ⸂ὁ θεὸς⸃ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.
38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ
λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο ⸀λόγια
ζῶντα δοῦναι ⸀ἡμῖν, **39** ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν,
ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ⸂ἐν ταῖς καρδίαις⸃ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον,
40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ
Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ⸀ἐγένετο
αὐτῷ. **41** καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν
τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. **42** ἔστρεψεν

7:30 ἄγγελος WH Treg NIV] + κυρίου RP **31 ἐθαύμασεν** WH Treg] ἐθαύμαζεν NIV RP • **κυρίου** WH Treg NIV] + πρὸς αὐτόν RP **32 ⸀καὶ** WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP • **⸁καὶ** WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP **33 ἐφ’** WH Treg NIV] ἐν RP **34 αὐτοῦ** WH Treg] αὐτῶν NIV RP • **ἀποστείλω** WH Treg NIV] ἀποστελῶ RP **35 καὶ** WH Treg NA] – NIV RP • **ἀπέσταλκεν σὺν** WH Treg NIV] ἀπέστειλεν ἐν RP **36 γῇ** NIV RP] τῇ WH Treg **37 εἴπας** WH Treg NIV] εἰπὼν RP • **ὁ θεὸς** WH Treg NIV] κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP **38 λόγια** WH Treg NIV] λόγον RP • **ἡμῖν** Treg NIV RP] ὑμῖν WH **39 ἐν ταῖς καρδίαις** WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP **40 ἐγένετο** WH Treg NIV] γέγονεν RP

*δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·*
Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
οἶκος Ἰσραήλ; **43** καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ
⸀θεοῦ ⸀Ῥαιφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ
ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς
διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει,
45 ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ
κατασχέσει τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν
ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· **46** ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ᾐτήσατο
εὑρεῖν σκήνωμα τῷ ⸀θεῷ Ἰακώβ. **47** Σολομῶν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.
48 ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν ⸀χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ προφήτης λέγει·
49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ⸂ἡ δὲ⸃ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον
οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; **50** οὐχὶ ἡ
χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι ⸀καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς
ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.
52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς
προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ
φονεῖς ⸀ἐγένεσθε, **53** οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ
ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς
ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. **55** ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, **56** καὶ εἶπεν·
Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ⸀διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. **57** κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν,
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν, **58** καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως
ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια ⸀αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας

7:43 θεοῦ WH Treg] + *ὑμῶν* NIV RP • **Ῥαιφάν** NIV] *Ῥομφά* WH; *Ῥεφάν* Treg; *Ῥεμφάν* RP **46 θεῷ** WH Treg NIV RP] *οἴκῳ* NA **48 χειροποιήτοις** WH Treg NIV] + *ναοῖς* RP **49 ἡ δὲ** Treg NIV RP] *καὶ ἡ* WH **51 καρδίαις** WH Treg NIV] *τῇ καρδίᾳ* RP **52 ἐγένεσθε** WH Treg NIV] *γεγένησθε* RP **56 διηνοιγμένους** WH Treg NIV] *ἀνεῳγμένους* RP **58 αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP

νεανίου καλουμένου Σαύλου. **59** καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον
καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου· **60** θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν
φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς ⸂ταύτην τὴν ἁμαρτίαν⸃· καὶ τοῦτο
εἰπὼν ἐκοιμήθη. **8:1** Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ
Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. **2** συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες
εὐλαβεῖς καὶ ⸀ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ’ αὐτῷ. **3** Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν
ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. **5** Φίλιππος
δὲ κατελθὼν εἰς ⸀τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.
6 προσεῖχον ⸀δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· **7** ⸀πολλοὶ γὰρ τῶν
ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ⸀ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ
παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· **8** ⸂ἐγένετο δὲ⸃ ⸂πολλὴ χαρὰ⸃ ἐν τῇ
πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ
⸀ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, **10** ᾧ
προσεῖχον ⸀πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ
Δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ ⸀καλουμένη Μεγάλη. **11** προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ
χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. **12** ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ
εὐαγγελιζομένῳ ⸀περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. **13** ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ
βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε ⸂σημεῖα καὶ δυνάμεις
μεγάλας γινομένας⸃ ἐξίστατο.

7:60 ταύτην τὴν ἁμαρτίαν WH Treg NIV] τὴν ἁμαρτίαν ταύτην RP **8:2 ἐποίησαν** WH Treg NIV] ἐποιήσαντο RP **5 τὴν** WH NIV] – Treg RP **6 δὲ** WH Treg NIV] τε RP **7 πολλοὶ** WH Treg NIV] Πολλῶν RP • **ἐξήρχοντο** WH Treg NIV] ἐξήρχετο RP **8 ἐγένετο δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP • **πολλὴ χαρὰ** WH Treg NIV] χαρὰ μεγάλη RP **9 ἐξιστάνων** WH Treg NIV] ἐξιστῶν RP **10 πάντες** WH Treg NIV] – RP • **καλουμένη** WH Treg NIV] – RP **12 περὶ** WH Treg NIV] τὰ περὶ RP **13 σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας** WH Treg NIV] δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς ⸀αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινες
καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·
16 ⸀οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ’ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι
ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ⸀κυρίου Ἰησοῦ. **17** τότε ⸀ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας
ἐπ’ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. **18** ⸀ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ ⸀πνεῦμα προσήνεγκεν αὐτοῖς
χρήματα **19** λέγων· Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς
χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. **20** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν
σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων
κτᾶσθαι. **21** οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδία
σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ⸀ἔναντι τοῦ θεοῦ. **22** μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας
σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ ⸀κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
καρδίας σου· **23** εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.
24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον
ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ
κυρίου ⸀ὑπέστρεφον εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν
⸀εὐηγγελίζοντο.

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἀνάστηθι καὶ
πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ
εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. **27** καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ
εὐνοῦχος δυνάστης ⸀Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς
γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ, **28** ἦν ⸀τε ὑποστρέφων
καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην
Ἠσαΐαν. **29** εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ
ἅρματι τούτῳ. **30** προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος

8:14 αὐτοὺς WH Treg NIV] + τὸν RP **16 οὐδέπω** WH Treg NIV] οὔπω RP • **κυρίου** WH Treg NIV] χριστοῦ RP **17 ἐπετίθεσαν** WH Treg NIV] ἐπετίθουν RP **18 ἰδὼν** WH Treg NIV] Θεασάμενος RP • **πνεῦμα** WH NIV] + τὸ ἅγιον Treg RP **21 ἔναντι** WH Treg NIV] ἐνώπιον RP **22 κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **25 ὑπέστρεφον** WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP • **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP • **εὐηγγελίζοντο** WH Treg NIV] εὐηγγελίσαντο RP **27 Κανδάκης** WH Treg NIV] + τῆς RP **28 τε** Treg NIV RP] δὲ WH

⸂Ἠσαΐαν τὸν προφήτην⸃ καὶ εἶπεν· Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; **31** ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ⸀ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. **32** ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ ⸀κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. **33** ἐν τῇ ⸀ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· ⸀τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. **34** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει ⸀τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; **35** ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. **36** ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὕδωρ, τί κωλύει με ⸀βαπτισθῆναι; **38** καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. **39** ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. **40** Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9:1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ **2** ᾐτήσατο παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. **3** ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ⸂ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν⸃ φῶς ⸀ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **4** καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; **5** εἶπεν δέ· Τίς εἶ, κύριε; ὁ ⸀δέ· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· **6** ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ⸂ὅ τί⸃

8:30 Ἠσαΐαν τὸν προφήτην WH Treg NIV] τὸν προφήτην Ἠσαΐαν RP **31 ὁδηγήσει** WH Treg NIV] ὁδηγήσῃ RP **32 κείραντος** WH NIV] κείροντος Treg RP **33 ταπεινώσει** WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP • **τὴν** WH Treg NIV] + δὲ RP **34 τοῦτο** WH Treg RP NA] – NIV **36 βαπτισθῆναι;** WH Treg NIV RP] + 37 εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. TR **9:3 ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν** WH Treg NIV] καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν RP • **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP **5 δέ** WH Treg NIV] + κύριος εἶπεν RP **6 ὅ τί** Treg NIV] ὅτι WH; τί RP

σε δεῖ ποιεῖν. **7** οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες
μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. **8** ἠγέρθη δὲ ⸀Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς,
ἀνεῳγμένων ⸀δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ⸀οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. **9** καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ
ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἁνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν
⸂ἐν ὁράματι ὁ κύριος⸃· Ἁνανία. ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. **11** ὁ δὲ κύριος
πρὸς αὐτόν· ⸀Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν
καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα, ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,
12 καὶ εἶδεν ⸂ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἁνανίαν ὀνόματι⸃ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα
αὐτῷ ⸀χεῖρας ὅπως ἀναβλέψῃ. **13** ἀπεκρίθη δὲ Ἁνανίας· Κύριε, ⸀ἤκουσα
ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ⸂τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν⸃
ἐν Ἰερουσαλήμ· **14** καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας
τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. **15** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· Πορεύου,
ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ⸂ἐστίν μοι⸃ οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον
⸀ἐθνῶν ⸀τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ, **16** ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ
αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. **17** ἀπῆλθεν δὲ Ἁνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος
ἀπέσταλκέν με, ⸀Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς
καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. **18** καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν ⸂αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
ὀφθαλμῶν⸃ ⸀ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν
τροφὴν ⸀ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο ⸀δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς, **20** καὶ
εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν ⸀Ἰησοῦν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ

9:8 Σαῦλος WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος RP • **δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **οὐδὲν** WH Treg NIV] οὐδένα RP **10 ἐν ὁράματι ὁ κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος ἐν ὁράματι RP **11 Ἀναστὰς** Treg NIV RP] Ἀνάστα WH **12 ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἁνανίαν ὀνόματι** WH Treg NIV] ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν RP • **χεῖρας** Treg] τὰς χεῖρας WH NIV; χεῖρα RP **13 ἤκουσα** WH Treg NIV] ἀκήκοα RP • **τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν** WH Treg NIV] ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου RP **15 ἐστίν μοι** WH Treg NIV] μοι ἐστίν RP • **ἐθνῶν** Treg NIV RP] τῶν ἐθνῶν WH • **τε** WH Treg NIV] – RP **17 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] – RP **18 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν** WH Treg NIV] ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ RP • **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **19 ἐνίσχυσεν** Treg NIV RP] ἐνισχύθη WH • **δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Σαῦλος RP **20 Ἰησοῦν** WH Treg NIV] χριστόν RP

θεοῦ. **21** ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
πορθήσας ⸀ἐν Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς
τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; **22** Σαῦλος δὲ
μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ ⸀συνέχυννεν ⸀τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν
αὐτόν· **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. ⸂παρετηροῦντο δὲ καὶ⸃ τὰς
πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· **25** λαβόντες δὲ ⸂οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ⸃ νυκτὸς ⸂διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν⸃ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ⸀εἰς Ἰερουσαλὴμ ⸀ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς
μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής.
27 Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ
διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ
πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι ⸀τοῦ Ἰησοῦ. **28** καὶ ἦν μετ’
αὐτῶν εἰσπορευόμενος ⸂καὶ ἐκπορευόμενος⸃ εἰς ⸀Ἰερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ⸀κυρίου, **29** ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς·
οἱ δὲ ἐπεχείρουν ⸂ἀνελεῖν αὐτόν⸃. **30** ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον
αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

31 ⸂Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ
Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου
καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο⸃.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς
ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. **33** εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ⸂ὀνόματι
Αἰνέαν⸃ ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ ⸀κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος.

9:21 ἐν WH Treg RP] εἰς NIV **22 συνέχυννεν** WH NIV] συνέχυνεν Treg RP • **τοὺς** Treg NIV RP] – WH **24 παρετηροῦντο δὲ καὶ** WH Treg NIV] Παρετήρουν τε RP **25 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP • **διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν** WH Treg NIV] καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP **26 εἰς** WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος ἐν RP • **ἐπείραζεν** WH Treg NIV] ἐπειρᾶτο RP **27 τοῦ** NIV RP] – WH Treg **28 καὶ ἐκπορευόμενος** WH Treg NIV] – RP • **Ἰερουσαλήμ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **κυρίου** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **29 ἀνελεῖν αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτόν ἀνελεῖν RP **31 Ἡ … ἐκκλησία … εἶχεν … οἰκοδομουμένη … πορευομένη … ἐπληθύνετο** WH Treg NIV] Αἱ … ἐκκλησίαι … εἶχον … οἰκοδομούμεναι … πορευόμεναι … ἐπληθύνοντο RP **33 ὀνόματι Αἰνέαν** WH Treg NIV] Αἰνέαν ὀνόματι RP • **κραβάττου** WH Treg NIV] κραββάτῳ RP

34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ⸀Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ· καὶ εὐθέως ἀνέστη. **35** καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν ⸀Σαρῶνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ⸂ἔργων ἀγαθῶν⸃ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. **37** ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ⸂ἔθηκαν αὐτὴν⸃ ἐν ὑπερῴῳ. **38** ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν ⸂δύο ἄνδρας⸃ πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· Μὴ ⸀ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ⸀ἡμῶν· **39** ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ’ αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. **40** ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος ⸀καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. **41** δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. **42** γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ’ ὅλης ⸀τῆς Ἰόππης, καὶ ⸂ἐπίστευσαν πολλοὶ⸃ ἐπὶ τὸν κύριον. **43** ἐγένετο ⸀δὲ ἡμέρας ἱκανὰς ⸀μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10:1 Ἀνὴρ δέ ⸀τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, **2** εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ⸀ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, **3** εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς ὡσεὶ ⸀περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. **4** ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν

9:34 Χριστός WH Treg NIV] *ὁ χριστός* RP **35 Σαρῶνα** WH Treg NIV] *Ἀσσάρωνα* RP **36 ἔργων ἀγαθῶν** WH Treg NIV] *ἀγαθῶν ἔργων* RP **37 ἔθηκαν αὐτὴν** Treg NIV] *αὐτὴν ἔθηκαν* RP; *ἔθηκαν* WH **38 δύο ἄνδρας** WH Treg NIV] – RP • **ὀκνήσῃς** WH Treg NIV] *ὀκνῆσαι* RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] *αὐτῶν* RP **40 καὶ** WH Treg NIV] – RP **42 τῆς** Treg NIV RP] – WH • **ἐπίστευσαν πολλοὶ** WH Treg NIV] *πολλοὶ ἐπίστευσαν* RP **43 δὲ** WH NIV RP] + *αὐτὸν* Treg • **μεῖναι** WH Treg NIV] + *αὐτὸν* RP **10:1 τις** WH Treg NIV] + *ἦν* RP **2 ποιῶν** WH Treg NIV] + *τε* RP **3 περὶ** WH Treg NIV] – RP

εἰς μνημόσυνον ⸀ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ· **5** καὶ νῦν πέμψον ⸂ἄνδρας εἰς Ἰόππην⸃
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά ⸂τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος⸃· **6** οὗτος ξενίζεται
παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. **7** ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ
ἄγγελος ὁ λαλῶν ⸀αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν ⸀οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ
τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ **8** καὶ ἐξηγησάμενος ⸂ἅπαντα αὐτοῖς⸃ ἀπέστειλεν
αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη
Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. **10** ἐγένετο δὲ πρόσπεινος
καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ⸀αὐτῶν ⸀ἐγένετο ἐπ’ αὐτὸν
ἔκστασις, **11** καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ ⸀καταβαῖνον σκεῦός
τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ⸀ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, **12** ἐν ᾧ
ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα ⸂καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ⸃ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. **14** ὁ
δὲ Πέτρος εἶπεν· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ⸀καὶ
ἀκάθαρτον. **15** καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν
σὺ μὴ κοίνου. **16** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ⸀εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος
εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ⸀ἰδοὺ
οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ⸀ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν
⸀τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, **18** καὶ φωνήσαντες ⸀ἐπυνθάνοντο
εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. **19** τοῦ δὲ Πέτρου
διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν ⸂αὐτῷ τὸ πνεῦμα⸃· Ἰδοὺ ⸀ἄνδρες
⸀ζητοῦντές σε· **20** ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν

10:4 ἔμπροσθεν WH Treg NIV] ἐνώπιον RP **5 ἄνδρας εἰς Ἰόππην** WH Treg NIV] εἰς Ἰόππην ἄνδρας RP • **τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος** WH Treg NIV] τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP **7 αὐτῷ** WH Treg NIV] τῷ Κορνηλίῳ RP • **οἰκετῶν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8 ἅπαντα αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς ἅπαντα RP **10 αὐτῶν** WH Treg NIV] ἐκείνων RP • **ἐγένετο** WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP **11 καταβαῖνον** WH Treg NIV] + ἐπ’ αὐτὸν RP • **ἀρχαῖς** WH Treg NIV] + δεδεμένον καὶ RP **12 καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ** WH Treg NIV] τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ RP **14 καὶ** WH Treg NIV] ἢ RP **16 εὐθὺς** WH Treg NIV] πάλιν RP **17 ἰδοὺ** WH Treg NIV] καὶ ἰδού RP • **ὑπὸ** WH NIV] ἀπὸ Treg RP • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP **18 ἐπυνθάνοντο** Treg NIV RP] ἐπύθοντο WH **19 αὐτῷ τὸ πνεῦμα** NIV RP] τὸ πνεῦμα αὐτῷ Treg; τὸ πνεῦμα WH • **ἄνδρες** RP] + τρεῖς Treg NIV; + δύο WH • **ζητοῦντές** WH NIV] ζητοῦσίν Treg RP

διακρινόμενος, ⸀ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. **21** καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς
τοὺς ἄνδρας εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι’ ἣν πάρεστε;
22 οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν
θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
παρὰ σοῦ. **23** εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ⸀ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν
ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. **24** ⸂τῇ δὲ⸃ ἐπαύριον ⸀εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν.
ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ
καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. **25** ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον,
συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. **26** ὁ
δὲ Πέτρος ⸂ἤγειρεν αὐτὸν⸃ λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.
27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, **28** ἔφη
τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι
ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον
λέγειν ἄνθρωπον· **29** διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς πυνθάνομαι
οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με.

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας
⸀ἤμην τὴν ⸀ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν
μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ **31** καὶ φησί· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ
καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **32** πέμψον οὖν εἰς
Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν
οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ ⸀θάλασσαν. **33** ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ
τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ ⸀κυρίου.

34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμβάνομαι
ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός, **35** ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος
αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. **36** τὸν λόγον ⸀ὃν
ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

10:20 ὅτι WH Treg NIV] διότι RP **23 ἀναστὰς** WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP **24 τῇ δὲ** WH Treg NIV] Καὶ τῇ RP • **εἰσῆλθεν** WH Treg NIV] εἰσῆλθον RP **26 ἤγειρεν αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν ἤγειρεν RP **30 ἤμην** WH Treg NIV] + νηστεύων καὶ RP • **ἐνάτην** WH Treg NIV] + ὥραν RP **32 θάλασσαν** WH Treg NIV] + ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι RP **33 κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **36 ὃν** Treg NIV RP] – WH

οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. **37** ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ⸀ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, **38** Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ·
39 καὶ ⸀ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων ⸀καὶ Ἰερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. **40** τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν ⸀τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, **41** οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·
42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ⸀οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. **43** τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. **45** καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ⸀ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ⸂ἁγίου πνεύματος⸃ ἐκκέχυται· **46** ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ⸀ἀπεκρίθη Πέτρος· **47** Μήτι τὸ ὕδωρ ⸂δύναται κωλῦσαί⸃ τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ⸀ὡς καὶ ἡμεῖς; **48** προσέταξεν ⸀δὲ αὐτοὺς ⸂ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι⸃. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11:1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. **2** ⸂ὅτε δὲ⸃ ἀνέβη Πέτρος εἰς

10:37 ἀρξάμενος WH Treg NIV] ἀρξάμενον RP **39 ἡμεῖς** WH Treg NIV] + ἐσμεν RP • **καὶ** WH Treg] + ἐν NIV RP **40 τῇ** WH Treg RP] ἐν τῇ NIV **42 οὗτός** WH Treg NIV] αὐτός RP **45 ὅσοι** Treg NIV RP] οἳ WH • **ἁγίου πνεύματος** Treg NIV RP] πνεύματος τοῦ ἁγίου WH **46 ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + ὁ RP **47 δύναται κωλῦσαί** WH Treg NIV] κωλῦσαί δύναται RP • **ὡς** WH Treg NIV] καθὼς RP **48 δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι** WH Treg NIV] βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP **11:2 ὅτε δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ὅτε RP

⸀Ἰερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς **3** λέγοντες ὅτι ⸂Εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες⸃ αὐτοῖς. **4** ἀρξάμενος ⸀δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· **5** Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· **6** εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· **7** ἤκουσα δὲ ⸀καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. **8** εἶπον δέ· Μηδαμῶς, κύριε, ⸀ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. **9** ἀπεκρίθη δὲ ⸂φωνὴ ἐκ δευτέρου⸃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. **10** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ⸂ἀνεσπάσθη πάλιν⸃ ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. **11** καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ⸀ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. **12** εἶπεν δὲ ⸂τὸ πνεῦμά μοι⸃ συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ⸀διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. **13** ἀπήγγειλεν ⸀δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ ⸀εἰπόντα· Ἀπόστειλον εἰς ⸀Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, **14** ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. **15** ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. **16** ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος ⸀τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. **17** εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ⸀ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; **18** ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ⸀ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ⸀Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ⸂εἰς ζωὴν ἔδωκεν⸃.

11:2 Ἰερουσαλήμ WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP **3 Εἰσῆλθες πρὸς … ἔχοντας καὶ συνέφαγες** NIV] Πρὸς … ἔχοντας εἰσῆλθες καὶ συνέφαγες RP; Εἰσῆλθεν πρὸς … ἔχοντας καὶ συνέφαγεν WH Treg **4 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP **7 καὶ** WH Treg NIV] – RP **8 ὅτι** WH Treg NIV] + πᾶν RP **9 φωνὴ ἐκ δευτέρου** Treg NIV] ἐκ δευτέρου φωνὴ WH; μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου RP **10 ἀνεσπάσθη πάλιν** WH Treg NIV] πάλιν ἀνεσπάσθη RP **11 ἦμεν** WH Treg NA] ἤμην NIV RP **12 τὸ πνεῦμά μοι** WH Treg NIV] μοι τὸ πνεῦμά RP • **διακρίναντα** WH Treg NIV] διακρινόμενον RP **13 δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **εἰπόντα** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **Ἰόππην** WH Treg NIV] + ἄνδρας RP **16 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **17 ἐγὼ** WH Treg NIV] + δὲ RP **18 ἐδόξασαν** WH Treg NIV] ἐδόξαζον RP • **Ἄρα** WH Treg NIV] + γε RP • **εἰς ζωὴν ἔδωκεν** WH Treg NIV] ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. **20** ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ⸀ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν ⸀καὶ πρὸς τοὺς ⸀Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. **21** καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽ αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ⸀ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. **22** ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ⸀οὔσης ἐν ⸀Ἰερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν ⸀Βαρναβᾶν ἕως Ἀντιοχείας· **23** ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν ⸀τὴν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας ⸀προσμένειν τῷ κυρίῳ, **24** ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. **25** ἐξῆλθεν δὲ εἰς ⸀Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, **26** καὶ εὑρὼν ⸀ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ ⸂αὐτοῖς καὶ⸃ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ⸀ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε ⸀πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· **28** ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἅγαβος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν ⸀μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ⸀ἥτις ἐγένετο ἐπὶ ⸀Κλαυδίου. **29** τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· **30** ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

12:1 Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. **2** ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. **3** ⸂ἰδὼν δὲ⸃ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο

11:20 **ἐλθόντες** WH Treg NIV] εἰσελθόντες RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **Ἑλληνιστάς** WH RP NA] Ἕλληνας Treg NIV **21** **ὁ** WH Treg NIV] – RP **22** **οὔσης** WH Treg NIV] – RP • **Ἰερουσαλὴμ** WH Treg NIV] Ἱεροσολύμοις RP• **Βαρναβᾶν** WH Treg NIV] + διελθεῖν RP NA **23** **τὴν** WH Treg NIV] – RP • **προσμένειν** Treg NIV RP] + ἐν WH **25** **Ταρσὸν** WH Treg NIV] + ὁ Βαρνάβας RP **26** **ἤγαγεν** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **αὐτοῖς καὶ** WH Treg NIV] αὐτοὺς RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP • **πρώτως** WH Treg NIV] πρώτον RP **28** **μεγάλην** WH Treg NIV] μέγαν RP • **ἥτις** WH Treg NIV] ὅστις καὶ RP • **Κλαυδίου** WH Treg NIV] + Καίσαρος RP **12:3** **ἰδὼν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἰδὼν RP

συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν ⸀δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων), **4** ὃν καὶ πιάσας ἔθετο
εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν,
βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. **5** ὁ μὲν οὖν Πέτρος
ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ⸀ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας
πρὸς τὸν θεὸν ⸀περὶ αὐτοῦ.

6 Ὅτε δὲ ἤμελλεν ⸂προαγαγεῖν αὐτὸν⸃ ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ
Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές
τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. **7** καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ
φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν
αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.
8 εἶπεν ⸀δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ⸀Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου·
ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει
μοι. **9** καὶ ἐξελθὼν ⸀ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον
διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. **10** διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν
καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν,
ἥτις αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. **11** καὶ ὁ Πέτρος ⸂ἐν ἑαυτῷ γενόμενος⸃ εἶπεν· Νῦν
οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ⸀ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ
χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

12 Συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ⸀τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ
ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
13 κρούσαντος δὲ ⸀αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη
ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη, **14** καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ
τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν
Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. **15** οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο
οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· Ὁ ἄγγελός ⸂ἐστιν αὐτοῦ⸃. **16** ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν
κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. **17** κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ
χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς,

---

12:3 δὲ WH Treg] + *αἱ* NIV RP **5 ἐκτενῶς** WH Treg NIV] *ἐκτενὴς* RP • **περὶ** WH Treg NIV] *ὑπὲρ* RP **6 προαγαγεῖν αὐτὸν** NIV] *προσαγαγεῖν αὐτὸν* WH; *προάγειν αὐτὸν* Treg; *αὐτὸν προάγειν* RP **8 δὲ** WH Treg NIV] *τε* RP • **Ζῶσαι** WH Treg NIV] *Περίζωσαι* RP **9 ἠκολούθει** WH Treg NIV] + *αὐτῷ* RP **11 ἐν ἑαυτῷ γενόμενος** WH Treg NIV] *γενόμενος ἐν ἑαυτῷ* RP • **ὁ** WH NIV] – Treg RP **12 τῆς** WH Treg NIV] – RP **13 αὐτοῦ** WH Treg NIV] *τοῦ Πέτρου* RP **15 ἐστιν αὐτοῦ** WH Treg NIV] *αὐτοῦ ἐστιν* RP

εἶπέν ⸀τε· Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν
ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα
ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν ἀνακρίνας
τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ⸀εἰς
Καισάρειαν διέτριβεν.

20 Ἦν ⸀δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν
πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως
ᾐτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.
21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν ⸀καὶ καθίσας ἐπὶ
τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· **22** ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· ⸂Θεοῦ φωνὴ⸃
καὶ οὐκ ἀνθρώπου. **23** παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ’ ὧν
οὐκ ἔδωκεν ⸀τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ ⸀θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. **25** Βαρναβᾶς δὲ
καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν, ⸀εἰς Ἰερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν,
⸀συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

13:1 Ἦσαν ⸀δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ
διδάσκαλοι ὅ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος.
2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρναβᾶν ⸀καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ
προσκέκλημαι αὐτούς. **3** τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες
τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

4 ⸀Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ⸂ἁγίου πνεύματος⸃ κατῆλθον
⸀εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν ⸀τε ἀπέπλευσαν ⸁εἰς Κύπρον, **5** καὶ γενόμενοι ἐν
Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων·

12:17 τε WH Treg NIV] δέ RP **19 εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **20 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Ἡρῴδης RP **21 καὶ** Treg NIV RP] – WH **22 Θεοῦ φωνὴ** WH Treg NIV] Φωνὴ θεοῦ RP **23 τὴν** WH Treg NIV] – RP **24 θεοῦ** Treg NIV RP] κυρίου WH **25 εἰς** WH RP NA] ἐξ Treg; ἀπὸ NIV • **συμπαραλαβόντες** WH Treg NIV] + καὶ RP **13:1 δὲ** WH Treg NIV] + τινες RP **2 καὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP **4 Αὐτοὶ** WH Treg NIV] Οὗτοι RP • **ἁγίου πνεύματος** WH Treg NIV] πνεύματος τοῦ ἁγίου RP • **⸀εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP • **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **⸁εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP

εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. **6** διελθόντες δὲ ⸀ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου
εὗρον ⸀ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα ⸀Βαριησοῦ, **7** ὃς
ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος
Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· **8** ἀνθίστατο
δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν
διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. **9** Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος,
πλησθεὶς πνεύματος ⸀ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν **10** εἶπεν· Ὦ πλήρης παντὸς
δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ
παύσῃ διαστρέφων τὰς ⸀ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; **11** καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου
ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα ⸀δὲ
⸀ἔπεσεν ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς.
12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ
τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ ⸀περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς
Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.
14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν ⸂τὴν
Πισιδίαν⸃, καὶ ⸀εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
ἐκάθισαν. **15** μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ ⸀τίς ἐστιν ⸂ἐν
ὑμῖν λόγος⸃ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. **16** ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ
κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
ἀκούσατε. **17** ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ⸀Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας
ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ ⸀Αἰγύπτου, καὶ μετὰ
βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, **18** καί, ὡς τεσσερακονταετῆ
χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, **19** ⸀καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ

13:6 ὅλην WH Treg NIV] – RP • **ἄνδρα** WH Treg NIV] – RP • **Βαριησοῦ** NIV] Βαριησοῦς WH Treg RP **9 ἁγίου** WH Treg NIV] + καὶ RP **10 ὁδοὺς** Treg RP] + τοῦ WH NIV **11 δὲ** WH Treg RP] τε NIV • **ἔπεσεν** WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP **13 περὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP **14 τὴν Πισιδίαν** WH Treg NIV] τῆς Πισιδίας RP • **εἰσελθόντες** WH Treg] ἐλθόντες NIV RP **15 τίς** WH Treg NIV] – RP • **ἐν ὑμῖν λόγος** WH Treg NIV] λόγος ἐν ὑμῖν RP **17 Ἰσραὴλ** WH Treg NIV] – RP • **Αἰγύπτου** WH Treg NIV] Αἰγύπτῳ RP **19 καὶ** Treg NIV RP] – WH

Χανάαν ⸀κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν **20** ⸂ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ
πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα⸃ ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ ⸀τοῦ προφήτου.
21 κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν
Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσεράκοντα· **22** καὶ μεταστήσας αὐτὸν
ἤγειρεν ⸂τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς⸃ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Εὗρον
Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ
θελήματά μου. **23** τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
τῷ Ἰσραὴλ ⸂σωτῆρα Ἰησοῦν⸃, **24** προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς
εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας ⸂παντὶ τῷ λαῷ⸃ Ἰσραήλ. **25** ὡς δὲ ἐπλήρου
⸀Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· ⸂Τί ἐμὲ⸃ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ᾽ ἰδοὺ
ἔρχεται μετ᾽ ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν
θεόν, ⸀ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ⸀ἐξαπεστάλη. **27** οἱ γὰρ κατοικοῦντες
ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν
προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν,
28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ᾐτήσαντο Πιλᾶτον ἀναιρεθῆναι
αὐτόν· **29** ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες
ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. **30** ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·
31 ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς
Ἰερουσαλήμ, οἵτινες ⸀νῦν εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. **32** καὶ ἡμεῖς
ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην **33** ὅτι
ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ⸀ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν
τῷ ⸂ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ⸃· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά
σε. **34** ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς
διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. **35** ⸀διότι
καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν· **36** Δαυὶδ μὲν

13:19 κατεκληρονόμησεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **20 ὡς … πεντήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα** WH Treg NIV] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς … πεντήκοντα RP • **τοῦ** NIV RP] – WH Treg **22 τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP **23 σωτῆρα Ἰησοῦν** WH Treg NIV] σωτηρίαν RP **24 παντὶ τῷ λαῷ** WH Treg NIV] τῷ RP **25 Ἰωάννης** WH Treg NIV] ὁ Ἰωάννης RP • **Τί ἐμὲ** WH Treg NIV] Τίνα με RP **26 ἡμῖν** WH NIV] ὑμῖν Treg RP • **ἐξαπεστάλη** WH Treg NIV] ἀπεστάλη RP **31 νῦν** WH Treg NIV] – RP **33 ἡμῶν** WH Treg] αὐτῶν ἡμῖν NIV RP • **ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ** WH NIV] ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP; πρώτῳ ψαλμῷ γέγραπται Treg **35 διότι** WH Treg NIV] Διὸ RP

γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς
τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν, **37** ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν
διαφθοράν. **38** γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν
ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ⸀ἐν νόμῳ
Μωϋσέως δικαιωθῆναι **39** ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. **40** βλέπετε
οὖν μὴ ⸀ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· **41** Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί,
καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ⸂ἐργάζομαι ἐγὼ⸃ ἐν ταῖς ἡμέραις
ὑμῶν, ⸀ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ ⸀αὐτῶν ⸀παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι
αὐτοῖς τὰ ῥήματα ⸀ταῦτα. **43** λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ,
οἵτινες προσλαλοῦντες ⸀αὐτοῖς ἔπειθον· αὐτοὺς ⸀προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

44 Τῷ ⸀δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι
τὸν λόγον τοῦ ⸀κυρίου. **45** ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν
ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ⸀ὑπὸ Παύλου ⸀λαλουμένοις ⸀βλασφημοῦντες.
46 παρρησιασάμενοί ⸀τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον
πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ⸀ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ
ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη·
47 οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναί
σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. **48** ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ⸀ἔχαιρον
καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ ⸀κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι
εἰς ζωὴν αἰώνιον· **49** διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι᾽ ὅλης τῆς χώρας.
50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας ⸀γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας
καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον ⸀καὶ

13:38 ***ἐν*** WH Treg NIV] + τῷ RP **40** ***ἐπέλθῃ*** WH Treg NIV] + ἐφ᾽ ὑμᾶς RP **41** ***ἐργάζομαι ἐγὼ*** WH Treg NIV] ἐγὼ ἐργάζομαι RP • ***ἔργον*** WH Treg NIV] – RP **42** ***αὐτῶν*** WH Treg NA] αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV; ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP • **παρεκάλουν** WH Treg NIV] + τὰ ἔθνη RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] – RP **43** **αὐτοῖς** WH Treg NIV] – RP • **προσμένειν** WH Treg NIV] ἐπιμένειν RP **44** **δὲ** WH Treg NIV] τε RP • ***κυρίου*** Treg NIV] θεοῦ WH RP **45** **ὑπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **λαλουμένοις** WH Treg NIV] λεγομένοις RP • **βλασφημοῦντες** WH Treg NIV] ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες RP **46** **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • ***ἐπειδὴ*** WH Treg NIV] + δὲ RP **48** ***ἔχαιρον*** WH Treg NIV] ἔχαιρεν RP • ***κυρίου*** Treg NIV RP] θεοῦ WH **50** ***γυναῖκας*** WH Treg NIV] + καὶ RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] + τὸν RP

Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **51** οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι
τὸν κονιορτὸν τῶν ⸀ποδῶν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, **52** οἵ ⸀τε μαθηταὶ
ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

14:1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν
συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων
τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. **2** οἱ δὲ ⸀ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν
καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. **3** ἱκανὸν μὲν οὖν
χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ⸀τῷ λόγῳ
τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ
σὺν τοῖς ἀποστόλοις. **5** ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς
ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, **6** συνιδόντες κατέφυγον εἰς
τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, **7** κἀκεῖ
⸂εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν⸃.

8 Καί τις ἀνὴρ ⸂ἀδύνατος ἐν Λύστροις⸃ τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ
κοιλίας μητρὸς ⸀αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε ⸀περιεπάτησεν. **9** οὗτος ⸀ἤκουσεν τοῦ
Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ⸂ἔχει πίστιν⸃ τοῦ σωθῆναι
10 εἶπεν ⸀μεγάλῃ φωνῇ· Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ⸀ὀρθός· καὶ ⸀ἥλατο καὶ
περιεπάτει. **11** οἵ ⸀τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ⸀ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν
αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς
ἡμᾶς **12** ἐκάλουν τε ⸀τὸν Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς
ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **13** ὅ ⸀τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς ⸀πόλεως
ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν
θύειν. **14** ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ

13:51 ποδῶν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **52 τε** WH Treg NIV] δὲ RP **14:2 ἀπειθήσαντες** WH Treg NIV] ἀπειθοῦντες RP **3 τῷ** WH Treg RP] ἐπὶ τῷ NIV **7 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν** WH Treg NIV] ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι RP **8 ἀδύνατος ἐν Λύστροις** WH NIV] ἐν Λύστροις ἀδύνατος Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ὑπάρχων RP • **περιεπάτησεν** WH Treg NIV] περιπεπατήκει RP **9 ἤκουσεν** Treg NIV RP] ἤκουεν WH • **ἔχει πίστιν** WH Treg NIV] πίστιν ἔχει RP **10 μεγάλῃ** WH Treg NIV] + τῇ RP • **ὀρθός** WH Treg NIV] ὀρθῶς RP • **ἥλατο** WH Treg NIV] ἥλλετο RP **11 τε** WH NIV] δὲ Treg RP • **ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὁ RP **12 τὸν** WH Treg NIV] + μὲν RP **13 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **πόλεως** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP

ἱμάτια ⸀αὐτῶν ⸀ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες **15** καὶ λέγοντες· Ἄνδρες,
τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι
ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ ⸀θεὸν ζῶντα ὃς ἐποίησεν τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· **16** ὃς ἐν
ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·
17 ⸀καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον ⸀αὑτὸν ἀφῆκεν ⸀ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν
ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης
τὰς καρδίας ⸀ὑμῶν. **18** καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ
μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς
ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, ⸀νομίζοντες αὐτὸν
τεθνηκέναι. **20** κυκλωσάντων δὲ ⸂τῶν μαθητῶν αὐτὸν⸃ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς
τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς
ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ ⸀εἰς Ἰκόνιον καὶ ⸁εἰς Ἀντιόχειαν,
22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει
καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς ⸂κατ᾽ ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους⸃ προσευξάμενοι
μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. **24** καὶ
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς ⸀τὴν Παμφυλίαν, **25** καὶ λαλήσαντες
ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν, **26** κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν
εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον
ὃ ἐπλήρωσαν. **27** παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν
⸀ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν
πίστεως. **28** διέτριβον ⸀δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

---

14 ***αὐτῶν*** Treg NIV RP] ἑαυτῶν WH • **ἐξεπήδησαν** WH Treg NIV] εἰσεπήδησαν RP **15** **θεὸν** WH Treg NIV] τὸν θεὸν τὸν RP **17** ***καίτοι*** WH Treg NIV] Καίτοιγε RP • **αὑτὸν** WH] ἑαυτὸν RP; αὐτὸν Treg NIV • ***ἀγαθουργῶν*** WH Treg NIV] ἀγαθοποιῶν RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP **19** ***νομίζοντες*** WH Treg NIV] νομίσαντες RP **20** ***τῶν μαθητῶν αὐτὸν*** WH Treg NIV] αὐτὸν τῶν μαθητῶν RP **21** **⸀εἰς** WH Treg NIV] – RP • **⸁εἰς** WH Treg NIV] – RP **23** ***κατ᾽ ἐκκλησίαν*** **πρεσβυτέρους** WH Treg NIV] πρεσβυτέρους κατ᾽ ἐκκλησίαν RP **24** **τὴν** WH Treg NIV] – RP **27** ***ἀνήγγελλον*** WH Treg NIV] ἀνήγγειλαν RP **28** **δὲ** WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP

15:1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ ⸀περιτμηθῆτε τῷ ἔθει ⸀τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.
2 γενομένης ⸀δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. **3** οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν ⸀τε Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. **4** παραγενόμενοι δὲ εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα ⸀παρεδέχθησαν ⸀ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ᾽ αὐτῶν. **5** ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησάν ⸀τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. **7** πολλῆς δὲ ⸀ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων ⸂ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς⸃ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι, **8** καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς ⸀δοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, **9** καὶ ⸀οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. **10** νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; **11** ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ᾽ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι᾽ αὐτῶν.
13 μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. **14** Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν ⸀λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **15** καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται· **16** Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω

15:1 περιτμηθῆτε WH Treg NIV] περιτέμνησθε RP • **τῷ** WH Treg NIV] – RP **2 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP **3 τε** WH Treg NIV] – RP **4 Ἱεροσόλυμα** Treg] Ἱερουσαλὴμ WH NIV RP • **παρεδέχθησαν** WH Treg NIV] ἀπεδέχθησαν RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **6 τε** WH Treg NIV] δὲ RP **7 ζητήσεως** WH Treg NIV] συζητήσεως RP • **ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς** WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο RP **8 δοὺς** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **9 οὐθὲν** WH Treg NIV] οὐδὲν RP **14 λαὸν** WH Treg NIV] + ἐπὶ RP

τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ ⸀κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς, λέγει ⸀κύριος ποιῶν ⸀ταῦτα
18 γνωστὰ ἀπ᾽ ⸀αἰῶνος.
19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν,
20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ⸀ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ ⸀τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος·
21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν ⸀τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ, Ἰούδαν τὸν ⸀καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,
23 γράψαντες διὰ χειρὸς ⸀αὐτῶν· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ⸀πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν.
24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ⸀ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ⸀ὑμῶν οἷς οὐ διεστειλάμεθα,
25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ⸀ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾷ καὶ Παύλῳ,
26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.
28 ἔδοξεν γὰρ τῷ ⸂πνεύματι τῷ ἁγίῳ⸃ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν ⸂τούτων τῶν ἐπάναγκες⸃,
29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ ⸀πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

15:16 ***κατεσκαμμένα*** NIV RP] *κατεστραμμένα* WH Treg **17** ***κύριος*** WH Treg NIV] + *ὁ* RP • ***ταῦτα*** WH Treg NIV] + *πάντα* RP **18** ***αἰῶνος*** WH Treg NIV] + *ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ* RP **20** ***ἀπέχεσθαι*** WH Treg NIV] + *ἀπὸ* RP • ***τοῦ*** NIV RP] – WH Treg **22** ***τῷ*** WH Treg NIV] – RP • ***καλούμενον*** WH Treg NIV] *ἐπικαλούμενον* RP **23** ***αὐτῶν*** WH Treg NIV] + *τάδε* RP • ***πρεσβύτεροι*** WH Treg NIV] + *καὶ οἱ* RP **24** ***ἐξελθόντες*** Treg NIV RP] – WH • ***ὑμῶν*** WH Treg NIV] + *λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον* RP **25** ***ἐκλεξαμένοις*** WH Treg NIV] *ἐκλεξαμένους* RP **28** ***πνεύματι τῷ ἁγίῳ*** WH Treg NIV] *ἁγίῳ πνεύματι* RP • ***τούτων τῶν ἐπάναγκες*** WH Treg NIV] *τῶν ἐπάναγκες τούτων* RP **29** ***πνικτῶν*** WH Treg NIV] *πνικτοῦ* RP

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ⸀κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες
τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν· **31** ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ
παρακλήσει. **32** Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· **33** ποιήσαντες δὲ
χρόνον ἀπελύθησαν μετ’ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ⸂ἀποστείλαντας
αὐτούς⸃. **35** Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ
εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν ⸂πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος⸃·
Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ⸀ἀδελφοὺς κατὰ ⸂πόλιν πᾶσαν⸃ ἐν αἷς
κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. **37** Βαρναβᾶς δὲ ⸀ἐβούλετο
συμπαραλαβεῖν ⸀καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον· **38** Παῦλος δὲ
ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ’ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς
εἰς τὸ ἔργον, μὴ ⸀συμπαραλαμβάνειν τοῦτον. **39** ἐγένετο ⸀δὲ παροξυσμὸς
ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ’ ἀλλήλων, τόν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν
Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον, **40** Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν
παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ ⸀κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, **41** διήρχετο δὲ τὴν
Συρίαν καὶ ⸀τὴν Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16:1 Κατήντησεν δὲ ⸀καὶ εἰς Δέρβην καὶ ⸀εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητής
τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς ⸀γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ
Ἕλληνος, **2** ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν·
3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν
διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες
⸂ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ⸃ ὑπῆρχεν. **4** ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις,
⸀παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων

15:30 κατῆλθον WH Treg NIV] ἦλθον RP **33 ἀποστείλαντας αὐτούς** WH Treg NIV] + ἀποστόλους RP; + 34 ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ TR **36 πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος** WH Treg NIV] Παῦλος πρὸς Βαρναβᾶν RP • **ἀδελφοὺς** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP • **πόλιν πᾶσαν** WH Treg NIV] πᾶσαν πόλιν RP **37 ἐβούλετο** WH Treg NIV] ἐβουλεύσατο RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **38 συμπαραλαμβάνειν** WH Treg NIV] συμπαραλαβεῖν RP **39 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP **40 κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **41 τὴν** WH NIV] – Treg RP **16:1 καὶ** WH Treg NIV] – RP • **εἰς** WH Treg NIV] – RP • **γυναικὸς** WH Treg NIV] + τινος RP **3 ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ** WH Treg NIV] τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην RP **4 παρεδίδοσαν** WH Treg NIV] παρεδίδουν RP

⸀καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν ⸀Ἱεροσολύμοις. **5** αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθʼ ἡμέραν.

6 ⸀Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν ⸀καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, **7** ἐλθόντες ⸀δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον ⸀εἰς τὴν Βιθυνίαν ⸀πορευθῆναι καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα ⸀Ἰησοῦ· **8** παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. **9** καὶ ὅραμα ⸀διὰ νυκτὸς ⸂τῷ Παύλῳ ὤφθη⸃, ἀνὴρ ⸂Μακεδών τις ἦν⸃ ἑστὼς ⸀καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. **10** ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν ⸀εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ ⸀θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες ⸀οὖν ⸀ἀπὸ Τρῳάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ ⸀δὲ ἐπιούσῃ εἰς ⸂Νέαν Πόλιν⸃, **12** ⸀κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν ⸂πρώτη τῆς μερίδος⸃ Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ⸀ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. **13** τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς ⸀πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ⸂ἐνομίζομεν προσευχὴν⸃ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. **14** καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ ⸀τοῦ Παύλου. **15** ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου ⸀μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16:4 καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP • **Ἱεροσολύμοις** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **6 Διῆλθον** WH Treg NIV] Διελθόντες RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **7 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **εἰς** WH Treg NIV] κατὰ RP • **πορευθῆναι** WH Treg NIV] πορεύεσθαι RP • **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] – RP **9 διὰ** WH Treg] + τῆς NIV RP • **τῷ Παύλῳ ὤφθη** WH Treg NIV] ὤφθη τῷ Παύλῳ RP • **Μακεδών τις ἦν** WH Treg NIV] τις ἦν Μακεδών RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **10 εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP • **θεὸς** WH Treg NIV] κύριος RP **11 οὖν** WH Treg RP] δὲ NIV • **ἀπὸ** WH Treg NIV] + τῆς RP • **δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **Νέαν Πόλιν** WH Treg NIV] Νεάπολιν RP **12 κἀκεῖθεν** WH Treg NIV] ἐκεῖθέν τε RP • **πρώτη τῆς μερίδος** WH Treg NIV] πρώτη τῆς μερίδος τῆς RP; πρώτης μερίδος τῆς *em* NA • **ταύτῃ** WH Treg NIV] αὐτῇ RP **13 πύλης** WH Treg NIV] πόλεως RP • **ἐνομίζομεν προσευχὴν** WH Treg NIV] ἐνομίζετο προσευχὴ RP **14 τοῦ** NIV RP] – WH Treg **15 μένετε** WH Treg NIV] μείνατε RP

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς ⸀τὴν προσευχὴν παιδίσκην τινὰ
ἔχουσαν πνεῦμα ⸀πύθωνα ⸀ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν
τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη· **17** αὕτη ⸀κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ
ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου
εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ⸀ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. **18** τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς ⸀δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν·
Παραγγέλλω σοι ⸀ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπʼ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν
ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, **20** καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι
οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, **21** καὶ
καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις
οὖσιν. **22** καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατʼ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, **23** πολλάς ⸀τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς
ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
αὐτούς· **24** ὃς παραγγελίαν τοιαύτην ⸀λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν
φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ⸂ἠσφαλίσατο αὐτῶν⸃ εἰς τὸ ξύλον.

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν
θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· **26** ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὥστε
σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου, ἠνεῴχθησαν ⸀δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι
πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. **27** ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ
καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος ⸀τὴν μάχαιραν
ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. **28** ἐφώνησεν
δὲ ⸂φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος⸃ λέγων· Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες
γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. **29** αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἔντρομος γενόμενος
προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ ⸀τῷ Σιλᾷ, **30** καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη·

16:16 τὴν WH Treg NIV] – RP • **πύθωνα** WH Treg NIV] Πύθωνος RP • **ὑπαντῆσαι** WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP **17 κατακολουθοῦσα** WH Treg NIV] κατακολουθήσασα RP • **ὑμῖν** WH Treg NIV] ἡμῖν RP **18 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἐν** WH Treg NIV] + τῷ RP **23 τε** Treg NIV RP] δὲ WH **24 λαβὼν** WH Treg NIV] εἰληφώς RP • **ἠσφαλίσατο αὐτῶν** WH Treg NIV] αὐτῶν ἠσφαλίσατο RP **26 δὲ** WH Treg NIV] τε RP **27 τὴν** WH Treg NIV] – RP **28 φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος** RP] φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος Treg; μεγάλῃ φωνῇ ὁ Παῦλος NIV; Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ WH **29 τῷ** NIV RP] – WH Treg

Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; **31** οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον ⸀Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. **32** καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ ⸀κυρίου ⸀σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **33** καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ⸀πάντες παραχρῆμα, **34** ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν ⸀οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ⸀ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. **36** ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους ⸀τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. **37** ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακήν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ⸀ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. **38** ⸀ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ⸂ἐφοβήθησαν δὲ⸃ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, **39** καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ⸂ἀπελθεῖν ἀπὸ⸃ τῆς πόλεως. **40** ἐξελθόντες δὲ ⸀ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες ⸂παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς⸃ καὶ ἐξῆλθαν.

17:1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ⸀τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ⸀ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. **2** κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, **3** διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ⸂ὁ χριστός, ὁ⸃ Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **4** καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων ⸂πλῆθος πολὺ⸃ γυναικῶν

16:31 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + χριστόν RP **32 κυρίου** Treg NIV RP] θεοῦ WH • **σὺν** WH Treg NIV] καὶ RP **33 πάντες** Treg NIV RP] ἅπαντες WH **34 οἶκον** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **ἠγαλλιάσατο** WH Treg NIV] ἠγαλλίατο RP **36 τούτους** RP NIV] – WH Treg **37 ἡμᾶς** WH Treg NIV] – RP **38 ἀπήγγειλαν** WH Treg NIV] Ἀνήγγειλαν RP • **ἐφοβήθησαν δὲ** WH Treg NIV] καὶ ἐφοβήθησαν RP **39 ἀπελθεῖν ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐξελθεῖν RP **40 ἀπὸ** WH NIV] ἐκ Treg RP • **παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς** WH Treg NIV] τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς RP **17:1 τὴν** WH Treg NIV] – RP • **ἦν** WH Treg NIV] + ἡ RP **3 ὁ χριστός, ὁ** WH NIV] χριστός Treg; ὁ χριστός RP **4 πλῆθος πολὺ** WH Treg NIV] πολὺ πλῆθος RP

τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. **5** ⸂ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι⸃
τῶν ἀγοραίων ⸂ἄνδρας τινὰς⸃ πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν
πόλιν, ⸂καὶ ἐπιστάντες⸃ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ⸀προαγαγεῖν εἰς τὸν
δῆμον· **6** μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ⸀ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς
πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε
πάρεισιν, **7** οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων
Καίσαρος πράσσουσι, βασιλέα ⸂ἕτερον λέγοντες⸃ εἶναι Ἰησοῦν. **8** ἐτάραξαν δὲ
τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, **9** καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν
παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως ⸀διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν
Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ⸂τῶν Ἰουδαίων
ἀπήεσαν⸃· **11** οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο
τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, ⸀τὸ καθ’ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ
ἔχοι ταῦτα οὕτως. **12** πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων
γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. **13** ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ
τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες ⸂καὶ ταράσσοντες⸃ τοὺς ὄχλους.
14 εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ⸀ἕως
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ⸂ὑπέμεινάν τε⸃ ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. **15** οἱ δὲ
⸀καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ⸀ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
τὸν Σιλᾶν καὶ ⸀τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξῄεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ⸀θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν.
17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ
ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. **18** τινὲς δὲ

17:5 **ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι** WH Treg NIV] Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες RP • **ἄνδρας τινὰς** WH Treg NIV] τινὰς ἄνδρας RP • **καὶ ἐπιστάντες** WH Treg NIV] ἐπιστάντες τε RP • **προαγαγεῖν** WH Treg NIV] ἀγαγεῖν RP **6** **ἔσυρον** WH Treg NIV] + τὸν RP **7** **ἕτερον λέγοντες** WH Treg NIV] λέγοντες ἕτερον RP **10** **διὰ** WH Treg NIV] + τῆς RP • **τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν** WH Treg NIV] ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων RP **11** **τὸ** WH RP] – Treg NIV **13** **καὶ ταράσσοντες** WH Treg NIV] –RP **14** **ἕως** WH Treg NIV] ὡς RP • **ὑπέμεινάν τε** WH Treg NIV] ὑπέμενον δὲ RP **15** **καθιστάνοντες** WH Treg NIV] καθιστῶντες RP • **ἤγαγον** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **τὸν** WH Treg NIV] – RP **16** **θεωροῦντος** WH Treg NIV] θεωροῦντι RP

καὶ τῶν Ἐπικουρείων ⸀καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινες
ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· Ξένων δαιμονίων
δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο.
19 ἐπιλαβόμενοί ⸀τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα
γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; **20** ξενίζοντα γάρ τινα
εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι ⸂τίνα θέλει⸃ ταῦτα εἶναι.
21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ
λέγειν τι ⸀ἢ ἀκούειν ⸀τι καινότερον.

22 Σταθεὶς ⸀δὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη· Ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· **23** διερχόμενος
γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο·
Ἀγνώστῳ θεῷ. ⸀ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, ⸀τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.
24 ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ
γῆς ⸂ὑπάρχων κύριος⸃ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν
⸀ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ
πνοὴν ⸂καὶ τὰ⸃ πάντα· **26** ἐποίησέν τε ἐξ ⸀ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν
ἐπὶ ⸂παντὸς προσώπου⸃ τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς
ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, **27** ζητεῖν τὸν ⸀θεὸν εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν
αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. **28** ἐν
αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν
εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. **29** γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ
ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως
ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν
ὁ θεὸς τὰ νῦν ⸀παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις ⸀πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν,
31 ⸀καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν
ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

17:18 καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP **19 τε** NIV RP] δὲ WH Treg **20 τίνα θέλει** WH Treg NIV] τί ἂν θέλοι RP **21 ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP • **τι** WH Treg NIV] – RP **22 δὲ** WH Treg] + ὁ NIV RP **23 ὃ** WH Treg NIV] Ὃν RP • **τοῦτο** WH Treg NIV] τοῦτον RP **24 ὑπάρχων κύριος** WH Treg NIV] κύριος ὑπάρχων RP **25 ἀνθρωπίνων** WH Treg NIV] ἀνθρώπων RP • **καὶ τὰ** WH Treg NIV] κατὰ RP **26 ἑνὸς** WH Treg NIV] + αἵματος RP • **παντὸς προσώπου** WH Treg NIV] πᾶν τὸ πρόσωπον RP **27 θεὸν** WH Treg NIV] κύριον RP **30 παραγγέλλει** Treg NIV RP] ἀπαγγέλλει WH • **πάντας** WH Treg NIV] πᾶσιν RP **31 καθότι** WH Treg NIV] διότι RP

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου ⸂περὶ τούτου καὶ πάλιν⸃. **33** ⸀οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν· **34** τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18:1 ⸀Μετὰ ταῦτα ⸀χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. **2** καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ τὸ ⸀διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ⸀ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, **3** καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ’ αὐτοῖς καὶ ⸀ἠργάζετο, ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ ⸂τῇ τέχνῃ⸃. **4** διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ ⸀λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις ⸀εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. **6** ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. **7** καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ⸀εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι ⸀Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. **8** Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. **9** εἶπεν δὲ ὁ κύριος ⸂ἐν νυκτὶ δι’ ὁράματος⸃ τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, **10** διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. **11** ἐκάθισεν ⸀δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

17:32 περὶ τούτου καὶ πάλιν WH Treg NIV] πάλιν περὶ τούτου RP **33 οὕτως** WH Treg NIV] Καὶ οὕτως RP **18:1 Μετὰ** WH Treg NIV] + δὲ RP • **χωρισθεὶς** WH Treg NIV] + ὁ Παῦλος RP **2 διατεταχέναι** WH Treg NIV] τεταχέναι RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP **3 ἠργάζετο** Treg NIV RP] ἠργάζοντο WH • **τῇ τέχνῃ** WH Treg NIV] τὴν τέχνην RP **5 λόγῳ** WH Treg NIV] πνεύματι RP • **εἶναι** WH Treg NIV] – RP **7 εἰσῆλθεν** NIV] ἦλθεν WH Treg RP • **Τιτίου** WH Treg NIV] – RP **9 ἐν νυκτὶ δι’ ὁράματος** WH Treg NIV] δι’ ὁράματος ἐν νυκτὶ RP **11 δὲ** WH Treg NIV] τε RP

12 Γαλλίωνος δὲ ⸂ἀνθυπάτου ὄντος⸃ τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
⸂ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι⸃ τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,
13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ⸂ἀναπείθει οὗτος⸃ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι
τὸν θεόν. **14** μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς
τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ ⸀μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι,
κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· **15** εἰ δὲ ⸀ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ
ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ’ ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· ⸀κριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ
βούλομαι εἶναι. **16** καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** ἐπιλαβόμενοι δὲ
⸀πάντες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ
οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ⸀ἔμελεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς
ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
κειράμενος ⸂ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν⸃, εἶχεν γὰρ εὐχήν. **19** ⸀κατήντησαν δὲ
εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν
⸀διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. **20** ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον ⸀μεῖναι
οὐκ ἐπένευσεν, **21** ⸂ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ⸃ ⸀εἰπών· ⸀Πάλιν ἀνακάμψω
πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, **22** καὶ κατελθὼν εἰς
Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν,
23 καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν
καὶ Φρυγίαν, ⸀στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος,
κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. **25** οὗτος ἦν κατηχημένος
τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς
τὰ περὶ τοῦ ⸀Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **26** οὗτός τε

18:12 **ἀνθυπάτου ὄντος** WH Treg NIV] *ἀνθυπατεύοντος* RP • **ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι** Treg NIV RP] *οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν* WH **13** ***ἀναπείθει οὗτος*** WH Treg NIV] *οὗτος ἀναπείθει* RP **14** **μὲν** WH Treg NIV] + *οὖν* RP **15** ***ζητήματά*** WH Treg NIV] *ζήτημά* RP • **κριτὴς** WH Treg NIV] + *γὰρ* RP **17** ***πάντες*** WH Treg NIV] + *οἱ Ἕλληνες* RP • **ἔμελεν** WH Treg NIV] *ἔμελλεν* RP **18** **ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν** WH Treg NIV] *τὴν κεφαλήν ἐν Κεγχρεαῖς* RP **19** ***κατήντησαν*** WH Treg NIV] *Κατήντησεν* RP • **διελέξατο** WH Treg NIV] *διελέχθη* RP **20** **μεῖναι** WH Treg NIV] + *παρ’ αὐτοῖς* RP **21** ***ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ*** WH Treg NIV] *ἀλλ’ ἀπετάξατο αὐτοῖς* RP • **εἰπών** WH Treg NIV] + *Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα* RP • **Πάλιν** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **23** ***στηρίζων*** WH Treg] *ἐπιστηρίζων* NIV RP **25** **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] *κυρίου* RP

ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ ⸀Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας⸁ προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ⸀ὁδὸν τοῦ θεοῦ⸁. **27** βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· **28** εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ
ἀνωτερικὰ μέρη ⸀ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ ⸀εὑρεῖν τινας μαθητάς, **2** εἶπέν ⸀τε
πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ ⸀δὲ πρὸς αὐτόν· Ἀλλ’
οὐδ’ εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. **3** εἶπέν ⸀τε· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ
δὲ εἶπαν· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. **4** εἶπεν δὲ Παῦλος· ⸀Ἰωάννης ἐβάπτισεν
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ’ αὐτὸν ἵνα
πιστεύσωσιν, τοῦτ’ ἔστιν εἰς ⸀τὸν Ἰησοῦν. **5** ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· **6** καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ ⸀Παύλου χεῖρας ἦλθε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ’ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. **7** ἦσαν
δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ⸀δώδεκα.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς
διαλεγόμενος καὶ ⸀πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. **9** ὡς δέ τινες
ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους,
ἀποστὰς ἀπ’ αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ’ ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν
τῇ σχολῇ ⸀Τυράννου. **10** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς
κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ ⸀κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ
Ἕλληνας.

18:26 Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας WH Treg NIV] Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP • **ὁδὸν τοῦ θεοῦ** WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ ὁδὸν RP **19:1 ἐλθεῖν** WH Treg RP] κατελθεῖν NIV • **εὑρεῖν** WH Treg NIV] εὑρών RP **2 τε** WH Treg NIV] – RP • **δὲ** WH Treg NIV] + εἶπον RP **3 τε** WH Treg NIV] + πρὸς αὐτούς RP **4 Ἰωάννης** WH Treg NIV] + μὲν RP • **τὸν** WH Treg NIV] + χριστὸν RP **6 Παύλου** WH Treg NIV] + τὰς RP **7 δώδεκα** WH Treg NIV] δεκαδύο RP **8 πείθων** WH Treg] + τὰ NIV RP **9 Τυράννου** WH Treg NIV] + τινός RP **10 κυρίου** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ⸂ὁ θεὸς ἐποίει⸃ διὰ τῶν χειρῶν
Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ⸀ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς
αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπʼ αὐτῶν τὰς νόσους,
τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ⸀ἐκπορεύεσθαι. **13** ἐπεχείρησαν δέ τινες ⸀καὶ
τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ
πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· ⸀Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν
Ἰησοῦν ⸀ὃν Παῦλος κηρύσσει. **14** ἦσαν δέ ⸀τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως
ἑπτὰ ⸀υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. **15** ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν
⸀αὐτοῖς· ⸀Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες
ἐστέ; **16** καὶ ⸀ἐφαλόμενος ⸂ὁ ἄνθρωπος ἐπʼ αὐτοὺς⸃ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ
πονηρὸν ⸂κατακυριεύσας ἀμφοτέρων⸃ ἴσχυσεν κατʼ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς
καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** τοῦτο δὲ ἐγένετο
γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ
⸀ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. **18** πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ
ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. **19** ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων
συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. **20** οὕτως κατὰ κράτος ⸂τοῦ
κυρίου ὁ λόγος⸃ ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν
Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ
γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. **22** ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν
δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς
τὴν Ἀσίαν.

19:11 **ὁ θεὸς ἐποίει** WH Treg NIV] ἐποίει ὁ θεὸς RP **12** **ἀποφέρεσθαι** WH Treg NIV] ἐπιφέρεσθαι RP • **ἐκπορεύεσθαι** WH Treg NIV] ἐξέρχεσθαι ἀπʼ αὐτῶν RP **13** **καὶ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP • **Ὁρκίζω** WH Treg NIV] Ὁρκίζομεν RP • **ὃν** WH Treg NIV] + ὁ RP **14** **τινος** WH Treg NIV] τινες υἱοὶ RP • **υἱοὶ** WH Treg NIV] οἱ RP **15** **αὐτοῖς** WH Treg NIV] – RP • **Τὸν** Treg RP] + μὲν WH NIV **16** **ἐφαλόμενος** WH Treg NIV] ἐφαλλόμενος RP • **ὁ ἄνθρωπος ἐπʼ αὐτοὺς** WH Treg NIV] ἐπʼ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος RP • **κατακυριεύσας ἀμφοτέρων** WH Treg NIV] καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP **17** **ἐπέπεσεν** WH NIV RP] ἔπεσεν Treg **20** **τοῦ κυρίου ὁ λόγος** WH Treg NIV] ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP **21** **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλὴμ RP

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.
24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος
παρείχετο τοῖς τεχνίταις ⸂οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν⸃, **25** οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς
περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
ἡ εὐπορία ⸀ἡμῖν ἐστιν, **26** καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου
ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν
ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** οὐ μόνον δὲ τοῦτο
κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς
⸂Ἀρτέμιδος ἱερὸν⸃ εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν ⸀τε καὶ καθαιρεῖσθαι ⸂τῆς
μεγαλειότητος⸃ αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλη
ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. **29** καὶ ἐπλήσθη ἡ ⸀πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε
ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας,
συνεκδήμους Παύλου. **30** ⸂Παύλου δὲ⸃ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον
οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· **31** τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι,
πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. **32** ἄλλοι
μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους
οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. **33** ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου ⸀συνεβίβασαν
Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας
τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. **34** ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός
ἐστιν φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ⸀ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλη
ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. **35** καταστείλας δὲ ⸂ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον⸃ φησίν·
Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ⸀ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς ⸀μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; **36** ἀναντιρρήτων
οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν
προπετὲς πράσσειν. **37** ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους
οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ⸀ἡμῶν. **38** εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν

19:24 οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν WH Treg NIV] ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP **25 ἡμῖν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP **27 Ἀρτέμιδος ἱερὸν** WH Treg NIV] ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP • **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **τῆς μεγαλειότητος** WH Treg NIV] τὴν μεγαλειότητα RP **29 πόλις** WH Treg NIV] + ὅλη RP **30 Παύλου δὲ** WH Treg NIV] Τοῦ δὲ Παύλου RP **33 συνεβίβασαν** WH Treg NIV] προεβίβασαν RP **34 ὡς** Treg NIV RP] ὡσεὶ WH **35 ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον** Treg NIV RP] τὸν ὄχλον ὁ γραμματεὺς WH • **ἀνθρώπων** WH Treg NIV] ἄνθρωπος RP • **μεγάλης** WH Treg NIV] + θεᾶς RP **37 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν,
ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. **39** εἰ δέ τι ⸀περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ
ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. **40** καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ
τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ⸀ἀποδοῦναι
λόγον ⸀περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. [**41**] καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν
ἐκκλησίαν.

20:1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον ⸀μεταπεμψάμενος ὁ Παῦλος
τοὺς μαθητὰς καὶ ⸀παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν ⸀πορεύεσθαι ⸀εἰς
Μακεδονίαν. **2** διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ
πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα **3** ποιήσας τε μῆνας τρεῖς· γενομένης ⸂ἐπιβουλῆς
αὐτῷ⸃ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο ⸀γνώμης
τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. **4** συνείπετο δὲ ⸀αὐτῷ Σώπατρος ⸀Πύρρου
Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος
καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· **5** οὗτοι ⸀δὲ ⸀προσελθόντες
ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι· **6** ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων
ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε,
⸀οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.
7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ⸀ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος
διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι
μεσονυκτίου. **8** ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι·
9 ⸀καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος
ὕπνῳ βαθεῖ διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου
ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός. **10** καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος
ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ ἐστιν. **11** ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ⸀τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ’ ἱκανόν

19:39 περαιτέρω WH Treg NIV] περὶ ἑτέρων RP **40 ἀποδοῦναι** WH Treg NIV] δοῦναι RP • **περὶ** WH Treg NIV] – RP **20:1 μεταπεμψάμενος** WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος RP • **παρακαλέσας** WH Treg NIV] – RP • **πορεύεσθαι** WH Treg NIV] πορευθῆναι RP • **εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **3 ἐπιβουλῆς αὐτῷ** WH Treg NIV] + αὐτῷ ἐπιβουλῆς RP • **γνώμης** WH Treg NIV] γνώμη RP **4 αὐτῷ** WH NIV] + ἄχρι τῆς Ἀσίας Treg RP • **Πύρρου** WH Treg NIV] – RP **5 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **προσελθόντες** WH Treg RP] προελθόντες NIV **6 οὗ** WH Treg RP] ὅπου NIV **7 ἡμῶν** WH Treg NIV] τῶν μαθητῶν RP **9 καθεζόμενος** WH Treg NIV] Καθήμενος RP **11 τὸν** WH Treg NIV] – RP

τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. **12** ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ
παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ ⸀προελθόντες ⸀ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἆσσον,
ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ ⸂διατεταγμένος ἦν⸃
μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. **14** ὡς δὲ ⸀συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἆσσον, ἀναλαβόντες
αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην, **15** κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ
κατηντήσαμεν ⸀ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς ⸀Σάμον, τῇ ⸀δὲ
ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον· **16** ⸀κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν
Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γὰρ εἰ
δυνατὸν ⸀εἴη αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς
πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. **18** ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς·
Ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ’ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς
μεθ’ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, **19** δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης
ταπεινοφροσύνης ⸀καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς
ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· **20** ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ’ οἴκους, **21** διαμαρτυρόμενος
Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν ⸀εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ ⸀πίστιν εἰς τὸν κύριον
ἡμῶν ⸀Ἰησοῦν. **22** καὶ νῦν ἰδοὺ ⸂δεδεμένος ἐγὼ⸃ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς
Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά ⸀μοι μὴ εἰδώς, **23** πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί ⸀μοι λέγον ὅτι δεσμὰ ⸂καὶ θλίψεις με⸃
μένουσιν· **24** ἀλλ’ οὐδενὸς ⸀λόγου ⸀ποιοῦμαι τὴν ⸀ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς
⸀τελειῶσαι τὸν δρόμον ⸀μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

20:13 προελθόντες WH Treg NIV] προσελθόντες RP • **ἐπὶ** WH Treg NIV] εἰς RP • **διατεταγμένος ἦν** WH Treg NIV] ἦν διατεταγμένος RP **14 συνέβαλλεν** WH Treg NIV] συνέβαλεν RP **15 ἄντικρυς** WH Treg NIV] ἀντικρύ RP • **Σάμον** WH Treg NIV] + καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ RP • **δὲ** WH Treg NIV] – RP **16 κεκρίκει** WH Treg NIV] Ἔκρινεν RP • **εἴη** WH Treg NIV] ἦν RP **19 καὶ** WH Treg NIV] + πολλῶν RP **21 εἰς** WH Treg NIV] + τὸν RP • **πίστιν** WH Treg NIV] + τὴν RP • **Ἰησοῦν** WH NIV RP] + χριστόν Treg **22 δεδεμένος ἐγὼ** WH Treg NIV] ἐγὼ δεδεμένος RP • **μοι** Treg NIV RP] ἐμοὶ WH **23 μοι** WH Treg NIV] – RP • **καὶ θλίψεις με** WH Treg NIV] με καὶ θλίψεις RP **24 λόγου** WH Treg NIV] λόγον RP • **ποιοῦμαι** WH Treg NIV] + οὐδὲ ἔχω RP • **ψυχὴν** WH Treg NIV] + μου RP • **τελειῶσαι** NIV RP] τελειώσω WH Treg • **μου** WH Treg NIV] + μετὰ χαρᾶς RP

25 Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς
πάντες ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν ⸀βασιλείαν. **26** ⸀διότι μαρτύρομαι ὑμῖν
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός ⸀εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων, **27** οὐ
γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ⸂πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν⸃.
28 ⸀προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ⸀θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ
τοῦ ⸂αἵματος τοῦ ἰδίου⸃. **29** ἐγὼ ⸀οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν
μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, **30** καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς
ὀπίσω ⸀ἑαυτῶν· **31** διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ
ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. **32** καὶ τὰ νῦν
παρατίθεμαι ⸀ὑμᾶς τῷ ⸀θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ
⸀οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι ⸀τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.
33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· **34** αὐτοὶ γινώσκετε
ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.
35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν
ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν
Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.
37 ἱκανὸς δὲ ⸂κλαυθμὸς ἐγένετο⸃ πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον
τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει
ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ
πλοῖον.

21:1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ᾽ αὐτῶν,
εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν ⸀Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν

20:25 βασιλείαν WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP **26 διότι** WH NIV RP] διὸ Treg • **εἰμι** WH Treg NIV] ἐγὼ RP **27 πᾶσαν … θεοῦ ὑμῖν** WH Treg NIV] **ὑμῖν πᾶσαν … θεοῦ** RP **28 προσέχετε** WH Treg NIV] + οὖν RP • **θεοῦ** WH NIV] κυρίου Treg; κυρίου καὶ θεοῦ RP • **αἵματος τοῦ ἰδίου** WH Treg NIV] ἰδίου αἵματος RP **29 οἶδα** WH Treg NIV] γὰρ οἶδα τοῦτο RP **30 ἑαυτῶν** WH Treg] αὐτῶν NIV RP **32 ὑμᾶς** WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP • **θεῷ** Treg NIV RP] κυρίῳ WH • **οἰκοδομῆσαι** WH Treg NIV] ἐποικοδομῆσαι RP • **τὴν** WH Treg NIV] ὑμῖν RP **37 κλαυθμὸς ἐγένετο** WH Treg NIV] ἐγένετο κλαυθμὸς RP **21:1 Κῶ** WH Treg NIV] Κῶν RP

εἰς Πάταρα· **2** καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες
ἀνήχθημεν. **3** ⸀ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον
ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ ⸀κατήλθομεν εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ ⸂τὸ πλοῖον ἦν⸃
ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. **4** ⸂ἀνευρόντες δὲ τοὺς⸃ μαθητὰς ἐπεμείναμεν
αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ
⸀ἐπιβαίνειν εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα. **5** ὅτε δὲ ἐγένετο ⸂ἐξαρτίσαι ἡμᾶς⸃ τὰς ἡμέρας,
ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις
ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ⸀προσευξάμενοι
6 ⸂ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ⸃ ⸀ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ
ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς
Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ’
αὐτοῖς. **8** τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ⸀ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες
εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ’
αὐτῷ. **9** τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες ⸂τέσσαρες παρθένοι⸃ προφητεύουσαι.
10 ἐπιμενόντων ⸀δὲ ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης
ὀνόματι Ἅγαβος, **11** καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου
δήσας ⸀ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι
καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. **12** ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν
ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. **13** ⸂τότε
ἀπεκρίθη⸃ ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν
καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ

21:3 ἀναφάναντες WH NIV] ἀναφανέντες Treg RP • **κατήλθομεν** WH Treg NIV] κατήχθημεν RP • **τὸ πλοῖον ἦν** WH Treg NIV] ἦν τὸ πλοῖον RP **4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς** WH Treg NIV] καὶ ἀνευρόντες RP • **ἐπιβαίνειν** WH Treg NIV] ἀναβαίνειν RP • **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **5 ἐξαρτίσαι ἡμᾶς** WH Treg] ἡμᾶς ἐξαρτίσαι NIV RP • **προσευξάμενοι** WH Treg NIV] προσηυξάμεθα RP **6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ** WH Treg NIV] καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP • **ἐνέβημεν** WH Treg] ἀνέβημεν NIV; ἐπέβημεν RP **8 ἤλθομεν** WH Treg NIV] οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον RP **9 τέσσαρες παρθένοι** WH Treg NIV] παρθένοι τέσσαρες RP **10 δὲ** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP **11 ἑαυτοῦ** WH Treg NIV] τε αὐτοῦ RP **13 τότε ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] ἀπεκρίθη τότε RP

ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **14** μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ
ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· ⸂Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα⸃ ⸀γινέσθω.
15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς
⸀Ἱεροσόλυμα· **16** συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν,
ἄγοντες παρ’ ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀσμένως ⸀ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ
ἀδελφοί. **18** τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες
τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. **19** καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ’
ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. **20** οἱ
δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν ⸀θεόν, ⸂εἶπόν τε⸃ αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ,
πόσαι μυριάδες εἰσὶν ⸂ἐν τοῖς Ἰουδαίοις⸃ τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες
ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· **21** κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν
διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ
περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. **22** τί οὖν ἐστιν;
πάντως ⸀ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. **23** τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν
ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ⸀ἀφ’ ἑαυτῶν. **24** τούτους παραλαβὼν
ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ’ αὐτοῖς ἵνα ⸀ξυρήσονται τὴν κεφαλήν,
καὶ ⸀γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς
καὶ αὐτὸς ⸂φυλάσσων τὸν νόμον⸃. **25** περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς
⸀ἀπεστείλαμεν ⸀κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον ⸀καὶ
αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. **26** τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας
τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
αὐτῶν ἡ προσφορά.

21:14 ***Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα*** WH Treg NIV] *Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου* RP • ***γινέσθω*** WH Treg NIV] *γενέσθω* RP **15** ***Ἱεροσόλυμα*** WH Treg NIV] *Ἱερουσαλήμ* RP **17** ***ἀπεδέξαντο*** WH Treg NIV] *ἐδέξαντο* RP **20** ***θεόν*** WH Treg NIV] *κύριον* RP • ***εἶπόν τε*** WH Treg NIV] *εἰπόντες* RP • ***ἐν τοῖς Ἰουδαίοις*** WH Treg NIV] *Ἰουδαίων* RP **22** ***ἀκούσονται*** WH Treg NIV] *δεῖ πλῆθος συνελθεῖν ἀκούσονται γὰρ* RP **23** ***ἀφ’*** WH] *ἐφ’* Treg NIV RP **24** ***ξυρήσονται*** WH Treg NIV] *ξυρήσωνται* RP • ***γνώσονται*** WH Treg NIV] *γνῶσιν* RP • ***φυλάσσων τὸν νόμον*** WH Treg NIV] *τὸν νόμον φυλάσσων* RP **25** ***ἀπεστείλαμεν*** WH Treg] *ἐπεστείλαμεν* NIV RP • ***κρίναντες*** WH Treg NIV] + *μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ* RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] + *τὸ* RP

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι
θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ⸂ἐπ’
αὐτὸν τὰς χεῖρας⸃, **28** κράζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν
ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας
⸀πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν
τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. **29** ἦσαν γὰρ ⸀προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον
ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.
30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι
τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
31 ζητούντων ⸀τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι
ὅλη ⸀συγχύννεται Ἰερουσαλήμ, **32** ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ’ αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς
στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. **33** ⸂τότε ἐγγίσας⸃ ὁ χιλίαρχος
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο ⸀τίς
εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. **34** ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ⸀ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ
⸂δυναμένου δὲ αὐτοῦ⸃ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι
αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. **35** ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη
βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου, **36** ἠκολούθει
γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ⸀κράζοντες· Αἶρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ
χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν ⸀τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ
ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; **39** εἶπεν
δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ
ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.
40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε
τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης ⸀προσεφώνησεν τῇ Ἑβραΐδι

21:27 ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας WH Treg NIV] τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτὸν RP **28 πανταχῇ** WH Treg NIV] πανταχοῦ RP **29 προεωρακότες** WH Treg NIV] ἑωρακότες RP **31 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **συγχύννεται** WH Treg NIV] συγκέχυται RP **33 τότε ἐγγίσας** WH Treg NIV] ἐγγίσας δὲ RP • **τίς** WH Treg NIV] + ἂν RP **34 ἐπεφώνουν** WH Treg NIV] ἐβόων RP • **δυναμένου δὲ αὐτοῦ** WH Treg NIV] δυνάμενος δὲ RP **36 κράζοντες** WH Treg NIV] κρᾶζον RP **37 τι** WH Treg NIV] – RP **40 προσεφώνησεν** WH Treg NIV] προσεφώνει RP

διαλέκτῳ λέγων **22:1** Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησίν· **3** ⸀Ἐγώ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον, **4** ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, **5** ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ’ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν.

6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, **7** ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; **8** ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ⸀ἐμέ· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. **9** οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ⸀ἐθεάσαντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. **10** εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με· Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. **11** ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν.

12 Ἁνανίας δέ τις ἀνὴρ ⸀εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, **13** ἐλθὼν πρὸς ⸀ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. **14** ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, **15** ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. **16** καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα ⸀αὐτοῦ.

17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει **18** καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον

22:3 Ἐγώ WH Treg NIV] + μέν RP **8 ἐμέ** WH Treg] με NIV RP **9 ἐθεάσαντο** WH Treg NIV] + καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο RP **12 εὐλαβὴς** WH Treg NIV] εὐσεβὴς RP **13 ἐμὲ** WH Treg] με NIV RP **16 αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP

καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί ⸀σου μαρτυρίαν περὶ
ἐμοῦ. **19** *κἀγὼ εἶπον·* Κύριε, *αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ*
δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· **20** *καὶ ὅτε ⸀ἐξεχύννετο*
τὸ αἷμα Στεφάνου *τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν*
⸀καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. **21** *καὶ εἶπεν πρός με·*
Πορεύου, *ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.*

22 Ἤκουον *δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν*
αὐτῶν λέγοντες· Αἶρε *ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν*
ζῆν. **23** *⸀κραυγαζόντων ⸀τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν*
βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, **24** *ἐκέλευσεν ⸂ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν⸃*
εἰς τὴν παρεμβολήν, ⸀εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα ἐπιγνῷ δι’
ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. **25** *ὡς δὲ ⸀προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν*
εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· Εἰ *ἄνθρωπον* Ῥωμαῖον
καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; **26** *ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης*
προσελθὼν ⸂τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν⸃ λέγων· ⸀Τί *μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ*
ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός *ἐστιν.* **27** *προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ·*
Λέγε *μοι, ⸀σὺ* Ῥωμαῖος *εἶ; ὁ δὲ ἔφη·* Ναί. **28** *ἀπεκρίθη ⸀δὲ ὁ χιλίαρχος·* Ἐγὼ
πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος *ἔφη·* Ἐγὼ
δὲ καὶ γεγέννημαι. **29** *εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ’ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν*
ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός *ἐστιν καὶ ὅτι*
⸂αὐτὸν ἦν⸃ δεδεκώς.

30 Τῇ *δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς τὸ τί κατηγορεῖται*
⸀ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων *ἔλυσεν ⸀αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν ⸀συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς*
καὶ ⸀πᾶν τὸ ⸀συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον *ἔστησεν εἰς αὐτούς.*

22:18 ***σου*** WH Treg NIV] + *τὴν* RP **20** ***ἐξεχύννετο*** WH Treg NIV] *ἐξεχεῖτο* RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] *τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ* RP **23** ***κραυγαζόντων*** WH Treg NIV] Κραζόντων RP • ***τε*** WH Treg NIV] *δὲ* RP **24** ***ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν*** WH Treg NIV] *αὐτὸν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι* RP • ***εἴπας*** WH Treg NIV] *εἰπὼν* RP **25** ***προέτειναν*** WH Treg NIV] *προέτεινεν* RP **26** ***τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν*** WH Treg NIV] *ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ* RP • **Τί** WH Treg NIV] Ὅρα *τί* RP **27** ***σὺ*** WH Treg NIV] *εἰ σὺ* RP **28** ***δὲ*** WH Treg NIV] *τε* RP **29** ***αὐτὸν ἦν*** WH Treg NIV] *ἦν αὐτὸν* RP **30** ***ὑπὸ*** WH Treg NIV] *παρὰ* RP • ***αὐτόν*** WH Treg NIV] + *ἀπὸ τῶν δεσμῶν* RP • ***συνελθεῖν*** WH Treg NIV] *ἐλθεῖν* RP • ***πᾶν*** WH Treg NIV] *ὅλον* RP • ***συνέδριον*** WH Treg NIV] + *αὐτῶν* RP

23:1 ἀτενίσας δὲ ⸂ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ⸃ εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ
πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. **2** ὁ
δὲ ἀρχιερεὺς Ἁνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ
στόμα. **3** τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε
κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις
με τύπτεσθαι; **4** οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς;
5 ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ
⸀ὅτι Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον
Φαρισαίων ⸀ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι,
υἱὸς ⸀Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ⸀ἐγὼ κρίνομαι. **7** τοῦτο
δὲ αὐτοῦ ⸀λαλοῦντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων ⸂καὶ Σαδδουκαίων⸃, καὶ
ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. **8** Σαδδουκαῖοι ⸀μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν
⸀μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα.
9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες ⸂τινὲς τῶν γραμματέων⸃ τοῦ
μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ⸀ἄγγελος—**10** πολλῆς δὲ
⸀γινομένης στάσεως ⸀φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ’ αὐτῶν
ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα ⸀καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν ⸀τε
εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· ⸀Θάρσει, ὡς
γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην
μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες ⸂συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι⸃ ἀνεθεμάτισαν
ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον.

23:1 **ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ** NIV RP] Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH; τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος Treg **5** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP **6** **ἔκραζεν** WH Treg NIV] ἔκραξεν RP • **Φαρισαίων** WH Treg NIV] Φαρισαίου RP • **ἐγὼ** NIV RP] – WH Treg **7** **λαλοῦντος** WH] εἰπόντος NIV Treg; λαλήσαντος RP • **καὶ Σαδδουκαίων** WH Treg NIV] RP **8** **μὲν** Treg NIV RP] – WH • **μήτε** WH Treg NIV] μηδὲ RP **9** **τινὲς τῶν γραμματέων** WH Treg NIV] οἱ γραμματεῖς RP • **ἄγγελος** WH Treg NIV] + μὴ θεομαχῶμεν RP **10** **γινομένης** WH NIV] γενομένης Treg RP • **φοβηθεὶς** WH Treg NIV] εὐλαβηθεὶς RP • **καταβὰν** WH Treg NIV] καταβῆναι καὶ RP • **τε** Treg NIV RP] – WH **11** **Θάρσει** WH Treg NIV] + Παῦλε RP **12** **συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι** WH Treg NIV] τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν RP

13 ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ⸀ποιησάμενοι·
14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν·
Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν
τὸν Παῦλον. **15** νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ⸀ὅπως
⸂καταγάγῃ αὐτὸν εἰς⸃ ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου ⸂τὴν ἐνέδραν⸃ παραγενόμενος
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. **17** προσκαλεσάμενος
δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ⸀ἄπαγε πρὸς τὸν
χιλίαρχον, ἔχει γὰρ ⸂ἀπαγγεῖλαί τι⸃ αὐτῷ. **18** ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν
ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός
με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν ⸀νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.
19 ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ’ ἰδίαν
ἐπυνθάνετο· Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; **20** εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι
συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον ⸂τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ
συνέδριον⸃ ὡς ⸀μέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ· **21** σὺ
οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους
τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως
οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ⸂εἰσιν ἕτοιμοι⸃ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ
ἐπαγγελίαν. **22** ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν ⸀νεανίσκον παραγγείλας
μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ⸀ἐμέ.

23 Καὶ προσκαλεσάμενός ⸂τινας δύο⸃ τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν·
Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ
ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός,
24 κτήνη τε παραστῆσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς
Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, **25** γράψας ἐπιστολὴν ⸀ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

23:13 ποιησάμενοι WH Treg NIV] πεποιηκότες RP **15 ὅπως** WH Treg NIV] + αὔριον RP • **καταγάγῃ αὐτὸν εἰς** WH Treg NIV] αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς RP **16 τὴν ἐνέδραν** WH Treg NIV] τὸ ἔνεδρον RP **17 ἄπαγε** WH Treg] ἀπάγαγε NIV RP • **ἀπαγγεῖλαί τι** WH Treg NIV] τι ἀπαγγεῖλαί RP **18 νεανίαν** WH RP] νεανίσκον NIV Treg **20 τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον** WH Treg NIV] εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον RP • **μέλλον** NIV] μέλλων WH Treg; μέλλοντά RP **21 εἰσιν ἕτοιμοι** WH Treg NIV] ἕτοιμοι εἰσιν RP **22 νεανίσκον** WH Treg NIV] νεανίαν RP • **ἐμέ** WH Treg] με NIV RP **23 τινας δύο** WH Treg] δύο τινας NIV RP **25 ἔχουσαν** WH Treg NIV] περιέχουσαν RP

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. **27** τὸν ἄνδρα τοῦτον
συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν ἐπιστὰς
σὺν τῷ στρατεύματι ⸀ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, **28** βουλόμενός ⸀τε
⸀ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, ⸀κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον
αὐτῶν. **29** ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν
⸀δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ⸂ἔχοντα ἔγκλημα⸃. **30** μηνυθείσης δέ μοι
ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ⸀ἄνδρα ἔσεσθαι ⸀ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ
τοῖς κατηγόροις ⸀λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ ⸀σοῦ.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν
Παῦλον ἤγαγον ⸀διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· **32** τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες
τοὺς ἱππεῖς ⸀ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· **33** οἵτινες
εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι
παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. **34** ἀναγνοὺς ⸀δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας
⸀ἐπαρχείας ἐστὶν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, **35** Διακούσομαί σου, ἔφη,
ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· ⸀κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ ⸀τοῦ
Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι ⸀αὐτόν.

24:1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἁνανίας μετὰ
⸂πρεσβυτέρων τινῶν⸃ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν
τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. **2** κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ
Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ ⸀διορθωμάτων
γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας **3** πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ
ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. **4** ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ
πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ.

23:27 ἐξειλάμην WH Treg NIV] + *αὐτόν* RP **28 τε** WH Treg NIV] *δὲ* RP • **ἐπιγνῶναι** WH Treg NIV] *γνῶναι* RP • **κατήγαγον** WH Treg NIV] + *αὐτὸν* RP **29 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **ἔχοντα ἔγκλημα** WH Treg NIV] *ἔγκλημα ἔχοντα* RP **30 ἄνδρα** WH Treg NIV] + *μέλλειν* RP • **ἐξαυτῆς** WH NIV] *ἐξ αὐτῶν* Treg; *ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξαυτῆς* RP • **λέγειν** WH Treg] + *τὰ* NIV RP • **σοῦ** WH Treg NIV] + *Ἔρρωσο* RP **31 διὰ** WH Treg NIV] + *τῆς* RP **32 ἀπέρχεσθαι** WH Treg NIV] *πορεύεσθαι* RP **34 δὲ** WH Treg NIV] + *ὁ ἡγεμών* RP • **ἐπαρχείας** WH NIV] *ἐπαρχίας* Treg RP **35 κελεύσας** WH Treg NIV] *Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν* RP • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP • **αὐτόν** WH Treg NIV] – RP **24:1 πρεσβυτέρων τινῶν** WH Treg NIV] *τῶν πρεσβυτέρων* RP **2 διορθωμάτων** WH Treg NIV] *κατορθωμάτων* RP

5 εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα ⸀στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, **6** ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ⸀ἐκρατήσαμεν, **8** παρ’ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. **9** συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη ⸀τε ὁ Παῦλος νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος ⸀εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, **11** δυναμένου σου ⸀ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι ⸀δώδεκα ἀφ’ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ⸀εἰς Ἰερουσαλήμ, **12** καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ⸀ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, **13** ⸀οὐδὲ ⸀παραστῆσαι δύνανταί ⸀σοι περὶ ὧν ⸀νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. **14** ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ⸂τοῖς ἐν⸃ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, **15** ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ⸀ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων· **16** ἐν τούτῳ ⸀καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ⸀ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. **17** δι’ ἐτῶν δὲ πλειόνων ⸂ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην⸃ καὶ προσφοράς, **18** ἐν ⸀αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, **19** τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ⸀ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς

24:5 στάσεις WH Treg NIV] στάσιν RP **6 ἐκρατήσαμεν** WH Treg NIV RP] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. 7 παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, 8 κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· TR **10 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **εὐθύμως** WH Treg NIV] εὐθυμότερον RP **11 ἐπιγνῶναι** WH Treg NIV] γνῶναι RP • **δώδεκα** WH Treg NIV] δεκαδύο RP • **εἰς** WH Treg NIV] ἐν RP **12 ἐπίστασιν** WH Treg NIV] ἐπισύστασιν RP **13 οὐδὲ** WH NIV] οὔτε Treg RP • **παραστῆσαι** WH Treg NIV] + με RP • **σοι** WH Treg NIV] – RP • **νυνὶ** WH Treg NIV] νῦν RP **14 τοῖς ἐν** WH Treg NIV] – RP **15 ἔσεσθαι** WH Treg NIV] + νεκρῶν RP **16 καὶ** WH Treg NIV] δὲ RP • **ἔχειν** WH Treg NIV] ἔχων RP **17 ἐλεημοσύνας … μου παρεγενόμην** WH Treg NIV] παρεγενόμην ἐλεημοσύνας … μου RP **18 αἷς** WH Treg NIV] οἷς RP **19 ἔδει** WH Treg NIV] δεῖ RP

⸀ἐμέ, **20** ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί ⸀εὗρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου **21** ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ⸂ἐν αὐτοῖς ἑστὼς⸃ ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ⸀ἐφ’ ὑμῶν.

22 ⸂Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ⸃, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, ⸀εἴπας· Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ διαγνώσομαι τὰ καθ’ ὑμᾶς· **23** ⸀διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι ⸀αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ⸀ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ⸀ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν ⸀Ἰησοῦν πίστεως. **25** διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ ⸀μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· **26** ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ⸀Παύλου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε ⸀χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25:1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, **2** ἐνεφάνισάν ⸀τε αὐτῷ ⸂οἱ ἀρχιερεῖς⸃ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν **3** αἰτούμενοι χάριν κατ’ αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. **4** ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ⸂εἰς Καισάρειαν⸃, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· **5** Οἱ

24:19 **ἐμέ** WH Treg NIV] με RP **20** **εὗρον** WH NIV] + ἐν ἐμοὶ Treg RP **21** **ἐν αὐτοῖς ἑστὼς** WH Treg NIV] ἑστὼς ἐν αὐτοῖς RP • **ἐφ’** WH Treg NIV] ὑφ’ RP **22** **Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ** WH Treg NIV] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς RP • **εἴπας** WH Treg NIV] εἰπών RP **23** **διαταξάμενος** WH Treg NIV] + τε RP • **αὐτὸν** WH Treg NIV] τὸν Παῦλον RP • **ὑπηρετεῖν** WH Treg NIV] + ἢ προσέρχεσθαι RP **24** **ἰδίᾳ** WH Treg NIV] – RP • **Ἰησοῦν** WH NIV] – Treg RP **25** **μέλλοντος** WH Treg NIV] + ἔσεσθαι RP **26** **Παύλου** WH Treg NIV] + ὅπως λύσῃ αὐτόν RP **27** **χάριτα** WH Treg NIV] χάριτας RP **25:2** **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **οἱ ἀρχιερεῖς** WH Treg NIV] ὁ ἀρχιερεὺς RP **4** **εἰς Καισάρειαν** WH Treg NIV] ἐν Καισαρείᾳ RP

οὖν ⸀ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ⸁ συγκαταβάντες εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ⸀ἄτοπον κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας ⸀οὐ πλείους ὀκτὼ⸁ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν ⸀αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα ⸀καταφέροντες ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, **8** ⸀τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου⸁ ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. **9** ὁ Φῆστος δὲ ⸀θέλων τοῖς Ἰουδαίοις⸁ χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων ⸀κριθῆναι ἐπ᾽ ἐμοῦ; **10** εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ⸀Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς⸁ εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ⸀ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. **11** εἰ μὲν ⸀οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. **12** τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. **14** ὡς δὲ πλείους ἡμέρας ⸀διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἀνήρ τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, **15** περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ ⸀καταδίκην· **16** πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ⸀ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. **17** συνελθόντων ⸀οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος

25:5 ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ WH Treg NIV] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν RP • **ἄτοπον** WH Treg NIV] τούτω RP **6 οὐ πλείους ὀκτὼ** WH Treg NA] πλείους RP; ὀκτὼ NIV **7 αὐτὸν** WH Treg NIV] – RP • **καταφέροντες** WH Treg NIV] φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου RP **8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου** WH Treg NIV] ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP **9 θέλων τοῖς Ἰουδαίοις** WH Treg NIV] τοῖς Ἰουδαίοις θέλων RP • **κριθῆναι** WH Treg NIV] κρίνεσθαι RP **10 Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς** Treg NIV RP] Ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός WH • **ἠδίκησα** NIV RP] ἠδίκηκα WH Treg **11 οὖν** WH Treg NIV] γὰρ RP **14 διέτριβον** WH Treg NIV] διέτριβεν RP **15 καταδίκην** WH Treg NIV] δίκην RP **16 ἄνθρωπον** WH Treg NIV] + εἰς ἀπώλειαν RP **17 οὖν** WH] + αὐτῶν Treg NIV RP

τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ
σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ⸀ἔφερον ὧν ⸂ἐγὼ ὑπενόουν⸃ ⸀πονηρῶν,
19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περί
τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. **20** ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν
περὶ ⸀τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς ⸀Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ
κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ⸀ἀναπέμψω
αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. **22** Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν ⸀Φῆστον· Ἐβουλόμην καὶ
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ⸀Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν ⸀τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν
τοῖς κατ᾽ ⸀ἐξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη ὁ Παῦλος.
24 καί φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν
ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ⸀ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ⸀ἐνέτυχόν μοι
ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ⸀βοῶντες μὴ δεῖν ⸂αὐτὸν ζῆν⸃ μηκέτι. **25** ἐγὼ
δὲ ⸀κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον ⸂αὐτὸν θανάτου⸃ πεπραχέναι, ⸀αὐτοῦ δὲ τούτου
ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα ⸀πέμπειν. **26** περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι
τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ,
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί ⸀γράψω· **27** ἄλογον
γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26:1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεταί σοι ⸀ὑπὲρ σεαυτοῦ
λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ⸂ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο⸃· **2** Περὶ πάντων ὧν

25:18 ἔφερον WH Treg NIV] ἐπέφερον RP • **ἐγὼ ὑπενόουν** WH Treg NIV] ὑπενόουν ἐγὼ RP • **πονηρῶν** WH Treg NIV] – RP **20 τούτων** WH Treg NIV] **τούτου** RP • **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **21 ἀναπέμψω** WH Treg NIV] πέμψω RP **22 Φῆστον** WH Treg NIV] + ἔφη RP • **Αὔριον** WH Treg NIV] Ὁ δέ Αὔριον RP **23 τε** WH Treg NIV] + τοῖς RP • **ἐξοχὴν** WH Treg NIV] + οὖσιν RP **24 ἅπαν** WH Treg NIV] πᾶν RP • **ἐνέτυχόν** Treg NIV RP] ἐνέτυχέν WH • **βοῶντες** WH Treg NIV] ἐπιβοῶντες RP • **αὐτὸν ζῆν** WH Treg NIV] ζῆν αὐτὸν RP **25 κατελαβόμην** WH Treg NIV] καταλαβόμενος RP • **αὐτὸν θανάτου** WH Treg NIV] θανάτου αὐτὸν RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] καὶ αὐτοῦ RP • **πέμπειν** WH Treg NIV] + αὐτόν RP **26 γράψω** WH Treg NIV] γράψαι RP **26:1 ὑπὲρ** WH RP] περὶ Treg NIV • **ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο** WH Treg NIV] ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα RP

ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων ⸂σήμερον ἀπολογεῖσθαι⸃, **3** μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ⸀ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ ⸀δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ⸀τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ’ ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν ⸀τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι ⸀πάντες Ἰουδαῖοι, **5** προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. **6** καὶ νῦν ἐπ’ ἐλπίδι τῆς ⸀εἰς τοὺς πατέρας ⸀ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, **7** εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ⸂ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ⸃· **8** τί ἄπιστον κρίνεται παρ’ ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· **10** ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς ⸀τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ⸀ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, **11** καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

12 Ἐν ⸀οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ’ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς ⸀τῆς τῶν ἀρχιερέων **13** ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· **14** πάντων ⸀τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν ⸀λέγουσαν πρός ⸀με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. **15** ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ ⸀κύριος εἶπεν· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· **16** ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα

26:2 **σήμερον ἀπολογεῖσθαι** WH Treg NIV] ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP **3** **ἐθῶν** WH Treg NIV] ἠθῶν RP • **δέομαι** WH Treg NIV] + σου RP **4** **τὴν** NIV RP] – WH Treg • **τε** WH Treg NIV] – RP • **πάντες** WH Treg] + οἱ NIV RP **6** **εἰς** WH Treg NIV] πρὸς RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP **7** **ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ** WH Treg NIV] βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων RP **10** **τε** WH Treg NIV] – RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP **12** **οἷς** WH Treg NIV] + καὶ RP • **τῆς** WH Treg NIV] + παρὰ RP **14** **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **λέγουσαν** WH Treg NIV] λαλοῦσαν RP • **με** WH Treg NIV] + καὶ λέγουσαν RP **15** **κύριος** WH Treg NIV] – RP

ὧν τε εἶδές ⸀με ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, **17** ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ⸀ἐκ
τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ⸂ἀποστέλλω σε⸃ **18** ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ
⸀ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν,
τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ
εἰς ἐμέ.

19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ,
20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν ⸀τε καὶ Ἱεροσολύμοις, ⸀πᾶσάν τε τὴν χώραν
τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ⸀ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν
θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. **21** ἕνεκα τούτων ⸂με Ἰουδαῖοι⸃
⸀συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. **22** ἐπικουρίας οὖν τυχὼν
τῆς ⸀ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ
μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι
καὶ Μωϋσῆς, **23** εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς
μέλλει καταγγέλλειν τῷ ⸀τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ⸀φησιν·
Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. **25** ὁ δὲ ⸀Παῦλος·
Οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα
ἀποφθέγγομαι. **26** ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν ⸀καὶ
παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ ⸀αὐτὸν τούτων οὐ πείθομαι ⸀οὐθέν, οὐ
γάρ ⸀ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. **27** πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς
προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. **28** ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν ⸀Παῦλον· Ἐν ὀλίγῳ
με πείθεις Χριστιανὸν ⸀ποιῆσαι. **29** ὁ δὲ ⸀Παῦλος· Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ
ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν ⸀μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου
σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

26:16 με WH NIV] – Treg RP **17 ἐκ** WH Treg NIV] – RP • **ἀποστέλλω σε** WH Treg NIV] σε ἀποστέλλω RP **18 ἐπιστρέψαι** WH Treg NIV] ὑποστρέψαι RP **20 τε** WH Treg NIV] – RP • **πᾶσάν** WH Treg NIV] εἰς πᾶσάν RP • **ἀπήγγελλον** WH Treg NIV] ἀπαγγέλλων RP **21 με Ἰουδαῖοι** WH Treg NIV] οἱ Ἰουδαῖοι με RP • **συλλαβόμενοι** WH Treg RP] + ὄντα NIV **22 ἀπὸ** WH Treg NIV] παρὰ RP **23 τε** WH Treg NIV] – RP **24 φησιν** WH Treg NIV] ἔφη RP **25 Παῦλος** WH Treg NIV] – RP **26 καὶ** Treg NIV RP] – WH • **αὐτὸν** WH] + τι Treg NIV RP • **οὐθέν** WH Treg NIV] οὐδέν RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] – RP **28 Παῦλον** WH Treg NIV] + ἔφη RP • **ποιῆσαι** WH Treg NIV] γενέσθαι RP **29 Παῦλος** WH Treg NIV] + εἶπεν RP • **μεγάλῳ** WH Treg NIV] πολλῷ RP

30 ⸀Ἀνέστη ⸀τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, **31** καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ⸂ἢ δεσμῶν ἄξιον⸃ ⸀τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. **32** Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27:1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. **2** ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ ⸀μέλλοντι πλεῖν ⸀εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· **3** τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους ⸀πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. **4** κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, **5** τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. **6** κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ⸀ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. **7** ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, **8** μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας ᾧ ἐγγὺς ⸂ἦν πόλις⸃ ⸀Λασαία.

9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος **10** λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. **11** ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ⸂μᾶλλον ἐπείθετο⸃ ἢ τοῖς ⸀ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. **12** ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ⸀ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο

26:30 Ἀνέστη WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη RP • **τε** WH Treg NIV] – RP **31 ἢ δεσμῶν ἄξιον** WH Treg NIV] ἄξιον ἢ δεσμῶν RP • **τι** NIV] – WH Treg RP **27:2 μέλλοντι** WH Treg NIV] μέλλοντες RP • **εἰς** WH Treg NIV] – RP **3 πορευθέντι** WH Treg NIV] πορευθέντα RP **6 ἑκατοντάρχης** WH Treg NIV] ἑκατόνταρχος RP **8 ἦν πόλις** WH Treg RP] πόλις ἦν NIV • **Λασαία** WH NIV RP] Λασέα Treg **11 μᾶλλον ἐπείθετο** WH Treg NIV] ἐπείθετο μᾶλλον RP • **ὑπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **12 ἐκεῖθεν** WH Treg NIV] κἀκεῖθεν RP

καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. **14** μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος ⸀Εὐρακύλων· **15** συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. **16** νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον ⸀Καῦδα ⸂ἰσχύσαμεν μόλις⸃ περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, **17** ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. **18** σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ⸀ἔρριψαν. **20** μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ⸂ἐλπὶς πᾶσα⸃ τοῦ σῴζεσθαι ἡμᾶς.

21 Πολλῆς ⸀τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου· **23** παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ ⸀νυκτὶ τοῦ θεοῦ, οὗ ⸀εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, ⸀ἄγγελος **24** λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. **25** διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. **26** εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. **28** καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε ⸂μή που κατὰ⸃ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. **30** τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης

27:14 Εὐρακύλων WH Treg NIV] Εὐροκλύδων RP **16 Καῦδα** WH Treg NIV] Κλαύδην RP • **ἰσχύσαμεν μόλις** WH Treg NIV] μόλις ἰσχύσαμεν RP **19 ἔρριψαν** WH Treg NIV] ἐρρίψαμεν RP **20 ἐλπὶς πᾶσα** WH Treg NIV] πᾶσα ἐλπὶς RP **21 τε** WH Treg NIV] δὲ RP **23 νυκτὶ** WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • **εἰμι** WH Treg RP] + ἐγὼ NIV • **ἄγγελος** WH Treg NIV] – RP **29 μή που κατὰ** WH Treg NIV] μήπως εἰς RP

⸂ἀγκύρας μελλόντων⸃ ἐκτείνειν, **31** εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς
στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
32 τότε ⸂ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται⸃ τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν
ἐκπεσεῖν.

33 Ἄχρι δὲ οὗ ⸂ἡμέρα ἤμελλεν⸃ γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν
προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι· **34** διὸ παρακαλῶ
ὑμᾶς ⸀μεταλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει·
οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ⸀ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ⸀ἀπολεῖται. **35** ⸀εἴπας δὲ ταῦτα καὶ
λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.
36 εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. **37** ἤμεθα δὲ
⸂αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ⸃ ⸀διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. **38** κορεσθέντες ⸀δὲ
τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα
κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ⸀ἐβουλεύοντο εἰ ⸀δύναιντο ⸀ἐξῶσαι τὸ
πλοῖον. **40** καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες
τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ
κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. **41** περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ⸀ἐπέκειλαν
τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο
ὑπὸ τῆς ⸀βίας. **42** τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας
ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· **43** ὁ δὲ ⸀ἑκατοντάρχης
βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος,
ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν
ἐξιέναι, **44** καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ
πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

27:30 ἀγκύρας μελλόντων WH Treg NIV] μελλόντων ἀγκύρας RP **32 ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται** WH Treg NIV] οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν RP **33 ἡμέρα ἤμελλεν** WH Treg NIV] ἤμελλεν ἡμέρα RP **34 μεταλαβεῖν** WH Treg NIV] προσλαβεῖν RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP • **ἀπολεῖται** WH Treg NIV] πεσεῖται RP **35 εἴπας** WH Treg NIV] Εἰπὼν RP **37 αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ**WH Treg NIV] ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί RP • **διακόσιαι** Treg NIV RP] ὡς WH **38 δὲ** WH Treg NIV] + τῆς RP **39 ἐβουλεύοντο** WH Treg NIV] ἐβουλεύσαντο RP • **δύναιντο** WH Treg NIV] δυνατόν RP • **ἐξῶσαι** Treg NIV RP] ἐκσῶσαι WH **41 ἐπέκειλαν** WH Treg NIV] ἐπώκειλαν RP • **βίας** WH] + τῶν κυμάτων Treg NIV RP **43 ἑκατοντάρχης** WH Treg NIV] ἑκατόνταρχος RP

28:1 Καὶ διασωθέντες τότε ⸀ἐπέγνωμεν ὅτι ⸀Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. **2** οἵ ⸀τε βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ⸀ἅψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων ⸀τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ⸀ἀπὸ τῆς θέρμης ⸀ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. **4** ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ⸂πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον⸃· Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. **5** ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· **6** οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, ⸀μεταβαλόμενοι ἔλεγον ⸂αὐτὸν εἶναι θεόν⸃.

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ⸂τρεῖς ἡμέρας⸃ φιλοφρόνως ἐξένισεν. **8** ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ ⸀δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν. **9** τούτου ⸀δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ⸂ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας⸃ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, **10** οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς ⸂τὰς χρείας⸃.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ⸀ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις. **12** καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, **13** ὅθεν ⸀περιελόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, **14** οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ⸀παρ’ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. **15** κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ

28:1 ἐπέγνωμεν WH Treg NIV] ἐπέγνωσαν RP • **Μελίτη** Treg NIV RP] Μελιτήνη WH **2 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **ἅψαντες** WH Treg NIV] ἀνάψαντες RP **3 τι** WH Treg NIV] – RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP • **ἐξελθοῦσα** WH Treg NIV] διεξελθοῦσα RP **4 πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον** WH Treg NIV] ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP **6 μεταβαλόμενοι** WH Treg NIV] μεταβαλλόμενοι RP • **αὐτὸν εἶναι θεόν** WH Treg NIV] θεὸν αὐτὸν εἶναι RP **7 τρεῖς ἡμέρας** Treg NIV RP] ἡμέρας τρεῖς WH **8 δυσεντερίῳ** WH Treg NIV] δυσεντερίᾳ RP **9 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας** WH Treg NIV] ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ RP **10 τὰς χρείας** WH Treg NIV] τὴν χρείαν RP **11 ἀνήχθημεν** WH Treg NIV] ἤχθημεν RP **13 περιελόντες** WH NIV] περιελθόντες Treg RP **14 παρ’** WH Treg NIV] ἐπ’ RP

ἡμῶν ⸀ἦλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς
ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὅτε δὲ ⸀εἰσήλθομεν εἰς Ῥώμην, ⸂ἐπετράπη τῷ Παύλῳ⸃ μένειν καθʼ
ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι ⸀αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν
Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ⸂Ἐγώ, ἄνδρες
ἀδελφοί⸃, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις δέσμιος ἐξ
Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, **18** οἵτινες ἀνακρίναντές
με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·
19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,
οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι ⸀κατηγορεῖν. **20** διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ
τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. **21** οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὔτε
γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν
ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. **22** ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ
σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ⸂ἡμῖν
ἐστιν⸃ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ⸀ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες,
οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε ⸀αὐτοὺς
περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωῒ ἕως
ἑσπέρας. **24** καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις οἱ δὲ ἠπίστουν, **25** ἀσύμφωνοι
δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν ὅτι Καλῶς
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας
⸀ὑμῶν **26** ⸀λέγων· Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· Ἀκοῇ ἀκούσετε
καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· **27** ἐπαχύνθη γὰρ
ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ
τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. **28** γνωστὸν οὖν

28:15 ἦλθαν WH Treg NIV] ἐξῆλθον RP **16 εἰσήλθομεν** WH Treg NIV] ἤλθομεν RP • **ἐπετράπη τῷ Παύλῳ** WH Treg NIV] ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη RP **17 αὐτὸν** WH Treg NIV] τὸν Παῦλον RP • **Ἐγώ ἄνδρες ἀδελφοί** WH Treg NIV] Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ RP **19 κατηγορεῖν** WH Treg NIV] κατηγορῆσαι RP **22 ἡμῖν ἐστιν** WH Treg NIV] ἐστιν ἡμῖν RP **23 ἧκον** RP] ἦλθον WH Treg NIV • **αὐτοὺς** WH Treg NIV] + τὰ RP **25 ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP **26 λέγων** WH Treg NIV] λέγον RP

⸀ἔστω ὑμῖν⸀ ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη ⸀τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ⸀ἀκούσονται.

30 ⸀Ἐνέμεινεν ⸀δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, **31** κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

28:28 **ἔστω ὑμῖν** Treg NIV RP] ὑμῖν ἔστω WH • **τοῦτο** WH Treg NIV] – RP • **ἀκούσονται** WH Treg NIV] + 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. RP **30** **Ἐνέμεινεν** WH Treg NIV] Ἔμεινεν RP • **δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Παῦλος RP

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος δοῦλος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος
εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ **2** ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
ἁγίαις **3** περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ
σάρκα, **4** τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5** δι’ οὗ ἐλάβομεν χάριν
καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ, **6** ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, **7** πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν
Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ⸀περὶ πάντων
ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. **9** μάρτυς γάρ μού
ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι **10** πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς. **11** ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν
εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, **12** τοῦτο δέ ἐστιν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς
ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. **13** οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα
τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. **14** Ἕλλησίν τε
καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· **15** οὕτως τὸ κατ’ ἐμὲ
πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ ⸀εὐαγγέλιον, δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς
σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· **17** δικαιοσύνη
γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· Ὁ
δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **8 περὶ** WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **16 εὐαγγέλιον** WH Treg NIV] + τοῦ χριστοῦ RP

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, **19** διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ ⸂θεὸς γὰρ⸃ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. **20** τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, **21** διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· **22** φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, **23** καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

24 ⸀Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ⸀αὐτοῖς, **25** οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, **27** ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ⸀ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ ⸀ἀδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, **30** καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ⸀ἀστόργους, ἀνελεήμονας· **32** οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

1:19 **θεὸς γὰρ** WH Treg NIV] *γὰρ θεὸς* RP **24** **Διὸ** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] *ἑαυτοῖς* RP **27** **ἑαυτοῖς** Treg NIV RP] *αὐτοῖς* WH **29** **ἀδικίᾳ** WH Treg NIV] + *πορνείᾳ* RP **31** **ἀστόργους** WH Treg NIV] + *ἀσπόνδους* RP

2:1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν
ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων· **2** οἴδαμεν δὲ
ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας
καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; **4** ἢ τοῦ πλούτου τῆς
χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; **5** κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά
σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
⸀ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, **6** ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ· **7** τοῖς μὲν καθʼ ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· **8** τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ⸀ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ
πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ ⸂ὀργὴ καὶ θυμός⸃, **9** θλῖψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
καὶ Ἕλληνος· **10** δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν,
Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· **11** οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ
θεῷ.

12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· **13** οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ ⸀νόμου δίκαιοι παρὰ
⸀τῷ θεῷ, ἀλλʼ οἱ ποιηταὶ ⸁νόμου δικαιωθήσονται. **14** ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ⸀ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν
νόμος· **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν
λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, **16** ἐν ⸂ἡμέρᾳ ὅτε⸃ ⸀κρίνει ὁ
θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃.

17 ⸂Εἰ δὲ⸃ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ ⸀νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν
θεῷ **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος
ἐκ τοῦ νόμου, **19** πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν
σκότει, **20** παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς

2:5 ἀποκαλύψεως WH Treg NIV] + καὶ RP **8 ἀπειθοῦσι** WH Treg NIV] + μὲν RP • **ὀργὴ καὶ θυμός** WH Treg NIV] θυμὸς καὶ ὀργή RP **13** ⸀**νόμου** WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP • **τῷ** WH NIV RP] – Treg • ⸁**νόμου** WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP **14 ποιῶσιν** WH Treg NIV] ποιῇ RP **16 ἡμέρᾳ ὅτε** Treg NIV RP] ᾗ ἡμέρᾳ WH • **κρίνει** WH NIV] κρινεῖ Treg RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH NA] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV RP **17 Εἰ δὲ** WH Treg NIV] Ἴδε RP • **νόμῳ** WH Treg NIV] τῷ νόμῳ RP

γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ— **21** ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; **22** ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; **23** ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; **24** τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. **26** ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, ⸀οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; **27** καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. **28** οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· **29** ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3:1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; **2** πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν ⸀γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. **3** τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; **4** μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, ⸀καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ ⸀νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. **5** εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. **6** μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; **7** εἰ ⸀δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι, **8** καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, **10** καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, **11** οὐκ ἔστιν ⸀ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ⸁ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· **12** πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ⸀ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ

2:26 οὐχ WH Treg NIV] οὐχὶ RP **3:2 γὰρ** WH NIV RP] – Treg **4 καθὼς** NIV RP] καθάπερ WH Treg • **νικήσεις** WH NIV] νικήσῃς Treg RP **7 δὲ** WH NIV] γὰρ Treg RP **11 ⸀ὁ** Treg NIV RP] – WH • **⸁ὁ** Treg NIV RP] – WH **12 ἔστιν** WH Treg RP] + ὁ NIV

ἔστιν ἕως ἑνός. **13** τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν, **14** ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας
γέμει· **15** ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, **16** σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν
ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, **17** καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. **18** οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα
φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· **20** διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ
δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη
ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, **22** δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς ⸀πάντας τοὺς πιστεύοντας, οὐ γάρ ἐστιν διαστολή. **23** πάντες
γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, **24** δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ
αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **25** ὃν προέθετο ὁ
θεὸς ἱλαστήριον ⸀διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης
αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων **26** ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ
θεοῦ, πρὸς ⸀τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί,
ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. **28** λογιζόμεθα ⸀γὰρ ⸂δικαιοῦσθαι πίστει⸃ ἄνθρωπον
χωρὶς ἔργων νόμου. **29** ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; ⸀οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν,
30 ⸀εἴπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ
τῆς πίστεως. **31** νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ
νόμον ⸀ἱστάνομεν.

4:1 Τί οὖν ἐροῦμεν ⸀εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν ⸀προπάτορα ⸀ἡμῶν κατὰ
σάρκα; **2** εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλʼ οὐ ⸀πρὸς
θεόν, **3** τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη
αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **4** τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ
χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· **5** τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν

3:22 πάντας WH Treg NIV] καὶ ἐπὶ πάντας RP **25 διὰ** WH Treg] + τῆς NIV RP **26 τὴν** WH Treg NIV] – RP **28 γὰρ** WH Treg NIV] οὖν RP • **δικαιοῦσθαι πίστει** WH Treg NIV] πίστει δικαιοῦσθαι RP **29 οὐχὶ** WH Treg NIV] + δὲ RP **30 εἴπερ** WH Treg NIV] ἐπείπερ RP **31 ἱστάνομεν** WH Treg NIV] ἱστῶμεν RP **4:1 εὑρηκέναι** Treg NIV] – WH RP • **προπάτορα** WH Treg NIV] πατέρα RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] + εὑρηκέναι RP **2 πρὸς** WH Treg NIV] + τὸν RP

δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, **6** καθάπερ
καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
χωρὶς ἔργων· **7** Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ
ἁμαρτίαι, **8** μακάριος ἀνὴρ ⸀οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;
λέγομεν ⸀γάρ· Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. **10** πῶς
οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ’ ἐν
ἀκροβυστίᾳ· **11** καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης
τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν
πιστευόντων δι’ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ ⸀λογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,
12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν
τοῖς ἴχνεσιν τῆς ⸂ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως⸃ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
κληρονόμον αὐτὸν ⸀εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως· **14** εἰ γὰρ οἱ
ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· **15** ὁ
γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὗ ⸀δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν
ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
πίστεως Ἀβραάμ (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, **17** καθὼς γέγραπται ὅτι
Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ
ζῳοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· **18** ὃς παρ’
ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ
τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· **19** καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ ⸀πίστει
κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ ⸀σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταετής που ὑπάρχων,
καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ
διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ **21** καὶ
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. **22** ⸀διὸ ἐλογίσθη
αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **23** Οὐκ ἐγράφη δὲ δι’ αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ,
24 ἀλλὰ καὶ δι’ ἡμᾶς οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα

4:8 οὗ WH Treg NIV] ᾧ RP **9 γάρ** WH Treg NIV] + ὅτι RP **11 λογισθῆναι** WH Treg NIV] + καὶ RP NA **12 ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως** WH Treg NIV] πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP **13 εἶναι** WH Treg NIV] + τοῦ RP **15 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP **19 πίστει** WH Treg NIV] + οὐ RP • **σῶμα** Holmes WH^{marg}] + ἤδη WH Treg NIV RP **22 διὸ** Holmes WH^{marg}] + καὶ WH Treg NIV RP

Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5:1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ⸀ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **2** δι’ οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ’ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· **3** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ⸀καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα. **5** ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

6 ⸂Ἔτι γὰρ⸃ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ⸀ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. **7** μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· **8** συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. **9** πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι’ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. **10** εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· **11** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι’ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι’ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ’ ᾧ πάντες ἥμαρτον— **13** ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου, **14** ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 Ἀλλ’ οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. **16** καὶ οὐχ ὡς δι’ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. **17** εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον

5:1 **ἔχομεν** NIV RP] ἔχωμεν WH Treg **3** **καυχώμεθα** WH NIV RP] καυχώμενοι Treg **6** **Ἔτι γὰρ** Treg NIV RP] Εἴ γε WH • **ἔτι** WH Treg NIV] – RP

οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ἄρα οὖν ὡς δι’ ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι’ ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
δικαίωσιν ζωῆς· **19** ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς
δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. **20** νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ
παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, **21** ἵνα
ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6:1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ⸀ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;
2 μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; **3** ἢ
ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ
ἐβαπτίσθημεν; **4** συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

5 Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ
τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ, **7** ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. **8** εἰ δὲ
ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· **9** εἰδότες ὅτι
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει·
10 ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. **11** οὕτως
καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς ⸂εἶναι νεκροὺς μὲν⸃ τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ ⸀Ἰησοῦ.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ⸀ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, **13** μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ⸀ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν

6:1 ἐπιμένωμεν WH Treg NIV] Ἐπιμένομεν RP **11 εἶναι νεκροὺς μὲν** WH Treg NA] νεκροὺς μὲν εἶναι RP; νεκροὺς μὲν NIV • **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP **12 ὑπακούειν** WH Treg NIV] + αὐτῇ ἐν RP **13 ὡσεὶ** WH Treg NIV] ὡς RP

ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. **14** ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ⸀ἁμαρτήσωμεν ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο· **16** οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; **17** χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, **18** ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· **19** ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. **21** τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος· **22** νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. **23** τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7:1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ; **2** ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. **3** ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

4 Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. **5** ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· **6** νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου, τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος

6:15 ἁμαρτήσωμεν WH Treg NIV] Ἁμαρτήσομεν RP

ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· **8** ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς
κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.
9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,
10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον·
11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι'
αὐτῆς ἀπέκτεινεν. **12** ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ
ἀγαθή.

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ⸀ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ'
ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ ⸀σάρκινός εἰμι,
πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. **15** ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ
θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. **16** εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ,
σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. **17** νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ
ἡ ⸀οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. **18** οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν
τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι
τὸ καλὸν ⸀οὔ· **19** οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο
πράσσω. **20** εἰ δὲ ὃ οὐ ⸀θέλω τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ
ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ
τὸ κακὸν παράκειται· **22** συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, **23** βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον
τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ⸀ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ
ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. **24** ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ
σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 ⸀χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

7:13 ***ἐγένετο*** WH Treg NIV] *γέγονεν* RP **14** ***σάρκινός*** WH Treg NIV] *σαρκικός* RP **17** ***οἰκοῦσα*** Treg NIV RP] *ἐνοικοῦσα* WH **18** ***οὔ*** WH Treg NIV] + *οὐχ εὑρίσκω* RP **20** ***θέλω*** WH Treg] + *ἐγώ* NIV RP **23** ***ἐν*** WH Treg NIV] – RP **25** ***χάρις*** Treg] *χάρις δὲ* WH NIV; *εὐχαριστῶ* RP

8:1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ ⸀Ἰησοῦ· **2** ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν ⸀σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. **3** τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, **4** ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα·
5 οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. **6** τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· **7** διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· **8** οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. **10** εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. **11** εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος ⸀τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ⸂ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν⸃ ζῳοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ ⸂τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα⸃ ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν,
13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀποθνῄσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. **14** ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι ⸂υἱοί εἰσιν θεοῦ⸃. **15** οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας ἐν ᾧ κράζομεν· Αββα ὁ πατήρ· **16** αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. **17** εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. **19** ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· **20** τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ⸀ἐφ’

8:1 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + *μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα* RP **2 σε** WH NA] *με* Treg NIV RP **11 τὸν** WH Treg NIV] – RP • **ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν** WH] *χριστὸν ἐκ νεκρῶν* Treg NIV; *τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν* RP • **τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα** Treg RP] *τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος* WH NIV **14 υἱοί εἰσιν θεοῦ** Treg] *υἱοὶ θεοῦ εἰσιν* WH NIV; *εἰσιν υἱοὶ θεοῦ* RP **20 ἐφ’** WH NIV] *ἐπ’* RP Treg

ἐλπίδι **21** ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς
φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. **22** οἴδαμεν γὰρ
ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· **23** οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ ⸀καὶ αὐτοὶ⸁ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ⸀ἡμεῖς καὶ⸁ αὐτοὶ ἐν
ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
ἡμῶν. **24** τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς, ὃ
γὰρ βλέπει ⸂τίς ἐλπίζει; **25** εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι’ ὑπομονῆς
ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ⸀τῇ ἀσθενείᾳ⸁
ἡμῶν· τὸ γὰρ τί ⸂προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα
⸂ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, **27** ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί
τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα ⸂συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. **29** ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους
τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς·
30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ
ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ’ ἡμῶν; **32** ὅς γε
τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς
οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; **33** τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν
θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν· **34** τίς ὁ ⸂κατακρινῶν; ⸂Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον ⸂δὲ
⸂ἐγερθείς, ὅς ⸂καί ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· **35** τίς
ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ
λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; **36** καθὼς γέγραπται ὅτι Ἕνεκεν σοῦ
θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. **37** ἀλλ’ ἐν
τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. **38** πέπεισμαι γὰρ ὅτι

8:23 ***καὶ αὐτοὶ*** WH Treg RP NA] – NIV • ***ἡμεῖς καὶ*** WH Treg NIV] *καὶ ἡμεῖς* RP **24** ***τίς*** WH NIV] + *τί* Treg; + *τί καὶ* RP **26** ***τῇ ἀσθενείᾳ*** WH Treg NIV] *ταῖς ἀσθενείαις* RP • ***προσευξώμεθα*** WH Treg NIV] *προσευξόμεθα* RP • **ὑπερεντυγχάνει** WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP **28** ***συνεργεῖ*** Treg NIV RP] + ὁ θεὸς WH **34** ***κατακρινῶν*** WH NIV] *κατακρίνων* Treg RP • **Χριστὸς** Treg RP] + Ἰησοῦς WH NIV • **δὲ** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • **ἐγερθείς** Treg NIV RP] + *ἐκ νεκρῶν* WH • ***καί*** Treg NIV RP] – WH

οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ⸂ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα
οὔτε δυνάμεις⸃ **39** οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται
ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9:1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι
τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, **2** ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ
ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου· **3** ηὐχόμην γὰρ ⸂ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ⸃
ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ
νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, **5** ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ
χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας·
ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ
Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· **7** οὐδ’ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ’·
Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. **8** τοῦτ’ ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς
ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα·
9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται
τῇ Σάρρᾳ υἱός. **10** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα,
Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· **11** μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν
ἢ ⸀φαῦλον, ἵνα ἡ κατ’ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, **12** οὐκ ἐξ ἔργων
ἀλλ’ ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·
13 ⸀καθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο· **15** τῷ ⸂Μωϋσεῖ
γὰρ⸃ λέγει· Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. **16** ἄρα οὖν
οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. **17** λέγει γὰρ ἡ
γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν
δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. **18** ἄρα οὖν ὃν
θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

8:38 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις WH Treg NIV] δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα RP **9:3 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ** WH Treg NIV] αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP **11 φαῦλον** WH Treg NIV] κακόν RP **13 καθὼς** Treg NIV RP] καθάπερ WH **15 Μωϋσεῖ γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ Μωϋσεῖ RP

19 Ἐρεῖς ⸂μοι οὖν⸃· Τί ⸀οὖν ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
ἀνθέστηκεν; **20** ⸂ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε⸃ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ;
μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως; **21** ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν
ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος
ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; **22** εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ
δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς
ἀπώλειαν, **23** ⸀καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους,
ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, **24** οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν;— **25** ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου
λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην· **26** καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ
ἐρρέθη ⸀αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.
27 Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ⸀ὑπόλειμμα σωθήσεται· **28** λόγον γὰρ συντελῶν
καὶ ⸀συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. **29** καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας·
Εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν
καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.
30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· **31** Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον
δικαιοσύνης εἰς ⸀νόμον οὐκ ἔφθασεν. **32** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ’ ὡς ἐξ
⸀ἔργων· ⸀προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, **33** καθὼς γέγραπται· Ἰδοὺ
τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, ⸀καὶ ὁ πιστεύων
ἐπ’ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10:1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ ⸀δέησις πρὸς τὸν θεὸν
ὑπὲρ ⸀αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. **2** μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ’
οὐ κατ’ ἐπίγνωσιν, **3** ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ⸀ἰδίαν

9:19 **μοι οὖν** WH Treg NIV] οὖν μοι RP • **οὖν** NIV] – WH Treg RP **20** **ὦ ἄνθρωπε μενοῦνγε** WH Treg NIV] Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε RP **23** **καὶ** Treg NIV RP] – WH **26** **αὐτοῖς** WH NIV RP] – Treg **27** **ὑπόλειμμα** WH Treg NIV] κατάλειμμα RP **28** **συντέμνων** WH Treg NIV] + ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετμημένον RP **31** **νόμον** WH Treg NIV] + δικαιοσύνης RP **32** **ἔργων** WH Treg NIV] + νόμου RP • **προσέκοψαν** WH Treg NIV] + γὰρ RP **33** **καὶ** WH Treg NIV] + πᾶς RP **10:1** **δέησις** WH Treg NIV] + ἡ RP • **αὐτῶν** WH Treg NIV] τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν RP **3** **ἰδίαν** WH Treg] + δικαιοσύνην NIV RP

ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν· **4** τέλος γὰρ νόμου
Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει ⸂ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ ⸀τοῦ νόμου⸃ ὁ ⸀ποιήσας
ἄνθρωπος ζήσεται ἐν ⸀αὐτῇ. **6** ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· Μὴ
εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ’ ἔστιν Χριστὸν
καταγαγεῖν· **7** ἤ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ’ ἔστιν Χριστὸν ἐκ
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. **8** ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί
σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τοῦτ’ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν.
9 ὅτι ἐὰν ⸀ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί ⸀σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· **10** καρδίᾳ γὰρ
πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν· **11** λέγει γὰρ
ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ’ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. **12** οὐ γάρ ἐστιν
διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς
πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· **13** Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα
κυρίου σωθήσεται.

14 Πῶς οὖν ⸀ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ ⸀πιστεύσωσιν
οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ⸀ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; **15** πῶς δὲ
⸀κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; ⸀καθὼς γέγραπται· Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν
⸀εὐαγγελιζομένων ⸀τὰ ἀγαθά. **16** ἀλλ’ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ·
Ἠσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; **17** ἄρα ἡ πίστις ἐξ
ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος ⸀Χριστοῦ.

18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ
φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. **19** ἀλλὰ
λέγω, μὴ ⸂Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω⸃; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς
ἐπ’ οὐκ ἔθνει, ἐπ’ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. **20** Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ

10:5 ὅτι τὴν … νόμου WH] *τὴν … νόμου ὅτι* Treg NIV RP • **τοῦ** NIV RP] – WH Treg • **ποιήσας** WH] + **αὐτὰ** Treg NIV RP • **αὐτῇ** WH Treg] *αὐτοῖς* NIV RP **9 ὁμολογήσῃς** Treg NIV RP] + *τὸ ῥῆμα* WH • **σου** Treg NIV RP] + *ὅτι* WH **14 ἐπικαλέσωνται** WH Treg NIV] *ἐπικαλέσονται* RP • **πιστεύσωσιν** WH Treg NIV] *πιστεύσουσιν* RP • **ἀκούσωσιν** WH Treg NIV] *ἀκούσουσιν* RP **15 κηρύξωσιν** WH Treg NIV] *κηρύξουσιν* RP • **καθὼς** Treg NIV RP] *καθάπερ* WH • **εὐαγγελιζομένων** WH Treg NIV] + *εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων* RP • **τὰ** NIV RP] – WH Treg **17 Χριστοῦ** WH Treg NIV] *θεοῦ* RP **19 Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω** WH Treg NIV] *οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ* RP

καὶ λέγει· Εὑρέθην ⸀ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ⸀ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσιν. **21** πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς
χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11:1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ
ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. **2** οὐκ ἀπώσατο
ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή,
ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ ⸀Ἰσραήλ; **3** Κύριε, τοὺς προφήτας σου
ἀπέκτειναν, ⸀τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ
ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. **4** ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον
ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. **5** οὕτως
οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ’ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν· **6** εἰ δὲ χάριτι,
οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται ⸀χάρις.

7 τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν·
οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, **8** ⸀καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα
κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
σήμερον ἡμέρας. **9** καὶ Δαυὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ
εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, **10** σκοτισθήτωσαν οἱ
ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν
παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. **12** εἰ δὲ
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

13 Ὑμῖν ⸀δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ’ ὅσον μὲν ⸀οὖν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν
ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, **14** εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. **15** εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς
ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

10:20 ἐν Treg NIV] – WH RP • **ἐγενόμην** WH NIV RP] + ἐν Treg **11:2 Ἰσραήλ** WH Treg NIV] + λέγων RP **3 τὰ** WH Treg NIV] καὶ τὰ RP **6 χάρις** WH Treg NIV] + Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον RP **8 καθὼς** NIV RP] καθάπερ WH Treg **13 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP • **οὖν** WH Treg NIV] – RP

17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν
ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ⸀ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας
ἐγένου, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν
ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. **19** ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ
ἐγκεντρισθῶ. **20** καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας.
μὴ ⸂ὑψηλὰ φρόνει⸃, ἀλλὰ φοβοῦ· **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων
οὐκ ἐφείσατο, ⸀οὐδὲ σοῦ φείσεται. **22** ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν
θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ⸀ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ ⸂χρηστότης θεοῦ⸃, ἐὰν
⸀ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ
⸀ἐπιμένωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ⸂ἐστιν ὁ θεὸς⸃ πάλιν
ἐγκεντρίσαι αὐτούς. **24** εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ
παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν
ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ⸀ἦτε
ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ
πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, **26** καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς
γέγραπται· Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ⸀ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.
27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽ ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι᾽ ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ
διὰ τοὺς πατέρας· **29** ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.
30 ὥσπερ ⸀γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων
ἀπειθείᾳ, **31** οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ
⸀νῦν ἐλεηθῶσιν· **32** συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς
πάντας ἐλεήσῃ.

33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ
κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. **34** Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ
τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; **35** ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται

11:17 **ῥίζης** WH NIV] + *καὶ* Treg RP **20** **ὑψηλὰ φρόνει** WH Treg NIV] *ὑψηλοφρόνει* RP **21** **οὐδὲ** WH Treg NIV] *μήπως οὐδέ* RP NA **22** **ἀποτομία** WH Treg NIV] *ἀποτομίαν* RP • **χρηστότης θεοῦ** WH Treg NIV] *χρηστότητα* RP • **ἐπιμένῃς** WH Treg NIV] *ἐπιμείνῃς* RP **23** **ἐπιμένωσι** WH Treg NIV] *ἐπιμείνωσιν* RP • **ἐστιν ὁ θεὸς** WH Treg NIV] *ὁ θεὸς ἐστιν* RP **25** **ἦτε** Holmes] + *ἐν* WH Treg; + *παρ᾽* NIV RP **26** **ῥυόμενος** WH Treg NIV] + *καὶ* RP **30** **γὰρ** WH Treg NIV] + *καὶ* RP **31** **νῦν** WH NIV] – Treg RP

αὐτῷ; **36** ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι’ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

12:1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ
παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν ⸂εὐάρεστον τῷ θεῷ⸃, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· **2** καὶ μὴ ⸀συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
⸀μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ ⸀νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ
ὑπερφρονεῖν παρ’ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς
ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. **4** καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι ⸂πολλὰ μέλη⸃
ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, **5** οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν
σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ⸀τὸ δὲ καθ’ εἷς ἀλλήλων μέλη. **6** ἔχοντες δὲ χαρίσματα
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν
ἀναλογίαν τῆς πίστεως, **7** εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ
διδασκαλίᾳ, **8** εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι,
ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ
ἀγαθῷ· **10** τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους
προηγούμενοι, **11** τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ
δουλεύοντες, **12** τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ
προσκαρτεροῦντες, **13** ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν
διώκοντες. **14** εὐλογεῖτε τοὺς ⸀διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε.
15 χαίρειν μετὰ ⸀χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. **16** τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους
φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι.
μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ’ ἑαυτοῖς. **17** μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες·
προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· **18** εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ
πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· **19** μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ
δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει

12:1 εὐάρεστον τῷ θεῷ Treg NIV RP] τῷ θεῷ εὐάρεστον WH **2 συσχηματίζεσθε** WH Treg NIV] συσχηματίζεσθαι RP • **μεταμορφοῦσθε** WH Treg NIV] μεταμορφοῦσθαι RP • **νοός** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **4 πολλὰ μέλη** WH Treg NIV] μέλη πολλὰ RP **5 τὸ** WH Treg NIV] ὁ RP **14 διώκοντας** WH] + ὑμᾶς Treg NIV RP **15 χαιρόντων** WH Treg NIV] + καὶ RP

κύριος. **20** ⸂ἀλλὰ ἐὰν⸃ πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε
αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13:1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν
ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ ⸀οὖσαι ⸀ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. **2** ὥστε
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ
ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. **3** οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος
⸂τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ⸃ ἀλλὰ ⸂τῷ κακῷ⸃. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ
ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· **4** θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς
τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ·
θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. **5** διὸ
ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν,
6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο
προσκαρτεροῦντες. **7** ⸀ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ
τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ⸂ἀλλήλους ἀγαπᾶν⸃· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. **9** τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ
κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν ⸂τῷ λόγῳ τούτῳ⸃
ἀνακεφαλαιοῦται, ⸂ἐν τῷ⸃· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **10** ἡ
ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ⸂ἤδη ὑμᾶς⸃ ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι,
νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. **12** ἡ νὺξ προέκοψεν,
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ⸀ἀποβαλώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ⸂ἐνδυσώμεθα
δὲ⸃ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. **13** ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ
κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, **14** ἀλλὰ

12:20 **ἀλλὰ ἐὰν** WH Treg NIV] Ἐὰν οὖν RP **13:1** **οὖσαι** WH Treg NIV] + ἐξουσίαι RP • **ὑπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **3** **τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ** WH Treg NIV] τῶν ἀγαθῶν ἔργων RP • **τῷ κακῷ** WH Treg NIV] τῶν κακῶν RP **7** **ἀπόδοτε** WH Treg NIV] + οὖν RP **8** **ἀλλήλους ἀγαπᾶν** WH Treg NIV] ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP **9** **τῷ λόγῳ τούτῳ** WH Treg NIV] τούτῳ τῷ λόγῳ RP • **ἐν τῷ** WH Treg RP NA] – NIV **11** **ἤδη ὑμᾶς** WH NIV] ἤδη ἡμᾶς Treg; ἡμᾶς ἤδη RP **12** **ἀποβαλώμεθα** Holmes] ἀποθώμεθα WH Treg NIV RP • **ἐνδυσώμεθα δὲ** WH Treg NIV] καὶ ἐνδυσώμεθα RP

ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
εἰς ἐπιθυμίας.

14:1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις
διαλογισμῶν. **2** ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
3 ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ⸂ὁ δὲ⸃ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα
μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. **4** σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, ⸂δυνατεῖ γὰρ⸃ ὁ
⸀κύριος στῆσαι αὐτόν.

5 Ὃς ⸀μὲν κρίνει ἡμέραν παρ’ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος
ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω· **6** ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ ⸀φρονεῖ. καὶ ὁ
ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει,
καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνῄσκει· **8** ἐάν τε γὰρ
ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνῄσκομεν. ἐάν τε
οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. **9** εἰς τοῦτο γὰρ ⸀Χριστὸς
⸀ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν
σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ ⸀θεοῦ, **11** γέγραπται
γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ ⸂πᾶσα γλῶσσα
ἐξομολογήσεται⸃ τῷ θεῷ. **12** ⸀ἄρα ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ⸀δώσει.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ
τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. **14** οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ
Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι’ ⸀ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν. **15** εἰ ⸀γὰρ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην
περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν.

14:3 ὁ δὲ WH Treg NIV] *καὶ ὁ* RP **4 δυνατεῖ γὰρ** WH Treg NIV] *δυνατὸς γάρ ἐστιν* RP • **κύριος** WH Treg NIV] *θεὸς* RP **5 μὲν** Treg NIV RP] + *γάρ* WH NA **6 φρονεῖ** WH Treg NIV] + *καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ* RP **9 Χριστὸς** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • **ἀπέθανεν** WH Treg NIV] + *καὶ ἀνέστη* RP **10 θεοῦ** WH Treg NIV] *χριστοῦ* RP **11 πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται** WH NIV RP] *ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα* Treg **12 ἄρα** Treg] + *οὖν* WH NIV RP • **δώσει** Holmes WH[marg]] + *τῷ θεῷ* WH NIV RP; *ἀποδώσει τῷ θεῷ* Treg **14 ἑαυτοῦ** WH NIV] *αὐτοῦ* Treg RP **15 γὰρ** WH Treg NIV] *δὲ* RP

16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. **17** οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ· **18** ὁ γὰρ ἐν ⸀τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος
τοῖς ἀνθρώποις. **19** ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς
εἰς ἀλλήλους. **20** μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν
καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. **21** καλὸν
τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ⸂ἢ
σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ⸃· **22** σὺ πίστιν ⸀ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· **23** ὁ δὲ διακρινόμενος
ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία
⸀ἐστίν.

15:1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων
βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. **2** ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· **3** καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς
γέγραπται· Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ’ ἐμέ. **4** ὅσα γὰρ
προεγράφη, ⸀εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ⸀ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. **5** ὁ δὲ θεὸς τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ
⸂Χριστὸν Ἰησοῦν⸃, **6** ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο
⸀ὑμᾶς, εἰς δόξαν ⸀τοῦ θεοῦ. **8** λέγω ⸀γὰρ ⸀Χριστὸν διάκονον ⸀γεγενῆσθαι
περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων,
9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο

14:18 τούτῳ WH Treg NIV] τούτοις RP **21 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ** Treg RP] – WH NIV **22 ἣν** WH Treg NIV] – RP **23 ἐστίν** WH Treg NIV] + 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. RP **15:4 εἰς** Treg NIV RP] πάντα εἰς WH • **ἐγράφη** WH Treg NIV] προεγράφη RP **5 Χριστὸν Ἰησοῦν** WH NIV RP] Ἰησοῦν Χριστὸν Treg **7 ὑμᾶς** Treg NIV RP] ἡμᾶς WH • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP **8 γὰρ** WH Treg NIV] δέ RP • **Χριστὸν** WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP • **γεγενῆσθαι** WH NIV RP] γένεσθαι Treg

ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. **10** καὶ πάλιν λέγει·
Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. **11** καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε, ⸂πάντα τὰ
ἔθνη, τὸν κύριον⸃, καὶ ⸀ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. **12** καὶ πάλιν
Ἠσαΐας λέγει· Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ᾽
αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. **13** ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς
καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει
πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ
μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι ⸀πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ
⸀ἀλλήλους νουθετεῖν. **15** ⸀τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ⸀ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς
ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ⸀ὑπὸ τοῦ θεοῦ **16** εἰς τὸ
εἶναί με λειτουργὸν ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν
πνεύματι ἁγίῳ. **17** ἔχω οὖν ⸀τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν
θεόν· **18** οὐ γὰρ τολμήσω ⸂τι λαλεῖν⸃ ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ
εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, **19** ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν
δυνάμει ⸀πνεύματος· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, **20** οὕτως δὲ ⸀φιλοτιμούμενον
εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον
οἰκοδομῶ, **21** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ⸂Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται⸃,
καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· **23** νυνὶ δὲ
μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ⸀ἱκανῶν ἐτῶν, **24** ὡς ⸀ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν ⸀Σπανίαν, ἐλπίζω
γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν

15:11 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον WH Treg NIV] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP • **ἐπαινεσάτωσαν** WH Treg NIV] ἐπαινέσατε RP **14 πάσης** Treg RP] + τῆς WH NIV • **ἀλλήλους** WH Treg NIV] ἄλλους RP **15 τολμηρότερον** NIV RP] τολμηροτέρως WH Treg • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP • **ὑπὸ** NIV RP] ἀπὸ WH Treg **16 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **17 τὴν** WH Treg NIV] – RP **18 τι λαλεῖν** WH Treg NIV] λαλεῖν τι RP **19 πνεύματος** NIV] + ἁγίου WH Treg; + θεοῦ RP NA **20 φιλοτιμούμενον** WH NIV RP] φιλοτιμοῦμαι Treg **21 Οἷς … αὐτοῦ ὄψονται** Treg NIV RP] Ὄψονται οἷς … αὐτοῦ WH **23 ἱκανῶν** WH Treg] πολλῶν NIV RP **24 ἂν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **Σπανίαν** WH Treg NIV] + ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς RP

ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ— **25** νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. **26** εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ. **27** εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται ⸂εἰσὶν αὐτῶν⸃· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. **28** τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι᾽ ὑμῶν ⸀εἰς Σπανίαν· **29** οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι ⸀εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, **31** ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ⸀καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος ⸂τοῖς ἁγίοις γένηται⸃, **32** ἵνα ἐν χαρᾷ ⸀ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος ⸀θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. **33** ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

16:1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν ⸀καὶ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, **2** ἵνα ⸂αὐτὴν προσδέξησθε⸃ ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ⸂ἐμοῦ αὐτοῦ⸃.

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **4** οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, **5** καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ⸀Ἀσίας εἰς Χριστόν. **6** ἀσπάσασθε ⸀Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ⸀ὑμᾶς. **7** ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ ⸀Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς

15:27 εἰσὶν αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν εἰσὶν RP **28 εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **29 εὐλογίας** WH Treg NIV] + τοῦ εὐαγγελίου τοῦ RP **31 καὶ** WH Treg NIV] + ἵνα RP • **τοῖς ἁγίοις γένηται** WH Treg NIV] γένηται τοῖς ἁγίοις RP **32 ἐλθὼν** WH NIV] ἔλθω Treg RP • **θεοῦ** WH NIV] + καὶ Treg RP **16:1 καὶ** WH NIV] – Treg RP **2 αὐτὴν προσδέξησθε** NIV RP] προσδέξησθε αὐτὴν WH Treg • **ἐμοῦ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐμοῦ RP **5 Ἀσίας** WH Treg NIV] Ἀχαΐας RP **6 Μαριάμ** RP] Μαρίαν WH Treg NIV • **ὑμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς RP **7 Ἰουνίαν** WH Treg RP] Ἰουνιᾶν NIV

ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ ⸀γέγοναν ἐν Χριστῷ. **8** ἀσπάσασθε ⸀Ἀμπλιᾶτον
τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. **9** ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν
ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. **10** ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν
δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. **11** ἀσπάσασθε
Ἡρῳδίωνα τὸν ⸀συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς
ὄντας ἐν κυρίῳ. **12** ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ.
13 ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
ἐμοῦ. **14** ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, ⸂Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν⸃
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. **15** ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι
⸀πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ
σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ⸀ἐκκλίνετε ἀπ᾽
αὐτῶν· **18** οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ⸀ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ
ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας
τῶν ἀκάκων. **19** ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ⸂ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν
χαίρω⸃, θέλω δὲ ὑμᾶς ⸀σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.
20 ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⸀Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.

21 ⸀Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων
καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. **22** ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας
τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. **23** ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ⸂ὅλης τῆς
ἐκκλησίας⸃. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος
ὁ ἀδελφός.

16:7 γέγοναν WH Treg NIV] γεγόνασιν RP **8 Ἀμπλιᾶτον** WH NIV Treg] Ἀμπλίαν RP **11 συγγενῆ** WH NIV RP] συγγενῆν Treg **14 Ἑρμῆν Πατροβᾶν Ἑρμᾶν** WH Treg NIV] Ἑρμᾶν Πατρόβαν Ἑρμῆν RP **16 πᾶσαι** WH Treg NIV] – RP **17 ἐκκλίνετε** WH Treg NIV] ἐκκλίνατε RP **18 ἡμῶν** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **19 ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω** WH Treg NIV] Χαίρω οὖν τὸ ἐφ᾽ ὑμῖν RP • **σοφοὺς** Treg NIV] + μὲν WH RP **20 Χριστοῦ** Treg RP] – WH NIV **21 Ἀσπάζεται** WH Treg NIV] Ἀσπάζονται RP **23 ὅλης τῆς ἐκκλησίας** WH Treg NIV] τῆς ἐκκλησίας ὅλης RP

24 ⸂Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.⸃
⸀Ἀμήν.

16:24 Ἡ χάρις … ὑμῶν RP] – WH Treg NIV • **Ἀμήν** RP] 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. WH Treg NIV

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1:1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ⸀Χριστοῦ Ἰησοῦ⸁ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ
Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς **2** τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ⸀ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ,⸁ κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ ⸀αὐτῶν καὶ ἡμῶν· **3** χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ⸀μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ
τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **5** ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, **6** καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη
ἐν ὑμῖν, **7** ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν
ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· **8** ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως
τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **9** πιστὸς ὁ
θεὸς δι’ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε
δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. **11** ἐδηλώθη γάρ μοι
περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. **12** λέγω δὲ
τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ
δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. **13** μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη
ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** ⸀εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα
ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, **15** ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν
ὄνομα ⸀ἐβαπτίσθητε· **16** ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα
εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. **17** οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ
εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **2 ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ** Treg] τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH NIV RP • **αὐτῶν** WH Treg NIV] + τε RP **4 μου** Treg NIV RP] – WH **14 εὐχαριστῶ** WH NIV] + τῷ θεῷ Treg RP NA **15 ἐβαπτίσθητε** WH Treg NIV] ἐβάπτισα RP

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν,
τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστιν. **19** γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν
σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** ποῦ σοφός;
ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν
σοφίαν τοῦ ⸀κόσμου; **21** ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος
διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. **22** ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ⸀σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες
σοφίαν ζητοῦσιν· **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις
μὲν σκάνδαλον ⸀ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. **25** ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ
σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν
⸀ἀνθρώπων.

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ
σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· **27** ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα ⸂καταισχύνῃ τοὺς σοφούς⸃, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, **28** καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου
καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, ⸀τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ,
29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **30** ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς
ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ⸂σοφία ἡμῖν⸃ ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ
ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, **31** ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ
καυχάσθω.

2:1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ’ ὑπεροχὴν λόγου ἢ
σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ ⸀μαρτύριον τοῦ θεοῦ. **2** οὐ γὰρ ἔκρινά ⸂τι εἰδέναι⸃
ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον· **3** κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ
καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, **4** καὶ ὁ λόγος μου
καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν ⸂πειθοῖ σοφίας⸃ ἀλλ’ ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ
δυνάμεως, **5** ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ’ ἐν δυνάμει θεοῦ.

1:20 κόσμου WH Treg NIV] + *τούτου* RP **22 σημεῖα** WH Treg NIV] *σημεῖον* RP **23 ἔθνεσιν** WH Treg NIV] *Ἕλλησιν* RP **25 ἀνθρώπων** WH Treg NIV] + *ἐστίν* RP **27 καταισχύνῃ τοὺς σοφούς** WH Treg NIV] *τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ* RP **28 τὰ** Treg NIV] *καὶ τὰ* WH RP **30 σοφία ἡμῖν** WH Treg NIV] *ἡμῖν σοφία* RP **2:1 μαρτύριον** Treg NIV RP] *μυστήριον* WH NA **2 τι εἰδέναι** WH Treg NIV] *τοῦ εἰδέναι τι* RP **4 πειθοῖ σοφίας** Holmes] *πειθοῖς σοφίας λόγοις* WH Treg NIV; *πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις* RP

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· **7** ἀλλὰ λαλοῦμεν ⸂θεοῦ σοφίαν⸃ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· **8** ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· **9** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ⸀ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **10** ἡμῖν ⸀γὰρ ⸂ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς⸃ διὰ τοῦ ⸀πνεύματος, τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. **11** τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ⸀ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. **12** ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· **13** ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ’ ἐν διδακτοῖς ⸀πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

14 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· **15** ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ⸀τὰ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ’ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. **16** τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3:1 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ⸂λαλῆσαι ὑμῖν⸃ ὡς πνευματικοῖς ἀλλ’ ὡς ⸀σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. **2** γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, ⸀οὐ βρῶμα, οὔπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ’ ⸀οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, **3** ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ⸀ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; **4** ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· Ἐγὼ Ἀπολλῶ, ⸂οὐκ ἄνθρωποί⸃ ἐστε;

2:7 θεοῦ σοφίαν WH Treg NIV] σοφίαν θεοῦ RP **9 ὅσα** WH Treg] ἃ NIV RP **10 γὰρ** WH] δὲ Treg NIV RP • **ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς** WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν RP • **πνεύματος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11 ἔγνωκεν** WH Treg NIV] οἶδεν RP **13 πνεύματος** WH Treg NIV] + ἁγίου RP **15 τὰ** NIV] μὲν WH Treg RP **3:1 λαλῆσαι ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν λαλῆσαι RP • **σαρκίνοις** WH Treg NIV] σαρκικοῖς RP **2 οὐ** WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε RP **3 ἔρις** WH Treg NIV] + καὶ διχοστασίαι RP **4 οὐκ ἄνθρωποί** WH Treg NIV] οὐχὶ σαρκικοί RP

5 ⸀Τί οὖν ἐστιν ⸂Ἀπολλῶς; τί δέ ἐστιν Παῦλος⸃; ⸀διάκονοι δι’ ὧν
ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. **6** ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς
ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ηὔξανεν· **7** ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων,
ἀλλ’ ὁ αὐξάνων θεός. **8** ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν
ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, **9** θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ
γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων
θεμέλιον ⸀ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ·
11 θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς
Χριστός· **12** εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν ⸀θεμέλιον ⸂χρυσόν, ἄργυρον⸃, λίθους
τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, **13** ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται, ἡ
γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
ἐστιν τὸ πῦρ ⸀αὐτὸ δοκιμάσει. **14** εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν,
μισθὸν λήμψεται· **15** εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ⸂οἰκεῖ ἐν ὑμῖν⸃;
17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ
ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι
τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός, **19** ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου
μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν· γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν
τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· **20** καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν
σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι. **21** ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ
ὑμῶν ἐστιν, **22** εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ
εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ⸀ὑμῶν, **23** ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ,
Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4:1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους
μυστηρίων θεοῦ. **2** ⸀ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις

3:5 Τί WH Treg NIV] Τίς RP • **Ἀπολλῶς τί δέ ἐστιν Παῦλος** WH Treg NIV] Παῦλος τίς δὲ Ἀπολλώς RP • **διάκονοι** WH Treg NIV] ἀλλ’ ἢ διάκονοι RP **10 ἔθηκα** WH Treg NIV] τέθεικα RP **12 θεμέλιον** WH Treg NIV] + τοῦτον RP • **χρυσόν ἄργυρον** WH NIV RP] χρυσίον ἀργύριον Treg **13 αὐτὸ** WH Treg NA] – NIV RP **16 οἰκεῖ ἐν ὑμῖν** Treg NIV RP] ἐν ὑμῖν οἰκεῖ WH **22 ὑμῶν** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **4:2 ὧδε** WH Treg NIV] Ὃ δὲ RP

εὑρεθῇ. **3** ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ’ ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
ἡμέρας· ἀλλ’ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· **4** οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ’ οὐκ
ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι, ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. **5** ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ
τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ
φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ ⸀Ἀπολλῶν δι’ ὑμᾶς,
ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό· Μὴ ὑπὲρ ⸀ἃ ⸀γέγραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς
φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. **7** τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ
δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε·
καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. **9** δοκῶ
⸀γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι
θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. **10** ἡμεῖς μωροὶ
διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. **11** ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ
διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν **12** καὶ κοπιῶμεν
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι
ἀνεχόμεθα, **13** ⸀δυσφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου
ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ’ ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ
⸀νουθετῶν· **15** ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ’ οὐ πολλοὺς
πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. **17** διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν
Τιμόθεον, ὅς ἐστίν ⸂μου τέκνον⸃ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς
ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ ⸀Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ
ἐκκλησίᾳ διδάσκω. **18** ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες·
19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν
λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν, **20** οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία

4:6 **Ἀπολλῶν** WH Treg NIV] Ἀπολλὼ RP • **ἃ** WH Treg NIV] ὃ RP • **γέγραπται** WH Treg NIV] + φρονεῖν RP **9** **γάρ** WH Treg NA] + ὅτι NIV RP **13** **δυσφημούμενοι** WH NIV] βλασφημούμενοι Treg RP **14** **νουθετῶν** WH NIV] νουθετῶ Treg RP **17** **μου τέκνον** WH Treg NIV] τέκνον μου RP • **Ἰησοῦ** WH NIV] – Treg RP

τοῦ θεοῦ ἀλλ’ ἐν δυνάμει. **21** τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητος;

5:1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ⸀ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. **2** καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ⸀ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ⸀ποιήσας;

3 Ἐγὼ μὲν γάρ, ⸀ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον **4** ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ⸀Ἰησοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ⸁Ἰησοῦ, **5** παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ⸀κυρίου.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; **7** ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ⸀ἡμῶν ἐτύθη Χριστός· **8** ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ’ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, **10** ⸀οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ⸀καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ⸀ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. **11** νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. **12** τί γάρ ⸀μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, **13** τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς ⸀κρίνει; ⸀ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6:1 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; **2** ⸀ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον

5:1 **ἔθνεσιν** WH Treg NIV] + ὀνομάζεται RP **2** **ἀρθῇ** WH Treg NIV] ἐξαρθῇ RP • **ποιήσας** Treg RP] πράξας WH NIV **3** **ἀπὼν** WH Treg NIV] ὡς ἀπὼν RP **4** ⸀**Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP • ⸁**Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **5** **κυρίου** WH NIV] + Ἰησοῦ Treg RP **7** **ἡμῶν** WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP **10** **οὐ** WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • **καὶ** WH Treg NIV] ἢ RP • **ὠφείλετε** WH Treg NIV] ὀφείλετε RP **12** **μοι** WH Treg NIV] + καί RP **13** **κρίνει** WH Treg] κρινεῖ NIV RP • **ἐξάρατε** WH Treg NIV] Καί ἐξαρεῖτε RP **6:2** **ἢ** WH Treg NIV] – RP

κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; **4** βιωτικὰ μὲν οὖν
κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε;
5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν ⸂οὐδεὶς σοφὸς⸃ ὃς δυνήσεται
διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ⸀ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **6** ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ
κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; **7** ἤδη μὲν ⸀οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν ὅτι
κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
ἀποστερεῖσθε; **8** ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ⸀τοῦτο ἀδελφούς.
9 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι ⸂θεοῦ βασιλείαν⸃ οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε
ἀρσενοκοῖται **10** οὔτε ⸂κλέπται οὔτε πλεονέκται⸃, ⸀οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν ⸀θεοῦ κληρονομήσουσιν. **11** καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ
ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου
⸀Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
12 Πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ᾽
οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. **13** τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ
τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· **14** ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν
κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. **15** οὐκ οἴδατε ὅτι
τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω
πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. **16** ⸀ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά
ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. **17** ὁ δὲ κολλώμενος τῷ
κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. **18** φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ
ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
19 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ
ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, **20** ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ
τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ⸀ὑμῶν.

6:5 οὐδεὶς σοφὸς WH Treg NIV] σοφὸς οὐδὲ εἷς RP • **ἀδελφοῦ** WH Treg NIV RP] + καὶ τοῦ ἀδελφοῦ *em* Holmes **7 οὖν** WH Treg RP NA] – NIV **8 τοῦτο** WH Treg NIV] ταῦτα RP **9 θεοῦ βασιλείαν** WH Treg NIV] βασιλείαν θεοῦ RP **10 κλέπται οὔτε πλεονέκται** WH Treg NIV] πλεονέκται οὔτε κλέπται RP • **οὐ** WH Treg NIV] οὔτε RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + οὐ RP **11 Ἰησοῦ** RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV; ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ WH **16 ἢ** WH Treg NIV] – RP **20 ὑμῶν** WH Treg NIV] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ RP

7:1 Περὶ δὲ ὧν ⸀ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· **2** διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. **3** τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ⸀ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. **4** ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. **5** μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα ⸀σχολάσητε ⸀τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⸀ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. **6** τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ’ ἐπιταγήν. **7** θέλω ⸀δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ⸂ἔχει χάρισμα⸃ ἐκ θεοῦ, ⸀ὁ μὲν οὕτως, ⸁ὁ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν ⸀αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· **9** εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν, κρεῖττον γάρ ἐστιν ⸀γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι— **11** ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω— καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ⸂λέγω ἐγώ⸃, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ’ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· **13** καὶ γυνὴ ⸂εἴ τις⸃ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ ⸀οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ’ αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ⸂τὸν ἄνδρα⸃. **14** ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ⸀ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. **15** εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ⸀ἡμᾶς ὁ θεός. **16** τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

7:1 **ἐγράψατε** WH NIV] + *μοι* Treg RP **3** **ὀφειλὴν** WH Treg NIV] *ὀφειλομένην εὔνοιαν* RP **5** **σχολάσητε** WH Treg NIV] *σχολάζητε* RP • **τῇ** WH Treg NIV] + *νηστείᾳ καὶ τῇ* RP • **ἦτε** WH Treg NIV] *συνέρχησθε* RP **7** **δὲ** WH Treg NIV] *γὰρ* RP • **ἔχει χάρισμα** WH Treg NIV] *χάρισμα ἔχει* RP • ⸀**ὁ** WH Treg NIV] *ὃς* RP • ⸁**ὁ** WH Treg NIV] *ὃς* RP **8** **αὐτοῖς** WH Treg NIV] + *ἐστιν* RP **9** **γαμῆσαι** Treg NIV RP] *γαμεῖν* WH **12** **λέγω ἐγώ** WH Treg NIV] *ἐγώ λέγω* RP **13** **εἴ τις** NIV] *ἥτις* WH Treg RP • **οὗτος** WH Treg NIV] *αὐτὸς* RP • **τὸν ἄνδρα** WH Treg NIV] *αὐτόν* RP **14** **ἀδελφῷ** WH Treg NIV] *ἀνδρί* RP **15** **ἡμᾶς** Treg NIV RP] *ὑμᾶς* WH NA

17 Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ⸀ἐμέρισεν ὁ ⸀κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ ⸀θεός,
οὕτως περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
18 περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ ⸂κέκληταί
τις⸃; μὴ περιτεμνέσθω. **19** ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν
ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. **20** ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ
μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος
γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος
κυρίου ἐστίν· ⸀ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. **23** τιμῆς
ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί,
ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι
ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν
διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. **27** δέδεσαι
γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα· **28** ἐὰν δὲ
καὶ ⸀γαμήσῃς, οὐχ ἥμαρτες. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν. θλῖψιν
δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. **29** τοῦτο δέ φημι,
ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ⸂ἐστίν· τὸ λοιπὸν⸃ ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες
γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, **30** καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ
χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, **31** καὶ οἱ
χρώμενοι ⸂τὸν κόσμον⸃ ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ
κόσμου τούτου.

32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς
⸀ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· **33** ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ⸀ἀρέσῃ τῇ
γυναικί, **34** ⸀καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ⸂ἡ ἄγαμος⸃ καὶ ἡ ⸀παρθένος μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ⸀τῷ σώματι καὶ ⸀τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ⸀ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. **35** τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν

7:17 **ἐμέρισεν** NIV RP] μεμέρικεν WH Treg • **κύριος** WH Treg NIV] θεός RP • **θεός** WH Treg NIV] κύριος RP **18** **κέκληταί τις** WH Treg NIV] τις ἐκλήθη RP **22** **ὁμοίως** WH Treg NIV] + καὶ RP **28** **γαμήσῃς** WH Treg NIV] γήμῃς RP **29** **ἐστίν τὸ λοιπὸν** WH Treg NIV] τὸ λοιπὸν ἐστίν RP **31** **τὸν κόσμον** WH Treg NIV] τῷ κόσμῳ τούτῳ RP **32** **ἀρέσῃ** WH Treg NIV] ἀρέσει RP **33** **ἀρέσῃ** WH Treg NIV] ἀρέσει RP **34** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἡ ἄγαμος** WH Treg NIV] – RP• **παρθένος** WH Treg NIV] + Ἡ ἄγαμος RP • ⸀**τῷ** WH Treg NIV] – RP • ⸀**τῷ** WH Treg NIV] – RP • **ἀρέσῃ** WH Treg NIV] ἀρέσει RP

⸀σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ ⸀εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.

36 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. **37** ὃς δὲ ἕστηκεν ⸂ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος⸃ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ⸂ἰδίᾳ καρδίᾳ⸃, ⸀τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ⸀ποιήσει· **38** ὥστε καὶ ὁ ⸀γαμίζων ⸂τὴν παρθένον ἑαυτοῦ⸃ καλῶς ποιεῖ, ⸂καὶ ὁ⸃ μὴ ⸁γαμίζων κρεῖσσον ⸀ποιήσει.

39 Γυνὴ ⸀δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν ⸀δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ· **40** μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δοκῶ ⸀δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8:1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. **2** ⸀εἴ τις δοκεῖ ⸀ἐγνωκέναι τι, ⸀οὔπω ⸀ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι· **3** εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς ⸀θεὸς εἰ μὴ εἷς. **5** καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, **6** ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ ⸀συνηθείᾳ ⸂ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου⸃ ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα

7:35 **σύμφορον** WH Treg NIV] συμφέρον RP • **εὐπάρεδρον** WH Treg NIV] εὐπρόσεδρον RP **37** **ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος** WH Treg NIV] ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ RP • **ἰδίᾳ καρδίᾳ** WH Treg NIV] καρδίᾳ αὐτοῦ RP • **τηρεῖν** WH Treg NIV] τοῦ τηρεῖν RP • **ποιήσει** WH Treg NIV] ποιεῖ RP **38** ⸀**γαμίζων** WH Treg NIV] ἐκγαμίζων RP • **τὴν παρθένον ἑαυτοῦ** Treg] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον WH NIV; – RP • **καὶ ὁ** WH Treg NIV] ὁ δὲ RP • ⸁**γαμίζων** WH Treg NIV] ἐκγαμίζων RP • **ποιήσει** WH Treg NIV] ποιεῖ RP **39** **δέδεται** WH Treg NIV] + νόμῳ RP • **δὲ** WH Treg NIV] + καί RP **40** **δὲ** Treg NIV RP] γὰρ WH **8:2** **εἴ** WH Treg NIV] + δέ RP • **ἐγνωκέναι** WH Treg NIV] εἰδέναι RP • **οὔπω** WH Treg NIV] οὐδέπω οὐδὲν RP • **ἔγνω** WH Treg NIV] ἔγνωκεν RP **4** **θεὸς** WH Treg NIV] + ἕτερος RP **7** **συνηθείᾳ** WH Treg NIV] συνειδήσει RP • **ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου** WH Treg NIV] τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι RP

μολύνεται. **8** *βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ ⸀παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ⸂γὰρ ἐὰν φάγωμεν,*
περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα⸃. **9** *βλέπετε δὲ μή πως ἡ*
ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ⸀ἀσθενέσιν. **10** *ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ*
τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς
ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **11** *⸂ἀπόλλυται γὰρ⸃ ὁ*
ἀσθενῶν ⸀ἐν τῇ σῇ γνώσει, ⸂ὁ ἀδελφὸς⸃ δι' ὃν Χριστὸς *ἀπέθανεν.* **12** *οὕτως*
δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν
ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν *ἁμαρτάνετε.* **13** *διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν*
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου
σκανδαλίσω.

9:1 Οὐκ *εἰμὶ ⸂ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος⸃; οὐχὶ ⸀*Ἰησοῦν *τὸν κύριον*
ἡμῶν ἑόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; **2** *εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ*
ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι, ἡ γὰρ σφραγίς ⸂μου τῆς⸃ ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε
ἐν κυρίῳ.

3 Ἡ *ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ⸂ἐστιν αὕτη⸃.* **4** *μὴ οὐκ ἔχομεν*
ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ ⸀πεῖν; **5** *μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα*
περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
6 *ἢ μόνος ἐγὼ καὶ* Βαρναβᾶς *οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ⸀μὴ ἐργάζεσθαι;* **7** *τίς*
στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ⸂τὸν καρπὸν⸃
αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ⸀τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ
ἐσθίει;

8:8 ***παραστήσει*** WH Treg NIV] *παρίστησιν* RP • ***γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα*** RP] *ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν* WH NIV; *ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεθα* Treg **9** ***ἀσθενέσιν*** WH Treg NIV] *ἀσθενοῦσιν* RP **11** ***ἀπόλλυται γὰρ*** WH Treg NIV] Καὶ *ἀπολεῖται* RP • ***ἐν*** WH Treg NIV] *ἀδελφὸς ἐπὶ* RP • *ὁ* ***ἀδελφὸς*** WH Treg NIV] – RP **9:1** ***ἐλεύθερος οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος*** WH Treg NIV] *ἀπόστολος οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος* RP • **Ἰησοῦν** WH Treg NIV] + Χριστὸν RP **2** ***μου τῆς*** WH Treg NIV] *τῆς μου* RP **3** ***ἐστιν αὕτη*** WH Treg NIV] *αὕτη ἐστιν* RP **4** ***πεῖν*** WH NIV] *πιεῖν* Treg RP **6** ***μὴ*** WH Treg NIV] *τοῦ μὴ* RP **7** ***τὸν καρπὸν*** WH Treg NIV] *ἐκ τοῦ καρποῦ* RP • ***τίς*** Holmes Treg[marg]] *ἢ τίς* WH Treg NIV RP

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ἢ ⸂καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ⸃ λέγει; **9** ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ ⸀κημώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ, **10** ἢ δι’ ἡμᾶς πάντως λέγει; δι’ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ⸂ὀφείλει ἐπ’ ἐλπίδι⸃ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ⸂ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν⸃. **11** εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; **12** εἰ ἄλλοι τῆς ⸂ὑμῶν ἐξουσίας⸃ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;

Ἀλλ’ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή ⸂τινα ἐγκοπὴν⸃ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. **13** οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ⸀τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ ⸀παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; **14** οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ ⸂οὐ κέχρημαι οὐδενὶ⸃ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἤ—τὸ καύχημά μου ⸂οὐδεὶς κενώσει⸃. **16** ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ ⸀γάρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ ⸀εὐαγγελίσωμαι. **17** εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. **18** τίς οὖν ⸀μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ ⸀εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· **20** καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ⸂μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον⸃, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· **21** τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος ⸀θεοῦ ἀλλ’ ἔννομος

9:8 καὶ … ταῦτα οὐ WH Treg NIV] οὐχὶ καὶ … ταῦτα RP **9 κημώσεις** Treg NIV] φιμώσεις WH RP **10 ὀφείλει ἐπ’ ἐλπίδι** WH Treg NIV] ἐπ’ ἐλπίδι ὀφείλει RP • **ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν** WH Treg NIV] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ’ ἐλπίδι RP **12 ὑμῶν ἐξουσίας** WH Treg NIV] ἐξουσίας ὑμῶν RP • **τινα ἐγκοπὴν** WH Treg NIV] ἐγκοπὴν τινα RP **13 τὰ** WH Treg NIV] – RP • **παρεδρεύοντες** WH Treg NIV] προσεδρεύοντες RP **15 οὐ κέχρημαι οὐδενὶ** WH Treg NIV] οὐδενὶ ἐχρησάμην RP • **οὐδεὶς κενώσει** WH Treg NIV] ἵνα τις κενώσῃ RP **16 γάρ** WH Treg NIV] δέ RP • **εὐαγγελίσωμαι** WH Treg NIV] εὐαγγελίζωμαι RP **18 μού** WH Treg NIV] μοί RP • **εὐαγγέλιον** WH Treg NIV] + τοῦ Χριστοῦ RP **20 μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον** WH Treg NIV] – RP **21 θεοῦ** WH Treg NIV] θεῷ RP

⸀Χριστοῦ, ἵνα ⸀κερδάνω ⸀τοὺς ἀνόμους· **22** ἐγενόμην τοῖς ⸀ἀσθενέσιν ἀσθενής,
ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν ⸀γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.
23 ⸀πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν,
εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. **25** πᾶς δὲ ὁ
ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον
λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. **26** ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως,
οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· **27** ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ
δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10:1 Οὐ θέλω ⸀γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες
ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, **2** καὶ πάντες εἰς
τὸν Μωϋσῆν ⸀ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, **3** καὶ πάντες τὸ
αὐτὸ ⸂πνευματικὸν βρῶμα⸃ ἔφαγον **4** καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ⸂πνευματικὸν ἔπιον
πόμα⸃, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ ⸂πέτρα δὲ⸃ ἦν ὁ
Χριστός· **5** ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ηὐδόκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν
γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς
κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. **7** μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες
αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν
παίζειν. **8** μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν μιᾷ
ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. **9** μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν ⸀Χριστόν, ⸀καθώς
τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ⸀ἀπώλλυντο. **10** μηδὲ γογγύζετε,
⸀καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. **11** ταῦτα
⸀δὲ ⸂τυπικῶς συνέβαινεν⸃ ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ

9:21 **Χριστοῦ** WH Treg NIV] Χριστῷ RP • **κερδάνω** WH Treg NIV] κερδήσω RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP **22** **ἀσθενέσιν** WH Treg NIV] + ὡς RP • **γέγονα** WH Treg NIV] + τὰ RP **23** **πάντα** WH Treg NIV] Τοῦτο RP **10:1** **γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **2** **ἐβαπτίσαντο** WH Treg RP] ἐβαπτίσθησαν NIV **3** **πνευματικὸν βρῶμα** WH Treg NIV] βρῶμα πνευματικὸν RP **4** **πνευματικὸν ἔπιον πόμα** WH Treg NIV] πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP • **πέτρα δὲ** WH Treg NIV] δὲ πέτρα RP **9** **Χριστόν** RP NA] κύριον WH Treg NIV • **καθώς** WH Treg NIV] + καί RP • **ἀπώλλυντο** WH Treg NIV] ἀπώλοντο RP **10** **καθάπερ** WH Treg NIV] καθὼς καί RP **11** **δὲ** WH Treg NIV] + πάντα RP • **τυπικῶς συνέβαινεν** WH Treg NIV] τύποι συνέβαινον RP

τέλη τῶν αἰώνων ⸀κατήντηκεν. **12** ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ,
13 πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ ⸀δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. **15** ὡς φρονίμοις
λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. **16** τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν,
οὐχὶ κοινωνία ⸂ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ⸃; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ
κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; **17** ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί
ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. **18** βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ
κατὰ σάρκα· ⸀οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν;
19 τί οὖν φημι; ὅτι ⸂εἰδωλόθυτόν τί ἐστιν, ἢ ὅτι εἴδωλόν⸃ τί ἐστιν; **20** ἀλλ’
ὅτι ἃ ⸀θύουσιν, δαιμονίοις ⸂καὶ οὐ θεῷ θύουσιν⸃, οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς
τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. **21** οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον
δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. **22** ἢ
παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 ⸀Πάντα ἔξεστιν· ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει. ⸁πάντα ἔξεστιν· ἀλλ’ οὐ
πάντα οἰκοδομεῖ. **24** μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ⸀ἑτέρου. **25** πᾶν
τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν,
26 τοῦ ⸂κυρίου γὰρ⸃ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. **27** ⸀εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν
ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν
ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· **28** ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ⸀ἱερόθυτόν
ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι’ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν ⸀συνείδησιν· **29** συνείδησιν
δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου
κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; **30** εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι
ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

10:11 κατήντηκεν WH Treg NIV] κατήντησεν RP **13 δύνασθαι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP **16 ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ** WH Treg NIV] τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν RP **18 οὐχ** WH NIV] οὐχὶ RP Treg **19 εἰδωλόθυτόν τί … ὅτι εἴδωλόν** WH Treg NIV] εἴδωλόν τί … ὅτι εἰδωλόθυτόν RP **20 θύουσιν** NIV] θύουσιν τὰ ἔθνη WH Treg; θύει τὰ ἔθνη RP • **καὶ οὐ θεῷ θύουσιν** WH Treg NIV] θύει καὶ οὐ θεῷ RP **23 ⸀Πάντα** WH Treg NIV] + μοι RP • **⸁πάντα** WH Treg NIV] + μοι RP **24 ἑτέρου** WH Treg NIV] + ἕκαστος RP **26 κυρίου γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ κυρίου RP **27 εἴ** WH Treg NIV] + δέ RP **28 ἱερόθυτόν** WH Treg NIV] εἰδωλόθυτόν RP **28 συνείδησιν** WH Treg NIV] + Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς RP

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ
ποιεῖτε. **32** ἀπρόσκοποι ⸂καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε⸃ καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ θεοῦ, **33** καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ
⸀σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. **11:1** μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς
κἀγὼ Χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ⸀ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν
τὰς παραδόσεις κατέχετε. **3** θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ
ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ ⸀τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός.
4 πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· **5** πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα
ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ⸀αὐτῆς, ἓν γάρ ἐστιν
καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. **6** εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω·
εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. **7** ἀνὴρ
μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ
ὑπάρχων· ⸀ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. **8** οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός,
ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· **9** καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ
γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. **10** διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. **11** πλὴν οὔτε ⸂γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς
γυναικὸς⸃ ἐν κυρίῳ· **12** ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ
διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. **13** ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον
ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; **14** ⸀οὐδὲ ⸂ἡ φύσις
αὐτὴ⸃ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, **15** γυνὴ
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου ⸀δέδοται. **16** εἰ
δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ
ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ ⸂παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ⸃ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ
ἧσσον συνέρχεσθε. **18** πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω

10:32 καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε WH Treg NIV] *γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις* RP **33 σύμφορον** WH Treg NIV] *συμφέρον* RP **11:2 ὑμᾶς** WH Treg NIV] + *ἀδελφοί* RP **3 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **5 αὐτῆς** WH Treg NIV] *ἑαυτῆς* RP **7 ἡ** WH Treg NIV] – RP **11 γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς** WH Treg NIV] *ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς* RP **14 οὐδὲ** WH Treg NIV] *ἢ οὐδὲ* RP • **ἡ φύσις αὐτὴ** WH Treg NIV] *αὐτὴ ἡ φύσις* RP **15 δέδοται** RP] + *αὐτῇ* WH Treg NIV **17 παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ** WH NIV RP] *παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν* Treg

σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. **19** δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν
ὑμῖν εἶναι, ἵνα ⸀καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. **20** συνερχομένων
οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν, **21** ἕκαστος γὰρ
τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.
22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ
καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί ⸂εἴπω ὑμῖν⸃; ἐπαινέσω
ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος
Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ ⸀παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον **24** καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν
καὶ ⸀εἶπεν· Τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ⸀ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
ἐμὴν ἀνάμνησιν. **25** ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·
Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε,
ὁσάκις ⸀ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **26** ὁσάκις γὰρ ⸀ἐὰν ἐσθίητε τὸν
ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ⸀ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε,
ἄχρι ⸀οὗ ἔλθῃ.

27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ⸀ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ⸀ἀναξίως,
ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. **28** δοκιμαζέτω
δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου
πινέτω· **29** ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ ⸀πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων
τὸ ⸀σῶμα. **30** διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται
ἱκανοί. **31** εἰ ⸀δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· **32** κρινόμενοι δὲ
⸀ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.
34 ⸀εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ
ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

11:19 καὶ WH Treg NIV] – RP **22 εἴπω ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν εἴπω RP **23 παρεδίδετο** WH Treg NIV] παρεδίδοτο RP **24 εἶπεν** WH Treg NIV] + Λάβετε φάγετε RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + κλώμενον RP **25 ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP **26 ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP • **ποτήριον** WH Treg NIV] + τοῦτο RP • **οὗ** WH Treg NIV] + ἂν RP **27 ἄρτον** WH Treg NIV] + τοῦτον RP • **ἀναξίως** WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου RP **29 πίνων** WH Treg NIV] + ἀναξίως RP • **σῶμα** WH Treg NA] + τοῦ κυρίου NIV RP **31 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP **32 ὑπὸ** RP] + τοῦ WH Treg NIV **34 εἴ** WH Treg NIV] + δέ RP

12:1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. **2** οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. **3** διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα ⸀Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· ⸂Κύριος Ἰησοῦς⸃ εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· **5** καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· **6** καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ⸂ὁ δὲ⸃ ⸀αὐτὸς θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. **7** ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. **8** ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, **9** ⸀ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ⸀ἄλλῳ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ⸀ἑνὶ πνεύματι, **10** ⸀ἄλλῳ ἐνεργήματα δυνάμεων, ⸁ἄλλῳ προφητεία, ⸀[1]ἄλλῳ διακρίσεις πνευμάτων, ⸀ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ⸀[2]ἄλλῳ ἑρμηνεία γλωσσῶν· **11** πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη ⸂πολλὰ ἔχει⸃, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ ⸀σώματος πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· **13** καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ ⸀πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά. **15** ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; **16** καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος· **17** εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; **18** ⸀νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. **19** εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; **20** νῦν δὲ πολλὰ ⸀μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. **21** οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· Χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· **22** ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα

12:3 **Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ἰησοῦν RP • **Κύριος Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Κύριον Ἰησοῦν RP **6** **ὁ δὲ** Treg NIV RP] καὶ ὁ WH • **αὐτὸς** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **9** **ἑτέρῳ** WH Treg NIV] + δὲ RP • **ἄλλῳ** Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • **ἑνὶ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **10** **⸀ἄλλῳ** Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • **⸁ἄλλῳ** Treg] + δὲ WH NIV RP • **⸀[1]ἄλλῳ** Treg] + δὲ WH NIV RP • **ἑτέρῳ** WH Treg NIV] + δὲ RP • **⸀[2]ἄλλῳ** Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP **12** **πολλὰ ἔχει** WH Treg NIV] ἔχει πολλὰ RP • **σώματος** WH Treg NIV] + τοῦ ἑνός RP **13** **πάντες** WH Treg NIV] + εἰς RP **18** **νυνὶ** NIV RP] νῦν WH Treg **20** **μὲν** Treg NIV RP] – WH

μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, **23** καὶ ἃ δοκοῦμεν
ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ
τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, **24** τὰ δὲ εὐσχήμονα
ἡμῶν οὐ χρείαν ⸀ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ⸀ὑστεροῦντι
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, **25** ἵνα μὴ ᾖ ⸀σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ
ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. **26** καὶ ⸀εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ⸀μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. **28** καὶ οὓς μὲν
ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον
διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ⸀ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις,
κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. **29** μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται;
μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; **30** μὴ πάντες χαρίσματα
ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;
31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ ⸀μείζονα. καὶ ἔτι καθʼ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν
δείκνυμι.

13:1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην
δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. **2** ⸂καὶ ἐὰν⸃ ἔχω
προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ⸄καὶ ἐὰν⸅ ἔχω
πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη ⸀μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. **3** ⸂καὶ
ἐὰν⸃ ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, ⸄καὶ ἐὰν⸅ παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα
⸀καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ⸂ἡ ἀγάπη⸃,
οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, **5** οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ
παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, **6** οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ
τῇ ἀληθείᾳ· **7** πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

12:24 **ἔχει** WH Treg RP NA] + τιμῆς NIV • **ὑστεροῦντι** RP] ὑστερουμένῳ WH Treg NIV **25** **σχίσμα** WH Treg NIV] σχίσματα RP **26** **εἴτε** WH NIV RP] εἴ τι Treg • **μέλος** WH Treg] ἓν μέλος NIV RP **28** **ἔπειτα** WH Treg NIV] εἶτα RP **31** **μείζονα** WH Treg NIV] κρείττονα RP **13:2** **⸂καὶ ἐὰν⸃** Treg NIV RP] κἂν WH • **⸄καὶ ἐὰν⸅** NIV RP] κἂν WH Treg • **μεθιστάναι** Treg NIV] μεθιστάνειν WH RP **3** **⸂καὶ ἐὰν⸃** RP] κἂν WH Treg NIV • **⸄καὶ ἐὰν⸅** Treg NIV RP] κἂν WH • **καυθήσομαι** NIV] καυθήσωμαι Treg RP; καυχήσωμαι WH NA **4** **ἡ ἀγάπη** Treg NIV RP] – WH

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ⸀πίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. **9** ἐκ μέρους ⸀γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· **10** ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, ⸀τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. **11** ὅτε ἤμην νήπιος, ⸂ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος⸃· ⸀ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. **12** βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. **13** νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14:1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. **2** ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ⸀ἀλλὰ θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· **3** ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. **4** ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. **5** θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων ⸀δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ ⸀διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 ⸀Νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; **7** ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ ⸀δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; **8** καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον ⸂φωνὴν σάλπιγξ⸃ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; **9** οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. **10** τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ⸀εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ ⸀οὐδὲν ἄφωνον· **11** ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. **12** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13:8 πίπτει WH Treg NIV] ἐκπίπτει RP **9 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **10 τὸ** WH Treg NIV] τότε τὸ RP **11 ἐλάλουν … ἐλογιζόμην ὡς νήπιος** WH Treg NIV] ὡς νήπιος ἐλάλουν … ἐλογιζόμην RP • **ὅτε** WH Treg NIV] + δὲ RP **14:2 ἀλλὰ** WH Treg NIV] + τῷ RP **5 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP • **διερμηνεύῃ** WH Treg NIV] διερμηνεύει RP **6 Νῦν** WH Treg NIV] Νυνὶ RP **7 δῷ** WH Treg NIV] διδῷ RP **8 φωνὴν σάλπιγξ** Treg RP] σάλπιγξ φωνὴν WH NIV **10 εἰσιν** WH Treg NIV] ἐστὶν RP • **οὐδὲν** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP

13 ⸀Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. **14** ἐὰν γὰρ
προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
ἐστιν. **15** τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ·
ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ· **16** ἐπεὶ ἐὰν ⸀εὐλογῇς ⸀πνεύματι, ὁ
ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ;
ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· **17** σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. **18** εὐχαριστῶ τῷ ⸀θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον ⸀γλώσσαις ⸀λαλῶ·
19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους ⸂τῷ νοΐ⸃ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε,
ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. **21** ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις
καὶ ἐν χείλεσιν ⸀ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί
μου, λέγει κύριος. **22** ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν
ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ⸂λαλῶσιν
γλώσσαις⸃, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; **24** ἐὰν
δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ
πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, **25** ⸀τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι
⸂Ὄντως ὁ θεὸς⸃ ἐν ὑμῖν ἐστιν.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ⸀ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει,
διδαχὴν ἔχει, ⸂ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν⸃ ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα
πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. **27** εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον
τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω· **28** ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ⸀διερμηνευτής,
σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. **29** προφῆται δὲ δύο ἢ
τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· **30** ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ

14:13 Διὸ WH Treg NIV] Διόπερ RP **16 εὐλογῇς** WH Treg NIV] εὐλογήσῃς RP • **πνεύματι** Treg] ἐν πνεύματι WH NIV; τῷ πνεύματι RP **18 θεῷ** WH Treg NIV] + μου RP • **γλώσσαις** WH NIV RP] γλώσσῃ Treg • **λαλῶ** WH Treg NIV] λαλῶν RP **19 τῷ νοΐ** WH Treg NIV] διὰ τοῦ νοός RP **21 ἑτέρων** WH Treg NIV] ἑτέροις RP **23 λαλῶσιν γλώσσαις** WH Treg NIV] γλώσσαις λαλῶσιν RP **25 τὰ** WH Treg NIV] καὶ οὕτως τὰ RP • **Ὄντως ὁ θεὸς** WH Treg NIV] Ὁ θεὸς ὄντως RP **26 ἕκαστος** WH Treg NIV] +ὑμῶν RP • **ἀποκάλυψιν ἔχει γλῶσσαν** WH Treg NIV] γλῶσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει RP **28 διερμηνευτής** WH NIV RP] ἑρμηνευτής Treg

καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. **31** δύνασθε γὰρ καθ’ ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα
πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται **32** (καὶ πνεύματα προφητῶν
προφήταις ὑποτάσσεται, **33** οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης),
ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ ⸀γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ⸀ἐπιτρέπεται
αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ⸀ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. **35** εἰ δέ
τι ⸀μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ
ἐστιν γυναικὶ ⸂λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ⸃. **36** ἢ ἀφ’ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν,
ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω
ὑμῖν ὅτι κυρίου ⸀ἐστὶν· **38** εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ⸀ἀγνοεῖται. **39** ὥστε, ἀδελφοί ⸀μου,
ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν ⸂μὴ κωλύετε γλώσσαις⸃· **40** πάντα ⸀δὲ
εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15:1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν,
ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, **2** δι’ οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν
ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, **4** καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι
ἐγήγερται τῇ ⸂ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ⸃ κατὰ τὰς γραφάς, **5** καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα
τοῖς δώδεκα· **6** ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ
⸀πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς ⸀δὲ ἐκοιμήθησαν· **7** ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· **8** ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι
ὤφθη κἀμοί. **9** ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· **10** χάριτι δὲ θεοῦ
εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον

14:34 γυναῖκες WH Treg NIV] + ὑμῶν RP • **ἐπιτρέπεται** WH Treg NIV] ἐπιτέτραπται RP • **ὑποτασσέσθωσαν** WH Treg NIV] ὑποτάσσεσθαι RP **35 μαθεῖν** Treg NIV RP] μανθάνειν WH • **λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ** WH Treg NIV] ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP **37 ἐστὶν** Holmes] ἐστὶν ἐντολή WH Treg NIV; εἰσὶν ἐντολαί RP **38 ἀγνοεῖται** WH NIV] ἀγνοείτω Treg RP **39 μου** WH Treg NIV] – RP • **μὴ κωλύετε γλώσσαις** WH Treg NIV] γλώσσαις μὴ κωλύετε RP **40 δὲ** WH Treg NIV] – RP **15:4 ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ** WH Treg NIV] τρίτῃ ἡμέρᾳ RP **6 πλείονες** WH Treg NIV] πλείους RP • **δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP

αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ⸀ἡ σὺν ἐμοί.
11 εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν
⸂ἐν ὑμῖν τινες⸃ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; **13** εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν
οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· **14** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν
⸀ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ⸀κενὴ καὶ ἡ πίστις ⸀ὑμῶν, **15** εὑρισκόμεθα δὲ καὶ
ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν
Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. **16** εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· **17** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία
ἡ πίστις ⸀ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. **18** ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν
Χριστῷ ἀπώλοντο. **19** εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ⸂ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν⸃ μόνον,
ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν ⸀κεκοιμημένων.
21 ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου ⸀θάνατος, καὶ δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν·
22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ
πάντες ζῳοποιηθήσονται. **23** ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ
Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· **24** εἶτα τὸ τέλος, ὅταν
⸀παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν
καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, **25** δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι ⸀οὗ θῇ
πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. **26** ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται
ὁ θάνατος, **27** πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι
πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. **28** ὅταν
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, ⸀τότε αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι
αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς ⸀πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ
οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ ⸀αὐτῶν; **30** τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν
πᾶσαν ὥραν; **31** καθ᾽ ἡμέραν ἀποθνῄσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν ⸀καύχησιν, ἣν

15:10 ***ἡ*** NIV RP] – WH Treg **12** ***ἐν ὑμῖν τινες*** WH Treg NIV] *τινες ἐν ὑμῖν* RP **14** ***ἄρα*** WH Treg RP] + *καὶ* NIV • ***κενὴ*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP • ***ὑμῶν*** Treg NIV RP] *ἡμῶν* WH **17** ***ὑμῶν*** Treg NIV RP] + *ἐστίν* WH **19** ***ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν*** WH Treg NIV] *ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ* RP **20** ***κεκοιμημένων*** WH Treg NIV] + *ἐγένετο* RP **21** ***θάνατος*** WH Treg NIV] *ὁ θάνατος* RP **24** ***παραδιδῷ*** WH NIV] *παραδιδοῖ* Treg; *παραδῷ* RP **25** ***οὗ*** WH Treg NIV] + *ἄν* RP **28** ***τότε*** Treg NIV] + *καὶ* WH RP NA • ***πάντα*** WH Treg NIV] *τὰ πάντα* RP NA **29** ***αὐτῶν*** WH Treg NIV] *τῶν νεκρῶν* RP **31** ***καύχησιν*** RP] + *ἀδελφοί* WH Treg NIV

ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. **32** εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα
ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν,
αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν. **33** μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι
κακαί. **34** ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες
ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ⸀λαλῶ.

35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται;
36 ⸀ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζῳοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· **37** καὶ ὃ σπείρεις,
οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἤ
τινος τῶν λοιπῶν· **38** ὁ δὲ θεὸς ⸂δίδωσιν αὐτῷ⸃ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ⸀ἴδιον σῶμα. **39** οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ
ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ⸂σὰρξ πτηνῶν⸃, ἄλλη δὲ
⸀ἰχθύων. **40** καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ
τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. **41** ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη
δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται
ἐν ἀφθαρσίᾳ· **43** σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν
ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· **44** σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. ⸀Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ⸂ἔστιν καὶ⸃ πνευματικόν. **45** οὕτως καὶ
γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος
Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζῳοποιοῦν. **46** ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ
ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. **47** ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ
δεύτερος ⸀ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. **48** οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ
οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· **49** καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν
εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ⸀φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ
κληρονομῆσαι οὐ ⸀δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. **51** ἰδοὺ
μυστήριον ὑμῖν λέγω· ⸀πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,
52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ,

---

15:34 λαλῶ WH Treg NIV] λέγω RP **36 ἄφρων** WH Treg NIV] Ἄφρον RP **38 δίδωσιν αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ δίδωσιν RP • **ἴδιον** WH Treg NIV] τὸ ἴδιον RP **39 σὰρξ πτηνῶν** WH Treg NIV] ἰχθύων RP • **ἰχθύων** WH Treg NIV] πτηνῶν RP **44 Εἰ** WH Treg NIV] – RP • **ἔστιν καὶ** WH Treg NIV] καὶ ἔστιν σῶμα RP **47 ἄνθρωπος** WH Treg NIV] + ὁ κύριος RP **49 φορέσομεν** NIV] φορέσωμεν WH Treg RP **50 δύναται** WH Treg NIV] δύνανται RP **51 πάντες** WH Treg NIV] + μὲν RP

καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. **53** δεῖ γὰρ
τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
ἀθανασίαν. **54** ὅταν δὲ τὸ ⸂φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ⸃
θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ⸀ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος·
Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. **55** ποῦ σου, θάνατε, τὸ ⸂νῖκος; ποῦ σου, θάνατε,
τὸ κέντρον⸃; **56** τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς
ἁμαρτίας ὁ νόμος· **57** τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

58 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι,
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ
ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16:1 Περὶ δὲ τῆς λογείας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς
ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. **2** κατὰ μίαν ⸀σαββάτου
ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ⸀ἐὰν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν
ἔλθω τότε λογεῖαι γίνωνται. **3** ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ⸀ἐὰν δοκιμάσητε δι᾽
ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· **4** ἐὰν
δὲ ⸂ἄξιον ᾖ⸃ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ
διέρχομαι, **6** πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν ⸀παραμενῶ ἢ ⸀καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς
με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. **7** οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ
ἰδεῖν, ἐλπίζω ⸀γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ⸀ἐπιτρέψῃ.
8 ⸀ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· **9** θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν
μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς,
τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς ⸀κἀγώ· **11** μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ.

15:54 φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ Treg NIV RP] – WH • **ἀθανασίαν** Treg NIV RP] *τὴν ἀθανασίαν* WH **55 νῖκος ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον** WH Treg NIV] *κέντρον Ποῦ σου Ἅιδη τὸ νῖκος* RP **16:2 σαββάτου** WH Treg NIV] *σαββάτων* RP • **ἐὰν** WH Treg NIV] *ἂν* RP **3 ἐὰν** WH NIV RP] *ἂν* Treg **4 ἄξιον ᾖ** WH Treg NIV] *ᾖ ἄξιον* RP **6 παραμενῶ** Treg NIV RP] *καταμενῶ* WH • **καὶ** Treg NIV RP] – WH **7 γὰρ** WH Treg NIV] *δὲ* RP • **ἐπιτρέψῃ** WH Treg NIV] *ἐπιτρέπῃ* RP **8 ἐπιμενῶ** Treg NIV RP] *ἐπιμένω* WH **10 κἀγώ** NIV Treg RP] *ἐγώ* WH

προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός ⸀με, ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. **14** πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· **16** ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. **17** χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ⸀ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν, **18** ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ⸀ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ ⸀Πρίσκα σὺν τῇ κατ’ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. **20** ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. **22** εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν ⸀κύριον, ἤτω ἀνάθεμα. ⸂Μαράνα θά⸃. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου ⸀Ἰησοῦ μεθ’ ὑμῶν. **24** ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ ⸀Ἰησοῦ.

16:11 με WH NIV RP] ἐμέ Treg **17 ὑμέτερον** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **19 ἀσπάζεται** WH NIV] ἀσπάζονται Treg RP • **Πρίσκα** WH Treg NIV] Πρίσκιλλα RP **22 κύριον** WH Treg NIV] + Ἰησοῦν Χριστόν RP • **Μαράνα θά** NIV] Μαρὰν ἀθά WH Treg RP **23 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **24 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, **4** ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **5** ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. **6** εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· ⸂εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως⸃ τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, **7** καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ⸀ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ⸀ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ⸀ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς ⸀γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθʼ ὑπερβολὴν ⸂ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν⸃, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· **9** ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφʼ ἑαυτοῖς ἀλλʼ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· **10** ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ⸀ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, **11** συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ⸀ἡμῶν.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **6 εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως** WH NIV] – Treg RP **7 ὑμῶν** WH NIV] + εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας Treg RP • **ὡς** WH Treg NIV] ὥσπερ RP **8 ὑπὲρ** WH NIV RP] περὶ Treg • **γενομένης** WH Treg NIV] + ἡμῖν RP • **ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν** WH Treg NIV] ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν RP **10 ῥύσεται** WH Treg NIV] ῥύεται RP **11 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως
ἡμῶν, ὅτι ἐν ⸀ἁγιότητι καὶ εἰλικρινείᾳ ⸀τοῦ θεοῦ, ⸀οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ’
ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς· **13** οὐ
γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ’ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω
δὲ ⸀ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι
καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ⸀ἡμῶν
Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ⸂πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν⸃,
ἵνα δευτέραν ⸀χάριν ⸀σχῆτε, **16** καὶ δι’ ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ
πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ’ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν
Ἰουδαίαν. **17** τοῦτο οὖν ⸀βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ’ ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὒ
οὔ; **18** πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ⸀ἔστιν Ναὶ καὶ Οὔ.
19 ὁ ⸂τοῦ θεοῦ γὰρ⸃ υἱὸς ⸂Ἰησοῦς Χριστὸς⸃ ὁ ἐν ὑμῖν δι’ ἡμῶν κηρυχθείς, δι’
ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ
γέγονεν· **20** ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί· ⸀διὸ καὶ ⸂δι’ αὐτοῦ⸃ τὸ
Ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι’ ἡμῶν. **21** ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν
καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, **22** ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα
τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι
φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. **24** οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.
2:1 ἔκρινα ⸀γὰρ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν· **2** εἰ
γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ ⸀τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;
3 καὶ ⸀ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ⸀σχῶ ἀφ’ ὧν ἔδει με χαίρειν,

---

1:12 ἁγιότητι WH Treg NIV] ἁπλότητι RP NA • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP • **οὐκ** Treg NIV RP] καὶ οὐκ WH NA **13 ὅτι** WH Treg NIV] + καὶ RP **14 ἡμῶν** WH NA] – Treg NIV RP **15 πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν** WH Treg NIV] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP • **χάριν** Treg NIV RP] χαρὰν WH • **σχῆτε** WH Treg NIV] ἔχῆτε RP **17 βουλόμενος** WH Treg NIV] βουλευόμενος RP **18 ἔστιν** WH Treg NIV] ἐγένετο RP **19 τοῦ θεοῦ γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ τοῦ θεοῦ RP • **Ἰησοῦς Χριστὸς** Treg NIV RP] Χριστὸς Ἰησοῦς WH **20 διὸ** WH Treg NIV] – RP • **δι’ αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ RP **2:1 γὰρ** WH NIV] δὲ Treg RP **2 τίς** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **3 ἔγραψα** WH Treg NIV] + ὑμῖν RP • **σχῶ** WH Treg NIV] ἔχω RP

πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. **4** ἐκ γὰρ
πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ
ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ
ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. **6** ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν
πλειόνων, **7** ὥστε τοὐναντίον ⸀μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι,
μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. **8** διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· **9** εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν
ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. **10** ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ
⸂ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι⸃ κεχάρισμαι, δι᾽ ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, **11** ἵνα μὴ
πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι
ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, **13** οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με
Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ
τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι᾽ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· **15** ὅτι
Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις,
16 οἷς μὲν ὀσμὴ ⸀ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ⸁ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν.
καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; **17** οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ ⸀πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ θεοῦ ⸀κατέναντι θεοῦ ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν.

3:1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς ⸀συνιστάνειν; ⸀ἢ μὴ χρῄζομεν ὥς τινες
συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ⸀ὑμῶν; **2** ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ
πάντων ἀνθρώπων· **3** φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα
ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν
λιθίναις ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις.

2:7 **μᾶλλον** Treg NIV RP] – WH **10** **ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι** WH Treg NIV] εἴ τι κεχάρισμαι ᾧ RP **16** **⸀ἐκ** WH Treg NIV] – RP • **⸁ἐκ** WH Treg NIV] – RP **17** **πολλοὶ** WH Treg NIV] λοιποί RP • **κατέναντι** WH Treg NIV] κατενώπιον τοῦ RP **3:1** **συνιστάνειν** WH NIV RP] συνιστᾶν Treg • **ἢ** WH Treg NIV] Εἰ RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] +συστατικῶν RP

4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. **5** οὐχ ὅτι ⸂ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν⸃ λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ⸀αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, **6** ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζῳοποιεῖ.

7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν ⸀γράμμασιν ⸀ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, **8** πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; **9** εἰ γὰρ ⸂τῇ διακονίᾳ⸃ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς ⸀δικαιοσύνης δόξῃ. **10** καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ⸀εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης· **11** εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ⸀αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. **14** ἀλλὰ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ⸀ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ⸀ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, **15** ἀλλ᾽ ἕως σήμερον ἡνίκα ⸂ἂν ἀναγινώσκηται⸃ Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· **16** ἡνίκα ⸂δὲ ἐὰν⸃ ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. **17** ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα ⸀κυρίου, ἐλευθερία. **18** ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4:1 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ⸀ἐγκακοῦμεν, **2** ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει

3:5 **ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν** WH Treg NIV] ἱκανοί ἐσμεν ἀφ᾽ ἑαυτῶν RP • **αὐτῶν** WH] αὑτῶν Treg; ἑαυτῶν NIV RP **7** **γράμμασιν** WH NIV RP] γράμματι Treg • **ἐντετυπωμένη** WH Treg NIV] + ἐν RP **9** **τῇ διακονίᾳ** Treg NIV] ἡ διακονία WH RP • **δικαιοσύνης** WH Treg NIV] + ἐν RP **10** **εἵνεκεν** WH Treg NIV] ἕνεκεν RP **13** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **14** **ἡμέρας** WH Treg NIV] – RP • **ὅτι** WH Treg NIV] ὅ τι RP **15** **ἂν ἀναγινώσκηται** WH Treg NIV] ἀναγινώσκεται RP **16** **δὲ ἐὰν** WH NIV] δὲ ἂν Treg RP **17** **κυρίου** WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **4:1** **ἐγκακοῦμεν** WH Treg NIV] ἐκκακοῦμεν RP

τῆς ἀληθείας ⸀συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **3** εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν
τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, **4** ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου
ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ⸀αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ
εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. **5** οὐ γὰρ ἑαυτοὺς
κηρύσσομεν ἀλλὰ ⸂Χριστὸν Ἰησοῦν⸃ κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ
Ἰησοῦν. **6** ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· Ἐκ σκότους φῶς ⸀λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ
⸀Χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ
ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· **8** ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ’
οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ’ οὐκ ἐξαπορούμενοι, **9** διωκόμενοι ἀλλ’
οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ’ οὐκ ἀπολλύμενοι, **10** πάντοτε
τὴν νέκρωσιν ⸀τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· **11** ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον
παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ
σαρκὶ ἡμῶν. **12** ὥστε ⸀ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, **14** εἰδότες
ὅτι ὁ ἐγείρας ⸀τὸν Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς ⸀σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν
ὑμῖν. **15** τὰ γὰρ πάντα δι’ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν
εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ⸀ἐγκακοῦμεν, ἀλλ’ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται,
ἀλλ’ ὁ ⸂ἔσω ἡμῶν⸃ ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. **17** τὸ γὰρ παραυτίκα
ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ⸀ἡμῶν καθ’ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος
δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, **18** μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ
βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

4:2 συνιστάνοντες WH NIV] *συνιστάντες* Treg; *συνιστῶντες* RP **4 αὐγάσαι** WH Treg NIV] + *αὐτοῖς* RP **5 Χριστὸν Ἰησοῦν** WH Treg RP] *Ἰησοῦν Χριστὸν* NIV **6 λάμψει** WH Treg NIV] *λάμψαι* RP • **Χριστοῦ** WH Treg NIV] *Ἰησοῦ Χριστοῦ* RP NA **10 τοῦ** WH Treg NIV] + *κυρίου* RP **12 ὁ** WH Treg NIV] + *μὲν* RP **14 τὸν** Holmes WH^{marg}] + *κύριον* WH Treg NIV RP • **σὺν** WH Treg NIV] *διὰ* RP **16 ἐγκακοῦμεν** WH Treg NIV] *ἐκκακοῦμεν* RP • **ἔσω ἡμῶν** WH Treg NIV] *ἔσωθεν* RP **17 ἡμῶν** Treg NIV RP] – WH

5:1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ,
οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** καὶ
γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι
ἐπιποθοῦντες, **3** ⸂εἴ γε⸃ καὶ ⸀ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. **4** καὶ γὰρ
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ’ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ’
ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. **5** ὁ δὲ κατεργασάμενος
ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ⸀ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι
ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, **7** διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους—
8 θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ
ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον· **9** διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε
ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. **10** τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι
δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ
σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε ⸀φαῦλον.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ
πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
12 ⸀οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν
καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ
⸂μὴ ἐν⸃ καρδίᾳ. **13** εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** ἡ
γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ⸀ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων
ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· **15** καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες
μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· ⸀εἰ καὶ
ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. **17** ὥστε εἴ τις
ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν ⸀καινά· **18** τὰ δὲ
πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ ⸀διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος
ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, **19** ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον
καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ
θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. **20** ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν

5:3 ***εἴ γε*** WH NIV RP] *εἴ περ* Treg • ***ἐνδυσάμενοι*** WH Treg NIV RP] *ἐκδυσάμενοι* NA **5** ***ὁ*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP **10** ***φαῦλον*** WH Treg NIV] *κακόν* RP **12** ***οὐ*** WH Treg NIV] + *γὰρ* RP • ***μὴ ἐν*** WH Treg NIV] *οὐ* RP **14** ***ὅτι*** WH Treg NIV] + *εἰ* RP **16** ***εἰ*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **17** ***καινά*** WH Treg NIV] + *τὰ πάντα* RP **18** ***διὰ*** WH Treg NIV] + *Ἰησοῦ* RP

ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι’ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. **21** ⸀τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6:1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· **2** λέγει γάρ· Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· **3** μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, **4** ἀλλ’ ἐν παντὶ ⸀συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, **5** ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, **6** ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, **7** ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, **8** διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, **9** ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνῄσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, **10** ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· **12** οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· **13** τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ, ⸂ἢ τίς⸃ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; **15** τίς δὲ συμφώνησις ⸀Χριστοῦ πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; **16** τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ⸂ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν⸃ ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί ⸀μου λαός. **17** διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς· **18** καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος

5:21 τὸν WH Treg NIV] + γὰρ RP **6:4 συνιστάνοντες** WH] συνιστάντες NIV Treg; συνιστῶντες RP **14 ἢ τίς** WH Treg NIV] Τίς δὲ RP **15 Χριστοῦ** WH Treg NIV] Χριστῷ RP **16 ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν** WH Treg NIV] Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε RP • **μου** WH Treg NIV] μοι RP

παντοκράτωρ. **7:1** ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν
ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην
ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα
ἐπλεονεκτήσαμεν. **3** ⸂πρὸς κατάκρισιν οὐ⸃ λέγω, προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. **4** πολλή μοι παρρησία
πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει,
ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ⸀ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ
σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι—**6** ἀλλ᾽
ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·
7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη
ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν
ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. **8** ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ
ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην (⸀βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη
εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς), **9** νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι
ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε
ἐξ ἡμῶν. **10** ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον
⸀ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. **11** ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ
τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν ⸀λυπηθῆναι πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ
ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς ⸀εἶναι τῷ πράγματι.
12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ⸀ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, ⸀οὐδὲ ⸁ἕνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος, ἀλλ᾽ ⸀¹ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **13** διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ⸀ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· **14** ὅτι εἴ
τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ

7:3 πρὸς κατάκρισιν οὐ WH Treg NIV] Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP **5 ἔσχηκεν** WH NIV RP] ἔσχεν Treg **8 βλέπω** WH Treg] βλέπων WHapp; βλέπω γὰρ NIV RP **10 ἐργάζεται** WH Treg NIV] κατεργάζεται RP **11 λυπηθῆναι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • **εἶναι** WH Treg NIV] + ἐν RP **12 ⸀ἕνεκεν** WH Treg NIV] εἵνεκεν RP • **οὐδὲ** Treg NIV RP] ἀλλ᾽ οὐδὲ WH • **⸁ἕνεκεν** WH Treg NIV] εἵνεκεν RP • **⸀¹ἕνεκεν** WH Treg NIV] εἵνεκεν RP **13 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ⸀ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. **15** καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν ἀναμιμνῃσκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. **16** χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8:1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, **2** ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς ⸂τὸ πλοῦτος⸃ τῆς ἁπλότητος αὐτῶν· **3** ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ⸀παρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι **4** μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους— **5** καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν ἀλλ’ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, **6** εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· **7** ἀλλ’ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ⸂ἡμῶν ἐν ὑμῖν⸃ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

8 Οὐ κατ’ ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· **9** γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι’ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. **10** καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· **11** νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. **12** εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ⸀ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. **13** οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ⸀ὑμῖν θλῖψις· ἀλλ’ ἐξ ἰσότητος **14** ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· **15** καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ ⸀διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, **17** ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων

7:14 **ἡ** Treg NIV RP] – WH **8:2** **τὸ πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **3** **παρὰ** WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **7** **ἡμῶν ἐν ὑμῖν** WH NA] ὑμῶν ἐν ἡμῖν Treg NIV RP **12** **ἔχῃ** WH Treg NIV] + τις RP **13** **ὑμῖν** WH Treg NIV] + δὲ RP **16** **διδόντι** WH Treg RP] δόντι NIV

αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. **18** συνεπέμψαμεν δὲ μετ’ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν
οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν— **19** οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ
καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ⸀σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ
τῇ διακονουμένῃ ὑφ’ ἡμῶν πρὸς τὴν ⸀αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν
ἡμῶν— **20** στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ
τῇ διακονουμένῃ ὑφ’ ἡμῶν, **21** ⸂προνοοῦμεν γὰρ⸃ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον
κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. **22** συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ
σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. **23** εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς
ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα
Χριστοῦ. **24** τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ
ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ⸀ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9:1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν
τὸ γράφειν ὑμῖν, **2** οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι
Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ⸀τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
τοὺς πλείονας. **3** ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, **4**
μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους
καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ ⸀λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ⸀ταύτῃ. **5**
ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν ⸀εἰς
ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν ⸀προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην
ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων
ἐπ’ εὐλογίαις ἐπ’ εὐλογίαις καὶ θερίσει. **7** ἕκαστος καθὼς ⸀προῄρηται τῇ
καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. **8** ⸀δυνατεῖ
δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· **9** (καθὼς γέγραπται·
Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· **10** ὁ

8:19 σὺν NIV RP] ἐν WH Treg • **αὐτοῦ** NIV RP] – WH Treg **21 προνοοῦμεν γὰρ** WH Treg NIV] προνοούμενοι RP **24 ἐνδεικνύμενοι** Treg NIV] ἐνδείξασθε WH RP **9:2 τὸ** WH Treg NIV] ὁ ἐξ RP **4 λέγωμεν** WH Treg RP] λέγω NIV • **ταύτῃ** WH Treg NIV] + τῆς καυχήσεως RP **5 εἰς** WH NIV RP] πρὸς Treg • **προεπηγγελμένην** WH Treg NIV] προκατηγγελμένην RP **7 προῄρηται** WH Treg NIV] προαιρεῖται RP **8 δυνατεῖ** WH Treg NIV] Δυνατὸς RP

δὲ ἐπιχορηγῶν ⸀σπόρον τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν ⸀χορηγήσει καὶ ⸀πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ⸀αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·)
11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι’ ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ— **12** ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ— **13** διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, **14** καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ’ ὑμῖν. **15** ⸀χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10:1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· **2** δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.
3 ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— **4** τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων—λογισμοὺς καθαιροῦντες **5** καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, **6** καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ⸀ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ οὕτως καὶ ⸀ἡμεῖς. **8** ἐάν ⸀τε ⸀γὰρ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ ⸀κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, **9** ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν· **10** ὅτι Αἱ ⸂ἐπιστολαὶ μέν⸃, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. **11** τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι’ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

9:10 σπόρον Treg NIV] σπέρμα WH RP • **χορηγήσει** WH Treg NIV] χορηγήσαι RP • **πληθυνεῖ** WH Treg NIV] πληθύναι RP • **αὐξήσει** WH Treg NIV] αὐξήσαι RP **15 χάρις** WH Treg NIV] + δὲ RP **10:7 ἐφ’** WH Treg NIV] ἀφ’ RP • **ἡμεῖς** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **8 τε** WH NIV RP] – Treg • **γὰρ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **κύριος** WH Treg NIV] + ἡμῖν RP **10 ἐπιστολαὶ μέν** WH Treg NIV] μέν ἐπιστολαὶ RP

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς
συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες
ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. **13** ἡμεῖς δὲ ⸀οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα,
ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι
ἄχρι καὶ ὑμῶν— **14** οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν
ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ—
15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες
αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν
εἰς περισσείαν, **16** εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. **17** Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω·
18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ⸀συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος
συνίστησιν.

11:1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν ⸀τι ⸀ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ
μου. **2** ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον
ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· **3** φοβοῦμαι δὲ μή πως, ὡς ὁ ὄφις ⸂ἐξηπάτησεν
Εὕαν⸃ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, ⸀φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος
⸂καὶ τῆς ἁγνότητος⸃ τῆς εἰς τὸν Χριστόν. **4** εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον
Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ
ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ⸀ἀνέχεσθε. **5** λογίζομαι
γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων· **6** εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ,
ἀλλ᾽ οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ⸀φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν
τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; **8** ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα
λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, **9** καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ
ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν
οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ⸂ἐμαυτὸν ὑμῖν⸃
ἐτήρησα καὶ τηρήσω. **10** ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη

10:13 ***οὐκ*** WH Treg NIV] *οὐχὶ* RP **18** ***συνιστάνων*** WH Treg NIV] *συνιστῶν* RP **11:1** ***τι*** WH Treg NIV] – RP • ***ἀφροσύνης*** WH Treg NIV] *τῇ ἀφροσύνῃ* RP **3** ***ἐξηπάτησεν Εὕαν*** WH Treg NIV] *Εὕαν ἐξηπάτησεν* RP • ***φθαρῇ*** WH Treg NIV] *οὕτως φθαρῇ* RP • ***καὶ τῆς ἁγνότητος*** WH Treg NIV] – RP **4** ***ἀνέχεσθε*** WH NIV] *ἠνείχεσθε* RP; *ἀνείχεσθε* Treg **6** ***φανερώσαντες*** WH Treg NIV] *φανερωθέντες* RP **9** ***ἐμαυτὸν ὑμῖν*** WH Treg NIV] *ὑμῖν ἐμαυτὸν* RP

οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. **11** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ
ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.

12 Ὃ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων
ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. **13** οἱ γὰρ τοιοῦτοι
ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ·
14 καὶ οὐ ⸀θαῦμα, αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός·
15 οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι—εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα
δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι· **17** ὃ λαλῶ οὐ ⸂κατὰ κύριον
λαλῶ⸃, ἀλλ᾽ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. **18** ἐπεὶ
πολλοὶ καυχῶνται ⸀κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. **19** ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε
τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· **20** ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις
κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ⸂εἰς πρόσωπον ὑμᾶς⸃ δέρει.
21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ⸀ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ᾽ ἄν τις τολμᾷ,
ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. **22** Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσιν;
κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. **23** διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν
λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν ⸂φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν
πληγαῖς ὑπερβαλλόντως⸃, ἐν θανάτοις πολλάκις· **24** ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις
τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, **25** τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· **26** ὁδοιπορίαις πολλάκις,
κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν
ψευδαδέλφοις, **27** ⸀κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· **28** χωρὶς τῶν παρεκτὸς
ἡ ⸀ἐπίστασίς ⸀μοι ἡ καθ᾽ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. **29** τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

11:14 θαῦμα WH Treg NIV] θαυμαστόν RP **17 κατὰ κύριον λαλῶ** WH Treg NIV] λαλῶ κατὰ κύριον RP **18 κατὰ** Treg NIV] + τὴν WH RP **20 εἰς πρόσωπον ὑμᾶς** WH Treg NIV] ὑμᾶς εἰς πρόσωπον RP **21 ἠσθενήκαμεν** WH Treg NIV] ἠσθενήσαμεν RP **23 φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως** WH Treg NIV] πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP **27 κόπῳ** WH Treg NIV] ἐν κόπῳ RP **28 ἐπίστασίς** WH Treg NIV] ἐπισύστασίς RP • **μοι** WH Treg NIV] μου RP

30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. **31** ὁ θεὸς καὶ
πατὴρ τοῦ κυρίου ⸀Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. **32** ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἁρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν
⸂πόλιν Δαμασκηνῶν⸃ πιάσαι ⸀με, **33** καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην
διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12:1 Καυχᾶσθαι ⸀δεῖ· οὐ ⸂συμφέρον μέν⸃, ἐλεύσομαι ⸀δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ
ἀποκαλύψεις κυρίου. **2** οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—
εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς
οἶδεν—ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. **3** καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι εἴτε ⸀χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—
4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν
ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. **5** ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ
καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ⸀ἀσθενείαις. **6** ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ
ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ
ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ⸀τι ἐξ ἐμοῦ, **7** καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. ⸀διὸ
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος ⸀Σατανᾶ, ἵνα με
κολαφίζῃ, ⸂ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι⸃. **8** ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα
ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· **9** καὶ εἴρηκέν μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ ⸀δύναμις
ἐν ἀσθενείᾳ ⸀τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις ⸀μου,
ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. **10** διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις,
ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς ⸀καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
11 Γέγονα ⸀ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν
συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι·
12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ⸀ὑπομονῇ,

---

11:31 **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **32** **πόλιν Δαμασκηνῶν** WH Treg NIV] Δαμασκηνῶν πόλιν RP • **με** WH Treg NIV] + θέλων RP **12:1** **δεῖ** WH Treg NIV] δὴ RP • **συμφέρον μέν** WH Treg NIV] συμφέρει μοι RP • **δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP **3** **χωρὶς** WH Treg NIV] ἐκτὸς RP **5** **ἀσθενείαις** WH Treg NIV] + μου RP **6** **τι** NIV RP] – WH Treg **7** **διὸ** WH Treg NIV] – RP • **Σατανᾶ** WH Treg NIV] Σατᾶν RP • **ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι** WH NIV RP] – Treg **9** **δύναμις** WH Treg NIV] + μου RP • **τελεῖται** WH Treg NIV] τελειοῦται RP • **μου** Treg NIV RP] – WH **10** **καὶ** WH NIV] ἐν Treg RP **11** **ἄφρων** WH Treg NIV] + καυχώμενος RP **12** **ὑπομονῇ** WH Treg NIV] + ἐν RP

σημείοις ⸀τε καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. **13** τί γάρ ἐστιν ὃ ⸀ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδοὺ τρίτον ⸀τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ ⸀καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. **15** ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ⸀εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ⸀ἀγαπῶν, ἧσσον ἀγαπῶμαι; **16** ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. **17** μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι’ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; **18** παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

19 ⸀Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; ⸀κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς, **20** φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως ⸀ἔρις, ⸀ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· **21** μὴ πάλιν ⸂ἐλθόντος μου⸃ ⸀ταπεινώσῃ ⸀με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

13:1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. **2** προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν ⸀νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, **3** ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν, **4** καὶ ⸀γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ⸀ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

12:12 τε WH NIV] – Treg RP **13 ἡσσώθητε** WH Treg NIV] ἡττήθητε RP **14 τοῦτο** WH Treg NIV] – RP • **καταναρκήσω** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **15 εἰ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀγαπῶν** Treg NIV RP] ἀγαπῶ WH **19 Πάλαι** WH Treg NIV] Πάλιν RP • **κατέναντι** WH Treg NIV] Κατενώπιον τοῦ RP **20 ἔρις** WH NIV] ἔρεις Treg RP • **ζῆλος** WH Treg NIV] ζῆλοι RP **21 ἐλθόντος μου** WH Treg NIV] ἐλθόντα με RP • **ταπεινώσῃ** WH NIV] ταπεινώσει Treg RP • **με** WH Treg NIV] – RP **13:2 νῦν** WH Treg NIV] + γράφω RP **4 γὰρ** WH Treg NIV] + εἰ RP • **ζήσομεν** WH Treg NIV] ζησόμεθα RP

5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ
ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ⸂Ἰησοῦς Χριστὸς⸃ ἐν ⸀ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.
6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. **7** ⸀εὐχόμεθα δὲ πρὸς
τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ'
ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. **8** οὐ γὰρ δυνάμεθά
τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς
ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· ⸀τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν
ἐξουσίαν ἣν ⸂ὁ κύριος ἔδωκέν μοι⸃, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ
φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
12 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
13 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ⸀ὑμῶν.

13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ἐστίν RP **7 εὐχόμεθα** WH Treg NIV] Εὐχόμαι RP **9 τοῦτο** WH Treg NIV] + δὲ RP **10 ὁ κύριος ἔδωκέν μοι** WH Treg NIV] ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP **13 ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ’ ἀνθρώπων οὐδὲ δι’ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, **2** καὶ οἱ σὺν
ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ⸂καὶ κυρίου ἡμῶν⸃ Ἰησοῦ Χριστοῦ, **4** τοῦ δόντος ἑαυτὸν
⸀ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ⸂αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος⸃
πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, **5** ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν
χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, **7** ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν
οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ⸀εὐαγγελίζηται ⸀ὑμῖν παρ’ ὃ
εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. **9** ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν
λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ’ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; ⸀εἰ
ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω ⸀γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ’ ἐμοῦ
ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· **12** οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον
αὐτό, ⸀οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι’ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι
καθ’ ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, **14** καὶ
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου,
περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. **15** ὅτε δὲ
⸀εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος

1:3 καὶ κυρίου ἡμῶν Treg RP] ἡμῶν καὶ κυρίου WH NIV **4 ὑπὲρ** WH NIV] περὶ Treg RP • **αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος** WH Treg NIV] ἐνεστῶτος αἰῶνος RP **8 εὐαγγελίζηται** Treg NIV RP] εὐαγγελίσηται WH • **ὑμῖν** WH Treg RP NA] – NIV **10 εἰ** WH Treg NIV] + γὰρ RP **11 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **12 οὔτε** WH NIV RP] οὐδὲ Treg **15 εὐδόκησεν** Holmes WH[marg]] + ὁ θεὸς WH Treg NIV RP

αὐτοῦ **16** *ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,* **17** *οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.*

18 *Ἔπειτα μετὰ ⸂ἔτη τρία⸃ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι ⸀Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε·* **19** *ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.* **20** *ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.* **21** *ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας.* **22** *ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ,* **23** *μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει,* **24** *καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.*

2:1 *Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον·* **2** *ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον.* **3** *ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι·* **4** *διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ⸀καταδουλώσουσιν—* **5** *οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.* **6** *ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι—ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον ⸀θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο,* **7** *ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς,* **8** *ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη,* **9** *καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾷ κοινωνίας, ἵνα ⸀ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν·* **10** *μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.*

1:18 ***ἔτη τρία*** Treg NIV RP] *τρία ἔτη* WH • **Κηφᾶν** WH Treg NIV] *Πέτρον* RP **2:4** ***καταδουλώσουσιν*** WH Treg NIV] *καταδουλώσωνται* RP **6** **θεὸς** Treg RP] ὁ θεὸς WH NIV **9** ***ἡμεῖς*** WH Treg NIV] + *μὲν* RP

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν ⸀Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,
ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· **12** πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ⸀ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος
τοὺς ἐκ περιτομῆς. **13** καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ⸀καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι,
ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. **14** ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ
ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ⸀Κηφᾷ ἔμπροσθεν
πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ⸂καὶ ⸀οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῇς⸃, ⸀πῶς τὰ
ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, **16** εἰδότες ⸀δὲ ὅτι
οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃,
καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως
Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ⸂ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται⸃
πᾶσα σάρξ. **17** εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ
ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· **18** εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα
ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν ⸀συνιστάνω. **19** ἐγὼ γὰρ διὰ
νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· **20** ζῶ δὲ οὐκέτι
ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ ⸂υἱοῦ
τοῦ θεοῦ⸃ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. **21** οὐκ
ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν
ἀπέθανεν.

3:1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ⸀ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς
Χριστὸς ⸀προεγράφη ἐσταυρωμένος; **2** τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ
ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; **3** οὕτως ἀνόητοί ἐστε;
ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; **4** τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε
καὶ εἰκῇ. **5** ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ

2:11 Κηφᾶς WH Treg NIV] Πέτρος RP **12 ἦλθον** WH NIV RP] ἦλθεν Treg **13 καὶ** WH Treg RP NA] – NIV **14 Κηφᾷ** WH Treg NIV] Πέτρῳ RP • **καὶ … Ἰουδαϊκῶς ζῇς** WH Treg NIV] ζῇς καὶ … Ἰουδαϊκῶς RP • **οὐκ** WH Treg RP] οὐχὶ NIV • **πῶς** WH Treg NIV] τί RP **16 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **Ἰησοῦ Χριστοῦ** NIV RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg • **ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται** WH Treg NIV] διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου RP **18 συνιστάνω** WH Treg NIV] συνίστημι RP **20 υἱοῦ τοῦ θεοῦ** WH NIV RP] θεοῦ καὶ Χριστοῦ Treg **3:1 ἐβάσκανεν** WH Treg NIV] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι RP • **προεγράφη** WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP

ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; **6** καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι ⸀υἱοί εἰσιν⸁ Ἀβραάμ.
8 προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. **9** ὥστε οἱ ἐκ πίστεως
εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ ⸂ὅτι
Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ⸂ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ
τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. **11** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ
δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, **12** ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως,
ἀλλ᾽· Ὁ ποιήσας ⸂αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. **13** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ
τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ⸀ὅτι γέγραπται⸁·
Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, **14** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία
τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν ⸀Χριστῷ Ἰησοῦ⸁, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος
λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην
οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. **16** τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ᾽
ὡς ἐφ᾽ ἑνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. **17** τοῦτο δὲ λέγω·
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ ⸂θεοῦ ὁ μετὰ ⸀τετρακόσια καὶ τριάκοντα
ἔτη⸁ γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. **18** εἰ γὰρ
ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας
κεχάρισται ὁ θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις ⸂οὗ ἔλθῃ τὸ
σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι᾽ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου· **20** ὁ δὲ μεσίτης
ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη
νόμος ὁ δυνάμενος ζῳοποιῆσαι, ὄντως ⸀ἐκ νόμου ἂν⸁ ἦν ἡ δικαιοσύνη. **22** ἀλλὰ

3:7 υἱοί εἰσιν WH Treg NIV] εἰσιν υἱοὶ RP **10 ὅτι** WH Treg NIV] – RP • **ἐμμένει** WH Treg NIV] + ἐν RP **12 αὐτὰ** WH Treg NIV] + ἄνθρωπος RP **13 ὅτι γέγραπται** WH Treg NIV] γέγραπται γάρ RP **14 Χριστῷ Ἰησοῦ** NIV RP] Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg **17 θεοῦ** WH Treg NIV] + εἰς Χριστὸν RP • **τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη** WH Treg NIV] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP **19 οὗ** Treg NIV RP] ἂν WH **21 ἐκ νόμου ἂν** Treg NIV] ἐν νόμῳ ἂν WH; ἂν ἐκ νόμου RP

συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα ⸀συγκλειόμενοι
εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. **24** ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν
γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· **25** ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως
οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. **26** πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **27** ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε·
28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν
καὶ θῆλυ· ⸀πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **29** εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ,
ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, ⸀κατ᾽ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4:1 Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὤν, **2** ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
προθεσμίας τοῦ πατρός. **3** οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα
τοῦ κόσμου ⸀ἤμεθα δεδουλωμένοι· **4** ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου,
ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ
νόμον, **5** ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. **6** ὅτι
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας
⸀ἡμῶν, κρᾶζον· Αββα ὁ πατήρ. **7** ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός,
καὶ κληρονόμος ⸂διὰ θεοῦ⸃.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς ⸂φύσει μὴ⸃ οὖσι θεοῖς·
9 νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε
πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν ⸀δουλεύειν θέλετε;
10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. **11** φοβοῦμαι
ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με
ἠδικήσατε· **13** οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ
πρότερον, **14** καὶ τὸν πειρασμὸν ⸀ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε
οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

3:23 **συγκλειόμενοι** WH Treg NIV] συγκεκλεισμένοι RP **28** **πάντες** WH NIV RP] ἅπαντες Treg **29** **κατ᾽** WH Treg NIV] καὶ κατ᾽ RP **4:3** **ἤμεθα** WH NIV] ἦμεν Treg RP **6** **ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **7** **διὰ θεοῦ** WH Treg NIV] θεοῦ διὰ Χριστοῦ RP **8** **φύσει μὴ** WH Treg NIV] μὴ φύσει RP **9** **δουλεύειν** NIV RP] δουλεῦσαι WH Treg **14** **ὑμῶν** WH Treg NIV] μου τὸν RP

15 ⸀ποῦ ⸀οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ⸀ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. **16** ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα
ἀληθεύων ὑμῖν; **17** ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν,
ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. **18** καλὸν ⸀δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον
ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, **19** ⸀τέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω ⸀μέχρις οὗ
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· **20** ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι
τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε;
22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα
ἐκ τῆς ἐλευθέρας· **23** ἀλλ’ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ
δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ⸀δι’ ἐπαγγελίας. **24** ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται
γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις
ἐστὶν Ἁγάρ, **25** τὸ ⸀δὲ Ἁγὰρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν
Ἰερουσαλήμ, δουλεύει ⸀γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· **26** ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ
ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν ⸀μήτηρ ἡμῶν· **27** γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι,
στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. **28** ⸂ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ
Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ⸃· **29** ἀλλ’ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς
ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. **30** ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε
τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ ⸀κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς
παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. **31** ⸀διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης
τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. **5:1** τῇ ἐλευθερίᾳ ⸂ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν·
στήκετε οὖν⸃ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς
οὐδὲν ὠφελήσει. **3** μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι
ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. **4** κατηργήθητε ⸀ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες
ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. **5** ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως

4:15 ποῦ WH Treg NIV] Τίς RP • **οὖν** WH Treg NIV] + ἦν RP • **ἐξορύξαντες** WH Treg NIV] + ἂν RP **18 δὲ** WH Treg NIV] + τὸ RP **19 τέκνα** Treg NIV] τεκνία WH RP • **μέχρις** WH Treg NIV] ἄχρι RP **23 δι’** WH Treg NIV] διὰ τῆς RP **25 δὲ** WH NIV] γὰρ RP Treg • **γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **26 μήτηρ** WH Treg NIV] + πάντων RP **28 ὑμεῖς δέ … τέκνα ἐστέ** Treg NIV] ἡμεῖς δὲ … τέκνα ἐσμέν WH RP **30 κληρονομήσει** WH Treg NIV] κληρονομήσῃ RP **31 διό** WH Treg NIV] Ἄρα RP **5:1 ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν στήκετε οὖν** WH Treg NIV] οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν στήκετε RP **4 ἀπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP

ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. **6** ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι
ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη.

7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ⸀τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; **8** ἡ
πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. **9** μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.
10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων
ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ⸀ἐὰν ᾖ. **11** ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν
ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.
12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν
εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις· **14** ὁ γὰρ
πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ ⸀πεπλήρωται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
⸀σεαυτόν. **15** εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ᾽ ἀλλήλων
ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.
17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός,
ταῦτα ⸀γὰρ ⸂ἀλλήλοις ἀντίκειται⸃, ἵνα μὴ ἃ ⸀ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. **18** εἰ δὲ
πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. **19** φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός,
ἅτινά ⸀ἐστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, **20** εἰδωλολατρία, φαρμακεία,
ἔχθραι, ⸂ἔρις, ζῆλος⸃, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, **21** ⸀φθόνοι,
μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν ⸀καθὼς προεῖπον ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

22 Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,
χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, **23** πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων
οὐκ ἔστιν νόμος. **24** οἱ δὲ τοῦ ⸀Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς
παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. **25** εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.
26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6:1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς
οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν

5:7 τῇ NIV RP] – WH Treg **10 ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP **14 πεπλήρωται** WH Treg NIV] πληροῦται RP • **σεαυτόν** WH Treg NIV] ἑαυτόν RP **17 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP • **ἀλλήλοις ἀντίκειται** WH Treg NIV] ἀντίκειται ἀλλήλοις RP • **ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP **19 ἐστιν** WH Treg NIV] + μοιχεία RP **20 ἔρις ζῆλος** WH Treg NIV] ἔρεις ζῆλοι RP **21 φθόνοι** WH NIV] + φόνοι Treg RP • **καθὼς** WH Treg NIV] + καὶ RP **24 Χριστοῦ** RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV

σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. **2** ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως
⸀ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. **3** εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν,
⸂φρεναπατᾷ ἑαυτόν⸃· **4** τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς
ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον, **5** ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον
φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν
ἀγαθοῖς. **7** μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ⸀ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος,
τοῦτο καὶ θερίσει· **8** ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς
θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν
αἰώνιον. **9** τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ⸀ἐγκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν
μὴ ἐκλυόμενοι. **10** ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ⸀ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς
πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. **12** ὅσοι θέλουσιν
εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ⸀ἵνα
τῷ σταυρῷ τοῦ ⸀Χριστοῦ ⸀μὴ διώκωνται· **13** οὐδὲ γὰρ οἱ ⸀περιτεμνόμενοι αὐτοὶ
νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ
σαρκὶ καυχήσωνται. **14** ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι’ οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται ⸀κἀγὼ κόσμῳ.
15 ⸂οὔτε γὰρ⸃ περιτομή τί ⸀ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. **16** καὶ
ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ’ αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα ⸀τοῦ
Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν,
ἀδελφοί· ἀμήν.

6:2 ἀναπληρώσετε Treg NIV] ἀναπληρώσατε WH RP **3 φρεναπατᾷ ἑαυτόν** WH Treg NIV] ἑαυτόν φρεναπατᾷ RP **7 ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg **9 ἐγκακῶμεν** WH Treg NIV] ἐκκακῶμεν RP **10 ἔχομεν** Treg NIV RP] ἔχωμεν WH **12 ἵνα** WH Treg NIV] + μὴ RP • **Χριστοῦ** NIV Treg RP] + Ἰησοῦ WH • **μὴ** WH Treg NIV] – RP **13 περιτεμνόμενοι** WH Treg NIV] περιτετμημένοι RP **14 κἀγὼ** WH Treg NIV] + τῷ RP **15 οὔτε γὰρ** WH Treg NIV] ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] ἰσχύει RP **17 τοῦ** WH Treg NIV] + κυρίου RP

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ⸀Χριστοῦ Ἰησοῦ⸆ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις
τοῖς οὖσιν ⸀[ἐν Ἐφέσῳ]⸆ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,
4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους
καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, **5** προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, **6** εἰς
ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ⸀ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ,
7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ ⸀τὸ πλοῦτος⸆ τῆς χάριτος αὐτοῦ **8** ἧς ἐπερίσσευσεν
εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει **9** γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ
θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ **10** εἰς
οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν
τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, **11** ἐν ᾧ καὶ
ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ
τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, **12** εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης
αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· **13** ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν
λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, **14** ⸀ὅ ἐστιν ἀρραβὼν τῆς
κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης
αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ’ ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ
καὶ τὴν ⸀ἀγάπην τὴν⸆ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, **16** οὐ παύομαι εὐχαριστῶν
ὑπὲρ ὑμῶν ⸀μνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, **17** ἵνα ὁ θεὸς τοῦ

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP • **ἐν Ἐφέσῳ** WH Treg NIV RP] – WH[app] **6 ἧς** WH Treg NIV] ἐν ᾗ RP **7 τὸ πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **14 ὅ** WH NIV] ὅς Treg RP **15 ἀγάπην τὴν** Treg NIV RP] – WH **16 μνείαν** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας
καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, **18** πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
⸀τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, **19** καὶ τί τὸ
ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ **20** ἣν ⸀ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ
ἐγείρας αὐτὸν ⸀ἐκ νεκρῶν, καὶ ⸀καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ
παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι· **22** καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν
κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, **23** ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα
τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2:1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ⸀ὑμῶν,
2 ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν
ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς
υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· **3** ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς
ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
διανοιῶν, καὶ ⸀ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· **4** ὁ δὲ θεὸς πλούσιος
ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, **5** καὶ ὄντας
ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ — χάριτί ἐστε
σεσῳσμένοι — **6** καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, **7** ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις ⸂τὸ ὑπερβάλλον
πλοῦτος⸃ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **8** τῇ
γὰρ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι ⸀διὰ πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ
δῶρον· **9** οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. **10** αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα,
κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν
αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

1:18 τίς WH Treg NIV] καὶ τίς RP **20 ἐνήργηκεν** WH] ἐνήργησεν Treg NIV RP • **ἐκ** WH Treg NIV] + τῶν RP • **καθίσας** WH Treg NIV] ἐκάθισεν RP **2:1 ὑμῶν** WH Treg NIV] – RP **3 ἤμεθα** WH Treg NIV] ἦμεν RP **7 τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP **8 διὰ** WH Treg NIV] + τῆς RP

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ⸂ποτὲ ὑμεῖς⸃ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι
ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, **12** ὅτι ⸀ἦτε
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ
καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ
κόσμῳ. **13** νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ⸂ἐγενήθητε
ἐγγὺς⸃ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. **14** αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας
τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ
σαρκὶ αὐτοῦ, **15** τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο
κτίσῃ ἐν ⸀αὑτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, **16** καὶ ἀποκαταλλάξῃ
τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν
ἔχθραν ἐν αὐτῷ· **17** καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ
⸀εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· **18** ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι
ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. **19** ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι,
ἀλλὰ ⸀ἐστὲ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, **20** ἐποικοδομηθέντες
ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ
⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃, **21** ἐν ᾧ ⸀πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν
ἅγιον ἐν κυρίῳ, **22** ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ
ἐν πνεύματι.

3:1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν
τῶν ἐθνῶν — **2** εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς
δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς· **3** ⸀κατὰ ἀποκάλυψιν ⸀ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον,
καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, **4** πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν
σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, **5** ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ
καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, **6** εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα
καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ⸂ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ⸃ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **7** οὗ

2:11 ποτὲ ὑμεῖς WH Treg NIV] ὑμεῖς ποτὲ RP **12 ἦτε** WH Treg NIV] + ἐν RP **13 ἐγενήθητε ἐγγὺς** WH Treg NIV] ἐγγὺς ἐγενήθητε RP **15 αὑτῷ** WH] αὐτῷ Treg NA; ἑαυτῷ NIV RP **17 εἰρήνην** WH Treg NIV] – RP **19 ἐστὲ** WH Treg NIV] – RP **20 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **21 πᾶσα** WH Treg RP NA] + ἡ NIV **3:3 κατὰ** Holmes WH[marg]] ὅτι κατὰ WH Treg NIV RP • **ἐγνωρίσθη** WH Treg NIV] ἐγνώρισέν RP **6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ RP

⸀ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ⸂τῆς δοθείσης⸃ μοι
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ — **8** ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων
ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη — ⸀τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ⸂τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτος⸃ τοῦ Χριστοῦ, **9** καὶ φωτίσαι ⸀πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου
τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα ⸀κτίσαντι, **10**
ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς
ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, **11** κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν
ἐποίησεν ἐν ⸀τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, **12** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν
⸀καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. **13** διὸ αἰτοῦμαι μὴ
⸀ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν ⸀πατέρα, **15** ἐξ οὗ πᾶσα
πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, **16** ἵνα ⸀δῷ ὑμῖν κατὰ ⸂τὸ πλοῦτος⸃
τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, **17** κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν
ἐν ἀγάπῃ· ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, **18** ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι
σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ⸂ὕψος καὶ βάθος⸃, **19** γνῶναί
τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς
πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα
ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ ⸀καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων·
ἀμήν.

4:1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς
κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, **2** μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ
μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, **3** σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν
ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· **4** ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα,

---

3:7 **ἐγενήθην** WH Treg NIV] ἐγενόμην RP • **τῆς δοθείσης** WH Treg NIV] τὴν δοθεῖσάν RP **8** **τοῖς** WH Treg NIV] ἐν τοῖς RP • **τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP **9** **πάντας** Treg NIV RP] – WH • **κτίσαντι** WH Treg NIV] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **11** **τῷ** WH Treg NIV] – RP **12** **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **13** **ἐγκακεῖν** WH Treg NIV] ἐκκακεῖν RP **14** **πατέρα** WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **16** **δῷ** WH Treg NIV] δώῃ RP • **τὸ πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **18** **ὕψος καὶ βάθος** WH Treg NIV] βάθος καὶ ὕψος RP **21** **καὶ** WH Treg NIV] – RP

καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· **5** εἷς κύριος, μία πίστις,
ἓν βάπτισμα· **6** εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ
ἐν ⸀πᾶσιν.

7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ⸀ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ
Χριστοῦ. **8** διὸ λέγει· Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ⸀ἔδωκεν
δόματα τοῖς ἀνθρώποις. **9** τὸ δὲ Ἀνέβη τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ ⸀κατέβη εἰς τὰ
κατώτερα μέρη τῆς γῆς; **10** ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω
πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. **11** καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν
ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ
διδασκάλους, **12** πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς
οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, **13** μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν
ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον,
εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, **14** ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι,
κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ
τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, **15** ἀληθεύοντες δὲ
ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ⸀Χριστός, **16** ἐξ
οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς
ἐπιχορηγίας κατ’ ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ
σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν
καθὼς καὶ ⸀τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, **18** ⸀ἐσκοτωμένοι
τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν
οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, **19** οἵτινες ἀπηλγηκότες
ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.
20 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, **21** εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν
αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, **22** ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ
τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς
ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, **23** ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, **24** καὶ
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ
ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

4:6 πᾶσιν WH Treg NIV] + ἡμῖν RP **7 ἡ** WH NIV RP] – Treg **8 ἔδωκεν** NIV] καὶ ἔδωκεν WH Treg RP **9 κατέβη** WH Treg NIV] + πρῶτον RP **15 Χριστός** WH Treg NIV] ὁ Χριστός RP **17 τὰ** WH Treg NIV] + λοιπὰ RP **18 ἐσκοτωμένοι** WH Treg NIV] ἐσκοτισμένοι RP

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον
αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. **26** ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος
μὴ ἐπιδυέτω ⸀ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, **27** μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. **28** ὁ
κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ⸂ταῖς ἰδίαις χερσὶν
τὸ ἀγαθόν⸃, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. **29** πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ
τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς
χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. **30** καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ
θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. **31** πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς
καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.
32 ⸀γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς
καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ⸀ὑμῖν. **5:1** γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς
τέκνα ἀγαπητά, **2** καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν
⸀ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ⸀ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς
ὀσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ ⸂ἀκαθαρσία πᾶσα⸃ ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν
ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, **4** καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία,
⸂ἃ οὐκ ἀνῆκεν⸃, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. **5** τοῦτο γὰρ ⸀ἴστε γινώσκοντες
ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ⸀ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει
κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ
τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. **7** μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν·
8 ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε,
9 ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ ⸀φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ,
10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· **11** καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς
ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, **12** τὰ γὰρ κρυφῇ
γινόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν· **13** τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ
τοῦ φωτὸς φανεροῦται, **14** πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει·
Ἔγειρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

---

26 **ἐπὶ** WH Treg] + τῷ NIV RP **28** **ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν** Treg NIV] ταῖς χερσὶν τὸ ἀγαθόν WH; τὸ ἀγαθόν ταῖς χερσὶν RP **32** **γίνεσθε** Holmes WH[marg]] + δὲ WH Treg NIV RP • **ὑμῖν** WH Treg NIV] ἡμῖν RP **5:2** **ἡμᾶς** RP NIV] ὑμᾶς WH Treg • **ἡμῶν** RP NIV Treg] ὑμῶν WH **3** **ἀκαθαρσία πᾶσα** WH Treg NIV] πᾶσα ἀκαθαρσία RP **4** **ἃ οὐκ ἀνῆκεν** WH Treg NIV] τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP **5** **ἴστε** WH Treg NIV] ἔστε RP • **ὅ** WH Treg NIV] ὅς RP **9** **φωτὸς** WH Treg NIV] πνεύματος RP

15 Βλέπετε οὖν ⸂ἀκριβῶς πῶς⸃ περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ᾽ ὡς σοφοί,
16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. **17** διὰ τοῦτο μὴ
γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ ⸀συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου· **18** καὶ μὴ μεθύσκεσθε
οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, **19** λαλοῦντες ⸀ἑαυτοῖς
ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ⸀ψάλλοντες τῇ
καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, **20** εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, **21** ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις
ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ⸀ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, **23** ὅτι ἀνήρ ἐστιν
κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ⸀αὐτὸς σωτὴρ
τοῦ σώματος. **24** ἀλλὰ ⸀ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ
γυναῖκες ⸀τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς ⸀γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν
ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, **26** ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας
τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, **27** ἵνα παραστήσῃ ⸀αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον
τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ
ἁγία καὶ ἄμωμος. **28** οὕτως ὀφείλουσιν ⸀καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν
γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ,
29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ ⸀Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, **30** ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος
⸀αὐτοῦ. **31** ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος ⸀τὸν ⸀πατέρα καὶ ⸀τὴν μητέρα
καὶ προσκολληθήσεται ⸂τῇ γυναικὶ⸃ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν. **32** τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν
ἐκκλησίαν. **33** πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ᾽ ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

---

15 ***ἀκριβῶς πῶς*** WH NIV] *πῶς ἀκριβῶς* Treg RP **17** ***συνίετε*** WH Treg NIV] *συνιέντες* RP **19** **ἑαυτοῖς** WH Treg RP] + *ἐν* NIV • **ψάλλοντες** WH NIV] + *ἐν* Treg RP **22** ***ἀνδράσιν*** WH NIV] + *ὑποτασσέσθωσαν* Treg; + *ὑποτάσσεσθε* RP **23** ***αὐτὸς*** WH Treg NIV] *καὶ αὐτός ἐστιν* RP **24** **ὡς** WH Treg NIV] *ὥσπερ* RP • **τοῖς** WH Treg NIV] + *ἰδίοις* RP **25** ***γυναῖκας*** WH Treg NIV] + *ἑαυτῶν* RP **27** ***αὐτὸς*** WH Treg NIV] *αὐτὴν* RP **28** ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP **29** **Χριστὸς** WH Treg NIV] *κύριος* RP **30** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + *ἐκ τῆς σαρκός αὐτοῦ καί ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ* RP **31** **τὸν** WH NIV RP] – Treg • **πατέρα** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP • **τὴν** WH NIV RP] – Treg • ***τῇ γυναικὶ*** Treg] *πρὸς τὴν γυναῖκα* WH NIV RP

6:1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ, τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον· **2** τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, **3** ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ⸂κατὰ σάρκα κυρίοις⸃ μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, **6** μὴ κατ’ ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ’ ὡς ⸀δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς **7** μετ’ εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, **8** εἰδότες ὅτι ⸂ἕκαστος, ὃ ἂν⸃ ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο ⸀κομίσεται ⸀παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ⸂αὐτῶν καὶ ὑμῶν⸃ ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ’ αὐτῷ.

10 ⸂Τοῦ λοιποῦ⸃ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. **11** ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· **12** ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ ⸀σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. **13** διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. **14** στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, **15** καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, **16** ⸀ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ ⸀πονηροῦ πεπυρωμένα σβέσαι· **17** καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ⸀δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, **18** διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ

6:5 κατὰ σάρκα κυρίοις WH Treg NIV] κυρίοις κατὰ σάρκα RP **6 δοῦλοι** WH Treg NIV] + τοῦ RP **8 ἕκαστος ὃ ἂν** Treg] ἕκαστος ἐάν τι WH NIV; ὃ ἐάν τι ἕκαστος RP • **κομίσεται** WH Treg NIV] κομιεῖται RP • **παρὰ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **9 αὐτῶν καὶ ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν αὐτῶν RP **10 Τοῦ λοιποῦ** WH Treg NIV] Τὸ λοιπόν ἀδελφοί μου RP **12 σκότους** WH Treg NIV] + τοῦ αἰῶνος RP **16 ἐν** WH Treg NIV] ἐπὶ RP • **πονηροῦ** Holmes WH^{marg} Treg^{marg}] + τὰ WH Treg NIV RP **17 δέξασθε** WH Treg NIV] δέξασθαι RP

ἐν πνεύματι, καὶ εἰς ⸀αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει
περὶ πάντων τῶν ἁγίων, **19** καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ
στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου **20** ὑπὲρ οὗ
πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ ⸂εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς⸃ τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ⸂γνωρίσει
ὑμῖν⸃ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, **22** ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **24** ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον
ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ⸀ἀφθαρσίᾳ.

6:18 ***αὐτὸ*** WH Treg NIV] + *τοῦτο* RP **21** ***εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς*** WH NIV RP] *καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε* Treg • ***γνωρίσει ὑμῖν*** WH Treg NIV] *ὑμῖν γνωρίσει* RP **24** ***ἀφθαρσίᾳ*** WH Treg NIV] + *Ἀμήν* RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· **2** χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν **4** πάντοτε ἐν πάσῃ
δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, **5** ἐπὶ
τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ ⸀τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν,
6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει
ἄχρι ἡμέρας ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃· **7** καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ
ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος
πάντας ὑμᾶς ὄντας· **8** μάρτυς γάρ ⸀μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν
σπλάγχνοις ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃. **9** καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν
ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, **10** εἰς τὸ
δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν
Χριστοῦ, **11** πεπληρωμένοι ⸂καρπὸν δικαιοσύνης τὸν⸃ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ’ ἐμὲ μᾶλλον εἰς
προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, **13** ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν
Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, **14** καὶ τοὺς
πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως
τολμᾶν ἀφόβως τὸν ⸀λόγον λαλεῖν.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **5 τῆς** WH Treg NIV] – RP **6 Χριστοῦ Ἰησοῦ** Treg NIV RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH **8 μου** WH Treg NIV] + ἐστιν RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **11 καρπὸν δικαιοσύνης τὸν** WH Treg NIV] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν RP **14 λόγον** RP NA] + τοῦ θεοῦ WH Treg NIV

15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι’ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν
κηρύσσουσιν· **16** οἱ μὲν ἐξ ⸂ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου
κεῖμαι⸃, **17** οἱ δὲ ἐξ ⸂ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι
θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου⸃. **18** τί γάρ; πλὴν ⸀ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε
προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ
καὶ χαρήσομαι, **19** οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς
ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, **20** κατὰ τὴν
ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ’ ἐν πάσῃ
παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. **21** ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν
κέρδος. **22** εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου — καὶ τί αἱρήσομαι
οὐ γνωρίζω· **23** συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι
καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ ⸀γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον, **24** τὸ δὲ ἐπιμένειν ⸀ἐν
τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι’ ὑμᾶς. **25** καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ
⸀παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, **26** ἵνα
τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας
πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ⸀ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι,
μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, **28** καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν
μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων (ἥτις ⸂ἐστὶν αὐτοῖς⸃ ἔνδειξις ἀπωλείας, ⸀ὑμῶν
δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, **29** ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), **30** τὸν αὐτὸν
ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2:1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις
κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, **2** πληρώσατέ μου
τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ

1:16–17 ἀγάπης … κεῖμαι WH Treg NIV] ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου RP • **ἐριθείας … δεσμοῖς μου** WH Treg NIV] ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι RP **18 ὅτι** WH Treg NIV] – RP **23 γὰρ** WH Treg NIV] – RP **24 ἐν** Treg NIV RP] – WH **25 παραμενῶ** WH Treg NIV] συμπαραμενῶ RP **27 ἀκούω** WH Treg NIV] ἀκούσω RP **28 ἐστὶν αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς μέν ἐστιν RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῖν RP

ἓν φρονοῦντες, **3** μηδὲν κατʼ ἐριθείαν ⸂μηδὲ κατὰ⸃ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ
ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, **4** μὴ τὰ ἑαυτῶν
⸀ἕκαστοι ⸀σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ⸁ἕκαστοι. **5** τοῦτο ⸀φρονεῖτε ἐν
ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **6** ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν
ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, **7** ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών,
ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος **8**
ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· **9**
διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ⸀τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν
ὄνομα, **10** ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
καὶ καταχθονίων, **11** καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς
Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ
παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου
καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε, **13** ⸀θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν
ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, **15** ἵνα γένησθε
ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ⸂ἄμωμα μέσον⸃ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ
διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ **16** λόγον ζωῆς
ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον
οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. **17** ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ
τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· **18** τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς
χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ
εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. **20** οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ
περὶ ὑμῶν μεριμνήσει, **21** οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ ⸂Ἰησοῦ
Χριστοῦ⸃. **22** τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ
ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. **23** τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω
τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆς· **24** πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

2:3 μηδὲ κατὰ WH Treg NIV] ἢ RP **4** ⸀**ἕκαστοι** WH Treg] ἕκαστος NIV RP • **σκοποῦντες** WH Treg NIV] σκοπεῖτε RP • ⸁**ἕκαστοι** WH Treg NIV] ἕκαστος RP **5 φρονεῖτε** WH Treg NIV] γὰρ φρονείσθω RP **9 τὸ** WH Treg NIV] – RP **13 θεὸς** WH Treg NIV] ὁ θεὸς RP **15 ἄμωμα μέσον** WH Treg NIV] ἀμώμητα ἐν μέσῳ RP **21 Ἰησοῦ Χριστοῦ** Treg NIV] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH RP

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν
καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, **26** ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ⸀ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν διότι
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. **27** καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον ⸀θανάτῳ· ἀλλὰ
ὁ θεὸς ⸂ἠλέησεν αὐτόν⸃, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
λύπην σχῶ. **28** σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν
χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. **29** προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης
χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον ⸀Χριστοῦ μέχρι
θανάτου ἤγγισεν, ⸀παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν
ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

3:1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ
μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν
κατατομήν. **3** ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ
καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων
πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· **5** περιτομῇ
ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ
νόμον Φαρισαῖος, **6** κατὰ ⸀ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν
ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

7 Ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν.
8 ἀλλὰ ⸀μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς
γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι’ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ
ἡγοῦμαι ⸀σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω **9** καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ
θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, **10** τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς

2:26 ὑμᾶς Treg NIV RP] + ἰδεῖν WH **27 θανάτῳ** Treg NIV RP] θανάτου WH • **ἠλέησεν αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτόν ἠλέησεν RP **30 Χριστοῦ** Treg NIV] Κυρίου WH; τοῦ Χριστοῦ RP • **παραβολευσάμενος** WH Treg NIV] παραβουλευσάμενος RP **3:6 ζῆλος** WH Treg NIV] ζῆλον RP **8 μενοῦνγε** WH NIV] μέν οὖν Treg RP • **σκύβαλα** WH Treg NIV] + εἶναι RP

ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ ⸀κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, ⸀συμμορφιζόμενος τῷ
θανάτῳ αὐτοῦ, **11** εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ⸂τὴν ἐκ⸃ νεκρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω,
ἐφ’ ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ ⸀Χριστοῦ. **13** ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν ⸀οὐ λογίζομαι
κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν
ἐπεκτεινόμενος, **14** κατὰ σκοπὸν διώκω ⸀εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ
θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως
φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· **16** πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ
αὐτῷ ⸀στοιχεῖν.

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω
περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς· **18** πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς
πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ
Χριστοῦ, **19** ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ
αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. **20** ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς
ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, **21** ὃς
μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ⸀ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς
δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ⸀αὐτῷ τὰ
πάντα. **4:1** ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός
μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.
3 ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, ⸂γνήσιε σύζυγε⸃, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν
μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. **5** τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν
γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· **6** μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ’ ἐν παντὶ
τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ’ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
πρὸς τὸν θεόν· **7** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει
τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

3:10 ***κοινωνίαν*** WH Treg] *τὴν κοινωνίαν τῶν* NIV RP • ***συμμορφιζόμενος*** WH Treg NIV] *συμμορφούμενος* RP **11** **τὴν ἐκ** WH Treg NIV] *τῶν* RP **12** **Χριστοῦ** Treg] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NIV; *τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ* RP **13** **οὐ** Treg RP NA] *οὔπω* WH NIV **14** **εἰς** WH Treg NIV] *ἐπὶ* RP **16** **στοιχεῖν** WH Treg NIV] + *κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν* RP **21** **ἡμῶν** WH Treg NIV] + *εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ* RP • **αὑτῷ** WH] *αὐτῷ* Treg NIV; *ἑαυτῷ* RP **4:3** ***γνήσιε σύζυγε*** WH Treg NIV] *σύζυγε γνήσιε* RP

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά,
ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε·
9 ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα
πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ’ ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
φρονεῖν, ἐφ’ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἠκαιρεῖσθε δέ. **11** οὐχ ὅτι καθ’ ὑστέρησιν λέγω,
ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι· **12** οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ
περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ
περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· **13** πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί ⸀με. **14** πλὴν
καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε
ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως
καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, **16** ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς
εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. **17** οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν
καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. **18** ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω·
πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ’ ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας,
θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. **19** ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν
ὑμῶν κατὰ ⸂τὸ πλοῦτος⸃ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **20** τῷ δὲ θεῷ καὶ
πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
ἀδελφοί. **22** ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος
οἰκίας. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ ⸂τοῦ πνεύματος⸃ ⸀ὑμῶν.

4:13 **με** WH Treg NIV] + Χριστῷ RP **19** **τὸ πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **23** **τοῦ πνεύματος** WH Treg NIV] πάντων RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμην RP

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος
ὁ ἀδελφὸς **2** τοῖς ἐν ⸀Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ⸀ἡμῶν.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ ⸀θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε
⸀περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, **4** ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
καὶ τὴν ἀγάπην ⸂ἣν ἔχετε⸃ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους **5** διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν
ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας
τοῦ εὐαγγελίου **6** τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ ⸀κόσμῳ
ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφʼ ἧς ἡμέρας
ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· **7** ⸀καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ
Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ⸀ἡμῶν διάκονος
τοῦ Χριστοῦ, **8** ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφʼ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ
ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, **10** ⸀περιπατῆσαι
ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες
καὶ αὐξανόμενοι ⸂τῇ ἐπιγνώσει⸃ τοῦ θεοῦ, **11** ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι
κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ
χαρᾶς, **12** εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ⸀ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ
κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, **13** ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ
σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, **14** ἐν
ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· **15** ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2 Κολοσσαῖς** WH NIV] Κολασσαῖς Treg RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] + καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **3 θεῷ** WH NIV] + καὶ Treg RP • **περὶ** WH NIV RP] ὑπὲρ Treg **4 ἣν ἔχετε** WH Treg NIV] τὴν RP **6 κόσμῳ** WH Treg NIV] + καὶ RP **7 καθὼς** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP NA **10 περιπατῆσαι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • **τῇ ἐπιγνώσει** WH Treg NIV] εἰς τὴν ἐπίγνωσιν RP **12 ὑμᾶς** WH NIV] ἡμᾶς Treg RP

θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, **16** ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ
⸀πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς ⸀καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι
εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι’ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν
ἔκτισται· **17** καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν,
18 καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὅς ⸀ἐστιν ἀρχή,
πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, **19** ὅτι ἐν
αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι **20** καὶ δι’ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι
τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, ⸂[δι’
αὐτοῦ]⸃ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ⸀ἐν τοῖς οὐρανοῖς· **21** καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας
ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς —
22 νυνὶ δὲ ⸀ἀποκατηλλάγητε ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου
— παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ,
23 εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν ⸀πάσῃ
κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ
ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος
αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, **25** ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν
τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, **26** τὸ
μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,— ⸀νῦν
δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, **27** οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος
τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ⸀ὅ ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ
ἐλπὶς τῆς δόξης· **28** ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον
καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
ἄνθρωπον τέλειον ἐν ⸀Χριστῷ· **29** εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν
ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2:1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ⸀ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν
ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, **2** ἵνα

1:16 ***πάντα*** WH Treg NIV] + τὰ RP • ***καὶ*** WH NIV] + τὰ Treg RP **18** ***ἐστιν*** Treg NIV RP] + ἡ WH **20** ***δι’ αὐτοῦ*** WH RP NA] – Treg NIV • ***ἐν*** WH Treg NIV] *ἐπὶ* RP **22** ***ἀποκατηλλάγητε*** Holmes] *ἀποκατήλλαξεν* WH Treg NIV RP **23** ***πάσῃ*** WH Treg NIV] + τῇ RP **26** ***νῦν*** WH Treg NIV] *νυνὶ* RP **27** ***ὅ*** WH Treg NIV] *ὅς* RP **28** **Χριστῷ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **2:1** ***ὑπὲρ*** WH Treg NIV] *περὶ* RP

παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, ⸀συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ⸂πᾶν
πλοῦτος⸃ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
⸀θεοῦ, Χριστοῦ, **3** ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ⸀καὶ γνώσεως
ἀπόκρυφοι. **4** ⸀τοῦτο λέγω ἵνα ⸀μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.
5 εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ
βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ
περιπατεῖτε, **7** ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ ⸀βεβαιούμενοι
τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, ⸀περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ
κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ
κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· **9** ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς
θεότητος σωματικῶς, **10** καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ
πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, **11** ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ
ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ ⸀σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,
12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ ⸀βαπτισμῷ, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς
πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ⸀ἐκ νεκρῶν· **13** καὶ ὑμᾶς
νεκροὺς ὄντας ⸀ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν,
συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,
14 ἐξαλείψας τὸ καθ’ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· **15** ἀπεκδυσάμενος
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν
αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ⸀ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ
νουμηνίας ἢ σαββάτων, **17** ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα ⸀τοῦ
Χριστοῦ. **18** μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ
θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ⸀ἃ ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς

2:2 συμβιβασθέντες WH Treg NIV] συμβιβασθέντων RP • **πᾶν πλοῦτος** WH NIV] πᾶν τὸ πλοῦτος Treg; πάντα πλοῦτον RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + καὶ πατρὸς καὶ τοῦ RP **3 καὶ** WH Treg NIV] + τῆς RP **4 τοῦτο** WH NIV] + δὲ Treg RP • **μηδεὶς** WH Treg NIV] μή τις RP **7 βεβαιούμενοι** WH Treg NIV] + ἐν RP • **περισσεύοντες** Treg NIV] + ἐν αὐτῇ WH RP **11 σώματος** WH Treg NIV] + τῶν ἁμαρτιῶν RP **12 βαπτισμῷ** Treg NIV] βαπτίσματι WH RP • **ἐκ** WH Treg NIV] + τῶν RP **13 ἐν** NIV RP] – WH Treg **16 ἢ** Treg RP] καὶ WH NIV **17 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **18 ἃ** WH Treg NIV] + μὴ RP

τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **19** καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες
ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· **21** Μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, **22** ἅ ἐστιν πάντα
εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων;
23 ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ
καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3:1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν
δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· **2** τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, **3** ἀπεθάνετε
γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· **4** ὅταν ὁ Χριστὸς
φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ⸀ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ ⸀μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν,
πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, **6** δι’
ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ⸂ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας⸃· **7** ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς
περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζῆτε ἐν ⸀τούτοις· **8** νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ
πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος
ὑμῶν· **9** μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον
σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, **10** καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον
εἰς ἐπίγνωσιν κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, **11** ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ
Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος,
ἀλλὰ ⸀τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα
οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν,
13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν·
καθὼς καὶ ὁ ⸀κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· **14** ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις
τὴν ἀγάπην, ⸀ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. **15** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ⸀Χριστοῦ
βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ
εὐχάριστοι γίνεσθε. **16** ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν

3:4 ὑμῶν Treg NIV] ἡμῶν WH RP **5 μέλη** WH Treg NA] + ὑμῶν NIV RP **6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας** RP NA] – WH Treg NIV **7 τούτοις** WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **11 τὰ** Treg NIV RP] – WH **13 κύριος** WH Treg NIV] Χριστὸς RP **14 ὅ** WH Treg NIV] ἥτις RP **15 Χριστοῦ** WH Treg NIV] θεοῦ RP

πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ⸀ψαλμοῖς, ⸀ὕμνοις, ᾠδαῖς
πνευματικαῖς ⸀ἐν χάριτι, ᾄδοντες ἐν ⸂ταῖς καρδίαις⸃ ὑμῶν τῷ ⸀θεῷ· **17** καὶ
πᾶν ⸂ὅ τι⸃ ⸀ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ,
εὐχαριστοῦντες τῷ ⸀θεῷ πατρὶ δι’ αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε ⸀τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. **19** οἱ
ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ ⸂εὐάρεστόν
ἐστιν⸃ ἐν κυρίῳ. **21** οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.
22 οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν
⸀ὀφθαλμοδουλίαις, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ’ ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι
τὸν ⸀κύριον. **23** ⸀ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ
ἀνθρώποις, **24** εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ⸀ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς
κληρονομίας· ⸀τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· **25** ὁ ⸀γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὃ
ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία. **4:1** οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν
ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν ⸀οὐρανῷ.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,
3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι’ ὃ καὶ δέδεμαι, **4** ἵνα φανερώσω αὐτὸ
ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. **6** ὁ
λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ’ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, **8** ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ
τοῦτο ἵνα ⸀γνῶτε τὰ περὶ ⸀ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, **9** σὺν

3:16 ψαλμοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP • **ὕμνοις** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἐν** WH RP] + τῇ Treg NIV • **ταῖς καρδίαις** WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP • **θεῷ** WH Treg NIV] κυρίῳ RP **17** ὅ τι Treg NIV RP] ὅτι WH • **ἐὰν** WH Treg NIV] ἂν RP • **θεῷ** WH Treg NIV] + καὶ RP **18 τοῖς** WH Treg NIV] + ἰδίοις RP **20 εὐάρεστόν ἐστιν** WH Treg NIV] ἐστιν εὐάρεστον RP **22 ὀφθαλμοδουλίαις** WH Treg RP] ὀφθαλμοδουλίᾳ NIV • **κύριον** WH Treg NIV] θεόν RP **23 ὃ** WH Treg NIV] καὶ πᾶν ὅ τι RP **24 ἀπολήμψεσθε** WH Treg NIV] λήψεσθε RP • **τῷ** WH Treg NIV] + γὰρ RP **25 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **4:1 οὐρανῷ** WH Treg NIV] οὐρανοῖς RP **8 γνῶτε** WH Treg NIV] γνῷ RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μᾶρκος
ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε
αὐτόν), **11** καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι
μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.
12 ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος ⸀Χριστοῦ, πάντοτε
ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ⸀σταθῆτε τέλειοι καὶ
⸀πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. **13** μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι
ἔχει ⸂πολὺν πόνον⸃ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.
14 ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. **15** ἀσπάσασθε
τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ ⸂Νύμφαν καὶ τὴν κατʼ οἶκον αὐτῆς⸃
ἐκκλησίαν. **16** καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρʼ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ
ἐν τῇ ⸀Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς
ἀναγνῶτε. **17** καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν
κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ
χάρις μεθʼ ⸀ὑμῶν.

4:12 Χριστοῦ RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV • **σταθῆτε** WH Treg NIV] στῆτε RP • **πεπληροφορημένοι** WH Treg NIV] πεπληρωμένοι RP **13 πολὺν πόνον** WH Treg NIV] ζῆλον πολὺν RP **15 Νύμφαν καὶ … οἶκον αὐτῆς** WH NIV] Νυμφᾶν καὶ … οἶκον αὐτῶν Treg; Νυμφᾶν καὶ … οἶκον αὐτοῦ RP **16 Λαοδικέων** WH Treg NIV] Λαοδικαίων RP **18 ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

1:1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν
θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ ⸀εἰρήνη.
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν ⸀μνείαν ποιούμενοι
ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως **3** μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς
πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, **4** εἰδότες, ἀδελφοὶ
ἠγαπημένοι ὑπὸ ⸀θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, **5** ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ
ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ
⸀καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ⸀ἐν ὑμῖν δι’ ὑμᾶς· **6** καὶ
ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει
πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, **7** ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς ⸀τύπον πᾶσιν τοῖς
πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ⸀ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. **8** ἀφ’ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ
λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ⸀καὶ Ἀχαΐᾳ, ⸀ἀλλ’ ἐν παντὶ τόπῳ
ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ⸂ἔχειν ἡμᾶς⸃ λαλεῖν
τι· **9** αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ
ἀληθινῷ, **10** καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν
νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ⸀ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2:1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ
κενὴ γέγονεν, **2** ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις
ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ
ἐν πολλῷ ἀγῶνι. **3** ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας

1:1 **εἰρήνη** WH Treg NIV] + ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2** **μνείαν** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **4** **θεοῦ** Treg RP] τοῦ θεοῦ WH NIV **5** **καὶ** WH] + ἐν Treg NIV RP • **ἐν** Treg NIV RP] – WH **7** **τύπον** WH Treg NIV] τύπους RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP **8** **καὶ** WH Treg] + ἐν τῇ NIV RP • **ἀλλ’** WH Treg NIV] ἀλλὰ καὶ RP • **ἔχειν ἡμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς ἔχειν RP **10** **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP

⸀οὐδὲ ἐν δόλῳ, **4** ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι
τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ ⸀θεῷ
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. **5** οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας
ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ⸀ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, **6** οὔτε
ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, **7** δυνάμενοι ἐν
βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν ⸀ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς
⸀ἐὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· **8** οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν
μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς,
διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ⸀ἐγενήθητε.

9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· ⸀νυκτὸς
καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς
ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. **10** ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ
δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, **11** καθάπερ οἴδατε
ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ **12** παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ
παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ ⸀περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ
τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

13 ⸀Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι
παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων
ἀλλὰ καθὼς ⸂ἀληθῶς ἐστὶν⸃ λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς
πιστεύουσιν. **14** ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ
θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς
ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων **15** τῶν καὶ
τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ ⸀τοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων,
καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, **16** κωλυόντων ἡμᾶς
τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας
πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ ⸀ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας,
προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν

2:3 οὐδὲ WH Treg NIV] *οὔτε* RP **4 θεῷ** WH Treg NIV] *τῷ θεῷ* RP **5 ἐν** Treg NIV RP] – WH **7 ἤπιοι** Treg NIV RP] *νήπιοι* WH NA • **ἐὰν** WH Treg NIV] *ἂν* RP **8 ἐγενήθητε** WH Treg NIV] *γεγένησθε* RP **9 νυκτὸς** WH Treg NIV] + *γάρ* RP **12 περιπατεῖν** WH Treg NIV] *περιπατῆσαι* RP **13 Καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἀληθῶς ἐστὶν** WH] *ἐστιν ἀληθῶς* Treg NIV RP **15 τοὺς** WH Treg NIV] + *ἰδίους* RP **16 ὀργὴ** WH Treg RP NA] + *τοῦ θεοῦ* NIV

πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. **18** ⸀διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ
ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. **19** τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ
ἢ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; **20** ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3:1 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι,
2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ⸀συνεργὸν τοῦ ⸀θεοῦ ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ⸀ὑπὲρ
τῆς πίστεως ὑμῶν **3** τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ
οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· **4** καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν
ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. **5** διὰ τοῦτο κἀγὼ
μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς
ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου
ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν
πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, **7** διὰ τοῦτο
παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ᾽ ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ⸂ἀνάγκῃ καὶ θλίψει⸃ ἡμῶν
διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, **8** ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. **9** τίνα
γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ
χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸς καὶ ἡμέρας
ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ
ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ⸀Ἰησοῦς κατευθύναι
τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· **12** ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι
τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, **13** εἰς τὸ
στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ
πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ⸀Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων
⸀αὐτοῦ.

2:18 διότι WH Treg NIV] διό RP **3:2 συνεργὸν** NIV] διάκονον WH Treg RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + καὶ συνεργὸν ἡμῶν RP • **ὑπὲρ** WH Treg NIV] ὑμᾶς περὶ RP **7 ἀνάγκῃ καὶ θλίψει** WH Treg NIV] θλίψει καὶ ἀνάγκῃ RP **11 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + Χριστός RP **13 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV RP] + ἀμήν NA

4:1 Λοιπὸν ⸀οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ⸀ἵνα καθὼς παρελάβετε παρʼ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ⸂καθὼς καὶ περιπατεῖτε⸃, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. **2** οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **3** τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, **4** εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, **6** τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ⸀κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. **7** οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλʼ ἐν ἁγιασμῷ. **8** τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν ⸀καὶ ⸀διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· **10** καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ⸀ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, **12** ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν ⸀κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. **15** τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· **16** ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπʼ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, **17** ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

4:1 **οὖν** Treg NIV RP] – WH • **ἵνα** WH Treg NIV] – RP • **καθὼς καὶ περιπατεῖτε** WH Treg NIV] – RP **6** **κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος RP **8** **καὶ** NIV RP] – WH Treg • **διδόντα** WH Treg NIV] δόντα RP **11** **ταῖς** WH Treg NIV] + ἰδίαις RP NA **13** **κοιμωμένων** WH Treg NIV] κεκοιμημένων RP

5:1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν
γράφεσθαι, **2** αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ⸀ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν
νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. **3** ⸀ὅταν λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος
αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
ἐκφύγωσιν. **4** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς
⸀κλέπτης καταλάβῃ, **5** πάντες ⸀γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· **6** ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ⸀ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ
γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. **7** οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ
μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· **8** ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι
θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· **9** ὅτι οὐκ
ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **10** τοῦ ἀποθανόντος ⸀περὶ ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν
εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. **11** διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ
οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ
προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, **13** καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς
⸀ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ⸀ἑαυτοῖς.
14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.
15 ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν
⸀διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. **16** πάντοτε χαίρετε, **17** ἀδιαλείπτως
προσεύχεσθε, **18** ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. **19** τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, **20** προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·
21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, **22** ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ
ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον
ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. **24** πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

5:2 **ὅτι** WH Treg NIV] + ἡ RP **3** **ὅταν** WH Treg NIV] + γὰρ RP **4** **κλέπτης** Treg NIV RP] κλέπτας WH **5** **γὰρ** WH Treg NIV] – RP **6** **ὡς** WH Treg NIV] + καὶ RP **10** **περὶ** WH Treg] ὑπὲρ NIV RP **13** **ὑπερεκπερισσοῦ** WH NIV RP] ὑπερεκπερισσῶς Treg • **ἑαυτοῖς** WH NIV RP] αὐτοῖς Treg **15** **διώκετε** WH Treg] + καὶ NIV RP

25 Ἀδελφοί, ⸀προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. **26** ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς
πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. **27** ⸀ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν
ἐπιστολὴν πᾶσιν ⸀τοῖς ἀδελφοῖς. **28** ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μεθ’ ⸀ὑμῶν.

5:25 **προσεύχεσθε** Treg RP] + *καὶ* WH NIV **27** **ἐνορκίζω** WH Treg NIV] Ὁρκίζω RP • **τοῖς** WH Treg NIV] + *ἁγίοις* RP **28** **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1:1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ ⸀πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, **4** ὥστε ⸂αὐτοὺς ἡμᾶς⸃ ἐν ὑμῖν ⸀ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, **5** ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, **6** εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν **7** καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ’ ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ μετ’ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ **8** ἐν ⸂φλογὶ πυρός⸃, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, **9** οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, **10** ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ’ ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. **11** εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, **12** ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2:1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ’ αὐτόν, **2** εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ⸀μηδὲ θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος μήτε

1:2 **πατρὸς** WH NIV] + ἡμῶν Treg RP NA **4** **αὐτοὺς ἡμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς αὐτοὺς RP • **ἐγκαυχᾶσθαι** WH Treg NIV] καυχᾶσθαι RP **8** **φλογὶ πυρός** Treg] πυρὶ φλογός WH NIV RP **2:2** **μηδὲ** WH Treg NIV] μήτε RP

διὰ λόγου μήτε δι’ ἐπιστολῆς ὡς δι’ ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ ⸀κυρίου. **3** μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ⸀ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, **4** ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ⸀θεοῦ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. **5** οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; **6** καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ⸀ἑαυτοῦ καιρῷ· **7** τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. **8** καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ⸀Ἰησοῦς ⸀ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, **9** οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ’ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους **10** καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ⸀ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ’ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· **11** καὶ διὰ τοῦτο ⸀πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, **12** ἵνα κριθῶσιν ⸀πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες ⸀τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ⸀ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, **14** εἰς ⸀ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **15** ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι’ ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ⸀θεὸς ⸀ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, **17** παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ ⸀στηρίξαι ἐν παντὶ ⸂ἔργῳ καὶ λόγῳ⸃ ἀγαθῷ.

2:2 **κυρίου** WH Treg NIV] Χριστοῦ RP **3** **ἀνομίας** WH Treg NIV] ἁμαρτίας RP **4** **θεοῦ** WH Treg NIV] + ὡς θεὸν RP **6** **ἑαυτοῦ** NIV RP] αὐτοῦ WH Treg **8** **Ἰησοῦς** WH Treg NIV] – RP • **ἀνελεῖ** WH Treg NIV] ἀναλώσει RP **10** **ἀδικίας** WH Treg NIV] τῆς ἀδικίας ἐν RP **11** **πέμπει** WH Treg NIV] πέμψει RP **12** **πάντες** WH Treg NIV] ἅπαντες RP • **τῇ** WH Treg NIV] ἐν τῇ RP **13** **ἀπαρχὴν** Holmes WH[marg] NA] ἀπ’ ἀρχῆς WH Treg NIV RP **14** **ὃ** WH Treg RP] + καὶ NIV **16** **θεὸς** Treg] ὁ θεὸς WH NIV RP • **ὁ** WH Treg NIV] καὶ RP **17** **στηρίξαι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • **ἔργῳ καὶ λόγῳ** WH Treg NIV] λόγῳ καὶ ἔργῳ RP

3:1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου
τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, **2** καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. **3** πιστὸς δέ ἐστιν
ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **4** πεποίθαμεν δὲ ἐν
κυρίῳ ἐφʼ ὑμᾶς, ὅτι ἃ ⸀παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. **5** ὁ δὲ κύριος
κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν
τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ⸀ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ
κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν ⸀παρελάβοσαν παρʼ ἡμῶν. **7** αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ
μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν **8** οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν
παρά τινος, ἀλλʼ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ⸂νυκτὸς καὶ ἡμέρας⸃ ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ
μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· **9** οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλʼ ἵνα ἑαυτοὺς
τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. **10** καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς,
τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω.
11 ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους
ἀλλὰ περιεργαζομένους· **12** τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν
⸂ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ⸃ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
ἐσθίωσιν. **13** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ⸀ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες.

14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
σημειοῦσθε, ⸀μὴ ⸀συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· **15** καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν
ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ
τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ·
οὕτως γράφω. **18** ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
⸀ὑμῶν.

3:4 παραγγέλλομεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **6 ἡμῶν** Treg RP NA] – WH NIV • **παρελάβοσαν** Holmes WH[marg] NA] παρελάβετε WH Treg NIV; παρέλαβον RP **8 νυκτὸς καὶ ἡμέρας** WH Treg NIV] νύκτα καὶ ἡμέραν RP **12 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ** WH Treg NIV] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστου RP **13 ἐγκακήσητε** WH Treg NIV] ἐκκακήσητε RP **14 μὴ** WH Treg NIV] καὶ μὴ RP • **συναναμίγνυσθαι** WH Treg NIV] συναναμίγνυσθε RP **18 ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ κατ’ ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος
ἡμῶν καὶ ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν **2** Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ ⸀πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς
Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν **4** μηδὲ προσέχειν
μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ⸀ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ
οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει—**5** τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ
καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, **6** ὧν τινες
ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, **7** θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι,
μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, **9** εἰδὼς
τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ
ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις,
10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι
ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης
τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

12 ⸀Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι
πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, **13** ⸀τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον
καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ,
14 ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς
Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ, **16** ἀλλὰ
διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ⸂Χριστὸς Ἰησοῦς⸃ τὴν

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] κυριόυ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2 πατρὸς** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP **4 ἐκζητήσεις** WH Treg NIV] ζητήσεις RP **12 Χάριν** WH Treg NIV] Καὶ χάριν RP **13 τὸ** WH Treg NIV] τὸν RP **16 Χριστὸς Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ἰησοῦς Χριστὸς RP

⸀ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπʼ αὐτῷ
εἰς ζωὴν αἰώνιον. **17** τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, ⸀μόνῳ θεῷ,
τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς
προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα ⸀στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,
19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἐναυάγησαν· **20** ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ
ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

2:1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς,
ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** ⸀τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν. **5** εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς
Ἰησοῦς, **6** ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·
7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος—ἀλήθειαν ⸀λέγω, οὐ ψεύδομαι—
διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας
ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ ⸀διαλογισμοῦ. **9** ὡσαύτως ⸀καὶ γυναῖκας ἐν
καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν
πλέγμασιν ⸀καὶ ⸀χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, **10** ἀλλʼ ὃ
πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, διʼ ἔργων ἀγαθῶν. **11** γυνὴ ἐν
ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· **12** ⸂διδάσκειν δὲ γυναικὶ⸃ οὐκ ἐπιτρέπω,
οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλʼ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. **13** Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη,
εἶτα Εὕα· **14** καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ⸀ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
γέγονεν. **15** σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ
ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

1:16 ἅπασαν WH Treg NIV] πᾶσαν RP **17 μόνῳ** WH Treg NIV] + σοφῷ RP **18 στρατεύῃ** WH NIV RP] στρατεύσῃ Treg **2:3 τοῦτο** WH Treg NIV] + γὰρ RP **7 λέγω** WH Treg NIV] + ἐν Χριστῷ RP **8 διαλογισμοῦ** Treg NIV RP] διαλογισμῶν WH **9 καὶ** Treg NIV] – WH; + τὰς RP • **καὶ** WH Treg NIV] ἢ RP • **χρυσίῳ** WH NIV] χρυσῷ Treg RP **12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ** WH Treg NIV] Γυναικὶ δὲ διδάσκειν RP **14 ἐξαπατηθεῖσα** WH Treg NIV] ἀπατηθεῖσα RP

3:1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.
2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον,
σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, **3** μὴ πάροινον, μὴ ⸀πλήκτην,
ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, **4** τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον,
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· **5** (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου
προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) **6** μὴ νεόφυτον, ἵνα
μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. **7** δεῖ ⸀δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν
ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.
8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας,
μὴ αἰσχροκερδεῖς, **9** ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.
10 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι
ὄντες. **11** γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν
πᾶσιν. **12** διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι
καὶ τῶν ἰδίων οἴκων· **13** οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν
περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ ⸂ἐν τάχει⸃, **15** ἐὰν δὲ
βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας· **16** καὶ ὁμολογουμένως μέγα
ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ⸀Ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη
ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4:1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων
2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, **3**
κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν
μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. **4** ὅτι πᾶν κτίσμα
θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, **5** ἁγιάζεται
γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.
6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος ⸂Χριστοῦ
Ἰησοῦ⸃, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ

3:3 πλήκτην WH Treg NIV] + μὴ αἰσχροκερδῆ RP **7 δὲ** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **14 ἐν τάχει** WH Treg NIV] τάχιον RP **16 Ὃς** WH Treg NIV] θεὸς RP **4:6 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP

παρηκολούθηκας, **7** τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· **8** ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. **9** πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, **10** εἰς τοῦτο ⸀γὰρ κοπιῶμεν καὶ ⸀ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ⸀ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. **13** ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. **15** ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ⸀ᾖ πᾶσιν· **16** ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5:1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, **2** πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ ⸀θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· **6** ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. **7** καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν· **8** εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ ⸀μάλιστα οἰκείων οὐ ⸀προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, **12** ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· **13** ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι

4:10 **γὰρ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ὀνειδιζόμεθα** RP] ἀγωνιζόμεθα WH Treg NIV **12** **ἀγάπῃ** WH Treg NIV] + ἐν πνεύματι RP **15** **ᾖ** WH Treg NIV] + ἐν RP **5:5** **θεὸν** NIV] τὸν θεὸν WH Treg RP **8** **μάλιστα** WH Treg NIV] + τῶν RP • **προνοεῖ** WH NIV RP] προνοεῖται Treg

τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ
μὴ δέοντα. **14** βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν,
μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· **15** ἤδη γάρ τινες
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. **16** εἴ ⸀τις πιστὴ ἔχει χήρας, ⸀ἐπαρκείτω
αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν,
μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· **18** λέγει γὰρ ἡ γραφή· Βοῦν
ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. **19** κατὰ
πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν
μαρτύρων· **20** ⸀τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ
φόβον ἔχωσιν. **21** διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ καὶ
τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν
κατὰ πρόσκλισιν. **22** χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.

23 μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν ⸀στόμαχον καὶ τὰς
πυκνάς σου ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν,
τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· **25** ὡσαύτως καὶ τὰ ⸂ἔργα τὰ καλὰ⸃ ⸀πρόδηλα,
καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6:1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους
ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. **2**
οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν·
ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας
ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. **3** εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ
προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ
κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, **4** τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν
περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι,
ὑπόνοιαι πονηραί, **5** διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ

5:16 τις WH Treg NIV] + πιστὸς ἢ RP • **ἐπαρκείτω** WH NIV RP] ἐπαρκείσθω Treg **20 τοὺς** Treg NIV RP] + δὲ WH **21 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **23 στόμαχον** WH Treg NIV] + σου RP **25 ἔργα τὰ καλὰ** WH Treg NIV] καλὰ ἔργα RP • **πρόδηλα** WH Treg NIV] + ἐστίν RP

ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν ⸀εὐσέβειαν.
6 ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· **7** οὐδὲν γὰρ
εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ⸀ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· **8** ἔχοντες
δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. **9** οἱ δὲ βουλόμενοι
πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους
καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν·
10 ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι
ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε ⸀θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, ⸀πραϋπαθίαν. **12** ἀγωνίζου τὸν
καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ
ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. **13** παραγγέλλω
σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ⸀ζῳογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, **14** τηρῆσαί σε τὴν
ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, **15** ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς
τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, **16** ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν,
φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ
κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ
ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ’ ⸀ἐπὶ ⸀θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν
πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, **18** ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς,
εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, **19** ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν
εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ⸀ὄντως ζωῆς.

20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους
κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, **21** ἥν τινες
ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις ⸂μεθ’ ὑμῶν⸃.

6:5 εὐσέβειαν WH Treg NIV] + Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων RP **7 ὅτι** WH Treg NIV] δῆλον ὅτι RP **11 θεοῦ** WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ RP • **πραϋπαθίαν** WH Treg NIV] πρᾳότητα RP **13 ζῳογονοῦντος** WH Treg NIV] ζωοποιοῦντος RP **17 ἐπὶ** WH Treg NIV] ἐν τῷ RP • **θεῷ** WH Treg NIV] + τῷ ζῶντι RP **19 ὄντως** WH Treg NIV] αἰωνιού RP **21 μεθ’ ὑμῶν** WH Treg NIV] μετὰ σοῦ Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ διὰ θελήματος θεοῦ κατ’
ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ **2** Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις,
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει,
ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ
ἡμέρας **4** ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ
5 ὑπόμνησιν ⸀λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον
ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.
6 δι’ ἣν αἰτίαν ἀναμιμνῄσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν
σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· **7** οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν
δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,
9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν
ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ
χρόνων αἰωνίων, **10** φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν
καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **11** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος
καὶ ⸀διδάσκαλος. **12** δι’ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ’ οὐκ ἐπαισχύνομαι,
οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου
φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. **13** ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν
παρ’ ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **14** τὴν καλὴν
παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν
Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. **16** δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι
πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη· **17** ἀλλὰ γενόμενος

1:1 **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **5** **λαβὼν** WH Treg NIV] λαμβάνων RP **10** **Ἰησοῦ Χριστοῦ** RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV **11** **διδάσκαλος** WH NIV] + ἐθνῶν Treg RP

ἐν Ῥώμῃ ⸀σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν— **18** δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν
ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν,
βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2:1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
2 καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς
ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. **3** ⸀συγκακοπάθησον ὡς
καλὸς στρατιώτης ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃. **4** οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς
τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· **5** ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις,
οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ· **6** τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον
τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. **7** νόει ⸀ὃ λέγω· ⸀δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν
ἐν πᾶσιν.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· **9** ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς
κακοῦργος. ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται· **10** διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω
διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
μετὰ δόξης αἰωνίου. **11** πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν·
12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ⸀ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται
ἡμᾶς· **13** εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ⸀ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμνῃσκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ⸀κυρίου,
μὴ λογομαχεῖν, ⸀ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων.
15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,
ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. **16** τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας
περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, **17** καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς
γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, **18** οἵτινες περὶ τὴν
ἀλήθειαν ἠστόχησαν, ⸀λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν
τήν τινων πίστιν. **19** ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν
σφραγῖδα ταύτην· Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί· Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας
πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

1:17 ***σπουδαίως*** WH Treg NIV] *σπουδαιότερον* RP **2:3** ***συγκακοπάθησον*** WH Treg NIV] *Σὺ οὖν κακοπάθησον* RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] *Ἰησοῦ χριστοῦ* RP **7** **ὃ** WH Treg NIV] *ἃ* RP • ***δώσει*** WH Treg NIV] *δῴη* RP **12** ***ἀρνησόμεθα*** WH Treg NIV] *ἀρνούμεθα* RP **13** ***ἀρνήσασθαι*** RP] + *γὰρ* WH Treg NIV **14** ***κυρίου*** RP] θεοῦ WH Treg NIV • ***ἐπ'*** WH Treg NIV] *εἰς* RP **18** ***λέγοντες*** WH Treg] + *τὴν* NIV RP

20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ
καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· **21** ἐὰν οὖν
τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον,
⸀εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. **22** τὰς δὲ
νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην
μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. **23** τὰς δὲ μωρὰς
καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας· **24** δοῦλον δὲ
κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον,
25 ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ⸀δώῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς
μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, **26** καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου
παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3:1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ
χαλεποί· **2** ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες,
ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, **3** ἄστοργοι,
ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, **4** προδόται, προπετεῖς,
τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, **5** ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν
δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. **6** ἐκ τούτων γάρ εἰσιν
οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ ⸀αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα
ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, **7** πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε
εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. **8** ὃν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς
ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι
κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. **9** ἀλλ᾽ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ
πλεῖον, ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

10 Σὺ δὲ ⸀παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει,
τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, **11** τοῖς διωγμοῖς, τοῖς
παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους
διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. **12** καὶ πάντες
δὲ οἱ θέλοντες ⸂ζῆν εὐσεβῶς⸃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· **13** πονηροὶ δὲ
ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

2:21 ***εὔχρηστον*** WH Treg NIV] *καὶ εὔχρηστον* RP **25** ***δώῃ*** NIV] *δῴη* WH Treg; *δῷ* RP **3:6** ***αἰχμαλωτίζοντες*** WH Treg NIV] *αἰχμαλωτεύοντες* RP **10** ***παρηκολούθησάς*** WH Treg NIV] *παρηκολούθηκάς* RP **12** ***ζῆν εὐσεβῶς*** WH Treg] *εὐσεβῶς ζῆν* NIV RP

14 σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ ⸀τίνων ἔμαθες, **15** καὶ
ὅτι ἀπὸ βρέφους ⸀ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν
διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **16** πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος
πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ⸀ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
δικαιοσύνῃ, **17** ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐξηρτισμένος.

4:1 ⸀Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃, τοῦ μέλλοντος
κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, ⸀καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ· **2** κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. **3** ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς
ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ⸂ἰδίας ἐπιθυμίας⸃
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, **4** καὶ ἀπὸ μὲν τῆς
ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. **5** σὺ
δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν
σου πληροφόρησον.

6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ⸂ἀναλύσεώς μου⸃ ἐφέστηκεν.
7 τὸν ⸂καλὸν ἀγῶνα⸃ ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·
8 λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς
ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· **10** Δημᾶς γάρ με ⸀ἐγκατέλιπεν
ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς
Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· **11** Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μᾶρκον
ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν,
12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. **13** τὸν φαιλόνην, ὃν ⸀ἀπέλιπον ἐν
Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.

3:14 τίνων WH Treg NIV] τίνος RP **15 ἱερὰ** WH] τὰ ἱερὰ Treg NIV RP **16 ἐλεγμόν** WH Treg NIV] ἔλεγχον RP **4:1 Διαμαρτύρομαι** WH Treg NIV] + οὖν ἐγὼ RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP • **καὶ** WH Treg NIV] κατὰ RP **3 ἰδίας ἐπιθυμίας** WH Treg NIV] ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας RP **6 ἀναλύσεώς μου** WH Treg NIV] ἐμῆς ἀναλύσεως RP **7 καλὸν ἀγῶνα** WH Treg NIV] ἀγῶνα τὸν καλὸν RP **10 ἐγκατέλιπεν** Treg NIV RP] ἐγκατέλειπεν WH **13 ἀπέλιπον** Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH

14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο—⸀ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ— **15** ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ⸀ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι ⸀παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ⸀ἐγκατέλιπον—μὴ αὐτοῖς λογισθείη— **17** ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ⸀ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. **18** ⸀ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. **20** Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ⸀ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ ⸀κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ⸀ὑμῶν.

4:14 **ἀποδώσει** WH Treg NIV] ἀποδῴη RP **15** **ἀντέστη** WH Treg NIV] ἀνθέστηκεν RP **16** **παρεγένετο** WH Treg NIV] συμπαρεγένετο RP • **ἐγκατέλιπον** Treg NIV RP] ἐγκατέλειπον WH **17** **ἀκούσωσιν** WH Treg NIV] ἀκούσῃ RP **18** **ῥύσεταί** WH Treg NIV] Καὶ ῥύσεταί RP **20** **ἀπέλιπον** Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH **22** **κύριος** WH Treg NIV] + Ἰησοῦς χριστὸς RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1:1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν
ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν **2** ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς
αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων **3** ἐφανέρωσεν δὲ
καιροῖς ἰδίοις, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **4** Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις ⸀καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

5 Τούτου χάριν ⸀ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ
καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην, **6** εἴ τίς ἐστιν
ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας
ἢ ἀνυπότακτα. **7** δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον,
μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, **8** ἀλλὰ
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, **9** ἀντεχόμενον
τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ
διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ⸀καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται,
μάλιστα οἱ ἐκ ⸀τῆς περιτομῆς, **11** οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους
ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. **12** εἶπέν τις ἐξ
αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
ἀργαί· **13** ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι᾽ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς
ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, **14** μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις
καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. **15** ⸀πάντα καθαρὰ τοῖς
καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται
αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. **16** θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις
ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

1:4 ***καὶ*** WH Treg NIV] *ἔλεος* RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] *κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ* RP **5** ***ἀπέλιπόν*** Treg NIV] *ἀπέλειπόν* WH; *κατέλιπόν* RP **10** ***καὶ*** RP NA] – WH Treg NIV • ***τῆς*** WH Treg NIV] – RP **15** ***πάντα*** WH Treg NIV] + *μὲν* RP

2:1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. **2** πρεσβύτας
νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ.

3 Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους
⸀μηδὲ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, **4** ἵνα ⸀σωφρονίζωσι τὰς
νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, **5** σώφρονας, ἁγνάς, ⸀οἰκουργούς, ἀγαθάς,
ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· **7** περὶ πάντα σεαυτὸν
παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ⸀ἀφθορίαν, ⸀σεμνότητα,
8 λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων ⸂λέγειν
περὶ ἡμῶν⸃ φαῦλον.

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι,
μὴ ἀντιλέγοντας, **10** μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ ⸂πᾶσαν πίστιν⸃ ἐνδεικνυμένους
ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν ⸀τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ ⸀θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις
12 παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς
ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι,
13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου
θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃, **14** ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα
λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,
ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς
σου περιφρονείτω.

3:1 Ὑπομίμνῃσκε αὐτοὺς ⸀ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι πειθαρχεῖν,
πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, **2** μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι,
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. **3** ἦμεν
γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες

2:3 μηδὲ WH Treg] μὴ NIV RP **4 σωφρονίζωσι** WH NIV RP] σωφρονίζουσιν Treg **5 οἰκουργούς** WH Treg NIV] οἰκουρούς RP **7 ἀφθορίαν** WH Treg NIV] ἀδιαφθορίαν RP • **σεμνότητα** WH Treg NIV] + ἀφθαρσίαν RP **8 λέγειν περὶ ἡμῶν** WH Treg NIV] περὶ ἡμῶν λέγειν RP **10 πᾶσαν πίστιν** WH Treg NIV] πίστιν πᾶσαν RP • **τὴν** WH Treg NIV] – RP **11 θεοῦ** WH Treg NIV] + ἡ RP **13 Ἰησοῦ Χριστοῦ** NIV RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg **3:1 ἀρχαῖς** WH Treg NIV] + καὶ RP

ἀλλήλους. **4** ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **5** οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ⸀ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ ⸂τὸ αὐτοῦ ἔλεος⸃ ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, **6** οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, **7** ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι ⸀γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ⸀ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· **9** μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ⸀ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. **10** αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, **11** εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. **13** ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ ⸀Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. **14** μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ⸀ὑμῶν.

3:5 **ἃ** WH Treg NIV] ὧν RP • **τὸ αὐτοῦ ἔλεος** WH Treg NIV] τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP **7** **γενηθῶμεν** WH Treg NIV] γενώμεθα RP **8** **ἐστιν** WH Treg NIV] + τὰ RP **9** **ἔρεις** Treg NIV RP] ἔριν WH **13** **Ἀπολλῶν** WH NIV] Ἀπολλὼ Treg RP **15** **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι
τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν **2** καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ⸀ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ
συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ’ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν
προσευχῶν μου, **5** ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις ⸀πρὸς τὸν
κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, **6** ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς
σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ ⸀τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς ⸀Χριστόν·
7 ⸀χαρὰν γὰρ ⸂πολλὴν ἔσχον⸃ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ
σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, **9** διὰ
τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης νυνὶ δὲ
καὶ δέσμιος ⸂Χριστοῦ Ἰησοῦ⸃— **10** παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν
ἐγέννησα ἐν τοῖς ⸀δεσμοῖς Ὀνήσιμον, **11** τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ ⸀δὲ σοὶ καὶ
ἐμοὶ εὔχρηστον, **12** ὃν ἀνέπεμψά ⸂σοι αὐτόν, τοῦτ’ ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα⸃·
13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ ⸂μοι διακονῇ⸃
ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, **14** χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα
ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον·
15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,
16 οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί,
πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

---

2 ἀδελφῇ WH Treg NIV] ἀγαπητῇ RP **5 πρὸς** NIV RP] εἰς WH Treg **6 τοῦ** WH NIV RP] – Treg • **Χριστόν** WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP **7 χαρὰν** WH Treg NIV] Χάριν RP • **πολλὴν ἔσχον** WH Treg NIV] ἔχομεν πολλὴν RP **9 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **10 δεσμοῖς** WH Treg NIV] + μου RP **11 δὲ** WH Treg RP] + καὶ NIV **12 σοι αὐτόν … σπλάγχνα** WH Treg NIV] σὺ δὲ αὐτόν … σπλάγχνα προσλαβοῦ RP **13 μοι διακονῇ** WH Treg NIV] διακονῇ μοι RP

17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. **18** εἰ δέ τι ἠδίκησέν
σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ⸀ἐλλόγα· **19** ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί,
ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. **20** ναί,
ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν ⸀Χριστῷ.
21 πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ⸀ἃ λέγω ποιήσεις.
22 ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν
χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 ⸀Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ ⸀κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ⸀ὑμῶν.

---

18 ***ἐλλόγα*** WH Treg NIV] *ἐλλόγει* RP **20** ***Χριστῷ*** WH Treg NIV] *κυρίῳ* RP **21** ***ἃ*** WH Treg NIV] *ὃ* RP **23** ***Ἀσπάζεταί*** WH Treg NIV] *Ἀσπάζονταί* RP **25** ***κυρίου*** WH NIV] + *ἡμῶν* Treg RP • ***ὑμῶν*** WH Treg NIV] + *Ἀμήν* RP

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1:1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις **2** ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι᾽ οὗ καὶ ⸂ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας⸃· **3** ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, ⸂δι᾽ αὑτοῦ⸃ καθαρισμὸν ⸂τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος⸃ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, **4** τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ᾽ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

5 Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; **6** ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. **7** καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· **8** πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ⸂καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος⸃ ῥάβδος τῆς βασιλείας ⸀σου. **9** ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου· **10** καί· Σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, ⸂ὡς ἱμάτιον⸃ καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. **13** πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **14** οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

1:2 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας WH Treg NIV] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP **3 δι᾽ αὑτοῦ** Holmes] αὐτοῦ WH Treg NIV; αὐτοῦ δι᾽ ἑαυτοῦ RP • **τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος** WH Treg NIV] ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν RP **8 καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος** WH Treg NIV] ῥάβδος εὐθύτητος ἡ RP • **σου** Treg NIV RP] αὐτοῦ WH **12 ὡς ἱμάτιον** WH Treg NIV] – RP

2:1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ⸀προσέχειν ἡμᾶς⸁ τοῖς ἀκουσθεῖσιν,
μήποτε παραρυῶμεν. **2** εἰ γὰρ ὁ δι’ ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο
βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,
3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν
λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,
4 συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις
δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς
λαλοῦμεν· **6** διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνῄσκῃ
αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; **7** ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
τι παρ’ ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας ⸂αὐτόν, **8** πάντα ὑπέταξας
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν ⸀τῷ γὰρ⸁ ⸂ὑποτάξαι τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· **9** τὸν
δὲ βραχύ τι παρ’ ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα
τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως ⸂χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς
γεύσηται θανάτου.

10 Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι’ ὃν τὰ πάντα καὶ δι’ οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς
υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων
τελειῶσαι. **11** ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι’ ἣν αἰτίαν
οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, **12** λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου
τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· **13** καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι
πεποιθὼς ἐπ’ αὐτῷ· καὶ πάλιν· Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν ⸀αἵματος καὶ σαρκός⸁, καὶ αὐτὸς
παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ’ ἔστι τὸν διάβολον, **15** καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους,
ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. **16** οὐ γὰρ δήπου
ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. **17** ὅθεν
ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ

2:1 ***προσέχειν ἡμᾶς*** WH Treg NIV] *ἡμᾶς προσέχειν* RP **7** ***αὐτόν*** NIV RP] + *καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου* WH Treg **8** ***τῷ γὰρ*** WH Treg NIV] *γὰρ τῷ* RP • ***ὑποτάξαι*** Holmes WH[marg]] + *αὐτῷ* WH Treg NIV RP **9** ***χωρὶς*** Holmes] *χάριτι* WH Treg NIV RP **14** ***αἵματος καὶ σαρκός*** WH Treg NIV] *σαρκός καὶ αἵματος* RP

πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ·
18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3:1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε
τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν ⸀Ἰησοῦν, **2** πιστὸν ὄντα τῷ
ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ⸀ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. **3** πλείονος γὰρ ⸂οὗτος
δόξης⸃ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθʼ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ
κατασκευάσας αὐτόν· **4** πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ ⸀δὲ
πάντα κατασκευάσας θεός. **5** καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, **6** Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν
οἶκον αὐτοῦ· ⸀ὅς οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ⸀ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς
⸀ἐλπίδος κατάσχωμεν.

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, **8** μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ
τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, **9** οὗ ⸀ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ⸂ἐν
δοκιμασίᾳ⸃ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου **10** τεσσεράκοντα ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ
γενεᾷ ⸀ταύτῃ καὶ εἶπον· Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς
ὁδούς μου· **11** ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
μου. **12** βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας
ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, **13** ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθʼ ἑκάστην
ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ⸂τις ἐξ ὑμῶν⸃ ἀπάτῃ
τῆς ἁμαρτίας· **14** μέτοχοι γὰρ ⸂τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν⸃, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς
ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. **15** ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμερον
ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
παραπικρασμῷ. **16** τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλʼ οὐ πάντες οἱ
ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; **17** τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα
ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; **18** τίσιν δὲ

3:1 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστόν RP **2 ἐν** Holmes WH^{marg}] + ὅλῳ WH Treg NIV RP **3 οὗτος δόξης** WH Treg NIV] δόξης οὗτος RP **4 δὲ** WH Treg NIV] + τὰ RP **6 ὅς** Holmes] οὗ WH Treg NIV RP • **ἐὰν** WH Treg] ἐάνπερ NIV RP • **ἐλπίδος** NIV] + μέχρι τέλους βεβαίαν WH Treg RP **9 ἐπείρασαν** WH Treg NIV] + με RP • **ἐν δοκιμασίᾳ** WH Treg NIV] ἐδοκιμασάν με RP **10 ταύτῃ** WH Treg NIV] ἐκείνῃ RP **13 τις ἐξ ὑμῶν** WH Treg NIV] ἐξ ὑμῶν τις RP **14 τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν** WH Treg NIV] γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ RP

ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;
19 καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι’ ἀπιστίαν.

4:1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν
εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι· **2** καὶ γάρ ἐσμεν
εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι, ἀλλ’ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς
ἐκείνους, μὴ ⸀συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. **3** εἰσερχόμεθα
γὰρ ⸀εἰς κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ
ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων, **4** εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως·
Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,
5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. **6** ἐπεὶ
οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες
οὐκ εἰσῆλθον δι’ ἀπείθειαν, **7** πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ
λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς ⸀προείρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν· **8** εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς
κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. **9** ἄρα ἀπολείπεται
σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ· **10** ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ
καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.
11 σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ
τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν
μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς ⸀καὶ πνεύματος,
ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· **13** καὶ
οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν
τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας· **15** οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ
δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ⸀πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα
καθ’ ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. **16** προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας

4:2 συγκεκερασμένους WH Treg RP NA] συγκεκερασμένος NIV **3 εἰς** Holmes WH[marg]] + τὴν WH Treg NIV RP **7 προείρηται** WH Treg NIV] εἴρηται RP **12 καὶ** WH Treg NIV] τε καὶ RP **15 πεπειρασμένον** WH Treg NIV] πεπειραμένον RP

τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5:1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, **2** μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, **3** καὶ ⸂δι᾽ αὐτὴν⸃ ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ⸀αὑτοῦ προσφέρειν ⸀περὶ ἁμαρτιῶν. **4** καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ⸀καθώσπερ καὶ Ἀαρών.

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ᾽ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· **6** καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ, **7** ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, **8** καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ᾽ ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, **9** καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο ⸂πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ⸃ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, **10** προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς· **12** καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς ⸀τινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, ⸀οὐ στερεᾶς τροφῆς. **13** πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· **14** τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6:1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, **2** βαπτισμῶν ⸀διδαχὴν ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς ⸀τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. **3** καὶ τοῦτο ⸀ποιήσομεν ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ

5:3 **δι᾽ αὐτὴν** WH Treg NIV] διὰ ταύτην RP• **αὑτοῦ** Holmes] ἑαυτοῦ WH Treg RP; αὐτοῦ NIV • **περὶ** WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **4** **καθώσπερ** WH Treg NIV] καθάπερ RP **9** **πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ** WH Treg NIV] τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP **12** **τινὰ** WH NIV] τίνα Treg RP • **οὐ** WH] καὶ οὐ Treg NIV RP **6:2** **διδαχὴν** WH] διδαχῆς Treg NIV RP • **τε** Treg NIV RP] – WH **3** **ποιήσομεν** WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP

ὁ θεός. **4** Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς
τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου **5** καὶ καλὸν
γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, **6** καὶ παραπεσόντας,
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. **7** γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ᾽ αὐτῆς ⸂ἐρχόμενον
πολλάκις⸃ ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι᾽ οὓς καὶ γεωργεῖται,
μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· **8** ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους
ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα
σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· **10** οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ
ἔργου ὑμῶν ⸀καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. **11** ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν
ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους,
12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας
κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ᾽ οὐδενὸς εἶχεν μείζονος
ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ᾽ ἑαυτοῦ, **14** λέγων· ⸀Εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ
πληθύνων πληθυνῶ σε· **15** καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
16 ⸀ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας
πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· **17** ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς
ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ
ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, **18** ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον
ψεύσασθαι ⸀θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι
τῆς προκειμένης ἐλπίδος· **19** ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ⸀ἀσφαλῆ τε
καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, **20** ὅπου
πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἀρχιερεὺς
γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7:1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ
ὑψίστου, ⸀ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων

6:7 ἐρχόμενον πολλάκις WH Treg NIV] πολλάκις ἐρχόμενον RP **10 καὶ** WH Treg NIV] + τοῦ κόπου RP **14 Εἰ** WH Treg NIV] Ἦ RP **16 ἄνθρωποι** WH Treg NIV] + μὲν RP **18 θεόν** WH Treg RP] τὸν θεόν NIV **19 ἀσφαλῆ** WH NIV RP] ἀσφαλήν Treg **7:1 ὁ** WH NIV RP] ὃς Treg

καὶ εὐλογήσας αὐτόν, **2** *ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον*
μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ
ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, **3** *ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν*
ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς
εἰς τὸ διηνεκές.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος ⸀ᾧ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν
ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. **5** καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν
λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽
ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ·
6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν ⸀Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. **7** χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ
τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. **8** καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνῄσκοντες ἄνθρωποι
λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. **9** καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ
καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται, **10** ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ
πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ⸀Μελχισέδεκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽
⸀αὐτῆς ⸀νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἕτερον
ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; **12** μετατιθεμένης
γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. **13** ἐφ᾽ ὃν γὰρ
λέγεται ταῦτα φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ
θυσιαστηρίῳ· **14** πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν
φυλὴν ⸂περὶ ἱερέων οὐδὲν⸃ Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα
Μελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, **16** ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς ⸀σαρκίνης
γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, **17** ⸀μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι
Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. **18** ἀθέτησις μὲν γὰρ
γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, **19** οὐδὲν γὰρ
ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι᾽ ἧς ἐγγίζομεν τῷ
θεῷ.

7:4 **ᾧ** WH Treg] + *καὶ* NIV RP **6** **Ἀβραάμ** WH Treg NIV] τὸν Ἀβραάμ RP **10** **Μελχισέδεκ** WH Treg NIV] ὁ Μελχισέδεκ RP **11** **αὐτῆς** WH Treg NIV] αὐτῇ RP • **νενομοθέτηται** WH Treg NIV] νενομοθέτητο RP **14** **περὶ ἱερέων οὐδὲν** WH Treg NIV] οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης RP **16** **σαρκίνης** WH Treg NIV] σαρκικῆς RP **17** **μαρτυρεῖται** WH Treg NIV] μαρτυρεῖ RP

20 Καὶ καθ’ ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας
εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, **21** ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν·
Ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν ⸀αἰῶνα), **22** κατὰ
⸀τοσοῦτο ⸀κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
παραμένειν· **24** ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν
ἱερωσύνην· **25** ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι’
αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ⸀καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος,
κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·
27 ὃς οὐκ ἔχει καθ’ ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν
ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ (τοῦτο γὰρ ἐποίησεν
ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας)· **28** ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς
ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱόν, εἰς τὸν
αἰῶνα τετελειωμένον.

8:1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, **2** τῶν ἁγίων
λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, ⸀οὐκ ἄνθρωπος.
3 πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν
ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. **4** εἰ μὲν ⸀οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ’
ἂν ἦν ἱερεύς, ⸀ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ ⸀νόμον τὰ δῶρα· **5** (οἵτινες
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται
Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα γάρ, φησίν, ποιήσεις πάντα κατὰ
τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει)· **6** ⸀νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν
λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος·
8 μεμφόμενος γὰρ ⸀αὐτοὺς λέγει· Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ

7:21 ***αἰῶνα*** WH Treg NIV] + *κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ* RP **22** ***τοσοῦτο*** WH Treg NIV] *τοσοῦτον* RP • ***κρείττονος*** Treg RP] *καὶ κρείττονος* WH NIV **26** ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP **8:2** ***οὐκ*** WH Treg NIV] *καὶ οὐκ* RP **4** ***οὖν*** WH Treg NIV] *γὰρ* RP • ***ὄντων*** WH Treg NIV] + *τῶν ἱερέων* RP • ***νόμον*** WH Treg NIV] *τὸν νόμον* RP **6** ***νυνὶ*** Treg NIV RP] *νῦν* WH **8** ***αὐτοὺς*** WH NIV] *αὐτοῖς* RP Treg

συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, **9** *οὐ*
κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου
μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ
ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. **10** *ὅτι αὕτη*
ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
11 *καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν*
αὐτοῦ, λέγων· Γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ ⸀*μικροῦ ἕως*
μεγάλου αὐτῶν. **12** *ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν*
⸀*αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.* **13** ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην,
τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9:1 Εἶχε μὲν ⸀οὖν ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν.
2 σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ
πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἅγια· **3** μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα
σκηνὴ ἡ λεγομένη ⸂Ἅγια Ἁγίων⸃, **4** χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν
κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς
διαθήκης, **5** ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον·
περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ
παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, **7** εἰς δὲ τὴν δευτέραν
ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ
ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, **8** τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς
ἐχούσης στάσιν, **9** ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ’ ⸀ἣν
δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν
λατρεύοντα, **10** μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς,
⸀δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

8:11 **μικροῦ** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **12** **αὐτῶν** WH Treg NIV] + καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν RP **9:1** **οὖν** Holmes WH[marg]] + καὶ WH Treg NIV RP **3** **Ἅγια Ἁγίων** WH NIV RP] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων Treg **9** **ἣν** WH Treg NIV] ὃν RP **10** **δικαιώματα** WH NIV] καὶ δικαιώματα Treg; καὶ δικαιώμασιν RP

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν ⸀γενομένων ἀγαθῶν διὰ τῆς
μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ’ ἔστιν οὐ ταύτης τῆς
κτίσεως, **12** οὐδὲ δι’ αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος,
εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. **13** εἰ γὰρ τὸ αἷμα
⸂τράγων καὶ ταύρων⸃ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, **14** πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ
Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ,
καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ⸀ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.
15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου
εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν
λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. **16** ὅπου γὰρ διαθήκη,
θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· **17** διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς
βεβαία, ἐπεὶ ⸀μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. **18** ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς
αἵματος ἐγκεκαίνισται· **19** λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ ⸀τὸν νόμον
ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν ⸀μόσχων μετὰ ὕδατος καὶ
ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν,
20 λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός·
21 καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
ἐράντισεν. **22** καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ
χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.
23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις
καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. **24** οὐ
γὰρ εἰς χειροποίητα ⸂εἰσῆλθεν ἅγια⸃ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ’
εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
25 οὐδ’ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ
ἅγια κατ’ ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, **26** ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ⸀νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν
⸀ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. **27** καὶ καθ’ ὅσον ἀπόκειται τοῖς
ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, **28** οὕτως καὶ ὁ Χριστός,

---

9:11 **γενομένων** WH NIV] μελλόντων Treg RP **13** **τράγων καὶ ταύρων** WH Treg NIV] ταύρων καὶ τράγων RP **14** **ἡμῶν** WH NIV] ὑμῶν Treg RP **17** **μήποτε** Treg NIV RP] μὴ τότε WH **19** **τὸν** WH Treg NIV] – RP • **μόσχων** NIV] + καὶ τῶν τράγων WH Treg NA; καὶ τράγων RP **24** **εἰσῆλθεν ἅγια** WH Treg NIV] ἅγια εἰσῆλθεν ὁ RP **26** **νυνὶ** WH Treg NIV] νῦν RP • **ἁμαρτίας** NIV RP] τῆς ἁμαρτίας WH Treg NA

ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10:1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν
εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς
τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε ⸀δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· **2** ἐπεὶ οὐκ ἂν
ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς
λατρεύοντας ἅπαξ ⸀κεκαθαρισμένους; **3** ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν
κατ' ἐνιαυτόν, **4** ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.
5 διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· *Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας,*
σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· **6** *ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.*
7 τότε εἶπον· *Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι,*
ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. **8** ἀνώτερον λέγων ὅτι ⸂*Θυσίας καὶ προσφορὰς*⸃ *καὶ*
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ
⸀νόμον προσφέρονται, **9** τότε εἴρηκεν· *Ἰδοὺ ἥκω τοῦ* ⸀*ποιῆσαι τὸ θέλημά σου·*
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. **10** ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ⸀ἐσμὲν
διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς
πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.
12 ⸀οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν
ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, **13** τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, **14** μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς
τοὺς ἁγιαζομένους. **15** μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ
⸀εἰρηκέναι· **16** *Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας*
ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ ⸂*τὴν*
διάνοιαν⸃ *αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,* **17** ⸀*καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν*
ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ⸀*μνησθήσομαι ἔτι·* **18** ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι
προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

10:1 δύναται NIV] δύνανται WH Treg RP **2 κεκαθαρισμένους** WH Treg NIV] κεκαθαρμένους RP **8 Θυσίας καὶ προσφορὰς** WH Treg NIV] Θυσίαν καὶ προσφορὰν RP • **νόμον** WH Treg NIV] τόν νόμον RP **9 ποιῆσαι** WH Treg NIV] + ὁ θεός RP **10 ἐσμὲν** WH Treg NIV] + οἱ RP **12 οὗτος** WH Treg NIV] αὐτὸς RP **15 εἰρηκέναι** WH Treg NIV] προειρηκέναι RP **16 τὴν διάνοιαν** WH Treg NIV] τῶν διανοιῶν RP **17 καὶ** WH Treg RP NA] ὕστερον λέγει καὶ NIV • **μνησθήσομαι** WH Treg NIV] μνησθῶ RP

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ
αἵματι Ἰησοῦ, **20** ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ
καταπετάσματος, τοῦτ’ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **21** καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ, **22** προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι
τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· **23** κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ,
πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· **24** καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν
ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, **25** μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν,
καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε
ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, **27** φοβερὰ δέ
τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.
28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν
ἀποθνῄσκει· **29** πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη,
καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. **30** οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ
ἐκδίκησις, ἐγὼ ⸀ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· ⸂Κρινεῖ κύριος⸃ τὸν λαὸν αὐτοῦ.
31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνῄσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν
ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, **33** τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν
θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες·
34 καὶ γὰρ τοῖς ⸀δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ⸀ἑαυτοὺς κρείττονα
⸀ὕπαρξιν καὶ μένουσαν. **35** μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει
⸂μεγάλην μισθαποδοσίαν⸃, **36** ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν· **37** ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ
ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει· **38** ὁ δὲ δίκαιός ⸀μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ

10:30 ***ἀνταποδώσω*** WH Treg NIV] + *λέγει κύριος* RP • **Κρινεῖ κύριος** WH Treg NIV] *κύριος κρινεῖ* RP **34** **δεσμίοις** WH Treg NIV] *δεσμοῖς μου* RP • **ἑαυτοὺς** WH Treg NIV] *ἑαυτοῖς* RP • **ὕπαρξιν** WH Treg NIV] + *ἐν οὐρανοῖς* RP **35** ***μεγάλην μισθαποδοσίαν*** WH Treg NIV] *μισθαποδοσίαν μεγάλην* RP **38** **μου** WH Treg NIV] – RP

ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. **39** ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11:1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· **2** ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. **3** πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων ⸀τὸ βλεπόμενον⸁ γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἅβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι᾽ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ ⸀τοῦ θεοῦ⸁, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι ⸂λαλεῖ. **5** Πίστει Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς ⸂μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ, **6** χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. **7** πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι᾽ ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 ⸂Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς ⸂τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. **9** πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· **10** ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. **11** πίστει καὶ ⸀αὐτῇ Σάρρᾳ⸁ δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ⸂ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον· **12** διὸ καὶ ἀφ᾽ ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ⸂λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. **14** οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν

11:3 τὸ βλεπόμενον WH Treg NIV] τά βλεπόμενα RP **4 τοῦ θεοῦ** WH NIV RP] τῷ θεῷ Treg • **λαλεῖ** WH Treg NIV] λαλεῖται RP **5 μεταθέσεως** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8 Πίστει** WH NIV RP] + ὁ Treg • **τόπον** WH Treg NIV] τὸν τόπον RP **11 αὐτῇ Σάρρᾳ** Holmes WH[marg]] αὐτὴ Σάρρα WH Treg RP; αὐτὴ Σάρρα στεῖρα NIV • **ἡλικίας** WH Treg NIV] + ἔτεκεν RP **13 λαβόντες** NIV RP] κομισάμενοι WH Treg

ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. **15** καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ⸀μνημονεύουσιν ἀφ᾽ ἧς
⸀ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· **16** νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται,
τοῦτ᾽ ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι
αὐτῶν, ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν
μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, **18** πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι
Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, **19** λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν
δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. **20** Πίστει ⸀καὶ περὶ
μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. **21** πίστει Ἰακὼβ
ἀποθνῄσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ
ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. **22** πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.
24 πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
25 μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, **26** μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν
τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. **27** πίστει
κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον
ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. **28** πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ
αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.

29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς ⸀γῆς, ἧς πεῖραν
λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. **30** πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ ⸀ἔπεσαν
κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. **31** πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει ⸂με γὰρ⸃ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών,
Βαράκ, ⸀Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, **33** οἳ
διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον
ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, **34** ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον

11:15 **μνημονεύουσιν** Treg] ἐμνημόνευον WH NIV RP • **ἐξέβησαν** WH Treg NIV] ἐξῆλθον RP **20** **καὶ** WH Treg NIV] – RP **29** **γῆς** WH Treg NIV] – RP **30** **ἔπεσαν** WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **32** **με γὰρ** WH Treg NIV] γὰρ με RP • **Σαμψών** WH Treg NIV] τε καὶ Σαμψών καὶ RP

στόματα ⸀μαχαίρης, ⸀ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· **35** ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν
ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· **36** ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· **37** ἐλιθάσθησαν,
⸀ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ ⸀μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις
δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, **38** ὧν οὐκ ἦν ἄξιος
ὁ κόσμος ⸀ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς
τῆς γῆς· **39** ⸀καὶ πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν
ἐπαγγελίαν, **40** τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12:1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος
μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽
ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, **2** ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς
πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς
ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ
κεκάθικεν.

3 Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν
εἰς ⸀ἑαυτοὺς ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.
4 οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι,
5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου,
μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· **6** ὃν
γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. **7** εἰς
παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς ⸀γὰρ υἱὸς ὃν οὐ
παιδεύει πατήρ; **8** εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα
νόθοι ⸂καὶ οὐχ υἱοί ἐστε⸃. **9** εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν
παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ ⸀πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν
πνευμάτων καὶ ζήσομεν; **10** οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν

11:34 **μαχαίρης** WH Treg NIV] μαχαίρας RP • **ἐδυναμώθησαν** WH Treg NIV] ἐνεδυναμώθησαν RP **37** **ἐπρίσθησαν** Treg NIV] ἐπειράσθησαν ἐπρίσθησαν WH; ἐπρίσθησαν ἐπειράσθησαν RP • **μαχαίρης** WH Treg NIV] μαχαίρας RP **38** **ἐπὶ** WH Treg NIV] ἐν RP **39** **καὶ** Holmes] + οὗτοι WH Treg NIV RP **12:3** **ἑαυτοὺς** WH] ἑαυτὸν NIV Treg; ἀυτὸν RP **7** **γὰρ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **8** **καὶ οὐχ υἱοί ἐστε** WH Treg NIV] ἐστε καὶ οὐχ υἱοί RP **9** **πολὺ** WH Treg] πολὺ δὲ NIV; πολλῷ RP

αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος
αὐτοῦ. **11** πᾶσα ⸀δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ
λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν
δικαιοσύνης.

12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε,
13 καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ⸀ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ
δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς
ὄψεται τὸν κύριον, **15** ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ,
μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ ⸂δι᾽ αὐτῆς⸃ μιανθῶσιν ⸀πολλοί,
16 μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ
πρωτοτόκια ⸀ἑαυτοῦ. **17** ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ
δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ⸀ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ
γνόφῳ καὶ ⸀ζόφῳ καὶ θυέλλῃ **19** καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ
ἀκούσαντες παρῃτήσαντο ⸀μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· **20** οὐκ ἔφερον γὰρ
τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· **21** καί, οὕτω
φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.
22 ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ
ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει **23** καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων
⸂ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς⸃, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων
τετελειωμένων, **24** καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ
κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἅβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ⸀ἐξέφυγον
⸂ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν⸃ χρηματίζοντα, ⸀πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν
ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· **26** οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν

12:11 δὲ Treg NIV RP] *μὲν* WH **13 ποιεῖτε** WH Treg NIV] *ποιήσατε* RP **15 δι᾽ αὐτῆς** WH NIV] *διὰ ταύτης* Treg RP • **πολλοί** NIV RP] *οἱ πολλοί* WH Treg **16 ἑαυτοῦ** WH Treg NIV] *αὐτοῦ* RP **18 ψηλαφωμένῳ** WH Treg NIV] + *ὄρει* RP • **ζόφῳ** WH Treg NIV] *σκότῳ* RP **19 μὴ** Treg NIV RP] – WH **23 ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς** WH Treg NIV] *ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων* RP **25 ἐξέφυγον** WH Treg NIV] *ἔφυγον* RP • **ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν** WH Treg NIV] *τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι* RP • **πολὺ** WH Treg NIV] *πολλῷ* RP

δὲ ἐπήγγελται λέγων· Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ ⸀σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ
τὸν οὐρανόν. **27** τὸ δὲ Ἔτι ἅπαξ δηλοῖ ⸂τῶν σαλευομένων⸃ μετάθεσιν ὡς
πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. **28** διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι᾽ ἧς ⸀λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ
⸂εὐλαβείας καὶ δέους⸃, **29** καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13:1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. **2** τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ
ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. **3** μιμνῄσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς
συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. **4** τίμιος ὁ
γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνους ⸀γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός.
5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· Οὐ μή
σε ἀνῶ οὐδ᾽ οὐ μή σε ⸀ἐγκαταλίπω· **6** ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος
ἐμοὶ βοηθός, ⸀οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν.
8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. **9** διδαχαῖς
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ ⸀περιπατοῦντες. **10** ἔχομεν
θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῴων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· **12** διὸ καὶ
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.
13 τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες. **14** οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
ἐπιζητοῦμεν· **15** δι᾽ αὐτοῦ ⸀οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ
θεῷ, τοῦτ᾽ ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **16** τῆς δὲ
εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ θεός.

12:26 ***σείσω*** WH Treg NIV] *σείω* RP **27** ***τῶν σαλευομένων*** Holmes WH[marg]] *τὴν τῶν σαλευομένων* WH Treg NIV; *τῶν σαλευομένων τὴν* RP **28** ***λατρεύωμεν*** WH Treg NIV] *λατρεύομεν* RP • ***εὐλαβείας καὶ δέους*** WH Treg NIV] *αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας* RP **13:4** ***γὰρ*** WH Treg NIV] *δὲ* RP **5** ***ἐγκαταλίπω*** WH Treg NIV] *ἐγκαταλείπω* RP **6** ***οὐ*** WH] *καὶ οὐ* Treg NIV RP **9** ***περιπατοῦντες*** WH Treg NIV] *περιπατήσαντες* RP **15** ***οὖν*** Treg NIV RP] – WH

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, ⸀πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν,
ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. **19** περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο
ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν
προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,
21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν ⸀παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν
ἐν ⸀ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
⸀αἰῶνας· ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως,
καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. **23** γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ⸀ἡμῶν
Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ᾽ οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
24 ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους.
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. **25** ἡ χάρις μετὰ πάντων ⸀ὑμῶν.

13:18 **πειθόμεθα** WH Treg NIV] πεποίθαμεν RP **21** **παντὶ** WH NIV] + ἔργῳ Treg RP • **ἡμῖν** WH NIV] ὑμῖν Treg RP • **αἰῶνας** Holmes] + τῶν αἰώνων WH Treg NIV RP **23** **ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP **25** **ὑμῶν** WH NIV] + ἀμήν Treg RP

ΙΑΚΩΒΟΥ

1:1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς
ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε
ποικίλοις, **3** γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται
ὑπομονήν· **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι,
ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν
ἁπλῶς καὶ ⸀μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ· **6** αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν
διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ
ῥιπιζομένῳ· **7** μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί τι παρὰ τοῦ
κυρίου **8** ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, **10** ὁ δὲ πλούσιος
ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. **11** ἀνέτειλεν γὰρ
ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν
καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ⸀ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **13** μηδεὶς
πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν
κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. **14** ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας
ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· **15** εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα
τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. **16** μὴ
πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.
17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ’ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.
18 βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα
τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

1:5 ***μὴ*** WH Treg NIV] *οὐκ* RP **12** ***ἐπηγγείλατο*** WH Treg NIV] + *ὁ κύριος* RP

19 ⸀Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω ⸀δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς
τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν, **20** ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς
δικαιοσύνην θεοῦ ⸂οὐκ ἐργάζεται⸃. **21** διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ
περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ ⸂ἀκροαταὶ μόνον⸃ παραλογιζόμενοι
ἑαυτούς. **23** ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ
κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ, **24** κατενόησεν γὰρ
ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. **25** ὁ δὲ παρακύψας εἰς
νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, ⸀οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς
γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς ⸀εἶναι μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν ⸀αὐτοῦ ἀλλὰ
ἀπατῶν καρδίαν ⸀αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. **27** θρησκεία καθαρὰ καὶ
ἀμίαντος παρὰ ⸀τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ
χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2:1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης; **2** ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ ⸀εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ
χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,
3 ⸂ἐπιβλέψητε δὲ⸃ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ ⸀εἴπητε·
Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· Σὺ στῆθι ⸂ἢ κάθου ἐκεῖ⸃ ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιόν μου, **4** ⸀οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν; **5** ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς
πτωχοὺς ⸂τῷ κόσμῳ⸃ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας
ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; **6** ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ
οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;
7 οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ’ ὑμᾶς;

1:19 **Ἴστε** WH Treg NIV] Ὥστε RP • **δὲ** WH Treg NIV] – RP **20** **οὐκ ἐργάζεται** WH Treg NIV] οὐ κατεργάζεται RP **22** **ἀκροαταὶ μόνον** WH Treg] μόνον ἀκροαταὶ NIV RP **25** **οὐκ** WH Treg NIV] οὗτος οὐκ RP **26** **εἶναι** WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP • **αὐτοῦ** Treg NIV RP] ἑαυτοῦ WH • **αὐτοῦ** Treg NIV RP] ἑαυτοῦ WH **27** **τῷ** WH Treg NIV] – RP **2:2** **εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **3** **ἐπιβλέψητε δὲ** WH NIV] καὶ ἐπιβλέψητε Treg RP • **εἴπητε** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **ἢ κάθου ἐκεῖ** WH] ἐκεῖ ἢ κάθου Treg NIV; ἐκεῖ ἢ κάθου ὧδε RP **4** **οὐ** WH Treg NIV] καὶ οὐ RP **5** **τῷ κόσμῳ** WH Treg NIV] τοῦ κόσμου RP

8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν Ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· **9** εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν
ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. **10** ὅστις γὰρ ὅλον τὸν
νόμον ⸂τηρήσῃ, πταίσῃ⸃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. **11** ὁ γὰρ εἰπών
Μὴ ⸀μοιχεύσῃς εἶπεν καί Μὴ ⸀φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ ⸂μοιχεύεις φονεύεις⸃ δέ,
γέγονας παραβάτης νόμου. **12** οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου
ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. **13** ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι
ἔλεος· κατακαυχᾶται ⸀ἔλεος κρίσεως.

14 ⸀Τί ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ
δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; **15** ⸀ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν
καὶ ⸀λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, **16** εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε
ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ
σώματος, ⸀τί ὄφελος; **17** οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ⸂ἔχῃ ἔργα⸃, νεκρά ἐστιν
καθʼ ἑαυτήν.

18 Ἀλλʼ ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις κἀγὼ ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου
⸀χωρὶς τῶν ⸀ἔργων, κἀγώ ⸂σοι δείξω⸃ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν ⸀πίστιν. **19** σὺ
πιστεύεις ὅτι ⸂εἷς ἐστιν ὁ θεός⸃; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν
καὶ φρίσσουσιν. **20** θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς
τῶν ἔργων ⸀ἀργή ἐστιν; **21** Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη,
ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; **22** βλέπεις ὅτι
ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη,
23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. **24** ⸀ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων
δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. **25** ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ
πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ

2:10 τηρήσῃ πταίσῃ WH Treg NIV] τηρήσει πταίσει RP **11 μοιχεύσῃς** WH Treg NIV] μοιχεύσεις RP • **φονεύσῃς** WH Treg NIV] φονεύσεις RP • **μοιχεύεις φονεύεις** WH Treg NIV] μοιχεύσεις φονεύσεις RP **13 ἔλεος** WH Treg NIV] ἔλεον RP **14 Τί** WH] + τὸ Treg NIV RP **15 ἐὰν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **λειπόμενοι** WH Treg NIV] + ὦσιν RP **16 τί** WH] + τὸ Treg NIV RP **17 ἔχῃ ἔργα** WH Treg NIV] ἔργα ἔχῃ RP **18 χωρὶς** WH Treg NIV] ἐκ RP • **ἔργων** WH Treg NIV] + σου RP • **σοι δείξω** WH Treg NIV] δείξω σοι RP • **πίστιν** WH Treg NIV] + μου RP **19 εἷς ἐστιν ὁ θεός** Treg NIV] εἷς θεός ἐστιν WH; ὁ θεὸς εἷς ἐστιν RP **20 ἀργή** WH Treg NIV] νεκρά RP **24 ὁρᾶτε** WH Treg NIV] + τοίνυν RP

ἐκβαλοῦσα; **26** ὥσπερ ⸀γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ
ἡ πίστις ⸀χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

3:1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα
λημψόμεθα· **2** πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος
τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. **3** ⸂εἰ δὲ⸃ τῶν ἵππων
τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν ⸀εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ
ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. **4** ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ
⸂ἀνέμων σκληρῶν⸃ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ⸂ἡ
ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται⸃· **5** οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ
⸂μεγάλα αὐχεῖ⸃.
Ἰδοὺ ⸀ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· **6** καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος
τῆς ⸀ἀδικίας ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον
τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς
γεέννης. **7** πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων
δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· **8** τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς
⸂δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων⸃· ⸀ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.
9 ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν ⸀κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς
ἀνθρώπους τοὺς καθ’ ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· **10** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος
ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.
11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; **12** μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; ⸂οὔτε ἁλυκὸν⸃
γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς
τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. **14** εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν
τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. **15** οὐκ
ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης·

2:26 γὰρ Treg NIV RP] – WH • **χωρὶς** WH NIV] + τῶν Treg RP **3:3 εἰ δὲ** WH Treg NIV] Ἴδε RP • **εἰς** WH Treg NIV] πρὸς RP **4 ἀνέμων σκληρῶν** WH Treg NIV] σκληρῶν ἀνέμων RP • **ἡ … βούλεται** WH Treg NIV] ἂν ἡ … βούληται RP **5 μεγάλα αὐχεῖ** WH Treg NIV] μεγαλαυχεῖ RP • **ἡλίκον** WH Treg NIV] ὀλίγον RP **6 ἀδικίας** WH Treg NIV] + οὕτως RP **8 δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων** WH Treg NIV] δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP • **ἀκατάστατον** WH Treg NIV] ἀκατάσχετον RP **9 κύριον** WH Treg NIV] θεὸν RP **12 οὔτε ἁλυκὸν** WH Treg NIV] Οὕτως οὐδεμια πηγὴ ἁλυκὸν καὶ RP

16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.
17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής,
εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ⸀ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος·
18 καρπὸς ⸀δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4:1 Πόθεν πόλεμοι καὶ ⸀πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν
ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; **2** ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε·
φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε.
οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· **3** αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς
αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. **4** ⸀μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι
ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς ⸀ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ
κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. **5** ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει·
Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ ⸀κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; **6** μείζονα δὲ δίδωσιν
χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν
χάριν. **7** ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ'
ὑμῶν· **8** ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ⸀ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί,
καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. **9** ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ
κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος ⸀μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν·
10 ταπεινώθητε ἐνώπιον ⸀κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ⸀ἢ κρίνων
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. **12** εἷς ⸀ἐστιν νομοθέτης ⸂καὶ κριτής⸃, ὁ
δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ⸂ὁ κρίνων⸃ τὸν ⸀πλησίον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ⸀ἢ αὔριον ⸀πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν
πόλιν καὶ ⸀ποιήσομεν ἐκεῖ ⸀ἐνιαυτὸν καὶ ⸀ἐμπορευσόμεθα καὶ ⸀κερδήσομεν·

3:17 ἀδιάκριτος WH Treg NIV] + καὶ RP **18 δὲ** WH Treg NIV] + τῆς RP **4:1 πόθεν** WH Treg NIV] – RP **4 μοιχαλίδες** WH Treg NIV] Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες RP • **ἐὰν** WH NIV] ἂν Treg RP **5 κατῴκισεν** WH Treg NIV] κατῴκησεν RP **8 ἐγγιεῖ** Treg NIV RP] ἐγγίσει WH **9 μετατραπήτω** WH NIV] μεταστραφήτω Treg RP **10 κυρίου** WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP **11 ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP **12 ἐστιν** WH] + ὁ Treg NIV RP • **καὶ κριτής** WH Treg NIV] – RP • **ὁ κρίνων** WH Treg NIV] ὃς κρίνεις RP • **πλησίον** WH Treg NIV] ἕτερον RP **13 ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP • **πορευσόμεθα** WH Treg NIV] πορευσώμεθα RP • **ποιήσομεν** WH NIV] ποιήσωμεν Treg RP • **ἐνιαυτὸν** WH Treg NIV] + ἕνα RP • **ἐμπορευσόμεθα** WH Treg NIV] ἐμπορευσώμεθα RP • **κερδήσομεν** WH Treg NIV] κερδήσωμεν RP

14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε ⸀τὸ τῆς αὔριον ⸀ποία ἡ ζωὴ ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ ⸀ἐστε
⸀ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ⸀ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· **15** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς·
Ἐὰν ὁ κύριος ⸀θελήσῃ, καὶ ⸀ζήσομεν καὶ ⸀ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. **16** νῦν
δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.
17 εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

5:1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις
ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. **2** ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν
σητόβρωτα γέγονεν, **3** ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς
αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ
ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. **4** ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν
ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ⸀ἀφυστερημένος ἀφ’ ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ
τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ ⸀εἰσεληλύθασιν· **5** ἐτρυφήσατε ἐπὶ
τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ⸀ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.
6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ
γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ’ ⸀αὐτῷ ἕως
⸀λάβῃ πρόϊμον καὶ ὄψιμον. **8** μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς
καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. **9** μὴ στενάζετε, ⸂ἀδελφοί,
κατ’ ἀλλήλων⸃, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν.
10 ὑπόδειγμα λάβετε, ⸀ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς
προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ⸀ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. **11** ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς
⸀ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ⸀εἴδετε, ὅτι
πολύσπλαγχνός ἐστιν ⸂ὁ κύριος⸃ καὶ οἰκτίρμων.

4:14 τὸ Treg NIV RP] – WH • **ποία** WH NIV] + γὰρ Treg RP • **ἐστε** WH Treg NIV] ἔσται RP • **ἡ** Treg NIV RP] – WH • **ἔπειτα** WH Treg NIV] + δὲ RP **15 θελήσῃ** Treg NIV RP] θέλῃ WH • **ζήσομεν** WH Treg NIV] ζήσωμεν RP • **ποιήσομεν** WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP **5:4 ἀφυστερημένος** WH Treg] ἀπεστερημένος NIV RP • **εἰσεληλύθασιν** NIV RP] εἰσελήλυθαν WH Treg **5 ὑμῶν** WH Treg NIV] + ὡς RP **7 αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτόν RP • **λάβῃ** WH Treg NIV] + ὑετὸν RP **9 ἀδελφοί κατ’ ἀλλήλων** WH Treg NIV] κατ’ ἀλλήλων ἀδελφοί RP **10 ἀδελφοί** WH Treg NIV] + μου RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP **11 ὑπομείναντας** WH Treg NIV] ὑπομένοντας RP • **εἴδετε** WH Treg NIV] ἴδετε RP • **ὁ κύριος** WH Treg NIV] – RP

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὒ οὔ, ἵνα μὴ ⸀ὑπὸ κρίσιν⸁ πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. **14** ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ’ αὐτὸν ἀλείψαντες ⸂αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου· **15** καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. **16** ἐξομολογεῖσθε ⸂οὖν ἀλλήλοις ⸀τὰς ἁμαρτίας⸁ καὶ ⸂εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. **17** Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· **18** καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ⸀ὑετὸν ἔδωκεν⸁ καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί ⸂μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, **20** ⸂γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ⸂αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

5:12 ***ὑπὸ κρίσιν*** WH Treg NIV] *εἴς ὑπὸκρίσιν* RP **14** ***αὐτὸν*** Treg NIV RP] – WH **16** ***οὖν*** WH Treg NIV] – RP • ***τὰς ἁμαρτίας*** WH Treg NIV] *τὰ παραπτώματα* RP • ***εὔχεσθε*** Treg NIV RP] *προσεύχεσθε* WH **18** ***ὑετὸν ἔδωκεν*** WH NIV RP] *ἔδωκεν ὑετὸν* Treg **19** ***μου*** WH Treg NIV] – RP **20** ***γινωσκέτω*** Treg NIV RP] *γινώσκετε* WH • ***αὐτοῦ*** WH NIV] – Treg RP

ΠΕΤΡΟΥ Α

1:1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς
Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, **2** κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ
πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ
Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ
τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι’ ἀναστάσεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, **4** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον
καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς **5** τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ
φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
ἐσχάτῳ. **6** ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ ⸀δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
πειρασμοῖς, **7** ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως ⸀πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ
ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ ⸂δόξαν καὶ
τιμὴν⸃ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **8** ὃν οὐκ ⸀ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι
μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ⸀ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,
9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ⸀ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.

10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς
ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, **11** ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου
τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ
τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· **12** οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν
αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ⸀ὑμᾶς πνεύματι ἁγίῳ
ἀποσταλέντι ἀπ’ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες τελείως,
ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **14** ὡς
τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν

1:6 δέον WH Treg] + ἐστίν NIV RP **7 πολυτιμότερον** WH Treg NIV] πολὺ τιμιώτερον RP • **δόξαν καὶ τιμὴν** WH Treg NIV] τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP **8 ἰδόντες** WH Treg NIV] εἰδότες RP • ἀγαλλιᾶσθε Treg NIV RP] ἀγαλλιᾶτε WH **9 ὑμῶν** Treg NIV RP] – WH **12 ὑμᾶς** WH Treg] + ἐν NIV RP

ἐπιθυμίαις, **15** ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ
ἀναστροφῇ γενήθητε, **16** διότι γέγραπται ⸀ὅτι Ἅγιοι ⸀ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ⸀ἅγιος.
17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ
τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε·
18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας
ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, **19** ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου
καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, **20** προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου,
φανερωθέντος δὲ ἐπ' ⸀ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς **21** τοὺς δι' αὐτοῦ ⸀πιστοὺς
εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.
22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ⸀ἀληθείας εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ⸀ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς,
23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
θεοῦ καὶ ⸀μένοντος· **24** διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ⸀αὐτῆς
ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ⸀ἄνθος ἐξέπεσεν· **25** τὸ δὲ ῥῆμα
κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2:1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ⸀ὑποκρίσεις καὶ
φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, **2** ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον
γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε ⸂εἰς σωτηρίαν⸃, **3** ⸀εἰ ἐγεύσασθε ὅτι
χρηστὸς ὁ κύριος.
4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον **5** καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες
οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς ⸀εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς
θυσίας ⸀εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· **6** διότι περιέχει ⸀ἐν γραφῇ·
Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ⸂ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν⸃ ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων

1:16 **ὅτι** WH NIV] – Treg RP • **ἔσεσθε** WH Treg NIV] γίνεσθε RP • **ἅγιος** WH Treg] + εἰμι NIV RP **20** **ἐσχάτου** WH Treg NIV] ἐσχάτων RP **21** **πιστοὺς** WH Treg NIV] πιστεύοντας RP **22** **ἀληθείας** WH Treg NIV] + διὰ πνεύματος RP • **ἐκ** WH Treg NIV] + καθαρᾶς RP NA **23** **μένοντος** WH Treg NIV] + εἰς τὸν αἰῶνα RP **24** **αὐτῆς** WH Treg NIV] ἀνθρώπου RP • **ἄνθος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2:1** **ὑποκρίσεις** Treg NIV RP] ὑπόκρισιν WH **2** **εἰς σωτηρίαν** WH Treg NIV] – RP **3** **εἰ** WH Treg NIV] εἴπερ RP **5** **εἰς** WH Treg NIV] – RP • **εὐπροσδέκτους** WH Treg] + τῷ NIV RP **6** **ἐν** WH Treg NIV] + τῇ RP • **ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν** Treg NIV RP] ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον WH

ἐπ’ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. **7** ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ⸀ἀπιστοῦσιν δὲ ⸀λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας **8** καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· **10** οἵ ποτε οὐ λαὸς νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· **12** τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ⸂ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν⸃, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ⸀ἐποπτεύοντες δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 ⸀Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, **14** εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι’ αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν **15** (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν)· **16** ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ ὡς ⸂θεοῦ δοῦλοι⸃. **17** πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ⸀ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. **19** τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· **20** ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ’ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. **21** εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ⸀ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· **22** ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· **23** ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει,

---

2:7 ἀπιστοῦσιν WH Treg NIV] ἀπειθοῦσιν RP • **λίθος** WH Treg NIV] Λίθον RP **12 ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν** WH Treg NIV] ἔχοντες καλήν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP • **ἐποπτεύοντες** WH Treg NIV] ἐποπτεύσαντες RP **13 Ὑποτάγητε** WH Treg NIV] + οὖν RP **16 θεοῦ δοῦλοι** WH Treg NIV] δοῦλοι θεοῦ RP **17 ἀγαπᾶτε** WH Treg NIV] ἀγαπήσατε RP **21 ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP

πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· **24** *ὃς τὰς ἁμαρτίας*
ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις
ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ ⸀μώλωπι ἰάθητε. **25** *ἦτε γὰρ ὡς*
πρόβατα ⸀πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον
τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3:1 *⸀Ὁμοίως γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ⸀καὶ*
εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου
κερδηθήσονται **2** *ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.* **3** *ὧν*
ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως
ἱματίων κόσμος, **4** *ἀλλʼ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ*
τοῦ ⸉πραέως καὶ ἡσυχίου⸊ πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές.
5 *οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ⸀εἰς θεὸν ἐκόσμουν*
ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, **6** *ὡς Σάρρα ⸀ὑπήκουσεν τῷ*
Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 *Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ*
γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ ⸀συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ
ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

8 *Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι,*
⸀ταπεινόφρονες, **9** *μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ*
λοιδορίας τοὐναντίον δὲ ⸀εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν
κληρονομήσητε. **10** *ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς*
παυσάτω τὴν ⸀γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ ⸀χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
11 *ἐκκλινάτω ⸀δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ*
διωξάτω αὐτήν· **12** *ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν*
αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

2:24 ***μώλωπι*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **25** ***πλανώμενοι*** WH Treg NIV] *πλανώμενα* RP **3:1** ***Ὁμοίως*** WH Treg] + *αἱ* NIV RP • ***καὶ*** Treg NIV RP] – WH **4** ***πραέως καὶ ἡσυχίου*** Treg NIV RP] *ἡσυχίου καὶ πραέως* WH **5** ***εἰς*** WH Treg NIV] *ἐπὶ* RP **6** ***ὑπήκουσεν*** Treg NIV RP] *ὑπήκουεν* WH **7** ***συγκληρονόμοις*** WH Treg NIV] *συγκληρονόμοι* RP **8** ***ταπεινόφρονες*** WH Treg NIV] *φιλόφρονες* RP **9** ***εὐλογοῦντες*** WH Treg NIV] + *εἰδότες* RP **10** ***γλῶσσαν*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP • ***χείλη*** WH Treg NIV] + *αὐτοῦ* RP **11** ***δὲ*** WH Treg NIV] – RP

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ⸀ζηλωταὶ γένησθε; **14** ἀλλʼ εἰ
καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε
μηδὲ ταραχθῆτε, **15** κύριον δὲ τὸν ⸀Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν, ⸀ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς
ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, **16** ⸀ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες
ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ ⸀καταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν
ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. **17** κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας. **18** ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ
περὶ ἁμαρτιῶν ⸀ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ⸀ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ,
θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζῳοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· **19** ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ
πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, **20** ἀπειθήσασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν ⸀ὀλίγοι,
τοῦτʼ ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν διʼ ὕδατος. **21** ὃ ⸂καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον
νῦν⸃ σῴζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς
ἐπερώτημα εἰς θεόν, διʼ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, **22** ὅς ἐστιν ἐν ⸀δεξιᾷ
θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

4:1 Χριστοῦ οὖν ⸀παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε,
ὅτι ὁ ⸀παθὼν σαρκὶ πέπαυται ⸀ἁμαρτίας, **2** εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις
ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. **3** ἀρκετὸς ⸀γὰρ ὁ
παρεληλυθὼς ⸀χρόνος τὸ ⸀βούλημα τῶν ἐθνῶν ⸀κατειργάσθαι, πεπορευμένους
ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις
εἰδωλολατρίαις. **4** ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· **5** οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως

3:13 **ζηλωταὶ** WH Treg NIV] μιμηταὶ RP **15** **Χριστὸν** WH Treg NIV] θεὸν RP • **ἕτοιμοι** WH Treg NIV] + δὲ RP **16** **ἀλλὰ** WH Treg NIV] – RP • **καταλαλεῖσθε** WH NIV] καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν Treg RP **18** **ἔπαθεν** RP NA] ἀπέθανεν WH Treg NIV • **ὑμᾶς** WH NIV RP] ἡμᾶς Treg **20** **ὀλίγοι** WH Treg NIV] ὀλίγαι RP **21** **καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν** WH Treg NIV] ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP **22** **δεξιᾷ** WH Treg] + τοῦ NIV RP **4:1** **παθόντος** WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP • **παθὼν** WH Treg NIV] + ἐν RP • **ἁμαρτίας** Treg NIV RP] ἁμαρτίαις WH **3** **γὰρ** WH Treg NIV] + ἡμῖν RP • **χρόνος** WH Treg NIV] + τοῦ βίου RP • **βούλημα** WH Treg NIV] θέλημα RP • **κατειργάσθαι** WH Treg NIV] κατεργάσασθαι RP

⸀ἔχοντι κρῖναι⸀ ζῶντας καὶ νεκρούς· **6** εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε ⸀εἰς
προσευχάς· **8** πρὸ ⸀πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
⸀καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· **9** φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ ⸀γογγυσμοῦ·
10 ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· **11** εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ,
ὡς ἐξ ἰσχύος ⸀ἧς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν
γινομένῃ ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, **13** ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ
Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. **14** εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ
τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ’ ὑμᾶς ⸀ἀναπαύεται. **15** μὴ γάρ τις ὑμῶν
πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· **16** εἰ δὲ
ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ⸀ὀνόματι τούτῳ.
17 ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον
ἀφ’ ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; **18** καὶ εἰ ὁ
δίκαιος μόλις σῴζεται, ⸀ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; **19** ὥστε καὶ
οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ⸀θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς
ψυχὰς ⸀αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

5:1 Πρεσβυτέρους ⸀οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης
κοινωνός, **2** ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ⸀ἐπισκοποῦντες μὴ
ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως ⸀κατὰ θεόν⸀, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως,
3 μηδ’ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·

4:5 ***ἔχοντι κρῖναι*** Treg NIV RP] *κρίνοντι* WH **7** ***εἰς*** WH Treg NIV] + *τὰς* RP **8** ***πάντων*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP • ***καλύπτει*** WH Treg NIV] *καλύψει* RP **9** ***γογγυσμοῦ*** WH Treg NIV] + *γογγυσμῶν* RP **11** ***ἧς*** WH Treg NIV] *ὡς* RP **14** ***ἀναπαύεται*** WH Treg NIV] + *κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται* RP **16** ***ὀνόματι*** WH Treg NIV] *μέρει* RP **18** ***ὁ*** Treg NIV RP] + *δὲ* WH **19** ***θεοῦ*** WH Treg NIV] + *ὡς* RP • *αὐτῶν* Treg NIV RP] – WH **5:1** ***οὖν*** WH Treg NIV] *τοὺς* RP **2** *ἐπισκοποῦντες* Treg NIV RP] – WH • *κατὰ θεόν* Treg NIV] – WH RP

4 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης
στέφανον. **5** ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάντες δὲ ⸀ἀλλήλοις
τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται
ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ
ἐν καιρῷ, **7** πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει
περὶ ὑμῶν. **8** νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων
ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν ⸀τινα ⸀καταπιεῖν· **9** ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ
πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν ⸀τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
ἐπιτελεῖσθαι. **10** ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον
αὐτοῦ δόξαν ἐν ⸀Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς ⸀καταρτίσει, στηρίξει,
σθενώσει, ⸀θεμελιώσει. **11** ⸀αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ⸂τῶν αἰώνων⸃·
ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων
ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς
ἣν ⸀στῆτε. **13** ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός
μου. **14** ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν
⸀Χριστῷ.

5:5 ***ἀλλήλοις*** WH Treg NIV] + *ὑποτασσόμενοι* RP **8** ***τινα*** NIV] *τίνα* RP; – WH Treg • ***καταπιεῖν*** WH Treg NIV] *καταπίῃ* RP **9** ***τῷ*** WH Treg NIV] – RP **10** **Χριστῷ** WH NIV] + Ἰησοῦ Treg RP NA • ***καταρτίσει*** WH Treg NIV] *καταρτίσαι ὑμᾶς* RP • **θεμελιώσει** NIV RP] – WH Treg **11** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] + *ἡ δόξα καὶ* RP • ***τῶν αἰώνων*** Treg NIV RP] – WH NA **12** **στῆτε** WH Treg NIV] ἑστήκατε RP **14** **Χριστῷ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ ἀμήν RP

ΠΕΤΡΟΥ Β

1:1 ⸀Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ⸂ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ⸃, **4** δι’ ὧν τὰ ⸂τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν⸃ ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν ⸀τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. **5** καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, **7** ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· **8** ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· **9** ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ⸀ἁμαρτημάτων. **10** διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12 Διὸ ⸀μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνῄσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. **13** δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ’ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσίς τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς

1:1 Συμεὼν Treg NIV RP] Σιμων WH **3 ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ** Treg NIV] διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς WH RP **4 τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν** WH NIV] μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν Treg; τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP • **τῷ** WH Treg NIV] – RP **9 ἁμαρτημάτων** Treg] ἁμαρτιῶν WH NIV RP **12 μελλήσω** WH Treg NIV] οὐκ ἀμελήσω RP

ἐδήλωσέν μοι· **15** σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· ⸂Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν⸃, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα— **18** καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ⸂ἁγίῳ ὄρει⸃. **19** καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· **20** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, **21** οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ⸂προφητεία ποτέ⸃, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ⸀ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

2:1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· **2** καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι᾽ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· **3** καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ ⸀νυστάζει.

4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ⸀σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, **5** καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, **6** καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας ⸀καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ⸀ἀσεβέσιν τεθεικώς, **7** καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο— **8** βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ⸀ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν

1:17 **Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν** WH NIV] οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός Treg RP **18** **ἁγίῳ ὄρει** WH Treg NIV] ὄρει τῷ ἁγίῳ RP **21** **προφητεία ποτέ** WH Treg NIV] ποτὲ προφητεία RP • **ἀπὸ** WH NIV] ἅγιοι Treg RP **2:3** **νυστάζει** WH Treg NIV] νυστάξει RP **4** σειραῖς RP NA] σιροις WH Treg NIV **6** καταστροφῇ Treg RP NA] – WH NIV • **ἀσεβέσιν** WH NIV] ἀσεβεῖν Treg RP **8** ὁ Treg NIV RP] – WH

ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν— **9** οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς
ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν,
10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ
κυριότητος καταφρονοῦντας.

Τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν, βλασφημοῦντες, **11** ὅπου ἄγγελοι
ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' ⸀αὐτῶν βλάσφημον κρίσιν.
12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα ⸂γεγεννημένα φυσικὰ⸃ εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν,
ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν ⸂καὶ φθαρήσονται⸃,
13 ⸀ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν,
σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ⸀ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν,
14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ⸀ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας,
δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας
ἔχοντες, κατάρας τέκνα, **15** ⸀καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν,
ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ ⸀Βοσὸρ ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν
16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.

17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι ⸂καὶ ὁμίχλαι⸃ ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς
ὁ ζόφος τοῦ ⸀σκότους τετήρηται. **18** ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι
δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ⸀ὀλίγως ⸀ἀποφεύγοντας
τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, **19** ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ
δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ ⸀καὶ δεδούλωται.
20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ⸀κυρίου
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται,
γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. **21** κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς
μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ⸀ὑποστρέψαι ἐκ τῆς

2:11 ***αὐτῶν*** Holmes WH^marg] + *παρὰ κυρίῳ* WH Treg RP; + *παρὰ κυρίου* NIV **12** ***γεγεννημένα φυσικὰ*** WH Treg NIV] *φυσικὰ γεγενημένα* RP • ***καὶ φθαρήσονται*** WH Treg NIV] *καταφθαρήσονται* RP **13** ***ἀδικούμενοι*** WH NIV] *κομιούμενοι* Treg RP • ***ἀπάταις*** WH NIV RP] *ἀγάπαις* Treg **14** ***ἀκαταπαύστους*** Treg NIV RP] *ἀκαταπάστους* WH **15** ***καταλιπόντες*** Treg RP] *καταλείποντες* WH NIV • Βοσὸρ Treg RP NA] Βεὼρ WH NIV **17** ***καὶ ὁμίχλαι*** WH Treg NIV] *νεφέλαι* RP • ***σκότους*** WH Treg NIV] + *εἰς αἰῶνα* RP **18** ***ὀλίγως*** WH Treg NIV] *ὄντως* RP • ***ἀποφεύγοντας*** WH Treg NIV] *ἀποφυγόντας* RP **19** *καὶ* Treg RP] – WH NIV **20** ***κυρίου*** WH Treg RP] + *ἡμῶν* NIV **21** ***ὑποστρέψαι*** WH Treg NIV] *ἐπιστρέψαι* RP

παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς· **22** ⸀συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· Ὗς λουσαμένη εἰς ⸀κυλισμὸν βορβόρου.

3:1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, **2** μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, **3** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ’ ⸀ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ⸂ἐν ἐμπαιγμονῇ⸃ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι **4** καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ’ ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως. **5** λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι’ ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, **6** δι’ ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· **7** οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ ⸀αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. **9** οὐ βραδύνει ⸀κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ⸀ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. **10** ἥξει δὲ ⸀ἡμέρα κυρίου ὡς ⸀κλέπτης, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα ⸀λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ⸀εὑρεθήσεται.

11 Τούτων ⸀οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, **12** προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι’ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται· **13** καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

2:22 **συμβέβηκεν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **κυλισμὸν** WH Treg NIV] κύλισμα RP **3:3** **ἐσχάτων** WH Treg NIV] ἐσχάτου RP • **ἐν ἐμπαιγμονῇ** WH Treg NIV] – RP **7** **αὐτῷ** WH NIV] αὐτοῦ Treg RP **9** **κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος RP • **ὑμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς RP **10** **ἡμέρα**WH Treg NIV] ἡ ἡμέρα RP • **κλέπτης** WH Treg NIV] + ἐν νυκτί RP • **λυθήσεται** WH Treg NIV] λυθήσονται RP • **εὑρεθήσεται** WH Treg NIV] κατακαήσεται RP; οὐχ εὑρεθήσεται *em* ECM **11** **οὕτως** WH NIV] οὖν Treg RP

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ
ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, **15** καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν
σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν
⸀δοθεῖσαν αὐτῷ⸃ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, **16** ὡς καὶ ἐν πάσαις ⸀ταῖς ἐπιστολαῖς
λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν ⸀αἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν
ἀπώλειαν. **17** ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν
ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, **18** αὐξάνετε
δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ⸀ἀμήν.

3:15 ***δοθεῖσαν αὐτῷ*** WH Treg NIV] *αὐτῷ δοθεῖσαν* RP **16** *ταῖς* RP] – WH Treg NIV • ***αἷς*** WH Treg NIV] *οἷς* RP **18** ***ἀμήν*** Treg NIV RP] – WH

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

1:1 Ὃ ἦν ἀπ’ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν,
ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς—
2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν
ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν— **3** ὃ
ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ⸀καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν
ἔχητε μεθ’ ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· **4** καὶ ταῦτα γράφομεν ⸀ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ
πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ’ αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν
ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστιν καὶ σκοτία ⸂ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν⸃ οὐδεμία. **6** ἐὰν
εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ’ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν,
ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· **7** ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν
ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ’ ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα
⸀Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. **8** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια ⸂οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν⸃.
9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν
τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. **10** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2:1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ,
παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, **2** καὶ αὐτὸς
ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ
καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
τηρῶμεν. **4** ὁ λέγων ⸀ὅτι Ἔγνωκα αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν

1:3 καὶ WH Treg NIV] – RP **4 ἡμεῖς** WH Treg NIV] ὑμῖν RP **5 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν** NIV RP] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ WH Treg **7 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **8 οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν** WH NIV RP] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν Treg **2:4 ὅτι** WH Treg NIV] – RP

ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· **5** ὃς δ’ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν
λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν
ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· **6** ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος
περιεπάτησεν καὶ ⸀αὐτὸς περιπατεῖν.

7 ⸀Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ’ ἐντολὴν παλαιὰν ἣν
εἴχετε ἀπ’ ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ⸀ἠκούσατε. **8** πάλιν
ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία
παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. **9** ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. **10** ὁ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· **11** ὁ δὲ
μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ
οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ· **13** γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ’ ἀρχῆς· γράφω ὑμῖν,
νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. **14** ⸀ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε
τὸν πατέρα· ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ’ ἀρχῆς· ἔγραψα ὑμῖν,
νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε
τὸν πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν
κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ· **16** ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ,
ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ
βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν· **17** καὶ ὁ κόσμος
παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν
αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ⸀ὅτι ἀντίχριστος
ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη
ὥρα ἐστίν. **19** ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ’ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ⸂ἐξ ἡμῶν
ἦσαν⸃, μεμενήκεισαν ἂν μεθ’ ἡμῶν· ἀλλ’ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες
ἐξ ἡμῶν. **20** καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου ⸀καὶ οἴδατε ⸀πάντες· **21** οὐκ
ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ’ ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν

2:6 αὐτὸς WH Treg] + οὕτως NIV RP **7 Ἀγαπητοί** WH Treg NIV] Ἀδελφοί RP • **ἠκούσατε** WH Treg NIV] + ἀπ’ ἀρχῆς RP **14 ἔγραψα** WH Treg NIV] Γράφω RP **18 ὅτι** WH Treg NIV] + ὁ RP **19 ἐξ ἡμῶν ἦσαν** WH Treg NIV] ἦσαν ἐξ ἡμῶν RP **20 καὶ** Treg NIV RP] – WH • **πάντες** WH NIV] πάντα Treg RP

ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. **22** τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος
ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν
πατέρα καὶ τὸν υἱόν. **23** πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ⸀ὁ
ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει⸁. **24** ⸀ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ’ ἀρχῆς, ἐν
ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ’ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ
ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. **25** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο
ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. **27** καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα
ὃ ἐλάβετε ἀπ’ αὐτοῦ ⸀μένει ἐν ὑμῖν⸁, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ
ὑμᾶς· ἀλλ’ ὡς τὸ ⸀αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν
καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, ⸀μένετε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ⸀ἐὰν φανερωθῇ ⸀σχῶμεν
παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ’ αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ⸀ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. **3:1** ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ
πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, ⸀καὶ ἐσμέν⸁. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει
⸀ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. **2** ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω
ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. ⸀οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι
ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. **3** καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ’ αὐτῷ
ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν
ἡ ἀνομία. **5** καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ⸀ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ
ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **6** πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ
ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. **7** τεκνία, μηδεὶς πλανάτω
ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν·
8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ’ ἀρχῆς ὁ διάβολος
ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ
διαβόλου. **9** πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.

2:23 ὁ ὁμολογῶν … ἔχει WH Treg NIV] – RP **24 ὑμεῖς** WH Treg NIV] + *οὖν* RP **27 *μένει ἐν ὑμῖν*** WH Treg NIV] *ἐν ὑμῖν μένει* RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] *αὐτὸ* RP • ***μένετε*** WH Treg NIV] *μενεῖτε* RP **28 *ἐὰν*** WH Treg NIV] *ὅταν* RP • ***σχῶμεν*** WH Treg NIV] *ἔχῶμεν* RP **29 ὅτι** WH RP] + *καὶ* NIV Treg **3:1 *καὶ ἐσμέν*** WH Treg NIV] – RP • **ἡμᾶς** WH Treg NIV] *ὑμᾶς* RP **2 *οἴδαμεν*** WH Treg NIV] + *δὲ* RP **5 *ἁμαρτίας*** WH Treg NIV] + *ἡμῶν* RP

10 ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς
ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους· **12** οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. **13** ⸀μὴ θαυμάζετε, ⸀ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ
κόσμος. **14** ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι
ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ⸀ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** πᾶς ὁ μισῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος
οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ⸀αὐτῷ μένουσαν. **16** ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην,
ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς ⸀θεῖναι. **17** ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτοῦ, πῶς
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 ⸀Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ
ἀληθείᾳ. **19** ⸀ἐν τούτῳ ⸀γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν
αὐτοῦ πείσομεν ⸂τὴν καρδίαν⸃ ἡμῶν **20** ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία,
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. **21** ἀγαπητοί,
ἐὰν ἡ καρδία ⸂μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν⸃, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, **22** καὶ
ὃ ⸀ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ⸀ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. **23** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ,
ἵνα ⸀πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ⸀ἡμῖν. **24** καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ
τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

3:13 ***μὴ*** WH Treg RP] *καὶ μὴ* NIV • ***ἀδελφοί*** WH Treg NIV] + *μου* RP **14** ***ἀγαπῶν*** WH Treg NIV] + *τὸν ἀδελφόν* RP **15** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] *ἑαυτῷ* RP **16** ***θεῖναι*** WH Treg NIV] *τιθέναι* RP **18** ***Τεκνία*** WH Treg NIV] + *μου* RP **19** ***ἐν*** WH] *καὶ ἐν* Treg NIV RP • ***γνωσόμεθα*** WH Treg NIV] *γινώσκομεν* RP • ***τὴν καρδίαν*** WH NIV] *τὰς καρδίας* Treg RP **21** ***μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν*** Treg] *μὴ καταγινώσκῃ* WH; *ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ* NIV; *ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν* RP **22** ***ἐὰν*** Treg NIV RP] *ἂν* WH • ***ἀπ᾽*** WH Treg NIV] *παρ᾽* RP **23** ***πιστεύσωμεν*** WH NIV RP] *πιστεύωμεν* Treg • ***ἡμῖν*** WH Treg NIV] – RP

4:1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ
πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν
κόσμον. **2** ἐν τούτῳ ⸀γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, **3** καὶ πᾶν πνεῦμα
ὃ μὴ ὁμολογεῖ ⸀τὸν ⸀Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. **4** ὑμεῖς
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ
ἐν τῷ κόσμῳ· **5** αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν
καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. **6** ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν
ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, καὶ
πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. **8** ὁ μὴ ἀγαπῶν
οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. **9** ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη
τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν
κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι’ αὐτοῦ. **10** ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς
⸀ἠγαπήκαμεν τὸν θεόν, ἀλλ’ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. **11** ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. **12** θεὸν οὐδεὶς πώποτε
τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ⸂ἐν
ἡμῖν τετελειωμένη ἐστιν⸃.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ
τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. **14** καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν
ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. **15** ὃς ⸀ἐὰν ὁμολογήσῃ
ὅτι ⸀Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ.
16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.

Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς
ἐν αὐτῷ ⸀μένει. **17** ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ’ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν

4:2 ***γινώσκετε*** WH Treg NIV] *γινώσκεται* RP **3** ***τὸν*** WH Treg NIV] – RP • **Ἰησοῦν** WH Treg NIV] + *Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα* RP **10** ***ἠγαπήκαμεν*** WH NIV] *ἠγαπήσαμεν* Treg RP **12** ***ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστιν*** NIV] *τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν* WH Treg; *τετελειωμένη ἐστιν ἐν ἡμῖν* RP **15** ***ἐὰν*** WH NIV] *ἂν* Treg RP • **Ἰησοῦς** Treg NIV RP] +*Χριστός* WH **16** ***μένει*** WH NIV RP] – Treg

τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** *φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ’ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω*
βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται
ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19** *ἡμεῖς ⸀ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.* **20** *ἐάν*
τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν ⸀οὐ
δύναται ἀγαπᾶν. **21** *καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ’ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν*
τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5:1 Πᾶς *ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ*
πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ ⸀καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. **2** *ἐν*
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν
καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ⸀ποιῶμεν· **3** *αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα*
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, **4** *ὅτι*
πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ
νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν· **5** *τίς ⸂δέ ἐστιν⸃ ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ*
ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός *ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι’ ὕδατος καὶ αἵματος,* Ἰησοῦς Χριστός· *οὐκ ἐν*
τῷ ὕδατι μόνον ἀλλ’ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ⸀ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ
μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. **7** *ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες,*
8 *τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.* **9** *εἰ τὴν*
μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ⸀ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **10** *ὁ*
πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ⸀αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων
τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν
μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **11** *καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι*
ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ⸂ὁ θεὸς ἡμῖν⸃, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. **12** *ὁ*
ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

4:19 ***ἀγαπῶμεν*** WH Treg NIV] + *αὐτόν* RP **20** ***οὐ*** WH Treg NIV] *πῶς* RP **5:1** ***καὶ*** Treg NIV RP] – WH **2** ***ποιῶμεν*** WH Treg NIV] *τηρῶμεν* RP **5** ***δέ ἐστιν*** Treg NIV] *ἐστιν δὲ* WH; *ἐστιν* RP **6** ***ἐν*** WH Treg NIV] – RP **9** ***ὅτι*** WH Treg NIV] *ἥν* RP **10** ***αὐτῷ*** WH] *αὐτῷ* Treg RP; *ἑαυτῷ* NIV **11** ***ὁ θεὸς ἡμῖν*** WH] *ἡμῖν ὁ θεὸς* Treg NIV RP

13 Ταῦτα ἔγραψα ⸀ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ⸂ἔχετε αἰώνιον⸃, ⸂τοῖς
πιστεύουσιν⸃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **14** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία
ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει
ἡμῶν. **15** καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ⸀ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι
ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ⸀ἀπ᾽ αὐτοῦ. **16** ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς
ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης
λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς
θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽
ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ⸀αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.
19 οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.
20 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα
⸀γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν ⸀εἰδώλων.

5:13 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP • **ἔχετε αἰώνιον** WH Treg NIV] αἰώνιον ἔχετε RP • **τοῖς πιστεύουσιν** WH Treg NIV] καὶ ἵνα πιστεύητε RP **15 ἐὰν** WH NIV RP] ἂν Treg • **ἀπ᾽** WH Treg NIV] παρ᾽ RP **18 αὐτόν** WH Treg NIV] ἑαυτόν RP **20 γινώσκωμεν** NIV RP] γινώσκομεν WH Treg **21 εἰδώλων** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν
ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, **2** διὰ
τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ᾽ ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· **3** ἔσται
μεθ᾽ ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ ⸀παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ,
καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. **5** καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ
ὡς ἐντολὴν ⸂καινὴν γράφων σοι⸃ ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους. **6** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ· αὕτη ⸂ἡ ἐντολή ἐστιν⸃, καθὼς ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ
περιπατῆτε. **7** ὅτι πολλοὶ πλάνοι ⸀ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.
8 βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ⸀ἀπολέσητε ἃ ⸀εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη
⸀ἀπολάβητε. **9** πᾶς ὁ ⸀προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν
οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ ⸀διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** εἴ
τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν
εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ ⸂λέγων γὰρ⸃ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ
ἐλπίζω ⸀γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ⸀ὑμῶν
⸂πεπληρωμένη ᾖ⸃. **13** Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ⸀ἐκλεκτῆς.

---

3 **παρὰ** WH Treg NIV] + *κυρίου* RP **5** **καινὴν γράφων σοι** Treg NIV] *γράφων σοι καινὴν* WH RP **6** **ἡ ἐντολή ἐστιν** WH Treg NIV] *ἐστιν ἡ ἐντολή* RP **7** **ἐξῆλθον** WH Treg NIV] *εἰσῆλθόν* RP **8** **ἀπολέσητε** WH Treg NIV] *ἀπολέσωμεν* RP • **εἰργασάμεθα** WH RP NA] *εἰργάσασθε* Treg NIV • **ἀπολάβητε** WH Treg NIV] *ἀπολάβωμεν* RP **9** **προάγων** WH Treg NIV] *παραβαίνων* RP • **διδαχῇ** WH Treg NIV] + *τοῦ Χριστοῦ* RP **11** **λέγων γὰρ** WH Treg NIV] *γὰρ λέγων* RP **12** **γενέσθαι** WH Treg NIV] *ἐλθεῖν* RP • **ὑμῶν** WH Treg] *ἡμῶν* NIV RP • **πεπληρωμένη ᾖ** WH NIV] *ᾖ πεπληρωμένη* Treg RP **13** **ἐκλεκτῆς** WH Treg NIV] + *Ἀμήν* RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν,
καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. **3** ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.
4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω ⸀χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ⸀τῇ ἀληθείᾳ
περιπατοῦντα.
5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ⸀τοῦτο
ξένους, **6** οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς
ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· **7** ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν
λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ⸀ἐθνικῶν. **8** ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ⸀ὑπολαμβάνειν τοὺς
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.
9 Ἔγραψά ⸀τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ’ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ
ἐπιδέχεται ἡμᾶς. **10** διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ,
λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας
ἐκβάλλει.
11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. **12** Δημητρίῳ μεμαρτύρηται
ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ ⸀οἶδας
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
13 Πολλὰ εἶχον ⸂γράψαι σοι⸃, ἀλλ’ οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι
⸀γράφειν· **14** ἐλπίζω δὲ εὐθέως ⸂σε ἰδεῖν⸃, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.
15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ’ ὄνομα.

---

4 ***χαράν*** Treg NIV RP] *χάριν* WH • ***τῇ*** WH Treg NIV] – RP **5** ***τοῦτο*** WH Treg NIV] *εἰς τοὺς* RP **7** ***ἐθνικῶν*** WH Treg NIV] *ἐθνῶν* RP **8** ***ὑπολαμβάνειν*** WH Treg NIV] *ἀπολαμβάνειν* RP **9** ***τι*** WH Treg NIV] – RP **12** ***οἶδας*** WH Treg NIV] *οἴδατε* RP **13** ***γράψαι σοι*** WH Treg NIV] *γράφειν* RP • ***γράφειν*** WH Treg NIV] *γράψαι* RP **14** ***σε ἰδεῖν*** WH Treg NIV] *ἰδεῖν σε* RP

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ
⸀ἠγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· **2** ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη
καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς
⸀ἡμῶν σωτηρίας ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ
ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. **4** παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ
πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα
μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον ⸀δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ⸂ὑμᾶς ἅπαξ⸃ ⸀πάντα, ὅτι ⸀Ἰησοῦς
λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν,
6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας
τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον
τετήρηκεν· **7** ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον
⸂τρόπον τούτοις⸃ ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας,
πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν,
κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. **9** ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος,
ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι
κύριος. **10** οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς
τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. **11** οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ
τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. **12** οὗτοί εἰσιν ⸀οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν

---

1 **ἠγαπημένοις** WH Treg NIV] ἡγίασμένοις RP **3** **ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP **4** **δεσπότην** WH Treg NIV] + θεόν RP **5** **ὑμᾶς ἅπαξ** RP] ἅπαξ ὑμᾶς NIV; ἅπαξ WH Treg; ὑμᾶς NA • **πάντα** WH Treg NIV] τοῦτο RP • **Ἰησοῦς** Holmes WH[marg]] κύριος WH Treg; ὁ κύριος NIV RP; ὁ κύριος ἅπαξ NA **7** **τρόπον τούτοις** WH Treg NIV] τούτοις τρόπον RP **12** **οἱ** WH Treg NIV] – RP

σπιλάδες συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, **13** κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἑνὼχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, **15** ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι ⸂πάντας τοὺς ἀσεβεῖς⸃ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ᾽ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. **16** οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ⸀αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· **18** ὅτι ἔλεγον ⸀ὑμῖν· ⸂Ἐπ᾽ ἐσχάτου χρόνου⸃ ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. **19** οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. **20** ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ⸂ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει⸃, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, **21** ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. **22** καὶ οὓς μὲν ⸀ἐλεᾶτε ⸂διακρινομένους, **23** οὓς δὲ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ⸃, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ⸀ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει **25** ⸀μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν ⸂διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν⸃ ⸀δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία ⸂πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος⸃ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

---

15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς WH Treg NIV] + αὐτῶν RP; πᾶσαν ψυχὴν NA **16 αὐτῶν** WH Treg RP] ἑαυτῶν NIV **18 ὑμῖν** WH] + ὅτι Treg NIV RP • **Ἐπ᾽ ἐσχάτου χρόνου** WH Treg] Ἐπ᾽ ἐσχάτου τοῦ χρόνου NIV; ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP **20 ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει** WH Treg NIV] τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς RP **22–23 ἐλεᾶτε** WH NIV] ἐλεεῖτε RP; ἐλέγχετε Treg • **διακρινομένους οὓς δὲ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ** Treg NIV] διακρινομένους σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ WH; διακρινόμενοι οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες RP **24 ὑμᾶς** WH Treg NIV] αὐτούς RP **25 μόνῳ** WH Treg NIV] + σοφῷ RP • **διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP • **δόξα** WH Treg NIV] + καὶ RP • **πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος** WH Treg NIV] – RP

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1:1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις
αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, **2** ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ
τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. **3** μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ
ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα,
ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
⸀ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον
τοῦ θρόνου αὐτοῦ, **5** καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος
τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ ⸀λύσαντι ἡμᾶς ⸀ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ — **6** καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ
αὐτοῦ — αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ⸂τῶν αἰώνων⸃· ἀμήν.

7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ
οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.
ναί, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, λέγει κύριος, ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ ⸀συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ
βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ⸀ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ⸀καὶ τὴν μαρτυρίαν ⸀Ἰησοῦ. **10** ἐγενόμην ἐν πνεύματι
ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ⸂ὀπίσω μου φωνὴν⸃ μεγάλην ὡς σάλπιγγος
11 λεγούσης· Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις,

---

1:4 ἀπὸ WH Treg NIV] + θεοῦ RP **5 λύσαντι** WH Treg NIV] λούσαντι RP • **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP **6 τῶν αἰώνων** Treg NIV RP] – WH **9 συγκοινωνὸς** WH Treg NIV] κοινωνὸς RP • **ἐν** WH Treg NIV] + Χριστῷ RP • **καὶ** WH Treg NIV] + διὰ RP • **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **10 ὀπίσω μου φωνὴν** WH Treg NIV] φωνὴν ὀπίσω μου RP

εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

12 ⸀Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ’ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, **13** καὶ ἐν μέσῳ ⸀τῶν λυχνιῶν ὅμοιον ⸀υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· **14** ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, **15** καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ ⸀πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, **16** καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ ⸂χειρὶ αὐτοῦ⸃ ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ’ ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, **18** καὶ ὁ ζῶν — καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ⸀αἰώνων — καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. **19** γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει ⸀γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. **20** τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ⸀οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

2:1 Τῷ ἀγγέλῳ ⸀τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν ⸀κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ⸀ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· **3** καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ ⸂οὐ κεκοπίακες⸃. **4** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. **5** μνημόνευε οὖν πόθεν ⸀πέπτωκας, καὶ μετανόησον

1:12 Καὶ WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **13 τῶν** WH NIV] + ἑπτὰ Treg RP • **υἱὸν** WH NIV] υἱῷ Treg RP **15 πεπυρωμένης** WH Treg NIV] πεπυρωμένοι RP **16 χειρὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ χειρὶ RP **18 αἰώνων** WH Treg NIV] + ἀμήν RP **19 γίνεσθαι** WH Treg RP] γενέσθαι NIV **20 οὓς** WH Treg NIV] ὧν RP **2:1 τῆς** Treg NIV RP] τῷ WH **2 κόπον** WH Treg NIV] + σου RP • **ἀποστόλους** WH Treg NIV] + εἶναι RP **3 οὐ κεκοπίακες** WH Treg NIV] οὐκ ἐκοπίασας RP **5 πέπτωκας** Treg NIV RP] πέπτωκες WH

καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί ⸀σοι, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. **6** ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. **7** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ⸀θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⸀τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν·

9 Οἶδά ⸀σου τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. **10** ⸀μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις ⸀πάσχειν. ⸀ἰδοὺ μέλλει ⸀βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ⸀ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. **11** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·

13 ⸀Οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ⸀καὶ ἐν ταῖς ⸀ἡμέραις Ἀντιπᾶς, ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός ⸀μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ’ ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. **14** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ⸂ἐδίδασκεν τῷ⸃ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ⸀φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι· **15** οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν ⸀διδαχὴν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. **16** μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ’ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. **17** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω ⸀αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

2:5 ***σοι*** WH Treg NIV] + *ταχύ* RP **7** ***θεοῦ*** WH Treg NIV] + *μου* RP **8** ***τῆς*** Treg NIV RP] *τῷ* WH **9** ***σου*** WH Treg NIV] + *τὰ ἔργα καὶ* RP **10** ***μηδὲν*** NIV RP] *μὴ* WH Treg • ***πάσχειν*** WH Treg NIV] *παθεῖν* RP • ***ἰδοὺ*** WH Treg NIV] + *δή* RP • ***βάλλειν*** WH Treg NIV] *βαλεῖν* RP • ***ἕξετε*** Treg NIV RP] *ἔχητε* WH **13** ***Οἶδα*** WH Treg NIV] + *τὰ ἔργα σου καὶ* RP • ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP • ***ἡμέραις*** WH Treg NIV] + *ἐν αἷς* RP • ***μου*** WH Treg NIV] – RP **14** ***ἐδίδασκεν τῷ*** WH Treg NIV] *ἐδίδαξεν τὸν* RP • ***φαγεῖν*** WH Treg NIV] *καὶ φαγεῖν* RP **15** ***διδαχὴν*** WH] + *τῶν* Treg NIV RP **17** ***αὐτῷ*** WH Treg NIV] + *φαγεῖν* RP

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ⸀τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ⸂ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν⸃ καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. **20** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν ⸀γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ ⸀λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. **21** καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. **22** ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ ⸀μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· **23** καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. **24** ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος· **25** πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. **26** καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, **27** καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ ⸀συντρίβεται, **28** ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. **29** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3:1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·

Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. **2** γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ⸂ἔμελλον ἀποθανεῖν⸃, οὐ γὰρ εὕρηκά σου ⸀τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· **3** μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ⸀ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ ⸀γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ· **4** ἀλλὰ ⸂ἔχεις ὀλίγα⸃ ὀνόματα ἐν

2:18 τῆς Treg NIV RP] τῷ WH **19 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν** WH NIV RP] πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην Treg **20 γυναῖκα** WH Treg NIV] + σοῦ RP • **λέγουσα** WH Treg NIV] λέγει RP **22 μετανοήσωσιν** Treg NIV RP] μετανοήσουσιν WH **27 συντρίβεται** WH Treg NIV] συντριβήσεται RP **3:2 ἔμελλον ἀποθανεῖν** WH Treg NIV] ἔμελλες ἀποβάλλειν RP • **τὰ** Treg NIV RP] – WH **3 ἥξω** WH Treg NIV] + ἐπί σε RP • **γνῷς** WH NIV RP] γνώσῃ Treg **4 ἔχεις ὀλίγα** WH Treg NIV] ὀλίγα ἔχεις RP

Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. **5** ὁ νικῶν ⸀οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. **6** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν ⸀Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, ⸂καὶ κλείων⸃ καὶ οὐδεὶς ⸀ἀνοίγει·

8 Οἶδά σου τὰ ἔργα — ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν — ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. **9** ἰδοὺ ⸀διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται — ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ⸂ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν⸃ ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ⸀ἐγὼ ἠγάπησά σε. **10** ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. **12** ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ’ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλήμ, ἡ ⸀καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. **13** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς ⸀καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·

15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. **16** οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ ⸀οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. **17** ὅτι λέγεις ⸀ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ ⸀οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος ⸀καὶ ἐλεεινὸς

3:5 **οὕτως** WH Treg NIV] *οὗτος* RP **7** **Δαυίδ** WH Treg NIV] *τοῦ Δαυίδ* RP • **καὶ κλείων** WH Treg NIV] *αὐτήν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων* RP • **ἀνοίγει** WH Treg NIV] *ἀνοίξει* RP **9** **διδῶ** WH Treg NIV] *δίδωμι* RP • **ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν** WH Treg NIV] *ἥξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν* RP • **ἐγὼ** WH Treg NIV] – RP **12** **καταβαίνουσα** WH Treg NIV] *καταβαίνει* RP **14** **καὶ** Treg NIV RP] + *ὁ* WH **16** **οὔτε** WH Treg NIV] *οὐ* RP **17** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP • **οὐδὲν** WH Treg NIV] *οὐδενὸς* RP • **καὶ** WH Treg NIV] + *ὁ* RP

καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, **18** συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι ˹παρʼ
ἐμοῦ χρυσίον˺ πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα
περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον
⸀ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. **19** ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω
καὶ παιδεύω· ⸀ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. **20** ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ
κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ⸀καὶ εἰσελεύσομαι
πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετʼ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετʼ ἐμοῦ. **21** ὁ νικῶν δώσω
αὐτῷ καθίσαι μετʼ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ
τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. **22** ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4:1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ
ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετʼ ἐμοῦ, λέγων· Ἀνάβα ὧδε,
καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα **2** ⸀εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι·
καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, **3** ˹καὶ
ὁ καθήμενος˺ ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ
θρόνου ˹ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ˺. **4** καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου ⸀θρόνοι εἴκοσι
τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς ⸀θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους
περιβεβλημένους ⸀ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους
χρυσοῦς. **5** καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί·
καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ⸀ἅ εἰσιν ⸀τὰ ἑπτὰ
πνεύματα τοῦ θεοῦ, **6** καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία
κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέμοντα
ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν· **7** καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι,
καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ⸀ἔχων ˹τὸ πρόσωπον
ὡς˺ ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ· **8** καὶ τὰ

3:18 παρʼ ἐμοῦ χρυσίον WH Treg NIV] χρυσίον παρʼ ἐμοῦ RP • **ἐγχρῖσαι** WH Treg NIV] ἵνα ἐγχρίσῃ RP **19 ζήλευε** WH Treg NIV] ζήλωσον RP **20 καὶ** NIV RP] – WH Treg **4:2 εὐθέως** WH Treg NIV] Καὶ εὐθέως RP **3 καὶ ὁ καθήμενος** WH Treg NIV] – RP • **ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ** WH Treg NIV] ὁμοίως ὅρασις σμαραγδίνων RP **4 θρόνοι** WH Treg RP] θρόνους NIV • **θρόνους** WH Treg NIV] + τοὺς RP • **ἐν** Treg NIV RP] – WH **5 ἅ** WH NIV] αἵ Treg; αὐτοῦ αἵ RP • **τὰ** WH Treg NIV] – RP **7 ἔχων** WH Treg NIV] ἔχον RP • **τὸ πρόσωπον ὡς** WH Treg NIV] πρόσωπον RP

τέσσαρα ζῷα, ἓν ⸀καθʼ ἓν⸁ ⸀αὐτῶν ⸀ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. **9** καὶ ὅταν ⸀δώσουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⸀τῷ θρόνῳ⸁, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, **10** πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· **11** Ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ⸀ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας ⸀τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5:1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ⸀ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. **2** καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ⸀ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; **3** καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ ⸀οὐρανῷ ⸀οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ⸁ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. **4** καὶ ⸀ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό· **5** καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυίδ, ⸀ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ⸀ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ⸀ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, ⸀οἵ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ⸀ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. **7** καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. **8** καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας

4:8 καθʼ ἓν WH NIV RP] ἕκαστον Treg • **αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP • **ἔχων** WH Treg NIV] ἔχον RP **9 δώσουσιν** WH Treg NIV] δῶσιν RP • **τῷ θρόνῳ** Treg NIV] τοῦ θρόνου WH RP **11 ἡμῶν** WH Treg NIV] + ὁ ἅγιος RP • **τὰ** WH Treg NIV] – RP **5:1 ὄπισθεν** WH Treg NIV] ἔξωθεν RP **2 ἄξιος** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **3 οὐρανῷ** WH Treg NIV] + ἄνω RP • **οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε RP **4 ἐγὼ** WH Treg RP] – NIV **5 ἀνοῖξαι** WH Treg NIV] ὁ ἀνοίγων RP **6 ἑστηκὸς** WH NIV RP] ἑστηκὼς Treg • **ἔχων** WH Treg NIV] ἔχον RP • **οἵ** WH Treg NIV] ἅ RP • **ἀπεσταλμένοι** WH Treg NIV] ἀποστελλόμενα RP

χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν ⸀αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων· **9** καὶ
ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ ⸀θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ
πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, **10** καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ
θεῷ ἡμῶν ⸀βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ ⸀βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ εἶδον, καὶ ⸀ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων
καὶ χιλιάδες χιλιάδων, **12** λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ
ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν ⸀καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν
καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. **13** καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς ⸀θαλάσσης, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ⸀πάντα, ἤκουσα
λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⸂τῷ θρόνῳ⸃ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ
καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ⸀αἰώνων. **14** καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα
⸀ἔλεγον· Ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

6:1 Καὶ εἶδον ⸀ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ
ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ⸀Ἔρχου.
2 καὶ ⸂εἶδον, καὶ⸃ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν ⸂σφραγῖδα τὴν δευτέραν⸃, ἤκουσα τοῦ δευτέρου
ζῴου λέγοντος· Ἔρχου. **4** καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ
ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς ⸀καὶ ἵνα ἀλλήλους
⸀σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου
λέγοντος· Ἔρχου. καὶ ⸀εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν

5:8 ***αἱ*** WH Treg NIV] – RP **9** ***θεῷ*** WH NIV] + ἡμᾶς Treg RP **10** ***βασιλείαν*** WH Treg NIV] βασιλεῖς RP • ***βασιλεύουσιν*** WH Treg] βασιλεύσουσιν NIV RP **11** ***ἤκουσα*** WH Treg NIV] + ὡς RP **12** ***καὶ*** WH Treg NIV] + τὸν RP **13** ***θαλάσσης*** Treg NIV] +ἐστίν WH RP • ***πάντα*** WH Treg NIV] πάντας RP • ***τῷ θρόνῳ*** NIV] τοῦ θρόνου WH Treg RP • ***αἰώνων*** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP **14** ***ἔλεγον*** WH Treg NIV] λέγοντα τὸ RP **6:1** ***ὅτε*** WH Treg NIV] ὅτι RP • ***Ἔρχου*** WH Treg NIV] + καὶ ἴδε RP **2** ***εἶδον καὶ*** WH Treg NIV] – RP **3** ***σφραγῖδα τὴν δευτέραν*** WH Treg NIV] δευτέραν σφραγῖδα RP **4** ***καὶ*** WH Treg NIV] – RP • ***σφάξουσιν*** WH Treg NIV] σφάξωσιν RP **5** ***εἶδον*** WH Treg NIV] ἴδε RP

ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **6** *καὶ ἤκουσα ⸀ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων λέγουσαν·* Χοῖνιξ *σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες ⸀κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.*

7 Καὶ *ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα ⸀φωνὴν τοῦ τετάρτου ζῴου λέγοντος·* ⸀Ἔρχου. **8** *καὶ ⸂εἶδον, καὶ⸃ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ ὁ* Θάνατος, *καὶ ὁ ᾅδης ἠκολούθει ⸂μετ' αὐτοῦ⸃, καὶ ἐδόθη ⸀αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.*

9 Καὶ *ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν ⸀μαρτυρίαν ἣν εἶχον.* **10** *καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες·* Ἕως *πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;* **11** *καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ⸀ἀναπαύσονται ἔτι χρόνον ⸀μικρόν, ἕως ⸀πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ ⸀αὐτῶν οἱ μέλλοντες ⸀ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.*

12 Καὶ *εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ⸂ἐγένετο μέλας⸃ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,* **13** *καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ ⸀βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη,* **14** *καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.* **15** *καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων·* **16** *καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις·* Πέσετε *ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου,* **17** *ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς ⸀αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;*

6:6 ***ὡς*** WH Treg NIV] – RP • ***κριθῶν*** WH Treg NIV] *κριθῆς* RP **7** ***φωνὴν*** WH Treg NIV] – RP • ***Ἔρχου*** WH Treg NIV] + *καὶ ἴδε* RP **8** ***εἶδον καὶ*** WH Treg NIV] – RP • ***μετ' αὐτοῦ*** WH Treg NIV] *αὐτῷ* RP • ***αὐτοῖς*** WH Treg NIV] *αὐτῷ* RP **9** ***μαρτυρίαν*** WH Treg NIV] + *τοῦ ἀρνίου* RP **11** ***ἀναπαύσονται*** WH Treg NIV] *ἀναπαύσωνται* RP • ***μικρόν*** WH Treg NIV] – RP • ***πληρωθῶσιν*** WH NIV] *πληρώσωσιν* Treg RP• ***αὐτῶν*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP • ***ἀποκτέννεσθαι*** WH Treg NIV] *ἀποκτένεσθαι* RP **12** ***ἐγένετο μέλας*** WH Treg NIV] *μέλας ἐγένετο* RP **13** ***βάλλει*** WH Treg NIV] *βαλοῦσα* RP **17** ***αὐτῶν*** WH Treg NIV] *αὐτοῦ* RP

7:1 ⸀Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας
γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ ⸀πᾶν δένδρον. **2** καὶ
εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς
ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, **3** λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε
τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ⸀ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ
ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ⸀ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τέσσαρες χιλιάδες, ⸀ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ⸀ἐσφραγισμένοι,
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες,
8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,
ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ⸀ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι ⸀αὐτὸν οὐδεὶς
ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ⸀ἑστῶτες
ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς,
καὶ ⸀φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· **10** καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες·
Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. **11** καὶ
πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν

7:1 **Μετὰ** WH NIV] Καὶ μετὰ Treg RP • **πᾶν** WH NIV] τι Treg RP **3** **ἄχρι** WH Treg NIV] + οὗ RP **4** **ἑκατὸν** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἐσφραγισμένοι** WH Treg NIV] ἐσφραγισμένων RP **5** **ἐσφραγισμένοι** WH Treg NIV] ἐσφραγισμέναι RP **8** **ἐσφραγισμένοι** WH Treg NIV] ἐσφραγισμέναι RP **9** **αὐτὸν** WH Treg NIV] – RP • **ἑστῶτες** WH Treg NIV] ἑστώτας RP • **φοίνικες** WH Treg NIV] φοίνικας RP

καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **12** λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ
περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; **14** καὶ
⸀εἴρηκα αὐτῷ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι
ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν
⸀αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. **15** διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ
καθήμενος ἐπὶ ⸂τοῦ θρόνου⸃ σκηνώσει ἐπʼ αὐτούς. **16** οὐ πεινάσουσιν ἔτι ⸀οὐδὲ
διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπʼ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, **17** ὅτι τὸ
ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ⸀ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ⸀ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ
ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν.

8:1 Καὶ ⸀ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ
οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. **2** καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων
λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα ⸀δώσει ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου. **4** καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ
χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν,
καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν·
καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ⸀αὐτοὺς
ἵνα σαλπίσωσιν.

7:14 **εἴρηκα** WH Treg NIV] εἶπον RP • **αὐτὰς** WH Treg NIV] – RP **15** **τοῦ θρόνου** WH Treg NIV] τῷ θρόνῳ RP **16** **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὐδʼ οὐ RP **17** **ποιμανεῖ** WH Treg NIV] ποιμαίνει RP • **ὁδηγήσει** WH Treg NIV] ὁδηγεῖ RP **8:1** **ὅταν** WH Treg NIV] ὅτε RP **3** **δώσει** WH Treg NIV] δώσῃ RP **6** **αὑτοὺς** WH] αὐτοὺς Treg NIV; ἑαυτοὺς RP

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν
αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον
τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα ⸀πυρὶ καιόμενον
ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, **9** καὶ
ἀπέθανε τὸ τρίτον ⸀τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ
τὸ τρίτον τῶν πλοίων ⸀διεφθάρησαν.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ
μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ
τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. **11** καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται· ⸀ὁ Ἄψινθος. καὶ
ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου
καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον
αὐτῶν καὶ ⸂ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς⸃, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος
φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ ⸂τοὺς κατοικοῦντας⸃ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9:1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου·
2 καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς
καπνὸς καμίνου ⸀μεγάλης, καὶ ⸀ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ
φρέατος. **3** καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς
ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. **4** καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ
⸀ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ
τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν ⸀μετώπων.
5 καὶ ἐδόθη ⸀αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ’ ἵνα ⸀βασανισθήσονται

8:8 πυρὶ WH Treg NIV] – RP **9 τῶν** WH Treg NIV] – RP • **διεφθάρησαν** WH Treg NIV] διεφθάρη RP **11 ὁ** WH NIV RP] – Treg **12 ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς** WH Treg NIV] τὸ τρίτον αὐτῆς ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ RP **13 τοὺς κατοικοῦντας** WH Treg NIV] τοῖς κατοικοῦσιν RP **9:2 μεγάλης** WH Treg NIV] καιομένης RP • **ἐσκοτώθη** WH NIV] ἐσκοτίσθη Treg RP **4 ἀδικήσουσιν** WH NIV] ἀδικήσωσιν Treg RP • **μετώπων** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **5 αὐτοῖς** Treg NIV] αὐταῖς WH RP • **βασανισθήσονται** WH Treg NIV] βασανισθῶσιν RP

μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
ἄνθρωπον. **6** καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον
καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ ⸀φεύγει ⸂ὁ
θάνατος ἀπ' αὐτῶν⸃.

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ⸂ὅμοιοι χρυσῷ⸃, καὶ τὰ πρόσωπα
αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, **8** καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ
ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, **9** καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς,
καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων
εἰς πόλεμον· **10** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς
οὐραῖς αὐτῶν ⸂ἡ ἐξουσία αὐτῶν⸃ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
11 ⸂ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν⸃ ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ
Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών ⸂καὶ ἐν⸃ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ ⸀τῶν
κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, **14** ⸀λέγοντα
τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς
δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. **15** καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες
ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν ⸀καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα
ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. **16** καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων
τοῦ ⸀ἱππικοῦ ⸀δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. **17** καὶ
οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας
θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
καὶ θεῖον. **18** ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν
ἀνθρώπων, ⸀ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου

9:6 **φεύγει** WH Treg NIV] φεύξεται RP • **ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν** WH Treg NIV] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP **7** **ὅμοιοι χρυσῷ** WH Treg NIV] χρυσοῖ RP **10** **ἡ ἐξουσία αὐτῶν** WH Treg NIV] ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP **11** **ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν** WH Treg NIV] Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP • **καὶ ἐν** WH Treg NIV] ἐν δὲ RP **13** **τῶν** WH Treg NIV] + τεσσάρων RP NA **14** **λέγοντα** WH Treg NIV] λέγουσαν RP **15** **καὶ** WH Treg NIV] + εἰς τὴν RP **16** **ἱππικοῦ** WH Treg NIV] ἵππου RP • **δισμυριάδες** WH NIV] δύο μυριάδες Treg; μυριάδες RP **18** **ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP

ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. **19** ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ⸀ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, ⸀οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ ⸀προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν ⸀δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, **21** καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν ⸀φαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10:1 Καὶ εἶδον ⸀ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ ⸂τὴν κεφαλὴν⸃ αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, **2** καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ⸀βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, **3** καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. **4** καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. **5** καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, **6** καὶ ⸀ὤμοσεν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται· **7** ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ⸂ἑαυτοῦ δούλους⸃ τοὺς προφήτας.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν ⸀λαλοῦσαν μετ᾽ ἐμοῦ καὶ ⸀λέγουσαν· Ὕπαγε λάβε τὸ ⸀βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ

9:19 **ὄφεσιν** WH Treg NIV] *ὄφεων* RP **20** **οὐδὲ** NIV] *οὐ* WH RP; *οὔτε* Treg • **προσκυνήσουσιν** WH Treg NIV] *προσκυνήσωσιν* RP • **δύνανται** WH Treg NIV] *δύναται* RP **21** **φαρμάκων** WH NIV] *φαρμακειῶν* Treg RP **10:1** **ἄλλον** WH Treg NIV] – RP • **τὴν κεφαλὴν** WH Treg] *τῆς κεφαλῆς* NIV RP **2** **βιβλαρίδιον** WH Treg NIV] *βιβλίον* RP **6** **ὤμοσεν** RP] + *ἐν* WH Treg NIV **7** **ἑαυτοῦ δούλους** WH Treg NIV] *δούλους αὐτοῦ* RP **8** **λαλοῦσαν** WH Treg NIV] *λαλοῦσα* RP • **λέγουσαν** WH Treg NIV] *λέγουσα* RP • **βιβλίον** WH Treg NIV] *βιβλιδάριον* RP

ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. **9** καὶ ⸀ἀπῆλθα πρὸς
τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ ⸀βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ
κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ’ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται
γλυκὺ ὡς μέλι. **10** καὶ ἔλαβον τὸ ⸀βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ
κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον
αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

11 Καὶ λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς ⸀καὶ ἔθνεσιν καὶ
γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11:1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ⸀Ἔγειρε καὶ μέτρησον
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. **2** καὶ
τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ⸀ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι
ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας ⸀τεσσεράκοντα
δύο. **3** καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας
διακοσίας ἑξήκοντα, ⸀περιβεβλημένοι σάκκους.

4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς
γῆς ⸀ἑστῶτες. **5** καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ
στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις ⸂θελήσῃ αὐτοὺς⸃
ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** οὗτοι ἔχουσιν ⸂τὴν ἐξουσίαν
κλεῖσαι τὸν οὐρανόν⸃, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν,
καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν
γῆν ⸂ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν⸃.

7 Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ
τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ’ αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ
αὐτούς. **8** καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης,
ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν
ἐσταυρώθη. **9** καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ

10:9 ἀπῆλθα WH NIV] ἀπῆλθον Treg RP • **βιβλαρίδιον** WH Treg NIV] βιβλιδάριον RP **10 βιβλαρίδιον** WH Treg NIV] βιβλίον RP **11 καὶ** WH Treg NIV] + ἐπὶ RP **11:1 Ἔγειρε** WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **2 ἔξωθεν** WH Treg NIV] ἔξω RP • **τεσσεράκοντα** Treg] + καὶ WH NIV RP **3 περιβεβλημένοι** NIV RP] περιβεβλημένους WH Treg **4 ἑστῶτες** WH Treg NIV] ἑστῶσαι RP **5 θελήσῃ αὐτοὺς** WH NIV] αὐτοὺς θελήσῃ Treg; θέλει αὐτοὺς RP **6 τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν** WH Treg NIV] τὸν οὐρανόν ἐξουσίαν κλεῖσαι RP • **ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν** WH Treg NIV] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP

ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ⸀καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ
⸀ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. **10** καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν
ἐπ’ αὐτοῖς καὶ ⸀εὐφραίνονται, καὶ δῶρα ⸀πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο
προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν
⸂ἐν αὐτοῖς⸃, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ⸀ἐπέπεσεν
ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς· **12** καὶ ⸀ἤκουσαν ⸂φωνῆς μεγάλης⸃ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ⸀λεγούσης αὐτοῖς· ⸀Ἀνάβατε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν
τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. **13** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ⸀ὥρᾳ
ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν
ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ⸂ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη⸃ ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ
οὐρανῷ ⸀λέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ
χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ ⸂θεοῦ καθήμενοι⸃
ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ
θεῷ, **17** λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν
καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. **18** καὶ
τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι
καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς
φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, ⸂τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους⸃, καὶ διαφθεῖραι
τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

11:9 **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **ἀφίουσιν** WH Treg NIV] ἀφήσουσιν RP **10** **εὐφραίνονται** WH Treg NIV] εὐφρανθήσονται RP • **πέμψουσιν** WH Treg NIV] δώσουσιν RP **11** **ἐν αὐτοῖς** WH Treg NIV] εἰς αὐτούς RP • **ἐπέπεσεν** WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **12** **ἤκουσαν** WH Treg NIV] ἤκουσα RP • **φωνῆς μεγάλης** WH Treg NIV] φωνὴν μεγάλην RP • **λεγούσης** WH Treg NIV] λέγουσαν RP • **Ἀνάβατε** WH Treg NIV] Ἀνάβητε RP **13** **ὥρᾳ** WH Treg NIV] ἡμέρᾳ RP **14** **ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη** WH Treg NIV] ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ RP **15** **λέγοντες** WH NIV] λέγουσαι Treg RP **16** **θεοῦ καθήμενοι** WH NIV] θεοῦ οἳ κάθηνται Treg; θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι RP **18** **τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους** WH Treg NIV] τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ⸀ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς
τῆς διαθήκης ⸀αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ ⸂καὶ σεισμὸς⸃ καὶ χάλαζα μεγάλη.

12:1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν
ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
στέφανος ἀστέρων δώδεκα, **2** καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· ⸂καὶ κράζει⸃ ὠδίνουσα
καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. **3** καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ
δράκων ⸂μέγας πυρρός⸃, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, **4** καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν
ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς
καταφάγῃ. **5** καὶ ἔτεκεν υἱόν, ⸀ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον
αὐτοῦ. **6** καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον
⸀ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ⸀τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.
7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
⸀τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι
αὐτοῦ, **8** καὶ οὐκ ⸀ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη ⸀αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. **9** καὶ
ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ⸀ὁ
Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην — ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι
αὐτοῦ μετ’ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· Ἄρτι ἐγένετο
ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ
χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ ⸀κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν
⸀αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. **11** καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν
αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ
οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου· **12** διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε,

---

11:19 ὁ WH Treg NIV] – RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP • **καὶ σεισμὸς** WH Treg NIV] – RP **12:2** **καὶ κράζει** WH NIV] κράζει Treg; ἔκραζεν RP **3** **μέγας πυρρός** WH NIV] πυρρὸς μέγας Treg RP **5** **ἄρσεν** WH Treg NIV] ἄρρενα RP **6** **ἀπὸ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP • **τρέφωσιν** WH NIV] τρέφουσιν Treg; ἐκτρέφωσιν RP **7** **τοῦ** WH Treg NIV] – RP **8** **ἴσχυσεν** WH NIV RP] ἴσχυσαν Treg • **αὐτῶν** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **9** **ὁ** WH Treg NIV] – RP **10** **κατήγωρ** WH NIV] κατήγορος Treg RP • **αὐτοὺς** WH NIV] αὐτῶν Treg RP

⸀οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ ⸂τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν⸃, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα
ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. **14** καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ ⸀αἱ δύο πτέρυγες τοῦ
ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ⸂ὅπου
τρέφεται⸃ ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ
ὄφεως. **15** καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ
ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. **16** καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ
γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν
ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· **17** καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί,
καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν
τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· **18** καὶ
⸀ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

13:1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ
κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς αὐτοῦ ⸀ὀνόματα βλασφημίας. **2** καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον
παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα
λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ
καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. **3** καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ⸀ὡς ἐσφαγμένην
εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ⸀ἐθαυμάσθη
⸂ὅλη ἡ γῆ⸃ ὀπίσω τοῦ θηρίου, **4** καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ⸂ὅτι ἔδωκεν⸃
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ
θηρίῳ, καὶ τίς ⸀δύναται πολεμῆσαι μετ᾽ αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ ⸀βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ⸀ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας ⸀τεσσεράκοντα δύο. **6** καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα

12:12 **οἱ** NIV] – WH Treg RP • **τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν** WH Treg NIV] τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ RP **14** **αἱ** WH Treg NIV] – RP • **ὅπου τρέφεται** WH Treg NIV] ὅπως τρέφηται RP **18** **ἐστάθη** WH Treg NIV] ἐστάθην RP **13:1** **ὀνόματα** WH Treg RP NA] ὄνομα NIV **3** **ὡς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP • **ἐθαυμάσθη** WH Treg NIV] ἐθαύμασεν RP • **ὅλη ἡ γῆ** WH NIV RP] ἐν ὅλῃ τῇ γῇ Treg **4** **ὅτι ἔδωκεν** WH Treg NIV] τῷ δεδωκότι RP • **δύναται** WH Treg NIV] δύνατος RP **5** **βλασφημίας** WH Treg NIV] βλασφημίαν RP • **ἐξουσία** WH Treg NIV] + πόλεμον RP • **τεσσεράκοντα** Treg RP] + καὶ WH NIV

αὐτοῦ εἰς ⸀βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. **7** καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. **8** καὶ προσκυνήσουσιν ⸀αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ⸀οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ⸀αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. **10** εἴ τις ⸂εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν⸃ ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ⸀ἀποκτανθῆναι αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. **12** καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ⸀ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα ⸀προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. **13** καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ⸂ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ⸃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ⸂καταβαίνειν εἰς⸃ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. **14** καὶ πλανᾷ ⸀τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ⸂ὃς ἔχει⸃ τὴν πληγὴν ⸂τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν⸃. **15** καὶ ἐδόθη ⸀αὐτῷ ⸂δοῦναι πνεῦμα⸃ τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ ⸀ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. **16** καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα ⸀δῶσιν αὐτοῖς ⸀χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, **17** καὶ ἵνα μή τις ⸀δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ

13:6 **βλασφημίας** WH Treg NIV] βλασφημίαν RP **8** **αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **οὗ** WH Treg NIV] ὧν RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] – RP **10** **εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν** WH NIV] εἰς αἰχμαλωσίαν Treg; ἔχει αἰχμαλωσίαν RP • **ἀποκτανθῆναι** NIV] ἀποκτενεῖ δεῖ WH Treg RP **12** **ποιεῖ** WH Treg NIV] ἐποίει RP • **προσκυνήσουσιν** WH Treg NIV] προσκυνήσωσιν RP **13** **ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ** WH Treg NIV] καὶ πῦρ ἵνα RP • **καταβαίνειν εἰς** WH Treg NIV] καταβαίνῃ ἐπὶ RP **14** **τοὺς** WH Treg NIV] + ἐμοὺς τοὺς RP • **ὃς ἔχει** WH Treg NIV] ὃ εἶχεν RP • **τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν** WH Treg NIV] καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρης RP **15** **αὐτῷ** Treg NIV RP] αὐτῇ WH • **δοῦναι πνεῦμα** WH Treg NIV] πνεῦμα δοῦναι RP • **ἵνα** WH Treg NIV] – RP **16** **δῶσιν** WH Treg NIV] δώσωσιν RP • **χάραγμα** WH Treg NIV] χαράγματα RP **17** **δύνηται** WH Treg NIV] δύναται RP

τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. **18** ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω
τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς ⸀αὐτοῦ
⸂ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ⸃.

14:1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ⸀ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ᾽ ⸀αὐτοῦ
ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **2** καὶ ἤκουσα φωνὴν
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ
ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. **3** καὶ
ᾄδουσιν ⸀ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. **4** οὗτοί εἰσιν οἳ
μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν· ⸀οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες
τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ⸀ὑπάγῃ· ⸁οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ
θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, **5** καὶ ⸂ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη⸃ ψεῦδος· ⸀ἄμωμοί
εἰσιν.

6 Καὶ εἶδον ⸀ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα
εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ⸀ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν
ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, **7** λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε
τὸν ⸀θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ
προσκυνήσατε ⸂τῷ ποιήσαντι⸃ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ⸀καὶ θάλασσαν καὶ
πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος ⸂δεύτερος ἄγγελος⸃ ἠκολούθησεν λέγων· Ἔπεσεν, ⸀ἔπεσεν
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ⸀ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν
πάντα τὰ ἔθνη.

13:18 αὐτοῦ WH NIV] + ἐστὶν Treg RP • **ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ** WH NIV] ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ RP; χξς´ Treg **14:1 ἑστὸς** WH Treg NIV] ἑστηκὸς RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἀριθμός RP **3 ὡς** WH Treg NA] – NIV RP **4** ⸀**οὗτοι** WH Treg NIV] + εἰσιν RP • **ὑπάγῃ** NIV RP] ὑπάγει WH Treg • ⸁**οὗτοι** WH Treg NIV] + ὑπὸ Ἰησοῦ RP **5 ἐν … αὐτῶν οὐχ εὑρέθη** WH Treg NIV] οὐχ εὑρέθη ἐν … αὐτῶν RP • **ἄμωμοί** WH NIV] + γάρ Treg RP **6 ἄλλον** WH Treg NIV] – RP • **ἐπὶ** WH Treg NIV] – RP **7 θεὸν** WH Treg NIV] κύριον RP • **τῷ ποιήσαντι** WH Treg NIV] αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP• **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **8 δεύτερος ἄγγελος** WH Treg RP] ἄγγελος δεύτερος NIV • **ἔπεσεν** WH Treg NIV] – RP • **ἣ** WH Treg NIV] – RP

9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ⸂ἀγγέλων ἁγίων⸃ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. **11** καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

12 Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνῄσκοντες ἀπ’ ἄρτι. ⸂ναί, λέγει⸃ τὸ πνεῦμα, ἵνα ⸀ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ ⸀γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον ⸀υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. **15** καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. **16** καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ ⸂τῆς νεφέλης⸃ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. **18** καὶ ἄλλος ⸀ἄγγελος ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ⸀ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν ⸀φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. **19** καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. **20** καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν

14:10 ***ἀγγέλων ἁγίων*** WH Treg NIV] *τῶν ἁγίων ἀγγέλων* RP **13** ***ναί, λέγει*** WH Treg NIV] *λέγει Ναί* RP • ***ἀναπαήσονται*** WH Treg NIV] *ἀναπαύσωνται* RP • ***γὰρ*** WH Treg NIV] *δὲ* RP **14** ***υἱὸν*** WH NIV] *υἱῷ* Treg RP **16** ***τῆς νεφέλης*** WH Treg NIV] *τὴν νεφέλην* RP **18** ***ἄγγελος*** Holmes WH[marg]] + *ἐξῆλθεν* WH Treg NIV RP • ***ὁ*** WH NIV] – Treg RP • ***φωνῇ*** WH Treg NIV] *κραυγῇ* RP

τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15:1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας
ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.
3 καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ
ἀρνίου λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε, ὁ θεός, ὁ
παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ⸀αἰώνων·
4 τίς οὐ μὴ ⸀φοβηθῇ, κύριε, καὶ ⸀δοξάσει τὸ ὄνομά σου, ὅτι μόνος ⸀ὅσιος; ὅτι
πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά
σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν
τῷ οὐρανῷ, **6** καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ
ναοῦ, ⸀ἐνδεδυμένοι ⸀λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη
ζώνας χρυσᾶς. **7** καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. **8** καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ
ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16:1 Καὶ ἤκουσα ⸂μεγάλης φωνῆς⸃ ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ὑπάγετε καὶ ⸀ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

15:3 αἰώνων WH NIV] ἐθνῶν Treg RP NA **4 φοβηθῇ** WH Treg NIV] + σε RP • **δοξάσει** WH Treg NIV] δοξάσῃ RP • **ὅσιος** WH Treg NIV] ἅγιος RP **6 ἐνδεδυμένοι** WH Treg NIV] οἳ ἦσαν ἐνδεδυμένοι RP • **λίνον** NIV RP] λίθον WH Treg **16:1 μεγάλης φωνῆς** WH NIV] φωνῆς μεγάλης Treg RP • **ἐκχέετε** WH NIV] ἐκχέατε Treg RP

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ
ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα
τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ ⸀δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ
ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ⸀ζωῆς ἀπέθανεν ⸀τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς ⸀καὶ τὰς
πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. **5** καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων
λέγοντος· Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ⸀ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, **6** ὅτι αἷμα
ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ⸀δέδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν.
7 καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· Ναί, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ,
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ ⸀τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη
αὐτῷ καυματίσαι ⸂τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί⸃. **9** καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ
ἄνθρωποι καῦμα μέγα· καὶ ⸀ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος
⸀τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν
ἐκ τοῦ πόνου, **11** καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν
καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν ⸀τὸν
Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων
τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. **13** καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ
τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα
⸂τρία ἀκάθαρτα⸃ ὡς βάτραχοι· **14** εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα
σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ⸀ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος
— **15** Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια

16:3 **δεύτερος** WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • **ζωῆς** WH Treg NIV] ζῶσα RP • **τὰ** WH Treg NIV] – RP **4** **καὶ** WH Treg NIV] + εἰς RP **5** **ὁ** WH NIV RP] – Treg **6** **δέδωκας** WH Treg NIV] ἔδωκας RP **8** **τέταρτος** WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • **τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί** WH Treg NIV] ἐν πυρί τοὺς ἀνθρώπους RP **9** **ἐβλασφήμησαν** WH Treg NIV] + οἱ ἄνθρωποι RP • **τὴν** WH Treg NIV] – RP **12** **τὸν** WH Treg NIV] – RP **13** **τρία ἀκάθαρτα** WH Treg NIV] ἀκάθαρτα τρία RP **14** **ἡμέρας** WH Treg NIV] + ἐκείνης RP

αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ —
16 καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών.
17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα — καὶ ἐξῆλθεν
φωνὴ μεγάλη ⸀ἐκ τοῦ ⸀ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· Γέγονεν — **18** καὶ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ ⸂φωναὶ καὶ βρονταί⸃, καὶ σεισμὸς ⸀ἐγένετο μέγας, οἷος
οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ οὗ ⸂ἄνθρωποι ἐγένοντο⸃ ἐπὶ τῆς γῆς τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω
μέγας, **19** καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν
ἔπεσαν· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ
ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· **20** καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ
ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. **21** καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς
πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17:1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ
ἐλάλησεν μετ᾽ ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης
τῆς καθημένης ἐπὶ ⸀ὑδάτων πολλῶν, **2** μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.
3 καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην
ἐπὶ θηρίον κόκκινον, ⸀γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας, ⸀ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ
καὶ κέρατα δέκα. **4** καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
⸀καὶ κεχρυσωμένη ⸀χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον
χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας
αὐτῆς, **5** καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν
ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. **6** καὶ εἶδον
τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων ⸀καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
μαρτύρων Ἰησοῦ.
Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα· **7** καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ
τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ
βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα· **8** τὸ

16:17 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • **ναοῦ** WH Treg NIV] + τοῦ οὐρανοῦ RP **18 φωναὶ καὶ βρονταί** WH Treg NIV] βρονταί καὶ φωναὶ RP • **ἐγένετο** WH Treg NIV] – RP • **ἄνθρωποι ἐγένοντο** WH] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο RP; ἄνθρωπος ἐγένετο Treg NIV **17:1 ὑδάτων** WH Treg NIV] τῶν ὑδάτων τῶν RP **3 γέμοντα** WH NIV] γέμον τὰ Treg; γέμον RP • **ἔχων** WH NIV] ἔχον Treg RP **4 καὶ** WH Treg NIV] – RP • **χρυσίῳ** WH NIV RP] χρυσῷ Treg **6 καὶ** WH Treg NIV] – RP

θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ⸀ὑπάγει· καὶ ⸀θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται ⸂τὸ ὄνομα⸃ ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ⸂τὸ θηρίον ὅτι ἦν⸃ καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.

9 ὯΩδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ⸂ἑπτά εἰσιν⸃· **10** οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον ⸂αὐτὸν δεῖ⸃ μεῖναι, **11** καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν. καὶ ⸀αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. **12** καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. **13** οὗτοι μίαν ⸂γνώμην ἔχουσιν⸃, καὶ τὴν δύναμιν ⸀καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. **14** οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

15 Καὶ λέγει μοι· Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. **16** καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ ⸀γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί· **17** ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι ⸂μίαν γνώμην⸃ καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ⸀τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. **18** καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18:1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. **2** καὶ

17:8 ὑπάγει WH NIV] ὑπάγειν Treg RP • **θαυμασθήσονται** WH NIV] θαυμάσονται Treg RP • **τὸ ὄνομα** WH Treg NIV] τὰ ὀνόματα RP • **τὸ θηρίον ὅτι ἦν** WH Treg NIV] ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP **9 ἑπτά εἰσιν** WH Treg NIV] εἰσιν ἑπτὰ RP **10 αὐτὸν δεῖ** WH Treg NIV] δεῖ αὐτὸν RP **11 αὐτὸς** WH NIV RP] οὗτος Treg **13 γνώμην ἔχουσιν** WH Treg NIV] ἔχουσιν γνώμην RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **16 γυμνήν** WH Treg NIV] + ποιήσουσιν αὐτήν RP **17 μίαν γνώμην** WH Treg NIV] γνώμην μίαν RP • **τελεσθήσονται** WH Treg NIV] τελεσθῶσιν RP

ἔκραξεν ⸀ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἔπεσεν, ⸀ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
ἐγένετο κατοικητήριον ⸀δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου
καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου ⸂καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου⸃
καὶ μεμισημένου, **3** ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς ⸀πέπτωκαν
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ’ αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι
τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ⸀Ἐξέλθατε, ⸂ὁ
λαός μου, ἐξ αὐτῆς⸃, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ
τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· **5** ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. **6** ἀπόδοτε αὐτῇ
ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ ⸀διπλώσατε ⸀τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν
τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· **7** ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ
ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.
8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ
λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’
αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς
πυρώσεως αὐτῆς, **10** ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ
αὐτῆς λέγοντες· Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι
μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ⸂κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν⸃ ἐπ’ ⸀αὐτήν, ὅτι
τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, **12** γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ
λίθου τιμίου καὶ ⸀μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ ⸀πορφύρας καὶ σιρικοῦ
καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν
σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, **13** καὶ

18:2 **ἐν** WH Treg NIV] – RP • **ἔπεσεν** WH NIV] – Treg RP • **δαιμονίων** WH Treg NIV] δαιμόνων RP • **καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου** Holmes NA] – WH Treg NIV RP **3** **πέπτωκαν** WH Treg RP] πέπωκαν NIV **4** **Ἐξέλθατε** WH Treg NIV] Ἔξελθε RP • **ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς** WH NIV] ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου Treg RP **6** **διπλώσατε** WH Treg NIV] + αὐτῇ RP • **τὰ** WH Treg NIV] – RP **11** **κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν** WH Treg NIV] κλαύσουσιν καὶ πενθήσουσιν RP • **αὐτήν** WH Treg NIV] αὐτῇ RP **12** **μαργαριτῶν** WH Treg NIV] μαργαρίτου RP • **πορφύρας** WH Treg NIV] πορφυροῦ RP

κιννάμωμον ⸂καὶ ἄμωμον⸃ καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον
καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ ⸂κτήνη καὶ πρόβατα⸃, καὶ ἵππων
καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. **14** καὶ ἡ ὀπώρα ⸂σου τῆς
ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς⸃ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ⸀οὐκέτι ⸂οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν⸃. **15** οἱ ἔμποροι
τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, **16** ⸀λέγοντες· Οὐαὶ οὐαί,
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον
καὶ ⸀κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ ⸀μαργαρίτῃ, **17** ὅτι μιᾷ ὥρᾳ
ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν
θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν **18** καὶ ⸀ἔκραξαν βλέποντες τὸν
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; **19** καὶ
ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ⸀ἔκραξαν κλαίοντες καὶ ⸀πενθοῦντες
λέγοντες· Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ
πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ’ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς ⸀μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς
τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις,
καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. **22** καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν
καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ
μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, **23** καὶ φῶς
λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ
ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ
σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, **24** καὶ ἐν αὐτῇ ⸀αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

18:13 ***καὶ ἄμωμον*** WH Treg NIV] – RP • ***κτήνη καὶ πρόβατα*** WH Treg NIV] πρόβατα καὶ κτήνη RP **14** ***σου τῆς … ψυχῆς*** WH Treg NIV] τῆς … ψυχῆς σου RP • ***οὐκέτι*** WH NIV RP] – Treg • ***οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν*** WH Treg NIV] αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς RP **16** ***λέγοντες*** WH Treg NIV] καὶ λέγοντες RP • ***κεχρυσωμένη*** Treg RP] + ἐν WH NIV • ***μαργαρίτῃ*** WH Treg NIV] μαργαρίταις RP **18** ***ἔκραξαν*** WH] ἔκραζον Treg NIV RP **19** ***ἔκραξαν*** WH] ἔκραζον Treg NIV RP • ***πενθοῦντες*** WH Treg NIV] + καὶ RP **21** ***μύλινον*** WH NIV] μύλον Treg RP **24** ***αἷμα*** WH Treg NIV] αἵματα RP

19:1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ
λεγόντων· Ἁλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ ⸂δόξα καὶ ἡ δύναμις⸃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
2 ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν
μεγάλην ἥτις ⸀ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. **3** καὶ δεύτερον ⸀εἴρηκαν· Ἁλληλουϊά·
καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **4** καὶ ἔπεσαν οἱ
πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ
τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⸂τῷ θρόνῳ⸃ λέγοντες· Ἀμήν, Ἁλληλουϊά.

5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε ⸂τῷ θεῷ⸃ ἡμῶν,
πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, ⸀καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
6 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς
φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, ⸀λεγόντων· Ἁλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος, ὁ
⸀θεός, ὁ παντοκράτωρ. **7** χαίρωμεν καὶ ⸀ἀγαλλιῶμεν, καὶ ⸀δώσομεν τὴν δόξαν
αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν, **8** καὶ
ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον ⸀λαμπρὸν καθαρόν, τὸ γὰρ βύσσινον τὰ
δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου
κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. **10** καὶ
ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὅρα
μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ ⸀μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς
προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ
καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ⸂πιστὸς καλούμενος⸃ καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ
κρίνει καὶ πολεμεῖ. **12** οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ⸀αὐτοῦ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ⸀ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός,

---

19:1 ***δόξα καὶ ἡ δύναμις*** WH Treg NIV] *δύναμις καὶ ἡ δόξα* RP **2** ***ἔφθειρεν*** WH Treg NIV] *διέφθειρεν* RP **3** ***εἴρηκαν*** WH Treg NIV] *εἴρηκεν* RP **4** ***τῷ θρόνῳ*** WH Treg NIV] *τοῦ θρόνου* RP **5** ***τῷ θεῷ*** WH Treg NIV] *τὸν θεὸν* RP • ***καὶ*** Treg NIV RP] – WH **6** ***λεγόντων*** WH Treg NIV] *λέγοντες* RP • ***θεός*** Holmes WH[marg]] + *ἡμῶν* WH Treg NIV RP **7** ***ἀγαλλιῶμεν*** WH Treg NIV] *ἀγαλλιώμεθα* RP • ***δώσομεν*** WH] *δώσωμεν* NIV; *δῶμεν* Treg RP **8** ***λαμπρὸν*** WH Treg NIV] + *καὶ* RP **10** ***μαρτυρία*** WH Treg NIV] + *τοῦ* RP **11** ***πιστὸς καλούμενος*** WH Treg] *καλούμενος πιστὸς* NIV RP **12** ***αὐτοῦ*** WH Treg RP] + *ὡς* NIV • ***ἔχων*** WH Treg NIV] + *ὀνόματα γεγραμμένα καὶ* RP

13 καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον ⸀βεβαμμένον αἵματι, καὶ ⸀κέκληται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. **14** καὶ τὰ στρατεύματα ⸀τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει
αὐτῷ ἐφ’ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. **15** καὶ ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ⸀ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ
αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **16** καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον
καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος
κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ⸀ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ⸀ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ
λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε
εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας
χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’
⸀αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν ⸀καὶ
μεγάλων. **19** καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα
αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι ⸀τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. **20** καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ ⸂μετ’ αὐτοῦ
ὁ⸃ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς
λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ·
ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ⸂τῆς καιομένης⸃ ἐν θείῳ.
21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν
σαρκῶν αὐτῶν.

20:1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν
τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. **2** καὶ ἐκράτησεν
τὸν δράκοντα, ⸂ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος⸃, ὅς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ ⸀Σατανᾶς, καὶ
ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, **3** καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ

19:13 βεβαμμένον Treg NIV RP] ῥεραντισμένον WH • **κέκληται** WH Treg NIV] καλεῖται RP **14 τὰ** WH NIV RP] – Treg **15 ῥομφαία** WH Treg NIV] + δίστομος RP **17 ἕνα** WH Treg NIV] – RP • **ἔκραξεν** Treg RP] + ἐν WH NIV **18 αὐτῶν** NIV RP] αὐτούς WH Treg • **καὶ** WH Treg NIV] τε καὶ RP **19 τὸν** WH Treg NIV] – RP **20 μετ’ αὐτοῦ ὁ** WH Treg NIV] ὁ μετ’ αὐτοῦ RP • **τῆς καιομένης** WH Treg NIV] τὴν καιομένην RP **20:2 ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος** WH Treg NIV] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP • **Σατανᾶς** WH Treg NIV] + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην RP

ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ⸀πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· ⸀μετὰ ταῦτα δεῖ ⸂λυθῆναι αὐτὸν⸃ μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ
ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ ⸀χίλια ἔτη. **5** ⸀οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν
ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. **6** μακάριος καὶ ἅγιος
ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ᾽ αὐτοῦ ⸀χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς
αὐτοῦ, **8** καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς
γῆς, τὸν Γὼγ ⸀καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ⸀αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. **9** καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς,
καὶ ⸀ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ⸂ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⸃ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· **10** καὶ ὁ διάβολος ὁ
πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ⸂ἐπ᾽ αὐτοῦ⸃, οὗ ἀπὸ ⸀τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.
12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῶν. **13** καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. **14** καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην

20:3 **πλανήσῃ** WH Treg NIV] πλανᾷ RP • **μετὰ** WH Treg NIV] καὶ μετὰ RP • **λυθῆναι αὐτὸν** WH NIV] αὐτὸν λυθῆναι Treg RP **4** **χίλια** WH Treg NIV] τὰ χίλια RP **5** **οἱ** WH NIV] Καί οἱ Treg RP **6** **χίλια** RP] τὰ χίλια WH Treg NIV **8** **καὶ** WH NIV] + τὸν Treg RP • **αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP **9** **ἐκύκλευσαν** WH NIV] ἐκύκλωσαν Treg RP • **ἐκ τοῦ οὐρανοῦ** WH NIV] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Treg; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP **11** **ἐπ᾽ αὐτοῦ** WH] ἐπ᾽ αὐτόν NIV RP; ἐπάνω αὐτοῦ Treg • **τοῦ** WH Treg NIV] – RP

τοῦ πυρός. οὗτος ὁ ⸂θάνατος ὁ δεύτερός⸃ ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. **15** καὶ εἴ τις
οὐχ εὑρέθη ἐν ⸂τῇ βίβλῳ⸃ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρός.

21:1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς
καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. **2** καὶ τὴν πόλιν τὴν
ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,
ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. **3** καὶ ἤκουσα φωνῆς
μεγάλης ἐκ τοῦ ⸀θρόνου λεγούσης· Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
καὶ σκηνώσει μετ’ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ⸀λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς
⸂μετ’ αὐτῶν ἔσται⸃, **4** καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ⸀ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν,
καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται
⸀ἔτι. τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.
5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἰδοὺ ⸂καινὰ ποιῶ πάντα⸃. καὶ
⸀λέγει· Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ⸂πιστοὶ καὶ ἀληθινοί⸃ εἰσιν. **6** καὶ εἶπέν
μοι· ⸂Γέγοναν. ἐγὼ⸃ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι
δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. **7** ὁ νικῶν κληρονομήσει
ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. **8** τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ
⸀ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ
εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ
πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
9 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, ⸂τῶν
γεμόντων⸃ τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ’ ἐμοῦ λέγων·
Δεῦρο, δείξω σοι τὴν ⸂νύμφην τὴν γυναῖκα⸃ τοῦ ἀρνίου. **10** καὶ ἀπήνεγκέν
με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν ⸀πόλιν τὴν

20:14 θάνατος ὁ δεύτερός WH NIV RP] δεύτερός θάνατος Treg **15 τῇ βίβλῳ** WH Treg NIV] τῷ βιβλίῳ RP **21:3 θρόνου** WH NIV] οὐρανοῦ Treg RP • **λαοὶ** WH Treg NIV] λαὸς RP • **μετ’ αὐτῶν ἔσται** WH Treg] ἔσται μετ’ αὐτῶν RP; μετ’ αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός NIV **4 ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP • **ἔτι.** WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP **5 καινὰ ποιῶ πάντα** WH Treg NIV] πάντα καινὰ ποιῶ RP • **λέγει** WH NIV] + μοι Treg RP • **πιστοὶ καὶ ἀληθινοί** WH Treg NIV] ἀληθινοὶ καὶ πιστοί RP **6 Γέγοναν, ἐγὼ** WH] Γέγοναν ἐγώ εἰμι Treg NIV; Γέγονα RP **8 ἀπίστοις** WH Treg NIV] + καὶ ἁμαρτωλοῖς RP **9 τῶν γεμόντων** WH Treg NIV] γεμούσας RP • **νύμφην τὴν γυναῖκα** WH Treg NIV] γυναῖκα τὴν νύμφην RP **10 πόλιν** WH Treg NIV] + τὴν μεγάλην RP

ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, **11** ἔχουσαν
τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι
κρυσταλλίζοντι· **12** ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα,
καὶ ἐπὶ ⸂τοῖς πυλῶσιν⸃ ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα ἅ
⸀ἐστιν τῶν δώδεκα ⸀φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ· **13** ἀπὸ ⸀ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς,
καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν
πυλῶνες τρεῖς· **14** καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ⸀ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ᾽
αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν
πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. **16** καὶ ἡ πόλις τετράγωνος
κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ⸀ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ
καλάμῳ ἐπὶ ⸀σταδίους δώδεκα ⸀χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ
ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. **17** καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα
τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. **18** ⸀καὶ ἡ ἐνδώμησις
τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ·
19 ⸀οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ
θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος
σμάραγδος, **20** ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος,
ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος
ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος· **21** καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα
μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ
πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ,
ναὸς αὐτῆς ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. **23** καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ
τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ
ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. **24** καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς
αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν ⸂τὴν δόξαν αὐτῶν⸃ εἰς αὐτήν· **25** καὶ
οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, **26** καὶ

21:12 ***τοῖς πυλῶσιν*** WH NIV RP] *τοὺς πυλῶνας* Treg • ***ἐστιν*** WH] + *τὰ ὀνόματα* Treg NIV; + *ὀνόματα* RP • ***φυλῶν*** WH Treg NIV] + *τῶν* RP **13** ***ἀνατολῆς*** WH Treg NIV] *ἀνατολῶν* RP **14** ***ἔχων*** WH Treg NIV] *ἔχον* RP **16** ***ὅσον*** WH Treg RP] + *καὶ* NIV • ***σταδίους*** Treg RP] *σταδίων* WH NIV • ***χιλιάδων*** WH Treg NIV] + *δώδεκα* RP **18** ***καὶ*** WH NIV] + *ἦν* Treg RP **19** ***οἱ*** WH NIV RP] *καὶ οἱ* Treg **24** ***τὴν δόξαν αὐτῶν*** WH Treg NIV] *αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν* RP

οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. **27** καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ⸀ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

22:1 Καὶ ἔδειξέν μοι ⸀ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον,
ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου **2** ἐν μέσῳ τῆς πλατείας
αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς
δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ⸀ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ
ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. **3** καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν
αὐτῷ, **4** καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων
αὐτῶν. **5** καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ⸀ἔτι, καὶ ⸂οὐκ ἔχουσιν χρείαν⸃ ⸀φωτὸς λύχνου καὶ
⸀φῶς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ⸀ἐπ’ αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ ⸀εἶπέν μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ⸀ὁ κύριος, ὁ
θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν, ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς
δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· **7** καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ
τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ
ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
δεικνύοντός μοι ταῦτα. **9** καὶ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν
ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου
τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. **11** ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς
⸀ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
ἁγιασθήτω ἔτι.

21:27 ποιῶν Holmes WH[marg]] ὁ ποιῶν WH Treg NIV; ποιοῦν RP **22:1 ποταμὸν** WH Treg NIV] + καθαρὸν RP **2 ἀποδιδοῦν** WH NIV] ἀποδιδοὺς Treg RP **5 ἔτι** WH Treg NIV] ἐκει RP • **οὐκ ἔχουσιν χρείαν** WH Treg NIV] χρείαν οὐκ ἔχουσιν RP • **φωτὸς** WH Treg NIV] – RP • **φῶς** WH] φωτὸς Treg NIV RP • **ἐπ’** WH Treg NIV] – RP **6 εἶπέν** WH Treg NIV] λέγει RP • **ὁ** WH Treg NIV] – RP **11 ῥυπαρευθήτω** RP] ῥυπανθήτω WH Treg NIV

12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ’ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς
τὸ ἔργον ⸀ἐστὶν αὐτοῦ. **13** ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ⸀ἡ
ἀρχὴ καὶ ⸀τὸ τέλος.
14 Μακάριοι οἱ ⸂πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν⸃, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** ἔξω οἱ
κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς
φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς
ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρός, ὁ πρωϊνός.
17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω·
Ἔρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.
18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ’ αὐτά, ⸀ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ’ αὐτὸν τὰς πληγὰς
τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· **19** καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων
τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ⸀ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ
τούτῳ.
20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· ⸀ἔρχου, κύριε
Ἰησοῦ.
21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ⸀Ἰησοῦ μετὰ ⸀πάντων.

22:12 ἐστὶν WH Treg NIV] ἔσται RP **13 ἡ** WH NIV RP] – Treg • **τὸ** WH NIV RP] – Treg **14 πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν** WH Treg NIV] ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ RP **18 ἐπιθήσει** WH Treg NIV] ἐπιθήσαι RP **19 ἀφελεῖ** WH Treg NIV] ἀφέλοι RP **20 ἔρχου** WH Treg NIV] Ναί ἔρχου RP **21 Ἰησοῦ** Treg NIV] + Χριστοῦ WH RP • **πάντων** Holmes NA] τῶν ἁγίων WH Treg; τῶν ἁγίων. ἀμήν NIV; πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν RP

Appendix: The SBLGNT in Comparison to ECM

In the Catholic letters, the SBLGNT differs from the ECM at thirty-nine places. These places and the differences are listed below.[1]

Ref.	SBLGNT] ECM
James	
2:4	οὐ διεκρίθητε] καὶ οὐ διεκρίθητε
2:14	Τί ὄφελος] Τί τὸ ὄφελος
2:16	Τί ὄφελος] Τί τὸ ὄφελος
4:12	νομοθέτης] •ὁ• νομοθέτης
5:4	ἀφυστερημένος] ἀπεστερημένος
1 Peter	
1:6	δέον] δέον ἐστὶν
1:6	λυπηθέντες] •λυπηθέντας•
1:12	πνεύματι] •ἐν• πνεύματι
1:16	γέγραπται ὅτι] γέγραπται
1:22	ἐκ καρδίας] **ἐκ** •καθαρᾶς καρδίας•
2:5	θεῷ] •τῷ• θεῷ
2:25	ἀλλὰ] ἀλλ’
3:1	γυναῖκες] •αἱ• γυναῖκες
3:22	θεοῦ] •τοῦ• θεοῦ

1. Occasionally the ECM places bold dots around certain readings in its text. Sometimes the bold dots signal “alternative readings which were considered of equal value” by the ECM editorial committee, and sometimes they mark instances where “the reasons for the reading in the primary line were regarded as superior, but not sufficiently to rule out with complete confidence the claims of the indicated alternative reading” (ECM, *The Letters of Peter*, 24*). Whenever the ECM readings given below are marked by bold dots in the text, these dots have been duplicated (or adapted as necessary) in the list.

4:16 ὀνόματι] μέρει
5:9 ἐν τῷ κόσμῳ] •ἐν κόσμῳ•
5:11 αἰῶνας τῶν αἰώνων] αἰῶνας •

2 Peter
1:9 ἁμαρτημάτων] •ἁμαρτιῶν•
2:6 ἀσεβέσιν] •ἀσεβεῖν•
2:11 αὐτῶν] αὐτῶν παρὰ κυρίῳ
2:19 τούτῳ καὶ] τούτῳ •
2:20 κυρίου] κυρίου •ἡμῶν•
3:6 δι’ ὧν] δι’ ὅν
3:10 εὑρεθήσεται] οὐχ εὑρεθήσεται
3:16 στρεβλοῦσιν] •στρεβλώσουσιν•
3:18 αἰῶνος. ἀμήν] αἰῶνος. •

1 John
1:7 ἐὰν δὲ ἐν] ἐὰν • ἐν
2:6 περιπατεῖν] οὕτως περιπατεῖν
2:16 ἀλλὰ] ἀλλ’
2:29 ὅτι πᾶς] •ὅτι καὶ• πᾶς
3:13 μὴ θαυμάζετε] •καὶ• μὴ θαυμάζετε
3:19 ἐν τούτῳ] Καὶ ἐν τούτῳ
3:21 μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν] ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ
5:10 αὑτῷ] αὐτῷ
5:11 ὁ θεὸς ἡμῖν] •ἡμῖν ὁ θεός•
5:18 αὐτόν] ἑαυτόν

2 John
12 χαρὰ ὑμῶν] χαρὰ ἡμῶν

Jude
15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς] πᾶσαν ψυχὴν
16 ἐπιθυμίας αὐτῶν] •ἐπιθυμίας ἑαυτῶν•